T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI

DÜNYA EXPO ALANLARINDA SANAT YAPITLARI VE EXPO 2016 ANTALYA ÖRNEĞİ

ŞULE ÖZKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cilt-I

Danışman

Yrd. Doç. HANİFE YÜKSEL

ANTALYA - 2017

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

02/02/2017

Şule ÖZKAN

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Şule ÖZKAN tarafından hazırlanan "Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya Örneği" başlıklı bu çalışma 02/02/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı Soyadı	Başkan	İmza
Unvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza
Unvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza

Teşekkür

Bu çalışmanın oluşmasında bilgi birikimleri ve deneyimleri ile yardımlarını esirgemeyen tez danışmanlarım Sayın Yrd. Doç. Hanife Yüksel'e teşekkür ederim. Katkılarından dolayı hocalarıma, bilgi ve doküman sağlamamda yardımcı olan tüm kuruluşlara, çalışma arkadaşlarım EXPO 2016 Antalya Ajansı ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı aileme ve desteklerinden dolayı Mimar Halime Şenol'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca yaşamımın her döneminde sonsuz desteklerini esirgemeyen canım annem Saynur Ağaya, canım babam Yaşar Ağaya ve kardeşlerim Jale Ağaya, Sinan Ağaya, Elmas Günel, ve Savaş Günel'e teşekkür ederim. Özellikle göstermiş oldukları sabır ve destek için sevgili eşim H. Yücel Özkan ve canım oğlum K. Berkay Özkan'a tüm katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Şule Özkan

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Şule ÖZKAN
	Numarası	20145307015
	Anasanat Dalı	Sanat ve Tasarım
	Danışmanı	Yrd. Doç. Hanife YÜKSEL
Tezin Adı		Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya Örneği

ÖZET

"Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya Örneği" başlıklı çalışmada, ticaret tarihi, ticari mekânlar incelenmiş, dünya fuarları sanatsal uygulamalarında görülen değişimler, süreç içerisinde kendi karekteristik özelliklerini kazanması ve bunların EXPO 2016 Antalya sanatsal uygulamalarına nasıl yansıdığı irdelenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümde avcılık ve toplayıcılık sonrası üretimle başlayan ilk alış verişten itibaren ticaretin tarihçesi, pazar yerlerinden fuarlara, fuarlardan Expo'lara dönüşümü incelenmiştir. Expo'ların gelişim süreci ele alınarak Expo tarihi anlatılmıştır. Expolardaki Türk pavyonları ve pavyonlarda sunulan öğeler incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde EXPO 2016 Antalya adaylık, ön hazırlık, uygulama ve hâlihazır durumu irdelenmiş, EXPO 2016 Antalya projesi detayları ile anlatılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde EXPO 2016 Antalya kapsamında yapılan sanatsal çalışmalar, tema ile uyumları, bulundukları çevre ile ilişkileri ve nedenleri hakkında bilgi verilmiştir. Sonuç olarak Expo kavramı ve tarihsel süreçleri içerisinde sanat eserleri incelenmiş, EXPO 2016 Antalya örneği sanatsal çalışmaları ve çalışmadan elde edilen bulgular paylaşılmıştır.

Anahtar sözcük: Expo, sanat, tema

	T.R. **AKDENIZ UNIVERSITY** Institute of Fine Arts	
Student	Name Surname	Şule ÖZKAN
	Number	20145307015
	Department	Art And Design
	Advisor	Yrd. Doç. Hanife YÜKSEL
Thesis Name		Art Works And The EXPO 2016 World Expo Site Antalya Example

SUMMARY

In the work titled "Art works in the World Expo Areas and The Example of EXPO 2016 Anltalya", the trade history and commercial spaces are examined and the changes seen in the art fairs of world fairs, how they gained their characteristic in the process and how they reflected on EXPO 2016 Antalya artistic practices are shared.

In the first part of the study, the transformation of the history of trade, fairs from the market place to the Expo from fairs are examined from the first trading, which started with production after hunting and gathering. Expo's history is explained by considering the development process of Expo. The Turkish pavilions at the Expo and the items presented at the pavilions are examined. In the second part of the work, EXPO 2016 Antalya candidacy, it's preliminary preparation, implementation and the current status are examined and EXPO 2016 Antalya project is explained in detail. In the third part of the work, information about the artistic works, the harmony with the theme, the relationship with the environment and the reasons of EXPO 2016 Antalya are shown. As a result, the works of art are examined within the concept of Expo and its historical processes, artistic works of EXPO 2016 Antalya and findings obtained within the works are shared.

Keywords: Expo, art, theme

Tablolar Listesi

Birinci Bölüm

Tablo.1.1. Expo Kategorileri……..……..……27
Tablo.1.2. Yıllara Göre Expo'lar…….…...…….42
Tablo.1.3. Yıllara Göre Botanik Expo'lar…….……..…43
Tablo.1.4. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi.…….……...… 264
Tablo.1.5. Türkiye Cumhuriyeti Dönemi…….……...…..….317

İkinci Bölüm

Tablo.2.1. Botanik Raporu..…….…..……441
Tablo.2.2. Expo Bölümleri ve Yaklaşık Alanları…….……..……445
Tablo.2.3. Tema Uygulama Alanları…….……..…..473
Tablo.2.4. Resmi Katılımcılar……..…….……...529

Kısaltmalar

AIHP: International Association of Horticultural Producers - Uluslararası Bahçe Bitkileri Üreticileri Birliği

ASAT: Antalya Su Altyapı

ATSO: Antalya Sanayi ve Ticaret Odası

BATEM: Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü

BIE: Bureau International des Expositions - Uluslararası Sergiler Bürosu

BM: Birleşmiş Milletler

DSİ: Devlet Su İşleri

DTM: Dış Ticaret Müsteşarlığı

GTHB: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

İFM: İstanbul Fuar Merkezi

KGM: Karayolları Genel Müdürlüğü

TEDAŞ: Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

YK: Yönetim Kurulu

Şekil Listesi

Şekil.1.1. Kaniş Karum'u, Kayseri 8
Şekil.1.2. Asos Agorası, Çanakkale 8
Şekil.1.3. Kızıl Tapınak, İzmir 9
Şekil.1.4. Sümer Ur Zigguratı, Nasiriye, Irak 10
Şekil.1.5. Antik Mısır'da Ticaret 10
Şekil.1.6. Pergamon Antik Kenti Maketi, Berlin Müzesi 11
Şekil.1.7. Bir Kasaba Meydanında Ticaret Yolları Üzerinde Pazaryeri 12
Şekil.1.8. Champ de Mars'ta İlk Fransız Endüstriyel Sergisi, 1798 14
Şekil.1.9. 1855 Paris Expo'sunda Dikiş Makinasının Tanıtımı 29
Şekil.1.10. Palace of Electrycity, Paris, 1900 32
Şekil.1.11. Perisphere & Trylon, New York, 1939 34
Şekil.1.12. Bridge Pavilion, Architect Zaha Hadid, Zaragosa 35
Şekil.1.13. Rodin, 1900 Paris 37
Şekil.1.14. Heykel Fuarı, Grand Palace, Paris, 1900 38
Şekil.1.15. Heykel Fuarı, Grand Palace, 1900 38
Şekil.1.16. Yaradılış, Henry Roltair, St. Louis, 1904 39
Şekil.1.17. Baş Aşağı Ev, Henry Roltair, Chicago, 1909 39
Şekil.1.18. Baş Aşağı Ev, Henry Roltair, Chicago, 1909 39
Şekil.1.19. Guernica, Pablo Picasso, 1907 40
Şekil.1.20. Albert Calder, 1907 40
Şekil.1.21. Crystal Palace, Londra, 1851 44
Şekil.1.22. Crystal Palace, Salınım Testi 46
Şekil.1.23. Crystal Palace, H. Courtney Selous 47
Şekil.1.24. Crystal Palace, 1851 47
Şekil.1.25. Crystal Palace Yapımında Korunan Ağaç 48
Şekil.1.26. Heykel Sergisi, Crystal Palace 49
Şekil.1.27. Henry Clarke Pidgeon "Batı Bölümü" 50
Şekil.1.28. John Absolon "Fransa Bölümü" 50
Şekil.1.29. J. Michael "Güzel Sanatlar Salonu" 51
Şekil.1.30. John Absolon "Çin Bölümü" 51

Şekil.1.31. John Absolon “Doğu Bölümü” 51
Şekil.1.32. John Absolon, “Doğu Bölümü” 52
Şekil.1.33. Henry Clarke Pidgeon, “Sergiler” 52
Şekil.1.34. Edwin Thomas Dolby, “Kilise Mobilyaları” 52
Şekil.1.35. Walter Goodall, “Mücevherler” 53
Şekil.1.36. Henry Clarke Pidgeon “Rusya Bölümü” 53
Şekil.1.37. Walter Goodall “Fransa Bölümü” 53
Şekil.1.38. Grand Exhibition Kraliyet Komisyonu 54
Şekil.1.39. La Mort de Sardanpale, Eugene Delacroix 54
Şekil.1.40. Narkisos (30 cm), John Gibson 55
Şekil.1.41. Gece (46.6 cm), Rafaelle Monti 55
Şekil.1.42. Gelin (38 cm), Rafaelle Monti 56
Şekil.1.43. Gelin (38 cm), Rafaelle Monti 56
Şekil.1.44. Pantograf, Benjamin Cheverton 57
Şekil.1.45. Venus, W. Fielde 58
Şekil.1.46. Hylas and Nymphs, John Gibson 58
Şekil.1.47. The Mournens, John Bell 58
Şekil.1.48. Childeren, T. E. Jones 59
Şekil.1.49. Una And The Lion, John Bell 59
Şekil.1.50. Sergiden Görünüm 59
Şekil.1.51. Napolyon Tarafından Serginin Açılışı 60
Şekil.1.52. Sanayi Sarayı 61
Şekil.1.53. Sanat Sarayı 61
Şekil.1.54. Ayna, Paris Universal Exhibition, 1855 61
Şekil.1.55. Sergi Salonları, Sanat Sarayı 62
Şekil.1.56. Sergi Salonları, Sanat Sarayı 62
Şekil.1.57. Sergi Salonları, Sanat Sarayı 63
Şekil.1.58. Sergi Salonları, Sanat Sarayı 63
Şekil.1.59. Sergi Salonları, Sanat Sarayı 64
Şekil.1.60. Realizm Sergisi, Coubert 65
Şekil.1.61. Realizm Sergisi, Coubert (Uyarlama) 65

Şekil.1.62. Retrospektif Sergiler 66
Şekil.1.63. Retrospektif Sergiler (Uyarlama) 66
Şekil.1.64. Açılış, Londra, 1862 67
Şekil.1.65. Stereskopik Fotoğraflar 68
Şekil.1.66. Stereskopik Fotoğraflar 68
Şekil.1.67. Stereskopik Fotoğraflar 69
Şekil.1.68. Stereskopik Fotoğraflar 69
Şekil.1.69. Stereskopik Fotoğraflar 69
Şekil.1.70. St George Çeşmesi, John Thompson, 1862 70
Şekil.1.71. Sanat Sarayından Görünüm 70
Şekil.1.72. Catalogue of The International Exhibition 71
Şekil.1.73. Catalogue of The International Exhibition 71
Şekil.1.74. Catalogue of The International Exhibition 72
Şekil.1.75. Catalogue of The International Exhibition 72
Şekil.1.76. Sergi Açılışı, Paris, 1867 73
Şekil.1.77. Champ de Mars, 1867 74
Şekil.1.78. Hidrolik Asansör 75
Şekil.1.79. Paris Uluslararası Sergisi, Edouard Manet, 1867 75
Şekil.1.80. Champ de Mars bölümleri, 1867 75
Şekil.1.81. Mısır Mabedi, Paris, 1867 76
Şekil.1.82. Sergiden Görünüm, Paris, 1867 77
Şekil.1.83. Ino And Bachus, James Wyatt, Paris, 1867 77
Şekil.1.84. Cupid And The Nymph Eucharis, R. J. Wyatt 78
Şekil.1.85. A Nymph, Richard James Wyatt 78
Şekil.1.86. A Huntress, Richard James Wyatt 78
Şekil.1.87. Venus at The Bath, C. Gabriel Allegrain 79
Şekil.1.88. Bosio, Francis Joseph 79
Şekil.1.89. A Dancing Gril, William Calder Marshall 79
Şekil.1.90. Sabrina, William Calder Marshall 80
Şekil.1.91. Zephyr And Aurora, W. Calder Marshall 80
Şekil.1.92. Ugolino ve Oğlu, Jean Baptiste Carpeaux 80

Şekil.1.93. Go And Sin No More, R. Westmacott Jun 81
Şekil.1.94. Paola And Francesca, R. Westmacott Jun 81
Şekil.1.95. 1867 Salonu 81
Şekil.1.96. 1867 Salonu 82
Şekil.1.97. 1867 Salonu 82
Şekil.1.98. Sergi Açılışı, Viyana, 1873 83
Şekil.1.99. Rotunda, Viyana, 1873 84
Şekil.1.100. Rotunda Seyir terası, Viyana, 1873 85
Şekil.1.101. Sanat Salonu, 1873 85
Şekil.1.102. Sanat Salonu, 1873 86
Şekil.1.103. Sanat Salonu, 1873 86
Şekil.1.104. Viyana, 1873 86
Şekil.1.105. Eiffel Kulesi, Paris, 1889 87
Şekil.1.106. Genel Görünüm, Paris,1889 88
Şekil.1.107. Madam X, Halil Paşa, Paris, 1889 89
Şekil.1.108. Palais des Beaux Arts, Paris, 1889 89
Şekil.1.109. Hasat, Leon Augustin Lhermitte, Paris, 1889 90
Şekil.1.110. Gençlik, Jeunesse de Bacchus, Paris, 1889 90
Şekil.1.111. Tekne içinde, Eduard Manet, Paris, 1889 90
Şekil.1.112. Joan of Arc, J. B. Lepage, Paris, 1889 91
Şekil.1.113. Süsenler, Vincent Van Gogh, Paris, 1889 91
Şekil.1.114. Sergi Açılışı, Chicago, 1893 92
Şekil.1.115. Sergi Yapıları, Chicago, 1893 93
Şekil.1.116. Üretim ve Serbest Sanatlar Binası, Chicago, 1893 93
Şekil.1.117. Elektrik Binası, Chicago, 1893 94
Şekil.1.118. Hareketli Kaldırım, Chicago, 1893 95
Şekil.1.119. Teleskop, Chicago, 1893 95
Şekil.1.120. Krupp, Chicago, 1893 95
Şekil.1.121. Big Wheel, Chicago, 1893 96
Şekil.1.122. Chicago, 1893 96
Şekil.1.123. Heykeller, Chicago, 1893 97

Şekil.1.124. Heykeller, Chicago, 1893 97
Şekil.1.125. Heykeller, Chicago, 1893 98
Şekil.1.126. Heykeller, Chicago, 1893 98
Şekil.1.127. Heykeller, Chicago, 1893 98
Şekil.1.128. Heykeller, Chicago, 1893 99
Şekil.1.129. Heykeller, Chicago, 1893 99
Şekil.1.130. Heykeller, Chicago, 1893 99
Şekil.1.131. Heykeller, Chicago, 1893 100
Şekil.1.132. Heykeller, Chicago, 1893 100
Şekil.1.133. Heykeller, Chicago, 1893 100
Şekil.1.134. Sanat Sarayından Görünüm 101
Şekil.1.135. Sanat Sarayından Görünüm 101
Şekil.1.136. Sanat Sarayından Görünüm 101
Şekil.1.137. Sanat ve Kadın Binası Afişi 102
Şekil.1.138. Sirius, L. M. Montorgueil 102
Şekil.1.139. La Fortune, L. M. Montorgueil 102
Şekil.1.140. Zenobia in Chains, H. Hasmer 103
Şekil.1.141. Drems, M. Lvovna Dillon 103
Şekil.1.142. Title Unkown, L.F.Wislicebus 103
Şekil.1.143. Brother and Sister, L. F.Wislicebus 103
Şekil.1.144. Hiawatha, Edmonia Lewis 103
Şekil.1.145. Diana Mary R. Grant 103
Şekil.1.146. Saint Margaret, Mary R. Grant 104
Şekil.1.147. Medusa, Harriet Hasmer 104
Şekil.1.148. Daphne, Harriet Hasmer 104
Şekil.1.149. Sappho, Vinnie Ream Hoxie 104
Şekil.1.150. Europa, Lili Finzelberg Wislicebus 104
Şekil.1.151. African Sybil, Harriet Hasmer 104
Şekil.1.152. Queen İsabella, Harriet Hasmer 105
Şekil.1.153. Le Comtesse de Die, Clovis Hugues 105
Şekil.1.154. Marie Salle, Jeane Itasse Broquet 105

Şekil.1.155. Miriam, Vinnie Ream Hoxie 105
Şekil.1.156. Harpist, Jeane Itasse Broquet 105
Şekil.1.157. The Portreit Monument, Adelaide Johnson 105
Şekil.1.158. The West, Vinnie Ream Hoxie 106
Şekil.1.159. Girl, Harriet Hyatt 106
Şekil.1.160. The Source, Laure Montorgueil 106
Şekil.1.161. Spring, Laure Montorgueil 106
Şekil.1.162. Açılış, Paris, 1900 107
Şekil.1.163. Giriş Kapısı, Paris, 1900 108
Şekil.1.164. Birinci Olan Fransız Pavyonu, Paris, 1900 108
Şekil.1.165. Sergi Planı, Paris, 1900 109
Şekil.1.166. Paris, 1900 109
Şekil.1.167. Alphonse Mucha Projesi 110
Şekil.1.168. Sanat Jürisi 110
Şekil.1.169. Grand Palais, Paris, 1900 111
Şekil.1.170. Grand Palace 111
Şekil.1.171. Victory Harmony, Grand Palais 111
Şekil.1.172. Grand Palais, Paris, 1900 112
Şekil.1.173 Cehennem Kapısı,Rodin, Paris, 1900 112
Şekil.1.174. Rodin'in Atölyesi, Paris 113
Şekil.1.175. Kavga, Gustave Crauk, Paris, 1900 113
Şekil.1.176. San Francisco, 1915 114
Şekil.1.177. Panama Kanalı Modeli, San Francisco, 1915 115
Şekil.1.178. Sanat Sarayı 115
Şekil.1.179. Gece Aydınlatması, San Francisco, 1915 115
Şekil.1.180. Heykel yapımı, San Francisco, 1915 116
Şekil.1.181. Heykel Stüdyoları, San Francisco, 1915 117
Şekil.1.182. San Francisco, 1915 117
Şekil.1.183. Bolluk Mahkemesi Anıtı, San Francisco, 1915 118
Şekil.1.184. Edwin Dakin, San Francisco, 1915 119
Şekil.1.185. E Charton Furtuna, San Francisco, 1915 119

Şekil.1.186. Arthur Frank Mhathews, San Francisco, 1915 119
Şekil.1.187. Winslow Homer, San Francisco, 1915 120
Şekil.1.188. Edward Munch, San Francisco, 1915 120
Şekil.1.189. Alson Skinner Clark, San Francisco, 1915 120
Şekil.1.190. Umberto Beccuoni, San Francisco, 1915 121
Şekil.1.191. The Thinker, Rodin, San Francisco, 1915 121
Şekil.1.192. I.Fountain, Foyer, San Francisco, 1915 121
Şekil.1.193. Barcelona, 1929 122
Şekil.1.194. Barcelona, 1929 123
Şekil.1.195. İspanya Pavyonu, Barcelona, 1929 123
Şekil.1.196. İspanya Pavyonu, Barcelona, 1929 124
Şekil.1.197. İspanya Pavyonu, Barcelona, 1929 124
Şekil.1.198. Alba, Almanya Pavyonu, Barcelona, 1929 125
Şekil.1.199. Almanya Pavyonu, Barcelona, 1929 125
Şekil.1.200. Barcelona koltuğu, Almanya Pavyonu, Barcelona, 1929 125
Şekil.1.201. İspanya meydanı, Barcelona, 1929 126
Şekil.1.202. İspanya meydanı, Barcelona, 1929 126
Şekil.1.203. Paula National, Açılış, Barcelona, 1929 127
Şekil.1.204. John Colom Naturmort Duvar Çalışmaları Yaparken, Barcelona, 1929 127
Şekil.1.205. Palace de Chailot, Paris, 1937 128
Şekil.1.206. Karşılıklı Almanya ve Rusya Pavyonları 129
Şekil.1.207. Mercedes, Almanya Pavyonu, Paris, 1937 130
Şekil.1.208. Yoldaşlık, Josef Thorak, Paris, 1937 130
Şekil.1.209. İspanya Pavyonu, Paris, 1937 131
Şekil.1.210. İspanya Pavyonu, Paris, 1937 131
Şekil.1.211. İspanya Pavyonu, Paris, 1937 132
Şekil.1.212. Duvar Resimleri, Le Cosbusier, Paris, 1937 132
Şekil.1.213. Çocuk Parkı, Paris, 1937 134
Şekil.1.214. The Reilway Pavillion, 1937 Paris 134
Şekil.1.215. Açılış Töreni, New York, 1939 135

Şekil.1.216. Einstain, New York, 1939 136
Şekil.1.217. Ford Otomobil Binası, New York, 1939 137
Şekil.1.218. Ulusal Yazarkasa, Amerika Pavynu, New York, 1939 137
Şekil.1.219. Pheripshere 138
Şekil.1.220. Pheripshere 138
Şekil.1.221. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939 139
Şekil.1.222. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939 139
Şekil.1.223. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939 140
Şekil.1.224. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939 140
Şekil.1.225. Time and Fates of Man, Paul Manship 141
Şekil.1.226. Time and Fates of Man, Paul Manship 141
Şekil.1.227. Time and Fates of Man, Paul Manship 141
Şekil.1.228. Sergi Açılışı, Brüksel, 1958 142
Şekil.1.229. Atomyum, Brüksel, 1958 143
Şekil.1.230. Atomyum, Brüksel, 1958 144
Şekil.1.231. Brüksel, 1958 144
Şekil.1.232. Sergi Planı, Brüksel, 1958 145
Şekil.1.233. Philips Pavyonu, Brüksel, 1958 146
Şekil.1.234. Sovyet Rusya Pavyonu 146
Şekil.1.235. Sputnik, Sovyet Rusya Pavyonu 147
Şekil.1.236. Sovyet Rusya Pavyonu 147
Şekil.1.237. Kominizm Tanıtımları, Sovyet Rusya Pavyonu 148
Şekil.1.238. Otomobiller, Sovyet Rusya Pavyonu 148
Şekil.1.239. Amerika Pavyonu 149
Şekil.1.240. Brüksel Pavyonu 149
Şekil.1.241. Güzel Sanatlar Pavyonu 150
Şekil.1.242. İspanya Pavyonu 150
Şekil.1.243. Gemi, Hollanda Pavyonu 150
Şekil.1.244. Fransa Pavyonu 151
Şekil.1.245. Dali, Brüksel, 1958 151
Şekil.1.246. The Bayard Hourse, Oliver Strebelle 152

Şekil.1.247. Rik Wouters, Brüksel, 1958 152
Şekil.1.248. Cam Üfleme İle Pano, Martens 153
Şekil.1.249. Güzel Sanatlar Sergisi, Brüksel, 1958 153
Şekil.1.250. Güzel Sanatlar Sergisi, Brüksel, 1958 153
Şekil.1.251. Şekil.1.252. Kanada Pavyonu, Montreal, 1967 154
Şekil.1.253. Montreal, 1967 155
Şekil.1.254. Montreal, 1967 155
Şekil.1.255. Montreal, 1967 156
Şekil.1.256. Habitat 67, Montreal, 1967 156
Şekil.1.257. Habitat 67, Montreal, 1967 156
Şekil.1.258. Biosphere, Montreal, 1967 157
Şekil.1.259. Biosphere, İç Görünüm 158
Şekil.1.260. Avusturya Pavyonu, Montreal, 1967 158
Şekil.1.261. İtalya Pavyonu, Montreal, 1967 158
Şekil.1.262. Almanya Pavyonu, Montreal, 1967 159
Şekil.1.263. Rusya Pavyonu, Montreal, 1967 159
Şekil.1.264. Fransa Pavyonu, Montreal, 1967 159
Şekil.1.265. Fransa Pavyonu, Montreal, 1967 160
Şekil.1.266. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967 160
Şekil.1.267. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967 161
Şekil.1.268. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967 161
Şekil.1.269. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967 161
Şekil.1.270. Femme Aux Yeux Blues, Amedeo Modigliani, 1918 162
Şekil.1.271. Harlequin's Carnival, Joan Miro, 1924-1925 162
Şekil.1.272. Family Group, Antony Dyck, 1621 162
Şekil.1.273. The Armoured Train, Gino Severini, 1915 163
Şekil.1.274. Matamoe, Paul Gauguin, 1892 163
Şekil.1.275. Mercury, Giovanni Bologna, 1575 163
Şekil.1.276. The Syreet, Ernst Ludwig Kirchner, 1913 164
Şekil.1.277. The Constructors With the Aloes, Fernad Leger, 1951 164
Şekil.1.278. Helene de Champlain, Naum Gabo 164

Şekil.1.279. Sea Form, Barbara Hepworth 165
Şekil.1.280. USSR Pavilion, Charles Daudelin 165
Şekil.1.281. Jass Mastroani, Hans Schleeh 165
Şekil.1.282. Demeure, Etienne Martin 166
Şekil.1.283. The Prophet, Pablo Gargallo, 1933 166
Şekil.1.284. Transcendence, Walter Führer 166
Şekil.1.285. Tall Couple, Louis Archambault 167
Şekil.1.286. La Giboulee, Jean Cartier 167
Şekil.1.287. Chadwick 167
Şekil.1.288. Sun Dial, Salvador Dali 168
Şekil.1.289. Man, Alexander Calder 168
Şekil.1.290. Osaka, 1970 169
Şekil.1.291. Toshiba Pavyonu, Osaka, 1970 170
Şekil.1.292. Sumutomo Masal Pavyonu, Osaka, 1970 170
Şekil.1.293. Çeşme, Isamu Naguchi, Osaka, 1970 171
Şekil.1.294. İsviçre Pavyonu, Osaka, 1970 171
Şekil.1.295. Birincilik Ödülü Alan Kanada Mirası, Arthur Erickson 172
Şekil.1.296. Pepsi Pavyonu İçi, Osaka, 1970 173
Şekil.1.297. Şamandra, Robert Breer, Osaka, 1970 173
Şekil.1.298. Sverre Fehn'in kabul edilmeyen eseri 173
Şekil.1.299. Karton bloklar, Tony Smith, Osaka, 1970 174
Şekil.1.300. Antanas Brazdys 174
Şekil.1.301. Güneş, John Drawbridge 174
Şekil.1.302. Seville, 1992 175
Şekil.1.303. Meksika Pavyonu, Seville, 1992 176
Şekil.1.304. Macaristan Pavyonu, Seville, 1992 177
Şekil.1.305. Endülüs Çağdaş Sanat Merkezi 177
Şekil.1.306. İspanya Pavyonu, Juan Ruesga, Seville, 1992 178
Şekil.1.307. Seville, 1992 178
Şekil.1.308. Seville, 1992 179
Şekil.1.309. Seville, 1992 179

Şekil.1.310. Seville, 1992 179
Şekil.1.311. Seville, 1992 180
Şekil.1.312. Seville, 1992 180
Şekil.1.313. Seville, 1992 180
Şekil.1.314. Seville, 1992 181
Şekil.1.315. Seville, 1992 181
Şekil.1.316. Seville, 1992 181
Şekil.1.317. Seville, 1992 182
Şekil.1.318. Seville, 1992 182
Şekil.1.319. Hannover, 2000 183
Şekil.1.320. Japonya Pavyonu, Hannover, 2000 184
Şekil.1.321. Estonya Pavyonu, Hannover, 2000 185
Şekil.1.322. Kapalı Venezuella Pavyonu, Hannover, 2000 186
Şekil.1.323. Açık Venezuella Pavyonu, Hannover, 2000 186
Şekil.1.324. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 187
Şekil.1.325. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 187
Şekil.1.326. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 187
Şekil.1.327. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 188
Şekil.1.328. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 188
Şekil.1.329. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 188
Şekil.1.330. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 189
Şekil.1.331. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 189
Şekil.1.332. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 189

2000
Şekil.1.333. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 190
Şekil.1.334. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 190
Şekil.1.335. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 190
Şekil.1.336. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 191
Şekil.1.337. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000 191
Şekil.1.338. Yerleşim Planı, Aichi, 2005 192
Şekil.1.339. Bio Lung, Aichi, 2005 193
Şekil.1.340. Ödül alan Hollanda Pavyonu 194
Şekil.1.341. Hollanda Pavyonu 195
Şekil.1.342. Hollanda Pavyonu 195
Şekil.1.343. Polonya Pavyonu 195
Şekil.1.344. Polonya Pavyonu 196
Şekil.1.345. İspanya Pavyonu 196
Şekil.1.346. İspanya Pavyonu 196
Şekil.1.347. Çin Pavyonu 197
Şekil.1.348. Japonya Pavyonu 197
Şekil.1.349. Çin Pavyonu 197
Şekil.1.350. Tayland Kraliyet Ailesi 198
Şekil.1.351. Ho Kham Kraliyet Pavyonu 199
Şekil.1.352. Kraliyet Avizesi 199
Şekil.1.353. Fil Heykelleri 200
Şekil.1.354. Tayland Tema Bahçesi 200
Şekil.1.355. Arı Heykeli 201
Şekil.1.356. Peygamber Böceği Heykeli 201
Şekil.1.357. Uğur Böceği Heykeli 201

Şekil.1.358. Tayland tema bahçesi 202
Şekil.1.359. Işık Bahçe, Gündüz 202
Şekil.1.360. Işık Bahçe, Gece 202
Şekil.1.361. Kral Bodhi Ağacı 203
Şekil.1.362. Tema Heykelleri 203
Şekil.1.363. Belçika Bahçesi 203
Şekil.1.364. Endonezya Bahçesi 204
Şekil.1.365. Bangladesh Bahçesi 204
Şekil.1.366. Hindistan Bahçesi 204
Şekil.1.367. Expo 2008 Zaragosa 205
Şekil.1.368. Köprü Pavyonu, Zaha Hadid 206
Şekil.1.369. Su Kulesi, Zaragosa, 2008 207
Şekil.1.370. Akvaryum, Zaragosa, 2008 207
Şekil.1.371. Susuzluk Pavyonu, Tasarım Martin Azua 208
Şekil.1.372. İglo'nun Tuzu Pavyonu, Mimar Enric Ruiz Geli 208
Şekil.1.373. Aragon Pavyonu, Zaragosa, 2008 208
Şekil.1.374. Aragon Pavyonu, Zaragosa, 2008 209
Şekil.1.375. Paylaşılan Su Pavyonu, Zaragosa, 2008 209
Şekil.1.376. Paylaşılan Su Pavyonu, Zaragosa, 2008 209
Şekil.1.377. Şiddetli Su Pavyonu, Zaragosa, 2008 210
Şekil.1.378. Su İlhamları Pavyonu, Zaragosa, 2008 210
Şekil.1.379. Su İlhamları Pavyonu, Zaragosa, 2008 210
Şekil.1.380. Yaşam İçin Su Pavyonu, Zaragosa, 2008 211
Şekil.1.381. Yaşam İçin Su Pavyonu, Zaragosa, 2008 211
Şekil.1.382. Seramik Orman Güneş Enerjisi Pavyonu, Zaragosa, 2008 211
Şekil.1.383. Güneş Enerjisi Pavyonu, Zaragosa, 2008 212
Şekil.1.384. Portekiz Pavyonu, Zaragosa, 2008 212
Şekil.1.385. Filipinler Pavyonu, Zaragosa, 2008 212
Şekil.1.386. Afrika Duvarı, Kenya Pavyonu, Zaragosa, 2008 213
Şekil.1.387. Kenya Pavyonu, Zaragosa, 2008 213
Şekil.1.388. Zaragosa, 2008 213

Şekil.1.389. Zaragosa, 2008 214
Şekil.1.390. Zaragosa, 2008 214
Şekil.1.391. Zaragosa, 2008 214
Şekil.1.392. Expo 2010 Shangai 215
Şekil.1.393. Sergi Açılışı, Oryanal Taç 216
Şekil.1.394. Çin Pavyonu, Shangai, 2010 217
Şekil.1.395. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 217
Şekil.1.396. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 218
Şekil.1.397. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 218
Şekil.1.398. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 218
Şekil.1.399. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 219
Şekil.1.400. Çin Pavyonu, Shangai, 2010 219
Şekil.1.401. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 219
Şekil.1.402. Tema Pavyonları, Shangai, 2010 220
Şekil.1.403. İspanya Pavyonu, Shangai, 2010 220
Şekil.1.404. İspanya Pavyonu, Shangai, 2010 220
Şekil.1.405. İngiltere Pavyonu, Shangai, 2010 221
Şekil.1.406. İngiltere Pavyonu, Shangai, 2010 221
Şekil.1.407. İngiltere Pavyonu, Shangai, 2010 221
Şekil.1.408. Kore Pavyonu, Shangai, 2010 222
Şekil.1.409. Kore Pavyonu, Shangai, 2010 222
Şekil.1.410. Almanya Pavyonu, Shangai, 2010 222
Şekil.1.411. Almanya Pavyonu, Shangai, 2010 223
Şekil.1.412. Fransa Pavyonu, Shangai, 2010 223
Şekil.1.413. Fransa Pavyonu, Shangai, 2010 223
Şekil.1.414. Belçika Pavyonu, Shangai, 2010 224
Şekil.1.415. Belçika Pavyonu, Shangai, 2010 224
Şekil.1.416. Polonya Pavyonu, Shangai, 2010 224
Şekil.1.417. Polonya Pavyonu, Shangai, 2010 225
Şekil.1.418. İsrail Pavyonu, Shangai, 2010 225
Şekil.1.419. İsrail Pavyonu, Shangai, 2010 225

Şekil.1.420. Makau Pavyonu, Shangai, 2010 226
Şekil.1.421. Makau Pavyonu, Shangai, 2010 226
Şekil.1.422. Afrika Pavyonu, Shangai, 2010 226
Şekil.1.423. Shangai, 2010 227
Şekil.1.424. Shangai, 2010 227
Şekil.1.425. Shangai, 2010 227
Şekil.1.426. Shangai, 2010 228
Şekil.1.427. Shangai, 2010 228
Şekil.1.428. Shangai, 2010 228
Şekil.1.429. Shangai, 2010 229
Şekil.1.430. Shangai, 2010 229
Şekil.1.431. Shangai, 2010 229
Şekil.1.432. Shangai, 2010 230
Şekil.1.433. Shangai, 2010 230
Şekil.1.434. Shangai, 2010 230
Şekil.1.435. Shangai, 2010 231
Şekil.1.436. Shangai, 2010 231
Şekil.1.437. Shangai, 2010 231
Şekil.1.438. Suncheon Bay Garden Expo 2013 232
Şekil.1.439. Rock Garden, Suncheon Bay, 2013 233
Şekil.1.440. The Bridge of Dreams, Suncheon Bay, 2013 234
Şekil.1.441. Göl bahçesi, Suncheon Bay, 2013 234
Şekil.1.442. Kore Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 235
Şekil.1.443. Bitki Heykelleri, Suncheon Bay, 2013 235
Şekil.1.444. Suncheon Bay, 2013 236
Şekil.1.445. Suncheon Bay, 2013 236
Şekil.1.446. Bitki Heykelleri, Suncheon Bay, 2013 237
Şekil.1.447. Suncheon Bay, 2013 237
Şekil.1.448. Suncheon Bay, 2013 237
Şekil.1.449. Suncheon Bay, 2013 238
Şekil.1.450. Çin Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 238

Şekil.1.451. Çocuk Oyun Alanı, Suncheon Bay, 2013 239
Şekil.1.452. Suncheon Bay, 2013 239
Şekil.1.453. Suncheon Bay, 2013 239
Şekil.1.454. Expo 2014 Qingdao 240
Şekil.1.455. Expo 2014 Quingdao Logosu 241
Şekil.1.456. Expo 2014 Quingdao Maskotu 241
Şekil.1.457. Çiçek, Kent Ve Yaşam Temalı Quingdao Bahçesi 242
Şekil.1.458. Botanik Pavyonu, Qingdao, 2014 242
Şekil.1.459. "Dünya İçin Toprak" Pavyonu, Qingdao, 2014 243
Şekil.1.460. Qingdao, 2014 244
Şekil.1.461. Qingdao, 2014 244
Şekil.1.462. Qingdao, 2014 244
Şekil.1.463. Qingdao, 2014 245
Şekil.1.464. Qingdao, 2014 245
Şekil.1.465. Qingdao, 2014 245
Şekil.1.466. Qingdao, 2014 246
Şekil.1.467. Qingdao, 2014 246
Şekil.1.468. Lirik İleti, İlker Yardımcı, Qingdao, 2014 246
Şekil.1.469. Qingdao, 2014 247
Şekil.1.470. Qingdao, 2014 247
Şekil.1.471. Qingdao, 2014 247
Şekil.1.472. Qingdao, 2014 248
Şekil.1.473. Qingdao, 2014 248
Şekil.1.474. Qingdao, 2014 248
Şekil.1.475. Qingdao, 2014 249
Şekil.1.476. Qingdao, 2014 249
Şekil.1.477. Qingdao, 2014 249
Şekil.1.478. Qingdao, 2014 250
Şekil.1.479. Qingdao, 2014 250
Şekil.1.480. Expo 2015 Milano Logosu 251
Şekil.1.481. Hayat Ağacı, Milano, 2015 252

Şekil.1.482. Milano, 2015 252
Şekil.1.483. Dante Ferretti, Milano, 2015 253
Şekil.1.484. Vietnam Pavyonu, Milano, 2015 253
Şekil.1.485. Vietnam Pavyonu, Milano, 2015 254
Şekil.1.486. Rusya Pavyonu, Milano, 2015 254
Şekil.1.487. Rusya Pavyonu, Milano, 2015 254
Şekil.1.488. İtalya Pavyonu, Milano, 2015 255
Şekil.1.489. İtalya Pavyonu, Milano, 2015 255
Şekil.1.490. Çin Pavyonu, Milano, 2015 255
Şekil.1.491. Çin Pavyonu, Milano, 2015 256
Şekil.1.492. Kore Pavyonu, Milano, 2015 256
Şekil.1.493. Kore Pavyonu, Milano, 2015 256
Şekil.1.494. Almanya Pavyonu, Milano, 2015 257
Şekil.1.495. Almanya Pavyonu, Milano, 2015 257
Şekil.1.496. Nuh'un Gemisi, Macaristan Pavyonu, Milano, 2015 257
Şekil.1.497. Macaristan Pavyonu, Milano, 2015 258
Şekil.1.498. Fransa Pavyonu, Milano, 2015 258
Şekil.1.499. Fransa Pavyonu, Milano, 2015 258
Şekil.1.500. Golden Bridge, Shu Yong, Milano, 2015 259
Şekil.1.501. Circle of Life, Marko Gavriloviç, Milano, 2015 259
Şekil.1.502. Milano, 2015 259
Şekil.1.503. Milano, 2015 260
Şekil.1.504. Slovakya Pavyonu, Milano, 2015 260
Şekil.1.505. Slovakya Pavyonu, Milano, 2015 261
Şekil.1.506. Ahşap Heykel, Milano, 2015 261
Şekil.1.507. Osmanlı İmparatorluğu Pavyonu, Paris, 1925 263
Şekil.1.508. Londra, 1851 265
Şekil.1.509. Londra, 1851 266
Şekil.1.510. Paris, 1855 267
Şekil.1.511. Fuarda Osmanlı İmparatorluğu Pavyonu Yeri, Paris, 1855 268
Şekil.1.512. Fuar Açılışı, Paris, 1855 269

Şekil.1.513. Artin Pascal Bilezikci, Paris, 1855 269
Şekil.1.514. Londra, 1862 270
Şekil.1.515. Mussurus Bey, Londra, 1862 271
Şekil.1.516. Londra, 1862 272
Şekil.1.517. Londra, 1862 272
Şekil.1.518. Pusudaki Zeybek, Osman Hamdi, Paris, 1867 274
Şekil.1.519. Sultan Abdülaziz'in Fuar Alanına Gelişi 274
Şekil.1.520. Osmanlı Pavyonuna Türk Kahvesi İkramı, 1867 Paris 275
Şekil.1.521. Osmanlı Yalısı, Paris, 1867 275
Şekil.1.522. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867 276
Şekil.1.523. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867 276
Şekil.1.524. Cami, Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867 277
Şekil.1.525. Osmanlı ve Mısır Yapıları, Paris, 1867 277
Şekil.1.526. Osmanlı Cami Pavyonu, Paris, 1867 278
Şekil.1.527. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867 278
Şekil.1.528. Osmanlı Pavyonu. Paris, 1867 279
Şekil.1.529. Osmanlı Cami Pavyonu. Paris, 1867 279
Şekil.1.530. Türk Hamamı, Paris, 1867 280
Şekil.1.531. Osmanlı Hamam Yapısı, 1867 Paris 280
Şekil.1.532. Sultan Abdülaziz'in Karşılanması 281
Şekil.1.533. Sultan Abdülaziz İçin Verilen Resepsiyonun Davetiyesi 281
Şekil.1.534. Sultan Abdülaziz, Fuller, 1871 282
Şekil.1.535. Sultan Abdülaziz'in Ziyareti Anısına Yapılan Madalyon 283
Şekil.1.536. Sultan Abdülaziz'in Ziyareti Anısına Yapılan Madalyon 283
Şekil.1.537. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873 284
Şekil.1.538. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873 285
Şekil.1.539. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873 286
Şekil.1.540. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873 286
Şekil.1.541. Türk Kahvesi, Viyana, 1873 287
Şekil.1.542. Türk Çarşısı, Viyana, 1873 288
Şekil.1.543. Türk Tiyatrosu, Philadelphia, 1876 289

Şekil.1.544. Philadelphia, 1876 290
Şekil.1.545. Philadelphia, 1876 291
Şekil.1.546. Türk Kahvesi İkramı, Philadelphia, 1876 291
Şekil.1.547. Philadelphia, 1876 292
Şekil.1.548. Philadelphia, 1876 292
Şekil.1.549. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893 293
Şekil.1.550. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893 294
Şekil.1.551. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893 294
Şekil.1.552. Osmanlı Pavyonunda Sergilenen Eserler, Chicago, 1893 295
Şekil.1.553. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893 296
Şekil.1.554. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893 296
Şekil.1.555. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893 297
Şekil.1.556. Sultan Abdülaziz'in Fotoğraf Koleksiyonu 298
Şekil.1.557. Sultan Abdülaziz'in Fotoğraf Koleksiyonu 298
Şekil.1.558. Gazete Haberleri, 1900 299
Şekil.1.559. Fransız Gazetelerinde Osmanlı Osmanlı Pavyonu 300
Şekil.1.560. Osmanlı Pavyonu 300
Şekil.1.561. Ağaç Planı Çizimi, Tahtacıyan Aram Efendi, 1900 Paris 301
Şekil.1.562. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900 302
Şekil.1.563. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900 302
Şekil.1.564. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900 303
Şekil.1.565. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900 303
Şekil.1.566. Cami Kapısı, Osman Hamdi Bey, Paris, 1900 304
Şekil.1.567. Osman Hamdi Bey'in Sergilenen Eseri, Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900 305
Şekil.1.568. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900 305
Şekil.1.569. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905 306
Şekil.1.570. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905 306
Şekil.1.571. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905 307
Şekil.1.572. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905 307
Şekil.1.573. Osmanlı Pavyonu, Brüksel, 1910 308

Şekil.1.574. Osmanlı Pavyonu, Brüksel, 1910 309
Şekil.1.575. Osmanlı Pavyonunun 1910 Brüksel Sergisindeki Yeri 309
Şekil.1.576. Sergi ile İlgili Gazete Haberi, 1911 310
Şekil.1.577. Osmanlı Pavyonu, Torino, 1911 311
Şekil.1.578. Osmanlı Pavyonu, Torino, 1911 311
Şekil.1.579. Osmanlı Pavyonu, Lion, 1914 312
Şekil.1.580. Osmanlı Pavyonu, Lion, 1914 313
Şekil.1.581. Osmanlı Pavyonu, Lion, 1914 313
Şekil.1.582. Osmanlı Pavyonu, San Francisco, 1915 314
Şekil.1.583. Osmanlı Pavyonu, San Francisco, 1915 315
Şekil.1.584. Osmanlı Pavyonu, San Francisco, 1915 315
Şekil.1.585. Türkiye Pavyonu, Paris, 1925 318
Şekil.1.586. Türk Restoranı, Paris, 1925 319
Şekil.1.587. Türkiye Pavyonunun Sergi Alanındaki Yeri 319
Şekil.1.588. Türkiye Pavyonunun Perspektif Görünümü 320
Şekil.1.589. Atatürk Büstü, Budapeşte, 1931 321
Şekil.1.590. Budapeşte, 1931 322
Şekil.1.591. 1931 Sedat Hakkı Eldem 322
Şekil.1.592. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1935 323
Şekil.1.593. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1935 324
Şekil.1.594. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1935 324
Şekil.1.595. Türkiye Pavyonu, New York, 1939 325
Şekil.1.596. Türkiye Pavyonu, New York, 1939 326
Şekil.1.597. Ahmet Ertegün ve Amerikalı Sanatçıların Türk Pavyonu ziyareti 326
Şekil.1.598. Türkiye Pavyonu, 1939 New York 327
Şekil.1.599. Zühdü Müridoğlu, Türkiye Pavyonu Sergi Afişi 327
Şekil.1.600. İsmet İnönü Büstü, Belling 328
Şekil.1.601. Türkiye Pavyonu Açılışı 328
Şekil.1.602. Türkiye Pavyonunda Yapılan Etkinlikler 329
Şekil.1.603. Ayasofya, Fikret Mualla 330

Şekil.1.604. Pazardan Dönüş, Fikret Mualla 330
Şekil.1.605. İstanbul Manzaraları, Fikret Mualla 331
Şekil.1.606. İstanbul Manzaraları, Fikret Mualla 331
Şekil.1.607. İstanbul Manzaraları, Fikret Mualla 332
Şekil.1.608. Çiçekli Bar, Fikret Mualla 332
Şekil.1.609. Türkiye Pavyonu Maketi 333
Şekil.1.610. Türkiye Pavyonu Maketi 334
Şekil.1.611. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 334
Şekil.1.612. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 335
Şekil.1.613. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 336
Şekil.1.614. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 336
Şekil.1.615. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 337
Şekil.1.616. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 337
Şekil.1.617. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 338
Şekil.1.618. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 338
Şekil.1.619. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 339
Şekil.1.620. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 339
Şekil.1.621. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 340
Şekil.1.622. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958 340
Şekil.1.623. Pylon Heykeli, İlhan Koman, Brüksel, 1958 341
Şekil.1.624. Güneş Kursu Heykeli, İlhan Koman, Brüksel, 1958 342
Şekil.1.625. Gazete Haberleri, Brüksel, 1958 342
Şekil.1.626. Türkiye Tarafından Osaka Expo Anısına Basılan Pul 343
Şekil.1.627. Kadeş Antlaşması Replikası, Osaka, 1970 344
Şekil.1.628. Japon İmparatoru'nun Türk Pavyonu'nu Ziyareti, Osaka, 1970 344
Şekil.1.629. Türkiye Pavyonu, Osaka, 1970 345
Şekil.1.630. Milli Gün Kutlamaları, Osaka, 1970 345
Şekil.1.631. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985 346
Şekil.1.632. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985 347
Şekil.1.633. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985 347
Şekil.1.634. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985 348

Şekil.1.635. Milli Gün Kutlamaları, Tsukuba, 1985 348
Şekil.1.636. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 349
Şekil.1.637. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 350
Şekil.1.638. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 350
Şekil.1.639. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 351
Şekil.1.640. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 351
Şekil.1.641. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 352
Şekil.1.642. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 352
Şekil.1.643. Dünya Haritası, Seville, 1992 353
Şekil.1.644. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 353
Şekil.1.645. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 354
Şekil.1.646. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 354
Şekil.1.647. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 355
Şekil.1.648. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 355
Şekil.1.649. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 356
Şekil.1.650. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 356
Şekil.1.651. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 357
Şekil.1.652. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville 357
Şekil.1.653. Saltanat Kayığı, Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 358
Şekil.1.654. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 359
Şekil.1.655. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 359
Şekil.1.656. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 360
Şekil.1.657. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 360
Şekil.1.658. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 360
Şekil.1.659. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 361
Şekil.1.660. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 361
Şekil.1.661. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998 361
Şekil.1.662. Türkiye Pavyonu, Hannover, 2000 362
Şekil.1.663. Akdeniz Heykeli, İlhan Koman, Hannover, 2000 363
Şekil.1.664. İznik Çinileri, Hannover, 2000 363
Şekil.1.665. Türkiye Pavyonu, Hannover, 2000 364

Şekil.1.666. Türkiye Pavyonu, Hannover, 2000 364
Şekil.1.667. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005 365
Şekil.1.668. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005 366
Şekil.1.669. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005 366
Şekil.1.670. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005 367
Şekil.1.671. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005 368
Şekil.1.672. Küre-i Sema / Konya Müzesi, Türkiye Pavyonu 368
Şekil.1.673. Buhurdan /Türk ve İslam Eserleri Müzesi 369
Şekil.1.674. El Yazmaları/Türk ve İslam Eserleri Müzesi 369
Şekil.1.675. Keşkül /Türk ve İslam Eserleri Müzesi 370
Şekil.1.676. Hat Levhası / Vakıf Hat Sanatları Müzesi 370
Şekil.1.677. Leylek Biçiminde Yazı Kuş Figürü Topkapı Sarayı 371
Şekil.1.678. Türkiye Pavyonu, 2005 Aichi 371
Şekil.1.679. Türkiye Pavyonu, 2005 Aichi 372
Şekil.1.680. Türkiye Pavyonu, 2005 Aichi 372
Şekil.1.681. Türkiye Pavyonu, 2005 Aichi 373
Şekil.1.682. Türkiye Pavyonu, 2005 Aichi 373
Şekil.1.683. Türkiye Pavyonu Projesi 374
Şekil.1.684. Türkiye Pavyonu Projesi 375
Şekil.1.685. Mehmet Güler Resim Sergisi, Zaragosa, 2008 375
Şekil.1.686. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008 376
Şekil.1.687. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008 376
Şekil.1.688. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008 377
Şekil.1.689. Anadolu Ateşi Dans Gösterisi, Zaragosa, 2008 377
Şekil.1.690. Ebru Yapımı, Zaragosa, 2008 378
Şekil.1.691. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008 378
Şekil.1.692. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008 379
Şekil.1.693. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008 379
Şekil.1.694. Türkiye Afişi, Shanghai, 2010 380
Şekil.1.695. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010 381
Şekil.1.696. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010 381

Şekil.1.697. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010 382
Şekil.1.698. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010 382
Şekil.1.699. Milli Gün Kutlaması, Shanghai, 2010 383
Şekil.1.700. Ebru Resim Yapımı, Shanghai, 2010 383
Şekil.1.701. Türkiye Bahçesi Projesi 384
Şekil.1.702. Türkiye Bahçesi Projesi 385
Şekil.1.703. Mermer Döşemeli Türk Avlusu, Chang Mai, 2011 385
Şekil.1.704. İzmir Kayığı, Chang Mai, 2011 386
Şekil.1.705. Güneş Saati, Chang Mai, 2011 386
Şekil.1.706. Sevgi, Burhan Alkar, Chang Mai, 2011 387
Şekil.1.707. Nilüfer Havuzu, Chang Mai, 2011 387
Şekil.1.708. Peyzaj Düzenlemeleri, Chang Mai, 2011 388
Şekil.1.709. İznik Çinileri, Chang Mai, 2011 388
Şekil.1.710. İznik Çinileri, Chang Mai, 2011 389
Şekil.1.711. İzmir Konulu İznik Çinisi, Chang Mai, 2011 389
Şekil.1.712. Tayland Prensesi Mahachakhir Sirindhorn'nun Türk Bahçesini Ziyareti 390
Şekil.1.713. Tayland Prensesi Mahachakhir Sirindhorn'nun Türk Bahçesini Ziyareti 390
Şekil.1.714. Türkiye Bahçesi, Venlo, 2012 391
Şekil.1.715. Güneş Panelleri, Türkiye Bahçesi, Venlo, 2012 392
Şekil.1.716. Türkiye Bahçesi Girişi, Venlo, 2012 392
Şekil.1.717. Milli Gün Kutlamaları, Venlo, 2012 393
Şekil.1.718. Türkiye Bahçesinde EXPO 2016 Antalya Tanıtımları 393
Şekil.1.719. Türkiye Tanıtımları, Venlo, 2012 394
Şekil.1.720. Avlu Taş Döşemeleri, Venlo, 2012 394
Şekil.1.721. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 395
Şekil.1.722. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 396
Şekil.1.723. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 396
Şekil.1.724. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 397
Şekil.1.725. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 397

Şekil.1.726. Türkiye Bahçesi Açılışı, Suncheon Bay, 2013 398
Şekil.1.727. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013 398
Şekil.1.728. Türkiye Bahçesi, 2014 Quingdao 399
Şekil.1.729. Türkiye Bahçesi, 2014 Quingdao 400
Şekil.1.730. Türkiye Bahçesi, 2014 Quingdao 400
Şekil.1.731. Türkiye Bahçesi, 2014 Quingdao 401
Şekil.1.732. Türkiye Bahçesi, 2014 Quingdao 401
Şekil.1.733. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 402
Şekil.1.734. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 403
Şekil.1.735. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 403
Şekil.1.736. Kütüphane, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 404
Şekil.1.737. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 404
Şekil.1.738. Tohum Sunan Eller, Milano, 2015 405
Şekil.1.739. Safranbolu Evleri, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 406
Şekil.1.740. Ahşap Pencereler, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015 406
Şekil.1.741. Hitit Kabartmaları, Türkiye Pavyonu, Milano, 20151 406
Şekil.2.1. Antalya 414
Şekil.2.2. Karain Mağarası 414
Şekil.2.3. Kekova, Antalya 418
Şekil.2.4. Genel Değerlendirme Toplantısı, 26 Kasım 2008 421
Şekil.2.5. Cumhurbaşkanı Ziyareti, 27 Ocak 2009 423
Şekil.2.6. Tayland İmza Töreni, 10 Mart 2009 424
Şekil.2.7. Önerilen Alanlar 428
Şekil.2.8. EXPO 2016 Antalya Alanı 429
Şekil.2.9. EXPO 2016 Antalya Alanı Tapu Bilgileri 429
Şekil.2.10. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Binalar, 1950 430
Şekil.2.11. AIPH Expo Alanı Onay Yazısı 431
Şekil.2.12. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Expo 2016 Antalya Düzenlemesine İlişkin BIE'ye Taahhüt Mektubu 432
Şekil.2.13. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Expo 2016 Antalya Düzenlemesine İlişkin BIE'ye Taahhüt Mektubu 433

Şekil.2.14. Paris, 23 Kasım 2011 434
Şekil.2.15. Paris, 23 Kasım 2011 434
Şekil.2.16. Paris, 23 Kasım 2011 435
Şekil.2.17. Arıtma Hattı 436
Şekil.2.18. Arazi Plânlama Çalışmaları 437
Şekil.2.19. Arazi Plânlama Çalışmaları 437
Şekil.2.20. Expo Alanı İçin Su Temini 438
Şekil.2.21. Kuyu Sahası 438
Şekil.2.22. Aksu Çayı Islahı 439
Şekil.2.23. EXPO 2016 Antalya Alanı Sedde Plânı 439
Şekil.2.24. Trompet Tipi Köprülü Kavşak İle Bağlantı 440
Şekil.2.25. Trompet Tipi Köprülü Kavşak İle Bağlantı 440
Şekil.2.26. Çevre Yolları İle Mevcut ve Projelendirilen Köprülü Kavşaklar 441
Şekil.2.27. Durum Tespit Raporu 442
Şekil.2.28. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Yapılar, 2012 443
Şekil.2.29. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Yapılar, 2012 443
Şekil.2.30. Röleve Çalışmaları 444
Şekil.2.31. Arazi Plânlama Çalışmaları 445
Şekil.2.32. Sembol Çiçeği Basın Açıklaması, 6 Temmuz 2013 449
Şekil.2.33. Ece il Efe Maskotları 450
Şekil.2.34. Ece il Efe Maskotları 450
Şekil.2.35. Cumhurbaşkanlığı Yetki Belgesi 451
Şekil.2.36. EXPO 2016 Antalya Projesi 452
Şekil.2.37. EXPO 2016 Antalya Alan İçi Ulaşım Plânı 455
Şekil.2.38. EXPO 2016 Antalya Alanı Restoran ve Bilgi Panoları 456
Şekil.2.39. EXPO 2016 Antalya Alanı Lojistik Hattı 456
Şekil.2.40. VIP ve Basın Binası 457
Şekil.2.41. VIP ve Basın Binası Çizimleri 457
Şekil.2.42. Yeşil Köprü Çizimleri 458
Şekil.2.43. Yeşil Köprü Çizimleri 458
Şekil.2.44. Yeşil Köprü 459

Şekil.2.45. Cam Köprü Çizimleri 459
Şekil.2.46. Cam Köprü 459
Şekil.2.47. Macera Parkuru 460
Şekil.2.48. Ülke Bahçeleri 460
Şekil.2.49. İç Bahçe Çizimleri 461
Şekil.2.50. İç Bahçe Plânı 461
Şekil.2.51. Japonya İç Bahçesi 462
Şekil.2.52. Japonya İç Bahçesi 462
Şekil.2.53. Tanzanya İç Bahçesi 462
Şekil.2.54. Enerji Alt yapısı 463
Şekil.2.55. İçme Suyu Alt yapısı 463
Şekil.2.56. Atık Su Alt yapısı 464
Şekil.2.57. Sulama Suyu Alt yapısı 464
Şekil.2.58. Expo Gölü 466
Şekil.2.59. Expo Gölü 467
Şekil.2.60. Sucul Bitkiler 467
Şekil.2.61. Sucul Bitkiler 467
Şekil.2.62. Expo Tepesi Bitkilendirme Çalışmaları 468
Şekil.2.63. Expo Tepesi 468
Şekil.2.64. Çiçek Gösteri Alanları 469
Şekil.2.65. Çiçek Gösteri Alanları 469
Şekil.2.66. Çiçek Gösteri Alanları 470
Şekil.2.67. Çiçek Gösteri Alanları 470
Şekil.2.68. Geofitler 471
Şekil.2.69. Geofitler 471
Şekil.2.70. Kaktüs Bahçesi 472
Şekil.2.71. Kaktüs Bahçesi 472
Şekil.2.72. Tema Parkuru 475
Şekil.2.73. Tema Parkuru 475
Şekil.2.74. Tema Parkuru 475
Şekil.2.75. Tema Parkuru 476

Şekil.2.76. Tema Parkuru İnşaatı 476
Şekil.2.77. Tema Parkuru İnşaatı 476
Şekil.2.78. Tema Parkuru İnşaatı 477
Şekil.2.79. Tema Parkuru İnşaatı 477
Şekil.2.80. Tema Parkuru İnşaatı 477
Şekil.2.81. Expo Serası 478
Şekil.2.82. Expo Serası 478
Şekil.2.83. Expo Serası 479
Şekil.2.84. Expo Serası 479
Şekil.2.85. Expo Serası 479
Şekil.2.86. Şakayık Terası 480
Şekil.2.87. Şakayık Terası 480
Şekil.2.88. Expo Kulesi 482
Şekil.2.89. Expo Kulesi Proje Notları 483
Şekil.2.90. Expo Kulesi Proje Notları 483
Şekil.2.91. Expo Kulesi Proje Notları 484
Şekil.2.92. Expo Kulesi Projesi Gündüz ve Gece Görünümü 484
Şekil.2.93. Expo Kulesi İnşaatı (9 ay) 485
Şekil.2.94. Expo Kulesi 486
Şekil.2.95. Expo Kulesi 486
Şekil.2.96. Expo Kulesi 486
Şekil.2.97. Türkiye Bahçesi Projesi 487
Şekil.2.98. Türkiye Bahçesi Projesi 488
Şekil.2.99. Türkiye Bahçesi Yapım Aşamaları 488
Şekil.2.100. Türkiye Bahçesi 488
Şekil.2.101. Expo Değirmeni Projesi 489
Şekil.2.102. Expo Değirmeni Projesi 490
Şekil.2.103. Expo Değirmeni Projesi 490
Şekil.2.104. Expo Değirmeni Projesi 490
Şekil.2.105. Expo Değirmeni Projesi 491
Şekil.2.106. Expo Değirmeni Projesi 491

Şekil.2.107. Expo Değirmeni Projesi 491
Şekil.2.108. Bilim ve Teknoloji Merkezi Mimari Projesi 492
Şekil.2.109. Bilim ve Teknoloji Merkezi Mimari Projesi 492
Şekil.2.110. Bilim ve Teknoloji Merkezi 493
Şekil.2.111. Bilim ve Teknoloji Merkezi Dinazor Park 493
Şekil.2.112. Bilim ve Teknoloji Merkezi Dinazor Park 493
Şekil.2.113. Bilim ve Teknoloji Merkezi 494
Şekil.2.114. Bilim ve Teknoloji Merkezi 494
Şekil.2.115. Bilim ve Teknoloji Merkezi 495
Şekil.2.116. Bilim ve Teknoloji Merkezi 495
Şekil.2.117. Bilim ve Teknoloji Merkezi 495
Şekil.2.118. Kongre ve Sergi Merkezi Projesi 496
Şekil.2.119. Kongre ve Sergi Merkezi Projesi 496
Şekil.2.120. Kongre ve Sergi Merkezi Binası İnşaatı 496
Şekil.2.121. Kongre ve Sergi Merkezi Binası İnşaatı 497
Şekil.2.122. Kongre ve Sergi Merkezi Binası 497
Şekil.2.123. Kongre ve Sergi Merkezi Binası 497
Şekil.2.124. Çocuk Adası Projesi 498
Şekil.2.125. Çocuk Adası Projesi 498
Şekil.2.126. Çocuk Adası Projesi 499
Şekil.2.127. Çocuk Adası İnşaatı 499
Şekil.2.128. Çocuk Adası 499
Şekil.2.129. Çocuk Adası 500
Şekil.2.130. Çocuk Adası 500
Şekil.2.131. Çocuk Adası 500
Şekil.2.132. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Yapım Aşamaları 501
Şekil.2.133. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi 502
Şekil.2.134. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Dikey Bahçeler 502
Şekil.2.135. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 503
Şekil.2.136. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi 503
Şekil.2.137. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi 504

Şekil.2.138. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi 504
Şekil.2.139. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 505
Şekil.2.140. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 505
Şekil.2.141. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 506
Şekil.2.142. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 506
Şekil.2.143. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 507
Şekil.2.144. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 507
Şekil.2.145. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 508
Şekil.2.146. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 508
Şekil.2.147. Osmanlı Bahçesi Projesi 509
Şekil.2.148. Osmanlı Bahçesi 509
Şekil.2.149. Çeşme, Osmanlı Bahçesi 510
Şekil.2.150. Selsebil, Osmanlı Bahçesi 511
Şekil.2.151. Çini Panolar, Osmanlı Bahçesi 512
Şekil.2.152. Şadırvan, Osmanlı Bahçesi 513
Şekil.2.153. Nahıl, Osmanlı Bahçesi 514
Şekil.2.154. Güneş Saati, Osmanlı Bahçesi 514
Şekil.2.155. Şadırvan, Osmanlı Bahçesi 515
Şekil.2.156. Sadabad Kasrı Maketi, Osmanlı Bahçesi 516
Şekil.2.157. Nazarlık, Osmanlı Bahçesi 517
Şekil.2.158. Yedi Bölge Evleri Projesi 518
Şekil.2.159. Yedi Bölge Evleri Projesi 518
Şekil.2.160. Yedi Bölge Evleri 519
Şekil.2.161. Yedi Bölge Evleri 519
Şekil.2.162. Yedi Bölge Evleri 519
Şekil.2.163. Antalya Evi 520
Şekil.2.164. Antalya Evi 520
Şekil.2.165. Antalya Evi 520
Şekil.2.166. İstanbul Yalısı 521
Şekil.2.167. İstanbul Yalısı 521
Şekil.2.168. İstanbul Yalısı 521

Şekil.2.169. Bodrum Evi 522
Şekil.2.170. Bodrum Evi 522
Şekil.2.171. Bodrum Evi 522
Şekil.2.172. Diyarbakır Evi 523
Şekil.2.173. Diyarbakır Evi 523
Şekil.2.174. Diyarbakır Evi 523
Şekil.2.175. Erzurum Evi 524
Şekil.2.176. Erzurum Evi 524
Şekil.2.177. Erzurum Evi 524
Şekil.2.178. Konya Evi 525
Şekil.2.179. Konya Evi 525
Şekil.2.180. Konya Evi 525
Şekil.2.181. Trabzon Evi 526
Şekil.2.182. Trabzon Evi 526
Şekil.2.183. Trabzon Evi 526
Şekil.2.184. Büyük Amfi Tiyatro Projesi 527
Şekil.2.185. Büyük Amfi Tiyatro Projesi 527
Şekil.2.186. Büyük Amfi Tiyatro 528
Şekil.2.187. Büyük Amfi Tiyatro 528
Şekil.2.188. Büyük Amfi Tiyatro 528
Şekil.2.189. Katılımcı Ülke Bahçeleri 530
Şekil.2.190. Almanya Bahçesi Plânı 531
Şekil.2.191. Almanya Bahçesi 532
Şekil.2.192. Sürdürülebilirlik Ağacı Heykeli, Almanya Bahçesi 532
Şekil.2.193. Azerbaycan Bahçesi Projesi 533
Şekil.2.194. Dostluk Heykeli, Azerbaycan Bahçesi 533
Şekil.2.195. Geyik Heykelleri, Azerbaycan Bahçesi 534
Şekil.2.196. Kilim Motifi Heykelleri, Azerbaycan Bahçesi 534
Şekil.2.197. Yağlıboya Resim Sergisi, Azerbaycan Bahçesi 534
Şekil.2.198. Çin Halk Cumhuriyeti Bahçesi İnşaatı 535
Şekil.2.199. Çin Halk Cumhuriyeti Bahçesi Gölet ve Yapısal Unsurlar 535

Şekil.2.200. Geleneksen Çin Yazısı ile Dostluk Mesajları Etkinlikleri 536
Şekil.2.201. Çin Halk Cumhuriyeti Bahçesi 536
Şekil.2.202. Güney Kore Bahçesi Projesi 537
Şekil.2.203. Güney Kore Bahçesi Projesi 537
Şekil.2.204. Güney Kore Bahçesi 538
Şekil.2.205. Dostluk Çanı, Güney Kore Bahçesi 538
Şekil.2.206. Güney Kore Milli Gün Kutlamaları 538
Şekil.2.207. Dostluk Anıtı, Güney Kore Bahçesi 539
Şekil.2.208. Resim Sergisi 539
Şekil.2.209. Gürcistan Bahçesi Projesi 540
Şekil.2.210. Güney Kore Bahçesi Projesi 540
Şekil.2.211. Gürcistan Bahçesi Girişi 541
Şekil.2.212. Gürcistan Bahçesi 541
Şekil.2.213. Gürcistan Bahçesi Göleti 541
Şekil.2.214. Hindistan Bahçesi Projesi 542
Şekil.2.215. Hindistan Bahçesi Projesi 542
Şekil.2.216. Hindistan Bahçesi Budha Heykelleri 543
Şekil.2.217. Hindistan Bahçesi Budha Heykelleri 543
Şekil.2.218. Hindistan Bahçesi Budha Heykelleri 543
Şekil.2.219. Hindistan Bahçesi 544
Şekil.2.220. Hindistan Bahçesinde Yoga Etkinlikleri 544
Şekil.2.221. Hindistan Bahçesi Girişi 544
Şekil.2.222. Hollanda Bahçesi Projesi 545
Şekil.2.223. Hollanda Bahçesi Projesi 545
Şekil.2.224. Hollanda Bahçesi 546
Şekil.2.225. Açılır Lale Koltuklar, Hollanda Bahçesi 546
Şekil.2.226. Çiçek düzenleme, Hollanda Bahçesi 547
Şekil.2.227. Hollanda Bahçesi 547
Şekil.2.228. İtalya Bahçesi Projesi 548
Şekil.2.229. İtalya Bahçesi Projesi 548
Şekil.2.230. İtalya Bahçesi 549

Şekil.2.231. İtalya Bahçesi 549
Şekil.2.232. İtalya Bahçesi Projesi 549
Şekil.2.233. Japonya Bahçesi Projesi 550
Şekil.2.234. Japonya Bahçesi Projesi 550
Şekil.2.235. Türkiye Bitkileri, Japonya Bahçesi 551
Şekil.2.236. Japonya Bahçesi 551
Şekil.2.237. Japonya Taş Bahçesi 552
Şekil.2.238. Japonya İç Bahçesi 552
Şekil.2.239. Japonya İç Bahçesi 553
Şekil.2.240. Japonya İç Bahçesi 553
Şekil.2.241. Japonya İç Bahçesi 553
Şekil.2.242. Expo 2017 Astana Kulesi Minyatür Örneği, Kazakistan Bahçesi 554
Şekil.2.243. Kazakistan Bahçesi 555
Şekil.2.244. Kıpçak Dönemi Heykelleri, Kazakistan Bahçesi 556
Şekil.2.245. Kazak Yurdu, Kazakistan Bahçesi 556
Şekil.2.246. Kızıl Elma, Kazakistan Bahçesi 556
Şekil.2.247. Katar Bahçesi Projesi 557
Şekil.2.248. Katar Milli Gün Kutlamaları 557
Şekil.2.249. Katar Bahçesi 558
Şekil.2.250. Katar Bahçesi 558
Şekil.2.251. Çöl Gülü, Katar Bahçesi 558
Şekil.2.252. Macaristan Bahçesi Projesi 559
Şekil.2.253. Macaristan Bahçesi Projesi 559
Şekil.2.254. Macaristan Bahçesi Girişi 560
Şekil.2.255. Macaristan Bahçesi 560
Şekil.2.256. Mısır Deposu, Macaristan Bahçesi 561
Şekil.2.257. Macaristan Bahçesi 561
Şekil.2.258. Sultan Süleyman ve Miklos Zrinyi Büstleri, Macaristan Bahçesi 561
Şekil.2.259. Meksika Bahçesi Projesi 562

Şekil.2.260. Meksika Bahçesi 562
Şekil.2.261. Meksika Bahçesi 563
Şekil.2.262. Meksika Bahçesi 563
Şekil.2.263. Moldova Bahçesi Projesi 564
Şekil.2.264. Moldova Bahçesi Projesi 564
Şekil.2.265. Moldova Bahçesi 565
Şekil.2.266. Moldova Bahçesi 565
Şekil.2.267. Nepal Bahçesi Projesi 566
Şekil.2.268. Nepal Bahçesi Girişi 567
Şekil.2.269. Stupa, Nepal Bahçesi 567
Şekil.2.270. Budha Barış Heykeli, Nepal Bahçesi 567
Şekil.2.271. Budha Barış Heykeli, Nepal Bahçesi 568
Şekil.2.272. Budha'nın Doğum Günü Kutlamaları, Nepal Bahçesi 568
Şekil.2.273. Nepal Bahçesi Hediyelik Eşya Bölümü 568
Şekil.2.274. Pakistan Bahçesi Projesi 569
Şekil.2.275. Pakistan Bahçesi Projesi 569
Şekil.2.276. Pakistan Bahçesi 570
Şekil.2.277. Pakistan Bahçesi Girişi 570
Şekil.2.278. Pakistan Bahçesi Hediyelik Eşya Bölümü 570
Şekil.2.279. Rusya Bahçesi Açılışı 571
Şekil.2.280. Fotoğraf Sergisi 571
Şekil.2.281. Sudan Bahçesi Projesi 572
Şekil.2.282. Sudan Bahçesi Projesi 572
Şekil.2.283. Sudan Bahçesi 573
Şekil.2.284. Sudan Bahçesi 573
Şekil.2.285. Hediyelik Eşyalar, Sudan Bahçesi 573
Şekil.2.286. Tayland Bahçesi Projesi 574
Şekil.2.287. Tayland Bahçesi Projesi 574
Şekil.2.288. Tayland Bahçesi 575
Şekil.2.289. Tayland Bahçesi 575
Şekil.2.290. Tayland Bahçesi 575

Şekil.2.291. Ukrayna Bahçesi 576
Şekil.2.292. Ukrayna Bahçesi 576
Şekil.2.293. Aksu Bahçesi 577
Şekil.2.294. Aksu Bahçesi 577
Şekil.2.295. Alanya Bahçesi 578
Şekil.2.296. Alanya Bahçesi 578
Şekil.2.297. Finike Bahçesi 579
Şekil.2.298. Finike Bahçesi 579
Şekil.2.299. İbradı Bahçesi 580
Şekil.2.300. İbradı Bahçesi Etkinlikleri 580
Şekil.2.301. Kemer Bahçesi 581
Şekil.2.302. Kemer Bahçesi 581
Şekil.2.303. Kepez Bahçesi 582
Şekil.2.304. Kepez Bahçesi 582
Şekil.2.305. Konyaaltı Bahçesi 583
Şekil.2.306. Konyaaltı Bahçesi 583
Şekil.2.307. Kumluca Bahçesi 584
Şekil.2.308. Kumluca Bahçesi 584
Şekil.2.309. Muratpaşa Bahçesi 585
Şekil.2.310. Muratpaşa Bahçesi 585
Şekil.2.311. Antalya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) Bahçesi 586
Şekil.2.312. Antalya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) Bahçesi 586
Şekil.2.313. Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) Bahçesi 587
Şekil.2.314. Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) Bahçesi 587
Şekil.2.315. Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü (BATEM) Bahçesi 588
Şekil.2.316. Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü (BATEM) Bahçesi 588
Şekil.2.317. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Bilgi Evi 589
Şekil.2.318. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Bilgi Evi 589
Şekil.2.319. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi 590

Şekil.2.320. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi 590
Şekil.2.321. AIPH Bahçesi 591
Şekil.2.322. AIPH Bahçesi 592
Şekil.2.323. AIPH Bahçesi 592
Şekil.2.324. Akdeniz Üniversitesi Bahçesi 593
Şekil.2.325. Akdeniz Üniversitesi Bahçesi 593
Şekil.2.326. Atatürk Üniversitesi Bahçesi 594
Şekil.2.327. Atatürk Üniversitesi Bahçesi 594
Şekil.2.328. Karadeniz Üniversitesi Bahçesi 595
Şekil.2.329. Karadeniz Üniversitesi Bahçesi 595
Şekil.2.330. Ankara Bahçesi 596
Şekil.2.331. Ankara Bahçesi 596
Şekil.2.332. Antalya Bahçesi 597
Şekil.2.333. Antalya Bahçesi 597
Şekil.2.334. Burdur Bahçesi 598
Şekil.2.335. Burdur Bahçesi 598
Şekil.2.336. Erzurum Bahçesi 599
Şekil.2.337. Erzurum Bahçesi 599
Şekil.2.338. Hatay Bahçesi 601
Şekil.2.339. Hatay Bahçesi 601
Şekil.2.340. Mozaik Çalışmaları, Hatay Bahçesi 602
Şekil.2.341. Hatay Bahçesi 602
Şekil.2.342. İstanbul Bahçesi 603
Şekil.2.343. İstanbul Bahçesi 603
Şekil.2.344. Konya Bahçesi 604
Şekil.2.345. Konya Bahçesi 604
Şekil.2.346. Battalgazi Belediyesi Bahçesi 605
Şekil.2.347. Battalgazi Belediyesi Bahçesi 605
Şekil.2.348. Şanlıurfa Bahçesi 606
Şekil.2.349. Şanlıurfa Bahçesi 606
Şekil.3.1. Senfoni Orkestrası Çizimi 619

Şekil.3.2. 30mx15mx2m Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 619
Şekil.3.3. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 620
Şekil.3.4. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 620
Şekil.3.5. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 621
Şekil.3.6. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 621
Şekil.3.7. 30mx15mx2m Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 622
Şekil.3.8. 30mx15mx2m Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal 622
Şekil.3.9. Parçalanmış Resim Çizimleri 623
Şekil.3.10. Krizantem, 150cmx150cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2009 624
Şekil.3.11. Krizantem, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 624
Şekil.3.12. Krizantem, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 625
Şekil.3.13. Krizantem, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 625
Şekil.3.14. Portakal Ağacı-1, 140cmx140cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 626
Şekil.3.15. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 626
Şekil.3.16. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 627
Şekil.3.17. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 627
Şekil.3.18. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 628
Şekil.3.19. Portakal Ağacı-2, 150cmx150cm, Yağlı Boya, Ş.Özkan, 2013 628
Şekil.3.20. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 629
Şekil.3.21. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik 629
Şekil.3.22. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık 630

Teknik
Şekil.3.23. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık 630
Teknik
Şekil.3.24. Güneş Kursu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal 631
Şekil.3.25. Güneş Kursu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal 632
Şekil.3.26. Güneş Kursu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal 632
Şekil.3.27. Elma Kurdu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal 633
Şekil.3.28. Elma Kurdu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal 634
Şekil.3.29. Elma Kurdu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal 634
Şekil.3.30. GTHB Logosu 635
Şekil.3.31. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz 636
Çelik, Metal
Şekil.3.32. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz 636
Çelik, Metal
Şekil.3.33. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz 637
Çelik, Metal
Şekil.3.34. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz 637
Çelik, Metal
Şekil.3.35. Üç Elma Çizimi 639
Şekil.3.36. Üç Elma, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 639
Şekil.3.37. Üç Elma, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 639
Şekil.3.38. Üç Nar Çizimi 640
Şekil.3.39. Üç Nar, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 640
Şekil.3.40. Üç Nar, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 641
Şekil.3.41. Üç Nar, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 641
Şekil.3.42. Üç Portakal Çizimi 642
Şekil.3.43. Üç Portakal, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 642
Şekil.3.44. Üç Portakal, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 643
Şekil.3.45. Üç Portakal, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik 643
Şekil.3.46. Expo Gölü Balıkları Çizimi 644
Şekil.3.47. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık 645

Teknik
Şekil.3.48. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik 645
Şekil.3.49. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik 646
Şekil.3.50. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik 646
Şekil.3.51. Yönlendirme Figürü, 200cmx130cmx5cm, Paslanmaz Çelik, Metal 647
Şekil.3.52. Likya Lahdi 648
Şekil.3.53. Likya Lahdi Replikası,228x229x135 cm, Limra 649
Şekil.3.54. Likya Lahdi Replikası,228x229x135 cm, Limra 649
Şekil.3.55. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik 650
Şekil.3.56. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik 651
Şekil.3.57. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik 651
Şekil.3.58. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik 652
Şekil.3.59. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik 652
Şekil.3.60. Kuş Sarayı, 2500cmx100cmx75cm, Ahşap, Karışık Teknik 653
Şekil.3.61. Seramik Şakayıklar 654
Şekil.3.62. Seramik Şakayıklar 654
Şekil.3.63. At Heykeli 655
Şekil.3.64. At Heykeli 655
Şekil.3.65. Hayat Ağacı Zeytin, 250cmx200cmx200cm, Pileksi ve Ayna Krom, Karışık Teknik 656
Şekil.3.66. Aynalı Yol Çizimi 657
Şekil.3.67. Aynalı Yol, 500cmx300cmx20cm, Kompozit Ayna, Karışık Teknik 658
Şekil.3.68. Aynalı Yol, 500cmx300cmx20cm, Kompozit Ayna, Karışık Teknik 658
Şekil.3.69. Alternatif Yol Çizimleri 659
Şekil.3.70. Alternatif Yol Çizimleri 660

Şekil.3.71. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa 660
Şekil.3.72. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa 661
Şekil.3.73. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa 661
Şekil.3.74. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa 662
Şekil.3.75. Alternatif Yol, 600cmx600cmx300cm, Beton İnşa 662
Şekil.3.76. Topaç Oyun Alanı Çizimi 663
Şekil.3.77. Topaç Oyun Alanı, 10mx10mx2,5m, Polyester, Karışık Teknik 664
Şekil.3.78. Topaç Oyun Alanı, 10mx10mx2,5m, Polyester, Karışık Teknik 664
Şekil.3.79. Araziyi Boyamak Çizimi 665
Şekil.3.80. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap 666
Şekil.3.81. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap 666
Şekil.3.82. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap 667
Şekil.3.83. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap 667
Şekil.3.84. Toprağa Nazar Değmesin, 350cmx200cmx10cm, Polyester, Karışık Teknik 668
Şekil.3.85. Toprağa Nazar Değmesin, 350cmx200cmx10cm, Polyester, Karışık Teknik 668
Şekil.3.86. Toprağı Dikmek Çizimi 669
Şekil.3.87. Toprağı Dikmek, 10mx2mx2m, Paslanmaz Çelik, Metal 669
Şekil.3.88. Toprağın Saçını Örmek, 600cmx600cmx40c m, Polyester, Karışık Teknik 670
Şekil.3.89. Toprağın Saçını Örmek, 600cmx600cmx40c m, Polyester, Karışık Teknik 670
Şekil.3.90. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi 671
Şekil.3.91. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi 671
Şekil.3.92. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal 672
Şekil.3.93. Tarım Müzesi Rölyefi Yapım Aşamaları 672
Şekil.3.94. Tarım Müzesi Rölyefi Çizimleri 673
Şekil.3.95. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal 673
Şekil.3.96. Tarım Müzesi Rölyefi Çizimi 674

Şekil.3.97. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal 674
Şekil.3.98. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal 675
Şekil.3.99. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal 675
Şekil.3.100. Hitit Güneş Kursu 677
Şekil.3.101. Yazılıkaya Kabartması 677
Şekil.3.102. On iki Tanrı Kabartması 677
Şekil.3.103. Hitit Rölyefi, 50 m2, Seramik 678
Şekil.3.104. Hitit Rölyefi Çizimleri 678
Şekil.3.105. Hitit Rölyefi, 50 m2, Seramik 679
Şekil.3.106. Hitit Rölyefi, 50 m2, Seramik 679
Şekil.3.107. Çift Başlı Kartal 680
Şekil.3.108. Hayat Ağacı 681
Şekil.3.109. Aslan, Konya 681
Şekil.3.110. Selçuklu Sarayı, İran 681
Şekil.3.111. Değirmenler Arası Ahşap, 11mx5m, İreko Ağacı, Ahşap 682
Şekil.3.112. Selçuklu Rölyefi Çizimleri 683
Şekil.3.113. Selçuklu Rölyefi Çizimleri 683
Şekil.3.114. Selçuklu Rölyefi, 50 m2, Seramik 684
Şekil.3.115. Selçuklu Rölyefi, 50 m2, Seramik 684
Şekil.3.116. Medusa, 600cmx50cmx10cm, Polyester, Döküm 685
Şekil.3.117. Mitolojik Medusa Modelleme Çalışmaları 685
Şekil.3.118. Medusa, 600cmx50cmx10cm, Polyester, Döküm 686
Şekil.3.119. Medusa, 600cmx50cmx10cm, Polyester, Döküm 686
Şekil.3.120. Mikado Serisi, Şule Özkan, 2015 687
Şekil.3.121. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 688
Şekil.3.122. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 688
Şekil.3.123. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 689
Şekil.3.124. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 689

Şekil.3.125. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 690
Şekil.3.126. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 690
Şekil.3.127. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 691
Şekil.3.128. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 691
Şekil.3.129. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 692
Şekil.3.130. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 692
Şekil.3.131. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 693
Şekil.3.132. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 693
Şekil.3.133. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 694
Şekil.3.134. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 694
Şekil.3.135. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 695
Şekil.3.136. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 695
Şekil.3.137. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 696
Şekil.3.138. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 696
Şekil.3.139. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 697
Şekil.3.140. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 697
Şekil.3.141. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 698
Şekil.3.142. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 698
Şekil.3.143. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 699
Şekil.3.144. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 699
Şekil.3.145. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 700
Şekil.3.146. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 700
Şekil.3.147. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 701
Şekil.3.148. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 701
Şekil.3.149. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015 702
Şekil.3.150. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik 702
Şekil.3.151. Göçmen Kuşlar, 100m2, Paslanmaz Çelik, Metal 703
Şekil.3.152. Göçmen Kuşlar, 100m2, Paslanmaz Çelik, Metal 703
Şekil.3.153. Bambu Kuş Yuvası, Karışık Teknik 704
Şekil.3.154. Bambu Kuş Yuvası, Karışık Teknik 704
Şekil.3.155. Şakayık 705

Şekil.3.156. Şakayık Terası Rölyefi, 50 m2, Mozaik 705
Şekil.3.157. Tiyatro Rölyefi, 500cm x500 cm, Mozaik 706
Şekil.3.158. Tiyatro Rölyefi, 500cm x500 cm, Mozaik 706
Şekil.3.159. Mavi Köpek Resim ve Maketi 708
Şekil.3.160. Mavi Köpek Bank Tasarımı 708
Şekil.3.161. Ağaç Saçlı Kız Resim ve Maketi 709
Şekil.3.162. Ağaç Saçlı Kız 709
Şekil.3.163. Arılar, Resim ve Maketi 710
Şekil.3.164. Arılar 710
Şekil.3.165. Balon Balığı, Resim ve Maketi 711
Şekil.3.166. Balon Balığı 711
Şekil.3.167. Çiçekli Kız, Resim ve Maketi 712
Şekil.3.168. Çiçekli Kız 712
Şekil.3.169. Filler, Resim ve Maketi 713
Şekil.3.170. Filler 713
Şekil.3.171. Galatasaraylı, Resim ve Maketi 714
Şekil.3.172. Galatasaraylı 714
Şekil.3.173. İki Köpekçik, Resim ve Maketi 715
Şekil.3.174. İki Köpekçik 715
Şekil.3.175. Kırmızı Arı, Resim ve Maketi 716
Şekil.3.176. Kırmızı Arı 716
Şekil.3.177. Konuşan Ağaç, Resim ve Maketi 717
Şekil.3.178. Konuşan Ağaç 717
Şekil.3.179. Kraliçe, Resim ve Maketi 718
Şekil.3.180. Kraliçe 718
Şekil.3.181. Mavi Ev, Resim ve Maketi 719
Şekil.3.182. Mavi Ev 719
Şekil.3.183. Sarı At, Resim ve Maketi 720
Şekil.3.184. Sarı At 720
Şekil.3.185. Sarı Suratlı Kedi, Resim ve Maketi 721
Şekil.3.186. Sarı Suratlı Kedi 721

Şekil.3.187. Tropik Kız, Resim ve Maketi 722
Şekil.3.188. Tropik Kız 722
Şekil.3.189. Uçan Balon, Resim ve Maketi 723
Şekil.3.190. Uçan Balon 723
Şekil.3.191. Sarı Saçlı Kız, Resim ve Maketi 724
Şekil.3.192. Mavi Köpek Resim ve Maketi 724
Şekil.3.193. Mozaikültür Heykelleri Yerleşim Planı 725
Şekil.3.194. Mozaikültür Heykelleri Çizimleri 726
Şekil.3.195. Mozaikültür Heykeller 727
Şekil.3.196. Mozaikültür Heykeller 728
Şekil.3.197. Mozaikültür Heykeller 728
Şekil.3.198. Mozaikültür Heykeller 729
Şekil.3.199. Mozaikültür Heykeller 729
Şekil.3.200. Mozaikültür Heykeller 730
Şekil.3.201. Mozaikültür Heykeller 730
Şekil.3.202. Mozaikültür Heykeller 731
Şekil.3.203. Mozaikültür Heykeller 732
Şekil.3.204. Mozaikültür Heykeller 732
Şekil.3.205. Mozaikültür Heykeller 733
Şekil.3.206. Mozaikültür Heykeller 733
Şekil.3.207. Mozaikültür Heykeller 734
Şekil.3.208. Mozaikültür Heykeller 734
Şekil.3.209. Mozaikültür Heykeller 735
Şekil.3.210. Mozaikültür Heykeller 735
Şekil.3.211. Mozaikültür Heykeller 736
Şekil.3.212. Mozaikültür Heykeller 736
Şekil.3.213. Mozaikültür Heykeller 737
Şekil.3.214. Mozaikültür Heykeller 737
Şekil.3.215. Mozaikültür Heykeller 738
Şekil.3.216. Mozaikültür Heykeller 738
Şekil.3.217. Mozaikültür Heykeller 739

Şekil.3.218. Mozaikültür Heykeller 739
Şekil.3.219. Mozaikültür Heykeller 740
Şekil.3.220. Mozaikültür Heykeller 740
Şekil.3.221. Mozaikültür Heykeller 741
Şekil.3.222. Mozaikültür Heykeller 741
Şekil.3.223. Mozaikültür Heykeller 742
Şekil.3.224. Mozaikültür Heykeller 742
Şekil.3.225. Mozaikültür Heykeller 743
Şekil.3.226. Mozaikültür Heykeller 743
Şekil.3.227. Mozaikültür Heykeller 744
Şekil.3.228. Mozaikültür Heykeller 744
Şekil.3.229. Mozaikültür Heykeller 745
Şekil.3.230. Mozaikültür Heykeller 745
Şekil.3.231. Mozaikültür Heykeller 746
Şekil.3.232. Mozaikültür Heykeller 746
Şekil.3.233. Mozaikültür Heykeller 747
Şekil.3.234. Mozaikültür Heykeller Alanı 747

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası…… i

Tez Kabul Formu……. ii

Önsöz/Teşekkür…… iii

Özet…….. iv

Summary…….. v

Tablolar Listesi……. vi

Kısaltmalar…….. vii

Resimler Listesi…… viii

Giriş…….. 1

BİRİNCİ BÖLÜM-Ticaretin Tarihçesi, Mekân İlişkisi Ve Expoların Gelişim Süreci 4

1.1.Ticaretin Tarihçesi……..…… 5

1.1.1. Ticaret ve Mekân İlişkisi ……..…….. 7

1.2. Fuarlardan Expo'lara …… 15

1.3. Expo ……. 17

1.3.1 Expo'nun Tanımı……... 17

1.3.2. Expo'ların Özellikleri……. 18

1.3.3. Expo Çeşitleri…… 21

1.4. Expo'ların Tarihi Ve Sanatsal Yaklaşımlar…….. 28

1.4.1. Expoların Gelişim Süreci ……... 28

1.4.2. Expo'larda Tema……. 30

1.4.3. Expo'larda Mimari…… 31

1.4.4. Expo'larda Sanat……. 36

1.4.5. Yıllara Göre Expo'lar……..... 41
1.4.5.1. 1851 Londra / İngiltere…….. 44
1.4.5.2. 1855 Paris / Fransa…… 60
1.4.5.3. 1862 Londra / İngiltere…….. 67
1.4.5.4. 1867 Paris / Fransa…… 73
1.4.5.5. 1873 Viyana / Avusturya……... 83
1.4.5.6. 1889 Paris / Fransa…… 87
1.4.5.7. 1893 Chicago……. 92
1.4.5.8. 1900 Paris / Fransa…… 107
1.4.5.9. 1915 San Francisco / Amerika…….. 114
1.4.5.10. 1929 Barcelona / İspanya…… 122
1.4.5.11. 1937 Paris / Fransa…….. 128
1.4.5.12. 1939-1940 New York / Amerika……. 135
1.4.5.13. 1958 Brüksel / Belçika…… 142
1.4.5.14. 1967 Montreal / Kanada…….. 154
1.4.5.15. 1970 Osaka / Japonya…….. 169
1.4.5.16. 1992 Seville / İspanya……. 175
1.4.5.17. 2000 Hannover / Almanya…….. 183
1.4.5.18. 2005 Aichi / Japonya…….. 192
1.4.5.19. 2006 Chiang Mai / Tayland……. 198
1.4.5.20. 2008 Zaragosa / İspanya…….. 205
1.4.5.21. 2010 Shanghai / Çin…… 215
1.4.5.22. 2013 Suncheon Bay / Güney Kore…….. 232
1.4.5.23. 2014 Qingdao / Çin……. 240

1.4.5.24. 2015 Milano / İtalya…… 251
1.4.6. Türkiye'nin Katıldığı Expolar…… 262
1.4.6.1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi…… 262
1.4.6.1.1. 1851 Londra / İngiltere…… 265
1.4.6.1.2. 1855 Paris / Fransa ……. 267
1.4.6.1.3. 1862 Londra / İngiltere…… 270
1.4.6.1.4. 1867 Paris / Fransa…….. 273
1.4.6.1.5. 1873 Viyana / Macaristan……... 284
1.4.6.1.6. 1876 Philadelphia / Amerika……... 289
1.4.6.1.7. 1893 Chicago / Amerika……. 293
1.4.6.1.8. 1900 Paris / Fransa…….. 299
1.4.6.1.9. 1905 Liege / Belçika……... 306
1.4.6.1.10. 1910 Brüksel / Belçika…….. 308
1.4.6.1.11. 1911 Torino / İtalya…….. 310
1.4.6.1.12. 1914 Lyon / Fransa…… 312
1.4.6.1.13. 1915 San Francisco / Amerika…….. 314
1.4.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Dönemi……... 316
1.4.6.2.1. 1925 Paris / Fransa…….. 318
1.4.6.2.2. 1931 Budapeşte / Macaristan……... 320
1.4.6.2.3. 1935 Brüksel / Belçika…… 323
1.4.6.2.4. 1939 New York / Amerika…….. 325
1.4.6.2.5. 1958 Brüksel / Belçika…… 333
1.4.6.2.6. 1970 Osaka / Japonya…….. 343
1.4.6.2.7. 1985 Tsukuba / Japonya…….. 346

1.4.6.2.8. 1992 Seville / İspanya……. 349
1.4.6.2.9. 1998 Lizbon / Portekiz…… 358
1.4.6.2.10. 2000 Hannover / Almanya…… 362
1.4.6.2.11. 2005 Aichi / Japonya……. 365
1.4.6.2.12. 2008 Zaragosa / İspanya…… 374
1.4.6.2.13. 2010 Shanghai / Çin…….. 380
1.4.6.2.14. 2011 Chang Mai / Tayland…… 384
1.4.6.2.15. 2012 Venlo / Hollanda…….. 391
1.4.6.2.16. 2013 Suncheon Bay /Güney Kore……. 395
1.4.6.2.17. 2014 Oingdao / Çin……... 399
1.4.6.2.18. 2015 Milano / İtalya…….. 402
1.4.7. Expo Afişleri……. 407
İKİNCİ BÖLÜM-EXPO 2016 Antalya…… 413
2.1.Antalya……... 413
2.2. EXPO 2016 Antalya Ortaya Çıkış Süreci……. 420
2.2.1. EXPO 2016 Antalya Adaylık Başvurusu…… 421
2.2.2. Altyapı Çalışmaları……. 435
2.2.2.1. Expo Alanı Mevcut Durum Tespiti (Hâlihazır) Çalışmaları……. 442
2.2.2.2. Alan Planlama Çalışmaları…… 444
2.3. EXPO 2016 Antalya Kanunu…… 446
2.3.1. EXPO 2016 Antalya Ajansı Yönetim Kurulu……. 446
2.3.2. EXPO 2016 Antalya Konseyi……. 446
2.3.3. Genel Sekreterlik…… 448
2.3.3.1. “Şakayık” Expo Çiçeği……. 449

2.3.3.2. EXPO 2016 Antalya Maskotu Ece ile Efe…… 449
2.4. EXPO 2016 Antalya Projesi……. 452
2.4.1. Mimari Proje Tasarımı…… 453
2.4.2. Peyzaj Tasarımı ve Uygulamaları…….. 465
2.4.3. EXPO 2016 Antalya Projesi Bölümleri…….. 473
2.4.3.1. Tema Parkuru…… 474
2.4.3.2. Expo Serası…… 478
2.4.3.3. Şakayık Terası……... 480
2.4.3.4. EXPO 2016 Antalya Kulesi…….. 481
2.4.3.5. Türkiye Bahçesi…… 487
2.4.3.6. Expo Değirmeni……... 489
2.4.3.7. Bilim ve Teknoloji Merkezi……. 492
2.4.3.8. Kongre ve Sergi Binası……. 496
2.4.3.9. Çocuk Adası…….. 498
2.4.3.10. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi…….. 501
2.4.3.11. Osmanlı Bahçesi……. 509
2.4.3.12. Yedi Bölge Evleri…… 518
2.4.3.13. Büyük Amfi Tiyatro…… 527
2.4.3.14. Ülke Bahçeleri……. 529
2.4.3.14.1. Almanya Federal Cumhuriyeti Bahçesi…… 531
2.4.3.14.2. Azerbaycan Cumhuriyeti Bahçesi……. 533
2.4.3.14.3. Çin Halk Cumhuriyeti……... 535
2.4.3.14.4. Güney Kore Bahçesi……. 537
2.4.3.14.5. Gürcistan Bahçesi……. 540

2.4.3.14.6. Hindistan Bahçesi……. 542
2.4.3.14.7. Hollanda Bahçesi…….. 545
2.4.3.14.8. İtalya Bahçesi…… 548
2.4.3.14.9. Japonya Bahçesi…… 550
2.4.3.14.10. Kazakistan Bahçesi……. 554
2.4.3.14.11. Katar Bahçesi…….. 557
2.4.3.14.12. Macaristan Bahçesi……. 559
2.4.3.14.13. Meksika Bahçesi……. 562
2.4.3.14.14. Moldova Bahçesi…… 564
2.4.3.14.15. Nepal Bahçesi……. 566
2.4.3.14.16. Pakistan Bahçesi……. 569
2.4.3.14.16. Rusya Bahçesi……. 571
2.4.3.14.17. Sudan Bahçesi……. 572
2.4.3.14.18. Tayland Bahçesi…….. 574
2.4.3.14.16. Ukrayna Bahçesi……. 576
2.4.3.15. İlçe Bahçeleri……... 577
2.4.3.15.1. Aksu Bahçesi……. 577
2.4.3.15.2. Alanya Bahçesi…….. 578
2.4.3.15.3. Finike Bahçesi……... 579
2.4.3.15.4. İbradı Bahçesi…… 580
2.4.3.15.5. Kemer Bahçesi……..… 581
2.4.3.15.6. Kepez Bahçesi…….. 582
2.4.3.15.7. Konyaaltı Bahçesi……. 583
2.4.3.15.8. Kumluca Bahçesi……..… 584

2.4.3.15.9. Muratpaşa Bahçesi……... 585
2.4.3.16. Kurumsal Bahçeler…….. 586
2.4.3.16.1. Antalya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) Bahçesi……. 586
2.4.3.16.2. Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) Bahçesi…….. 587
2.4.3.16.3. Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü (BATEM) Bahçesi…… 588
2.4.3.16.4. (TÜBİTAK) Bilgi Evi …….. 589
2.4.3.16.5. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi……. 590
2.4.3.16.6. AIPH Bahçesi…….. 591
2.4.3.17. Üniversite Bahçeleri…… 593
2.4.3.17.1. Akdeniz Üniversitesi…… 593
2.4.3.17.2. Atatürk Üniversitesi……. 594
2.4.3.17.3. Karadeniz Üniversitesi……. 595
2.4.3.18. İl Bahçeleri…….. 596
2.4.3.18.1. Ankara Bahçesi……. 596
2.4.3.18.2. Antalya Bahçesi…… 597
2.4.3.18.3. Burdur Bahçesi……. 598
2.4.3.18.4. Erzurum Bahçesi……... 599
2.4.3.18.5. Hatay Bahçesi…… 600
2.4.3.18.6. İstanbul Bahçesi…… 603
2.4.3.18.7. Konya Bahçesi……... 604

2.4.3.18.8. Malatya Battalgazi Belediyesi Bahçesi……..….. 605

2.4.3.18.9. Şanlıurfa Belediyesi Bahçesi……..….. 606

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - EXPO 2016 Antalya Sanatsal Çalışmaları …..……. 607

3.1. Kamusal Alan ve Sanat…….. 607

3.1.1. Kamusal Alan…….. 607

3.1.2. Kamusal Alan Tarihsel Gelişimi ve Sanatla Etkileşimi…….. 608

3.1.3. Kamusal Alanda Heykel Çevre İlişkisi……... 614

3.2. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Sanatsal Proje ve Uygulamalar…. 616

3.2.1. EXPO 2016 Antalya Alanı Sanatsal Çalışmaları Tasarım Kriterleri….. 617

3.2.2. Tema Alanlarına Göre Projelendirilmiş Heykeller, Kabartmalar Ve Arazi Sanatı Uygulamaları……... 617

3.2.2.1. Heykeller……... 618

3.2.2.1.1. Kibele Senfoni Orkestrası…….. 618

3.2.2.1.2. Parçalanmış Resim Tasarımları…….. 623

3.2.2.1.3. Güneş Kursu Heykeli…….. 631

3.2.2.1.4. Elma Kurdu……. 633

3.2.2.1.5. Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Logo Heykeli……. 635

3.2.2.1.6. Elma, Nar, Portakal Üçlemeleri…….. 638

3.2.2.1.7. Expo Gölü Balıkları…… 644

3.2.2.1.8. Yönlendirme Figürleri…… 647

3.2.2.1.9. Likya Lahdi Replikası…… 648

3.2.2.1.10. Ahşap Figür Heykel Grubu……... 650

3.2.2.1.11. Kuş Sarayı……. 653

3.2.2.1.12. Seramik Şakayıklar……... 654

3.2.2.1.13. At Heykeli……. 655

3.2.2.1.14. Hayat Ağacı Zeytin Heykeli…….. 656

3.2.2.2. Mekân Tasarımları…… 657

3.2.2.2.1. Aynalı Yol……... 657

3.2.2.2.2. Alternatif Yol…….. 659

3.2.2.2.3. Topaç Oyun Alanı……... 663

3.2.2.3. Arazi Sanatı Tasarımları…… 665

3.2.2.3.1. Araziyi Boyamak ……. 665

3.2.2.3.2. Toprağa Nazar Değmesin……. 668

3.2.2.3.3. Toprağı Dikmek …….. 669

3.2.2.3.4. Toprağın Saçını Örmek…… 670

3.2.2.4. Rölyefler…….. 671

3.2.2.4.1. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Rölyefi…….. 671

3.2.2.4.2. Hitit Rölyefi……. 676

3.2.2.4.3. Selçuklu Rölyefi…….. 680

3.2.2.4.4. Medusa…… 685

3.2.2.4.5. Seramik Mikado Panolar……. 687

3.2.2.4.6. Göçmen Kuşlar Rölyefi…….. 703

3.2.2.4.7. Bambu Kuş Yuvası…… 704

3.2.2.4.8. Şakayık Terası Mozaik Rölyef…… 705

3.2.2.4.9. Tiyatro Mozaik Rölyefi……... 706

3.2.3. "Çocuk Gözüyle Expo 2016 Antalya" Projesi Kapsamında Heykeller. 707

3.2.4. Tarih ve Biyolojik Çeşitliliği Anlatan Bitki Heykelleri…….. 725

3.2.4.1. Sahne 1: Asya: İpek ve İpek Yolu Efsanesi…….. 727

3.2.4.2. Sahne 2: Tarih Öncesi Dönem…….. 731

3.2.4.3. Sahne 3: Asya'da Tarım ve Evcilleştirme: ……..…… 734

3.2.4.4. Sahne 4: Asya'da Tarım ve Evcilleştirme: …….. 737

3.2.4.5. Sahne 5: Afrika'da Hayvan Koruyucu Kabile "Maasai"……. 739

3.2.4.6. Sahne 6: Güney Amerika…….. 741

3.2.4.7. Sahne 7: Doğanın Yenilenmesi……..…….... 742

3.2.4.8. Sahne 8: Ağaç Diken Adam: Elzeard Bouffier……. 743

3.2.4.9. Sahne 9: Çiftçilik…….. 744

3.2.4.10. Sahne 10: Kümes Hayvanları……. 746

Sonuç…… 748

Kaynakça…….. 756

Özgeçmiş…….. 792

GİRİŞ

EXPO 2016 Antalya organizasyonu Türkiye'nin ilk Expo'sudur ve ülkemizde daha sonra yapılacak Expo'ların referansı olma özelliğine her zaman sahip olacaktır. Expo'larla ulusal boyutta ilk kez tanışmamız sebebi ile bu konuda fazla çalışma yapılmamıştır. Hayata geçtikleri kentler için altyapı, markalaşma, kentsel tasarım, sürdürülebilirlik gibi birçok alt başlık taşıyan Expo'lar kentsel mekânlarda sanatsal öğelerin yer alması anlamında farklı bir yaklaşımı barındırmaktadırlar. "Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya" başlıklı çalışma kapsam ve içerik açısından incelenmemiş bir konu olması nedeni ile ele alınmış ve incelenmiştir.

Expo'ların geneline bakıldığında, özellikle sanatsal öğeler ile; eğitimde, teknolojide ve sosyal yaşamda oluşan yenilikleri, kentin tarihi geçmişini, kültürel özelliklerini tüm dünyaya sergiler ve benzeri etkinlikler aracılığıyla tanıttığı görülmektedir. Bu nedenle Expolar dünya çapında düzenlenen büyük organizasyonlar olmasının yanı sıra ev sahibi olan ülke açısından da oldukça büyük önem taşımaktadır. Expo sergilerinin etkisi sergi kapandıktan sonra da yıllarca sürebilmektedir. Bu araştırma ile küreselleşen dünyada yaşanan hızlı gelişimler ışığında, evrensel ölçekte bir tanıtım gerçekleştirilmesi görüşü ve ülkelerin ortak bir organizasyonda bir araya gelerek fikir alış verişinde bulunması düşüncesinden temellenen Expo'lardaki sanatsal yapıtların etkinlik kapsamındaki rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü yada ondan alınacak bir grup, örnek yada örneklem üzerine yapılan tarama düzenlemeleri olan genel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu amaçla konuyla ilgili kaynak yayınlar ve kitaplar incelenmiş, dünya Expoları; Temalarının Değerlendirilmesi; Kentsel Dönüşüm; Tarihsel Konum; Altyapı; Sosyo Ekonomik, Turizm v.s. konularındaki önemi; Yasal Kriterleri: (Resmi süreç, Uluslar Arası Sergiler Bürosu (BIE), Uluslar Arası Üreticiler Birliği (AIPH)); Türleri; Sanatsal Yaklaşımları; açısından ele alınmış ve bu değerlendirmeler ışığında, EXPO 2016 Antalya örneği irdelenerek bir sonuca varılmıştır. Birinci ve ikinci bölümde nicel araştırma, üçüncü bölümde mevcut durum saptamaları yapılmıştır.

Çalıma “Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya” başlığı altında; dünya Expo’larını, Türkiyenin katıldığı Expo’ları, EXPO 2016 Antalya organizasyonunu ve EXPO 2016 Antalya alanında yer alan sanatsal öğeleri kapsamaktadır. Bu çerçevede çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde ticaretin tarihçesi, mekan ilişkisi ve Expo’ların gelişim süreci ele alınmıştır. Dünya üzerinde, avcılık ve toplayıcılık sonrası üretimle başlayan ilk alış verişten itibaren ticaretin tarihçesi, ticari mekanlar baz alınarak incelenmiş, pazar yerlerinden fuarlara, fuarlardan Expo’lara dönüşümü irdelenmiştir. Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan, 18. yy toplumuna süregelen ilerlemeyi göstermek amacı ile başlayan Dünya Fuarları/Expo’lar araştırılmıştır. 1851-2016 yılları arasındaki Expo örneklerinin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan ortak kriterler, Expo’larda sanatsal karekrteristik öğeler saptanmaya çalışılmıştır. Farklı bir çok alanda yapılan keşiflerin, bulunan yeniliklerin dünyaya tanıtılması, geleceğin şekillendirilmesi adına birçok yeni fikir ve buluşun ilk kez tanıtıldığı organizasyonlar olan Expoların düzenlendikleri dönem için dünya tarihine farklı alanlarda katkıda bulunmuş olmaları üzerinde durulmuştur. Expo’ların temel öğeleri olan mimari, tema ve sanatsal öğelerin, gelişim ve dönüşüm süreci içerisinde nasıl şekillendikleri ele alınmıştır. Aynı zamanda değişen siyasi dönemler içerisinde sanat eserlerinin kullanılmasının nasıl farklılıklar gösterdiği irdelenmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra Birinci bölümde Türkiye’nin katıldığı Expo’larda sanatsal ifadeleri ve sanatsal öğeleri ile nasıl yer aldığı da incelenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren katılım sağlanan Expo’larda izlenen yaklaşım incelenmiş ve dönemsel kronolijisi ile sanatsal örnekler araştırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti döneminde de daha aktif bir şekilde katlım sağlanmaya devam edilen Expo’larda, yeni modern Türkiye’nin ülke pavyonlarında ifade ediliş şekilleri irdelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, EXPO 2016 Antalya örneğini incelemek üzere Türkiye’nin adaylık süreci araştırılmış, yapılan hazırlıklar ve çalışmalar incelenerek Expo oluşum süreci irdelenmiştir. EXPO 2016 Antalya’nın Türkiye Cumhuriyeti’nde yapım hakkının kazanılması ve bu denli büyük bir organizasyonun hazırlık süreci, adaylık sürecinden itibaren ele alınmıştır. Kent dinamikleri ve resmi kurumların bu

süreç içerisinde aldıkları rol ve yapılan hazırlık çalışmalarına yer verilmiştir. Hazırlık ve altyapı çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. Resmi kurumların Expo organizasyonunda aldıkları aktif rol neticesinde planlama çalışmalarının nasıl şekillendiği incelenmiştir. Ayrıca EXPO 2016 Antalya mimari projesi çerçevesinde yapılan çalışmalar kapsamında tema, alt tema, tema alanları kavramları açıklanmıştır. Birçok disiplinin bir arada çalışması ile gerçekleşen organizasyonda alt disiplinler ve çalışmaları hakkında araştırma yapılmıştır. EXPO 2016 Antalya Kanunu ile 'Çiçek ve Çocuk' temalı, mottosu 'Gelecek Nesiller İçin Yeşil Bir Dünya' olan Botanik Sergisinin etkinliklerinin planlanması düzenlenmesi, yönetilmesi ile yasal düzenlemeler hakkında bilgi verilmiştir. Expo mimari proje kriterlerinin oluşum süreçleri, master plan çalışmaları ve kısıtlayıcı etmenler üzerinde durulmuştur. BIE kuralları gereği Expo alanında bulunması zorunlu olan yapılar ile AIPH kuralları çerçevesinde Botanik Expo kapsamında yer alması öngörülen alanların EXPO 2016 Antalya projesi içerisinde nasıl yer aldığı proje detayları ile anlatılmıştır.

EXPO 2016 Antalya sanatsal çalışmalarının incelendiği üçüncü bölümde ise Etkinlik alanında yer alan heykellerin mekan ile ilişkileri ve Expo karekteristik özellikleri çerçevesinde nasıl temsil edildikleri incelenmiştir. EXPO 2016 Antalya alanında bulunan sanat eserlerinin Expo kriterleri ile bağlantıları ve Expo karakteristik özellikleri çerçevesinde tasarım kriterleri, kamusal alan ve heykel-mekan ilişkisi bağlamında değerlendirilmiştir. Expo alanlarında bulunan sanatsal öğelerin "Tema" odaklı şekillenmesi, peyzaj ve mimari öğeler ile ilişkilerinde bütünleyici eleman olarak nasıl görev aldıkları örneklerle gösterilmiştir. EXPO 2016 Antalya alanında yer alan sanatsal öğelerin bulundukları alan ile ilişkileri açıklanmıştır. Yapılan tüm araştırmalar sonucunda EXPO 2016 Antalya'da yer alan sanat eserleri irdelenerek, elde edilen bulguların değerlendirilmesi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Ticaretin Tarihçesi, Mekân İlişkisi Ve Expoların Gelişim Süreci

Avcılık ve toplayıcılık sonrası üretimle başladığına inanılan ticaret, mekan ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Yaşamın vazgeçilmez gereksinimleri sonucu tarih boyunca insanoğlunun ürün değiş-tokuşu yapabilmek için ihtiyaç duyduğu mekanın; nüfus artışı, ihtiyaçların çeşitlenmesi, bunun yanı sıra sosyal paylaşımlarında devreye girmesi ile sürekli büyüme yönünde gerçekleştiği görülmektedir.

“Montesquieu, "Kanunların Ruhu" adlı yapıtında,"Nerede yumuşak huylu insanlar varsa orada ticaret vardır; nerede ticaret varsa orada insanlar yumuşak huylu olurlar" demektedir (Aktaran: Bozkurt, 2006:153).

Antik çağlardan itibaren sosyal aktivitelerin ticari faaliyetlerle ya da ticari faaliyetlerin sosyal aktivitelerle desteklendiğini de örnekler göstermektedir. Bu döngünün belirli aralıklarla tekrarlanması rutin toplanılan mekanları ortaya çıkarmış hatta temel gereksinim haline getirmiştir.

M.Ö. 10.000 yıldan ötesinde başlayan alış-veriş ilişkilerinin; komşular, yakın köyler, uzak köyler ve benzer şekilde büyüyen topluluklar arasında olduğu; zamanla kent merkezlerinde, dini ve siyasi önemi bulunan tapınaklar gibi mekanlarda veya çevresinde temellendiğini bilimsel araştırmalar göstermektedir.

Ticaret yapmak için güvenli mekan ihtiyacı yerli beyliklerin koruyuculuğunda “Karum” adı verilen bir çeşit serbest pazarların doğmasına sebep olmuş, kervanların düzenli gelmesi, vergiler alınması, altın transferi yapılması gibi kuralları da beraberinde getirerek kurumsal mekanlar yaratılmıştır.

Ticaretin mekan ile ilişkisinin somut örneği, ilerleyen dönemlerde “Agoralar” olarak kendini göstermektedir. Ticaretin cazip kılınması ile ilgili ise; yılda bir ya da birkaç defa, geniş bir bölgenin gereksinimlerini karşılamak üzere yerli ve yabancı tüccarların bir araya geldiği panayırlar karşımıza çıkmaktadır. Ortaçağ’a gelindiğinde ise tüccarların sabit noktalara yerleşerek bir şekilde ticaret merkezleri oluşturduğu,

alış-veriş yapmak isteyenlerin tüccarların bulunduğu “arasta ve kapalı çarşı” mekanlarına yani kentlere yöneldiği gözlenmektedir. Fuarları yapılandıran oluşumlar olan pazar ve panayırlar şehirleri önemli kılmış, varlıklarını uzun süre devam ettirmişlerdir.

Bilimsel çalışmalar ve çoklu üretimin simgesi olan sanayi devrimi ise sosyo ekonomik etkileri ile ticaretin ihtiyaç duyduğu mekanları “sergi” kavramı ile tanıştırmıştır.

Bu bölümde ticaretin ilk çağlardan itibaren şekillenen tarihçesi, ticaretin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyduğu mekân ilişkisi ve expoların gelişim sürecine değinilecetir.

1.1.Ticaretin Tarihçesi

Yaşamın vazgeçilmez gereksinimlerinden biri olan ticaret, insanlar iletişime başladıkları andan itibaren varlığını sürdürmekte, toplumların ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamaktadır. En ilkel topluluklarda bile ticaret faaliyetinin varlığı bu nedene dayanmaktadır. Karl Marx bu durumu şu biçimde özetlemektedir "İnsanlık tarihi, daima sanayi ve ticaret tarihi açısından incelenmeli ve istenmelidir.” (Bozkurt, 2006: 156).

Ticaret; kişi ya da toplumların kazanç sağlamak amacıyla giriştikleri, bir yerden başka bir yere taşımak zorunda oldukları her türlü ham ya da işlenmiş mal, hizmet, değer, yiyecek gibi şeylerin alım satımını, değiş tokuşunu kapsayan ekonomik bir etkinlik olan ticaretin tarihi insanlar arası ilişkilerin başlamasıyla eş zamanlıdır ve uygarlığın gelişmesinde önemli bir işlevi bulunmaktadır (Türk Dil Kurumu, 1998).

Genel kanı olarak dünya üzerinde ilk alış-veriş, avcılık ve toplayıcılık sonrası üretimle başlamaktadır. Yaşamlarını sürdürmek, geçinmek için üretim yapanların, zamanla gereksinim duydukları şeylerle, ellerinde bulunan şeyleri değiş tokuş edebileceklerini fark etmeleriyle doğmuştur. Değiş tokuş anlamına gelen trampanın ilkin yakın komşular arasında, daha sonra da uzak köyler ile daha büyük topluluklar arasında uygulanmaya başladığı görülmektedir. Değiş tokuş edebilme aynı zamanda

isteklerini almak için daha fazla üretme, ürettiklerini daha fazla değiştirme, daha uzaktaki ile değiştirme olarak devam ederek büyümüştür. Geçmişin ve şimdinin büyük ticaret yolları, dünya tarihinin biçimlenmesinde, kültürlerin yaşam biçimlerinin yayılmasında önemli katkılarda bulunmuştur. Eski çağlardan beri uzak ülkeleri, halkları birbirine bağlamış olan, mal ve düşünce akışının gerçekleştiği büyük ulaşım merkezlerinin bazıları hala varlıklarını sürdürmektedir (Bozkurt, 2006: 157).

Serpil Ünal Kestane'nin aktardığına göre; ticaretin ne zaman doğduğu tam olarak bilinmemekle birlikte, arkeolojik kalıntılar, M.Ö. 10.000 yıldan çok daha ötesinde ticarete ilişkin delillerin varlığını göstermektedir. Pazarlama aktivitelerinin orijini hakkındaki ilk tarihsel ifadeler ise, Heredotus tarafından oluşturulmuştur. Tarihin babası olarak anılan Heredot, ticaretin, doğal pazarlama uygulamalarının "Sessiz ticaret" olarak bilinen ilkel bir takas çeşidi şeklinde yürüdüğünü ifade etmiştir. Etnik farklılıklar ile dil güçlüğü, insanları dünyanın birçok farklı bölgesinde bu sisteme itmiştir. Örneğin avcı-toplayıcı Pigmeler, değiştirmek istedikleri ürünleri Bantu köyüne getirip toplu olarak sergiler ve giderler. Bantular, çeşit ve miktar olarak uygun gördükleri tarım ürünlerini bu orman ürünlerinin yanına koyarlar. Pigmeler geri dönerek önerileri gözden geçirir, beğenirlerse tarım ürünlerini alıp giderler, az bulurlarsa tekrar uzaklaşırlar. Bu sessiz pazarlık, anlaşma oluncaya veya tümden vazgeçilinceye kadar devam eder (Kestane, 2015: 189).

Ticaretin nasıl ve nerede başladığı konusunda Prof. Dr. Nejat Bozkurt Akdeniz'i adres göstermektedir. Bozkurt'a göre ticaret dar anlamda önceleri Akdeniz'de, Nil, Ürdün nehri, Fırat ve Dicle nehirleri vadilerinde (Mezopotamya); Kızıldeniz, Lut Gölü ile Körfez kıyılarında başlamıştır (Bozkurt, 2006: 160).

15. yy'da pusulanın bulunması deniz ticaretinin güçlenmesi ve yeni ticaret yollarının bulunmasına katkı sağlamıştır. Baharat ve ipek yollarının kaynağına ulaşmak, Hint ve Çin kaynaklarından pay almak isteyen İspanya Christopher Columbus'a destek sağlamış, "Keşifler Çağı" başlamıştır. Amerika'nın keşfiyle Meksika ve Peru'dan Avrupa'ya bol miktarda getirilen altın ile gümüş sayesinde yüzyıllar boyu trampayla sınırlı kalan ticaret, artık çift metal sistemiyle sikke basılması için gerekli kaynağa kavuşmuş, Duka altını ve Avrupa devletlerince basılan yeni

paralarla, ticaretin gelişmesi için gerekli koşullar oluşmuştur. 17. ve 18.yy'larda ticaretteki üstünlük İspanya ile Portekiz'den İngiltere'yle Hollanda'ya kaymış, Fransa'yla Almanya'nın sürekli rekabetleri söz konusuyken sonrasında üstünlük sırası ABD'ye gelmiştir. (Bozkurt, 2006: 161).

19.yy Sanayi Devriminin ticaret üzerinde büyük etki yapması sonucunda yeni mal çeşitlerin ortaya çıkması kaçınılmaz olarak gerçekleşmiştir. 19.yy'ın sonu petrolün önemli bir meta durumuna gelmesine yol açan içten yanmalı motorun bulunuşuna tanık olmuştur. 20.yy'da şirketler devletler eliyle kurulmuş, desteklenmiş, ticaret tekelleri oluşmaya başlamıştır. 20. yy' da "Ticaret ve Tarifeler Üzerinde Genel Anlaşma" yapılmış, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde olduğu gibi gümrük birlikleri kurulmuş, 1990'larda Dünya Ticaret Örgütü kurularak ticari konulardaki pek çok sınırlamayı ortadan kaldırılmış, 2000'li yıllarda da Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüğe girmiştir. 21.yy'da internetin hızla yayılımı sonunda elektronik ticarette bir patlama yaşanmış, hizmetlerin, ürünlerin internet aracılığıyla işletmelerden işletmelere ya da tüketicilere giderek büyüyen bir oranda ticareti yapılmaya başlanmıştır (Bozkurt, 2006: 162-163).

1.1.1. Ticaret ve Mekân İlişkisi

Ticaretin yapıldığı ortamlar ticaret mekânları olarak kendini göstermektedir. Ekonomik uzmanlaşma ile takasın öneminin artması yerel pazarların doğmasını çabuklaştırmış, pazarlar değişimi daha kolay hale getirmiş, böylece alıcıyla satıcı arasındaki işlem sayısı azalmış, ilişki sayısı artmıştır. Ticaret yapmak için toplanılacak alanlara ihtiyaç duyulmuş, ticari mekânların oluşumu kaçınılmaz olmuştur (Kestane, 2015: 193).

Ticaretin yapıldığı mekânların tarihsel gelişim sürecinde ihtiyaçlar doğrultusunda antik dönemden itibaren farklılaştığı, geliştiği görülmektedir. Arkeolojik verilere göre takasa dayalı ticaret paleolitik çağda başlamışsa da büyük çaplı, düzenli ticaretin doğuşu neolitik dönemde (M.Ö.7000-5000) gerçekleşmiştir. M.Ö. 2000 yılının sonlarına doğru Tunç Çağı'na rastlayan dönemde Suriye'nin, Filistin'in, Mezopotamya ile Mısır'ın belli başlı şehirlerinde, önemli dini bayramlar sırasında, çok sayıda ticaret kervanının toplandığı bilinmektedir (Aktüre, 2003).

Yine bu çağda Anadolu'yla Mezopotamya arasındaki ticaret Asurlu tüccarlar tarafından sağlanmıştır. Asur ticaret kolonileri çağı olarak da bilinen bu dönemde tüccarlar, ticaret ağını sağlamlaştırmak için Anadolu'nun çeşitli yerlerinde, yerli beyliklerin koruyuculuğunda Karum adı verilen pazarlar kurmuşlardır (Sever, 1991).

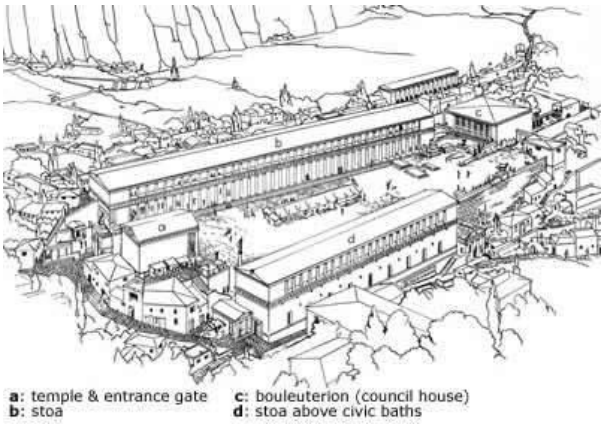
Şekil.1.1. Kaniş Karum'u, Kayseri

Kaynak: (Kaniş, 2007).

Bu merkezlerin en büyüğü ve en önemlisi, Asur ile Anadolu arasındaki ticareti denetleyen bir çeşit "Ticaret Odası" olarak nitelendirilen Kayseri Kültepe'deki Kaniş Karum'udur. Yerli krallara bağlı şehirler, tepeler üzerindeki kaleler içinde iskân edilirken, Asurlu kolonistler bu şehirlerin eteklerinde veya dışında, bir nevi serbest pazar yeri olarak kurulmuşlardır. Kervanların düzenli gelip geçmesi, gerekli vergilerin ödenmesi, altın transferlerinin zamanında yapılması, fiyatların belirlenmesi, anlaşmazlıkların çözüme bağlanmasında etkili olmuştur (Sever, 1991).

Şekil.1.2. Asos Agorası, Çanakkale

Kaynak: (Aslan, 2015).

Ticaretin yapıldığı alanlar olan Agoralar; toplanma, toplantı yeri anlamına gelen, Antik Yunan kentlerinde; şehirle ilgili politik, dini, ticari her türlü faaliyetin gerçekleştiği, tüm kamu binalarının etrafında sıralandığı halka şeklinde geniş açık alan olup, Helenistik dönemde şekillenen, Roma İmparatorluğu'nda ortaya çıkan forumların öncülüdür. Agora ve pazaryerleri, o dönemlerde taşıma ve ulaşımın yetersiz olmasının da etkisiyle kent merkezlerinde konumlandırılmışlardır. (Etimoloji, 2001).

Bronz çağı kentlerinde, ilk pazar yerinin tapınaklar olduğunu söylemek mümkündür. M.Ö. 3400-3200 yıllarına ait olan Mezopotamya'nın Uruk şehrindeki Kızıl Tapınak, tarihteki ilk "Banka", tapınak rahipleri de ilk "Bankacılar" olarak kabul edilmektedir (Özcan, 2009: 129).

Şekil.1.3. Kızıl Tapınak, İzmir

Kaynak: (Kızıl Tapınak, 2016).

Hitit İmparatorluğuna ait Hattuşa'daki tapınak ticari alanlara bir örnektir. Daha çağdaş olan Mezopotamya kentlerindeki kerpiçten yapılmış yapay yükseltiler olan Zigguratlar ise, o dönemin pazar yerleri olarak anılabilir. Zigguratların tapınaklardan farkı, içinde üretim yapan işliklerin ve zanaatkârların olmasıdır. M.Ö. 1000. yıl ortalarına gelinceye kadar Ortadoğu'da pazaryeri olgusu ortaya çıkmamıştır (Özcan, 2009: 131).

Şekil.1.4. Sümer Ur Zigguratı, Nasiriye, Irak

Kaynak: (Ziggurat, 2016).

Mısır İmparatorluğu anıtsal başkenti Teb'de de, pazar ölçeğinde bir ticaretin varlığına işaret yoktur. Ancak, piramitler çağına ait olduğu saptanan bir Mısır duvar resminde halkın gündelik gereksinimlerini değiş-tokuş ile karşıladığını göstermektedir ve değiş tokuş için özel bir mekâna da gerek yoktur (Özcan, 2009: 131).

Şekil.1.5. Antik Mısır'da Ticaret

Kaynak: (Antik Mısır, 2016).

Girit'te M.Ö. 1700-1400 arasında Minos kentlerinde tüccarların, zanaatkârların kendileri adına dış ticarete katıldıkları, pazar için üretim yaptıkları görülmüştür. Bu yüzden Girit'teki mühürlerin bazıları zanaatkârlara aittir. Minos kentlerinde tapınaklar yerine açık meydanlar vardır, bu meydanlar pazar yeri olarak işlev görmüştür. M.Ö. 612-561 yılları arasında Lidia'ya ait Miletos'ta Agora, sarayın denetiminde olmayan

serbest pazar ilişkilerinin kurulduğu özelleşmiş kentsel-kamusal bir pazar yeridir. Dünya tarihinde serbest ticaretin başladığı yer olarak kabul edilen agoralarda belirli eşyaların satışı, kimi zamanda yapımı için belirli yerler ayrılmıştır. Bu yerlere gördükleri işlevlere göre adlar verilmiştir (Aktüre, 2003: 66, 73).

Şekil.1.6. Pergamon Antik Kenti Maketi, Berlin Müzesi

Kaynak: (Pergamon, 2016).

"Mekânların gelişimi ile birlikte karşımıza ticaretin cazip kılınması yönünde bir yapı olarak panayırlar çıkmaktadır. Panayırlar antik dönemler için önemli bir pazar yerleridir. Günümüzdeki anlamıyla panayır, yılda bir ya da birkaç defa belirli zamanlarda bir haftadan bir buçuk aya kadar sürekli açık tutulan, oldukça geniş bir bölgenin gereksinimlerini karşılamak üzere yerli ve yabancı tüccarların bir araya geldiği, büyük ve küçük ölçekli fuar alanlarıdır. Panayırlarda, tek amaç mal alışverişi değildir; insanlar burada toplumsal olarak da iletişimde bulunurlar. İlk zamanlarda mallarını şehrin pazar yerlerine getirmekle işe başlayan tüccarlar daha sonra aileleriyle birlikte temelli olarak evlere yerleştiler. Bu da tüccarların beğendikleri pazar ve panayırların olduğu kasabalara yerleşmelerine dolayısıyla bu yerlerin birer kent özelliği kazanmasına yardımcı oldukları anlamına gelmektedir." (Ülgen, 2012: 363).

Tarihsel süreç içerisinde kentlerde alışveriş eyleminin gerçekleştiği mekânlar incelendiğinde kentlinin bu mekânları sosyalleşme için bir araç olarak kullandığı da görülür. Kitlesel tüketim eyleminin gerçekleştiği panayır yerleri, hem bir yerel pazar hem de haz duyma ortamları olarak ikili bir rol oynamış, sadece metaların mübadele edildiği değil; aynı zamanda dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen egzotik, ilginç

metaların bir şenlik havasında sergilendiği ortamlar olmuştur (Sungur, 2011: 14).

"Ortaçağ Avrupa'sında mülkiyet düzeninde beliren değişikliği etkileyen en önemli iki olay, Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışı ile, bu yıkılışın nedeni olan German istilâsı sayılmaktadır (Kılıç ve Demirçelik, 2011: 182).

Roma İmparatorluğu dağıldıkça güç kazanan Hıristiyan Kilisesi, ruhani ve maddi otoritesini genişletmiştir. Bu düzen, Papa'nın, İmparator'un ve lokal güçlerin karşılıklı bağımlılığına dayanır. Ortaçağda Avrupa'ya damgasını vuran iki temel yapı vardır. Bunlardan biri sosyal, siyasal ve ekonomik ilişkileri toprakla örtüştüren, Ortaçağda Avrupa'da yaşam tarzını belirleyen feodalitedir. Diğeri ise dini ve kurumsal faaliyetleriyle Avrupa toplumunu kendine bağlı, bağımlı hale sokmuş olan Kilisedir." (Kılıç ve Demirçelik, 2011: 185).

Şekil.1.7. Bir Kasaba Meydanında Ticaret Yolları Üzerinde Pazaryeri

Kaynak: (Zengel, 2001).

Ortaçağda ticaretin örgütlenmesi aynı zamanda tüccarların sabit noktalara yerleşmesine neden olmuştur. Tüccarlar, ticaretin gereksinimlerine en elverişli olan, para ve mallarını güvenlik altına alabilecekleri yerlerde evlerini kuruyorlardı. Ortaçağda büyük uluslararası panayırlar, genellikle ülkelerin birçok yerinden gelen hacıların kutsal bir tapınışa geldikleri dinsel kutlama zamanlarında kurulurdu (Ülgen, 2012: 363).

Önceleri tek bir mekânda hem depolama, hem de satış yapılırken bu yeni kalıcı dükkân birimlerinde daha şeffaf bir cephe ile alt katlarda yaşam mekânları yaratılmıştır. Bu yapılar genellikle iki, üç katlı tasarlanırken gerekli ihtiyacı

karşılayabilmesi amacıyla birbiriyle bağlantılı birkaç yapıdan oluşturulmuştur. Bunların sonucunda da "Arasta ve Kapalı Çarşı" fikri ortaya çıkmıştır (Zengel, 2001).

Ortaçağ fuarları, panayırları, şehirleri gibi unsurlar, Ortaçağ'da iş dünyasının gelişiminde olmasa bile; Ortaçağın daha geç dönemlerinde iç yapıdaki yeniliklerde önemli bir rol üstlenmişlerdir. Pazarlar ile panayırlar, basit oluşumlar olmayıp, fuar, tüccar kent üçlemesini birleştiren ve yapılandıran, hatta Ortaçağ Avrupa'sına canlılık katan önemli olaylar olup çoğu yerde varlıklarını coğrafyanın özelliklerine uygun olarak devam ettirmişlerdir (Ülgen, 2012).

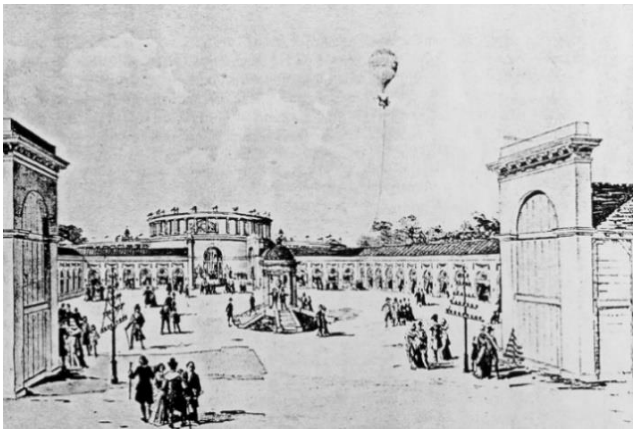
"16. yy 'da denizyollarının keşfedilmesi ile karayoluyla yapılan ticaret azalmış, liman kentlerinde kurulan hammadde pazarları yaygınlaşmıştır. Bu dönemde fuarlar daha çok eğlence mekânları olarak hizmet veren bölgesel festivaller niteliğinde kurulmaya başlanmıştır. Şehirlerin gelişmesine paralel olarak fuarların önemi azalmış, ancak aynı dönemde oluşmaya başlayan Sanayi Devriminin etkisiyle fuar organizasyonlarında biçimsel bir dönüşüm meydana gelmiştir." (Altun, 2003: 21-23).

"Avrupa kentlerinin özellikle 17.yy başlarında nüfuslarının, beraberinde temel ihtiyaçlarının artması sonucunda fuarlar, panayırlar daha sık kurulmaya başlamış, kapalı çarşı sistemi gelişmiştir." (Zengel, 2001).

Sanayi Devrimi ve teknolojinin gelişimiyle yapılan yeni icatların, bilimsel araştırmaların, geliştirilen tekniklerin, makinaların ortak bir mekânda sergilenerek karşılaştırıldığı, halka tanıtıldığı "endüstriyel sergiler" düzenlenmeye başlanmıştır (Altun, 2003: 28).

Bu sergiler, üreticilerin mallarını pazarlamak amacıyla düzenledikleri tüccarlar ile tüketiciler arasında dolaysız ilişki kuran organizasyonlardır. İlk endüstri sergisi İngiltere'de düzenlenmiştir. "Royal Society of Arts" topluluğu tarafından 1761 yılında düzenlenen, teknolojik keşiflerin, tarımsal makinelerin yer aldığı sergi, ilk endüstriyel sergi olarak kabul edilmektedir. 19.yy ilk yarısının sonunda bu sergilerin sıklığı artmış, 1847, 1848, 1849 yıllarında artarda sergiler düzenlenmiştir. Fransa ve İngiltere'ye benzer şekilde diğer Avrupa ülkelerinde de endüstriyel sergiler düzenlenmiş fakat bunların hiçbiri uluslararası niteliğe ulaşamamıştır." (Vatansever, 2009: 10).

Şekil.1.8. Champ de Mars'ta Fransız Endüstriyel Sergisi, 1798

Kaynak: (Chandler, 2008a).

Toplumsal ve ekonomik yaşamda kökten dönüşümlerin oluştuğu, tarım- ticaret toplumundan sanayi toplumuna geçişin yaşandığı, makine teknolojisine geçilip bu alanda hızlı gelişmelerin meydana geldiği, 18. yy ortaları ile 19. yy ilk yarısı arasındaki dönemi kapsayan Sanayi Devrimi, fuar olgusunun gelişiminde de bir kırılma noktası olmuştur. 19. yy'ın ikinci yarısında Dünya Fuarları (Expolar) olarak adlandırılan yeni bir fuar tipi ortaya çıkmıştır (Vatansever, 2009: 11).

Ulusal ticaretini dış pazarlara açma ihtiyacı hissetmeyen İngiltere, 1850 yılına gelindiğinde ülkeler arası rekabetin artmasıyla gücünü elinde tutmanın tek yolunu ürünlerine yeni pazarlar aramak olarak görmüş, ürünlerini uluslararası bir platformda sergileme kararı almıştır. 1849 yılında Prens Albert'in Sir Henry Cole tarafından önerilen uluslararası sergi düzenleme fikrini kabul etmesiyle, 1850 yılında Krallık Komitesi kurulmuştur. Crystal Palas 1851 yılında Hyde Park'ta açılan ilk dünya fuarına ev sahipliği yapmış, bu dönemden sonra fuar ve sergileme etkinlikleri farklı bir yönde gelişmiştir (Altun, 2003: 30).

"Üretilen ürünler, gelişen teknoloji, bu teknolojinin insan yaşamına getirdiği kolaylıklarla ilgili toplumun bilgilendirilmesi amacıyla fuar organizasyonlarına hız verilmiştir. Zamanla farklı dallara ayrılarak düzenlenen fuarlar özellikle ticari amaçtan uzaklaştırılıp yerini "yaşanabilir kentsel mekân" arayışı, teknolojinin getirdiği kolaylığın insanlık yararına kullanılması" ana teması ile Expo (Dünya fuarı) fuarına bırakmıştır." (Dündar ve Özkelle, 2007). 1851 yılından günümüze kadar düzenlenen

dünya fuarlarının, fiziki çevre düzenlemesi, mühendislik, mimarlık, teknoloji, sanat alanlardaki gelişimleri birebir yansıttıkları görülmektedir.

1.2. Fuarlardan Expo'lara

Fuar sözcüğünün etimolojik kökeni, dilimize "Panayır, Fuar" anlamına gelen Fransızca "Foire", sözcüğünden geçmiştir. Latince pazar anlamındaki "Form" ve "Festival, Bayram" anlamındaki "Feriare" kelimelerine dayanmaktadır (Etimoloji, 2013).

Tarihsel süreç içerisinde fuarların gerek amacı gerekse hedef aldığı kitle değişkenlik göstermiştir. Bu değişkenlik sonucu toplumlarda farklı fuar bilinci oluşmuştur. Toplumların sosyo kültürel farklılıkları, ekonomik seviyelerinin fuar tanımlarını genişlettiği ve amacına göre farklı fuar çeşitleri oluşmasına sebep olduğu görülmektedir.

"Bu çeşitliliğin yanı sıra fuarları tarihsel süreç içerisinde değerlendirelecek olunursa gerek yapısal, gerekse düzenlenme amacı açısından bazı ortak özelliklerinin olduğu görülmektedir. Bu özelliklerin belirli tarihler arasında düzenlenmesi, tanıtımın sergileme amaçlı olması, kurulduğu şehirde bazı odak noktalarında gelişim sağlanması, ülke gelirine katkısının olması, ticari hareketlilik, toplum bilincinin arttırılması gibi alt başlıklar halinde sıralamak mümkündür." (Altun, 2003: 12).

Binlerce yıllık geçmişi olmasına rağmen fuarların çeşitlenmesi geçen yüzyıl artmıştır. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile arge yatırımlarına ağırlık verilmiş, buna bağlı olarak verimliliğin yükselmesi, küreselleşme süreci fuarların önemini artırmış, çeşitlenmelerine yol açmıştır. Pazarlama iletişimi açısından önemi giderek artan fuarlar, farklı yönlerden de sınıflandırılabilmektedir.

Ürünlerine Göre;

a) Genel Fuarlar: Tüm tarımsal ve sanayi ürünlerinin sektörel ayrım gözetilmeksizin sergilendiği fuarlardır.

b) Özel Fuarlar: Belirli bir ürün grubuna ait sektör tarafından düzenlenen fuarlardır.

Konumlanmasına göre;

a) İhtisas Fuarları: "Dikey fuarlar" olarak da adlandırılan, genel fuarların aksine bir ya da birkaç sektördeki ürünlerin sergilendiği fuarlardır. Katılımcıları da sadece belirli bir sektörün aktörleri olmaktadırlar.

1. Büyük İhtisas Fuarları: İleri derecede uzmanlaşmış, genellikle sadece işadamlarının ziyaretine açık fuarlardır.

2. Küçük İhtisas Fuarları: İşlevleri büyük ihtisas fuarlarıyla benzer olsa da, genellikle perakendecilere yönelik fuarlardır.

3. Endüstriye Göre İhtisaslaşmış Fuarlar: Sadece belirli bir endüstri dalına hatta alt dalına yönelik olarak düzenlenen fuarlardır.

4. Pazar Bölümüne Göre İhtisaslaşmış Fuarlar: Genellikle perakendeciye, satış noktalarına yönelik fuarlardır.

b) Tüketici Fuarları: Hedef kitlesi bakımından genel fuarlara benzeyen toplumun her kesiminden insanlar ilgi gösterdiği fuarlardır.

c) Entegre Fuarlar: Herhangi bir temel veya hizmet ile ilgili bütün ürün, yarı mamul ile hammadde, ekipman ve hizmetlerini kapsayan fuarlardır.

d) Solo Fuarlar: Bir ülkenin bir başka ülkede düzenlediği, sadece düzenleyen ülkeye ait ürünlerin, hizmetlerin sergilendiği fuarlardır.

Coğrafi Bölümlendirmeye Göre;

a) Bölgesel Fuarlar: Belirli ve sınırlı bir bölgeye hitap eden fuarlardır.

b) Ulusal Fuarlar: Fuarın düzenlendiği ülkenin firmaları dışında katılımcı firmanın olmadığı fuarladır.

c) Uluslararası Fuarlar: Birden çok ülkeye ait firmanın, kendi ülkelerinin tanıtımı doğrultusunda belirli bir strateji izlediği fuarlardır (Işıklı ve Balkan, 2007).

"Sergilemeye yönelik fuar kavramı teknolojinin gelişmesi, kentsel ihtiyaçların, insanların yenilik arayışına girmeleri ile sadece sergileme kavramından uzaklaşarak toplumu bilgilendirme amacına yöneldiği dikkati çekmektedir. Bunun sonucunda da fuar kavramı "Expo", yani dünya fuarları konseptiyle yapılmaya başlanmıştır. Fuar kavramından Expo kavramına geliş sürecinde dikkati çeken bir nokta ise, büyük, görsellikten uzak fuar yapıları yerine mimari nitelik açısından yeni teknolojilerin kullanıldığı oldukça dikkati çeken yapıların yapılmasıdır." (Birol, 2006: 15). **"**1851 Londra Uluslararası Sergisi'nin ardından onu örnek alan birçok uluslararası fuar düzenlenmiştir. 1851 Londra Fuarı "Great Exhibition", "Büyük Sergi" olarak adlandırılmıştır. Dünya fuarları İngiltere'de "Fair" terimi ticari organizasyonlar için kullanıldığından "International Exhibition" Fransızca'da endüstri alanındaki ürünlerin sergisi için, "Exposition" ise uluslararası fuarları anlatmak için kullanıldığından "Exposition Internationale"; Amerika'da "Exhibition", "Exposition" ve "Fair" sözcükleri yaklaşık aynı anlamı ifade ettiklerinden "World Fairs" olarak adlandırılmışlardır." (Altun, 2003:12).

1.3. Expo

"World Fair", "International Exposition", "World Expo", "International Exhibition", "Universal Exhibition", "Expo" gibi terimler dünya literatüründe dünya fuarlarını tanımlamak üzere kullanılan, sonucunda bir sergi biçimi olarak kabul edilmektedir. Expo'lar diğer tüm fuarlardan bir takım karakteristik özellikleri ile ayrılan, dünya uluslarının kültürlerini, sanatlarını, ürünlerini sergilemek, kimliklerini ortaya koymak amacıyla bir araya geldikleri uluslararası organizasyonlardır.

1.3.1 Expo'nun Tanımı

"Expo" terimi Uluslararası Sergiler Bürosu (BIE) tarafından onaylanan etkinlikleri tanımlayan bir terim olarak ön plana çıkmıştır. Tarihsel olarak, ABD'deki bazı etkinlikler tarafından "Dünya'nın Fuarı" terimi kullanılmış, ancak yabancı dillerde kullanım kolaylığı da dâhil olmak üzere birçok nedenden dolayı, günümüzde artık yaygın olarak "Expo" terimi kullanılmaktadır. Expo'lar, ev sahibi ülke ve katılımcıların katkılarıyla; tema çerçevesinde yapılan tasarımlarla; yeni geliştirilen

ürünler, teknolojiler, yeni düşünceler ile fikirlerin yayılma noktaları olarak kabul edilmektedir. Düzenlendikleri yüz elli yıldan fazla süre boyunca expolar, dünyadaki gelişmelerin, teknolojinin, sanatın, mimarinin, sosyal, kültürel yapının, ekonomik yaşamın aşamalarının birebir izlenebildiği mekânlar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte "Gelecek", "Yenilik", "İlk" sözcükleri Expo'ların kurgusunda hep var olmuştur (Linden ve Creighton, 2014: 10).

Uluslararası Sergiler Bürosu BIE'e göre;

- Expo alanları yenilikçi mimarisi sayesinde başlı başına bir cazibe merkezidir. Geniş bir yelpazede eğlence ile eğitimi birleştiren sergiler, etkinlikler, gösteriler sunan bir deneyimdir.
- Expo'lar yapıldığı bölgede gelişimi teşvik eden altyapı ile ulaşımın iyileştirilmesini sağlamakta, istihdam yaratmakta, dünya çapında yatırım ortamını hazırlamaktadır.
- Gerçekleşecek ulusal kalkınma, Expo alanlarında ekonomik ve kültürel etkinliklerin, toplantıların en iyi şekilde planlanması, uluslararası katılımlı bilimsel konferanslar düzenlenmesi, Expo sonrası öngörüleri projelendirildiği ölçüde gerçekleşmektedir.
- Expo'lar katılımcılara uluslararası bir ortamda kendi başarılarını, kültürlerini, ürünlerini sunmak, kendilerini tanıtmak için eşsiz bir sahne fırsatı vermektedir.
- Expo'lar ev sahibi ülke ve diğer katılımcılarla işbirliği bağlarını güçlendirerek kendi pazarlarını genişletmek, uluslararası ticari, kültürel bağ kurmasına vesile olmaktadır (BIE, 2014a).

1.3.2. Expo'ların Özellikleri

Expo fuarlarının özellikleri 1851 yılından günümüze kadar zaman içerisinde kendi gereksinimleri doğrultusunda gelişerek karakteristiğinin oluşmasını sağlamıştır. Özellikle 1928 yılında BIE'nin kurulmasıyla belirli bir standartta düzenlenmeye başlayan Expo fuarları, insanların ihtiyaçlarına göre sürekli değişim göstererek, zorlaşan yaşam standartlarının olumsuz etkilerini doğal çevre, teknolojinin uyumu ile kolaylaştırma çabasındadır. Özellikle son dönem Expo fuarlarında görülen doğal

çevrenin korunması ile birlikte, sağlıklı bir yaşam ile gelecek düşüncesi Expo fuarlarının toplumsal sorunlar karsısındaki çözüme yönelik duruşunu açıkça ifade etmektedir. Expoların günümüzdeki karakteristik özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

1. Her defasında farklı bir ülke tarafından resmi olarak organize edilirler. Davet edilen birçok yabancı ülke kendi adına düzenlediği pavyonu-standı ile katılır. Tüm dünya ülkelerine açık ve her ülkeden insanların gezebilmesi sebebiyle tamamen evrensel niteliktedirler.

2. Dünya fuarlarının başlangıç sebebi ticari olmakla birlikte, Expo'lar ticari amaçları olmayan ev sahibi ülkenin ve katılımcıların kültürlerini yansıtan organizasyonlardır. Sanatsal dokunuşlarla etkili tema anlatımlarının yapılmasındaki amaç; sergilenen ürünlerin satışı değil insanlık açısından ne derece yararlı olduğunun tüm dünyaya gösterilmesidir.

3. Expo fuarları yasal sergileme süreleri bulunan geçici fuarlardır. Bulundukları kategoriye göre düzenlenme süreleriyle tarihleri belirlenmektedir.

4. Bütün Expo'ların insanları çeşitli konulara yönlendiren, düşünmeye sevk eden, dünyanın bakış açısını etkileyen bir teması bulunmaktadır.

5. Uluslararası Sergiler Bürosu tarafından düzenlenen sergiler fülkeler tarafından resmi olarak organize edilirler. Tüm dünyanın davet edilmesi, katılımcıların uluslararası olması sebebi ile evrensel niteliklidirler.

6. Eğitim ortamlarıdırlar. Dünya sorunlarına çözüm arayışında öncelikli ihtiyacın eğitim olması sebebi ile BIE temel öngörüsü çerçevesinde yapılan Expo'lar eğitici karakterdedirler.

7. Kentsel mekân düzenlemeleri, bulunduğu alan ile çevresinde yapılan altyapı çalışmaları sayesinde birçok yenilemeyi beraberinde getiren, yapıldığı kente artılar kazandıran organizasyonlardır.

8. Vitrin seyircisinin dünya olmasından dolayı ev sahibi ülkeyle katılımcılar için kendi uluslarına ait sanatsal öğelerden en iyi şekilde faydalanırlar. Expo'lar birer

sanat sergileridir.

9. Şehirleşme olgusunu güçlendiren, sivil toplum örgütleri, özel sektör, kent sakini, kamu kurumlarının bir arada çalıştığı organizasyonlardır.

10. Expo'lar düzenlendikleri dönemi kültürel, sanatsal, mimari, teknolojik, siyasi, ekonomik açıdan yansıtırlar. Bu sebeple gelişimin, değişimin göstergesi olan Expo organizasyonu ile organizasyonu düzenleyen katılımcı ülke dünya tarihinde yer alır.

11. Ülkenin markalaşması, kalkınması için bir araçtır. Ulusal kimliği, uluslararası ilişkileri güçlendirerek ülkenin imajına olumlu katkı sağlarlar.

12. Etkinlik öncesi, etkinlik sırası, etkinlik sonrası çalışmalarının kapsamlı olması, ev sahibi ülkenin uluslararası etkinlikler organize edebilme gücünün arttırmasını sağlamaktadır.

13. Ticari organizasyondan öte eğitsel amaçlı birer temalı kültür etkinliğidir. Tema seçimlerinde teknoloji, yenilik, doğaya uyum gibi evrensel konuları hedef alarak, gelecek beklentilerine yönelik fikir alış verişlerinin yapıldığı organizasyonlardır.

14. Yeni fikirlerin, buluşların geniş kitlelere tanıtıldığı platformlardır. İnsanların çeşitli kültürleri bir arada görme fırsatını buldukları alanlardır.

15. Ülkeler arasındaki yarışa rağmen dünya fuarları, düzenlendikleri bir buçuk yüzyıllık süre boyunca ülkeleri bir araya getirmiş, küresel anlamda iletişimi, ilişkiyi güçlendirmiş, kültürleri birbirlerine yaklaştırmış, insanları barışa, dostluğa davet etmişlerdir. Kültür alışverişinin ön planda olması sebebi ile uluslararası katılımcılarla ziyaretçiler için öncelikli konu kültürleri tanımaktır. Uluslararası arenada kültür rekabeti ülkeler arasındaki düşmanlıkları ötelerken, dostane ilişkilerin gelişmesini sağlamaktadırlar.

16. Expo'lar geleceğin dünyasına ait fikirleri barındırırlar. Yapıldıkları zamanlarda geleceği yakalamaya çalışmışlar, geleceğin teknolojisine, mimarisine,

sanatına ilişkin ütopyalar hakkında görsellikler sunmuşlardır. Expo'larda diğer fuarlarda olmadığı şekilde kentsel planlama ön plana çıkmıştır. Sergileme sadece ürün bazında kalmayıp bina ölçeğine kadar gitmektedir. Yapılar mimari kurguları, birbirleriyle olan ilişkileri ile Expo alanlarında gelecekteki kentlerin ütopik örneği olarak tasarlanmışlardır. Bu nedenle Expo'lar geleceğin mimarisini şekillendirir niteliktedirler. Çağının tanığı olmak, zamanın yapı tarzını yansıtmakla birlikte, yeni malzemelerin, formların kullanılması ile geleceğe dair mesajlar veren bir mimari sergilerler. Birçok simgeselleşmiş mimari tasarım Expo'larda denenmiş, ardından dünyaya yayılmıştır.

17. "Gelecekte yaşanılabilir bir dünya sağlamak düşüncesinde düzenlenen organizasyonlardır. Özellikle 1914-1945 yılları arasında savaşların ağır etkisiyle yoksulluk seviyesinin, gelecek endişelerinin artması toplumsal düzenleri altüst eden etken olmuştur. Düzenlenen Expo fuarlarında toplum üzerinde etkili olan kaygıların kaldırılması, savaşların etkilerin silinmesi için tema olarak yaşam kalitesinin sağlanması, temiz doğa, sağlıklı gelecek nesiller oluşturulması gibi konular seçilmesine özen gösterilmiştir. Günümüzde de halen devam etmekte olan doğa odaklı tema seçimleri doğanın yok edilmesi yerine yaşanabilir bir temiz dünya yaratmayı hedeflemektedir. Bunun sonucunda çağdaş yasam anlayışı ve buna bağlı alt kriterler önem kazanmaktadır." (Özkelle, 2006: 123).

18. Sergileme tekniği açısından bireysel deneyim ön plandadır. İnsanlar bu alanlara sadece ticaret için değil, aynı zamanda eğlenme, bilgilenme için de gitmektedirler.

19. Kültürel aktiviteler, eğlence içeren senaryolar, öğretici çalışmalar v.b faaliyetler Expo'lara sergilemenin dışında fonksiyonlar kazandırmıştır. Gelişim süreci içerisinde çeşitlenen bu fonksiyonlar Expo'ları cazip kılmasının yanı sıra katılımı her geçen gün arttırmıştır.

1.3.3. Expo Çeşitleri

BIE'yi kuran, bir Expo'nun düzenleyicisi ve katılımcılarının haklarını, sorumluluklarını ortaya koyan 1928 Paris Anlaşması, hükümetler tarafından

gerçekleştirilen aşağıdakiler hariç tüm uluslararası sergiler için geçerlidir:

a) Üç haftadan kısa süren sergiler

b) Güzel sanatlar sergileri

c) Esasen ticari doğaya sahip sergiler

BIE, bugün bu uluslararası sergileri üç kategoriye ayırmaktadır:

a) Dünya (Evrensel) Expo'su

b) Uluslararası / İhtisas Expo'su

c) Botanik Expo'sudur.

Uluslararası Bahçe Bitkileri Üreticileri Birliği (AIHP) dört kategoride Uluslararası Botanik Expo'ları onaylamaktadır.

a) A1: Uzun Süreli Uluslararası Sergi

b) A2: Kısa Süreli Uluslararası Sergi

c) B1: Ulusal Sergi (İsteğe bağlı olarak yabancı katılımcılarda katılabilir)

d) B2: Kısa Süreli Ulusal Sergi

Uluslararası Bahçe Bitkileri Üreticileri Birliği ve Uluslararası Sergiler Bürosu A1 kategorisindeki Sergileri onaylamakta ve denetlemektedir.

Botanik Expo'lar ilk olarak 1960 yılında düzenlenmiştir. Tarım, bahçecilik ve peyzaj alanlarını canlandırmak, bu alanlarda yenilikleri teşvik etmek amacıyla başlangıcından günümüze kadar yirmi iki Botanik Expo'su gerçekleştirilmiştir. Bugün Botanik Expo'ları aynı zamanda bahçecilik aracılığıyla şehirlerdeki yaşamın iyileştirilmesini sağlamaktadır. Deneyimlerin paylaşılması, turizm endüstrisine katkı sağlaması, kentin ve ülkenin imajını güçlendirmesi, halkın yaşam kalitesini arttırması amaçları içerisindedir. Bunun yanı sıra çevre, sürdürülebilirlik, bölgesel kalkınmanın

sağlanması gibi önemli görevler üstlenmektedir. Bu tür organizasyonlar ekonomik getirilerinin yanı sıra, hem sosyal hem de kültürel etkileşimi arttırmaktadır.

Çeşitliliğin anlaşılmasını, biyolojik olayların nasıl gerçekleştiğinin tanıtılmasını sağlayan botanik Expo'ları peyzaj amaçlı bitkisel üretim ve pazarlama ile ilgili sektörlerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda yerel halka, alanında eğitim almış kişilere istihdam yaratmaktadır (Başarangil ve Tokatlı, 2016: 209).

Sergilerin düzenlenme sürelerini belirlemek, anlaşmazlıklara çözüm üretmek, katılımcılara güvenli bir ortam sağlamak, sergilerin verimliliğini artırmak amacıyla kurulan BIE ve AIPH onayı ile yapılan Botanik Expo'lar yapıldıkları kentin uluslararası turizm ve tanıtım projesi olarak görülmektedir (AIPH, 2012).

Uluslararası bahçecilik sergilerinin değerini arttırmak, bu sergilerin aşırı sıklıkla yapılmasını engellemek, başarılı olmalarını sağlamak için kurulan AIPH'in amacı; uluslararası bahçecilik ile ilgili tüm sektörlerde verimliliği arttırmaktır. Bahçe ürünlerinin kullanımını teşvik etmek, profesyonel bahçecilikte dünya çapında işbirliğini gerçekleştirmek, bahçecilik ürün ve hizmetlerinde engellenmemiş serbest ticareti geliştirmek için organizasyonları yönlendirmektedir (AIPH, 2012).

Botanik Expo'ların koşullarından biri sürdürülebilirliktir. Herhangi bir sistemin işlerini kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ya da sistemin yaşamsal bağı olan ana kaynaklara aşırı yüklemeden sürdürülebilmesi yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilirlik ilkeleri ise; uzun vadeli bakış açısına sahip, koruma, azaltma, yeniden kullanma ve geri dönüşüm sağlama üzerine bir felsefe benimsenmiştir. Bu amaçla kullanılan malzemelerin, ürün ya da hizmetlerin seçiminde dikkatli davranılması gerekmektedir. Projelendirmede yenilikçi tasarımlar içermesi, su tasarrufunun sağlanması, su akışının kontrol edilmesi, enerji tüketimini azaltıcı önlemler alınması ve sağlıklı toprağı koruma gerekmektedir. Botanik Expo'larda bu kriterler dikkate alınarak planlama yapılmaktadır (Başarangil ve Tokatlı, 2016: 216).

Botanik Expoların amaçları şu şekilde sıralanmaktadır;

a) Ulusal kimlik ve uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesi yoluyla şehir / ülke imajı geliştirme, marka oluşturmak,

b) Yeni bir gelir kaynağı oluşturmak,

c) Bilgi alışverişi yoluyla bahçecilik ve peyzaj alanında endüstriyel ilerlemeyi teşvik etmek,

d) Sürdürülebilirlik ve çevre konularında bilinci arttırmak,

e) Uluslararası, çok kültürlü etkinlikler düzenleme yeteneğini güçlendirmek.

f) İnsanları yeşil turizm endüstrisine teşvik etmek,

g) Yeşil alanlarla ilgili mal veya hizmet talebi oluşturmak,

h) Altyapı ve diğer iyileştirmeler ile yeşil alanlar kazandırmak,

ı) Yeni iş fırsatları yaratmak,

j) Bahçecilik sektöründe yeniliği teşvik etmek, ekonomiyi canlandırmak,

k) Çevresel politikalar geliştirmektir (AIPH, 2012).

Uluslararası bahçecilik sergilerinin değerini arttırmak, bu sergilerin aşırı sıklıkla yapılmasını engellemek, başarılı olmalarını sağlamak için, AIPH üyeleri olan bahçecilik kuruluşları, uluslararası bahçecilik sergilerinin organizasyonu ile ilgili olarak kurallar üzerinde mutabık kalmışlardır (AIPH, 2012). Bu kurallar şunlardır;

a) "Uluslararası bahçecilik sergileri" başlığı, sadece AIPH tarafından böyle bir sergi olduğu onaylanan sergiler için kullanılabilir.

b) Farklı ülkelerin ürünleri arasında tarafsız bir karşılaştırma yapılmasına olanak sağlamak için, bir uluslararası bahçecilik sergisine, tüm ülkelerden gelen katılımcıların aynı şartlar altında katılmasına izin verilmelidir.

c) Yabancı katılımcıların ürünlerinin, organizasyonu yapan ülkenin ürünleri gibi gümrük önlemleri ve sınırlamaları ile bitki sağlığı kuralları çerçevesinde

engellenmeden teşhir edilebilmesi gereklidir. Teşhir edilecek ürünlerin, sergiye orijinal durumlarında katılması için izin verilmeli, ev sahibi ülkenin katılımcıları ile serginin uluslararası bölümündeki yabancı katılımcılar arasında ayırım yapılmamalıdır.

d) AIPH üyesi dernekler, AIPH pazarlama komitesi ile istişare ettikten sonra, sadece AIPH konseyi tarafından tanınan bahçecilik sergilerini veya ihtisaslaşmış bahçecilik niteliğine haiz sergileri desteklemelidir. Sergiler arasında bir çelişki olduğunda AIPH üyeleri, AIPH tarafından tanınan sergilere katılıma öncelik vermek zorundadırlar.

e) Serginin AIPH tarafından tanınması için yapılan başvuru, serginin yapılacağı ülkede bir AIPH üyesi kuruluş tarafından desteklenmelidir. Başvuru AIPH genel sekreterliğine iletilmelidir.

f) Bahçecilik sergileri için onay, ancak talep eden organizasyon en az 24 aydır bir AIPH üyesi ise verilebilir. AIPH konseyi olağanüstü durumlarda istisna yapabilir.

g) Eğer bir serginin tanınması başvurusu AIPH tarafından kabul edilmezse, yeni bir başvuru ancak başvurunun reddedildiğinin tebliğ edildiği tarihten bir yıl sonra yapılabilir.

h) Eğer aynı yıl içinde birden fazla ülke bir bahçecilik sergisi organize etmek isterse, bu konuda AIPH hakemlik edecektir.

i) Eğer AIPH tarafından bir sergi tanındıktan sonra düzenleyicilerin yönetmelik hükümlerine uymadığı veya sadece kısmen yönetmelik hükümlerine uydukları ortaya çıkarsa, tanınma geri alınacak ve tüm AIPH üyelerine bu karar bildirilecektir.

j) AIPH tarafından tanınmış bir sergi için her ülke başına sadece tek bir ortak pavyon kabul edilebilir. Bu ortak pavyonda doğal olarak, toplu gösterinin bir parçasını oluşturan yetiştiricilerin isim tabelalarının görüntülenmesine izin verilir.

k) Büyük çaplı uluslararası bahçecilik sergileri Paris'teki uluslararası sergi ofisi (BIE) tarafından tescil edilmelidir. Bu sergiler BIE'nin yürürlükteki yönetmeliklerinde belirtilen asgari şartlara uygun olmalıdır.

l) AIPH üyelerinin BIE tarafından bir serginin tescil edilmesi için kendi ulusal hükümetleri vasıtasıyla bir başvuruda bulunmadan önce AIPH'nin bu sergiyi tanınması şarttır (AIPH, 2012).

Botanik Expo'lar uluslararası platformlardır. Güvenli gıda üretimi, doğal kaynakların sorumlu kullanımı, yeşil mimari ve ticaret gibi başlıkları tartışmak üzere katılımcılarla bilim, iş dünyası ve yerel yönetimlerden uluslararası profesyonellerin bir araya geldiği organizasyonlar olmuşlardır. 2006 yılında gerçekleştirilen Royal Flora ile Tayland; ihracatını artırmış, turizmini tanıtmış ve tarımsal ürünlerde bir lider ülke haline gelmiştir. 2006 Chiang Mai'de, Expo sayesinde, Tayland'ın bahçecilik üretim ve çiçek, sebze, meyve, tıbbi ve aromatik bitkiler ihracat merkezi olarak dünya çapında tanıtıldığı ve dünyanın dört bir yanından bahçecilik uzmanlarının bilgi ve teknoloji alış-verişinde bulunduğu Bahçecilik Bilgi Merkezi geliştirilmiştir.

2011 yılındaki Uluslararası Bahçecilik Sergisi sayesinde, Şian, Çin, yeni bir ekolojik şehir olarak kabul görmüş ve geniş su alanlarından ve yeşil ağaçlardan oluşan bölgelerle dekore edilmiştir. Xi'an 2011'de; Expo sayesinde, yeni bahçecilik teknikleriyle birlikte yeşil düşük karbon fikri tanıtılmıştır.

Expo 2013'den sonra Suncheon, Güney Kore'nin ekolojik başkenti olarak; bir yeşil şehir rol modelinden ve dünyanın en yaşanılacak şehirlerinden birisi olarak kabul edilmiştir. 2013 Suncheon Expo'su ile Güney Kore, yeşil sektör bakımından güneş enerjisi, sürdürülebilir bahçe geliştirme, elektronik ulaşım gibi disiplinlerde yeni iş alanlarının gelişmesini sağlamış; peyzaj mimarisi, çiçek bilimi, doğu tıbbı, kozmetik gibi sektörlerin de büyümesini sağlamıştır (AIPH, 2012).

Botanik Expo'larla Land Art "Arazi Sanatı" tasarımlarının önem kazandığı, doğanın bozulmadan korunması amacı ile kurgulanan temaların, geleceğin sorunlarına yönelik botanik çözümlerin, doğa elemanları kullanılarak anlatıldığı, bitki destekli tasarımların önem kazandığı görülmektedir. BIE'nin bu sergilerle ilgili rolü, 1928

Paris Anlaşması ile birlikte diğer BIE düzenlemelerinin doğru uygulanmasını sağlamak ve bir sergiye ev sahipliği yapmak için yarışan rakip ülkeler veya katılımcılar ile sergi düzenleyicisi arasında ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklarda hakemlik yaparak karar vermektir. Expo temel olarak; Expo alanının büyüklüğü, serginin süresi ve temanın kapsamı açısından iki tür farklılık göstermektedir. Yasal terimlerle, Dünya Expo'su ve Uluslararası/İhtisas Expo'su sırasıyla "Uluslararası Tescilli Sergiler", "Uluslararası Onaylanmış Sergiler" olarak tarif edilmektedir. Aralarındaki farklar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo.1. 1. Expo Kategorileri

	Dünya Expo'lar	**Uluslararası Expo'lar**	**Botanik Expo'lar**
Kategori	Tescilli	Onaylanmış	Tescilli
Sıklık	5 yılda bir	İki Dünya Expo'su arasında	Yılda Bir Defa
Süre	6 Ay	3 Ay	6 Ay
Katılım	Devletler, Uluslararası kuruluşlar, Sivil toplum, Şirketler	Devletler, Uluslararası kuruluşlar, Sivil toplum, Şirketler	Devletler, Uluslararası kuruluşlar, Sivil toplum, Şirketler
Tema	Evrensel olmalıdır	Tema özel olmalıdır	Evrensel olmalıdır
Yapılar	Katılımcılar pavyonlarını kendileri tasarlar ve inşa ederler.	Organizatör, kira ve ücret almadan katılımcılara pavyon modülleri tahsis eder.	Katılımcılar pavyonlarını Kendileri tasarlar ve inşa ederler.
Ev Sahibi	Kentsel ve ekonomik yenilenmeyi hızlandıracak projeler arayan şehirler.	Uluslararası arenada konumlanmak ve büyümeyi teşvik etmek isteyen şehirler.	Tarımsal zenginliğini ve Endemik bitki zenginliğini tanıtmak isteyen şehirler

Kaynak: (AIPH, 2012).

1.4. Expo'ların Tarihi Ve Sanatsal Yaklaşımlar

1.4.1. Expoların Gelişim Süreci

Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan Dünya Fuarlarının, 18. yy toplumuna yaşanan ilerlemeyi göstermek amacı ile gerçekleştiği görülmektedir. Ekonomik beklentiler öncü olmakla birlikte sosyal ve politik alanlardaki köklü değişimler sergileme ve yeni pazarların oluşturulmasını gerekli kılmıştır. Bu bağlamda farklı bir fuar tipi olarak ortaya çıkan Expo'lar yeni pazar ve pazarlama anlayışının simgesi olmuştur.

"18. yy'da başlayan bir devrimler zincirinin, toplumun sosyal, politik, ekonomik alanlarındaki köklü değişimin dışa vurumu olan Dünya Fuarları; İngiltere odaklı başlayan sanayi devriminin ve teknolojik ilerlemelerin getirilerinin, geniş kitlelere gösterilmesi amacı ile başlamıştır. Farklı bir fuar tipi olarak ortaya çıkan Expo'lar, küreselleşen bir üretim anlayışının ivmesiyle, zanaattan sanayiye geçiş döneminin çok paylaşımlı ortamlara taşınmasının simgesi olmuşlardır." (Altun, 2003: 99).

Hobsbawm'ın "Batı'nın kendini alkışladığı yeni ve büyük ayinler" olarak nitelediği 19. yy dünya fuarları; kültürel, ekonomik, toplumsal, politik pek çok bağlamdaki teori ve pratikleri bir arada içeren, farklı disiplinleri ilgilendiren alanların mekân üzerine yansımaları olarak kabul edilmektedir (Ergüney ve Pilehvarian, 2015: 224).

Kuruluş amacı ile ticaret öncelikli olan ve somut nesnelerin gösterimi olarak başlayan Expo'lar zamanla değişmiştir. Farklı kültür ve toplumların, kendilerini dünyaya; ürünleri, hammaddeleri ve el sanatları ya da sanayi ürünleri, teknolojileri, bilimsel buluşları ve yeni makineleri aracılığıyla tanıtabileceği kültürel ortamlara dönüşmüşlerdir." (Altun, 2003: 100).

19. yy sonuna kadar batı dışı ülkelerin mimarisini, yaşam tarzını sergi alanına taşımak ve her sergide farklı kültürlerin yer aldığı bir mikro evren yaratmak önemli bir hedef olmuştur. 20. yy' da ise seyahatlerin kolaylaşmasıyla dünya fuarları diğer kültürler hakkında bilgi edinmenin tek yolu olmaktan uzaklaşmış, tematik

düzenlemeler ve farklı mimari denemeler ön plana çıkmıştır. Zamanla eğlence ve bilgilendirme gibi yan fonksiyonların eklenmesiyle sergilemelerde çeşitli teknikler kullanılmıştır (Küçüktaş, 2015: 24).

Expo'ların düzenlendikleri dönem için dünya tarihine farklı alanlarda katkıda bulunduğu ve önemli yeniliklerin dünyaya tanıtılmasını sağladıkları görülmektedir. Bu bağlamda geleceğin şekillendirilmesi adına birçok yeni fikir ve buluş dünyaya ilk kez Expolarda tanıtılmıştır. 1855'te dikiş makinesi; 1862'de hesap makinesi; 1867'de hidrolik asansör, telgraf; 1876'da telefon, daktilo; 1889'da ilk benzinli araba, bisiklet, Edison'un akkor lambası; 1900'de hareketli film, 1904'te kablosuz telgraf, telsiz, planör, radyo dalgaları, tamamen elektrikle yemek pişiren fırınlar; 1939'da televizyon, renkli ve üç boyutlu filmler, neon tüpleri, pleksiglas, fiberglas, bakalit ve naylon gibi malzemeler; 1958'de atomik enerji; 1970'de ay taşları, uzay kapsülleri, robot teknolojileri, lazer ve X ışınları, hareketli yaya kaldırımları ve telsiz telefon insanoğlunun gelişimlerinin bir kanıtı olarak sergilenmişlerdir. (Dündar ve Özkelle, 2007).

Şekil.1.9. 1855 Paris Expo'sunda Dikiş Makinasının Tanıtımı

Kaynak: (1855 Paris, 2016).

Yeni teknolojilerin ve malzemelerin geleceğe dair imge ve mesajlar veren bir mimari ortaya koymakta kullanıldığı Expo'larla, ütopik tasarımlar uygulanabilir hale dönüştürülmüş, yeni mimari tarzlar ve akımlar doğmuş, ilk kez Expo'larda denenen

yapı sistemleri, yapı malzemeleri ve mimari formlar geleceğin mimarisi için önemli bir kaynak oluşturmuştur (Özkelle, 2006).

1.4.2. Expo'larda Tema

Expo'ların, insanları çeşitli konulara yönlendiren, düşünmeye sevk eden ve dünyanın bakış açısını etkileyen temaları hep önemli olmuş, sanat ve tasarım unsurları kullanılarak anlatılmıştır. Genellikle ana tema ev sahibi ülke tarafından kurulan özel tema pavyonlarında yansıtılmış, bunun yanı sıra ülkeler pavyonlarını bu tema çerçevesinde kurgulamışlardır (Birol, 2006: 12).

1855 yılında düzenlenen Paris Evrensel Sergisinde ilk kez tema kavramı gündeme gelmiştir. Tema kavramı ile farklı ülkelerin çok çeşitli ürünlerinin pazarlanmasının yanı sıra, insan temelli yaşam felsefesinin gelişmesiyle ülkelerin temsil ettikleri ideoloji, kültür, sanat, teknoloji ve sahip oldukları toplumsal değerlerin ortaya konması, dünya ülkelerine tanıtılması hedeflenmiştir. Böylece, üretilen ürünlerden çok, ideolojilerin sergilendiği, ticarileştiği bir fuar görünümü kazanmıştır. Burada amaç tüm dünyada ekonomik ve kültürel anlamda ortak bir ideolojiyi yaratarak hâkim kılmaktır (Ergüney ve Pilehvarian, 2015: 23).

Başlangıçta halkın geçimini tarımla sağlaması, Sanayi Devrimi'nin hızıyla makinelerin günlük hayatta artan yeri nedeniyle sanayi, tarım ve teknoloji odaklı temalar seçilmiştir. Sanayi Devrimi'nin getirdiği olumsuz etkilerin farkına varılması ve insan temelli yaşam felsefesinin gelişmesiyle sanat, spor, eğitim gibi temalar yoğunluk kazanmıştır. 20.yy'da savaşların patlak vermesiyle Expoların temaları hümanist bir bakış açısıyla insana ve insanlığın durumuna yönelmiş, yaşam kalitesinin artırılması fikri, temaları etkileyen en önemli etmen olmuştur. Bu dönemde Expolar, özellikle geleceğin dünyasına yönelik verdikleri ideolojik mesajlarla dünya gündemini yönlendiren anlayışların öncüleri olmuşlardır. 20.yy sonuna doğru insanın çevreye verdiği zararlar gündeme gelmiş, sürdürülebilirlik, enerji tasarrufu gibi başlıklar çerçevesinde Dünya Fuarları doğayı, doğa-insan ilişkisini konu alan ekolojik ve küresel barışa yönelik temalarda düzenlenmişlerdir (Altun, 2007a).

1939 New York Expo'sunda seçilen tema, toplumsal yapının en belirleyici

faktörü olan kitlesel seri üretime, ürünün standardizasyonuna ve makineleşmeye dayanan Fordizm (üretimin standartlaştırılması) ve Taylorizm (Üretim süreci içinde işçinin bir işte uzmanlaşması) ilkeleri etrafında örgütlenen toplumsal sistemi yansıtmaktadır (Altun, 2007a: 60).

1967 Expo'sunda Moshie Safdie tasarımı olan toplu konut bloğu "Habitat", kent içinde önerilen bahçeli konut birimlerinden oluşmasına rağmen özel mülkiyet, temiz hava, gün ışığı ve kent dışı mekânın bulunduğu bir yaşantı sunmakta ve Expo'nun "daha iyi bir dünya yaratabiliriz" temasıyla da uyum sağlamaktadır. 2000 Hannover Expo'sunda da "İnsan-Doğa-Teknoloji: Yeni Bir Dünya Oluşuyor" teması ile bağlantılı olarak doğanın korunması, geri dönüşe bilirlik ve sürdürülebilirlik kavramları özellikle geri dönüşüm kâğıtları kullanılarak inşa edilen borular Japon Pavyonunda ve yığma ahşap kütüklerden yapılan İsviçre Pavyonunda vurgulanmıştır (Altun, 2003: 60-65).

Yenilikleri paylaşmayı, ilerleme ve işbirliğini teşvik etmeyi amaçlayan küresel bir olay olarak kabul edilen Expo'larda, belirlenen tema çerçevesinde konferans, çalıştay ve profesyonel toplantılar düzenlenerek, dünya ortak sorunları tartışılmakta, fikir alışverişinde bulunarak çözüm geliştirmek için işbirliği bağlarını geliştirmeye olanak sağlanmaktadır.

Ev sahibi ülke tarafından davet edilen ülkeler, şirketler, uluslararası kuruluşlar, özel sektör, sivil toplum örgütleri, kamuoyunun katılımı ile olağanüstü sergiler eşliğinde yapılan ilerleme ve işbirliği için diyalog platformları, tespit edilen sorunlar ile çözümleri konusunda gelecek için önerilerini sunmaktadırlar. Örneğin, temasından hareketle 2010 Shanghai Expo'sunda "21. yy' da sürdürülebilir kentsel gelişim" adında bir kılavuz, 2012 Yesue Expo'sunda "Yaşayan bir okyanus ve kıyılar için deklarasyon" yayınlanmıştır (BIE, 2014a).

1.4.3. Expo'larda Mimari

Expolar zamanla küreselleşen bir üretim anlayışının ivmesiyle, zanaattan sanayiye geçiş döneminin çok paylaşımlı ortamlara taşınmasının simgesi olmuş, bütün dünya ülkelerini bir araya getirerek ülkelerin kültürden, üretimden kaynaklanan politik

güçlerini farklı tasarımlarla sergiledikleri bir etkinliğe dönüşmüşlerdir. Her alanda yeni teknikler denenmiş, yeni mimari stiller, yapım sistemleri hakkında geliştirilen teoriler pratiğe uygulanmış, sergilemelerde geleceğin teknolojisine, mimarisine, sanatına ilişkin ütopyalar hakkında görsellikler sunulmuştur (Altun, 2007a: 6).

Şekil.1.10. Palace of Electrycity, Paris, 1900

Kaynak: (LeMog, 2016).

Ülkelerin kendilerini kanıtlama fırsatı buldukları ortamlar olan Expo'larda zamanla sergi binalarının tasarımı büyük önem kazanmıştır. Ülke pavyonlarının sergileme nesnesi haline dönüşmesi ile birer temsil elemanı, mesaj iletme aracı olarak tasarlanmışlardır. Kültürel kimliğin kalıcı bir taşıyıcısı olan mimarlık da, ulusların, kültürlerin, firmaların, uluslararası kuruluşların pavyonlarında, kimliklerinin görselleştirilmesinin en önemli aracı olmuştur. Bunun yanı sıra geçici olmaları sebebiyle özellikle strüktürel mimarlık alanında serbest bir deneme alanı yarattıklarından, teorileri deneyebilmek, pratiğe uygulayabilmek için büyük bir fırsat olmuşlardır. Ütopik strüktürler Expo'lar sayesinde mimariye uygulanabilir hale dönüştürülmüş, sıra dışı mimari örnekler denenerek dünyaya yayılmıştır. Tasarlanan birçok yapı dönemlerinde mimari akımların öncüsü olmuşlardır. Geçici olmalarına rağmen, hem mimari tasarımlar hem de sanat destekli iç mekân düzenlemeleri dünya tarihinde önemli izler bırakarak sanat tarihinde hatırlanan öğeler olmuşlardır (Altun, 2007a: 6).

1876 yılında Philadelphia'da ilk kez tek bir ana sergi binası ve ona bağlı açık alan düzenlemeleri yerine, kentsel bir tasarım düzeni içinde yerleşen parçalı pavyonlar sisteminin önerilmesi, ülkelere alanda yer verilmesi ve inşaatların bireysel gerçekleştirilmesi, gelecekteki Dünya Fuarlarının küçük kentler gibi tasarlanmalarına örnek teşkil etmiştir (Vatansever, 2009: 29).

1900 Paris Evrensel Sergisi, yüzyılın en büyük tasarım ekollerinden biri olan Art Deco tarzını başlatmıştır. Fuar sırasında hizmete açılan Paris Metrosu için Hector Guimard tarafından tasarlanan Art Nouveau stilindeki girişler sadece serginin değil, döneminin de en sembolik strüktürel öğeleri olarak kalmışlardır (Chandler, 2008a).

Expo'ların ortaya çıkış sebebi ile ilişkili olarak, düzenlendikleri ilk dönemlerde sanayi ve teknoloji ürünlerin, yeniliklerin sergilenmesi anlayışının zamanla değiştiği görülmektedir.

19. yy sonuna kadar Batı-dışı ülkelerin, kolonilerin, egzotik Doğu'nun mimarisini, yaşam tarzını sergi alanlarına taşımak, her sergide farklı kültürlerin yer aldığı bir mikro evren yaratmak, minyatür yapılara, replikalara yer vermek önemli bir hedef olmuştur. 20. yy 'da ise mekânsal sergileme alanlarının tasarımında görsellik ön plana çıkmıştır. Geçmişi ya da geleceği canlandıran yapay ortamlar yaratılmış, sanal kurgusal mekânlar ve senaryolar tasarlanmış, insanlara yenilikler üç boyutlu ortamlarda ya da görsel-şovlarda tanıtılmıştır. Expolara "eğitici" karakterini kazandıran, tema ile bütünleşen bu mekânsal düzenlemelerde bireysel deneyimi ön plana çıkartan sergilemelere, ziyaretçilerin sadece o anda, o yerde deneyimleyebileceği senaryolara yer verilmiştir (Altun, 2007a).

Batılılaşma hareketlerinin artmasıyla Avrupa'nın ürettiği ürünlerin kullanımının yaygınlaşmaya başlaması beraberinde birçok dalda yeni akımların oluşmasını hızlandıran neden olmuştur. Bu yeni tarzların özellikle mimarlık ile sanat dallarında etkin olduğu görülmesi kent tasarımlarına da yansımış, yeni kentsel mekân oluşturmada etkinliği ile dünya fuarlarında hayat bulmuştur. Fransız bahçelerinin kullanımı ve rokoko tarzının yaygınlaşması şeklinde karsımıza çıkan yeni üsluplar Fransız yapılarının neo-klasik tarzından mimari biçimlerinin kullanılmasına, kent kavramının değişmesine, peyzaj destekli dış mekân düzenlemelerinde arayışlara,

kentsel mekânda yapıların çevreleri ve birbirleriyle olan ilişkilerinde farklılaşmalara neden olmuştur (Özkelle, 2006: 52).

1929 Barcelona Expo'sunda Mies Van Der Rohe tarafından tasarlanan Alman Pavyonu yalın hatları, ışık ve malzeme kullanımıyla Avrupa'yı ve dünyayı saran rasyonalist bir mimarinin ve Bauhaus akımının başlangıcı olmuştur (Altun, 2007a: 62).

1939-40 New York Dünya Fuarı sergi temasıyla önceki fuarlardan farklı olarak, açıkça kültürel ve küresel anlamda insanlığa ilişkin öğelere yönelişi ortaya koymaktadır. Fuarda konut ve kentsel tasarım sergisi de yer almaktadır. Serginin mimari sembolleri 60 m çapındaki bir küre olan Perisphere ile 213 m yüksekliğindeki konik bir yapı olan Trylon'dur (Vatansever, 2009: 22).

Şekil.1.11. Perisphere & Trylon, New York, 1939

Kaynak: (Maripo, 2016).

1958 Brüksel Sergisi'nde kente simge olarak kalan sergi yapısı Atomium ile Le Corbusier tarafından tasarlanan hiperbolik paraboloid formundaki Philips Pavyonu; 1967 Montreal Expo'sunda Buckminister Fuller'in alüminyum ve pleksiglastan oluşan jeodezik kubbesi, Frei Otto'nun Almanya Pavyonundaki gerilimli çadır örtüsü, Moshie Safdie'nin "Habitat"ı, mimarlığın ulaştığı en son sınırı somutlaştırmış, mimari strüktürel birer prototip oluşturmuşlardır (Altun, 2007a: 63).

1970 Osaka Expo'su ile mimari yapılarda gerilimli membranlar, şişme, uzay kafes kiriş, jeodezik kubbe gibi farklı strüktürler bir arada kullanılmıştır. Yapıların çoğu geleceğin yapı teknolojisi açısından öncü olmuştur. Festival alanının üstünü bir uzay kafes kirişin üstündeki çift tabakalı şişme yastıklar örtmektedir. Uzay strüktür ilk kez örtme fonksiyonu dışında, boşluklarında aydınlatma, ısıtma, akustik aygıtlar, plastik yaşam kapsülleri gibi teknik ya da sergilemeye ait elemanları barındırma görevini de yüklenmiştir (Vatansever, 2009: 28).

1992 Seville Expo'sunda, Nicholas Grimshaw tarafından tasarlanan İngiltere Pavyonu, üzerinde yer alan enerji panelleriyle topladığı enerjiyi cephesinde su duvarı oluşturmak için gerekli devir-daimde kullanarak sıcak iklimin olumsuz etkisini avantaja çevirmektedir. Ayarlanabilir panellerle gün ışığını bina içine yönlendirmesiyle mimariye enerjinin etkin kullanımı, sürdürülebilirlik, enerji tasarrufu gibi kavramlar katmış, dünya gündeminde ekolojik mimarlık gibi yeni bir anlayışın oluşmasına öncülük etmiştir (Altun, 2007a: 64).

Mimar Zaha Hadid tarafından tasarlanan 2008 Zaragosa Uluslararası Sergisi Köprü Pavyonu; Ebro Nehri üzerine inşa edilmiştir. "Su, Bir Kıt Kaynak" temasına ev sahipliği yapan Expo, nehrin her iki tarafını birbirine bağlamıştır (Vatansever, 2009:29).

Şekil.1.12. Bridge Pavilion, Architect Zaha Hadid, Zaragosa

Kaynak: (Yola, 2016).

1998 Lizbon Exposu'nda Alvaro Siza tarafından tasarlanan Portekiz Pavyonu, Calatrava'nın tasarladığı Orient Tren İstasyonu, Oceanarium akvaryumu ile Atlantik

Pavyonu yalın minimalist bir mimariye dönüşü simgelerken, 2000 Hannover Exposu'nda temayla bağlantılı olarak doğa, doğanın korunması, geri dönüşe bilirlik gibi kavramları mimarileriyle somutlaştıran, farklı doğa katmanlarını temsil eden Hollanda Pavyonu ön plana çıkan yapılar olmuşlardır (Altun, 2007a: 64). Sürekli değişim ve gelişim gösteren Expo'lar, düzenlendikleri dönemi yansıtmakla kalmayıp geleceğin dünyasını yaratan, ona ait görsel şovlar sunan mekânsal organizasyonlar olmuşlardır (Altun, 2007a: 6)

1.4.4.Expo'larda Sanat

Bünyesinde birçok disiplin barındıran Expo organizasyonlarında bütün anlatımların sanatsal olduğu görülmektedir. Her yapılan Expo aynı zamanda kazanılan bir yarışma olması sebebi ile, Expo'ların tarihsel sıralaması aynı zamanda kazananların sıralaması olmaktadır. Bu sebeple Expo'ların tasarıma yeni bir anlayış getirerek, katılımcıları özellikle tek bir konuda "tema" belirleyerek bu tema çerçevesinde tasarımlar yapmaya yönlendirdiği görülmektedir. Tarihsel dönemleri içerisinde Expo'lar tema anlatımlarını sanat kavramları ve akımları doğrultusunda anlatmayı kaçınılmaz olarak tercih ettiklerini yapılan çalışmalar göstermektedir.

Aslı Işıksal Mercan'a göre; Sanat mekânının, aurayı ve tekilliği ön plana çıkaran steril yapısı, yapıta değer atfetmeyi kolaylaştırmak içindir. Böylece yapıt ile mekân arasında, hangisinin daha öncelikli olduğu muğlaklaşan düalist bir yapı ortaya çıkmıştır. Galeri mekânın arkasındaki bu ideolojik çerçeve; fuar ve bienaleler gibi kapsamlı sergilerde, sanatsal ve kültürel bir popülerleşme hamlesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanat fuarlarının kökeni 19. yy 'da başlayan dünya sergilerine dayanmaktadır. Bu dönemde gazetelerde yayınlanan eleştiri yazılarının da çağdaş sanat eleştirmenliğinin başlangıç noktası olduğu kabul edilmektedir. Uluslararası bu fuarlar, günümüzde sanayi alanında Expo'lara, sanat alanında da bienallere dönüşmüştür. Günümüzde fuarları biçimlendiren sergileme modeli, yani antrepo gibi büyük yapıların içinde yüzlerce yapıt teşhir etme politikası; 74.000 m²'lik devasa alanı ile Crystal Palas'taki "Büyük Sergi "ye dayanmaktadır (Mercan, 2015: 301).

Expo'ların sanatsal akımların yayılmasında büyük etkileri olduğu, 1867 Paris Evrensel Sergisinde Oryantalizm Akımı'nın Batı'ya olduğu kadar diğer dünya ülkelerine de yayıldığı gözlenmektedir.

Sanat tarihi anlatımlarında karşımıza çıkan ilklerin, teknoloji ve yeniliklerde ilk olarak tanımlanan ve adlandırılan dünya sergilerinde ortaya konulduğunu yapılan araştırmalar göstermektedir. Amerika'nın bağımsızlığının 100. yıl kutlaması için 1876 yılında Philadelphia düzenlenen fuarda Fransa'nın hediyesi olan ve Bartholdi tarafından yapılan Özgürlük Heykeli, serginin ana sembolü olmuştur. Neo-klasisizm akımının yayılmasına sebep olduğu kabul edilen 1893 Columbia Sergisi ise her türlü eğlence ortamının yaratıldığı parklarının başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

Sanatçıların sanat tarihine geçen önemli eserlerini ilk olarak Expo'larda sergilemeyi tercih ettikleri de görülmektedir. Rodin, 1898'de Paris'te açılan Dünya Fuarında (Galirie des Machines) "Balzac" ve "Öpücük" adlı eserlerini sergilemiştir. 1900'de "Place de l'Alma'da Pavilion (Pıles dö Selma Pavilyon) Rodin" adlı 150 eserden oluşan bir sergi açmıştır (Yaman vd. 2012: 34).

Şekil.1.13. Rodin, Paris, 1900

Kaynak: (Rodin, 2016).

1900 Paris sergisi ve Amerika'daki örneklerin de etkisiyle endüstriyel, teknolojik temelli sergi kavramı değişmiş, dünya uluslarını bir araya getiren, geçmişe dayalı kültürel değerleri ortaya çıkaran, özellikle mimari ağırlıklı örneklerin sergilendiği fuarlar ön plana çıkmışlardır (Vatansever, 2009: 21).

Şekil.1.14. Heykel Fuarı, Grand Palace, Paris, 1900

Kaynak: (Chandler, 2008).

1900 Paris Evrensel sergisinde; Grand Palais (Büyük Saray) içinde, iki ayrı sanat sergisi aynı anda sergilenmiştir. Sergi sanatçıları Acedemie des Beaux Art'ın kontrol ettiği bir jüri tarafından seçilmiştir. Gauguin ve Seurat'ın iki salonda birer eserleri sergilenmiş, Cezanne 14, Pissaro 8, Manet 12, Monet 3 eser ile temsil edilmiştir (Chandler 2008a).

Şekil.1.15. Heykel Fuarı, Grand Palace, 1900

Kaynak: (Vendee Le Departemet, 2016).

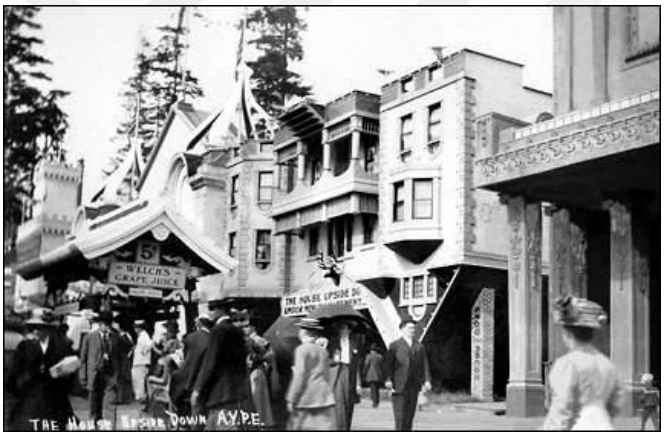
"1904 St. Louis Evrensel Sergisinde, dönemin yaygın olan mimari akımları; Ecol Beaux-Arts ve Neo-Klasizm göze çarpmaktadır." (Vatansever, 2009: 22). 1909 yılında Amerika'da açılan fuarda ise sanatçı Henry Roltair'in, farklı eserler vermekte olduğu görülmektedir.

Şekil.1.16. Yaradılış, Henry Roltair, St. Louis, 1904

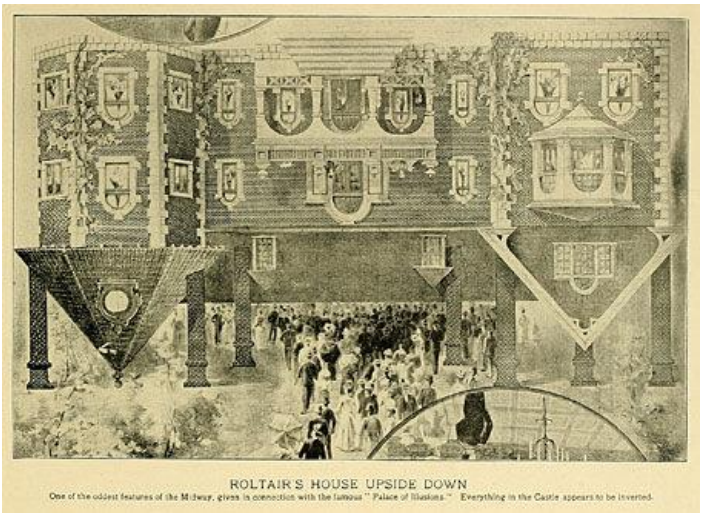
Kaynak: (Creation, 2008).

Şekil.1.17. Baş Aşağı Ev, Henry Roltair, Chicago, 1909

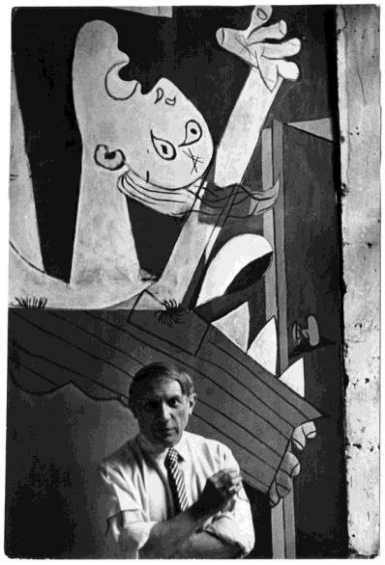
Kaynak: (Dorpat, 2003).

Şekil.1.18. Baş Aşağı Ev, Henry Roltair, Chicago, 1909

Kaynak: (Dorpat, 2003).

Şekil.1.19. Guernica, Pablo Picasso, 1907

Kaynak: (Brassens, 2010).

Picasso, çok ses getiren ve sanat tarihi mühürlerinden biri olan "Guernica" tablosunu 1907 Paris Expo'su için sipariş üzerine yapmıştır. Alexsander Calder tarafından 631 kg cıva kullanılarak yapılan heykeller aynı salonda sergilenmiştir (Histire des Arts, 2010).

Şekil.1.20. Albert Calder, 1907

Kaynak: (Brassens, 2010).

R. Wagner, J. Strauss, G. Verdi sergiler için özel besteler yapmıştır. Dünya Fuarları akademik ve en cesur Avant-Garde sanatçıların eserlerini sunduğu muhteşem sanat galeri olmuştur. 1867'de Manet, Paris Dünya Fuarı'nın skeçlerini yapmış, 1939 yılında Dali New York'ta Sürrealist Pavyonu tasarlamış, 1937 yılında Picasso 20. yy'ın sembolü haline gelen eseri Guernica'yı Paris'te sergilemiştir. Goncourt, Thackeray, Kipling, Dickens, Renan, Gautier gibi tanınmış yazarlar romanlarında Expo'lardan esinlenmiş ve bu sergileri anlatmışlardır (Chandler, 2008a).

1939-1945 yılları arasında yaşanan 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle insanların içinde her şeye yeniden başlama arzusu ve beraberinde doğan sanat akımlarının yansımaları Expo'larda da görülmektedir. Bu dönemde ortaya çıkan silikon malzeme gibi geleneksel malzemenin dışında teknolojinin sunduğu çeşitlilik plastik eserlerde kullanılmıştır. ABD ve İngiltere'de soyut dışavurumculuğa tepki olarak doğan ve 1960'larda bir akım haline gelen Pop-art örnekleri Expo'larda tercih edilmiştir. 1970'lerde herkes için tasarım, global problemlere çözüm geliştirme, çevreci tasarım, geri-dönüşüm olguları ön plana çıkmış, Expolarda çevre konulu temalar çerçevesinde arazi tarasımları, bitki heykelleri önem kazanmıştır. Yapıyı oluşturan mimari unsurların bütünlüğünün parçalanması, yüzeylerle yapılan oyunlar, dış cephe gibi mimari unsurların dikaçılı olmayan köşelerle yamultulması ve kaydırılması gibi yöntemlere dayanan ya da yapısal analiz, 1980'lerin sonlarında ortaya çıkan postmodern mimari akım Dekonstrüktivizm ilk örneklerini Expo'larda vermiştir. Bu dönemden sonra pavyonların birer sanat eseri olarak tasarlanması süreci başlamıştır. Elektronik aletlerde minyatürleşmenin görülmeye başlandığı bu yıllarda teknolojinin kullanımında sınır tanımayan tasarımlar yapılmaya başlanmıştır. Pavyon tasarımlarında Video-Art kullanımları tema kurguları için kullanılmıştır. Expo'lar ile sanat akımları arasındaki ilişki her zaman devam etmiştir.

1.4.5. Yıllara Göre Expo'lar

Başlangıcından 2016 tarihine kadar, bir devletin, kendi ülkesinin sınırları dışında, üzerinde egemenlik kurarak yönettiği, ekonomik ve siyasal çıkar sağladığı sömürge sergileri, tema sergileri, dünya sergileri (66 adet), botanik (23 adet) sergileri olarak toplam 113 Expo yapılmıştır.

Tablo.1. 2. Yıllara Göre Expo'lar

	Yıl	Şehir	Ülke		Yıl	Şehir	Ülke
	1851	Londra	İngiltere		1953	Roma	İtalya
	1855	Paris	Fransa		1954	Naples	Amerika
	1862	Londra	İngiltere		1955	Helsingborg	İsveç
	1865	Porto	Portekiz		1955	Torino	İtalya
	1867	Paris	Fransa		1956	Tel Aviv	İsrail
	1873	Viyana	Avusturya		1957	Berlin	Almanya
	1876	Philadelphia	Amerika		1958	Brüksel	Belçika
	1878	Paris	Fransa		1961	Turin	İtalya
	1880	Melburn	Avustralya		1962	Seatle	Amerika
	1888	Barcelona	İspanya		1965	Münih	Almanya
	1889	Paris	Fransa		1967	Montreal	Fransa
	1893	Chicago	Amerika		1968	San Antonio	Amerika
	1897	Brüksel	Belçika		1970	Osaka	Japonya
	1900	Paris	Fransa		1971	Budapeşte	Macaristan
	1904	St. Louis	Amerika		1974	Spokane	Amerika
	1905	Liege	Belçika		1975	Okinawa Naha	Japonya
	1906	Milan	İtalya		1981	Plovdic/Filibe	Bulgaristan
	1910	Brüksel	Belçika		1982	Knoxville	Amerika
	1913	Ghent	Belçika		1984	New Orleans	Amerika
	1915	San Diego	Amerika		1985	Plovdic/Filibe	Bulgaristan
	1915	San Francisco	Amerika		1985	Tsukuba	Japonya
	1929	Barcelona	İspanya		1986	Vancouver	Kanada
	1933	Chicago	Amerika		1988	Brisbane	Avustralya
	1935	Bürüksel	Belçika		1991	Plovdic/Filibe	Bulgaristan
	1936	Stockholm	İsveç		1992	Genoa	İtalya
	1937	Paris	Fransa		1992	Seville	İspanya
	1938	Helsinki	Finlandiya		1993	Daejeon	Güney Kore
	1939	New York	Amerika		1998	Lizbon	Portekiz
	1947	Paris	Fransa		2000	Aichi	Japonya
	1949	Lyon	Fransa		2008	Zaragosa	İspanya
	1949	Port-Au-Prince	Haiti		2010	Shangai	Çin
	1949	Stockholm	İsveç		2012	Yeosu	Güney Kore
	1953	Jerusalem	İsrail		2015	Milano	İtalya

Kaynak: (BIE, 2016a).

Tablo.1. 3. Yıllara Göre Botanik Expo'lar

	Yıl	Şehir	Ülke
	1960	Rotterdam	Hollanda
	1963	Hamburg	Almanya
	1964	Viyana	Avusturya
	1969	Paris	Fransa
	1972	Amsterdam	Hollanda
	1973	Hamburg	Almanya
	1974	Viyana	Avusturya
	1980	Montreal	Kanada
	1982	Amsterdam	Hollanda
	1983	Münih	Almanya
	1984	Liverpool	İngiltere
	1990	Osaka	Japonya
	1992	Lahey	Hollanda
	1993	Stutgart	Almanya
	1999	Kunming	Çin
	2002	Floriade/Rotterdam	Hollanda
	2003	Rostock	Almanya
	2006	Chang Mai	Tayland
	2007	Chang Mai	Taylant
	2012	Floriade/Venlo	Hollanda
	2013	Suncheon	Güney Kore
	2014	Qingdao	Çin
	2016	Antalya	Türkiye

Kaynak: (AIPH, 2016).

1.4.5.1. 1851 Londra / İngiltere

Resmi Adı	:	The Great Exhibition of The Works of Industry of All Nations- Uluslararası Sanayii Eserleri Büyük Sergisi
Tarih	:	01.05.1851 - 11.10.1851
Ülke	:	İngiltere
Şehir	:	Londra
Tema	:	Industry of All The Nations- Tüm Ulusların Endüstrisi
Kategori	:	World Exhibition-Dünya Sergisi
Organizatör	:	Kraliyet Komisyonu
Alan	:	10.4 Hektar
Katılımcı	:	28 Ülke
Ziyaretçi	:	6.200.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015a).

1851 yılında, tifüs mikrobu kaparak ölen ve yaşadığı trajik sona İngilizlerin halen üzüldüğü, Kraliçe Victoria'nın eşi meşhur Prens Albert'in fikirleri ve esinlenmesi ile ortaya çıkan Elegant Saray, dünya ülkelerinden gelen ürünlere kapılarını açmıştır (Arca, 2008: 18).

Şekil.1.21. Crystal Palace, Londra, 1851

Kaynak: (Great Exhibition 1851, 2016).

1851 yılında Londra'da açılan ilk dünya fuarında İngiltere'yi temsil eden, mimar Sir Joseph Paxton'un yaptığı Kristal Saray (Crystal Palace); ilk kez dökme demir ve camın birlikte yapı malzemesi olarak kullanıldığı, teknolojinin biçimlendirdiği bir yapı olduğu için büyük önem taşımaktadır. Bu yapı ile birlikte, iç

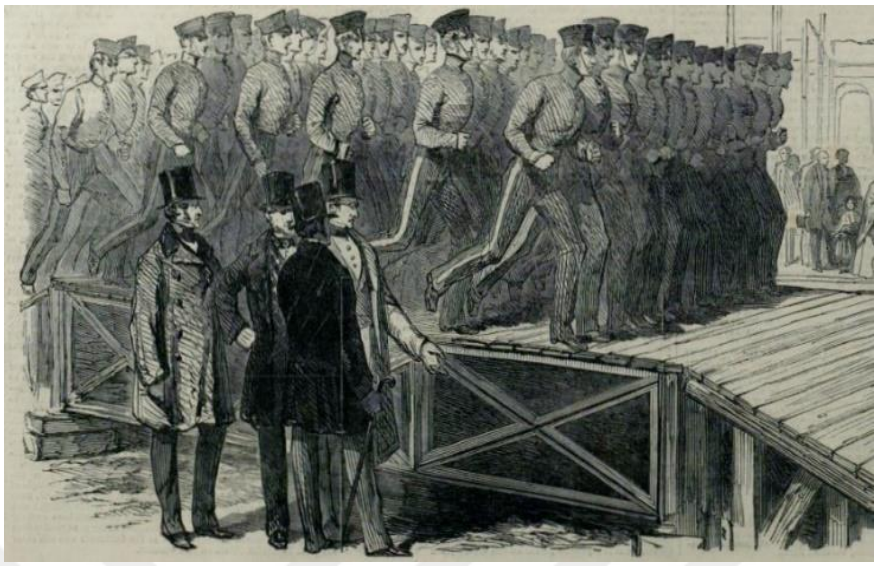
mekân-dış mekân arasındaki kalın duvarlar ortadan kalkmış, yeni bir mekân anlayışının öncüsü olarak iç mekânın her türlü ağırlıktan kurtulması sağlanmıştır (Birol, 2006: 3). Yapı kendi içinde hammaddeler, tekstil, cam, seramik, metal fabrikalarının ürünleri, diğer alanlardaki fabrikalara ait çeşitli ürünler ve güzel sanatlar olmak üzere altı gruba ayrılmıştır (Altun, 2003: 41).

"Fuarı organize etmek üzere kurulan Kraliyet Komisyonunun düzenlediği proje yarışmasına, 38'i İngiltere dışından, 128'i Londra'dan, 51'i İngiltere'nin diğer bölgelerinden toplam 233 mimar katılmıştı. Komisyon hiçbirini beğenmeyip projeyi kendi hazırlayarak ihale açmış, ihaleye katılan tüm firmaların fiyat teklifleri komisyon tarafından fazla bulunmuştur. Yalnız, aralarından biri, Messrs. Fox & Henderson, Komisyonun projesini, maliyeti düşürecek şekilde uyarlanmıştır. Uyarlamayı yapan mimar Joseph Paxton, aslen kendi projesini yaratmıştı. Paxton'un tasarımı, sade, işlevsel bir strüktürün tekrarlanmasından oluşmaktaydı. Tasarımda strüktür'ün ne kadar alana gereksinmesi varsa, o kadar tekrarlanacaktı. Paxton projesini 22 Haziran 1850'de firmaya teslim etti; komisyon onayladıktan sonra 6 Temmuz'da Illustrated London News projeyi yayımladı. Komisyon, Paxton'un projesi üzerinde tek bir değişiklik yapmıştı; çatı kemerli olacaktı." (Şengel, 2016: 2).

"Demir ve cam çok denenmemiş malzemelerdi, fakat öngörülen demir oranının yapının ağırlığını taşıyacağından kimsenin kuşkusu yoktu. Sorun, rezonans idi; yani, çok büyük insan kalabalıklarının bina içerisinde sürekli hareket halinde olmasından doğacak titreşimin yol açabileceği felaket olasılığıydı. Bir deney yapılarak projenin küçük bir versiyonu inşa edildi. Önce 300 inşaat işçisi, ritmik ve gayri ritmik şekillerde aynı anda binada yürütüldü, sonra sıçratıldı. Ardından, piyade birlikleri ve maden işçileri getirilerek uygun adım binayı boydan boya yürütüldüler. Esneme, yarım cm kadar olarak ölçüldü; bina emniyetliydi; inşaata devam edildi." (Şengel, 2016: 1).

"Crystal Palace'ın en belirgin özelliği o dönemde geçilen en büyük açıklığa sahip olmasıdır. Yapı prefabrike sistemde yapılmış olup İngiltere'nin bir yıllık cam üretiminin 1/3'ünü olusturan 18.000 adet cam panel kullanılmıştır. 125x25x2,5 cm'lik camlar o ana dek üretilen en büyük cam panellerdir." (Özkelle, 2006: 29).

Şekil.1.22. Crystal Palace, Salınım Testi

Kaynak: (Great Exhibition 1851, 2016).

"Bu, Vatikan'daki Aziz Petrus Katedralinin dört misli, İngiltere'nin en büyük katedrali olan St. Paul'un altı misli alan demekti. İnşaatta, 550 ton işlenmiş demir, 3.500 ton dökme demir, 300.000 m'den fazla cam, gezi yollarının inşası için ise 200.000 m'den fazla döşemelik kalas ve tahta kullanılmıştır. Bina, 1 Mayıs 1851'de Kraliçe Victoria'nın açılış törenine hazırdı. Açılıştan önce, 200.000 İngiliz Poundu değerinde bilet satılmıştı. Fuarı 6.000.000 kişi gezdi. Açılış günü 300.000 kişi vardı. Kısacası Fuar, Kraliyet Komisyonunun öngördüğü teşhir, rekabet ve cesaret hedeflerini vurmuştu." (Şengel, 2016: 2).

"Sergide, biblolar, tekstiller vs. yer alıyordu. Fakat çağdaş izleyicinin en çok ilgisini çeken mimarların tasarladıkları binaların dönemin sömürge mimarisini, bir başka deyişle, oryantalist üslubu çağrıştırmaları, birer minyatür oryantalist bina olmalarıydı." (Şengel, 2016: 2).

İlk Dünya Fuarı olan 1851 Londra Uluslararası Sergisi için yapılan ve prefabrikasyon tekniğini kullanan ilk modüler sistemli inşaat olma özelliğini taşıyan Crystal Palace demir ile büyük açıklıklar geçme problemine çözüm getirmiştir." (Altun, 2003: 41). Binanın strüktürünü oluşturan kolon ve kirişler prefabrike olarak üretilmiş; uygulama alanında hidrolik bir presle dayanıklılık testinden geçirilmiş, vinçler kullanılarak birleştirilmiştir. Binanın getirdiği en önemli yenilik tüm

bileşenlerinin endüstriyel olarak üretilmesi, prefabrikasyon yönteminin kullanılarak yerinde montajıdır.” (Şengel, 2016: 3).

Şekil.1.23. Crystal Palace, H. Courtney Selous

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

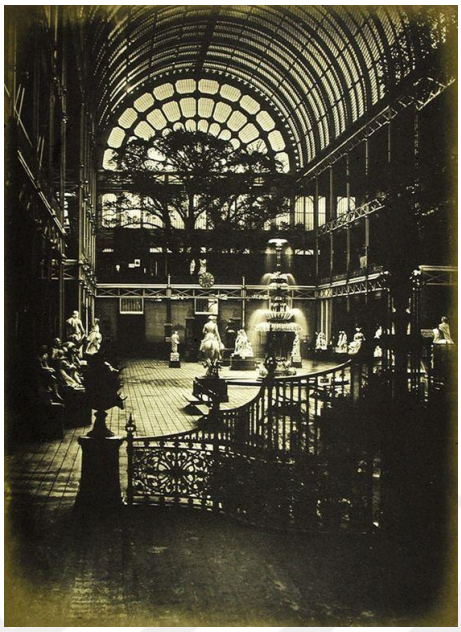
Şekil.1.24. Crystal Palace, 1851

Kaynak: (Göğüş, 2007).

Ayrıca dış çevre ile uyumlu olması açısından yapının içinde kalan ağaçlar kesilmemiş, bu dev ağaçlar için tavanda organik yapıyı andıran camdan bir kubbe yapılmıştır. Saydam görüntüsünden dolayı “Kristal Saray” adını alan yapı fuar süresince gördüğü ilgiden dolayı sergi sonrası sökülerek Syndenham’a taşınmış, 1936’da yanmıştır. 1853 New York Sergisinde de Crystal Palace ismi ile bu yapının bir benzeri inşa edilmiştir (Güler, 2011).

Şekil.1.25. Crystal Palace Yapımında Korunan Ağaç

Kaynak: (Vendee, 2016).

Crystal Palace endüstrileşmenin çok net bir ifadesi olan strüktürü ile çağın ruhuna yansıyan yeni bir imaj sunmuş ve mimari tarz yaratmıştır. Cam ve demiri birlikte kullanarak artistik ifadeye ulaşan ve mimarlıkta yeni bir stil getiren yapı birçok kaynak tarafından modern akımın öncüsü olarak görülmektedir (Altun, 2003: 42).

Yeni teknolojiler olarak sergilenenler içinde; 5000 adet kopya yapabilen matbaa, sigara yapma makinası, genişleyen cenaze arabası, katlanır piyano, görme engelliler için kabartma yazılar, işitme engelliler için duyma cihazı, buharlı makinalar, iki kişilik bisiklet, protez kol ve bacak, zarf makinası, santrifüj pompa, jakar dantel yapma makinası, dev demiryolu lokomotifleri sayılabilir. Serginin genel amaçlarından birinin dünya barışı olmasına rağmen, Colt silah fabrikası otomatik ateşli silahlarını sergilemesi dikkate değerdir (Earth Station, 2003).

1851 Londra sergisinde yalnızca teknolojik ve endüstriyel ürünler değil, bunun yanında birçok sayıda resim ve heykel gibi güzel sanatlara ait ürünler de sergilenmiştir. Avrupa ve ABD'yi kuşatan, daha çok ulusal mahiyetteki bu sergilerin devasa bir imparatorluk gösterisine dönüşmesi, 1851'de Londra'da özel olarak inşa edilen Crystal Palace 'ta düzenlenen Bütün Ulusların Endüstriyel Eserlerinin Büyük Sergisi ile başlamaktadır. Katılımcılar tasarımlarında sanatsal öğelerden faydalanmıştır.

Mimari açıdan en önemli özelliklerinden biriside, sanat eserleri için mekânsal bir birliktelikle sanat eseri ve insan ilişkisinin sağlanması konusunda öncü olması olmuştur (Mercan, 2015: 300).

Şekil.1.26. Heykel Sergisi, Crystal Palace

Kaynak: (BIE, 2014a).

"Serginin gerçekleştirildiği Crystal Palace, lokomotiflerden ahşap sandalyelere kadar, endüstriyel olarak üretilmiş her türden ürünü barındıran, prefabrike mimarinin şaşırtıcı derecede ilerlemiş bir örneğiydi. Sanayi devrimi ülkeyi dönüştürmüş olsa da, muhalif sesler geleneksel el becerilerinin yok oluşunu ve sanayileşmenin toplumsal sonuçlarını sorgulamaktaydılar." (Güler, 2011).

"Tasarımcı William Morris, makine üretimi süslemeleri kabul etmektense, el sanatı becerilerinin geri dönüşünü ön görmüştü. Halı, mobilya ve duvar kâğıdı tasarımları için Ortaçağ'dan ilham almayı tercih ediyordu. Hyde Park'ta açılan 1851 Uluslararası Londra Sergisi (British Great Exhibition), öncülerinden Sir Henry Cole'un düşüncesine göre, güzelliğin ve güzel sanatların mekanik üretime yansıtılmasına da önayak olacaktı. Britanya'nın fabrikalarından çığ gibi gelmekte olan yeni ürünlere uygun bir tasarım dilinin bulunması gerektiğinin son derece bilincindeydi. 19. yy ticaret ve teknoloji lideri İngiltere'de, Sir Cole'un programına göre kurulacak tasarım okullarında halkın beğeni düzeyinin yükseltilmesi de amaçlanıyordu. Yine programın bir parçası olarak ilk dekoratif sanat müzesi, Güney Kensington'daki Victoria ve Albert Müzesi kurulmuştur." (Hasol, 1996).

Prens Albert başkanlığında sergi kurallarını belirlemek ve işleyişini düzenlemek amacı ile kurulan "Kraliyet Komisyonu" sanatsal çalışmalara önem

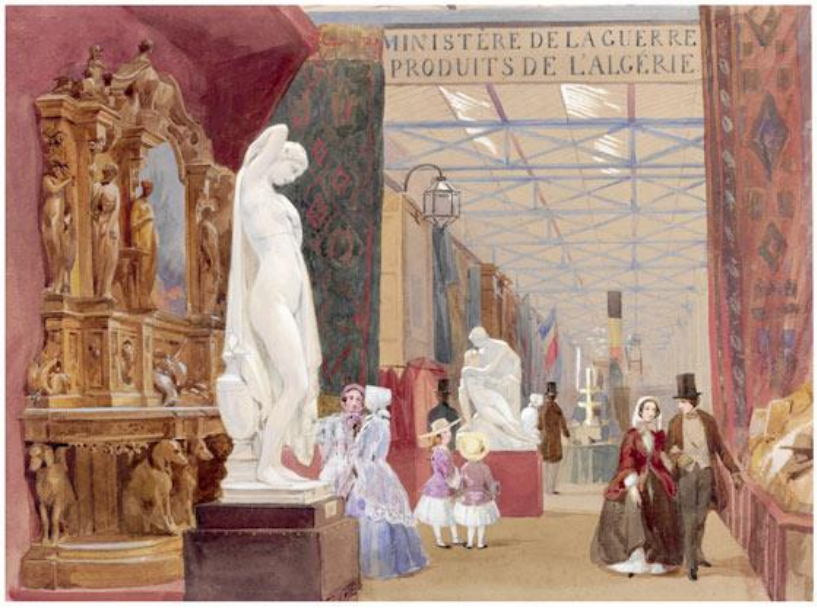
vermişti. Kraliyet Komisyonu, British Great Exhibition için sergi alanlarının çeşitli yerlerini gösterir sulu boya çalışmalar yaptırmıştır. Sergiden elde edilen gelir Ulusal Tarih Müzesi, Victoria ve Albert Müzelerini kurmak için kullanılmıştır. Sergi alanından hatıra kalması amacı ile yaptırılan çalışmalar hala Victoria & Albert Müzesinde sergilenmektedir (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.27. Henry Clarke Pidgeon "Batı Bölümü"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.28. John Absolon "Fransa Bölümü"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.29. J. Michael "Güzel Sanatlar Salonu"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.30. John Absolon "Çin Bölümü"

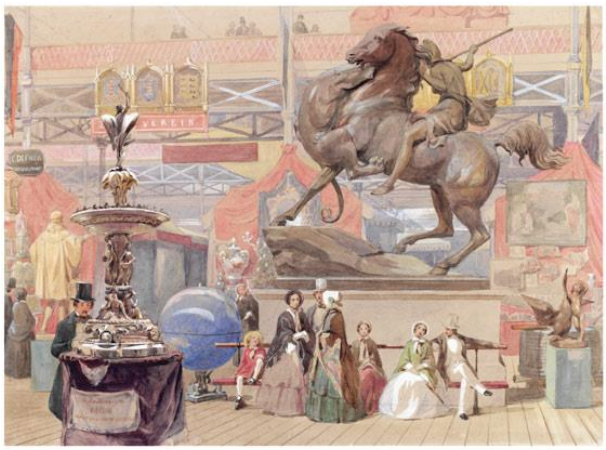
Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.31. John Absolon "Doğu Bölümü"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.32. John Absolon, "Doğu Bölümü"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.33. Henry Clarke Pidgeon, "Sergiler"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.34. Edwin Thomas Dolby, "Kilise Mobilyaları"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.35. Walter Goodall, "Mücevherler"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.36. Henry Clarke Pidgeon "Rusya Bölümü"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.37. Walter Goodall "Fransa Bölümü"

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

1851 Sergisi anısına, Henry Wyndham Phillips tarafından "1851 Sergisi Kraliyet Komisyonu" tablosu'da Victoria & Albert Müzesinde bulunmaktadır. Eugene Delacroix, Fransa pavyonunda sergilenmek üzere, 1851 Dünya fuarı için üç resim göndermiştir (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.38. Grand Exhibition Kraliyet Komisyonu

Kaynak: (Victorya & Albert Museum, 2016).

Şekil.1.39. La Mort de Sardanpale, Eugene Delacroix

Kaynak: (Nilsen, 2013).

"Londra Uluslararası sergisinde plastik sanatların ve ticaretin birlikteliği kutlanmıştır. Bu sergide sanat ve zanaat pazarının her türlü ürününü görebilmek mümkün olmuş, özellikle Parian porselen bünyeli figüratif heykeller, çeşitli seramik figürler, bronz heykeller, altın ve gümüş işçiliğinin zirve yaptığı figürlü eşyalar, fildişi heykeller, mermer anıt heykeller ve içinde figür barındıran pek çok eser görücüye

çıkmıştır. Sergide klasik üslupta yapılmış pek çok eser yer alsa da Parian figürler serginin en çok dikkat çeken eserlerinden olmuştur. Öyle ki heykeltıraş John Gibson'ın mermerden birebir boyutlarda yapmış olduğu Avcı ve Köpek (Hunter and Dog-Yunan Avcı) isimli heykeli, aynı sanatçının Narkisos'un Parian bünyesinden yapılmış eserinden daha az ilgi görmüştür." (Türkel, 2016: 60).

Şekil.1.40. Narkisos (30 cm), John Gibson

Kaynak: (Türkel, 2016).

Şekil.1.41. Gece (46.6 cm), Rafaelle Monti

Kaynak: (Türkel, 2016).

Şekil.1.42. Gelin (38 cm), Rafaelle Monti

Kaynak: (Türkel, 2016).

Şekil.1.43. Gelin (38 cm), Rafaelle Monti

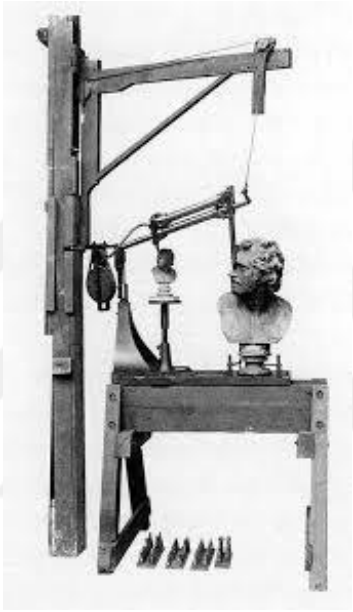

Kaynak: (Türkel, 2016).

"Dünya fuarında var olan pazarlama, promosyon ve popülerlik ilişkisinde, Parian figüratif heykelleri sıradan halk arasında bile bir statü sembolü olarak büyük ilgi görmüştür. Benjamin Cheverton'ın Pantografı ve porselen heykel üretimine katkıları Parian porselen heykellerinin üretimine ilişkin en çarpıcı olaylardandır. Bu pantografı, öncülerinden ayırt eden en büyük özelliği üç boyutlu bir objeyi tanımlamasındaki becerisi olmuştur. Cheverton'ın "Küçültme makinesi" (reducing

machine) ismiyle anılan üç boyutlu pantografı, pek çok klasik dönem heykelinin küçültülerek kopyalanmasına ve Parian bünyesiyle üretilmesine olanak sağlamıştır. Aynı zamanda 1851'deki Dünya Sergisi'nde de ödül alan bu cihaz, İngiltere'deki orta sınıfın evlerine pek çok usta heykeltıraşın eserlerinin girmesini ve sanat eserlerinin popülerleşerek yaygınlaşmasını, heykeltıraşların da sanat pazarındaki erişiminin artmasını sağlamıştır." (Türkel, 2016: 61).

Şekil.1.44 . Pantograf, Benjamin Cheverton

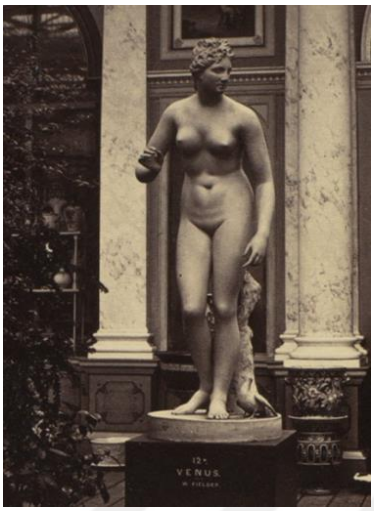

Kaynak: (Türkel, 2016).

Charles Babbage göre "Büyük Sergi" üzerine yazdığı kitabın girişinde şu sözlere yer vermişti: Doğanın (kendisine) sunduklarını kullanarak ve bunun üzerine endüstriyel emeğin sağladığı faydaları ekleyerek ürünler üreten ülkelerin, herkesin ortak yararı için bu ürünleri sergilemesi amacıyla İngiltere, (tüm) uygar dünyayı kendisindeki (bu) büyük ticaret merkezinde buluşmaya davet etmiştir (Aktaran: Berber, 2016: 176).

Crystal Palace 1936 yılına kadar sanat sergilerinin düzenlendiği bir mekân olmuş; turistik, eğitim, sanat ve kültürel amaçlı olarak kullanılmıştır (Özkelle, 2006: 30). 1851 Büyük Dünya Fuarı bir başlangıç noktasıdır ve kendinden sonra yapılacak olanlara, teknolojik yenilikler, sanatta farklı yaklaşımlar, kültürel etkinlikler ve birçok disiplinde yenilikler ortaya koyma arzusuna öncü olmuştur.

Şekil.1.45. Venus, W. Fielde

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.46. Hylas and Nymphs, John Gibson

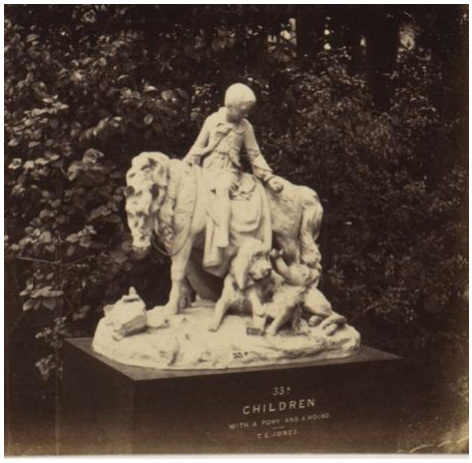
Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.47. The Mournens, John Bell

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.48. Childeren, T. E. Jones

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.49. Una And The Lion, John Bell

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.50. Sergiden görünüm

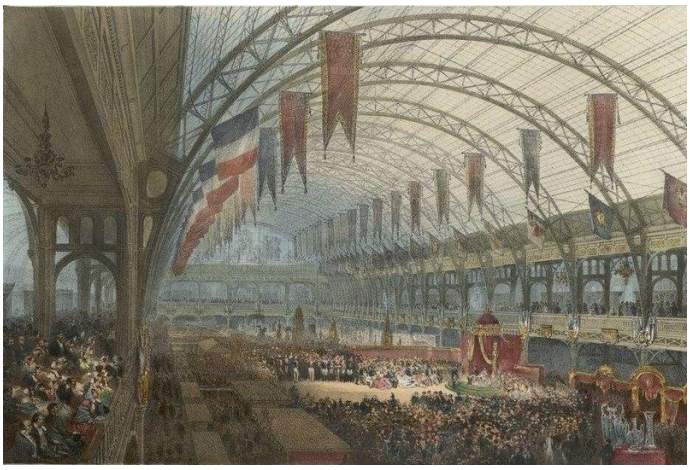
Kaynak: (Sydenham, 2014).

1.4.5.2. 1855 Paris / Fransa

Resmi Adı	:	Exposition Universelle des produits de l'agriculture, de l'industrie et des beaux-arts de Paris 1855 - Tarım ürünleri, Sanayi ve Güzel Sanatlar Evrensel Sergisi Paris 1855
Tarih	:	05.05.1855 - 15.11.1855
Ülke	:	Fransa
Şehir	:	Champ Elysees, Paris
Tema	:	Agriculture Industry and Arts - Tasarım Endüstri ve Güzel Sanatlar
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	İmparatorluk Komisyonu
Alan	:	15.2 Hektar
Katılımcı	:	27 Ülke
Ziyaretçi	:	5.162.330 kişi

Kaynak: (BIE, 2015b).

Şekil.1.51. Napolyon Tarafından Serginin Açılışı

Kaynak: (Louvre, 2016).

1851 Londra Evrensel Sergisi İngiltere sanayisinin şovu olarak dünyaya sunulmuştur. Bu başarı Fransızları da ekonomik ve kültürel güçlerini ispat etmek konusunda teşvik etmiştir. İmparatorluk rejiminin prestijini vurgulamak ve ilerleyen Fransız sanayisinin yabancı sanayilere eşit ve rekabete hazır olduğunu ispatlamak amacı ile yapılmıştır (Chandler, 2008a).

Şekil.1.52. Sanayi Sarayı

Kaynak: (Chandler, 2008a).

Şekil.1.53. Sanat Sarayı

Kaynak: (Earth Station, 2003).

Şekil.1.54. Ayna, Paris Universal Exhibition, 1855

Kaynak: (Musee D'Orsay, 1999).

Bu serginin en önemli yeniliği yalnızca teknolojik ya da endüstriyel ürünlere odaklanmakla kalmayıp, aynı zamanda sayıları 5000'e varan resim ve heykelin de kültürel bir yaklaşımla sergilenmesiydi. Sergide görülen ürün çeşitliği sanata da yansımış, ülkelerin yarışları sanat eserlerinde de kendini göstermişti. Bundan sonra yapılacak olan dünya fuarlarına yapısal olarak öncülük etmiş olan 1855 Paris Uluslararası Sergisi "Sanat Eserleri" bölümü olarak ayırılan kısımda fuar süresince sergiler yapılmıştı. 1855 Paris sergisi ile ilk kez tematik sergiler yapılmış, "İşçi Sınıfının Yaşam Şartları" ve "Avrupa'nın Kolonileri" temaları ile tematik sergilemelerin öncüsü olmuş, temalar önem kazanmaya başlamıştır (Paris Evrensel Sergisi, 2016).

Şekil.1.55. Sergi Salonları, Sanat Sarayı

Kaynak: (Musee D'Orsay, 1999).

Şekil.1.56. Sergi Salonları, Sanat Sarayı

Kaynak: (Musee D'Orsay, 1999).

Şekil.1.57. Sergi Salonları, Sanat Sarayı

Kaynak: (Musee D'Orsay, 1999).

Şekil.1.58. Sergi Salonları, Sanat Sarayı

Kaynak: (Musee D'Orsay, 1999).

Seine Nehri üzerinde 20.000 m^2 alan üzerinde yapılan Sanat Sarayı'nda Delacroix'nın 35, Horace Vernet'in 22, Decamps'ın 45 eseri sergilenmiştir. Ayrıca Corot, Rousseau, Diaz de la Pena, Courbet, Ingres, Diaz, Rousseau, Darı, Daubigny, Pissarro, Manet, Degas, Cezanne, Sisley, Monet, Renoir, Berthe Morisot ve birçok sanatçı sergiye katılmıştır. Sanat sarayı üç bölüme ayrılmıştı; birinci bölümde küçük

boyutlu resimler, ikinci bölümde orta büyüklükte resimler, üçüncü bölümde portre ve manzara resimleri sergilenmekteydi (Paris et Les Expo, 2016).

Şekil.1.59. Sergi Salonları, Sanat Sarayı

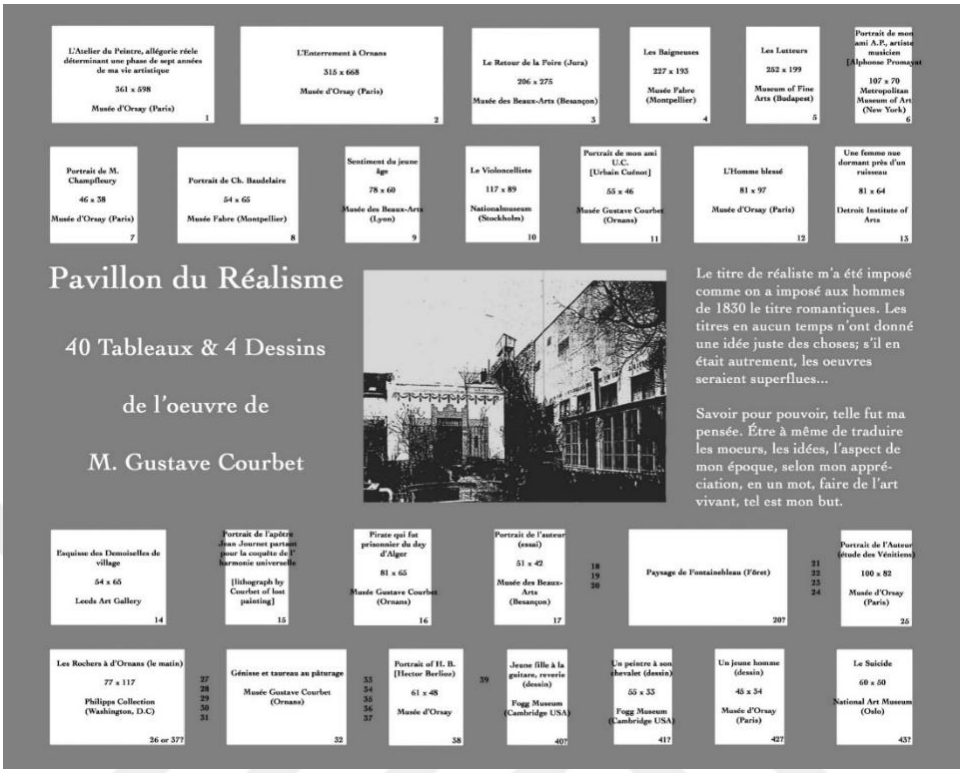

Kaynak: (Musee D'Orsay, 1999).

Sergiye katılma onayı verilen jüri tarafından eserleri kabul edilmeyen Gustave Courbet, daha önce kabul edilmiş on bir resmini geri çekerek, aralarında Sanatçının Atölyesi'nin de bulunduğu toplam kırk kadar çalışmasını kendi olanaklarıyla yaptırdığı bir pavyonda sergilemiş ve sanat tarihinin ilk bağımsız sergisini yapmıştır. Aynı zamanda 1867 yılında yapılacak olan "Reddedilenler" sergisinin habercisi olmuştur. Courbet "Gerçekçilik Sergisi" adını verdiği sergisinde, resimlerini yan yana getirirken düzenleme konusunda aykırı davranmasa da, tarihte ilk kez bir sanatçı kendi yapıtının bağlamını kendisi kurgulamış ve sanatının değerinin biçilmesi sürecini kendisi şekillendirmiştir. Ancak Coubert'in sergisi "Realizm Pavyonu" olarak sergiye dahil edilmiştir (Mercan, 2015: 293).

"1855 Paris Sergisinde Sanat Sarayında çağdaş sanat, resim, gravür, litografi ve heykel sergileri yapılmış, 1072 Fransız sanatçı olmak üzere toplamda 2.176 sanatçı katılmış, 4979 adet eser sergilenmiştir. 1855 Dünya Fuarı'nda, ilk kez, "Fotoğraf" adı altında özel bir sergi de yapılmıştır." (Özbek, 2006).

Şekil.1.60. Realizm Sergisi, Coubert

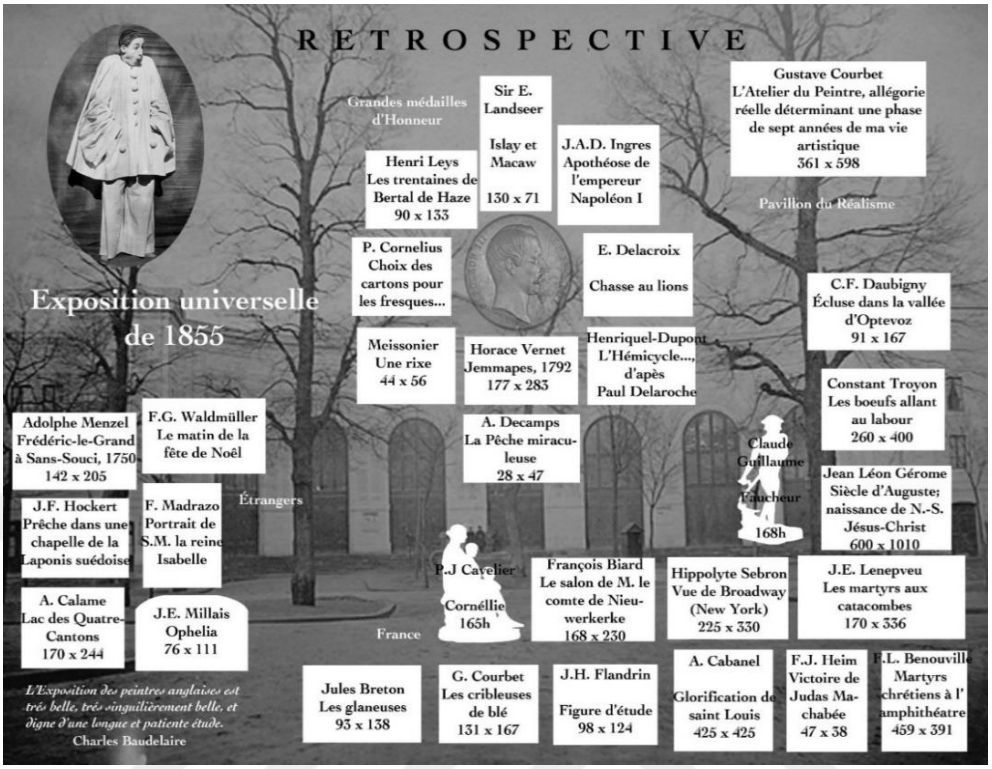
Kaynak: (Salon de 1855, 2016).

Şekil.1.61. Realizm Sergisi, Coubert (Uyarlama)

Kaynak: (Salon de 1855, 2016).

Şekil.1.62. Retrospektif Sergiler

Kaynak: (Salon de 1855, 2016).

Şekil.1.63. Retrospektif Sergiler (uyarlama)

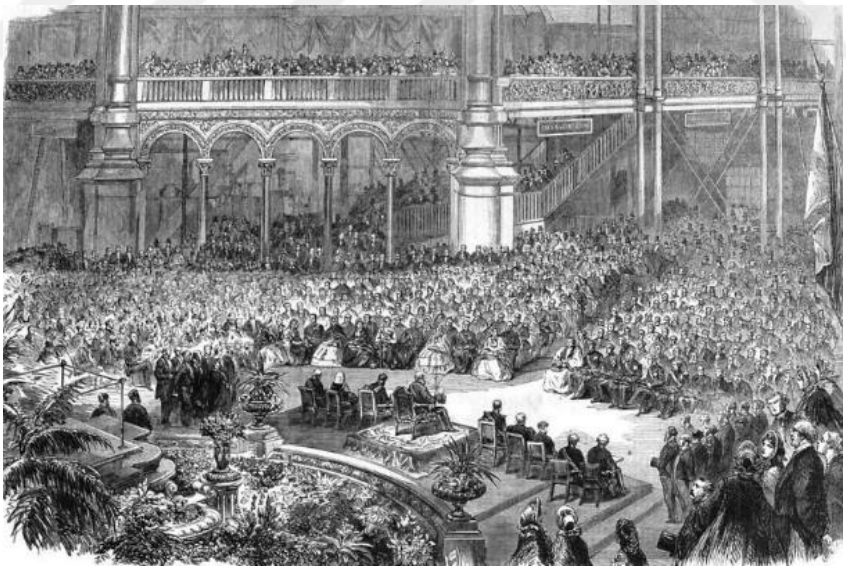
Kaynak: (Salon de 1855, 2016).

1.4.5.3. 1862 Londra / İngiltere

Resmi Adı	:	London International Exhibition on Industry and Art - Endüstri ve Sanat Londra Fuarı
Tarih	:	01.05.1855-01.11.1855
Ülke	:	İngiltere
Şehir	:	Kensington Garden - Londra
Tema	:	Industry and Art - Endüstri ve Sanat
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	Kraliyet Komisyonu
Alan	:	15.2 Hektar
Katılımcı	:	39 Ülke
Ziyaretçi	:	6.096.617 kişi

Kaynak: (BIE, 2015c).

Şekil.1.64. Açılış, Londra, 1862

Kaynak: (Açılış 1862, 2008).

1855 Paris Evrensel Sergisi'nin ardından, Kraliyet Komisyonu ve Royal Society of Arts and Manifactures özel inisiyatifinde düzenlenen II. Londra Evrensel Sergisi, Fransa ve İngiltere arasında süren sergi rekabetinin somutlaşmış hali olarak kabul edilmektedir. 1851 yılında yapılan ilk serginin 10.yılı anısına yapılması düşünülmüş ve 1858 yılında yapımına karar verilmiş, ancak yetiştirilemediği için 1862

yılında yapılmıştır. Kensington Garden'da kurulan sergi sarayı bir ana bina ile iki yan bölümden oluşmuştur. Pavyon sisteminin geçerli olduğu bu sergide, her pavyon köşk biçiminde yer almıştır (McGee, 2008).

Sergi sırasında Londra Stereoskopik Şirketi tarafından çekilen çift görüşlü stereoskopla bakılan ve "İki fotoğraftan oluşan bütün" olarak tanımlanan stereskopik fotoğraflar yayımlanmıştır (The International Exhibition, 1862).

Şekil.1.65. Stereskopik Fotoğraflar

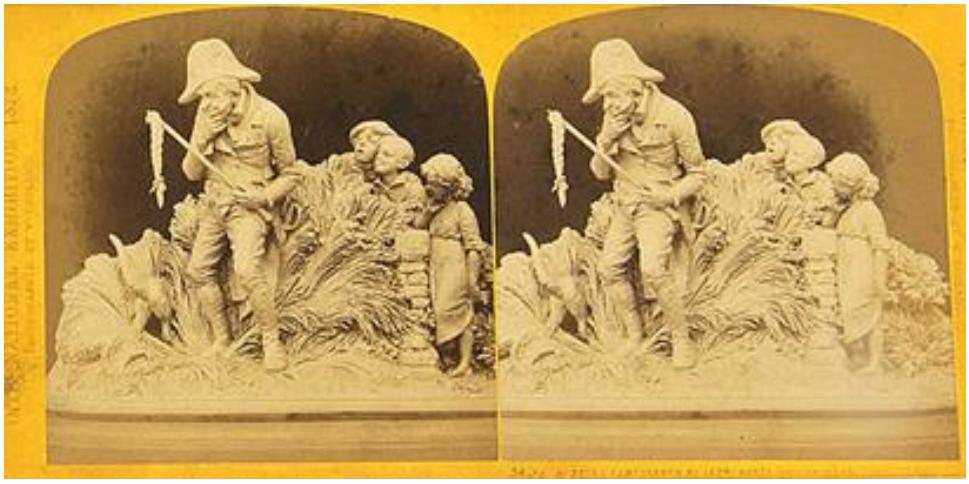
Kaynak: (Paris Evrensel Sergisi, 2016).

Şekil.1.66. Stereskopik Fotoğraflar

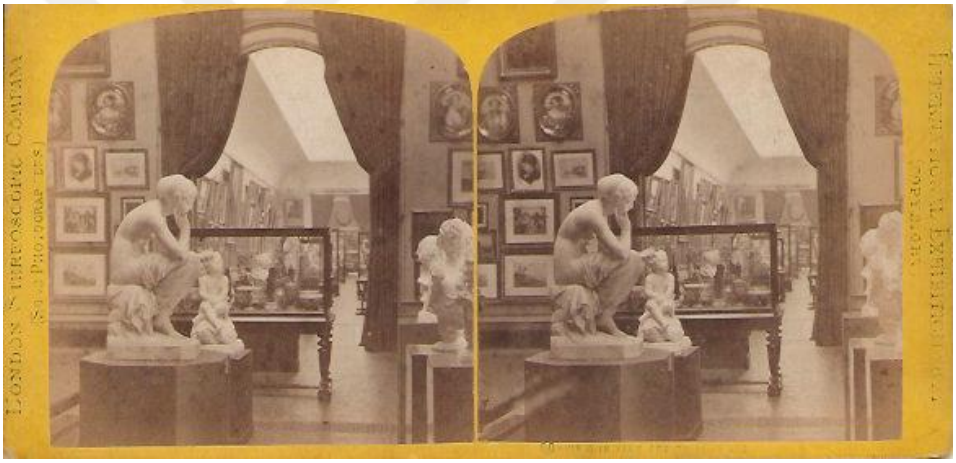
Kaynak: (Paris Evrensel Sergisi, 2016).

Şekil.1.67. Stereskopik Fotoğraflar

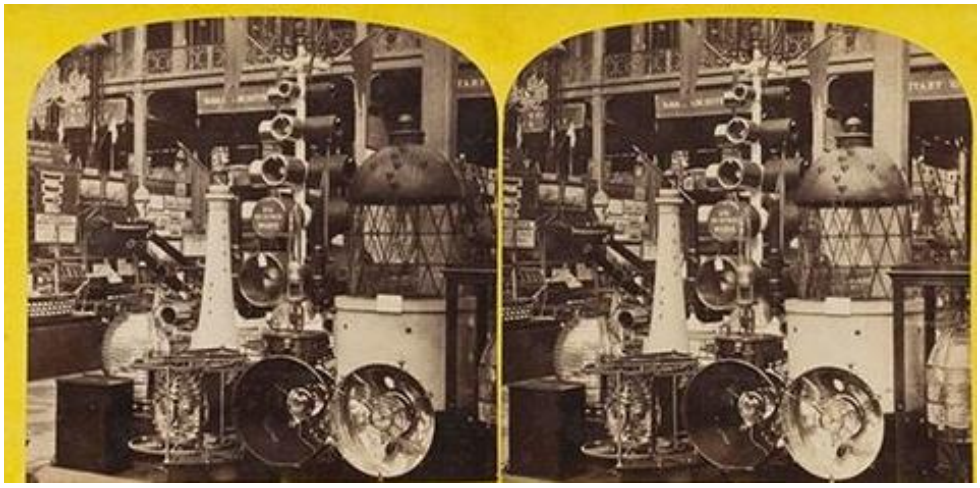
Kaynak: (Paris Evrensel Sergisi, 2016).

Şekil.1.68. Stereskopik Fotoğraflar

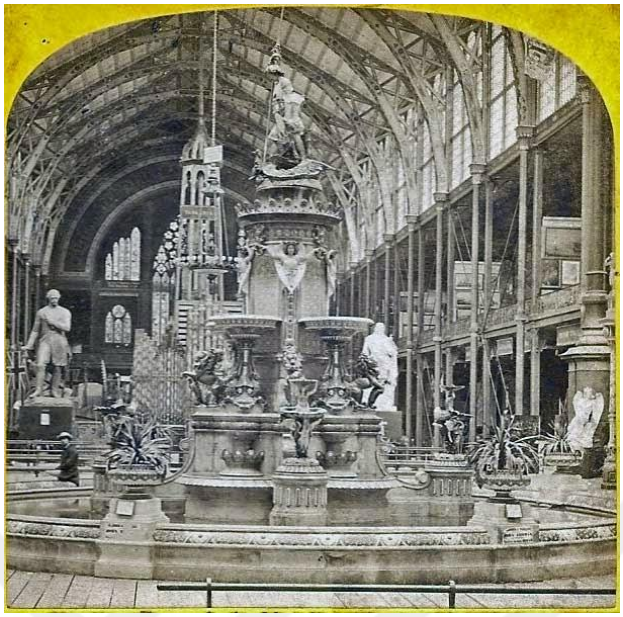
Kaynak: (Paris Evrensel Sergisi, 2016).

Şekil.1.69. Stereskopik Fotoğraflar

Kaynak: (Paris Evrensel Sergisi, 2016).

Şekil.1.70. St George Çeşmesi, John Thompson, 1862

Kaynak: (St. George, 2013).

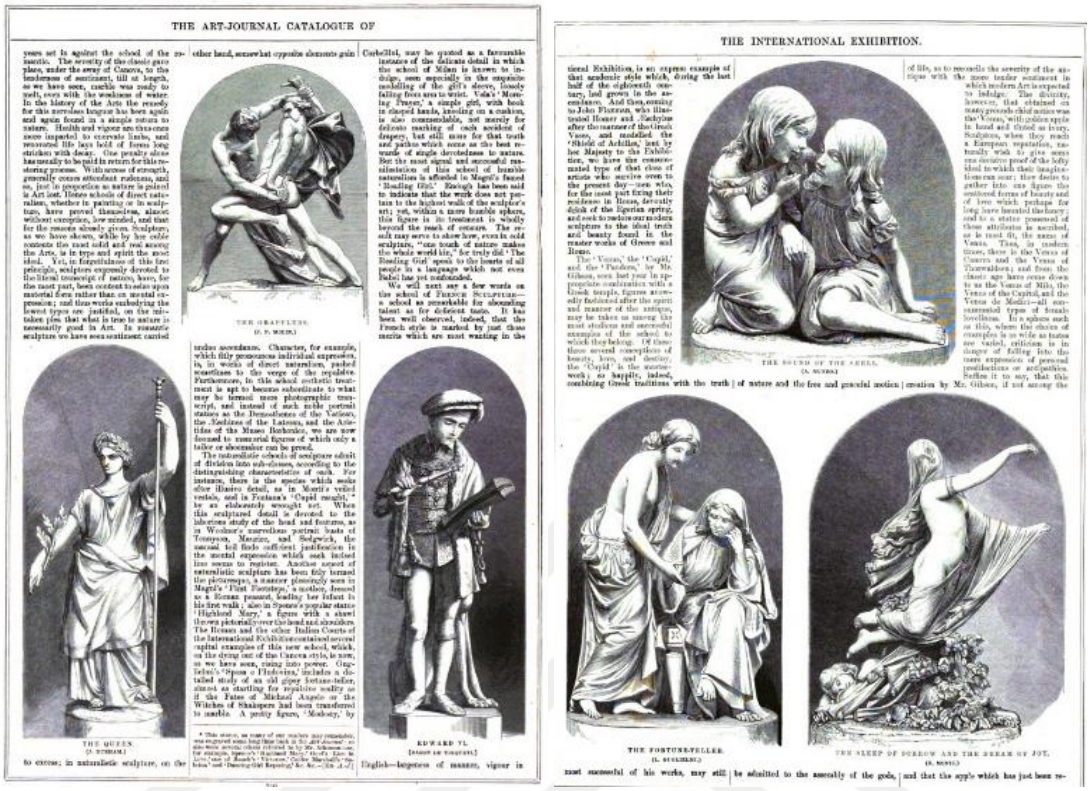
Şekil.1.71. Sanat Sarayından görünüm

Kaynak: (Paristeampunk, 2012).

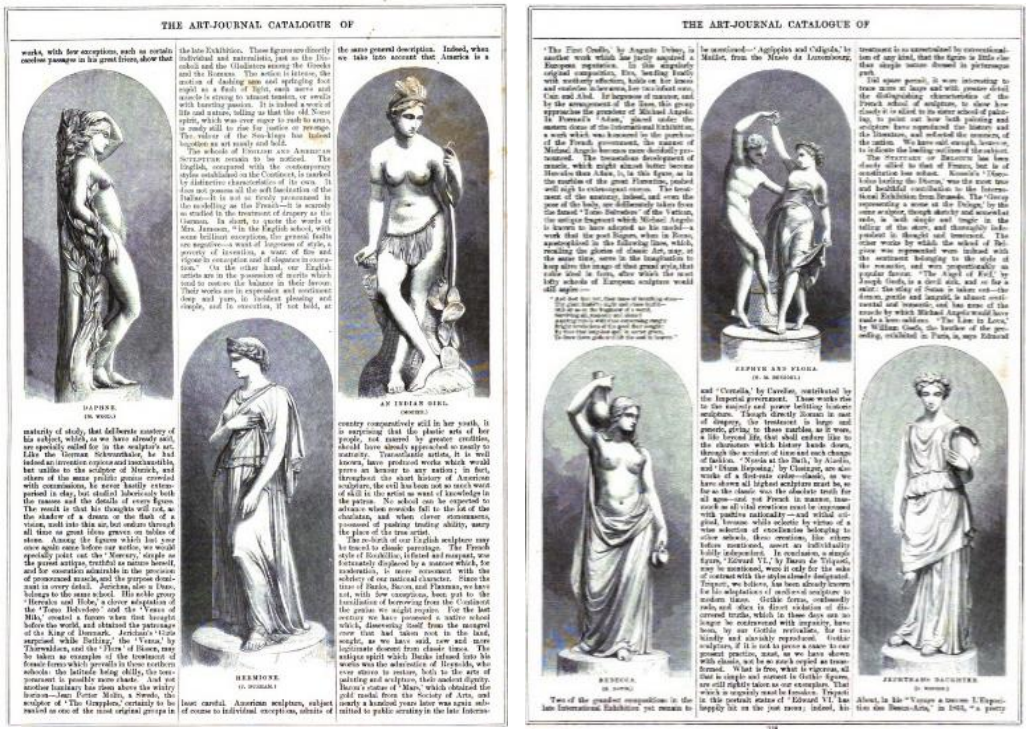
Tarımda buhar gücü, fotoğraf makinası, elektrikli telgraf, Ernst Leuteritz'in Meissen vazolar için yaptığı tasarımlar, porselenler, Bohem camı, John Thomas tarafından tasarlanan St George çeşmesi sergilenenler arasındaydı. Sergi boyunca unutulmaz müzikal performanslar yer almıştır. Temasının endüstri ve sanat olması sebebi ile sanatsal sergilere önem verilmiştir. Ancak genel yaklaşım ülkelerin klasik eserlerini sergilemeleri şeklinde olmuştur. Sergilenen eserler katalog haline getirilmiştir (Catalogue of The International Exhibition 1862, 2004).

Şekil.1.72. Catalogue of The International Exhibition

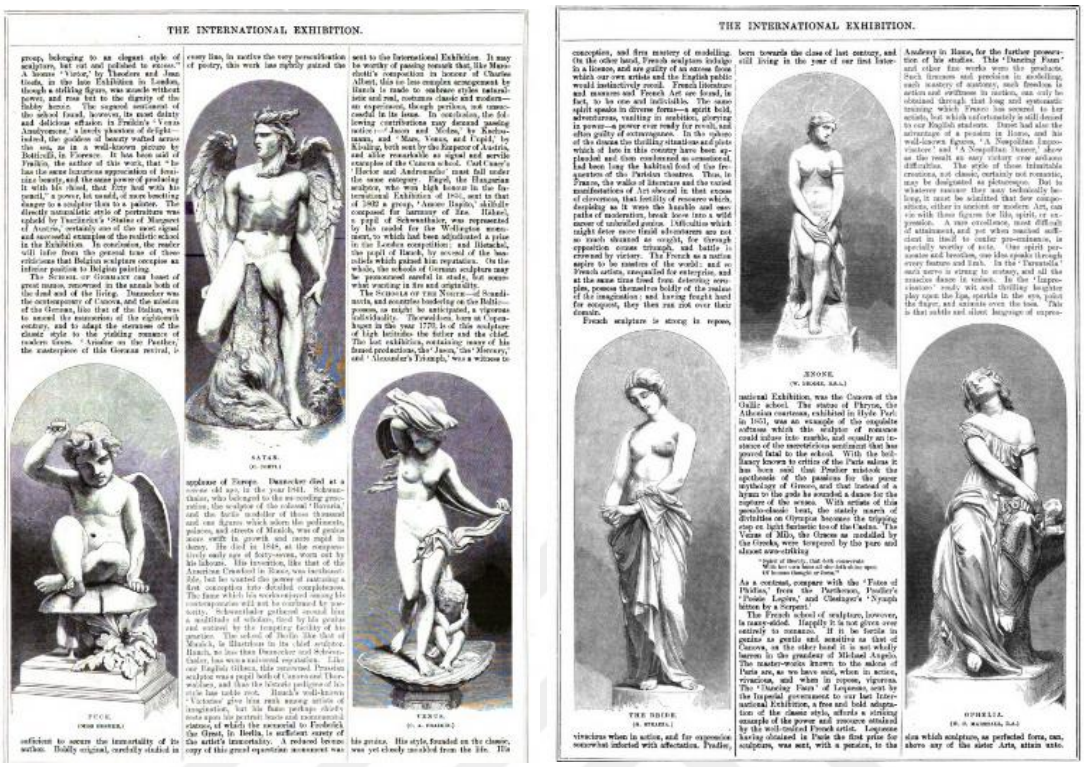
Kaynak: (Catalogue, 2004).

Şekil.1.73. Catalogue of The International Exhibition

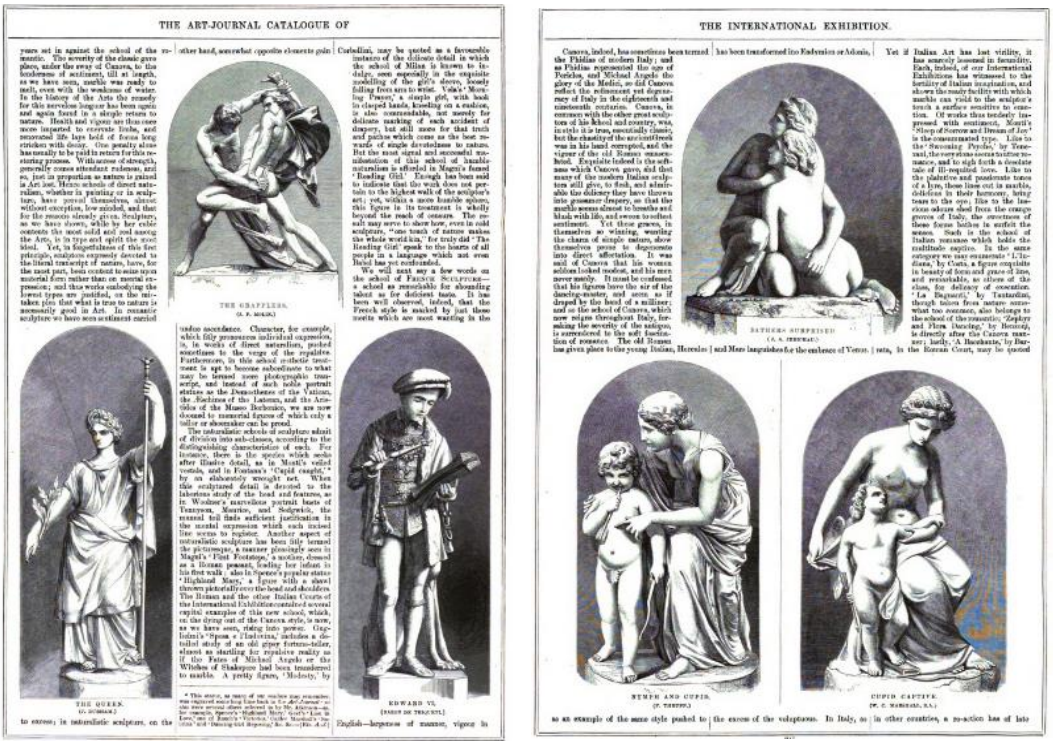
Kaynak: (Catalogue, 2004).

Şekil.1.74. Catalogue of The International Exhibition

Kaynak: (Catalogue, 2004).

Şekil.1.75. Catalogue of The International Exhibition

Kaynak: (Catalogue, 2004).

1.4.5.4. 1867 Paris / Fransa

Resmi Adı	:	Exposition Universelle de Paris - Uluslararası Paris Sergisi
Tarih	:	01.04.1867-03.11.1867
Ülke	:	Fransa
Şehir	:	Champ de Mars, Paris
Tema	:	Agriculture, Industry and Fine Arts - Tarım Endüstri ve Güzel Sanatlar
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	Kraliyet Komisyonu
Alan	:	68.7 Hektar
Katılımcı	:	42 Ülke
Ziyaretçi	:	15.000.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015d).

Şekil.1.76. Sergi Açılışı, Paris, 1867

Kaynak: (Sergi Açılışı, 1999).

22 Haziran 1863 tarihinde III. Napolyon 1867'de Paris'te uluslararası bir sergi düzenlenmesi emrini vermiştir. 1 Şubat 1865'te ikinci bir talimat ile serginin

organizasyonu için Prens Imperial başkanlığında on altı kişilik komisyon kurulmuştur. Komisyonca, öncekilere göre daha geniş kapsamlı evrensel bir sergi düzenlenmesi amacıyla bireysel girişimlerin ve sanayinin tüm alanlarına yer verilmesi planlanmıştır (Tekdemir, 2013: 3).

"Hazırlıkları dört yıl süren 1867 Uluslararası Paris sergisi için, bugün Eiffel Kulesi'nin bulunduğu Champ de Mars'ta, yerküreyi, daha çok da ekvatoru simgeleyen, eş merkezli galerilerin oluşturduğu elips şeklinde, 460 bin m2 yeni bir bina inşa edilmiştir." (Hasol, 1996: 56). Gücü ve hiyerarşiyi simgeleyen "Moderm Colosseum" Champ de Mars, Mühendis Jean Baptiste Krantz, mimar Leopold Hardy ve mimar Frederic Le Cal tarafından tasarlanmıştır (Paristeampunk, 2012).

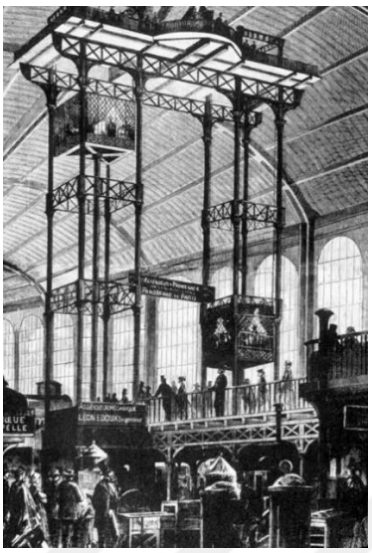
Şekil.1.60. Champ de Mars, 1867

Kaynak: (Louvre, 2016).

"Hidrolik asansör, elektrik kullanımı, telgraf, Suez gemicilik kanalı sergisindeki büyük bir hidrolik makinenin maketi, Prusya-Krupp firmasına ait demir işleri, ulaşımdaki yenilikler, Mc Cormik'in biçerdöveri, hidrolik tekneler, alüminyum dünyaya ilk kez bu fuarda tanıtılmıştır." (Özkelle, 2006: 37).

Şekil.1.77. Hidrolik Asansör

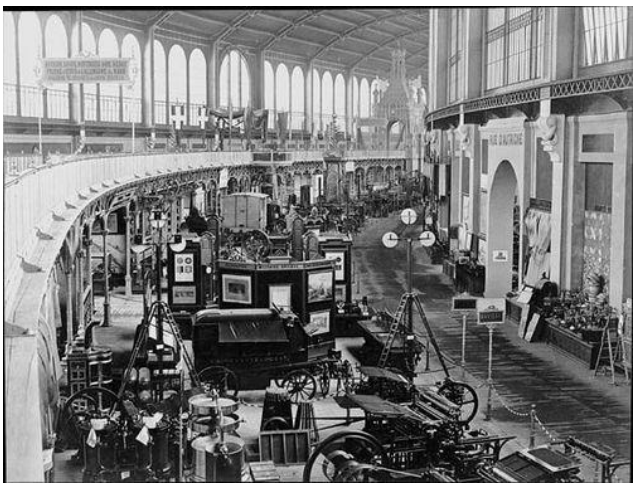
Kaynak: (Arca, 2008).

Şekil.1.78. Paris Uluslararası Sergisi, Edouard Manet, 1867

Kaynak: (Andersens, 1999).

Şekil.1.79. Champ de Mars bölümleri, 1867

Kaynak: (Paristeampunk, 1999).

19. yy sonuna kadar batı dışı ülkelerin ve kolonilerin, egzotik doğu'nun mimarisini, yaşam tarzını sergi alanlarına taşımak, her sergide farklı kültürlerin yer aldığı bir mikro evren yaratmak, minyatür yapılara ve replikalara yer vermek önemli bir hedef olmuştur. Her katılımcının kendi pavyonunu kendi mimari uslubu ile inşa ettiği 1867 Paris Evrensel Sergisi, İran, Osmanlı, Fas'ın yan yana olduğu, zengin bir çeşitlilikle Doğu ülkelerinin ve de sömürgelerinin mimarisini ve egzotizmini görüntüleyen pastiche (var olandan örnek alınarak yapılan, benzer) yapılarıyla Oryantalizm akımını Batı'ya olduğu kadar diğer dünya ülkelerine de yaymıştır. Sergide Mısır'ın eski eserleri ile yapılmış olan mabet dikkat çekmiştir (Altun, 2007a).

Şekil.1.80. Mısır Mabedi, Paris, 1867

Kaynak: (Çelik, 1999).

Tanınmış yazar Victor Hugo'nun giriş bölümünü yazmak için görevlendirildiği Paris Rehberi 1867 için; Theophile Gautier, Louvre hazinelerini, Alphonse Viollet le Duc, Paris Katedrallerini, Hippolyte Taine, Alexandre Dumas, Ernest Renan, Sainte-Beuve Fransa'nın zaferlerle dolu olan tarihini ziyaretçilere tanıtmak ve anlatmak için görevlendirilmişlerdi (Chandler, 2008b). Serginin temasının tarım, endüstri ve sanat olması sebebi ile sanatsal çalışmalara da büyük önem verilmiştir. En çok ilgiyi çeken bölüm yüksek prestijle düzenlenen, dünyanın dört bir yanından gelen sanatçıların ve çeşitli sanat eserlerinin buluştuğu büyük çaplı sanat fuarları olarak tarihe geçen güzel sanatlar salonları olmuştur (Tholozany, 2011). Aralarında Pissaro, Cezanne, Manet, Monet ve Courbet gibi sanatçılarında çalışmalarının bulunduğu ancak sanat komitesi

tarafından kabul edilmeyen eserler ise 1855 yılında olduğu gibi reddedilenler salonunda sergilenmiştir. Ancak reddedilenler salonu gezi rehberi içinde yer almış ve salona maddi destek yapılmıştır (Chandler, 2008a).

Şekil.1.81. Sergiden Görünüm, Paris, 1867

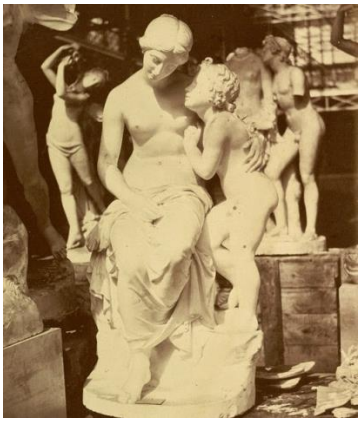
Kaynak: (St. George, 2013).

Şekil.1.82. Ino and Bachus, James Wyatt, Paris, 1867

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.83. Cupid And The Nymph Eucharis, R. J. Wyatt

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.84. A Nymph, Richard James Wyatt

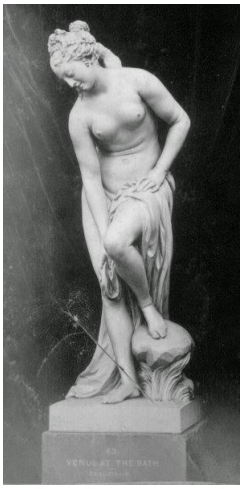
Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.85. A Huntress, Richard James Wyatt

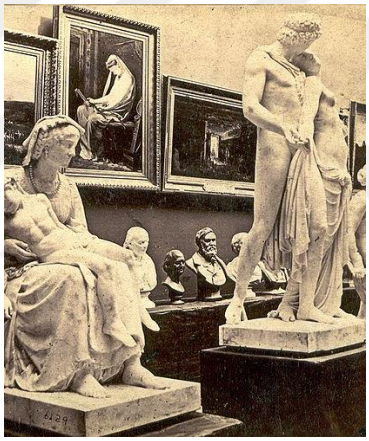
Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.86. Venus at The Bath, C. Gabriel Allegrain

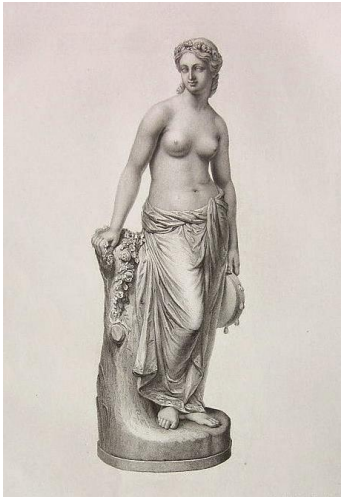
Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.87. Bosio, Francis Joseph

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.88. A Dancing Gril, William Calder Marshall

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.89. Sabrina, William Calder Marshall

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.90. Zephyr And Aurora, W. Calder Marshall

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.91. Ugolino ve Oğlu, Jean Baptiste Carpeaux

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.92. Go And Sin No More, R. Westmacott Jun

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.93. Paola And Francesca, R. Westmacott Jun

Kaynak: (Sydenham, 2014).

Şekil.1.94. 1867 Salonu

Kaynak: (Salon de 1867, 2008).

Şekil.1.95. 1867 Salonu

Kaynak: (Salon de 1867, 2008).

Şekil.1.96. 1867 Salonu

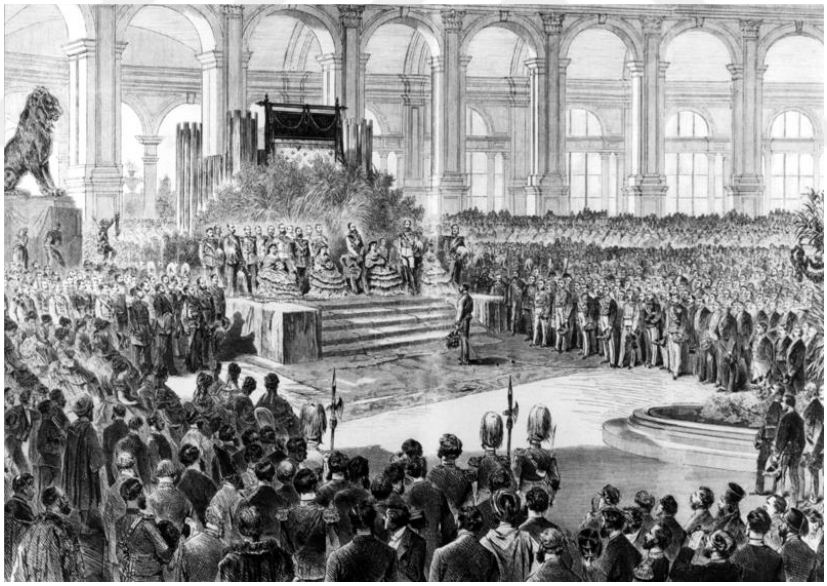
Kaynak: (Salon de 1867, 2008).

1.4.5.5. 1873 Viyana / Avusturya

Resmi Adı	:	Wien Welt Austellung 1873 - Viyana Welt Austellung 1873
Tarih	:	01.05.1873 – 31.10.1873
Ülke	:	Avusturya
Şehir	:	Welt Austellung, Viyana
Tema	:	Culture and Education - Kültür ve Eğitim
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	İmparatorluk Komisyonu
Alan	:	233 Hektar
Katılımcı	:	35 Ülke
Ziyaretçi	:	7.255.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015e).

Şekil.1.97. Sergi Açılışı, Viyana, 1873

Kaynak: (Göğüş, 2007).

Kozmopolit bir ulus ve uluslararası güçlü bir oyuncu olan İmparatorluğun gücünü sergilemek amacıyla, "Bütün dünya Avusturya'ya davetlidir" sloganı ile 1870 yılında yapımına başlanmıştır. Prater Park'ta sergi mimarı Karl Von Hasenauer tarafından yapılan Rotunda, 1873 yılında büyük bir törenle kapılarını açmıştır. Sergi binası Rotunda, 45 m yüksekliği ve 102 m çapı ile o döneme kadar yapılan en büyük kubbe olma özelliğini taşımaktaydı ve mühendisliğin olağanüstü gelişimi olarak

yorumlanmıştı. Kemerler, giriş kapıları, çeşitli tarihi stillere referans veren gösterişli süslemeleri ile 1873 Viyana Sergisi, görsel çekiciliğe ve sergi strüktürünün estetik yapısına diğer fuarlara oranla daha çok önem vermiştir (Altun, 2003: 50).

Rotunda'nın tepesinde yer alan İmparatorluk tacı simgesel olarak serginin imparatorluk korumasının altında olduğunu göstermekteydi (Göğüş, 2007: 66).

Şekil.1.98. Rotunda, Viyana, 1873

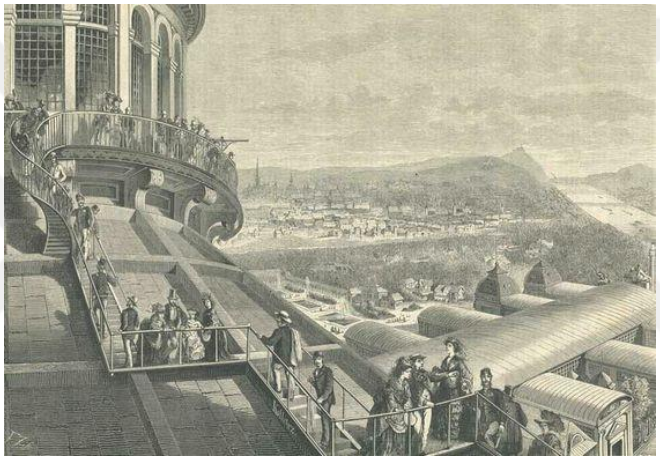
Kaynak: (Weltaustellung, 2016).

Viyana sergisi teması açısından eğitimi ve kültürü geliştirme ideali ve insanların yaşam kalitesini iyileştirme isteği gibi insana yönelik ve kültürel sorunlar üzerine eğilen daha küresel boyuta taşınmasına öncülük etmiştir. "Kültür ve Eğitim" teması Avusturya tarafından çağdaşlaşmanın simgesi olarak ortaya atılmıştır. Alt temalar; "Çağdaş Kültür", "Gelişimin Topluma Uyarlanması", "Ekonominin ve Her Türlü Etkinlik Alanında Gerçekleştirilen Üretimin Sunumu" olarak belirlenmiştir (Altun, 2003: 50). Viyana 1873 da bilim adamlarının uluslararası toplantılarına olanak veren sunan ilk sergi olmuş, sergi sırasında Viyana'da 12 kongre ve konferans düzenlenmiştir (BIE, 2014a).

Viyana Sergisi, sergi alanının boyutları, katılımcılarının sayısı ve dağıtılan madalyalar gibi rakamsal değerlerde, kendisinden önce gelen sergilerin önünde yer almış; Şark ve uzak doğunun detaylı sergilenişi, sergide yer alan yabancı ülkelerin

sayısı gibi özellikleriyle ülke dışında Avusturya'nın prestijini arttırmıştır (Göğüş, 2007: 94). Viyana Dünya Sergisinin olduğu dönem şark modasının Viyana'da en güçlü olduğu dönemdi. Şark ve İslam stillerinin elemanları historisizmin (tarihsel verileri ön planda tutarak tarihten esinlenmeyi ilke edinen akım) paletinde yer alıyorlardı. Viyana Dünya Sergisi'nde Şark o döneme kadar en kapsamlı şekilde temsil edilmişti. Sergide 6600 sanat eseri yer almış, bu eserler arasında Japonya hariç batı ülkeleri dışındaki ülke eserlerine yer verilmemiştir. Eserler iki-üç sıra halinde yerden tavana kadar duvarları kaplayacak şekilde dizilmiştir (Göğüş, 2007).

Şekil.1.99. Rotunda Seyir Terası, Viyana, 1873

Kaynak: (Ralph Gleis, 2014).

Şekil.1.100. Sanat Salonu, 1873

Kaynak: (World's Fair, 2014).

Şekil.1.101. Sanat Salonu, 1873

Kaynak: (World's Fair, 2014).

Şekil.1.102. Sanat Salonu, 1873

Kaynak: (World's Fair, 2014).

Şekil.1.103. Viyana, 1873

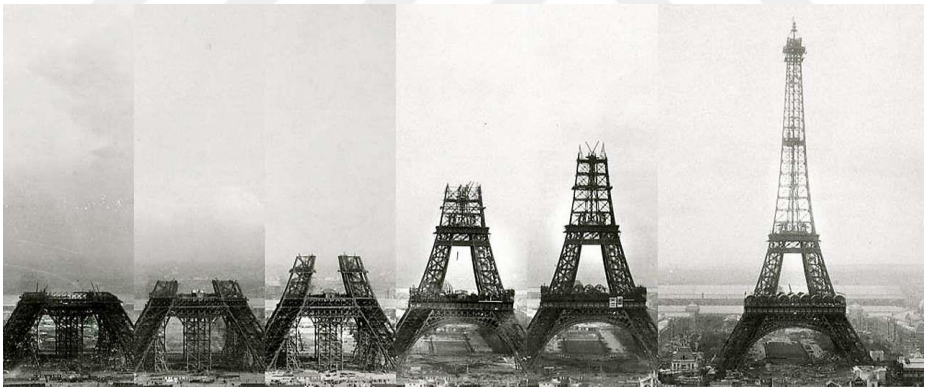
Kaynak: (World's Fair, 2014).

1.4.5.6. 1889 Paris / Fransa

Resmi Adı	:	World's Fair of 1889, Paris - 1889 Dünya Fuarı, Paris
Tarih	:	05.05.1889 - 31.10.1889
Ülke	:	Fransa
Şehir	:	Champs de Mars, Paris
Tema	:	Celebration of the Centenary of the French Revolution - Fransız Devriminin Yüzüncü Yılı Kutlaması
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	Government of France - Fransa Hükümeti
Alan	:	96 Hektar
Katılımcı	:	35 Ülke
Ziyaretçi	:	32.250.297 kişi

Kaynak: (BIE, 2015f).

Şekil.1.104. Eiffel Kulesi, Paris, 1889

Kaynak: (Işıklı, 2007).

1889 Sergisi ile fuarların niteliği de değişmiş, dünya sergileri, yeni ürünlerin tanıtılıp yeni pazarların bulunduğu bir ortam olmaktan çıkıp ülke itibar tanıtımı ve eğlence ağırlıklı bir nitelik kazanmıştır (Işıklı ve Balkan, 2007).

Günümüzde hâlâ Paris'in simgesi Eiffel Kulesi, 1789 Fransız ihtilalinin 100. yılı anısına düzenlenen, 1889 Paris Evrensel Sergisi için yapılmış olan bir yapıdır. 27 ayda tamamlanan, 302,6 m yüksekliğindeki dökme demir yapı fuarın sembolü olmuştur. Fuarın giriş kapısı olarak yıkılmak üzere Alexandre Gustave Eiffel tarafından yapılan Eiffel Kulesi o güne kadar yapılan en yüksek yapı olma özelliğini

taşımaktadır (Vatansever, 2009: 20).

Fuar genelinde tematik sergilemelere ve ülke pavyonlarına yer verilmiştir. Bu sergiden sonra ülkeler tarafından kurulan küçük pavyonlar Dünya Fuarlarının karakteristiği haline gelmiştir. Serginin getirdiği en önemli yenilik elektrik kullanımıdır. Edison'un bu sergide ilk kez tanıtılan akkor lambası sayesinde elektrikli aydınlatma her alanda yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. İlk benzinli araba ve bisiklet de bu fuarda tanıtılan yenilikler arasındadır (Vatansever, 2009: 20).

Fuar binaları birbirine eklenen bir dizi yapıdan oluşmuştur. Sergi planında geniş ve merkezi alanlar Avrupa'nın ne kadar ileri olduğunun sergilenmesine, geri kalan alanlar ise Avrupa dışındaki dünyanın tuhaflığını ve göz alıcılığını sergilemek üzere ayrılmıştır. 1889 Paris fuarında Fransa kendi ekonomik gücünü gösterirken diğer ülkelerde kendi sömürgeleri üzerindeki hâkimiyetlerini sergilemişlerdir (Özkelle, 2006: 46).

Şekil.1.105. Genel Görünüm, Paris, 1889

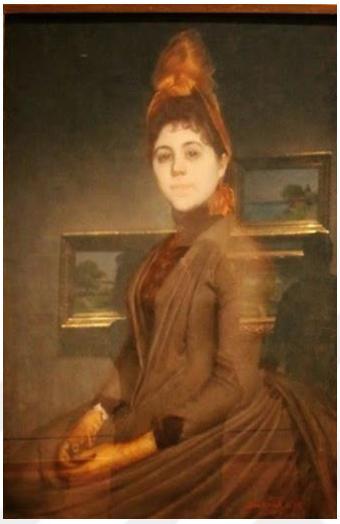

Kaynak: (Işıklı, 2007).

"1889 Paris Sergisi'ne, Osmanlı İmparatorluğu'nun da aralarında bulunduğu bazı ülkeler, Fransız Devrimi'nin 100. yılı kutlandığı için devrimin fikirlerini protesto etmek adına iştirak etmemiştir. Bu nedenle 1889 Sergisi, daha öncekiler gibi bir uluslararası buluşma noktası olmaktan çıkıp Fransa'yı ve gücünü kutlayan ulusal bir sergi haline dönüşmüştür. Ancak Osmanlı'nın sergi komiseri atamadığı, sergi komitesi kurmadığı bu sergiye bireysel katılımlar olmuştur. Sözgelimi dönemin önemli

ressamları olan Osman Hamdi Bey ve Halil Paşa, eserlerini Güzel Sanatlar Pavyonunda teşhir etmiş ve madalya ile ödüllendirilmişlerdir.” (Işıklı ve Balkan, 2007).

Şekil.1.106. Madam X, Halil Paşa, Paris, 1889

Kaynak: (Akgüngör, 2014).

Palais des Beaux Arts güzel sanatlar salonlarında Fransız Devrimi’nin 100. yılı olması sebebi ile bu yakın tarihi içine alan retrospektif sergiler yapılmış, Bastille’in devrilmesinden itibaren geçen süre içerisinde Fransız resim ve heykeline ait seçkin eserler sunulmuştur (Cramer, 2014).

Şekil.1.107. Palais des Beaux Arts, Paris, 1889

Kaynak: (Cramer, 2014).

Şekil.1.108. Hasat, Leon Augustin Lhermitte, Paris, 1889

Kaynak: (Chadler, 2008).

Şekil.1.109. Gençlik, Jeunesse de Bacchus, Paris, 1889

Kaynak: (Chadler, 2008).

Şekil.1.110. Tekne içinde, Eduard Manet, Paris, 1889

Kaynak: (Chadler, 2008).

Şekil.1.111. Joan of Arc, J. B. Lepage, Paris, 1889

Kaynak: (Heilbrunn, 2014).

Şekil.1.112. Süsenler, Vincent Van Gogh, Paris, 1889

Kaynak: (Chandler, 2008).

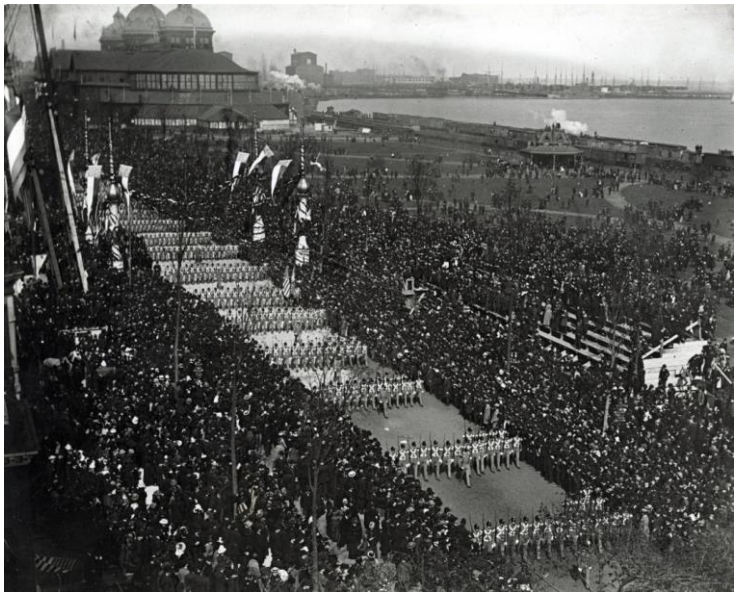
1.4.5.7. 1893 Chicago / Amerika

Resmi Adı	:	World's Columbian Exposition - Dünyanın Kolombiyalı Sergisi
Tarih	:	01.05.1893 - 03.10.1893
Ülke	:	Amerika
Şehir	:	Chicago
Tema	:	Fourth centenary of the discovery of America - Amerika'nın Keşfinin Dördüncü Yüzyılı
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	The 1982 World's Fair Steering Committee - 1982 Dünya Fuarı Yönlendirme Komitesi
Alan	:	290 Hektar
Katılımcı	:	43 Eyalet 19 Ülke
Ziyaretçi	:	27.500.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015g).

"ABD'nin sanayi ve bilim alanlarında Avrupa karşısında elde ettiği gücü sergilemeye yönelik olan Chicago Sergisi, Michigan Gölü kenarında, Chicago rıhtımındaki Jackson Parkı'nda gerçekleştirilmiştir." (Başkavak, 2013).

Şekil.1.113. Sergi Açılışı, Chicago, 1893

Kaynak: (World's Columbian, 2015).

"Daniel Burnham başkanlığında bir Mimarlar Kurulu'nun tasarladığı sergi alanında, kavramsal olarak farklı bir mimari yaklaşım izlemiş, gelenekselleşmiş olan demir ve cam kullanımını terk edilmiş, sergi sonrası kullanım ve sürdürülebilirlik öngörmüştür. Sergi alanının kullanımında ise parkın doğal şeklini bozmamak ve doğal bütüne uyum esas alınarak "Mantık, Uyum, Benzerlik" kavramları doğrultusunda 14 ana sergi binası tasarlamışlardır." (Altun, 2003: 56). "Yapılarda Neo-Klasizm etkisi görülmekte olup, klasizm akımın yaygınlaşmasında öncü olmuştur." (Özkelle, 2006: 49).

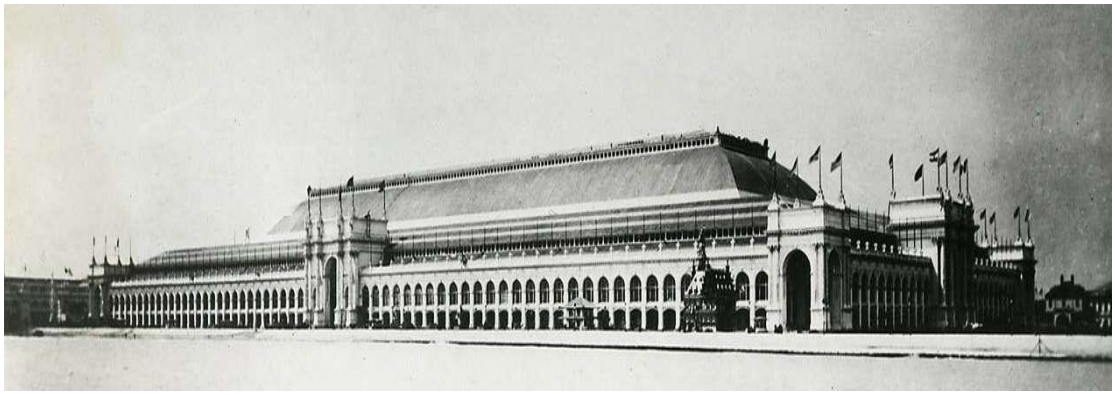
Şekil.1.114. Sergi Yapıları, Chicago, 1893

Kaynak: (BIE, 2014b).

Fuar yapıları Neo Klasik Roman ve Grek tarzında yapılmış ve yapılarda demir, ağaç hatta mermer kullanılmış, fuar genelinde ideal bir "Beyaz Kent" oluşturmak düşüncesiyle binalar "Stucco" (beyaz taklit mermer) ile kaplanmıştır (BIE, 2014b).

Şekil.1.115. Üretim ve Serbest Sanatlar Binası, Chicago, 1893

Kaynak: (BIE, 2014b).

Richard M. Hunt tarafından fuar girişi olan kubbeli idare binası G.B. Post tarafından Üretim ve Serbest Sanatlar binası tasarlanmıştır. 237m x 518m boyutları ile dünyanın en büyük binası olmuştur (Earth Station, 2003).

Christopher Columbus' un Amerika'yı keşfinin 400. yılının kutlanması amacı ile yapılan 1893 evrensel sergisi, ticari anlaşmaların yapıldığı, tiyatroların, sergilerin olduğu, buluşların sergilendiği, kültürlerin birbirine gösteriş yaptığı dev bir pazarlama arenası, kapitalizmin gövde gösterisi olarak birçok ilke ev sahipliği yapmıştır. Tesla'nın alternatif akımından, yürüyen kaldırıma, ilk dönme dolaba kadar birçok yenilik ve buluş tanıtılarak, fuar alanı 96.620 ampulle Tesla'nın alternatif akımı projesi ile aydınlatılmıştır (Başkavak, 2013). Williams Bay Yerkes Rasathanesi'nin 43 m yüksekliğinde ve 50 ton ağırlığındaki dünyanın en büyük teleskobu (McCarthy, 1999), Friedrich Alfred Krupp tarafından tasarlanan Almanya'nın askeri gücünü gösteren 127 ton ağırlığındaki şimdiye kadar yapılan en büyük silah olan "Şimşek" isimli top yenilikler arasındadır (Columbian, 2000). Bunun dışında; piller, kablo döşeme ekipmanları, silindir fonograf, elektrikli koltuklar, elektrikli matkaplar, elektro-kimya, elektro-metalurji, Kimetograph, tıbbi cihazlar, orijinal Morse telgraf ve Bell telefonu electrotyping, pick-cep detektörleri, demiryolu kabin aydınlatması, demiryolu cihazları ve B & O Demiryolu şirketi 1500 beygir gücündeki elektrik tren sinyalizasyonu sergilenmiştir (Earth Station, 2003).

Şekil.1.116. Elektrik Binası, Chicago, 1893

Kaynak: (Başkavak, 2013).

Şekil.1.117. Hareketli Kaldırım, Chicago, 1893

Kaynak: (Cramer, 2014).

Şekil.1.118. Teleskop, Chicago, 1893

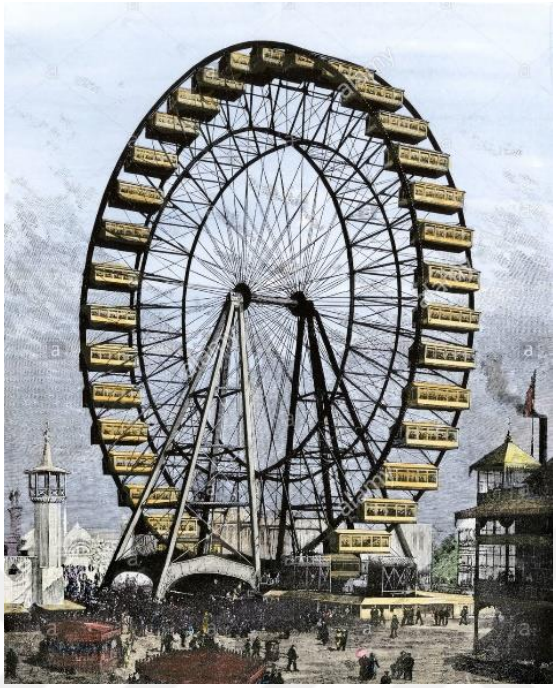
Kaynak: (McCarthy, 1999).

Şekil.1.119. Krupp, Chicago, 1893

Kaynak: (McCarthy, 1999).

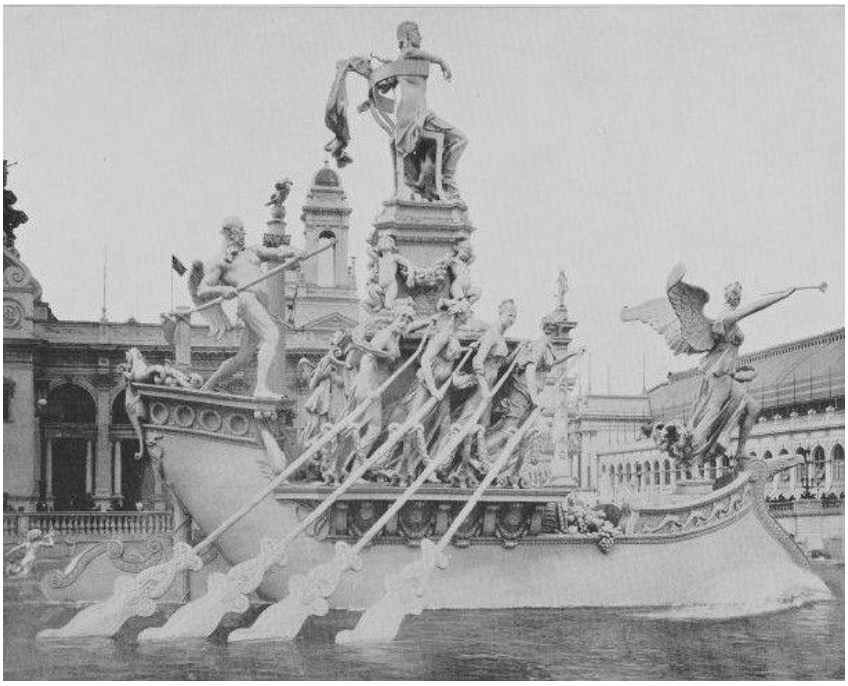
Şekil.1.120. Big Wheel, Chicago, 1893

Kaynak: (Başkavak, 2013).

1893 Chicago Sergisi açık alanlardaki heykeller; Augustus Saint-Gaudens, Frederick MacMonnies ve Daniel Chester French tarafından yapılmıştır.

Şekil.1.121. Columbia Çeşmesi, MacMonnies, Chicago, 1893

Kaynak: (Başkavak, 2013).

Şekil.1.122. Columbia Çeşmesi, MacMonnies, Chicago, 1893

Kaynak: (Başkavak, 2013).

Şekil.1.123. Daniel Chester French, Chicago, 1893

Kaynak: (Cramer, 2014).

Şekil.1.124. Daniel Chester French, Chicago, 1893

Kaynak: (Cramer, 2014).

Şekil.1.125. Heykeller, Chicago, 1893

Kaynak: (Başkavak, 2013).

Şekil.1.126. Heykeller, Chicago, 1893

Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.127. Heykeller, Chicago, 1893

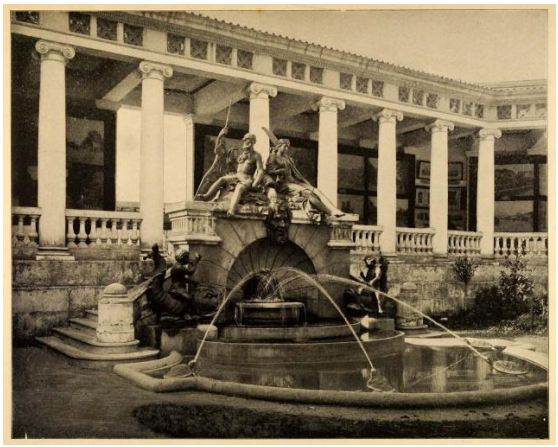
Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.128. Heykeller, Chicago, 1893

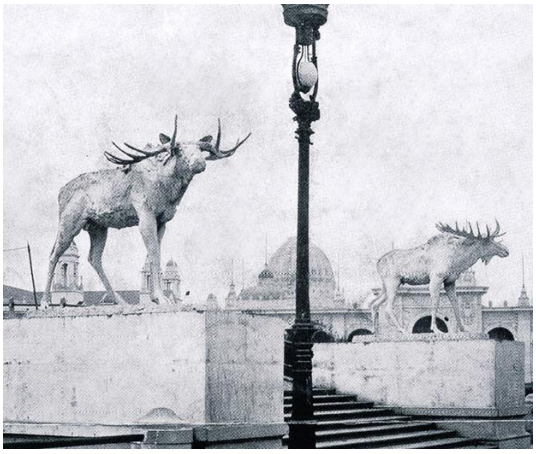
Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.129. Heykeller, Chicago, 1893

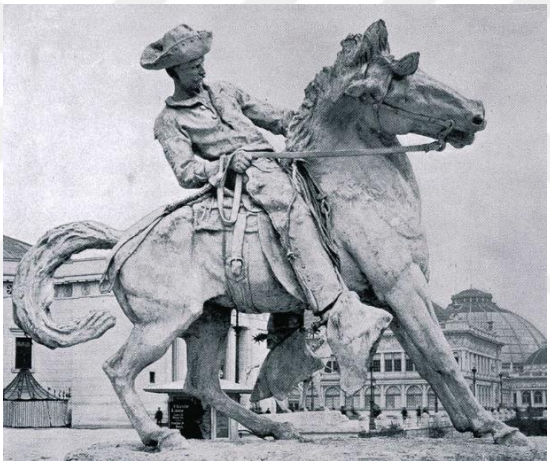
Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.130. Heykeller, Chicago, 1893

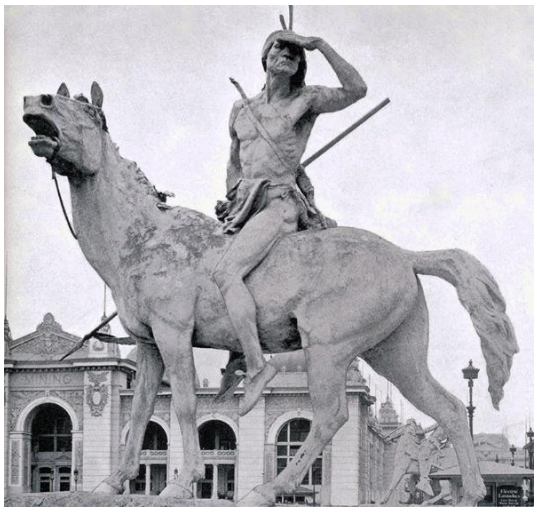
Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.131. Heykeller, Chicago, 1893

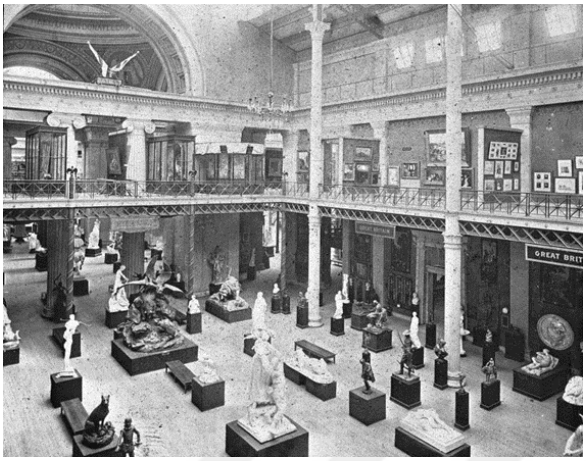
Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.132. Heykeller, Chicago, 1893

Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.133. Sanat Sarayından Görünüm

Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.134. Sanat Sarayından Görünüm

Kaynak: (Columbian Exhibition, 2000).

Şekil.1.135. Sanat Sarayından Görünüm

Kaynak: (Başkavak, 2013).

Şekil.1.136. Sanat ve Kadın Binası Afişi

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Sergilenen en önemli yeniliklerden biride, yarışma sonucu kazanan mimar Sophia Hayden Bennett tarafından tasarımı yapılan "Sanat ve Kadın Binası" olmuştur (Columbian, 2000). Tüm alanlarında kadınların çalıştığı ve kadınlara yönelik iş kolları, eğitim, sanat konularında özel olarak tasarlanmış ve kadın hakları üzerine Susan B. Anthony, işçi hakları ve reformları üzerine Floransa Kelley ve köleliğe karşı Julia Ward Howe bu binada konuşmalar yapmışlardır. 1893 yılında yapılan bu konuşmaların Amerikan kadın hakları ve özgürlüğü mücadelesinde önemli bir yer tuttuğu kabul edilmektedir (Başkavak, 2013).

Şekil.1.137. Sirius, L. M. Montorgueil

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.138.La Fortune, L. M. Montorgueil

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.139. Zenobia in Chains, H. Hasmer

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.140. Drems, M. Lvovna Dillon

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.141. Title Unkown, L. F. Wislicebus

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.142. Brother and Sister, L. F.Wislicebus

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.143. Hiawatha, Edmonia Lewis

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.144. Diana Mary R. Grant

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.145. Saint Margaret, Mary R. Grant

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.146. Medusa, Harriet Hasmer

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.147. Daphne, Harriet Hasmer

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.148. Sappho, Vinnie Ream Hoxie

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.149. Europa, Lili Finzelberg Wislicebus

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.150. African Sybil, Harriet Hasmer

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.151. Queen İsabella, Harriet Hasmer

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.152. Le Comtesse de Die, Clovis Hugues

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.153. Marie Salle, Jeane Itasse Broquet

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Resim.1.154. Miriam, Vinnie Ream Hoxie

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.155. Harpist, Jeane Itasse Broquet

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.156. The Portreit Monument, Adelaide Johnson

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.157.The West, Vinnie Ream Hoxie

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.158. Girl, Harriet Hyatt

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Şekil.1.159. The Source, Laure Montorgueil

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Resim.1.160. Spring, Laure Montorgueil

Kaynak: (1893 Chicago, 2010).

Bataklık bir alanın iyileştirilmesi ve kent gelişiminin kontrol altına alınması amacı ile seçilen Jackson Park, daha sonra yapılacak olan sergi alanlarının sosyal sorumluluk projesi haline gelmesi konusunda öncü olmuştur. "Beyaz Şehir" sloganı ile yeni bir dünya vadeden fuar, Afrikalı Amerikalıların çalıştırılmadığı ve içeriye alınmadığı ironik yaklaşım dışında en başarılı sergi olarak Expo tarihine geçmiştir (Rydell, 2005).

1.4.5.8. 1900 Paris / Fransa

Resmi Adı	:	L'Exposition de Paris 1900 - 1900 Paris Sergisi
Tarih	:	15.04.1900 – 12.11.1900
Ülke	:	Fransa
Şehir	:	Champs de Mars, Paris
Tema	:	19th century: an overview - 19.Yüzyıla Genel Bakış
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	French State - Fransa Devleti
Alan	:	120 Hektar
Katılımcı	:	40 Ülke
Ziyaretçi	:	50.860.801 kişi

Kaynak: (BIE, 2014a).

1900 Paris sergisi, mali skandallar, grev ve hükümetin sık değişimine rağmen 41 milyon nüfuslu olan Fransa'da, 212 gün içine, 51 milyon ziyaretçi ile büyük başarı kazanmıştır (L'Exposition Universelle de 1900, 2010).

Şekil.1.161. Açılış, Paris, 1900

Kaynak: (Chandler, 2008).

Champ de Mars'da düzenlenen sergide Art Nouveau akımının organik motiflerinden yola çıkılarak tiyatral bir tarzda, dev dekorlar seklinde tasarlanan yapılar, özenle çalışılmış perspektif efektleri, ışık ve su oyunları, dış mekân aydınlatması ile bir "ışık denizi" izlenimi veren peyzaj düzenlemesi fuar alanını masalsı bir havaya sokmuştur (Özkelle, 2006: 51).

Şekil.1.162. Giriş Kapısı, Paris, 1900

Kaynak: (Cret, 2010).

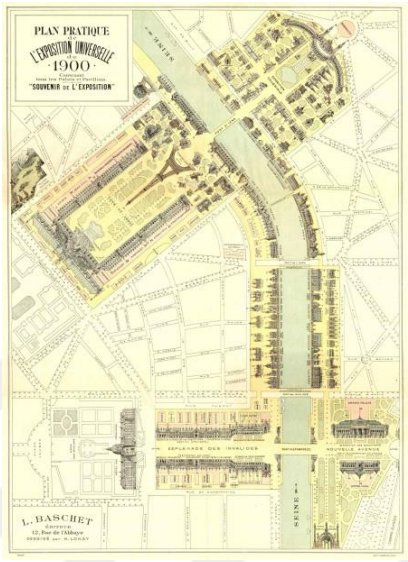
Şekil.1.163. Birinci olan Fransız Pavyonu, Paris, 1900

Kaynak: (Cret, 2010).

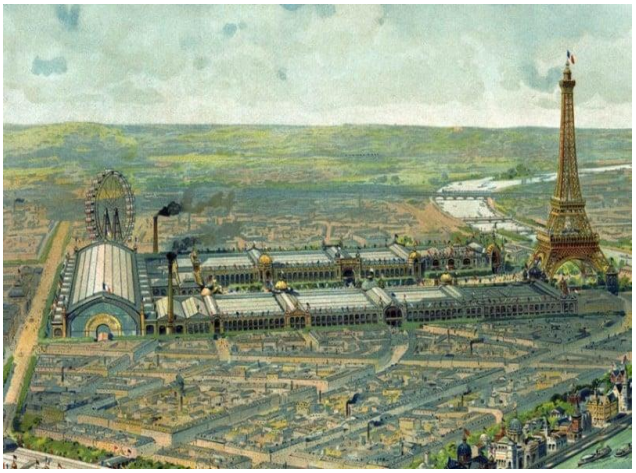
Binalar çok farklı tarzlarda düzenlenmiş olmasına rağmen, 1893 Chicago Dünya Fuarı'nın klasik mimarisinin bu değişimde etkili olduğu, pavyonların düzgün sıralanması, nehir ile simetrik yerleştirilmesiyle kendini göstermektedir (Chandler, 2008a).

Şekil.1.164. Sergi Planı, Paris, 1900

Kaynak: (L'Exposition Universelle de 1900, 2010).

Şekil.1.165. Paris, 1900

Kaynak: (1900 Paris, 2008).

Eiffel Kulesi Art Nevau tarzında düzenlenen sergide tezat oluşturmaktaydı. İlerlemeyi temsil eden anıtsal heykeller yardımı ile Eiffel Kulesi kamufle edilmek istenmiş fakat Alphonse Mucha'nın projesi kabul edilmemiş, kuleyi altın sarısı renge boyamak gibi makul alternatiflere yönelinmiştir (Chandler, 2008a).

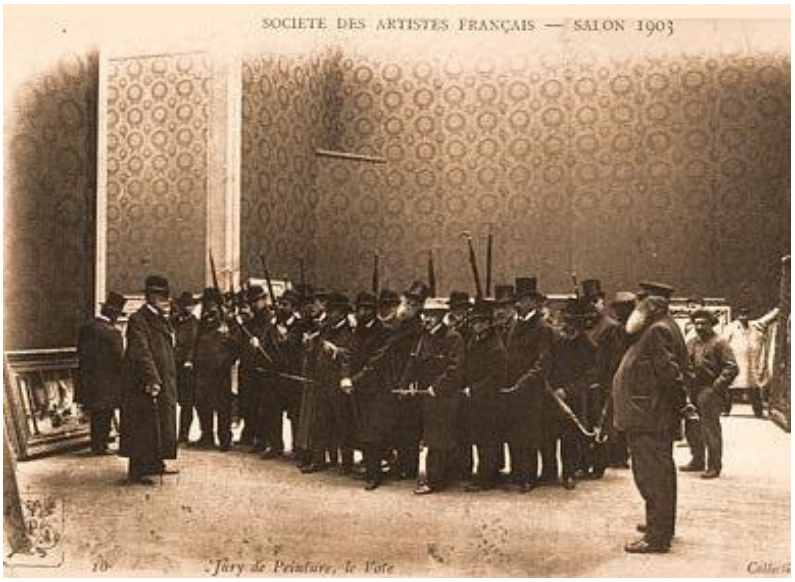
Şekil.1.166. Alphonse Mucha Projesi

Kaynak: (Chandler, 2008).

Grand Palais (Büyük Saray) içinde, iki ayrı sanat sergisi aynı anda sergilenmiştir. Sergi sanatçıları Acedemie des Beaux Art tarafından kontrol edilen bir jüri tarafından seçilmiştir. Gauguin ve Seurat iki salonda birer eser ile, Cezanne 14, Pissaro 8, Manet 12, Monet 3 eser ile temsil edilmiştir (Chandler, 2008a).

Şekil.1.167. Sanat Jürisi

Kaynak: (Art exhibitions, 1999).

Şekil.1.168. Grand Palace, Paris, 1900

Kaynak: (Art exhibitions, 1999).

Şekil.1.169. Grand Palace

Kaynak: (Archi Maps, 2014).

Şekil.1.170. Victory Harmony, Grand Palace

Kaynak: (L'Exposition Universelle de 1900, 2010).

Şekil.1.171. Grand Palace, Paris, 1900

Kaynak: (BIE, 2014b).

1889 yılında, Aziz John Baptist heykeli için modelin vücudundan doğrudan kalıp alarak hile yaptığı iddiası ile akademisyenlerin protestolarına rağmen Rodin'in "Cehennem Kapısı" heykeli sergilenmiş ve Rodin kendi sergisini açmıştır (Chandler, 2008a).

Şekil.1.172 Cehennem Kapısı, Rodin, Paris, 1900

Kaynak: (Chandler, 2008).

Şekil.1.173. Rodin'in Atölyesi, Paris

Kaynak: (Rodin, 2016).

Resim.1.174. Kavga, Gustave Crauk, Paris, 1900

Kaynak: (Archi Maps, 2014).

1.4.5.9. 1915 San Francisco / Amerika

Resmi Adı	:	Panama Pacific International Exposition - Pasifik Panama Uluslararası Sergisi
Tarih	:	20.02.1915 - 4.12.1915
Ülke	:	Amerika
Şehir	:	Balboa Park, San Francisco, Amerika
Tema	:	Inauguration of the Panama Canal and Celebration of the Construction of San Francisco - Panama Kanalının Açılışı ve San Francisco'nun İnşa Edilmesinin Kutlanması
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	USA State - Amerika Birleşik Devletleri
Alan	:	254 Hektar
Katılımcı	:	24 Ülke
Ziyaretçi	:	18.876.438 kişi

Kaynak: (BIE, 2015h).

Şekil.1.175. San Francisco, 1915

Kaynak: (Panama–Pacific, 2015).

19. yy'da, uluslararası ticaret tüm dünyada farklı ülkelerin mallarını taşımak için nakliyeye dayanmaktaydı. San Francisco New York seyahat gemileri, Kuzey ve Güney Amerika'nın doğu kıyıları ile Şili'nin tehlikeli sularında gezinmek daha sonra iki kıtanın batı tarafından yukarı gelmek zorunda kalıyorlardı. Pasifik Okyanusunu Atlantik Okyanusuna bağlayan Panama Kanalı bir mühendislik dehası olarak tarihe geçerken bu kanalın açılışını kutlamak amacı ile 1915 San Francisco Sergisi düzenlemiştir (Prologue to the Panama-Pacific Exposition, 2015).

Şekil.1.176. Panama Kanalı Modeli, San Francisco, 1915

Kaynak: (Panama–Pacific, 2015).

1906 yılında San Francisco'da meydana gelen deprem ve yangın sebebi ile şehirde birçok hasar oluşmuştu. 1915 yılında düzenlenecek fuar için kent yenileme çalışmaları yapılmıştır. Üç yıl süren hazırlık döneminde, kentsel peyzajdan altyapı hizmetlerine kadar tüm kent yeniden düzenlenmiştir (Özkelle, 2006: 56).

Şekil.1.177. Sanat Sarayı

Kaynak: (Panama–Pacific, 2015).

Resim.1.178. Gece Aydınlatması, San Francisco, 1915

Kaynak: (Panama–Pacific, 2015).

"Fuar, konum olarak Balboa parkında kurulmuştur ve sekiz adet giriş

bulunmaktadır. Fuarın ana teması diğer fuarlardan farklı olarak kültür ve sanattır. Temanın da etkisiyle fuarın sembolü renkli cam parsıyla kaplanmış 43 katlı Mücevher Kulesi olmuştur. Sergi binaları genel olarak klasik tarzda yapılmış olması ile dikkati çekmektedir. Sergi alanında körfezin ortasına yerleştirilen "Scintillator" adlı dev bir sal üzerinden salınan yedi renkli ışık ve bu renklere uyumlu olarak yapılar, 1500 duvar resmi, heykeller, on binlerce bitki ve ağaçlarla bezeli bir park yaratılmıştır. Makina Sarayı, içinden uçak geçen dünyanın en büyük yapısı olmuştur." (Altun, 2003: 63).

Panama-Pasifik Uluslararası Fuarı için 250 kişilik esnaf ve sanatkâr grubu tarafından hızlı yapım için tavuk tüyü, tel, alçı, sahte mermer malzemeleri ile 1.500 'den fazla heykel yapılmıştır. Sergi alanında yapımı süren binalar, alanda düşünülen heykellerin birçoğu için stüdyo olarak kullanılmıştır. Peyzaj mimarları sofistike, büyük ölçekli bahçeler için kum tepeleri oluşturmuş ve 30.000 üzerinde ağaç transfer edilerek dikilmiştir (Panama–Pacific 2015).

Şekil.1.179. Heykel Yapımı, San Francisco, 1915

Kaynak: (Panama–Pacific, 2015).

1915 San Francisco sanat sergileri için Küratör ekibi üç yıl çalışmışlardır. İddialı bir sergi yapmak ve daha önce yapılan dünya fuarlarındaki örnekleri incelemek üzere Avrupa gezileri yapılmış, önemli müzelerle, sanatçılarla iş birliği yapılmıştır. Sergiler hakkında; 70 ten fazla kuruluşla gerçekleştirildiği, sanatın 100 yılının, 19. yy retrospektifinin sergilendiği, bir daha bu kadar eserin bu şekilde bir arada görülmesinin de mümkün olamayacağı söylenmiştir. San Francisco Güzel Sanatlar Müzesi

koordinatörlüğünde James Ganz küratörlüğünde yapılan sergiler Amerikalı ve Avrupalı sanatçılar tarafından da takip edilmiştir (Garcia, 2015).

Şekil.1.180. Heykel Stüdyoları, San Francisco, 1915

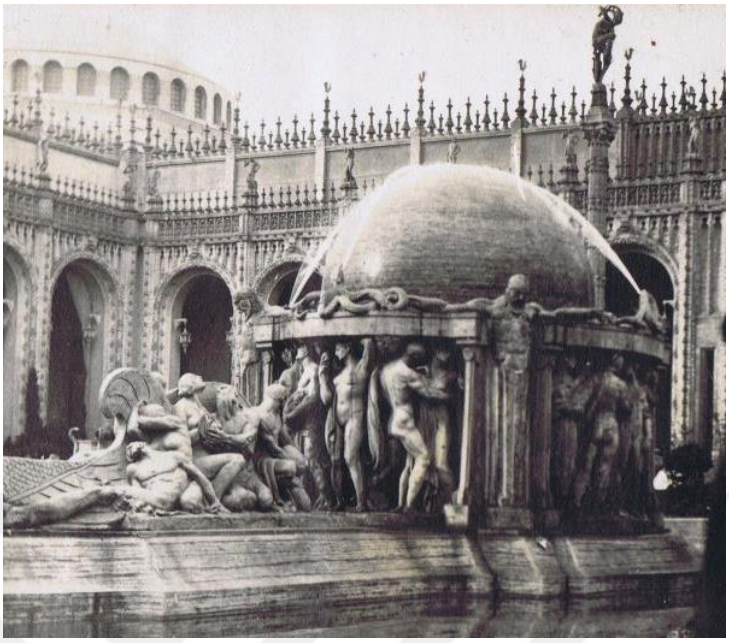
Kaynak: (Prologue, 2015).

Şekil.1.181. San Francisco, 1915

Kaynak: (Elder, 2010).

Şekil.1.182. Bolluk Mahkemesi Anıtı, San Francisco, 1915

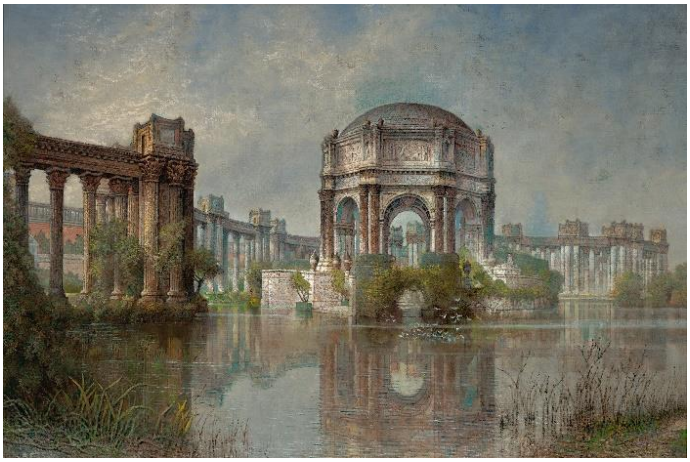

Kaynak: (Elder, 2010).

Claude Monet'in "Rouen Katedrali Cephe (1892)" eseri Paris Musee d'Orsay'dan ödünç alınan resimlerinden biri olmuştur. Auguste Rodin tarafından yapılan ve daimi koleksiyonda bulunan "Legion of Honor" sergilenenler arasında yer almıştır. Avangard eserlerinde bulunduğu sergilerde Macar Modernizmi, Avusturya Ekspresyonizmi, İtalyan Fütirizminin örneklerine yer verilmiştir. Umberto Boccioni, Gino Severini ve Luigi Russolo sergilere katılmıştır (Garcia, 2015).

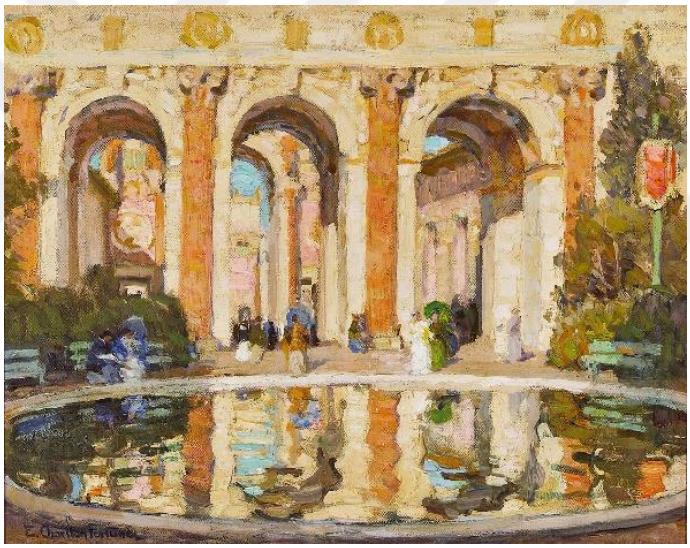
Sergilere katılan Fransız heykeltraşlar; Bartholome, Boucher, Dalou, Gerom, İnjalbert, Legros, Meissonier, Mercie, Michael Angelo, Puech ve Rodin'dir. Rodin 9 eserle katılmış ve özel sergi yapmıştır (Catoluque, 1996: 175). Fransız ressamlar İse; Baschet, Bastian, Baudry, Benjamin, Benard, Bonnat, Boudin, Breton, Cabanel, Carolus Duran, Carriere, Cazın, Cezanne, Colini Collin, Cormon, Dagnan, Degas, Dehondengo, Delauney, Desboutin, Detaille, Falquiere, Fantin, Flameng, Gaillrd, Gauguin, Gervex, Guillemet, Harpignis, Hebert, Hener, Humbert, La Touche, Lavrens, Legros, Lepere, Lhermitte, Manet, Meissonier, Merson, Mettling, Monet, Monticelli, Moreau, Morot, Nerville, Panis, Pissaro, Puvisde, Chavannes, Raffaelli, Regamey, Renoir, Ribat, Roll, Raybet,, Sisley, Tissot, Toulouse, Vernay, Vollon, Ziem'dir (Catoluque, 1996: 78).

Şekil.1.183. Edwin Dakin, San Francisco, 1915

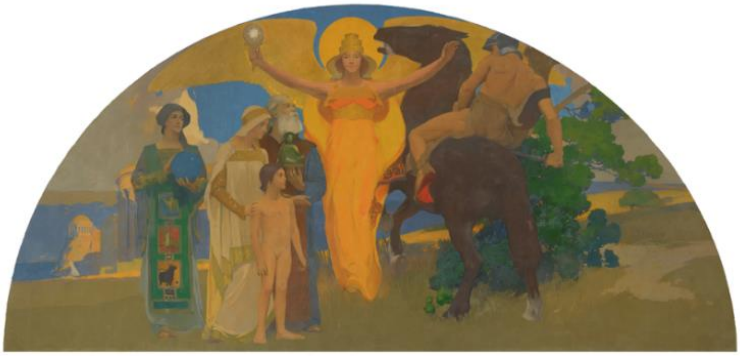
Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.184. E Charton Furtuna, San Francisco, 1915

Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.185. Arthur Frank Mhathews, San Francisco, 1915

Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.186 Winslow Homer, San Francisco, 1915

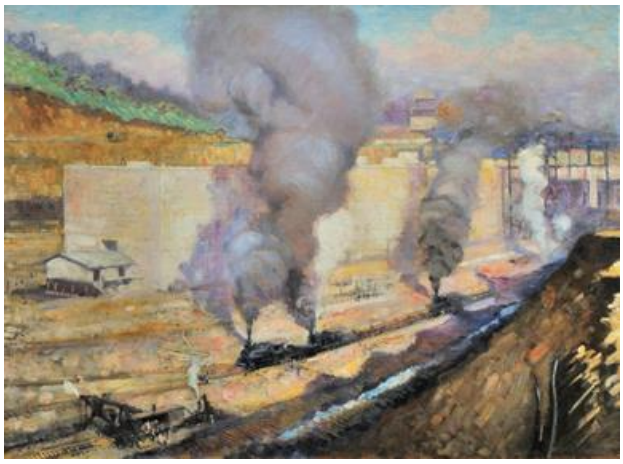
Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.187. Edward Munch, San Francisco, 1915

Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.188. Alson Skinner Clark, San Francisco, 1915

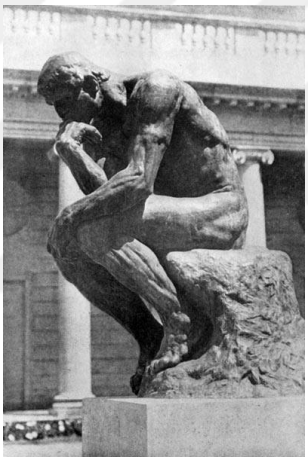
Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.189. Umberto Beccuoni, San Francisco, 1915

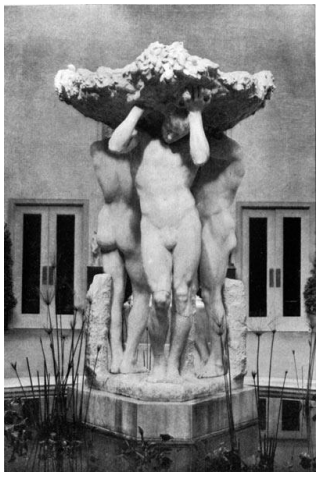
Kaynak: (Adzhika, 2015).

Şekil.1.190. The Thinker, Rodin, San Francisco, 1915

Kaynak: (Elder, 2010).

Şekil.1.191. I. Fountain, Foyer, San Francisco, 1915

Kaynak: (Elder, 2010).

1.4.5.10. 1929 Barcelona / İspanya

Resmi Adı	:	International Exhibition of Barcelona 1929 - 1929 Barcelona Uluslararası Sergisi
Tarih	:	20.05.1929 - 15.01.1930
Ülke	:	İspanya
Şehir	:	Muntjuic, Barcelona
Tema	:	Industry, Art and Sport - Endüetri, Sanat ve Spor
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	Municipality of Barcelona - Barcelona Belediyesi
Alan	:	118 Hektar
Katılımcı	:	29 Ülke
Ziyaretçi	:	5.800.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015i).

"1929 Barcelona fuarı, Bureau International'ın (BIE) kurulmasından ve Birinci Dünya Savaşından sonra yapılan ilk sergidir. Şehrin geleceğe dönük planlamasında bir araç olan 1929 Barcelona Uluslararası Sergisi için; kente ilk kez metro hattı döşenmiş, hastaneler kurulmuş, köprüler yapılmış, enerji hatları güçlendirilmiştir. Ayrıca fuarın kurulduğu alan sonraki dönemlerde eklenen müzeler, konferans salonları, sergi binaları ile şehrin kültürel ve turistik bir merkezi haline dönüşmüştür. Tüm bu gelişmelere bağlı olarak Barcelona kenti bu fuar ile bir metropoliten (anakent, büyük şehir) haline gelmiştir." (Erdin ve Kokum, 2006:61).

Şekil.1.192. Barcelona, 1929

Kaynak: (LM Sacasas, 2013).

"Yahudilerin Dağı" anlamına gelen Montjuic Tepesi Citadel Park'ta gerçekleşen sergi için Montjuic Tepesindeki evler yıkılmış neo-barok saray, Palau Nacional, fuara ev sahipliği yapacağını ana bina olarak inşa edilmiştir. Fuar için özel olarak inşa edilmiş binaların birçoğu Museu d'Art de Catalunya (Catalunya Müzesi) yapılarak değerlendirilmiştir (Barcelona, 2015).

Sergi düzeni İspanya Meydanı etrafında yerleştirilirken, sömürge ülkelerin binalarının ortasında, merkezde, pembe renkli taşlarla yapılan bina yıkılmak üzere yapılmış ancak ilginin devam etmesi sebebi ile periyodik bakımları yapılarak yıkılmamasına karar verilmiştir (Mi Moleskine Arquitectonico, 2010).

Şekil.1.193. Barcelona, 1929

Kaynak: (Mi Moleskine Arquitectonico, 2012)

Şekil.1.194. İspanya Pavyonu, Barcelona, 1929

Kaynak: (Özkan, 2014a).

Şekil.1.195. İspanya Pavyonu, Barcelona, 1929

Kaynak: (Özkan, 2014a).

Şekil.1.196. İspanya Pavyonu, Barcelona, 1929

Kaynak: (Özkan, 2014a).

1929 Barcelona Sergisi, mimarlık dünyasında Bauhaus akımının öncüsü sayılan Mies van der Rohe'nin ünlü Alman Pavyonuyla, çelik ve deri kullanılarak yapılan Barcelona tipi koltuğuyla anılmaktadır (Hasol, 1996: 55). Formunun sadeliği ve mekânsal konsepti, Georg Kolbe 'ın Alba heykeli, heykel mekân ilişkisi, farklı malzeme kullanımı ile gelecek 20. yy mimarisinin habercisi olduğu görülmektedir (LM Sacasas, 2013).

Şekil.1.197. Alba, Almanya Pavyonu, Barcelona, 1929

Kaynak: (LM Sacasas, 2013).

Şekil.1.198. Almanya Pavyonu, Barcelona, 1929

Kaynak: (LM Sacasas, 2013).

Şekil.1.199. Barcelona Koltuğu, Almanya Pavyonu, Barcelona, 1929

Kaynak: (LM Sacasas, 2013).

Fuar merkezi olan Placa d'Espanya kavşağı Puig i Cadafalch tarafından tasarlanmıştır (Barcelona, 2015). Meydanın ortasındaki anıtsal çeşme Josep Maria Jujol tarafından tasarlanıp inşa edilmiştir (1929 Barcelona Exibition, 2015).

Resim.1.200. İspanya Meydanı, Barcelona, 1929

Kaynak: (1929 Barcelona Exibition, 2015).

Şekil.1.201. İspanya Meydanı, Barcelona, 1929

Kaynak: (1929 Barcelona Exibition, 2015).

Güzel Sanatlar Salonunda (Palau National) Francesco Goya'nın eserlerininde yer aldığı 5.000 'den fazla eser sergilenmiştir. Enric Casanovas, Josep Dunyach, Frederic Mares, Josep Llimona, ressamlar Francesc d'Assis Gali, Josep de Togores, Manuel Humbert, Josep Obiols, Joan Colom, Francesc Labarta eserleri sergide yer almıştır (1929 Barcelona Exibition, 2015).

Şekil.1.202. Paula National, Açılış, Barcelona, 1929

Kaynak: (Montserrat Guma, 2016).

Şekil.1.203. John Colom Naturmort Duvar Çalışmaları Yaparken, Barcelona, 1929

Kaynak: (Montserrat Guma, 2016).

Sanatçıların buluşma pavyonunda (Artists Gathering Pavilion) ise Pablo Gargallo, Josep Granyer, Artigas i Josep Llorens, Lluís Mercadé Josep de Togores Josep Obiols, Miquel Soldevila, Jaume Mercadé, ve bir çok sanatçının resim, heykel, seramik, mobilya, mücevherat, emaye, dokuma, kilim ve diğer sanat eserleri sergilenmiştir (1929 Barcelona Exibition, 2015).

1.4.5.11. 1937 Paris / Fransa

Resmi Adı	International Exposition of Arts and Technics in Modern Life - Modern Sanat ve Teknoloji Uluslararası Sergisi
Tarih	25.05.1937 - 25.11.1937
Ülke	Fransa
Şehir	Champ de Mars, Paris
Tema	Arts and technics in modern life - Modern Yaşamda Sanat ve Teknik
Kategori	World Exhibition (General International Exposition 2nd Category) - Dünya Sergisi (2. Kategori)
Organizatör	Initially the organisation of the exhibition belonged to the State, but its funding was shared between the State and the city of - Başlangıçta serginin organizasyonu devlete ait olmakla birlikte sonraında Paris şehri ile devlet arasında paylaşılmıştır.
Alan	105 Hektar
Katılımcı	45 Ülke
Ziyaretçi	31.040.955 kişi

Kaynak: (BIE, 2015j).

Şekil.1.204. Palace de Chailot, Paris, 1937

Kaynak: (Culturedarm, 2016).

1937 Expo'su; "Faşizm ve Demokrasi", "Sosyalizm ve Kapitalizm", "Sanat ve Bilim", "Fransa ve Koloniler" gibi ikilemler üzerinde "Barış ve İlerleme" sloganı ile yapılmıştır (Taringa, 2008). O dönemde siyasi etkilerin fazla olması, Fransa'da aşırı

sağcı oluşumlar, İspanya'da iç savaş tehlikesi, Almanya'da Nazilerin etkilerinin giderek artması, İtalya'da faşizm, borsa krizi gibi olaylar ülke pavyonlarına ve sergilemelere de yansımıştır. Bu politik eğilimleri en çok yansıtan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ve Almanya pavyonları, diktatörlük rejimini anımsatan baskın, sert hatlı ve masif mimari yaklaşımlar sergilemişlerdir. Doğal taş cepheleri, kaideler üzerinde yükselen neredeyse penceresiz masif yapıları, ideolojik alegoriler yansıtan heykelleri ile anıtsal eziciliktedirler (Altun, 2003: 69).

İkinci Dünya Savaşı arifesinde 1939 Paris Expo'sunda, Üçüncü Reich'ın baş mimarı Albert Speer tarafından yapılan Nazi Almanya'sı Pavyonu ve Yahudi Mimar Boris Iofan tarafından yapılan Sovyetler Birliği Pavyonu, Varsovie Meydanı'nda son derece sembolik bir şekilde karşı karşıya gelmiştir (BIE, 2015j).

Şekil.1.205. Karşılıklı Almanya ve Rusya Pavyonları

Kaynak: (Culturedarm, 2016).

1937 sergisi, savaşın soğuk yüzüyle karşılaşılan dönemde bilim ve teknolojinin yardımıyla oluşan modern dünyada Art Deco döneminin sona erdiğinin işaretlerini vermektedir. Savaş sonrası hayatta kalma mücadeleleri, hesaplı konut, mobilya talepleri bu konulardaki tasarımları gerekli kılmış; endüstri, seri üretime yardımcı olmuştur. Pahalı olan statü nesneleri olan mobilyalar geleneksel yaklaşım olarak reddedilmeye başlanmıştır. Savaş sırasında geliştirilen yeni malzeme ile teknolojiler

neticesinde sanat; giderek daha soyut, geleneksel estetik kurallara başkaldırır örnekleri verilmiştir (Goss, 2010).

En iyi Pavyon yarışmasında Sovyetler Birliği, teknolojide Almanya'nın Mercedes otomobili altın madalya almıştır (Taringa, 2008).

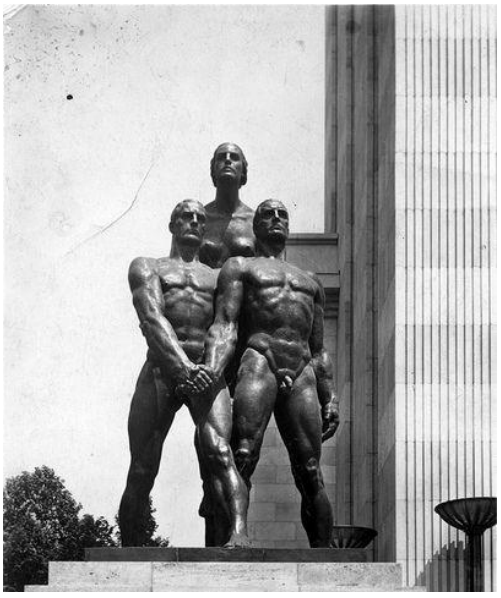
Şekil.1.206. Mercedes, Almanya Pavyonu, Paris, 1937

Kaynak: (Taringa, 2008).

Almanya pavyonunun önünde Ankara Güven Parktaki "Güvenlik Anıtı" nı yapan Josef Thorak'ın yoldaşlık heykeli yer almıştır (Taringa, 2008).

Şekil.1.207. Yoldaşlık, Josef Thorak, Paris, 1937

Kaynak: (Taringa, 2008).

İspanya Pavyonunda yer alan "Guernica" tablosu savaşın dehşetinin sembolü olarak evrensel bir hatırlatma halindedir (BIE, 2015j). İspanya Pavyonunda Picasso (Guernica), Miro (Reaper), Calder (Merkür Çeşmesi) ve Gonzalez (La Montserrat) yer almıştır (Jung ve Worbs, 2015).

Şekil.1.208. İspanya Pavyonu, Paris, 1937

Kaynak: (Der Spanische Pavillon 1937, 2015)

Şekil.1.209. İspanya Pavyonu, Paris, 1937

Kaynak: (Der Spanische Pavillon 1937, 2015).

Şekil.1.210. İspanya Pavyonu, Paris, 1937

Kaynak: (Der Spanische Pavillon 1937, 2015).

Reddedilenler salonuna benzer olarak tasarım ekibinden çıkarılan Le Corbusier ve takipçileri fuar alanının dışında büyük bir çadır kurmuş ve geleceğin ideal şehirleri için modeller yapmışlardır (Chandler, 2015).

Şekil.1.211. Duvar resimleri, Le Cosbusier, Paris, 1937

Kaynak: (Der Spanische Pavillon 1937, 2015).

1937 Sergisinde yer alan sanat eserleri ile ilgili Arthur Chandler sanatsal yaklaşımı şu şekilde eleştirmekteydi; Pariste yapılan sergilerde, "Sanat" ve "Teknik" her zaman ayrı pavyonlarda sergilenmekteydi. Bu düzenleme yüce sanat ve sonradan görme ampirik bilimler arasındaki ateşkes anlamına gelmekteydi. Portre resim yerine

fotoğraf kullanımı en çok verilen örnek olmuştu. Sanat sektöründeki gelişmeler sanayi tarafından ödünç alınmış ve kar sağlamıştı. Ancak organizatörlerin sanatçıları kabartma yapmak ve resmi binaları süslemek için çağırmasından sonra kendileri için sanat yapmayı bıraktılar. Retrospektif sergilerde, İspanyol pavyonunda bulunan Picasso'nun Guernica'sı gibi eserlerde hala çağdaş dünyanın ahlaki boyutu ile ilgili güçlü ifadeleri yapma yeteneğine sahip görülmeye değer eserler bulunmakla birlikte, 1937 fuarında sanat genel varlığını dekorasyon olarak göstermişti. İşsizlikle mücadele etmek için resmi çabaların bir parçası gibi fuarda duvar süslemeleri için devlet desteğini sanatçılar minnetle kabul etmişti. Bu sebeple 1937 Paris sergisi mimari bezeme statüsüne düşürülmüştür. İlk önce yöneticiler daha sonra sanayici karar veriyorsa, sanatçı alçı kalıp üreticisi ve mobilya dekoratörü seviyesine düşmüştür (Chandler, 2015).

Sanat ve barışı desteklemek için teknolojinin kullanımını amaçlayan sergide bilim ve teknolojiye olduğu kadar sanatsal çalışmalara da yer verilmiştir. Nobel ödüllü Jean Perrin tarafından planları yapılan; Sinema Pavyonu, Matbaa Pavyonu, Radyo Sarayı, Işık Sarayı, Soğutma Sarayı ve Uçuş Pavyonu en son bilimsel keşifleri sunmak için düzenlenmiştir. Bugün 1937 sergisinde yapılan birçok bina hala Paris'te durmaktadır. Palais de Chaillot binası 1867 Dünya Fuarı için inşa edilen Palais du Trocadero'un yerini almıştır (Culturdarm, 2016).

Bu dönemde avangard ressam ve heykeltıraşlar, Fovizm, Kübizm ve Orphism tarzı birçok sanatsal harekette yer almıştır. Avrupa sanatının ilk büyük avangard gelişmelerinden biri Henri Matisse, Andre Derain gibi sanatçıların Fovizm akımından etkilenerek renk ve desen bozma çalışmaları yapmasıydı. Birçok Fransız tasarımcı dekoratif efektler için Kübizmin soyut şekillerini ödünç almıştı. Marcel Duchamp, De Fernand Leger ve Francis Picabia'nın eserlerinde, Fransız şair Guillaume Apollinaire tarafından ortaya atılan, saf soyutlama ve parlak renklere odaklanmış bir Kübizm alt dalı olan Orphism (Orfik Kübizm) etkilendikleri görülmekteydi. Tasarım dünyası radikal değişikliklere uğruyordu. Zengin ve egzotik malzemeler üzerine dekoratif süslemeler olan Art Deco tarzı giderek azaldı. Aynı dönemde Alman tasarımcı Le Corbusier'in öncülüğünü ettiği geometrik formlar ve modern stilde Bauhaus akımı

kabul görmüştü (Goss, 2010).

Şekil.1.212. Çocuk Parkı, Paris, 1937

Kaynak: (Antique & Vintage Art Prints, 2016).

Şekil.1.213. The Reilway Pavillion, Paris, 1937

Kaynak: (Chandler, 2015).

1.4.5.12. 1939-1940 New York / Amerika

Resmi Adı	:	New York World's Fair 1939-1940 - New York Dünya Fuarı
Tarih	:	30.04.1939 - 31.10.1939
Ülke	:	Amerika
Şehir	:	New York
Tema	:	Building the World of Tomorrow - Yarının Dünyasında Binalar
Kategori	:	World Exhibition (General International Exposition 2nd Category) - Dünya Sergisi (2. Kategori)
Organizatör	:	New York Fair (Company) - New York Fuarı (Şirket)
Alan	:	500 Hektar
Katılımcı	:	29 Ülke
Ziyaretçi	:	44.955.997 kişi (1939 Yılı: 25.817.265, 1940 Yılı: 19.138.732)

Kaynak: (BIE, 2015k).

Şekil.1.214. Açılış Töreni, New York, 1939

Kaynak: (Taylor, 2013).

1935 yılında, Amerika'da yeniden bir sergi fikri ortaya atıldığında amaç, büyük ekonomik buhranın moral bozucu ortamından ülkeyi uzaklaştırmak ve barış ortamını desteklemekti. 500 hektarlık alanı ile o zamana kadar düzenlenen en büyük fuar alanı

unvanına sahiptir. Sergi, Queens'teki atık alanı olan Flushing Meadows çöplüğünün kentsel yenileme çalışması kapsamında şehir parkına dönüştürülmesi ile hayata geçirilmiştir. Albert Einstein, Harold Urey gibi bilim insanlarının bilgisinden yararlanılmıştır (Altunok, 2015: 10).

Şekil.1.215. Einstain, New York, 1939

Kaynak: (Mauro, 2010).

"Yeni bir savaşın eşiğindeki dünya, savaşın başlamasından beş ay önce New York'taki bu sergide "Yarının Dünyası" sloganı altında buluşmuştur. Serginin açılışında başkan Franklin D. Roosevelt'in barışı yücelten konuşması radyo ve televizyonlardan yayınlanmış, savaşın gölgesinde, gergin bir ortamda yapılmasına rağmen 45 milyondan fazla ziyaretçi çekmiştir." (Altunok, 2015: 10).

1939 New York fuarı ile ilk kez, önceden belirlenmiş bir ideoloji üzerine, tüm ögeleriyle temasını ve mesajını iletmeye yönelik tasarlanmıştır. Sonraki Dünya Fuarlarında da teknolojinin son olanaklarını kullanan sanal ve ütopik sergilemeler mekân tasarımıyla birleştirilerek kullanılmaya devam edilmiştir. Dünya Fuarlarının "İdeolojik mesaj ileten, eğitici ve öğretici" karakterlerini bu uygulamalar kuvvetlendirmiştir. Sanatçılar, teorisyenler, endüstriyel tasarımcılar, bilim adamları için bir çeşit laboratuvar olmuş ve modern tasarım örnekleri verilmiştir." (Altun, 2003: 72).

Şekil.1.216. Ford Otomobil Binası, New York, 1939

Kaynak: (Taylor, 2013).

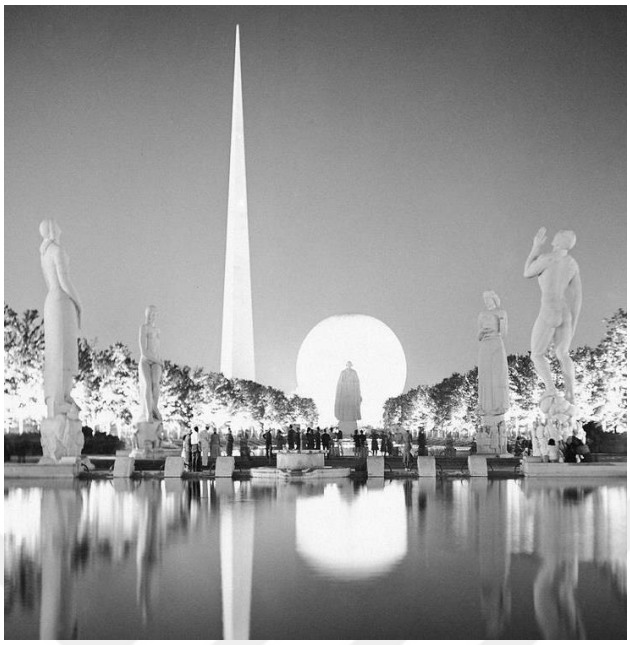
Şekil.1.217. Ulusal Yazarkasa, Amerika Pavynu, New York, 1939

Kaynak: (Newyork World's Fair Collections, 2014).

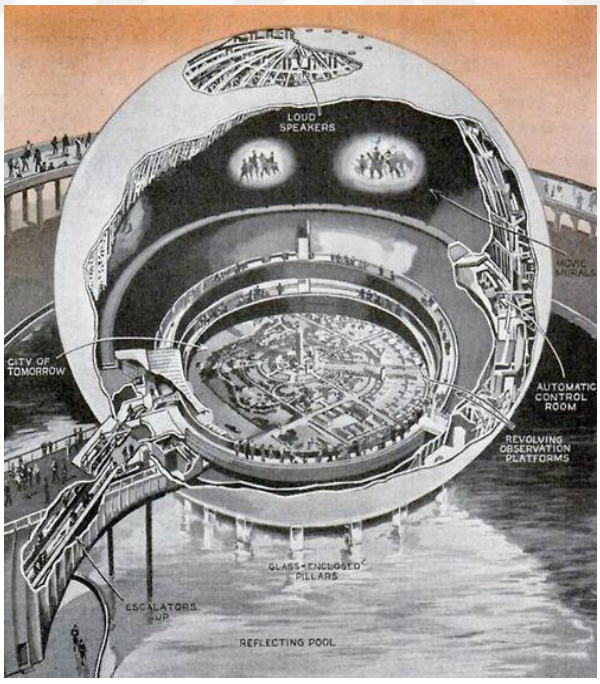
"Alanda yeşillendirmeye ağırlık verilmiş ve aynı zamanda su ögesi kullanılarak iki adet büyük yapay göl oluşturulmuştur. Alan içerisinde toplam 10000 yeni ağaç dikilmiş olup ayrıca fuar için havaalanı, rıhtım vb. yapılar yapılmıştır. 2. Dünya savaşından sonraki bölümde Robert Moses'in planlarını hazırladığı alan park haline getirilerek beyzbol ve tenis için geniş kentsel alanlar oluşturulmuştur." (Özkelle, 2006: 67).

Şekil.1.218. Pheripshere

Kaynak: (Taylor, 2013).

Şekil.1.219. Pheripshere

Kaynak: (Taylor, 2013).

"Fuarın bir diğer özelliği "Küreselleşen" şirketlerin de ülkelerden bağımsız olarak bireysel pavyonlarla katılmaya başladıkları ilk Dünya Fuarı olmasıdır. Ayrıca birçok yeni teknolojiler ve malzemelerin tanıtılması açısından oldukça önemlidir.

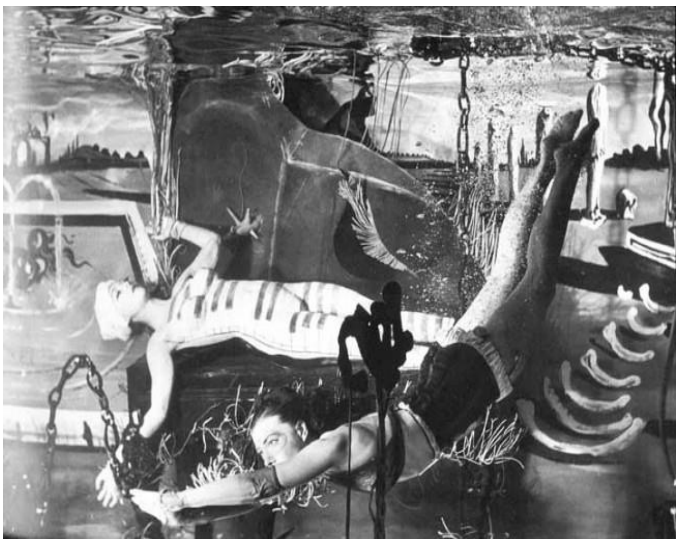
Televizyon, üç boyutlu filmler, pleksiglas, bakalit, florasan lamba, naylon, 5000 yıl sonrasında yeni nesil tarafından bulunmak üzere toprağa gömülen zaman kapsülü gibi yeni keşifler sergilenmiştir.” (Özkelle, 2006: 67). Modern mimari ve sanatın birçok örneğinin sergilendiği fuarda girişlerinin ücretli olduğu “Venüs’ün Rüyası” isimli pavyonun tamamını Dali tasarlamıştır (Taylor, 2013).

Şekil.1.220. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939

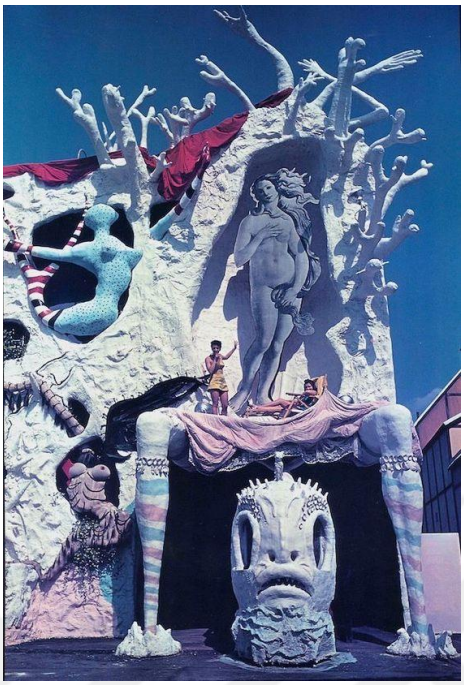
Kaynak: (Taylor, 2013).

Şekil.1.221. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939

Kaynak: (Taylor, 2013).

Şekil.1.222. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939

Kaynak: (Taylor, 2013).

Şekil.1.223. Dreams of Venüs, Dali, New York, 1939

Kaynak: (Taylor, 2013).

Paul Manship dünyanın en büyük güneş saati "Time and Fates of Man" heykelini Pherispere, Trylon ve Yunan mitolojisinde kader tanrıçası Themis'in üçgüzel kızı; Clotho, Iachesis ve Atropos'tan esinlenerek yapmıştır. (Time and Fates of Man, 2015)

Şekil.1.224. Time and Fates of Man, Paul Manship

Kaynak: (Time and Fates of Man, 2015).

Şekil.1.225. Time and Fates of Man, Paul Manship

Kaynak: (Time and Fates of Man, 2015).

Şekil.1.226. Time and Fates of Man, Paul Manship

Kaynak: (Time and Fates of Man, 2015).

1.4.5.13. 1958 Brüksel / Belçika

Resmi Adı	:	Exposition Universelle et Internationale de Bruxelles Wereldtentoonstelling Brussel 1958 Expo'58 - Uluslararası Evensal Brüksel Sergisi Wereldtentoonstelling Brussel 1958 Expo'58
Tarih	:	17.04 - 19.10.1958
Ülke	:	Belçika
Şehir	:	Heysel Park Brüksel
Tema	:	Balance for a more Humane World - Daha İnsanca Bir Dünya İçin Denge
Kategori	:	World Exhibition (General International Exposition 1st Category) - Dünya Sergisi (1. Kategori)
Organizatör	:	Executive Committee of the Society of the exhibition - Sergi Derneği Yürütme Kurulu
Alan	:	200 Hektar
Katılımcı	:	39 Ülke
Ziyaretçi	:	41.454.412 kişi

Kaynak: (BIE, 1958 Brüksel, 2015).

Şekil.1.227. Sergi Açılışı, Brüksel, 1958

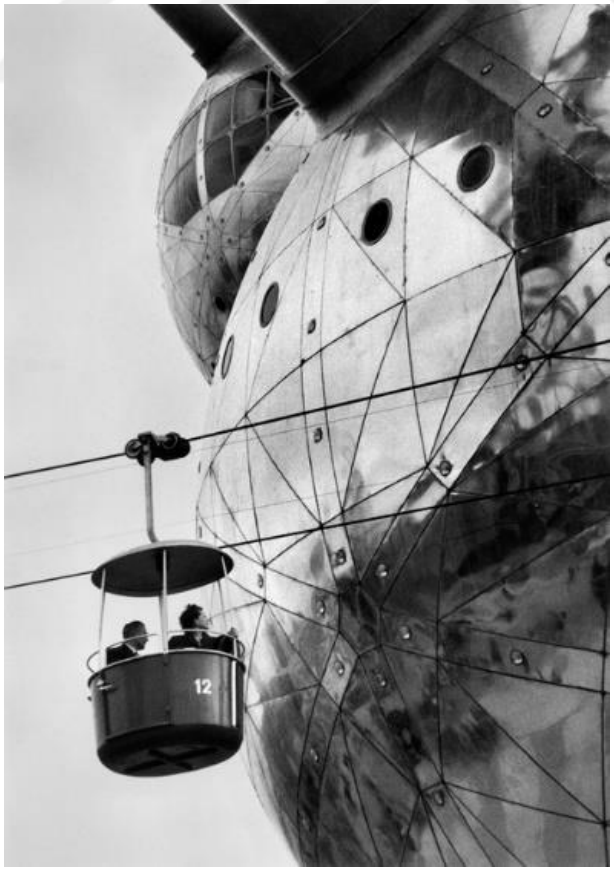
Kaynak: (BIE, 2015).

1958 Brüksel Expo'su, ağır kayıplar ve insanlar üzerinde bıraktığı hasarlarla yaşanan İkinci Dünya Savaşından sonra düzenlenen ilk fuar'dır. Soğuk savaşın

başladığı, BM, Nato, Avrupa Ekonomik Toplulukların kurulduğu bu dönemde yörüngeye yerleştirilen Sputnik Uydusu, teknolojik yenilikler birbiri ardına ortaya çıkmaya başlamıştır. Savaş sonrası tüketim toplumunun güven, barış ve refah içinde ilerleme dönemine girmesi gerektiği ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Sergi, bilim yüzünden çekilen acıların bilimle iyileştirilmeye çalışılması, sanayi ve modern sanatın taşıdığı rasyonel güzellik anlayışıyla şehirleri evrensel insan ihtiyaçlarına göre şekillendirmesi teması ile kurgulanmıştır (Custom Rodder, 2015).

Her birinin çapı 18 m olan 9 tane küreden oluşan ve demirin kristal kafes yapısının 165 milyon kez büyütülmesinden esinlenilen Atomium heykeli Waterkeyn metal firması tarafından tasarlanmıştır. "Atom Çağının Fuarı" olarak anılan sergi Atomium ile simgeleşmiştir. Hiroşima ve Nagazaki'den sonra yıkıcı etkisiyle bilinen nükleer enerjinin insanlığın yararına, barışçıl kullanımı konusunu ironisi ile ele almış, "Dünyaya İnsanlığını Geri Vermek" teması üzerine kurulmuştur (Altun, 2003: 73).

Şekil.1.228. Atomyum, Brüksel, 1958

Kaynak: (Magnum, 2014).

Şekil.1.229. Atomyum, Brüksel, 1958

Kaynak: (Magnum, 2014).

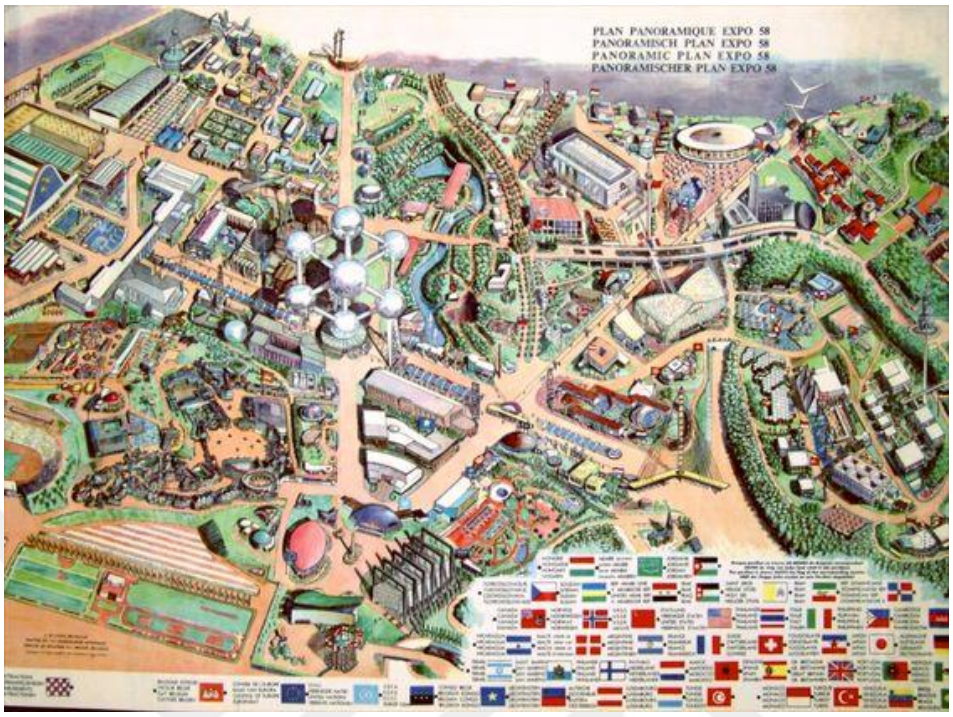
Başlangıçta 1955 için planlanan Brüksel Expo'su, Kore Savaşı ve uluslararası gerilimler sebebi ile 1958 yılında açılmıştır. Brüksel şehrinin yedi kilometre kuzey batısında yer alan Heysel Plateau adı verilen bölgesinde yaklaşık 15.000 işçinin üç yıl boyunca çalışmasıyla tamamlanmıştır. Brüksel'de gerçekleşmiş olan Expo 1935'den kalma birçok yapı, bu dünya fuarı için de kullanılmıştır (Custom Rodder,2015).

Şekil.1.230. Brüksel, 1958

Kaynak: (Organtino, 2016).

Şekil.1.231. Sergi Planı, Brüksel, 1958

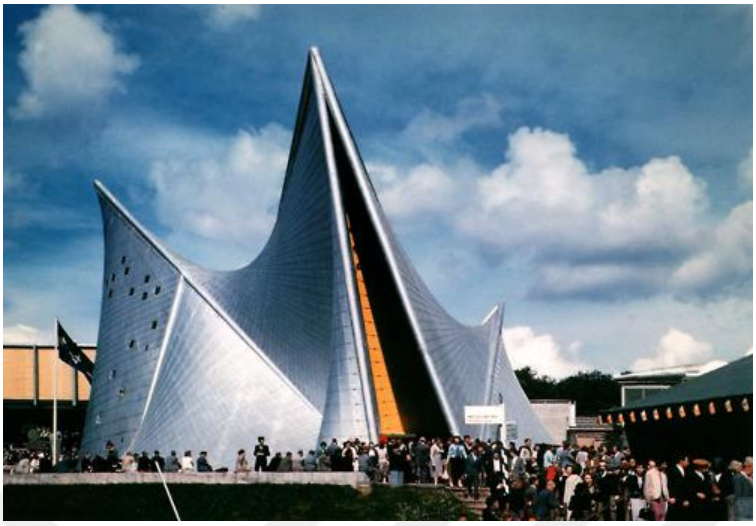

Kaynak: (Atomium, 2016).

Le Corbusier ve Iannis Xenakis'in Philips firması için beraber tasarladıkları pavyonda, tüm yüzeyleri yansıtan sinemasal imgelerle değişken deneyimler amaçlanmıştır. Bir enstrüman gibi müziksel tınılar yayarken, yapı; mekânsal olarak da yaşanmaktaydı. Sanatçılar mimarlık, sinema ve müziği aynı mekânda birleştirmişlerdi (Tong, 2005: 16).

"Pavyonda yer alan sekiz dakikalık insanlığın gelişimini dramatik bir öykü biçiminde anlatan "elektronik şiir" adlı sergilemeye yer verilmiştir. Müzikle ilgili en son gelişmeler ışığında ses ve projeksiyon olanakları yaratan elektronik araçlardan yararlanılmıştır. Ekranlara yansıyan film kurguları ve akustik tekniklerle elektronik bir müzik oluşturulmuştur. Görsel ve akustik sunumun birbirine uyum içinde devam ettiği gösterimde savaş gösterilerine marş ritminde müzik eşlik ederken "tanrılar" bölümü iç çeken insan sesleri ile başlamıştır. Kişinin mekânsal yaşantısına ses, renk, ritim gibi somut, madde dışı elemanları da katılmış, sadece mekânı örten ve çevreleyen bir kabuk içinde kişinin duyu organları aracılığı ile mekân duygusunu oluşturması sağlamıştır. Bu sayede mekân ve insanın birbirinden bağımsız iki varlık olmadığını yansıtılmıştır." (Altun, 2003: 76).

Şekil.1.232. Philips Pavyonu, Brüksel, 1958

Kaynak: (Organtino, 2016).

Sovyetler Birliği Pavyonu, tema merkezli mekân tasarımları, heykelleri, etkileyici giriş kısmı ile büyük beğeni toplamıştır. Özellikle Sputnik uydusu büyük ilgi görmüş ve Amerika'da bir dizi olaylar zincirine sebep olmuştur. 1958 Temmuz ayında Amerika'da kongre acil toplanmış, "Havacılık ve Uzay Yasası" çıkarılarak NASA yaratılmıştır. Kapitalistler (Kapitalist Batı Bloku) Amerika ile sosyalistler (Komünist Doğu Blok) Sovyetler Birliği arasındaki Soğuk Savaş, Uzay Savaşları ile perçinlemiştir (Electro Spark, 2009).

Şekil.1.233. Sovyet Rusya Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

Şekil.1.234. Sputnik, Sovyet Rusya Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

Şekil.1.235. Sovyet Rusya Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

Mimari kentsel ütopyalar, gelecekteki yaşam biçimlerinin kurgulanması, bugünün toplumsal, ideolojik, etik, bilimsel dinamiklerinin fiziksel yaşam çevrelerine dönüştürülmesi ile ortaya çıkmaktadır. Mimari-kentsel planlama, programlama ve tasarım süreçleri de daha çok geleceğe yönelik olduğundan, ütopya kavramı mimarlığın ayrılmaz bir parçası olmaktadır (Tong, 2005: 17).

Şekil.1.236. Kominizm Tanıtımları, Sovyet Rusya Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

Şekil.1.237. Otomobiller, Sovyet Rusya Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

1958 Brüksel Expo'sunda pavyonlar modern mimarinin en sade çizgileri ile biçimlenirken sanatsal öğelerinde bu yönde şekil değiştirdiği görülmektedir. Alegorik anlatımlarda yapı ve sanat bütünlüğü yaratılmış, pavyon tasarımları hümanist, insan odaklı olmuş, insanlık için teknolojinin kullanılması vurgusu yapılmıştır (Electro Spark, 2009).

Şekil.1.238. Amerika Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

Şekil.1.239. Brüksel Pavyonu

Kaynak: (Spark, 2009).

Bilim ve güzel sanatlar pavyonu; son yirmi beş yılın bilimsel gelişmeleri, atom, hücre ve uzay araştırmaları hakkında fikir ve bilgi vermeyi amaçlamaktaydı. Sanat bölümünde ise uluslararası sanatçıların resim, heykel, seramik, cam ve birçok eserleri sergilenmekteydi (Expo 58, 2011).

Şekil.1.240. Güzel Sanatlar Pavyonu

Kaynak: (Hendry, 2009).

Şekil.1.241. İspanya Pavyonu

Kaynak: (Hyperbole, 2015).

Şekil.1.242. Gemi, Hollanda Pavyonu

Kaynak: (Wadsworth, 2014).

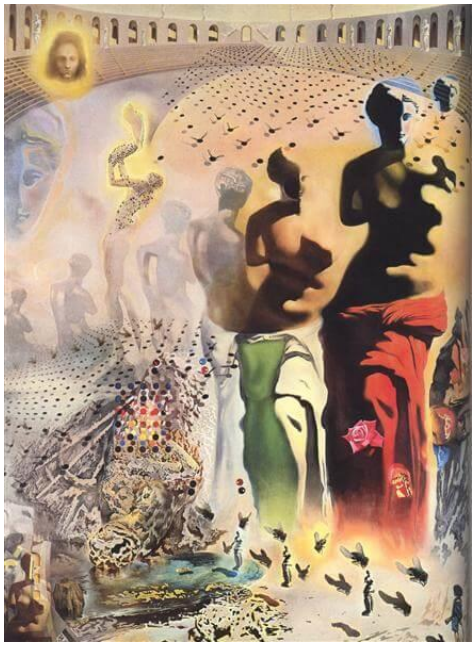
Şekil.1.243. FransaPavyonu

Kaynak: (Wadsworth, 2014).

1958 Brüksel Sergisi, hümanist bakış açısını yansıtan, "Enternasyonel stili" başlatarak dünya mimarlığına yayılmasını sağlayan fuar olarak kabul edilmektedir. Dünya fuarlarının temalarının bu fuardan sonra insana, dünyanın iyileştirilmesine yöneldiği görülmektedir (Expo 58, 2011).

Şekil.1.244. Dali, Brüksel, 1958

Kaynak: (Art, 2011).

Belçikalı Oliver Strebelle'in sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm anlayışı ile hurda metal kullanarak yaptığı "The Bayard Horse" bir sütunun üstünde yer almaktaydı (Herring, 2003). Sergilenenler arasında Umberto Boccioni, Constantin Brancusi, Alexander Calder, Paul Cezanne, Salvador Dali, Marcel Duchamp, Alberto Giacometti, Vincent Van Gogh, Wassily Kandinsky, Paul Klee, Casimir Malevitch, Matisse, Joan Miro, Piet Mondrian, Henry Moore, Pablo Picasso, Auguste Rodin gibi dünyaca ünlü sanatçıların modern sanat eserleri bulunmaktaydı (Bancı, 2009).

Şekil.1.245. The Bayard Hourse, Oliver Strebelle

Kaynak: (Art, 2011).

Şekil.1.246. Rik Wouters, Brüksel, 1958

Kaynak: (Art, 2011).

Şekil.1.247. Cam Üfleme İle Pano, Martens

Kaynak: (Art, 2011).

Şekil.1.248. Güzel Sanatlar Sergisi, Brüksel, 1958

Kaynak: (Art, 2011).

Şekil.1.249. Güzel Sanatlar Sergisi, Brüksel, 1958

Kaynak: (Art, 2011).

1.4.5.14. 1967 Montreal / Kanada

Resmi Adı	:	Universal and International Exhibition Montreal Expo '67 - Evrensel ve Uluslararası Fuar Montreal Expo '67
Tarih	:	28.04.1967 – 27.10.1967
Ülke	:	Kanada
Şehir	:	Montreal
Tema	:	Man and his World - İnsan ve Dünyası
Kategori	:	World Exhibition (General International Exposition 1st Category) - Dünya Sergisi (1. Kategori)
Organizatör	:	Compagnie Canadienne de l'Exposition Universelle - Kanada Evrensel Fuar Şirketi
Alan	:	400 Hektar
Katılımcı	:	62 Ülke
Ziyaretçi	:	50.306.648 kişi

Kaynak: (BIE, 2015l).

Ekim Devriminin 50. yıldönümü sebebi ile Moskova'da yapılması planlanan ancak SSCB'nin 1962 yılında çekilmesiyle "Kanada Konfederasyonunun 100. Yılı", "İnsan ve Dünyası" teması ile 1967 Dünya Expo etkinliğine ev sahipliği yapma hakkını Kanada kazanmıştır (BIE, 2015l).

Şekil.1.250. Şekil.1.251. Kanada Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (BIE, 2015l).

"1967 yılında düzenlenen Montreal EXPO'su, daha çok mekânı daha az malzeme kullanarak kapatmak ilkesi ile St. Laurent nehri üzerindeki iki yapay adanın üzerine kurulmuştur." (Erdin ve Kokum, 2006: 61).

Şekil.1.252. Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.253. Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.254. Montreal, 1967

Kaynak: (BIE, 2015l).

"Kanadalı mimar Moshe Safdie'nin 1967 Dünya Sergisi için gerçekleştirdiği ve "Habitat 67" adını verdiği konsept toplu konut üretimi ile tipolojinin en çarpıcı örneklerinden birini vermiştir." (Köksal, 2013).

Şekil.1.255. Habitat 67, Montreal, 1967

Kaynak: (Canada Interior Design, 2016).

Şekil.1.256. Habitat 67, Montreal, 1967

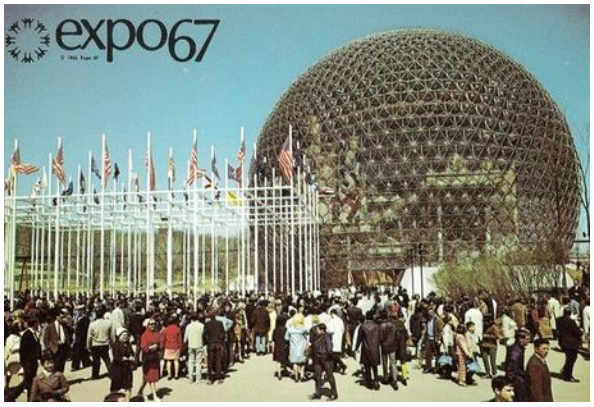
Kaynak: (Canada Interior Design, 2016).

1967 Montreal Expo'su; "İnsan ve Toplum", "İnsan ve Sağlığı", "Kâşif olarak İnsan", "Yaratıcı olarak İnsan" gibi alt temalar altında kurgulanmış ve geniş çaplı uluslararası bir etkinliğe dönüşmüştür. 569.500 ziyaretçi ile hala Expo'lar arası "Tek gün" rekorunu elinde tutmaktadır. Montreal Dünya Sergisi'nin başarısında, dünyanın ilgili dönemdeki en önemli mimarlık figürleri tarafından tasarlanan pavyonların etkisiyle Afrika'dan Uzakdoğu'ya, Avrupa'dan Latin Amerika'ya son derece geniş bir coğrafyada ulusal katılım sağlanmıştır (Köksal, 2013).

Expo'67, aynı zamanda ilgili coğrafyaların marka mimarlarının da geçit törenine dönüşmüştür. Avusturya Pavyonu, Münih'teki ikonik BMW Merkez Binası'nın mimarı Karl Schwanzer tarafından, İtalyan Pavyonu ünlü mimar Bruno Zevi tarafından projelendirilmiştir. Günther Behnisch ile birlikte 1972 Olimpiyatları için Münih'te gerçekleştireceği stadyum kariyerinin zirvesini tanımlayacak olan ünlü inşaat mühendisi Frei Otto, Almanya Pavyonu ile yenilikçi mühendislik üretimlerinin işaretini vermiştir (Köksal, 2013).

"Amerika Birleşik Devletleri pavyonunu tasarlamak üzere Buckminister Fuller'i görevlendirmiştir. Fuller tarafından tasarlanan "Montreal Biosphere" daha sonra "Çevre Bilimleri Müzesi" haline gelmiştir. 20 kat yüksekliğinde, 76 m çapındaki Biosphere, tamamen akrilik panellerle kaplı olan, ısı ve ışık denetimi bilgisayarla yapılan, güneş ışınlarının doğrultusuna göre hareket eden gölgeleme elemanlarını barındıran ikonik jeodezik kubbelerden biri olarak sergide yer almıştır." (Köksal, 2013).

Şekil.1.257. Biosphere, Montreal, 1967

Kaynak: (Köksal, 2013).

Şekil.1.258. Biosphere, İç Görünüm

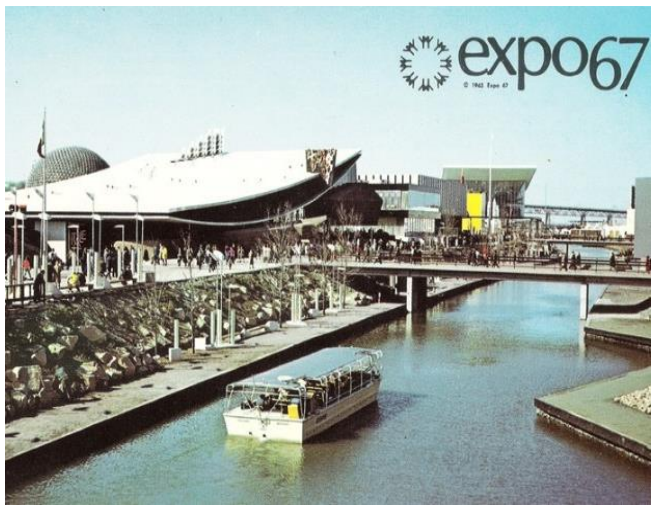
Kaynak: (Köksal, 2013).

Şekil.1.259. Avusturya Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.260. İtalya Pavyonu, Montreal, 1967

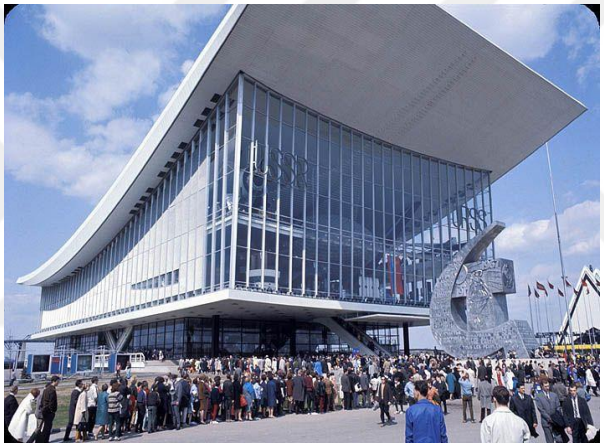
Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.261. Almanya Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.262. Rusya Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.263. Fransa Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.264. Fransa Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Tran, 2009).

İngiltere pavyonu insan temasından hareketle yerleştirme sanatından örnekler vermiştir (Expo 67, 2010). "Yaratıcı İnsan" sanat pavyonunda, 30 ülkeden 50 uluslararası galerinin katılımı ile Rodin, Cezanne, Rouault, Gainsborough, Matisse, Tintoretto, Velasquez ve Van Gogh gibi ünlü sanatçıların 200 eseri sergilenmiştir (Expo 67, 2010).

Şekil.1.265. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.266. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.267. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.268. İngiltere Pavyonu, Montreal, 1967

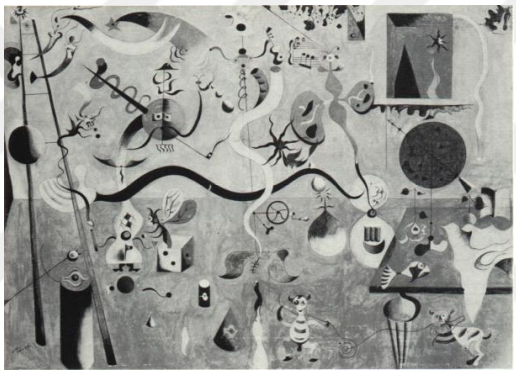
Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.269. Femme Aux Yeux Blues, Amedeo Modigliani, 1918

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.270. Harlequin's Carnival, Joan Miro, 1924-1925

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.271. Family Group, Antony Dyck, 1621

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.272. The Armoured Train, Gino Severini, 1915

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.273. Matamoe, Paul Gauguin, 1892

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.274. Mercury, Giovanni Bologna, 1575

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.275. The Syreet, Ernst Ludwig Kirchner, 1913

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.276. The Constructors With the Aloes, Fernad Leger, 1951

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.277. Helene de Champlain, Naum Gabo

Kaynak: (Man And His World, 2013).

Şekil.1.278. Sea Form, Barbara Hepworth

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.279. USSR Pavilion, Charles Daudelin

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.280. Jass Mastroani, Hans Schleeh

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.281. Demeure, Etienne Martin

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.282. The Prophet, Pablo Gargallo, 1933

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.283. Transcendence, Walter Führer

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.284. Tall Couple, Louis Archambault

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.285. La Giboulee, Jean Cartier

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.286. Chadwick

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.287. Sun Dial, Salvador Dali

Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

Şekil.1.288. Man, Alexander Calder

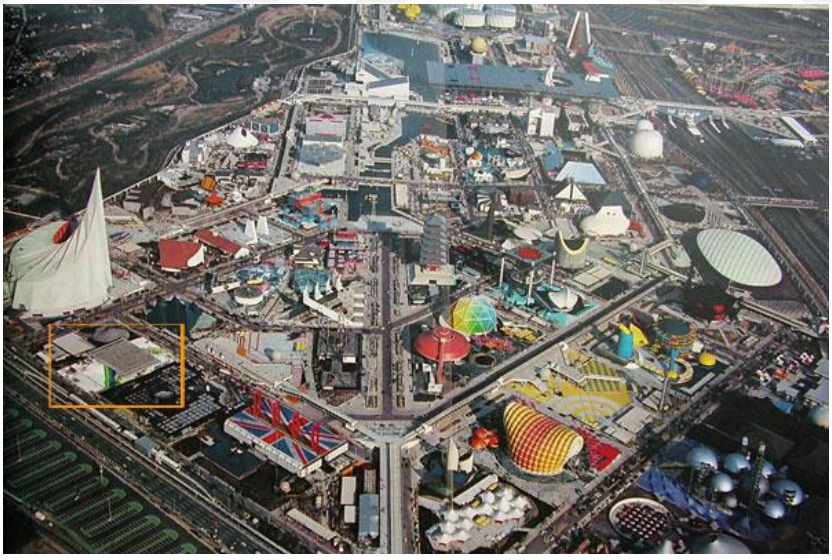
Kaynak: (Montreal Expo 67, 2010).

1.4.5.15. 1970 Osaka / Japonya

Resmi Adı	:	Expo Osaka 1970 - 1970 Expo Osaka
Tarih	:	15.03.1970 – 13.09.1970
Ülke	:	Japonya
Şehir	:	Sanri Hills, Osaka
Tema	:	Jinrui no Shinpo to Chowa: Human Progress İnto Harmony - İnsanlığın Uyum İçinde İlerlemesi
Kategori	:	World Exhibition (General International Exposition 1st Category) - Dünya Sergisi (1. Kategori)
Organizatör	:	The Japanese Government - Japon Hükümeti
Alan	:	330 Hektar
Katılımcı	:	78 Ülke
Ziyaretçi	:	64.218.770 kişi

Kaynak: (BIE, 2016a).

Şekil.1.289. Osaka, 1970

Kaynak: (Mendes, 2005).

Japonya ve Asya'da düzenlenen ilk fuar olan 1970 Osaka Expo'sunda, Hiroşima örneğinin aksine modern teknolojinin insanlık yararına kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Japonya teknolojik birikimlerini bu sergide özellikle robotlarla ve uzaysal tasarımları ile sunmuştur. "Yaşamdan daha fazla zevk alma",

"Doğanın daha iyi kullanımı", "Yaşamın daha iyi düzenlenmesi", "Karşılıklı anlayışın artması" alt temaları ile Japonya'nın dünya ekonomisindeki yerini, teknolojisini yansıtan Expo, insanın teknolojiye uyum zorluklarını, teknolojinin yıkıcı etkilerini de vurgulamaktadır (Altun, 2003: 83).

Şekil.1.290. Toshiba Pavyonu, Osaka, 1970

Kaynak: (Shaw, 2015).

Şekil.1.291. Sumutomo Masal Pavyonu, Osaka, 1970

Kaynak: (Shaw, 2015).

"Mimari yapılarda gerilimli membran, şişme elemanlar, uzay kafes kiriş, jeodezik kubbe gibi çok farklı strüktürlerin son örnekleri bir arada yer almaktadır. İçlerinde çok abartılı düzeyde mimari denemeler yer almakla birlikte, yapıların

birçoğu geleceğe dönük düşünce ve yapı teknolojisi açısından öncü olmuştur.” (Altun, 2003: 84).

Şekil.1.292. Çeşme, Isamu Naguchi, Osaka, 1970

Kaynak: (Shaw, 2015).

Şekil.1.293. İsviçre Pavyonu, Osaka, 1970

Kaynak: (Shaw, 2015).

Dikkat çekici sergiler arasında, 500.000 kat büyütme kapasiteli elektron

mikroskobu, ay taşı örnekleri, elektromanyetik düzende giden tren, nükleer reaktör modeli, tam ölçekli uzay araçları modelleri, IBM bilgisayarlar, dev robotlar, lazer ışınları sayılabilir. Expo sırasında yoğunluğu hafifletmek için havaalanı genişletilmiş, Osaka ile Tokyo arasında ekspres demiryolu hattı yenilenmiştir. Shin-Middo-Suji otoyol ile demiryolu hattı Expo gerekçesiyle şehrin merkezine katılmış, bilgisayar sistemi trafiği izlemek için hayata geçirilmiştir (BIE, 2016a). Fütürist modern mimariyle sanatın en yeni örneklerinin sergilendiği fuarda kinetik heykeller tema ile uyumlu, dikkat çekici olmuştur. Bunun yanı sıra alışılmışın dışında mekân tasarımları da ilgi çekmiştir. (Sattler, 2014).

Şekil.1.294. Birincilik Ödülü Alan Kanada Mirası, Arthur Erickson

Kaynak: (Sattler, 2014).

Pepsi pavyonu su buharı içinde bir heykel gibi tasarlanmıştır. Pavyon önünde bulunan kinetik heykeller ise sekiz adet yürüyen cam elyaf ve çelik kasalı kubbeden oluşmuş, kubbeler birbirlerine dokunduğunda yön değiştirmiştir. Pavyon tema tasarımlarının yanı sıra, Expo Güzel Sanatlar Müzesinde; Salvador Dali, Picasso, Gauguin, Renoir, Rubens, Van Gogh ve Cezanne eserleri yer almıştır (Cybernetic, 2016).

Şekil.1.295. Pepsi Pavyonu İçi, Osaka, 1970

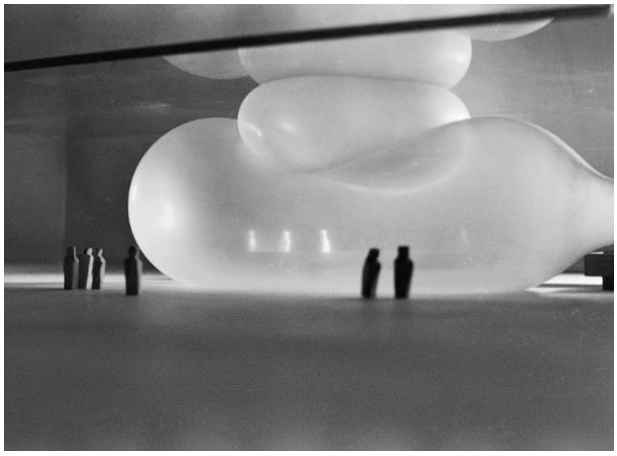
Kaynak: (Cybernetic, 2016).

Şekil.1.296. Şamandra, Robert Breer, Osaka, 1970

Kaynak: (Cybernetic, 2016).

Şekil.1.297. Sverre Fehn'in Kabul Edilmeyen Eseri

Kaynak: (Bonacorsi, 2015).

Şekil.1.298. Karton Bloklar, Tony Smith, Osaka, 1970

Kaynak: (King, 2014).

Şekil.1.299. Antanas Brazdys

Kaynak: (Remeikis, 1980).

Şekil.1.300. Güneş, John Drawbridge

Kaynak: (Swarbrick, 2014).

1.4.5.16. 1992 Seville / İspanya

Resmi Adı	:	Exposicion Universal de Seville - 1970 Seville Evrensel Sergisi
Tarih	:	20.04.1992 - 12.10.1992
Ülke	:	İspanya
Şehir	:	Cartuja, Seville
Tema	:	The Age of Discovery - Keşifler Çağı
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	Expo' 92 (State Company) - Expo 92 (Devlet Şirketi)
Alan	:	215 Hektar
Katılımcı	:	108 Ülke
Ziyaretçi	:	41.814.571 kişi

Kaynak: (BIE, 2015m).

Şekil.1.301. Seville, 1992

Kaynak: (Gordito, 2013).

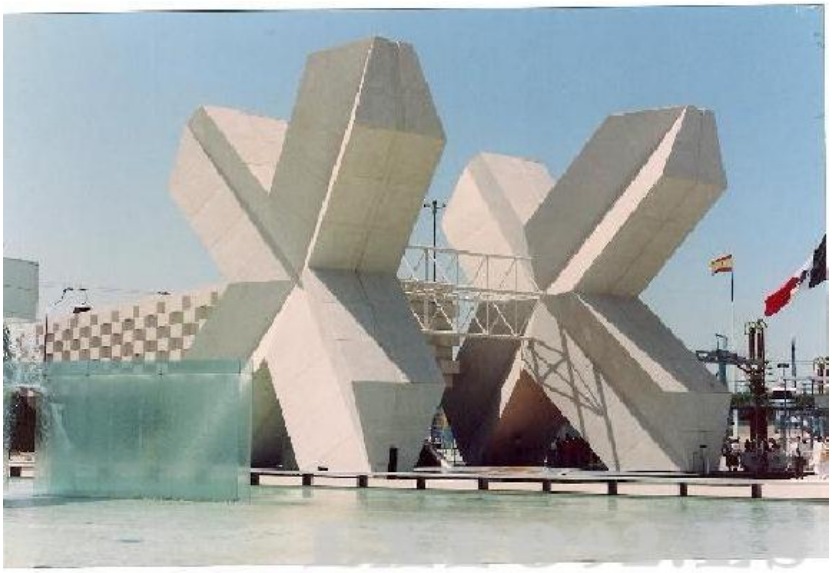
İspanya, kültürel çeşitliliğini sergilemek, uluslararası arenada varlığını göstermek, Christopher Columbus tarafından Amerika'nın keşfinin 500. yıldönümünü kutlamak amacıyla "Keşifler Çağı" teması ile Expo etkinliğine ev sahipliği yapmıştır. 1992 Seville Expo'su, Christopher Columbus'un Sevillle'dan keşif yolculuğuna çıktığı 15. yy'dan günümüze kadar olan süreç sergilenmiştir. Kültürlerin keşifler yoluyla gösterdikleri gelişme, çağdaş dünyada kültürle teknolojinin nasıl ayrılmaz bir biçimde iç içe olduğunun yansıtıldığı "Keşif", "15. yy", "Bugün", "Yarın" alt temaları

ile düzenlenmiştir (Altun, 2003: 89).

"Gece Exposu" Seville ile başlamıştır. Endülüs ruhu ile birçok etkinlik gece ve gündüz sunulmuş, göl üzerinde havai fişek, ışık gösterileri yapılmıştır. Son on yılın moda akımları olan postmodernizm ve dekonstrüktivizmden ziyade, modern mimarlığın türevlerinden biri olarak kabul edilebilecek High-Tech (ileri teknoloji) mimari yoğun olarak hissedilmiştir. Geleceğe yönelik mesajlarla, enerji, iletişim, astronomi, uzay çalışmaları alanındaki gelişmelere yer verilmiştir. Kültür ile teknolojinin bir arada yorumlandığı ülke pavyonlarında her ülke geçmişini, bugününü, kültürünü, dünya medeniyetine katkıda bulunan keşiflerini, buluşlarını ve gelecekten beklentilerini sergilemiştir (Altun, 2003: 92).

Tasarımları ile ilgi çekici pavyonlardan biri dev bir X şeklindeki Meksika pavyonu olmuştur. Modernist Meksika pavyonu Aztek piramidinin yapısal tarzını yansıtmayı amaçlamış, ülkenin konumunun kültürlerin kavşak noktasında olduğu vurgulanmıştır (Neild, 2015).

Şekil.1.302. Meksika Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (La Exposicion, 2016).

Macaristan pavyonunda şaman semboller kullanılmıştır. İki duvardan oluşan yapıda doğu ve batı Macaristan'ı, tepedeki yedi kule bekçileri sembolize etmektedir (Neild, 2015).

Şekil.1.303. Macaristan Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Neild, 2015).

Yapıldığı şehre katkısı olarak 1992 Seville Expo'su için havaalanına yeni bir terminal, iki tren istasyonu eklenmiş, Madrid Seville arası hızlı tren seferleri konmuştur. Ayrıca karayolları genişletilmiş, Barqueta, Alamillo, Cartuja ile El Cachorro köprüleri inşa edilmiştir (BIE, 2015m). Expo sebebi ile kent genelinde yapılan iyileştirmelerden biri olarak Kartuja manastırı restore edilip Endülüs Çağdaş Sanat Merkezi olmuştur (Neild, 2015).

Şekil.1.304. Endülüs Çağdaş Sanat Merkezi

Kaynak: (Neild, 2015).

Avrupa caddesinde piramit biçiminde pavyon etrafındaki soğutma üniteleri ile birlikte tasarlanmıştır. İspanya'nın "Amiral gemisi" isimli sanat pavyonunda Miro, Dali, El Greco, Carvaggio, Goyanın yer aldığı 6500 den fazla eser sergilenmiştir. Hollanda pavyonunda Van Gogh, Rembrandt, İtalya pavyonunda Botticelli, Annibale Carracci, Romanya Pavyonunda Constantin Brancusi eserleri sergilenenler arasındadır (La Exposicion, 2016).

Şekil.1.305. İspanya Pavyonu, Juan Ruesga, Seville, 1992

Kaynak: (Andalucia, 2016).

Şekil.1.306. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.307. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.308. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.309. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.310. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.311. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.312. Seville, 1992

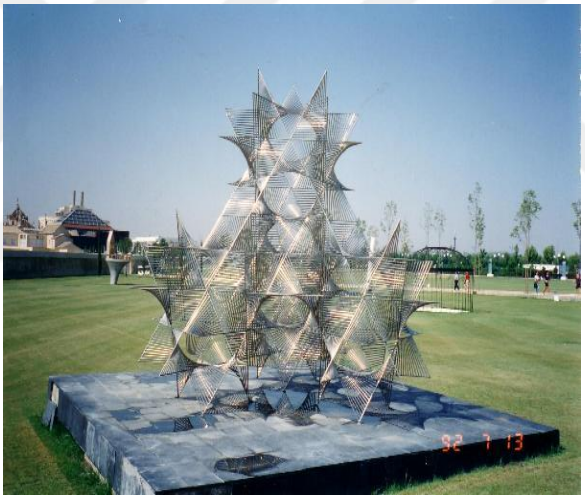
Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.313. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.314. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.315. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.316. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

Şekil.1.317. Seville, 1992

Kaynak: (Esculturas, 2016).

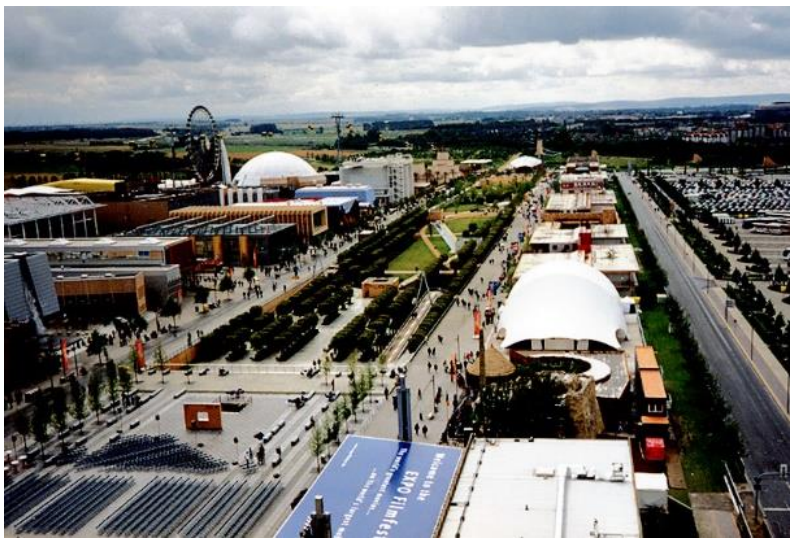
1963'ten sonra Amerika'nın Vietnam'da yenilmesinin ardından; özellikle 1970'lerde ABD'nin kapitalizm modelindeki derinleşen sorunlar, ABD'de, Avrupa'da halk hareketleri, enflasyon, özellikle petrol krizi neo-liberalizmin koşullarını hızlandırmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak 1960-1980 yılları arası geçiş dönemi "postmodernist" dönemi ifade etmektedir. 1980 den itibaren ise çağdaş sanat sahneye çıkmıştır. Bu dönemde, sonuçsuz bir İran-Irak savaşı (1980-1988) yaşanmış; Berlin duvarı yıkılmış (1989); Sovyetler Birliği dağılmış; Çin kısmen de olsa kapitalist ekonomiye geçmiş; Yugoslavya'da iç savaş (1990- 1995) ve ardından dağılma yaşanmıştır. Buna göre çağdaş sanat yaklaşık otuz yıllık bir geçmişe sahiptir ve modern sanatın hegemonyasını sona erdirmiştir (Erdoğan, 1998: 75).

1.4.5.17. 2000 Hannover / Almanya

Resmi Adı	:	The 2000 Hannover's World Exposition Expo 2000 Hannover - 2000 Hannover'inin Dünya Fuarı, Expo 2000 Hannover
Tarih	:	01.06.2000 – 31.10.2000
Ülke	:	Almanya
Şehir	:	Hanover
Tema	:	Human Being–Nature–Technology Energetic and Space Economy - İnsanoğlu, Doğa – Enerjik Teknoloji Ve Uzay Ekonomisi
Kategori	:	World Exhibition - Dünya Sergisi
Organizatör	:	Expo 2000 Hannover Gmbh - Expo' 92 (Devlet Şirketi)
Alan	:	160 Hektar
Katılımcı	:	155 Ülke
Ziyaretçi	:	18.100.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2016b).

Şekil.1.318. Hannover, 2000

Kaynak: (Zerjatke, 2008).

Yeni bin yılın ilk dünya sergisi olan Hannover 2000, teknolojideki mevcut gelişmelere odaklanmış olan önceki Expo'ların aksine, geleceğe yönelik çözümler üzerinde durmuştur. Diğer Expo'lardan farklı olarak, yarışma sonucu master plan hazırlanmış, katılımcılara gönderilen "Tema Kılavuzu" ile yapım şartları;

sürdürebilirlik, geri dönüşüm, atıkların değerlendirilmesi vs. konularda kriterler bildirilmiştir. Alt temalar gruplandırılmış, tematik alanlar belirlenmiş ve böylece ziyaretçilerin fuar temasını geniş bir perspektiften değerlendirmesi sağlanmıştır. Hannover ile temalarda yeni bir dönem başlamış, bundan sonra yapılacak Expo'lara "Hannover İlkeleri" ile yeni bir kriter eklenmiştir (BIE 2016b).

"Hannover 2000 için ulaşım ağı yenilenmiş, havaalanı bağlantısı için ilave otoban yapılmış, mevcut hızlı trene duraklar, istasyonlar eklenmiştir. Expo sonrası ticaret, kültür, spor, sanat merkezine dönüşmesi öngörülen alanda 19.000 insan için iş imkânı oluşturulmuştur." (Özkelle, 2006: 99).

"Hannover 2002 için "Hareket", "Enerji", "Besin", "Çevre", "Görüntüler Gezegeni", "Bilgi", "İnsanoğlu", "21.yy", "Temel Gereksinimler", "Sağlıklı Gelecekler", "Çalışmanın Geleceği" alt temaları belirlenmiştir." (Özkelle,2006: 100). Doğanın korunması, geri dönüşe bilirlik Shigeru Ban tarafından tasarlanan Japonya Pavyonunun teması olmuştur.

Şekil.1.319. Japonya Pavyonu, Hannover, 2000

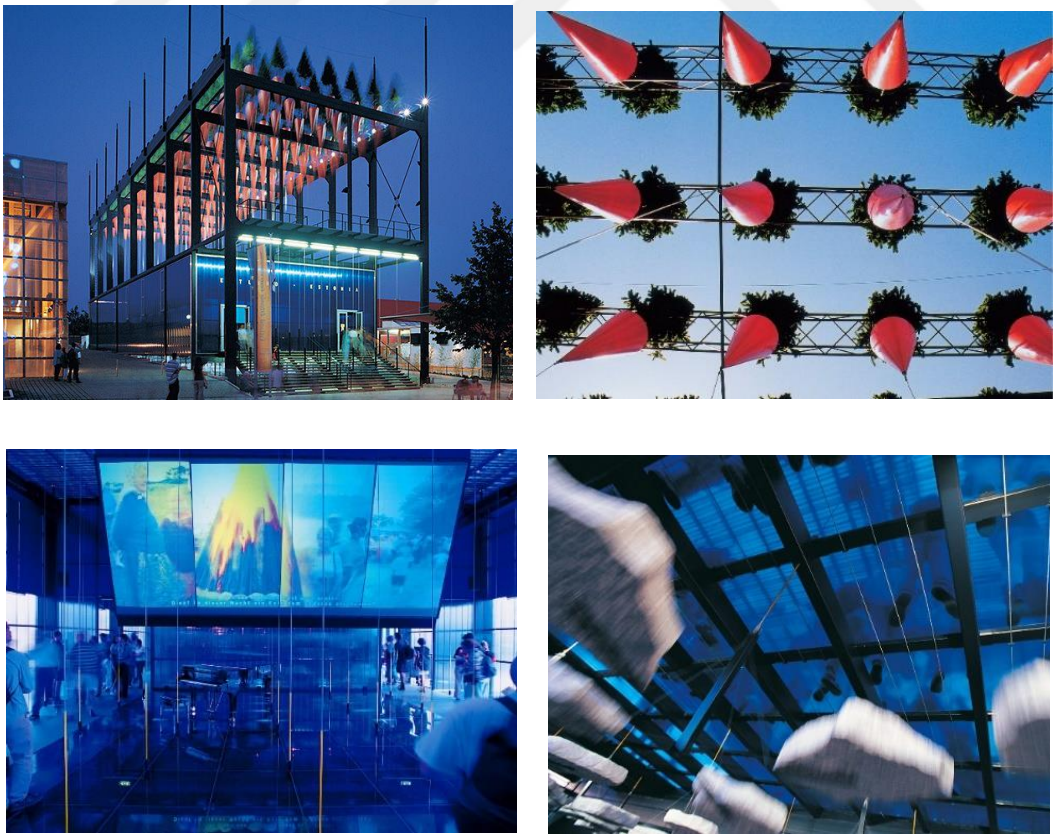
Kaynak: (Koko, 2010).

Geri dönüşümlü kâğıttan yapılmış olan Japonya pavyonu kavisli membran yapısı içinde 12,5 cm çaplı mukavva tüplerden yapılmıştır. Çatı polyester karışımlı tekstil ile kâğıt kumaştan oluşmuştur. Taşıyıcı sistemin ahşap merdivenler olduğu 16 m yüksekliğindeki pavyon 3.600 m² lik bir sergi alanına sahiptir. Düşük enerji tüketimi ve çevresel sürdürülebilirlik amacı ile demonte inşa edilen bina için kullanılan malzemelerin geri dönüşümü öngörülmüştür (Japanese Pavilion, 2000).

"Teknoloji ve doğa birlikteliğinin vurgulandığı ülke pavyonlarında tema ile bütünleşmiş sergilere yer verilmiştir. Bilgisayar çağının olanakları ile ziyaretçilerin o anda, orada deneyimleyeceği senaryolar kurgulanmış, eğitici karekter kazanmıştır." (Altun, 2003: 98).

Estonya pavyonu farklı tasarımı ile verdiği mesajla ödül kazanan pavyonlar arasında yer almıştır. Estonya'yı temsil eden tasarım dalgalı deniz, rüzgârda sallanan ağaçlar olarak kurgulanmıştır.

Şekil.1.320. Estonya Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Koko, 2010).

Yapı içine giren ziyaretçi cam tavan üzerinde zincirlerle bağlanmış köknar ağaçlarını, zincirin devamında cam taban altında buz kütlelerini görmekteydi. Motor sayesinde hareket eden zincirlere bağlı ağaç ve buz kütleleri yerleştirilmişti. Ağaçların rüzgârda hareket ettiği, buzun suda yüzdüğü izlenimi verirken, dijital görsel desteklerle interaktif şekilde izleyici olayın içinde oluyordu (Koko, 2010).

Şekil.1.321. Kapalı Venezuella Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Koko, 2010).

Şekil.1.322. Açık Venezuella Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Koko, 2010).

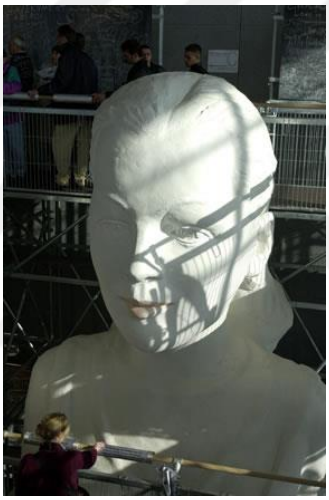
Almanya pavyonunda Almanya tarihinde yer alan simaların büyük boyutlu heykellerine yer verilmiştir.

Şekil.1.323. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.324. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.325. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.326. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.327. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.328. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.329. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.330. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.331. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.332. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.333. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.334. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.335. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

Şekil.1.336. Kafalar, Hassan Mahramzadeh, Alman Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (Das Museum, 2005).

1.4.5.18. 2005 Aichi / Japonya

Resmi Adı	:	EXPO 2005, Aichi, Japan - EXPO 2005 Aichi, Japonya
Tarih	:	25.03.2005 – 25.09.2005
Ülke	:	Japonya
Şehir	:	Aichi
Tema	:	"Nature's Wisdom" - Doğanın Bilgeliği
Kategori	:	International Specialized Expo - Uluslararası İhtisas Expo'su
Organizatör	:	Japan Association for the 2005 World Exposition - Japonya 2005 Dünya Sergisi Derneği
Alan	:	173 Hektar
Katılımcı	:	121 Ülke
Ziyaretçi	:	22.049.544 kişi

Kaynak: (BIE, 2015n).

Japon İmparatoru tarafından görkemli bir törenle açılan 2005 Aichi Expo'sunda insan faaliyetleri ve doğa arasındaki ilişki vurgulanmıştır.

Şekil.1.337. Yerleşim Planı, Aichi, 2005

Kaynak: (Aichi, 2005).

İki ayrı alan üzerine kurulan 2005 Aichi Expo'sunda geçiş için gondol ile otobüs kullanılmıştır. Ağaçlık alana kurulan Seto alanında, insanların geleneksel Japon kültüründe olduğu gibi, doğayla uyum içinde yaşadığı "Satoyama" kültürü tanıtılmıştır. İnsanların birbiriyle, doğayla iç içe olduğu bu alan üç bölüme ayrılmıştır. Dünyanın dört bir yanından gelen insanların buluşup küresel toplumun sorunlarını çözmeye ilişkin görüşlerini paylaştıkları "Kent pavyonunda", yüzyılın problemlerinin çözümüne dair ipuçları sunulmuştur. Bu amaçla yer alan "Seto Bölgesi Ulusal Hükümet/Aichi Valiliği Sergisi", insanların Satoyama"nın doğasını, tarihini deneyimleme fırsatı buldukları "Satoyama Patikası" oluşturulmuştur. (Aichi, 2005).

Şekil.1.338. Bio Lung, Aichi, 2005

Kaynak: (Aichi, 2005).

Uluslararası ve kurumsal pavyonların bulunduğu Nagoya (Nagatute) şehrin doğusundaki alan Expo sonrası park alanı olarak kalacak şekilde planlanmıştır. Yeni yeşil teknolojiler, geri dönüşümle ilgili çözümler sunan Japonya Pavyonunda enerji ihtiyacı için yalnızca yenilenebilir teknolojiler kullanılmıştır. Farklı tema tasarımlarının yapıldığı pavyonlarda insan, doğa, teknoloji arasındaki ilişki vurgulamıştır. 40 m yüksekliğindeki "Dünya Kulesinde" ışık, rüzgâr, su mucizelerinin keşfedilmesi amaçlanmıştır. Tamamen bitkilerle kaplı olan 150 m uzunluğunda ve 15

m yüksekliğindeki bitkilerin havayı temizlediğini vurgulayan “Bio-Akciğer” tema pavyonu geri dönüşümlü malzemeden yapılmış, Expo sonrası yapım malzemeleri başka bir yapının inşasında kullanılmıştır (Aichi, 2005).

Serginin ana teması ile bağlantılı üç alt tema bulunmaktadır. Aynı zamanda fuarın etkinlik konularını da oluşturan bu alt temalar olmuştur.

1. Doğanın Matrisi: Doğanın ve uzayın çeşitli fotoğrafları ile sunumlarının bulunduğu, insan soyunun, yaşam biliminin, varoluşunun incelendiği tema,

2. Yaşam Sanatı: Doğa ile bütünleşen kültürler, ideal gelişme topluluğu ile gelecek jenerasyonlar için mesajlar gibi konuların işlendiği tema,

3. Çevre Toplumlarının Gelişimi: Doğanın korunmasının, gelişmesinin incelendiği, aynı zamanda geri dönüşüm projelerinin ele alındığı tema (Özkelle, 2006: 104).

Ülke pavyonları tasarımlarında teknolojik sanal gösterimlere yer verilmiş, interaktif sergileme ile ziyaretçilerin ilgisi çekilmiştir.

Şekil.1.339. Ödül Alan Hollanda Pavyonu

Kaynak: (Ducth Pavilion, 2016).

Şekil.1.340. Hollanda Pavyonu

Kaynak: (Ducth Pavilion, 2016).

Şekil.1.341. Hollanda Pavyonu

Kaynak: (Ducth Pavilion, 2016).

Şekil.1.342. Polonya Pavyonu

Kaynak: (Poland Pavilion, 2012).

Şekil.1.343. Polonya Pavyonu

Kaynak: (Poland Pavilion, 2012).

Şekil.1.344. İspanya Pavyonu

Kaynak: (Spanish Pavilion, 2014).

Şekil.1.345. İspanya Pavyonu

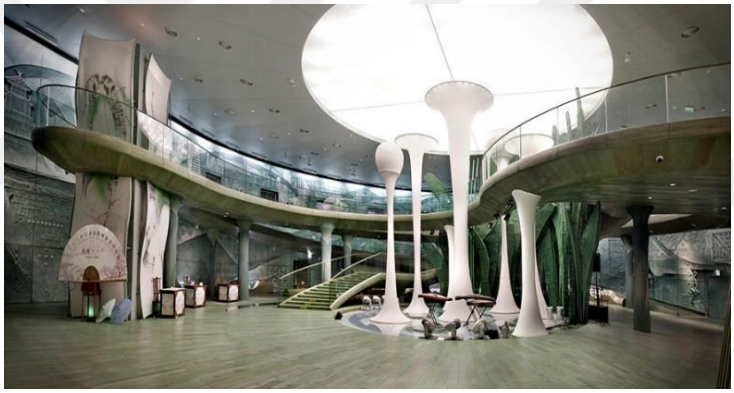
Kaynak: (Spanish Pavilion, 2014).

Şekil.1.346. Çin Pavyonu

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.347. Japonya Pavyonu

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.348. Çin Pavyonu

Kaynak: (Wang, 2014).

1.4.5.19. 2006 Chiang Mai / Tayland

Resmi Adı	:	Royal Flora Ratchaphruek 2006 - Kraliyet Flora Ratchaphruek 2006
Tarih	:	2006
Ülke	:	Tayland
Şehir	:	Chiang Mai
Tema	:	To Express Love For Humanity - İnsanlık İçin Sevgisini İfade Etmek
Kategori	:	International Horticulture Specialised Exposition - Uluslararası Özel Botanik Sergi
Organizatör	:	Gaverment Thailand - Tayland Hükümeti
Alan	:	80 Hektar
Katılımcı	:	30 Ülke
Ziyaretçi	:	3.781.624 kişi

Kaynak: (Ratchaphruek, 2006).

Royal Flora Ratchaphruek 2006 Tayland Kralının doğumunun 80. Yılı kutlamaları amacı ile yapılmıştır. Adını ulusal Tayland ağacı "Ratchaphruek" ten almıştır (Ratchaphruek, 2006).

Şekil.1.349. Tayland Kraliyet Ailesi

Kaynak: (Chang Mai, 2012).

Kral Bhumibol'ın uzun hükümdar hükümdarlık süresi onuruna Ho Kham Kraliyet Pavyonu yapılmıştır. Pavyonun girişi Kral Bhumibol Adulyadej'in faaliyetlerinin, Tarım ve Kooperatif Bakanlığı altında kraliyet tarafından başlatılan bazı projelerin içeren görüntüler ile dekore edilmiştir. Serginin kalbini temsil eden Kraliyet pavyonunda geleneksel heykel örneklerine yer verilmiştir (Ratchaphruek, 2006).

Şekil.1.350. Ho Kham Kraliyet Pavyonu

Kaynak: (Özkan, 2014).

Kral'a hediye edilmek üzere tasarlanan kristal avize, iyi dileklerde bulunanların adını yazıp avizeye kristal damlalarını eklemeleri ile oluşturulmuştur.

Şekil.1.351. Kraliyet Avizesi

Kaynak: (Özkan, 2014).

Royal Flora Ratchaphruek 2006, Tayland'ın tarımsal potansiyelini göstermek, bahçeciliği teşvik etmek tarımsal ticareti geliştirmek, bilgi ve teknoloji alışverişinde bulunmak, işbirliğini teşvik etmek ve botanik konusunda bir eğitim merkezi edinmek amacı ile yapılmıştır.

Şekil.1.352. Fil Heykelleri

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.353. Tayland Tema Bahçesi

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.354. Arı Heykeli

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.355. Peygamber Böceği Heykeli

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.356. Uğur Böceği Heykeli

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.357. Tayland Tema Bahçesi

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.358. Işık Bahçe, Gündüz

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.359. Işık Bahçe, Gece

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.360. Kral Bodhi Ağacı

Kaynak: (Chang Mai, 2012).

Şekil.1.361. Tema Heykelleri

Kaynak: (Özkan, 2014).

Şekil.1.362. Belçika Bahçesi

Kaynak: (Chang Mai, 2012).

Şekil.1.363. Endonezya Bahçesi

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.364. Bangladesh Bahçesi

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.365. Hindistan Bahçesi

Kaynak: (Gürkal, 2007).

1.4.5.20. 2008 Zaragosa / İspanya

Resmi Adı	:	International Recognized Exhibition Expo 2008 Zaragosa - EXPO 2005 Aichi, Japonya
Tarih	:	14.06.2008 – 14.09.2008
Ülke	:	İspanya
Şehir	:	Ebro Irmagı çevresi-Zaragosa
Tema	:	Water and Sustainable Development - Su ve Sürdürülebilir Kalkınma
Kategori	:	International Recognized Exhibition - Uluslararası Tanınmış Sergi
Organizatör	:	Society Expoagua Zaragosa 2008 - Expo 2008 Zaragosa Topluluğu
Alan	:	57 Hektar
Katılımcı	:	107 Ülke
Ziyaretçi	:	5.650.943 kişi

Kaynak: (BIE, 2016c).

Şekil.1.366. Expo 2008 Zaragosa

Kaynak: (Zaragoza, 2015).

Planlama ve organizasyon aktivitelerinin tema odaklı yapıldığı Expo 2018 Zaragosa kapsamında dünyanın her yerinden mimar ve tasarımcıların katılımı istenmiştir. Organizasyonda, tema odaklı "Yeşil çatı" oluşturulmuş, 71.071 m^2 alan kullanılmıştır. Bu alan içerisinde 11.172 m^2 yaya kullanımına ayrılmıştır. Yeşil çatı

projesi için dayanıklı bitkilendirmeyi garanti eden ZinCo sisteminden faydalanılarak 25 cm kalınlıkta toprak kullanılmıştır. Yeşil çatı alanı'nda yürüme, oturma alanları oluşturularak Expo Alanı'nın ve şehrin görüntüsü birleştirilmiştir (Zaragoza, 2008).

Şekil.1.367. Köprü Pavyonu, Zaha Hadid

Kaynak: (Zaragoza, 2015).

Tematik Pavyonlardan Köprü Pavyonu: Irak kökenli Büyük Britanya vatandaşı olan ve Pritzker Mimarlık Ödülü sahibi Zaha Hadid tarafından Expo 2008 için tasarlanmıştır. 270 m uzunluğunda üstü kapalı olan ve Gladiola'ya benzeyen bu yapı Ebro Nehri üzerinde yer almakta ve La Almozara semtini Sergi Alanı'na bağlamaktadır. Yapı köprü işlevini görmekle birlikte aynı zamanda çok amaçlı bir sergi alanı olarak da hizmet vermektedir. Organizasyon sırasında bu pavyonu gezmek için her saat yaklaşık 10.000 ziyaretçinin bu köprüden geçtiği tahmin edilmektedir.

Tematik Pavyonlardan Su Kulesi: Expo 2008'in düşey ikonu olan Su Kulesi'nin üst cam bölümü 73 m yüksekliğindedir. Kule görsel bir simge olmasının yanı sıra, Zaragosa kentinin doğu kısmını, Sergi Alanı'nı ve Su Parkı'nı izlemeye olanak sağlayan seyir rampalarına sahiptir. Yapının su damlasını andıran zemin katında, bulunduğu konumdan bakıldığında binaya çok farklı şekiller veren rampalar boyunca uzanan diagonel çizgiler ve güneşlikler yer almaktadır.

Tematik Pavyonlardan Akvaryum: Dünya'nın en büyük nehir akvaryumu olan bu yapı, 300'den fazla hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır. Aynı zamanda, ziyaretçilerine dünya'nın en büyük nehirlerinin temsilini gözlemleme imkanı da sunmaktadır. Akvaryumun içinde çeşitli sesler, nem ve sis ile yaratılan farklı ekosistemler sayesinde ekolojik ve coğrafi bölgelerin özellikleri beş duyu organı ile algılanabilmektedir.

Tematik Alanlar: Susuzluk, Iglonun Tuzu, Su Şehirleri, Şiddetli Su, Oikos Su ve Enerji, Paylaşılan Su, Su ilhamları olarak belirlenmiştir (Zaragoza, 2008).

Şekil.1.368. Su Kulesi, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Pequeviajes, 2008).

Şekil.1.369. Akvaryum, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Housines, 2008).

Şekil.1.370. Susuzluk Pavyonu, Tasarım Martin Azua

Kaynak: (Azua, 2011).

Şekil.1.371. İglo'nun Tuzu Pavyonu, Mimar Enric Ruiz Geli

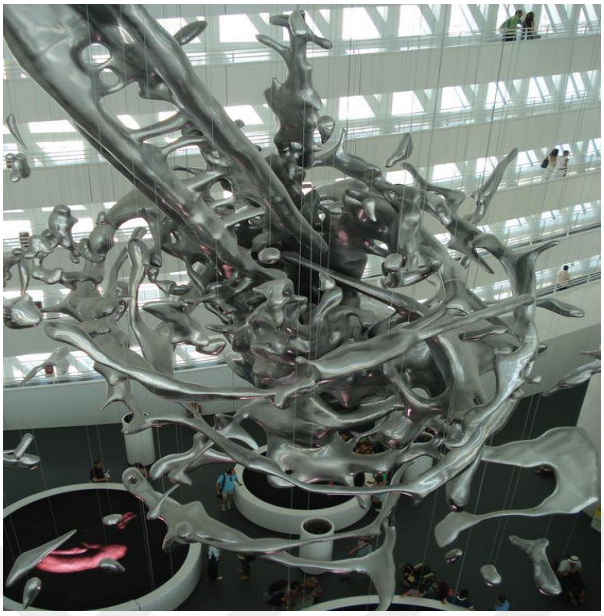
Kaynak: (Scholtus, 2008).

Şekil.1.372. Aragon Pavyonu, Zaragosa, 2008

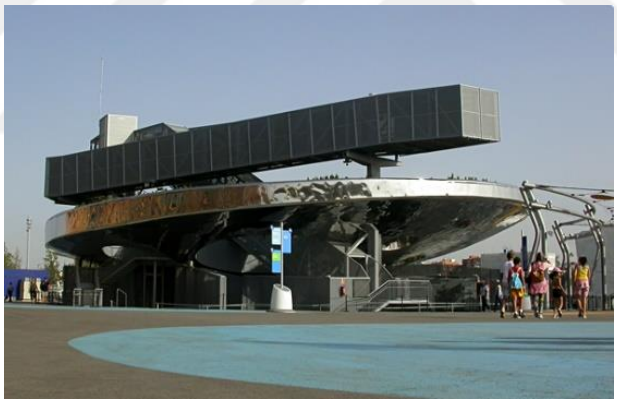
Kaynak: (Alfie, 2011).

Şekil.1.373. Aragon Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Zaragoza, 2015).

Şekil.1.374. Paylaşılan Su Pavyonu, Zaragosa, 2008

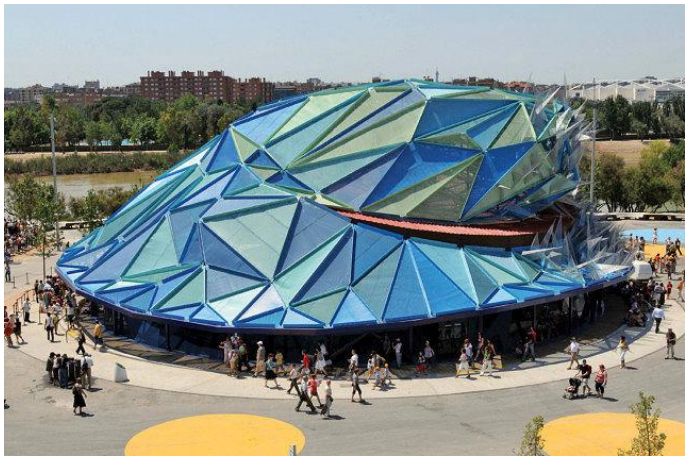
Kaynak: (Sedelmayer, 2008).

Şekil.1.375. Paylaşılan Su Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Sedelmayer, 2008).

Şekil.1.376. Şiddetli Su Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Cerca, 2008).

Şekil.1.377 Su İlhamları Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Singhal, 2013).

Şekil.1.378 Su İlhamları Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Singhal, 2013).

Şekil.1.379. Yaşam İçin Su Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Vargas, 2008).

Şekil.1.380 Yaşam İçin Su Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Vargas, 2008).

Şekil.1.381. Seramik Orman Güneş Enerjisi Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Chino, 2012).

Şekil.1.382. Güneş Enerjisi Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Chino, 2012).

Şekil.1.383. Portekiz Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Portugese Pavilion, 2009).

Şekil.1.384. Filipinler Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Animo, 2008).

Şekil.1.385. Afrika Duvarı, Kenya Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Leeb, 2008).

Şekil.1.386. Kenya Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Leeb, 2008).

Şekil.1.387. Zaragosa, 2008

Kaynak: (Almendron, 2008).

Şekil.1.388. Zaragosa, 2008

Kaynak: (Almendron, 2008).

Şekil.1.389. Zaragosa, 2008

Kaynak: (Almendron, 2008).

Şekil.1.390. Zaragosa, 2008

Kaynak: (Almendron, 2008).

1.4.5.21. 2010 Shanghai / Çin

Resmi Adı	:	Expo Shanghai 2010 - Expo 2010 Shanghai
Tarih	:	01.05.2010 - 31.10.2010
Ülke	:	Çin
Şehir	:	Shanghai
Tema	:	Better City, Better Life - İyi Şehir, İyi Yaşam
Kategori	:	International Recognized Exhibition - Uluslararası Tanınmış Sergi
Organizatör	:	The Chinese Government - Çin Hükümeti
Alan	:	528 Hektar
Katılımcı	:	192 Ülke
Ziyaretçi	:	73.000.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015o).

2030 yılından itibaren, dünya nüfusunun % 60'nın kentsel olma olasılığı; sürdürülebilirlik, güvenlik ve hijyen gibi önemli konularda endişeye sebep olmaktadır. Bu nedenle kentsel planlama, yenilikçi çözümler ve sürdürülebilir kentlerin gelişimi için yeni politikaların tartışılması amacı ile Shangai Exposu "Ahenk Şehri" kavramına dayandırılmıştır (Expo, 2010).

Şekil.1.391. Expo 2010 Shangai

Kaynak: (Vilagkiallitas, 2009).

İnsan ve Doğa Uyumu: Expo 2010 alanı'nın iki parçasını oluşturan Huangpu Nehri'nin iki tarafı kıyıya yakın yeşil bir alanla birleştirilerek master planın anahtar yönü olmuştur. İnsan yapımı yapıların arasında bulunan yeşil alanlarla, insan ve doğanın uyum içinde birlikte varoluşu gibi önemli bir noktaya vurgu yapılarak tema yönünün altı çizilmiştir (Expo, 2010).

Şekil.1.392. Sergi Açılışı, Oryanal Taç

Kaynak: (Shandong Qilu Celadon Museum, 2010).

Geçmiş, Bugün ve Gelecek Uyumu: Alandaki eski endüstriyel binaların, diğer tarihi yapıların Expo 2010 Shanghai sırasında ve sonrasında etkili bir şekilde muhafaza edilmesine karar verilmiştir. Kültürel mirasın daha yaşanabilir bir gelecek yaratmak için gerekli olduğuna dair güçlü bir mesaj gönderilmek istenmiştir. "İnsanoğlunun Arasındaki Uyum" arayışı da bireyler ve gruplar arasında çeşitli aktiviteler yoluyla en son iletişim teknolojileri kullanılarak iletişim için somut bir platform yaratma arzusunun bir ifadesi olarak sunulmuştur.

"İyi Şehir, İyi Yaşam" teması ile yapılan Expo 2010 Shanghai en çok katılım gösterilen Expo organizasyonu olma ünvanına sahiptir. Şehirlerdeki yüksek yoğunluklu yaşam düzeni sebebiyle kültürel çarpışmalar, kaynak yokluğu ve çevre dejenerasyonu gibi problemler ile karşılaşılmaktadır. Şehirlerin kontrolsüz genişlemesinin bu problemleri ağırlaştırdığı ve sonuç olarak şehir hayatını sarstığı

fikri, organizasyon temasının zeminini oluşturmuştur (Expo, 2010). Katılımcı ülkelerin mimari tasarımlarında iç ve dış mekân birlikteliğinin sanat öğeleri ile desteklendiği görülmektedir (Tagliabue, 2010).

Yetmiş altı adet heykel peyzajın bir parçası olarak Expo 2010 Shanghai alanına yerleştirilmiştir. Sanat eserleri; Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Japonya, Rusya, İtalya, Fransa, Belçika ve Kübalı sanatçılar tarafından yapılmıştır (Expo China, 2010).

Şekil.1.393. Çin Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Zimmer, 2016).

Şekil.1.394. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.395. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.396. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

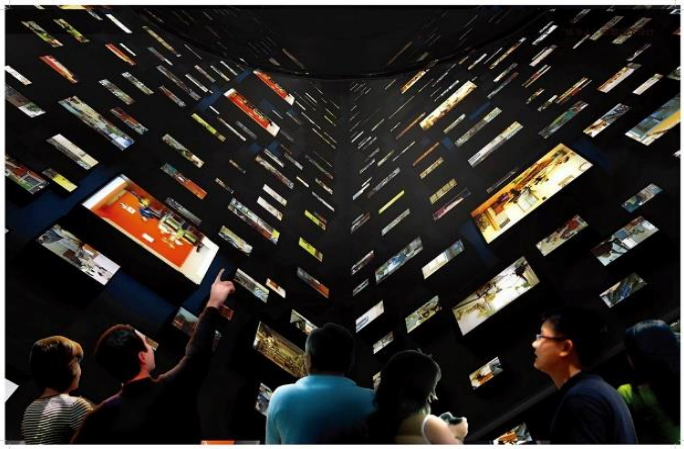
Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.397. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.398. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.399. Çin Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Zimmer, 2016).

Şekil.1.400. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.401. Tema Pavyonları, Shangai, 2010

Kaynak: (Wang, 2014).

Şekil.1.402. İspanya Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Tagliabue, 2010).

Şekil.1.403. İspanya Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Tagliabue, 2010).

Şekil.1.404. İngiltere Pavyonu, Shangai, 2010

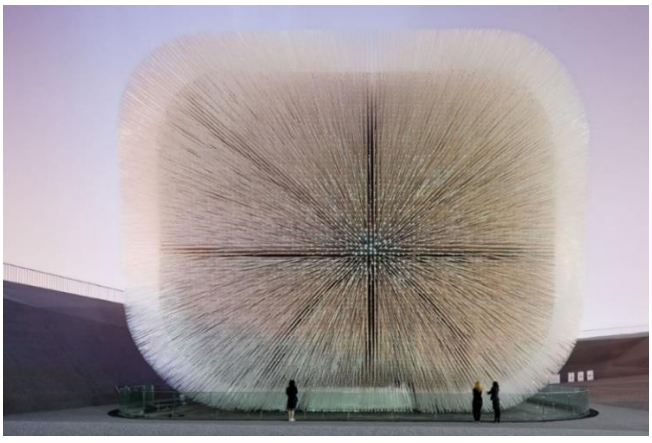
Kaynak: (Heatherwick, 2010).

Şekil.1.405. İngiltere Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Heatherwick, 2010).

Şekil.1.406. İngiltere Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Heatherwick, 2010).

Şekil.1.407. Kore Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Welch, 2014).

Şekil.1.408. Kore Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Welch, 2014).

Şekil.1.409. Almanya Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Desingboom, 2010).

Şekil.1.410. Almanya Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Desingboom, 2010).

Şekil.1.411. Fransa Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Denis, 2009).

Şekil.1.412. Fransa Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Denis, 2009).

Resim.1.413. Belçika Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Welch, 2016).

Şekil.1.414. Belçika Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Welch, 2016).

Şekil.1.415. Polonya Pavyonu, Shangai, 2010

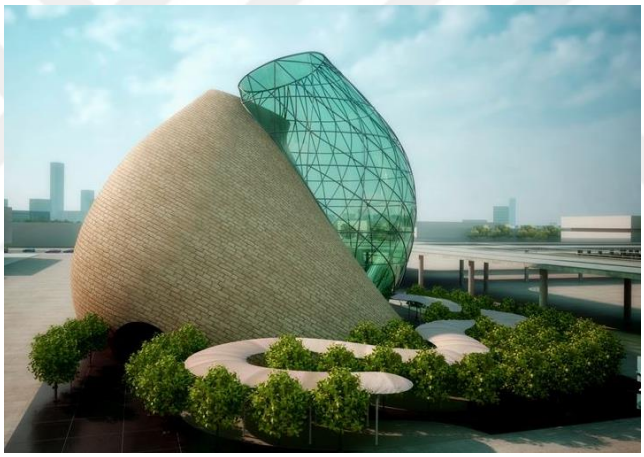
Kaynak: (Warmann, 2010).

Şekil.1.416. Polonya Pavyonu, Shangai, 2010

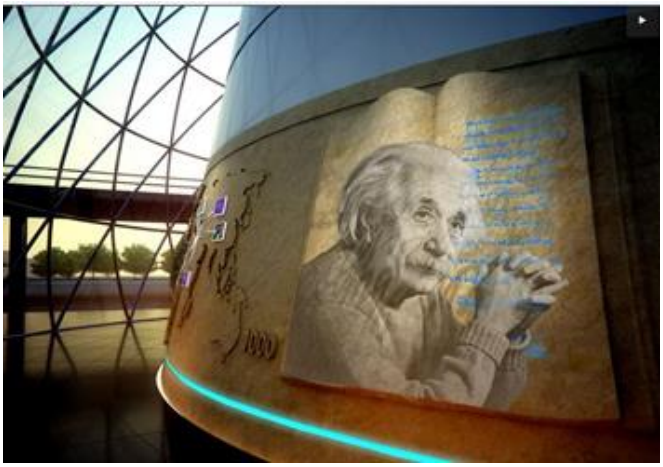
Kaynak: (Warmann, 2010).

Şekil.1.417. İsrail Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Dotan, 2010).

Şekil.1.418. İsrail Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Dotan, 2010).

Şekil.1.419. Makau Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Singhal, 2013).

Şekil.1.420. Makau Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Singhal, 2013).

Şekil.1.421. Afrika Pavyonu, Shangai, 2010

Kaynak: (Time, 2016).

Şekil.1.422. Shangai, 2010

Kaynak: (Statues, 2014).

Şekil.1.423. Shangai, 2010

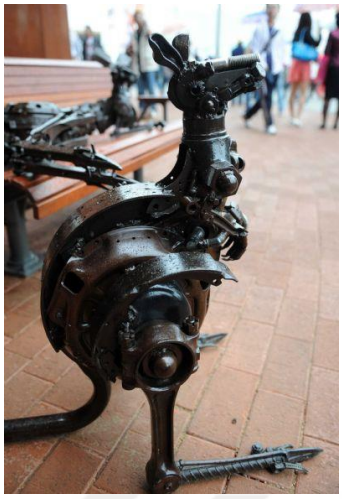
Kaynak: (Jianguo, 2010).

Şekil.1.424. Shangai, 2010

Kaynak: (China, 2010).

Şekil.1.425. Shangai, 2010

Kaynak: (China, 2010).

Şekil.1.426. Shangai, 2010

Kaynak: (China, 2010).

Şekil.1.427. Shangai, 2010

Kaynak: (Ran, 2010).

Şekil.1.428. Shangai, 2010

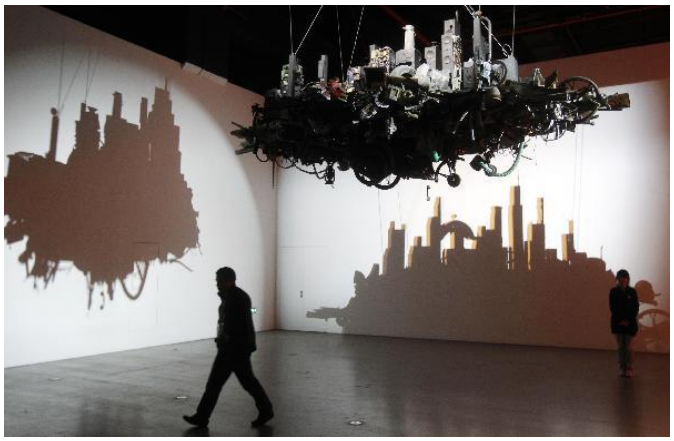
Kaynak: (Base, 2010).

Şekil.1.429. Shangai, 2010

Kaynak: (Base, 2010).

Şekil.1.430. Shangai, 2010

Kaynak: (Xinhua, 2010).

Şekil.1.431. Shangai, 2010

Kaynak: (Base, 2010).

Şekil.1.432. Shangai, 2010

Kaynak: (Base, 2010).

Şekil.1.433. Shangai, 2010

Kaynak: (Imandra, 2010).

Şekil.1.434. Shangai, 2010

Kaynak: (Imandra, 2010).

Şekil.1.435. Shangai, 2010

Kaynak: (Imandra, 2010).

Şekil.1.436. Shangai, 2010

Kaynak: (Imandra, 2010).

1.4.5.22. 2013 Suncheon Bay / Güney Kore

Resmi Adı	:	Suncheon Bay Garden Expo 2013
Tarih	:	2013
Ülke	:	Güney Kore
Şehir	:	Suncheon Bay
Tema	:	Garden of World Dünya Bahçesi
Kategori	:	International Horticulture Specialised Exposition Uluslararası Özel Botanik Sergi
Organizatör	:	Goverment Korea Güney Kore Hükümeti
Alan	:	111 Hektar
Katılımcı	:	23 Ülke
Ziyaretçi	:	4.000.000 Kişi

Kaynak: (Organisation, 2013).

Şekil.1.437. Suncheon Bay Garden Expo 2013

Kaynak: (Jencks, 2014).

Suncheon Körfezi, Türkiye'nin de 1993 yılında imzalamış olduğu sulak alanların korunması amacıyla yapılan Ramsar Sözleşmesi kapsamında tescillenen

dünyanın en sulak beş bölgesinden birisidir. “Dünya Bahçesi” teması ile düzenlenen Suncheon Bay Garden Expo 2013 ile amaçlanan birincil hedef; şehirleşmenin Suncheon Körfezi’ne doğru kaymasını önleyerek doğal habitatın korunması ve ekosistemdeki biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilmesi için gerekli önlemlerin alınmasıdır (Organisation, 2013).

Suncheon Bay Garden Expo 2013; ana sergi alanı, uluslararası sulak alanlar merkezi ve arboretum olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Ana sergi alanında Dünya, Çiçek, Su, Orman, Tema, Oyun ve Doğuya Özgü Tedavi Edici Bitki Bahçeleri olmak üzere yedi çeşit bahçe bulunmaktadır (Organisation, 2013).

Şekil.1.438. Rock Garden, Suncheon Bay, 2013

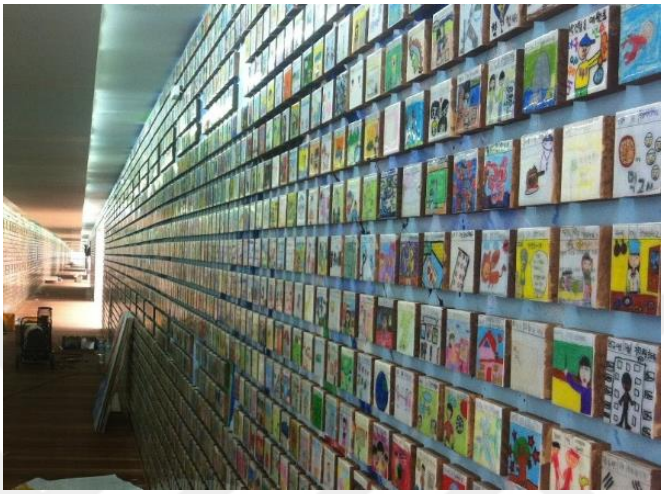
Kaynak: (Özkan, Arşiv, 2013).

Sulak alanlar merkezi olarak adlandırılan binada Suncheon Körfezi’nin ekolojik önemi ve alandaki ülke bahçeleri hakkında ziyaretçiler bilgilendirilmiştir. Güneş ve jeotermal enerji kullanılarak binanın enerji maliyeti % 40 azaltılmıştır (Organisation, 2013).

Ana sergi alanını sulak alanlar merkezine bağlayan “Rüya Köprüsü” çocukların yaptığı 145 bin resim çalışmasıyla süslenmiştir. Eski nakliye konteynerlerinden yapılan köprü aynı zamanda dünyada bir köprü üzerinde sergilenen

ilk sanat galerisine ev sahipliği yapmıştır. Rüye Köprüsü, 2010 Shanghai Expo'sundaki Kore Sergi Salonunu da tasarlayan sanatçı Kang Ik-jung tarafından "Yenileme ve kaynakların sirkülasyonu" fikri ile inşa edilmiştir (Organisation, 2013).

Şekil.1.439. The Bridge of Dreams, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Özkan, Arşiv, 2013).

Dünya çapında tasarımcıların katılımıyla oluşturulan Tema Bahçeleri arasında Suncheon Gölü Bahçesi, Kum Kurdu Yolu, Labirent Bahçesi, Kaya Bahçesi, Çocuk Oyun Bahçesi gibi bahçeler yer almaktadır. Alan içerisinde Suncheon şehrinin simgesi olan ve şehri birleştiren köprünün temsilinin yapıldığı tepelerden ve derinliği bir ile üç metre arasında değişen gölden oluşan Suncheon Gölü Bahçesi yaratılmıştır (Organisation, 2013).

Şekil.1.440. Göl bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Kurgusu Charles Jengs tarafından yapılan sergi alanı alt temalara ayrılmış, alt tema tasarımları farklı sanatçılar tarafından yapılmıştır. Tema Bahçesi 85.000 m^2 lik bir alan üzerine kurulmuştur. Kum Kurdu Yolu'nun tasarımı Hwang Ji Hae tarafından yapılarak 28.000 m^2 lik bir arazi üzerine inşa edilmiştir. Labirent Bahçesi 3.200 m^2 üzerine "Maskot K Kuru" şeklinde düzenlenmiştir. Kaya Bahçesi 5.000 m^2 üzerine yapılarak, 600 yıllık melengiç ağacı ve kayalardan oluşmuştur. Ayrıca, ağaç heykel, ağaç direk kullanılarak geleneksel bir atmosfer yaratılmıştır (Organisation, 2013).

Şekil.1.441. Kore Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Garden, 2013).

Şekil.1.442. Bitki Heykelleri, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Tesol, 2014).

Şekil.1.443. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.444. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.445. Bitki Heykelleri

Kaynak: (Yongsan, 2015).

Şekil.1.446. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.447. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.448. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.449. Çin Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.450. Çocuk Oyun Alanı, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.451. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

Şekil.1.452. Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Gowman, 2013).

1.4.1.23. 2014 Qingdao / Çin

Resmi Adı	:	2014 Qingdao International Horticultural Exposition - 2014 Qingdao Uluslararası Botanik Expo
Tarih	:	01.04.2014 - 30.10.2014
Ülke	:	Çin
Şehir	:	Qingdao
Tema	:	The World, For The World - Dünyadan, Dünya için
Kategori	:	International Horticulture Specialised Exposition - Uluslararası Özel Botanik Sergi
Organizatör	:	Qingdao Municipality - Qingdao Belediyesi
Alan	:	241 Ha
Katılımcı	:	37 Ülke
Ziyaretçi	:	12.000.000 Kişi

Kaynak: (Municipality, 2014).

Şekil.1.453. Expo 2014 Qingdao

Kaynak: (Expo 2016).

Qingdao EXPO alanı, dünyaya tohumlar atmak üzere görevlendirilen yedi kızın yeryüzünün en güzel yerini aramaları efsanesinden hareketle kültürel orijinallik, teknolojik yenilikler, doğal oluşum alt tema bölgelerine ayrılmıştır (Municipality,

2014). 2010 yılı mayı ayında başlayan çalışmaların tasarımları Luban Adwars Proje Tasarım firması tarafından yapılmıştır.

Expo 2014 Qingdao logo'sunun anlamı: Ana grafik sembol, Çince'deki "Z" harfi ile Çin kültüründeki sakinliği, derinliği ve Çin'in uzun tarihini, logodaki yeşil renk, ekolojiye verilen değerin önemini ve doğayla dostluğun enerjisini yansıtmaktadır. Çin atasözüne göre, turkuaz (qing) maviden gelir ama ondan üstündür ve Qingqing adlı maskot turkuaz Qingdao şehrini yansıtmaktadır. Tasarımda kıvrılan dalgalar, uçuşan bulutlar, yüksek tepeler ve üç ağaç tepesi bulunmaktadır. Kıvrılan dalgalar şehrin daha ileri bir uygarlık seviyesine ilerleme konusundaki uyumu, bulutlar Baiguo Dağındaki bulutlarını ve 2014 Expo'sunun beklentisini, yüksek tepeler Laoshan dağını ve Qingdao'nun Çin turizmindeki yerini, ağaç tepeleriyse, "Dünyadan, Dünya İçin" temalı 2014 Expo'sunu ve doğayla dostluğu, ekolojiyi vurgulamaktadır (Expo Antalya, 2016).

Şekil.1.454. Expo 2014 Quingdao Logosu

Kaynak: (Municipality, 2014).

Şekil.1.455. Expo 2014 Quingdao Maskotu

Kaynak: (Municipality, 2014).

Alan fiziki olarak; uluslararası, çiçekçilik, bitkisel, çocuk rüyası, bilim, kurumsal, dağ, çay, tarım, çin bahçeleri bölümlerine ayrılmıştır. Expo alanında 35 katılımcı ülke bahçesi ve 33 tema bahçesi olmak üzere toplam 68 bahçe mevcuttur (Municipality, 2014).

Şekil.1.456. Çiçek, Kent Ve Yaşam Temalı Quingdao Bahçesi

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.457. Botanik Pavyonu, Qingdao, 2014

Kaynak: (Municipality, 2014).

Expo alanının yapım aşamasındaki çalışmalar dağın orijinal hali bozulmadan, doğal kaynaklar ve biyoçeşitlilik korunarak yapılmıştır. Orman arazisi olmasına rağmen 15.000 nakil olmak üzere 107.000 ağaç dikilmiştir. Expo alanında yaprak şeklinde tasarlanan botanik pavyon, Asya kıtasının en büyük çelik konstrüksiyonlu seralarından biri olmuştur. 23.000 m^2 alana sahip olan botanik pavyonda deniz bitkileri ve bambu bölümüde bulunmaktadır (Municipality, 2014).

2010 yılı mayıs ayında başlayan çalışmaların tasarımları Luban Adwars Proje Tasarım firması tarafından yapılmıştır. "Dünya İçin Toprak" pavyonu Qingdao'nun sembol çiçeği olan Çin gülüne benzetilmiştir. 28.000 m^2 genişliğinde bir alan tematik sunumlar, çiçekçilik yarışmaları ve genel hizmetler için kullanılmıştır (Municipality, 2014).

Şekil.1.458. "Dünya İçin Toprak" Pavyonu, Qingdao, 2014

Kaynak: (Municipality, 2014).

Alanda biçok heykel kullanılmıştır. Qingdao EXPO 2014 kültürel etkinlikleri çerçevesinde 2012 yılında düzenlenen Uluslararası Heykel Parkı Yarışmasına 41 ülkeden katılan 822 tasarımcının 2454 projesi değerlendirilmiştir. Finalist olarak seçilen 80 heykel projesinin küçük ölçekli modelleri ile bir sergi yapılıp kamuoyu ile paylaşılmıştır. Alanda kullanılan heykellerin bir kısmı bu sayede kazanılmıştır (Municipality, 2014).

Şekil.1.459. Qingdao, 2014

Kaynak: (Ünsal, 2014).

Şekil.1.460. Qingdao, 2014

Kaynak: (Sculpture, 2014).

Şekil.1.461. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.462. Qingdao, 2014

Kaynak: (Sculpture, 2014).

Şekil.1.463. Qingdao, 2014

Kaynak: (Sculpture, 2014).

Şekil.1.464. Qingdao, 2014

Kaynak: (Sculpture, 2014).

Şekil.1.465. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.466. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.467. Lirik İleti, İlker Yardımcı, Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.468. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.469. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.470. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.471. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.472. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.473. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.474. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.475. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.476. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.477. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

Şekil.1.478. Qingdao, 2014

Kaynak: (Özkan, 2014b).

1.4.5.24. 2015 Milano / İtalya

Resmi Adı	:	International Registered Exhibition Expo 2015 Milan - Uluslararası Tanınmış Fuar Expo 2015 Milano
Tarih	:	01.05.2015 – 31.10.2015
Ülke	:	İtalya
Şehir	:	Milano
Tema	:	Feeding the Planet, Energy for Life - Gezegeni Beslemek, Yaşam için Enerji
Kategori	:	International Registered Exhibition - Uluslararası Tanınmış Sergi
Organizatör	:	Expo 2015 SpA - İtalya Hükümeti
Alan	:	110 Hektar
Katılımcı	:	145 Ülke
Ziyaretçi	:	21.500.000 kişi

Kaynak: (BIE, 2015p).

Expo 2015 Milano'nun logosu, Giorgio Armani'nin Başkanlığını yaptığı jüri tarafından seçilen, evrensel bir üne sahip olan Leonardo da Vinci'nin insanoğlunun dünya dinamiklerinin kalbindeki pozisyonunu simgeleyen Vitruvius Adamı'dır (Expo Milano, 2015: 2).

Şekil.1.479. Expo 2015 Milano Logosu

Kaynak: (Caviglia, 2011).

Expo 2015 Milano'nun gıda işinde gelenek, yaratıcılık ve yeniliği sergileyecek evrensel bir organizasyon olması amaçlanmıştır. Organizasyon birçok temayı

buluşturarak gezegendeki herkesin sağlıklı, güvenli ve yeterli gıdaya ulaşabilmesi gerektiği fikrini vurgulamaktadır (Expo Milano, 2015: 2).

Şekil.1.480. Hayat Ağacı, Milano, 2015

Kaynak: (Hiraimi, 2015).

Şekil.1.481. Milano, 2015

Kaynak: (Torelli, 2015).

Expo 2015 Milano ile tüm insanoğlu için sağlıklı, yüksek kaliteli beslenmenin garanti edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, obezite, kanser, kardiyovasküler rahatsızlıklar, salgın hastalıklar gibi günümüz sağlık sorunlarının engellenmesi konusunda gıdaların önemi vurgulanmıştır. Gıdaların besin değerinin korunması, doğru beslenme eğitiminin sağlanması amacı ile kültürel ve etnik miras olan mutfak geleneklerinin korunması temalar içerisinde yer almıştır. Expo 2015 Milano, evrensel bir tema olan beslenmeyi çevresel, tarihsel, kültürel, antropolojik, tıbbi, teknik, bilimsel ve ekonomik bakış açısıyla ele almayı amaçlamıştır (Expo Milano, 2015: 2).

"Alt temalar üç makro gruba ayrılmıştır; gıda güvenliği kalitesini garanti altına almak için pazar politikaları; insanlık ile gıda arasındaki kültürel ilişki; tarımsal gıda tedarik zinciri ve idaresi." (Expo Milano, 2015: 2).

Milano'da Nisan 2014 tarihinden itibaren başlayan ve 2015 yılının tamamı için, Avrupa müzeleri ile işbirliği içinde, bir kültür merkezi ve sanat kenti olarak statüsünü göstermek amacı ile sergiler düzenlenmiştir. Chagall Segantini, Van Gogh, Fontana, Klein ve Giacometti. Leonardo da Vinci, Michelangelo eserleri sergilenenler arasındadır. Ayrıca şehirde Dante Ferretti, tarafından tasarlanan heykeller sergilenmiştir (Gabrieli, 2015).

Şekil.1.482. Dante Ferretti, Milano, 2015

Kaynak: (Gabrieli, 2015).

Şekil.1.483. Vietnam Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Teresa, 2015).

Şekil.1.484. Vietnam Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Teresa, 2015).

Şekil.1.485. Rusya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Tchoban, 2015).

Şekil.1.486. Rusya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Tchoban, 2015).

Şekil.1.487. İtalya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Archi Expo, 2015).

Şekil.1.488. İtalya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Archi Expo, 2015).

Resim.1.489. Çin Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (World Expo 2015 in Photos, 2015).

Şekil.1.490. Çin Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (World Expo 2015 in Photos, 2015).

Şekil.1.491. Kore Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (World Expo 2015 in Photos, 2015).

Şekil.1.492. Kore Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (World Expo 2015 in Photos, 2015).

Şekil.1.493. Almanya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Bernstein, 2015).

Resim.1.494. Almanya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Bernstein, 2015).

Resim.1.495. Nuh'un Gemisi, Macaristan Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Milano, 2015).

Şekil.1.496. Macaristan Pavyonu, Milano, 2015

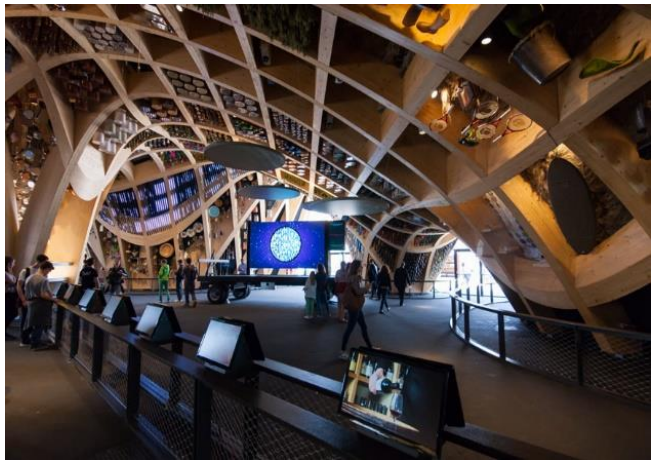
Kaynak: (Milano, 2015).

Şekil.1.497. Fransa Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Bianchini, 2015).

Şekil.1.498. Fransa Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Bianchini, 2015).

Şekil.1.499. Golden Bridge, Shu Yong, Milano, 2015

Kaynak: (Xinhua, 2015).

Şekil.1.500. Circle of Life, Marko Gavriloviç, Milano, 2015

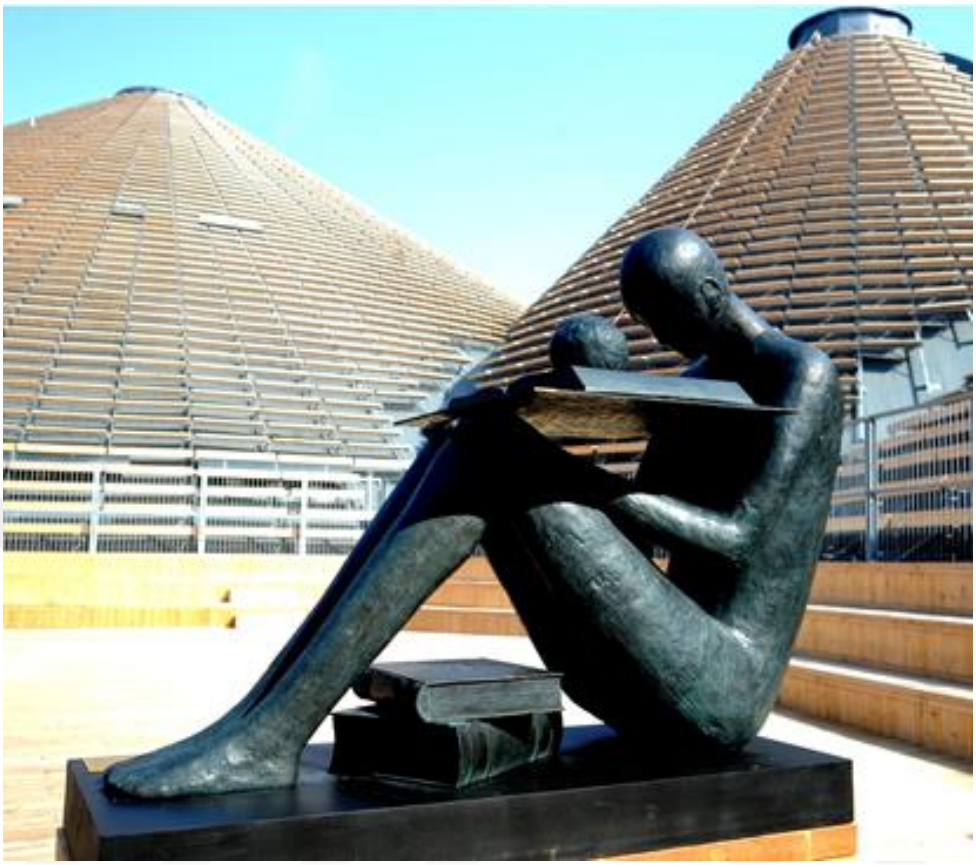
Kaynak: (Gavrilovic, 2015).

Resim.1.501. 2015 Milano

Kaynak: (World Expo 2015 in Photos, 2015).

Şekil.1.502. Milano, 2015

Kaynak: (World Expo 2015 in Photos, 2015).

Şekil.1.503. Slovakya Pavyonu, Milano, 2015

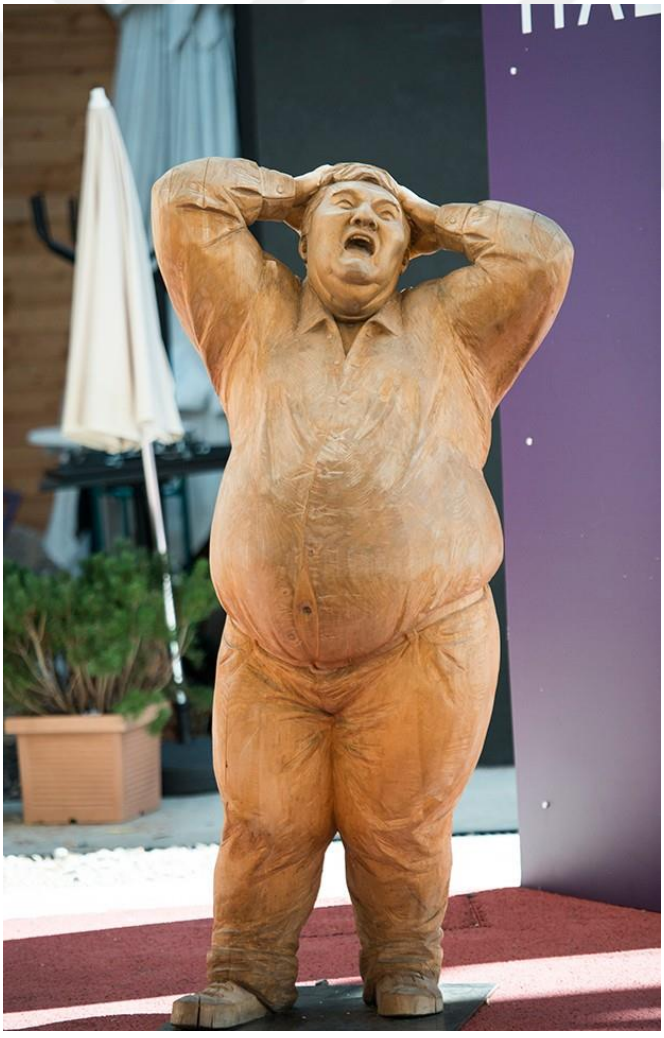
Kaynak: (Muncey, 2015).

Şekil.1.504. Slovakya Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Muncey, 2015).

Resim.1.505. Ahşap Heykel, 2015 Milano

Kaynak: (Muncey, 2015).

1.4.6. Türkiyenin Katıldığı Expolar

Expo fuarlarına katılım Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlamaktadır. Döneminin sosyopolitik ve kültürel yapısı, buna paralel olarak şekillenen mimarlık disiplinindeki dönüşümler Expo'lardaki ülke pavyonlarında yapılan uygulamalarla kendini göstermektedir.

"Türkiye pavyonları, çeşitli dönemlerde Doğu/Batı, geleneksel/modern, ulusal/uluslararası gibi kavram kutuplaşmaları ekseninde değişik biçimlerde yer almıştır. Ulusal kimlik arayışlarının Türk Pavyonları üzerinden gözlemlenebildiği, dönemin yapısını birebir yansıttığı görülmektedir. Bu bağlamda Expolardaki Türk Pavyonları Türk mimarlığında farklı dönemlerde farklı bakış açıları çerçevesinde, "Türk kimliğini ve onun mimari temsiliyet" ini görselleştiren bir mimari ürün kataloğu olmuştur." (Altun, 2007b).

1.4.6.1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Geniş bir coğrafyaya sahip olan Osmanlı İmparatorluğu'nun, dünya fuarlarını ürün çeşitliliğini göstermek için bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir. Dünya fuarlarında sergilenen İmparatorluk ihtişamı katılımcılar tarafından ilgi gördüğü, sergilerden bir çok uluslararası ödül aldığı yapılan çalışmalar göstermektedir.

"Osmanlı İmparatorluğu'nun farklı dönemlerde değişen siyasi ve toplumsal yapısına bağlı olarak farklı kimlik arayışları ortaya çıkmıştır. Dünya Fuarlarının karakteristik özellikleri ve siyasi iradenin mimarlığa yüklediği görev bağlamında, sergi pavyonlarında mimarlığın bir ileti öğesi şeklinde kullanılması sonucunu doğurmuş ve mimarlıktaki arayışlar sergi pavyonlarına yansımıştır (Altun, 2003: 142). Genellikle Osmanlı motiflerinin sergilendiği pavyonlarda zaman zaman camii ya da minare gibi dini yapı unsurlarının da kullanıldığı görülmektedir." (Özkelle, 2006: 141).

19. yy'ın ilk yarısı boyunca hâkim olan klasik eğilimler, ikinci yarısında yerini çoğul bir çeşitliliğe bırakmıştır. Genel tavır olarak eklektisizm'in içinde çeşitli mimari uygulamalar arasında 1860'lardan başlayarak ağırlıklı olarak oryantalizm

benimsenmiştir. Avrupanın ekonomik ve dolayısı ile politik güç kazandığı bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu ile bazı Doğu ülkelerinde Batılılaşma anlayışı gelişmiştir. Bu anlayış içerisinde Oryantalizm; Arap, Mağribi, Fatimi, Çin öğeleriyle dönem mimarlığında yerini bulmuştur. Çoğunluğu yabancı ya da yabancı ülkelerde eğitim görmüş Gayri-Müslim mimarlar tarafından tasarlanan yapıların büyük bir bölümü Doğu romantizmi içinde, özellikle cephelerinde bir yandan İslam-Türk dünyasının, diğer yandan Neo-Roman, Neo-Rönesans, Neo-Barok akımlarının, belirgin biçim kalıpları kullanılarak tasarlanmıştır. Neo-Ottoman yapılardaki arayışlar, önceki dönemlerden farklı olarak, İslami öğelerin ya da Batılı modellerin yapıya eklenmesi değil, Osmanlı mimarisinin geleneksel birikimini özgün bir biçimde yorumlayarak Batı'nın modelleriyle uyumlu halee getirilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır (Altun, 2003: 137).

Osmanlı İmparatorluğu'nun Batılılaşma politikası çerçevesinde dönemin siyasi ve toplumsal gelişmelerine paralel olarak ortaya çıkan kimlik arayışları mimari yapılara yansımıştır. Dünya Fuarlarının karakteristik özellikleri ve siyasi iradenin yüklediği görev neticesinde sergi pavyonları bir ileti öğesi olarak kullanılmıştır (Altun, 2003: 141).

Şekil.1.506. Osmanlı İmparatorluğu Pavyonu, Paris, 1925

Kaynak: (İFM, 2011).

Osmanlı Devleti döneminde, 1851 yılından 1915 yılına kadar 17 tane Expo'ya katılım sağlayarak kültürel tanıtım faaliyetleri yapmıştır (İFM, 2007a).

Tablo.1. 4. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Düzenlendiği Yıl	**Ülke**	**Şehir**
1851	İngiltere	Londra
1862	İngiltere	Londra
1867	Fransa	Paris
1873	Avusturya	Viyana
1876	Amerika	Philadelphia
1878	Fransa	Paris
1880	Avusturalya	Melbourne
1888	İspanya	Barcelona
1889	Fransa	Paris
1893	Amerika	Chicago
1897	Belçika	Brüksel
1900	Fransa	Paris
1904	Amerika	Saint Louis
1905	Belçika	Liege
1906	İtalya	Milano
1910	Belçika	Brüksel
1915	Amerika	San Fransisco

Kaynak: (İFM, 2007a)

1.4.6.1.1. 1851 Londra / İngiltere

Osmanlı Devleti'nde çeşitli ürünlerin pazarlandığı ve eğlence niteliği de olan geleneksel panayırlar eskiden beri kurulmaktaydı. Ancak 1851'e kadar Osmanlıların uluslararası sergiler hakkında genel bir fikri yoktu. Ülkede tarım ve sanayi alanlarında yapılan hamleleri Avrupa devletlerine göstermek ve ekonomik sorunlarına çözümler bulmak isteyen Babıali, 1851'den itibaren beynelmilel sergilere katılmaya başladı. Osmanlı Devleti'nin katıldığı ilk uluslararası sergi olan 1851 Londra sergisi, sanayi alanındaki üstünlüğünü ortaya koymak isteyen İngiltere'nin düzenlediği kendi türündeki ilk önemli örnektir. Tanzimat Fermanı'yla Osmanlı'da yenilik hareketi başlatan genç Abdülmecit ise bu ilk sergiye İngiltere Kraliçesi Victoria tarafından davet edilmiştir. Kraliçenin davetini kabul eden padişah, İngilizlerle olan dostane ilişkilerini de göz önünde bulundurarak fuarın Osmanlı İmparatorluğu'nun ürünlerini tanıtmak açısından yararlı olacağını düşünmüş, Osmanlı'nın fuardaki temsiliyet talimatını vermiştir (İFM, 2007a).

Şekil.1.507. Londra, 1851

Kaynak: (Merkezi, 2011).

4 Ekim 1850 tarihli Ceride-i Havadis gazetesinde yayımlanan hükümet bildirisinde, İmparatorluğun sergiye katılma amacı; ülke topraklarının verimliliğini göstermek; Osmanlı tebaasının tarım, sanayi ve sanat alanlarındaki becerilerini kanıtlamak; padişahın ülkenin gelişmesi yolunda sarf ettiği gayreti ortaya koymak olarak yer almıştır. O zamana kadar panayırlar aracılığıyla yürüyen bir ticaret

anlayışına aşina olan Osmanlı, ilk kez katılacağı bu evrensel sergi için uluslararası sergilerin ne olduğu, niçin önemli olduğu, sergiye hangi mal ya da ürünlerin gönderilmesi gerektiğine dair detaylı bilgiler sunmuştur. Bir genelgeyle her türlü toprak ürünleriyle sanayi mamullerinden seçilen numuneler sergiye gönderilmek üzere toplanmıştır. 1851'in mart'ında imparatorluğun çeşitli bölgelerinden 700 üreticiye ait geleneksel tarım ve el sanatları ürünleri 200 sandıkla Feyz-i Bahri Firkateynine yüklenerek İstanbul'dan Londra'ya doğru yola çıkmıştır. Osmanlı heyeti, kötü hava şartları yüzünden Kristal Saray'daki açılışı kaçırsa da yünlü, pamuklu, ipekli dokumalar, hayvansal ve bitkisel gıda maddeleri, tarım ürünleri, halı-kilim, işlenmemiş maden, işlenmiş deri ve mamulleri, seramik eşyalar gibi Osmanlı ürünlerinin sergilendiği salon, İngiliz Kraliçesi Victoria başta olmak üzere birçok ziyaretçinin beğenisini kazanmıştır (İFM, 2007a).

Şekil.1.508. Londra, 1851

Kaynak: (Merkezi, 2007).

1.4.6.1.2. 1855 Paris / Fransa

Osmanlı İmparatorluğu, bu sergiye katılacak ürünlerin belirlenmesi için, tıpkı 1851 Londra Evrensel Sergisi'nde olduğu gibi mahalli meclis ve memurları görevlendirmiş, bölgelerinden sergiye gönderilecek ürünleri seçmelerini ve muntazam bir şekilde İstanbul'a ulaştırmalarını talep edilmiştir. İstanbul, İzmir, Selanik, Trabzon, Aydın, Halep, Niş, İşkodra, Draman, Şam, Niğde, Bozok, Kayseri, Amasya ve Bursa başta olmak üzere İmparatorluğun birçok bölgesinden 2000 aşkın ürün toplanmış, seçilen ürünlere vergi ve gümrük muafiyeti tanınarak, ulaşım masrafları da hükümetçe üstlenilmiştir. İlk kez bu sergiye, İmparatorluktan sanat eserleri de gönderilmiştir (İFM, 2007a).

Şekil.1.509. Paris, 1855

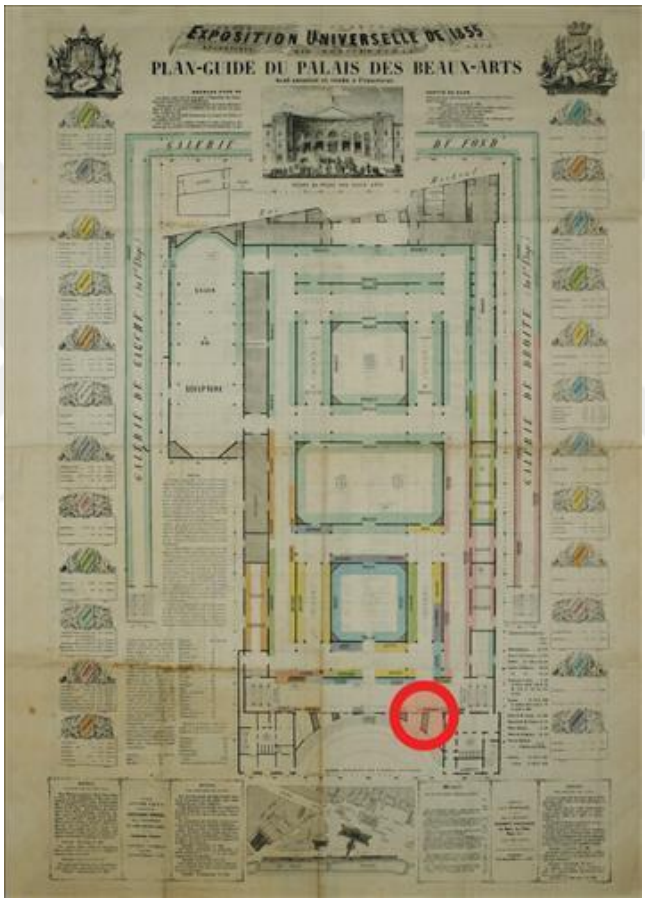

Kaynak: (Paris Les Expo, 2016).

Sergide Uşak, Görde; Demirci, Kula, Afyonkarahisar, Sivas- Hereke halı ve seccadeleri yer almıştır. Tophane Fabrika-i Hümayun ürünleri, Şam tüfekleri, beşli ve gümüş yaldızlı Yanya tabancaları, bakır ve bronzdan mangal, karavana ve tepsiler,

davul, zurna, kemençe gibi Doğuya özgü müzik aletleri sergilenenler arasındadır. Çekmece dolaplar; nalın gibi süslü ve kabartmalı ahşap eşyalar; altın ve gümüş işlemeler; İncirköy Fabrika-i Humayunu yapımı porselen ve cam eşyalar; Çanakkale seramikleri; Kütahya çinileri; fırınlanmış topraktan yapılma çubuk lüle ve biblolar Osmanlı 19. yüzyıl el sanatlarının topluca görülmesine imkân sağlamıştır (İFM, 2007a).

Şekil.1.510. Fuarda Osmanlı İmparatorluğu Pavyonu Yeri, Paris, 1855

Kaynak: (Merkezi, 2007).

1855 Paris Fuarının getirdiği yenilik sadece teknolojik gelişmelerin değil aynı zamanda resim ve heykelin de kültürel bir yaklaşımla sergilenmesidir. Batılılaşma sürecinin etkileriyle sanat alanında yaşanan gelişmeler ve 1851 sergisindeki eksikliklerin fark edilmesiyle, Osmanlı İmparatorluğu İstanbul'da yaşayan heykeltıraş Artin Pascal Bilezikci tarafından yapılan, 1854 Kırım Savaşı'ndaki Osmanlı, İngiliz ve Fransız ittifakını simgeleyen anıt projesi ile de katılmış ve ödül almıştır (Altun, 2003: 145).

Resim.1.511. Fuar Açılışı, Paris, 1855

Kaynak: (Paris Les Expo, 2016).

Resim.1.512. Artin Pascal Bilezikci, 1855 Paris

Kaynak: (Kreiser, 1927).

1.4.6.1.3. 1862 Londra / İngiltere

II. Londra Sergisi'ne, Osmanlı devleti, hazineye önemli mali külfet yüklemesine rağmen katılmıştır. Bir hükümet taktirinde "Sergiye iştirak edilmemesinin düşünüldüğü ancak bu durumun Osmanlı İmparatorluğu'nun ziraat, sanayi ve sanat sahalarındaki ilerlemesinden yabancı devletlerin şüphe etmelerine sebep olabileceği için bu düşünceden vazgeçildiği" ifade edilmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun II. Londra Sergisi'nde ürünlerini sergilediği alan, yirmi beş bölümde sergilenmiştir (İFM, 2007a).

Şekil.1.513. Londra, 1862

Kaynak: (Göğüş, 2007).

Osmanlı Devleti'ni sergide, sergi komiseri olarak görevlendirilen Sadrazam Fuad Paşa'nın oğlu Nazım Bey temsil etmiştir. Osmanlı, İmparatorluğu'nun ziraat, sanayi ve sanat sahalarındaki ilerlemesini yabancı devletlere göstermek için sergideki yerini almış, sergide ürünlerinin performansıyla da, özellikle dokumacılık, el sanatları ve dericilik ürünlerinde Avrupa ile rekabet edebilecek seviyede olduğunu ortaya koymuştur. Uluslararası sergi jürisi, Osmanlı ürünlerini 83 madalya ve 44 mansiyon ile ödüllendirmiştir (İFM, 2007a).

1862 Londra Uluslararası Sergisinde, Osmanlı İmparatorluğu sanat alanına ağırlık vermiş, geleneksel el sanatları ürünleri dışında güzel sanatlar pavyonunda baskı sanatı dalında İstanbul'dan Mühendisyan'ın çalışmaları da yer almıştır. Bunlar arasında Osmanlı ve Ermeni kaligrafilerinin değişik türlerini gösteren tipografik ve gravür örneklerini içeren bir tablo, çeşitli büyüklükte tuğralar ve kağıt para klişeleri de

bulunmaktadır. Bunun dışında geleneksel el sanatı ürünleri ve tarım ürünleri köşk biçimli küçük pavyonlarda sergilenmiştir (Paros, 2014).

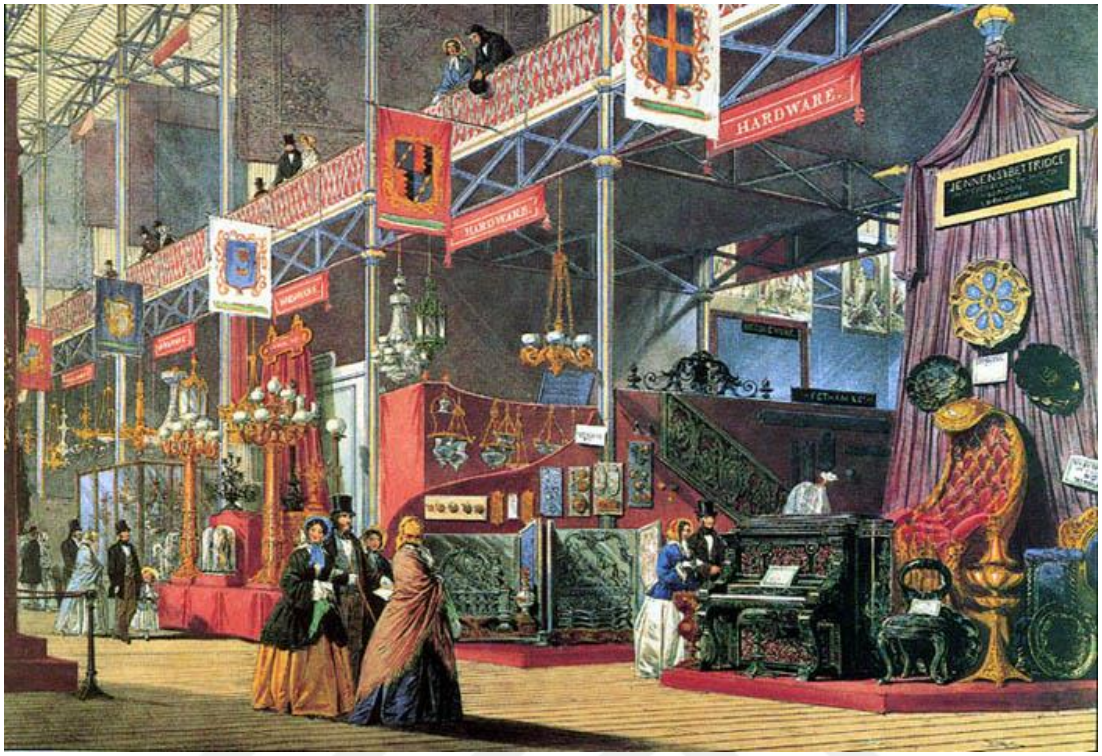
1862 Londra Sergisi'nde 19 ülke sanat dalında eser sunarken, Osmanlı Devleti'ni bu dalda Rum ve Bulgar kökenli bir aileden gelen Kostaki Musurus Paşa!nın oğlu Paul Mussurus beş adet yağlı ve sulu boya resimle temsil etmiştir. 1862 Londra Sergisi'ne Osmanlı Devleti 1855'e göre daha az ürünle katılmıştır. Osman Hamdi Bey'in resimleri de 1862 Londra Sergisinde yer almıştır (Göğüş, 2007). Paul Musurus, babasıyla birlikte gençlik döneminde Londra'ya taşınmış, diplomatik görevler almıştır. Resim ve şiirleri The Ashmolean Müzesi, Birmingham City Müzesi ve Victoria and Albert Müzesi'nde bulunmaktadır.

Şekil.1.514. Mussurus Bey, Londra, 1862

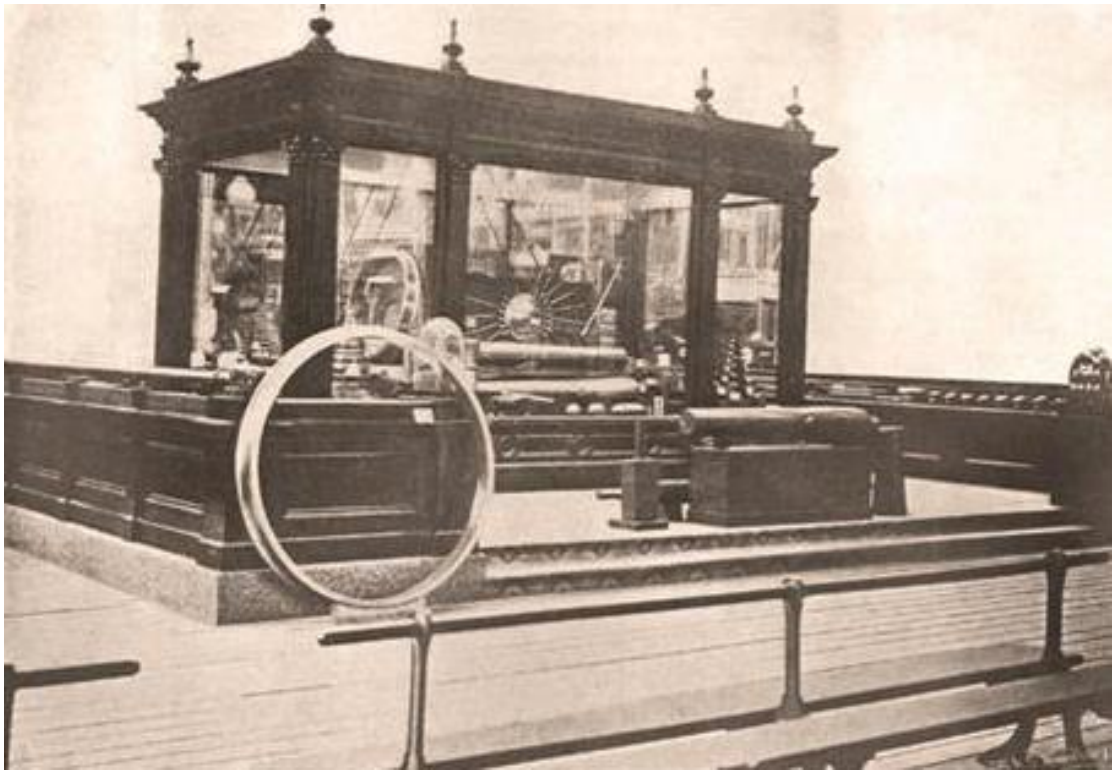
Kaynak: (wikisource, 2016)

Şekil.1.515. Londra, 1862

Kaynak: (Merkezi, 2007).

Şekil.1.516. 1862 Londra

Kaynak: (Merkezi, 2007).

1.4.6.1.4. 1867 Paris / Fransa

1867 Paris Sergisi diğerlerinden farklı olarak, Osmanlı Pavyonu'nda ilk kez resim sergilenmiş olması açısından önemlidir. Bu sergide Şeker Ahmet Ali Paşa'nın bazı resimleri ile Sultan Abdülaziz'in büyük boy bir portresi izleyiciye sunulmuştur (İFM, 2008: 2).

Sergi öncesinde Maksut Efendi, Naim Efendi, Yervant Efendi ve Muhsin Efendi'den oluşan teknik ekibi Paris'e göndermiş ve sergi sonuna kadar Paris'te kalması kararlaştırılmıştır. Bu teknik ekip Osmanlı için ayrılan pavyonu düzenlemiş ve burayı Osmanlı mimari tarzı üzerine inşa etmiştir. Sergi eşyalarının Mesajeri Şirketi gemilerinden birine yüklenerek gönderilmesi düşünülmüş ve bu vapura ödenecek 100.000 kuruşluk ücretin yarısının hemen diğer yarısının da bir hafta sonra ödenmesi kararlaştırılmıştır. Vapura, gönderilecek eşyaların tamamı sığmamış olduğundan bir kısmı yüklenerek iki memurla birlikte yola çıkartılmıştır. Kalan eşya da diğer iki memurla birlikte gönderilmiştir. Sergi eşyalarının, mahalline konularak düzenlenmesinden sonra ortaya çıkacak masrafların bir deftere yazılarak gönderilmesi şartıyla ödeme yapılacağı bildirilmiştir. Eşyaların düzenlenmesi için istihdam edilen Komisyonca Kostaki Efendi'ye selase, hesabat odası kâtiplerinden Mehmet Esat Efendi'ye de rabia derecelerinin verilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti tarafından Selahaddin Beyefendi sergiye komiser olarak tayin edilmiş ve 2 Nisan 1867 tarihinde Paris'e gitmek üzere İstanbul'dan hareket etmiştir (Tekdemir, 2013: 11).

1867 Paris sergisi'ne Osmanlı Devleti tarım, sanayi, el sanatları ve güzel sanat dallarında 64 kategoride 4 bin 946 parça ile katılarak, Fransa ve İngiltere'nin ardından en fazla katılım sağlayan 3. ülke olmuştur. Osmanlı Devleti, sergi ana binası içinde yer alan pavyonun dışında, sergi alanında Osmanlı mimarisinin ihtişamını yansıtan bir köşk, bir hamam, bir cami ve bir de sebil bulunan Türk köyü de kurmuştur. Fransa Outendirck'in ifadesiyle; köşk, hamam ve cami Champ de Mars'da bir sarayın üçayağı şeklinde yerleşmiştir. Sergi binasında özel olarak hazırlanan büyük salonda, muhteşem kalabalık eşliğinde, İmparator, İmparatoriçe ve Sultan Abdülaziz ödül kazananlara ödüllerini vermişlerdir (İFM, 2008: 111).

Şekil.1.517. Pusudaki Zeybek, Osman Hamdi, Paris, 1867

Kaynak: (Merkezi, 2008).

Şekil.1.518. Sultan Abdülaziz'in Fuar Alanına Gelişi

Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

1867 Paris Sergisi münasebetiyle "La Turquie A Propos De L'Exposition Universelle de 1867" adlı kitabı kaleme alan Frans Outendirck, Osmanlının bu sergide ortaya koyduğu tavrı şu şekilde yorumlamıştır: Sergideki eserler, Osmanlı'nın

önyargılara ve haksızlıklara karşı cevabıdır. (Merkezi, 19. yy Fuarlarında Osmanlı İmparatorluğu, 2008) Sultan Abdülaziz Paris'ten ayrılırken "Le Figaro" gazetesi manşetinde ise; "Osmanlı Sultanı Fransızların kalbini de beraberinde götürüyor" demekteydi (İFM, 2008: 87).

Şekil.1.519. Osmanlı PavyonundaTürk Kahvesi İkramı, Paris, 1867

Kaynak: (Çelik, 1999).

Şekil.1.520. Osmanlı Yalısı, Paris, 1867

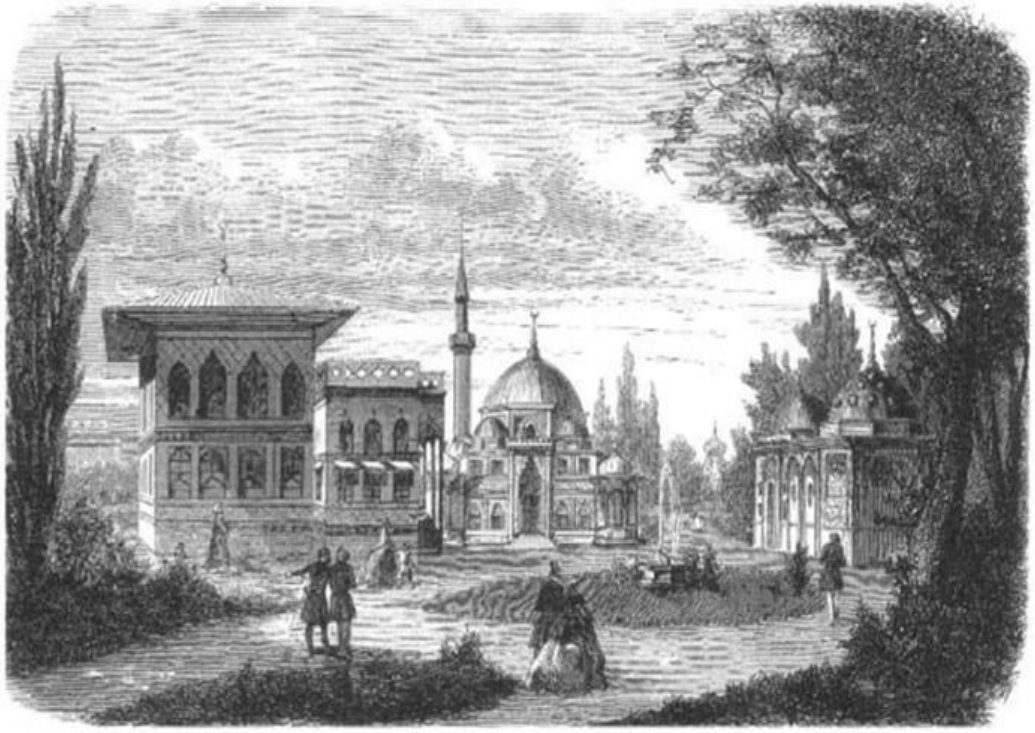
Kaynak: (Göğüş, 2007).

Şekil.1.521. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867

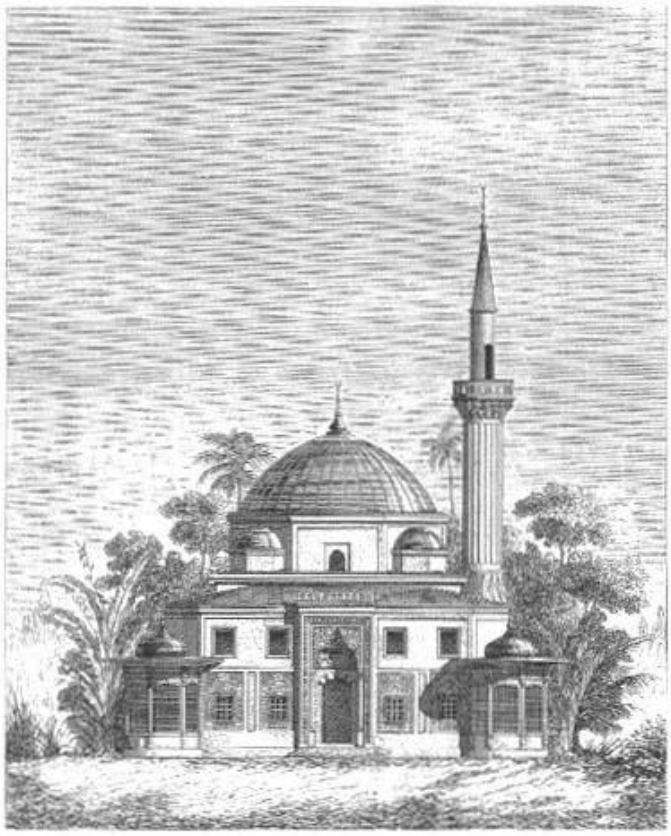
Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

Şekil.1.522. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867

Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

Şekil.1.523. Cami, Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867

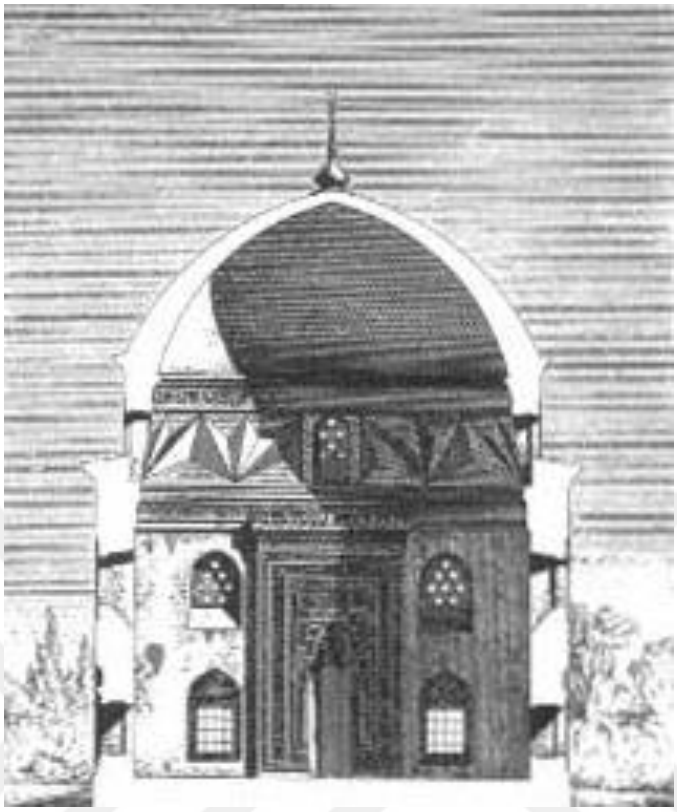
Kaynak: (Çelik, 1999).

Resim.1.524. Osmanlı ve Mısır Yapıları, Paris, 1867

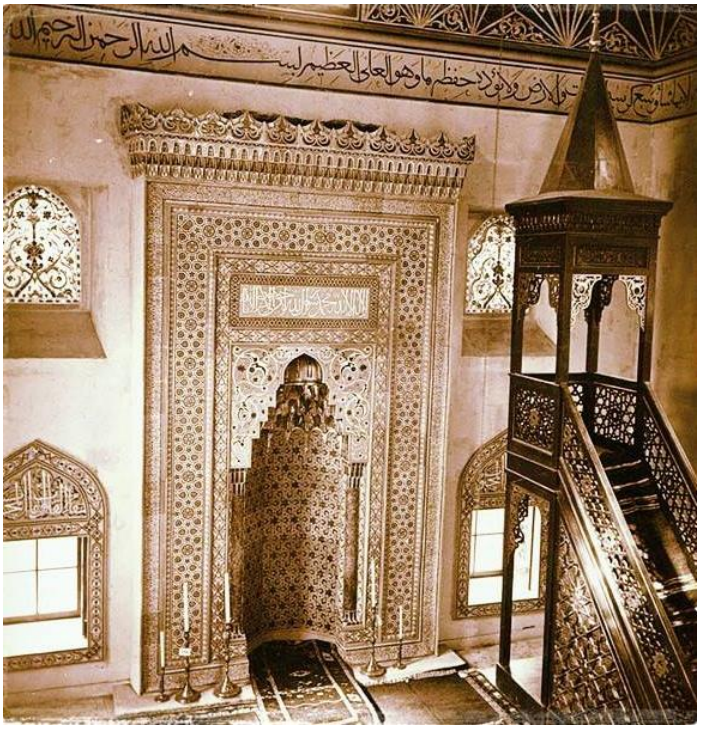
Kaynak: (Göğüş, 2007).

Resim.1.525. Osmanlı Cami Pavyonu, Paris, 1867

Kaynak: (Çelik, 1999).

Şekil.1.526. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867

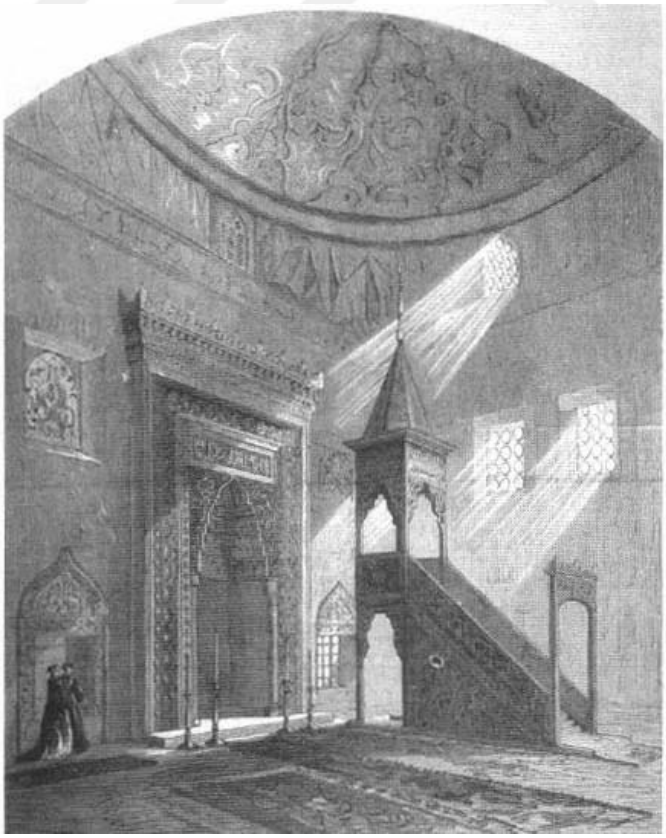
Kaynak: (Çelik, 1999).

Şekil.1.527. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1867

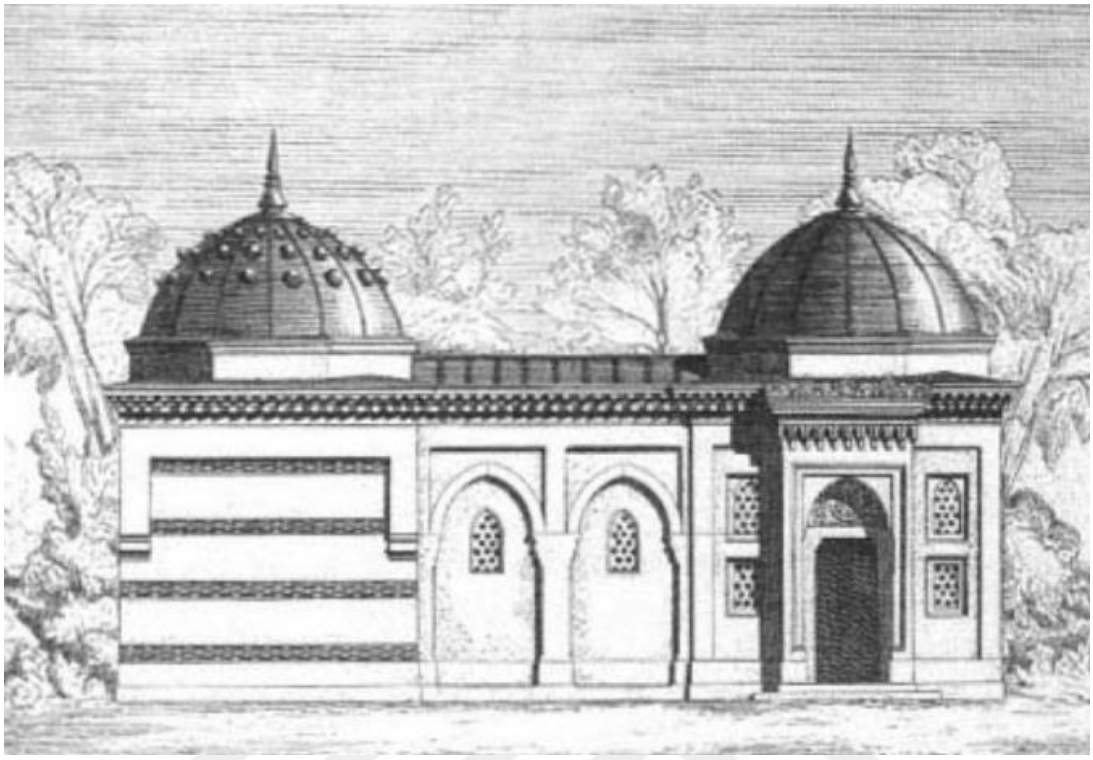
Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

Şekil.1.528. Osmanlı Cami Pavyonu, Paris, 1867

Kaynak: (Çelik, 1999).

Şekil.1.529. Türk Hamamı, Paris, 1867

Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

Resim.1.530. Osmanlı Hamam Yapısı, Paris, 1867

Kaynak: (Göğüş, 2007).

Şekil.1.531. Sultan Abdülaziz'in Karşılanması

Kaynak: (Merkezi, 2011).

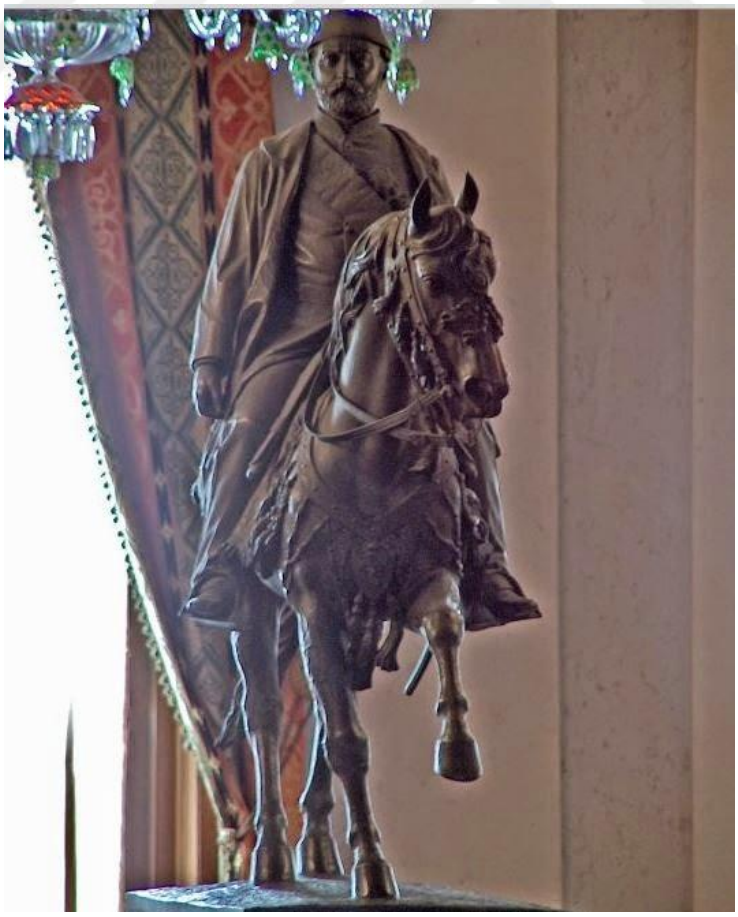
Resim.1.532. SultanAbdülaziz İçin Verilen Resepsiyonun Davetiyesi

Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

18 Temmuz 1867'de Londra'yı, dolayısı ile Avrupa'yı ilk kez seyahat eden padişah olarak da tarihe geçen Sultan Abdülaziz'in onuruna Londra Belediyesi tarafından verilen ziyafette bir hatıra Madalyonu takdim edilmiştir. Madalyonun ön yüzünde "Sultan Abdülaziz'in bir portresi ve Londra Ziyareti 1867" yazıları görülmekte, arka yüzde ise solda St. Paul Katedrali önünde ayakta duran ve Londrayı temsil eden batılı bir kadın figür, sağda Sultan Ahmet Camii'nin önünde ayakta duran oryantalist bir kadın figürünün eli ile tokalaşmaktadır. Oryantalist kadın figürü bir eli ile tokalaşırken sanki diğer sol eli ile peçesini açar gibidir. İki figürün arasında City of London armasını temsil eden bir kalkan ve üzerinde de "Welcome"- hoş geldiniz yazmaktadır (Civelekoğlu, 2013). Abdülaziz Avrupa'dan çok etkilenmiş, İngiliz donanmasının gücü onu korkutmuş, Viyana'daki heykeller ilgisini çekmiştir. Bunun üzerine Fransız heykeltıraş Fuller getirterek, at üzerinde bir heykelini yaptırmıştır (İFM, 2011).

Şekil.1.533. Sultan Abdülaziz, Fuller, 1871

Kaynak: (Emel, 2014).

Şekil.1.534. Sultan Abdülaziz'in Ziyareti Anısına Yapılan Madalyon

Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

Şekil.1.535. Sultan Abdülaziz'in Ziyareti Anısına Yapılan Madalyon

Kaynak: (Civelekoğlu, 2013).

1.4.6.1.5. 1873 Viyana / Macaristan

Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya Macaristan İmparatorluğu tarafından 1873 yılında Viyana'da düzenlenen uluslararası sergiye de katılmıştır. Osmanlı pavyonları, Rusya ve Mısır pavyonları gibi, serginin Doğu ülkelerine ayrılmış bölümünde yer almıştır. Osmanlı devletinin sergi komiserliğini Osman Hamdi Bey yaparken, pavyon düzenlemelerini de Montani Efendi gerçekleştirmiştir. Viyana Sergisi'nde oluşturulan Osmanlı pavyonu yedi yapıdan oluşmuştur.

Şekil.1.536. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873

Kaynak: (Çelik, 1999).

Ana yapı, III. Ahmed Çeşmesi'nin bir örneğidir ve Osmanlı pavyonlarının merkezi niteliğindedir. Sergi Sarayı'nın doğu girişi ile Güzel Sanatlar Sarayı arasında yerleştirilmiştir. Sultan Ahmed Çeşmesi aslına uygun olarak tam ölçekli bir şekilde kopyalanmıştır. Cephe panolarının ayrıntıları, Osmanlı ustaları tarafından işlenmiş, kullanılan malzemelerin çoğu başta çiniler olmak üzere İmparatorluk'tan getirtilmiştir (İFM, 2011: 20).

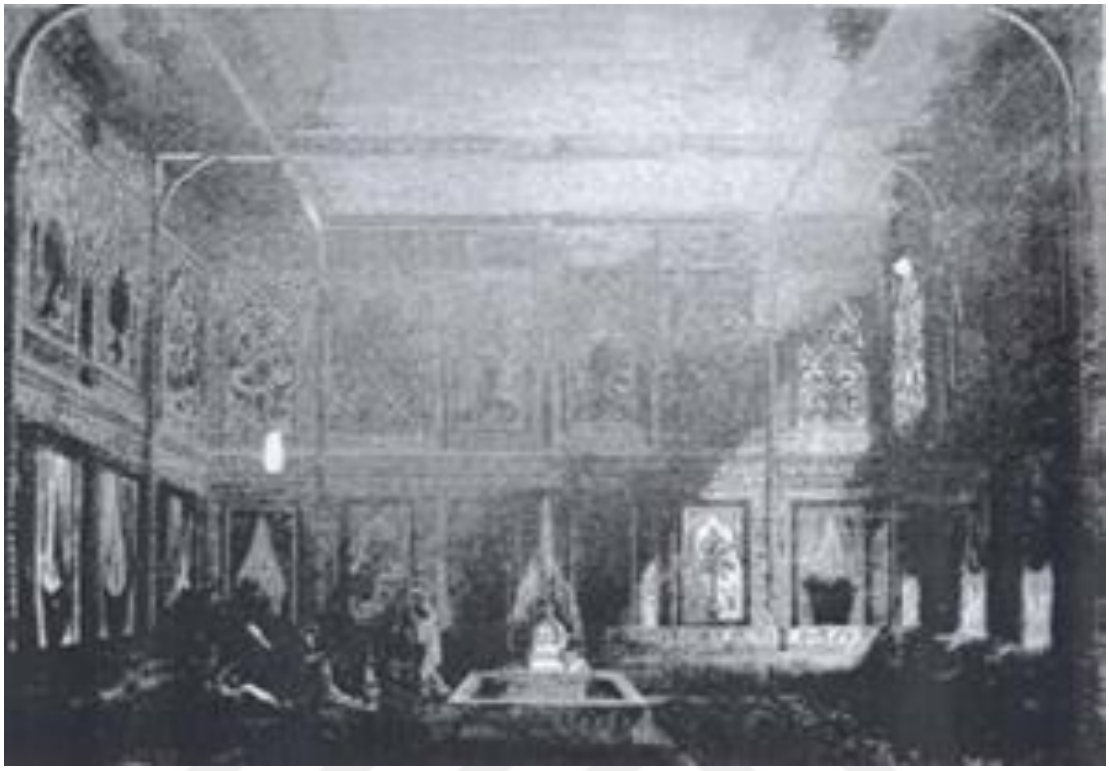
Diğer yapılar ise padişaha ait Hazine-i Hassa (mücevher gibi değerli parçalar sergilenmiştir), İstanbul köşklerinin bir örneği, hamam, kahvehane ve bedesten'dir. Dönemin gazetelerinden Basiret'te yer alan bilgilere göre Osmanlı pavyonunda bir de porselen fırını bulunmaktadır. Viyana Sergisi'nde Osmanlı mimari üslûbunun Osmanlı binalarının tasarımı, anıtlardan ve yerel geleneklerden izler taşımıştır. Sergi açılışına, Viyana Türk Büyükelçiliği General Konsolos Sekreteri Falkon Bey, büyükelçilik ve komisyon doktoru Dr. Löbisch, doğuyu bir çok kereler incelemiş olan Baron Wasberg, Bay Maurhet (Parkulier) onur üyeleri olarak katılmıştır (Göğüş, 2007: 135).

Şekil.1.537. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873

Kaynak: (Merkezi, 2011).

Şekil.1.538. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873

Kaynak: (Göğüş, 2007).

Şekil.1.539. Osmanlı Pavyonu, Viyana, 1873

Kaynak: (Çelik, 1999).

Hazine-i Hassa binasına, değerli mücevherlerin sergilenmesinden dolayı, görkemli bir hava verilmek için çok masraf edilmiştir. Bu nedenle Osmanlı yönetimi, buradaki eşyaların sergi sonrasında kullanılması talimatını vermiş, bu talimat doğrultusunda, mobilyalar başka amaçla tekrar kullanılırken, teşhir camekânları da ülkedeki okullara, müzelere ve devlet binalarına gönderilmiştir (İFM, 2011).

Şekil.1.540. Türk Kahvesi, Viyana, 1873

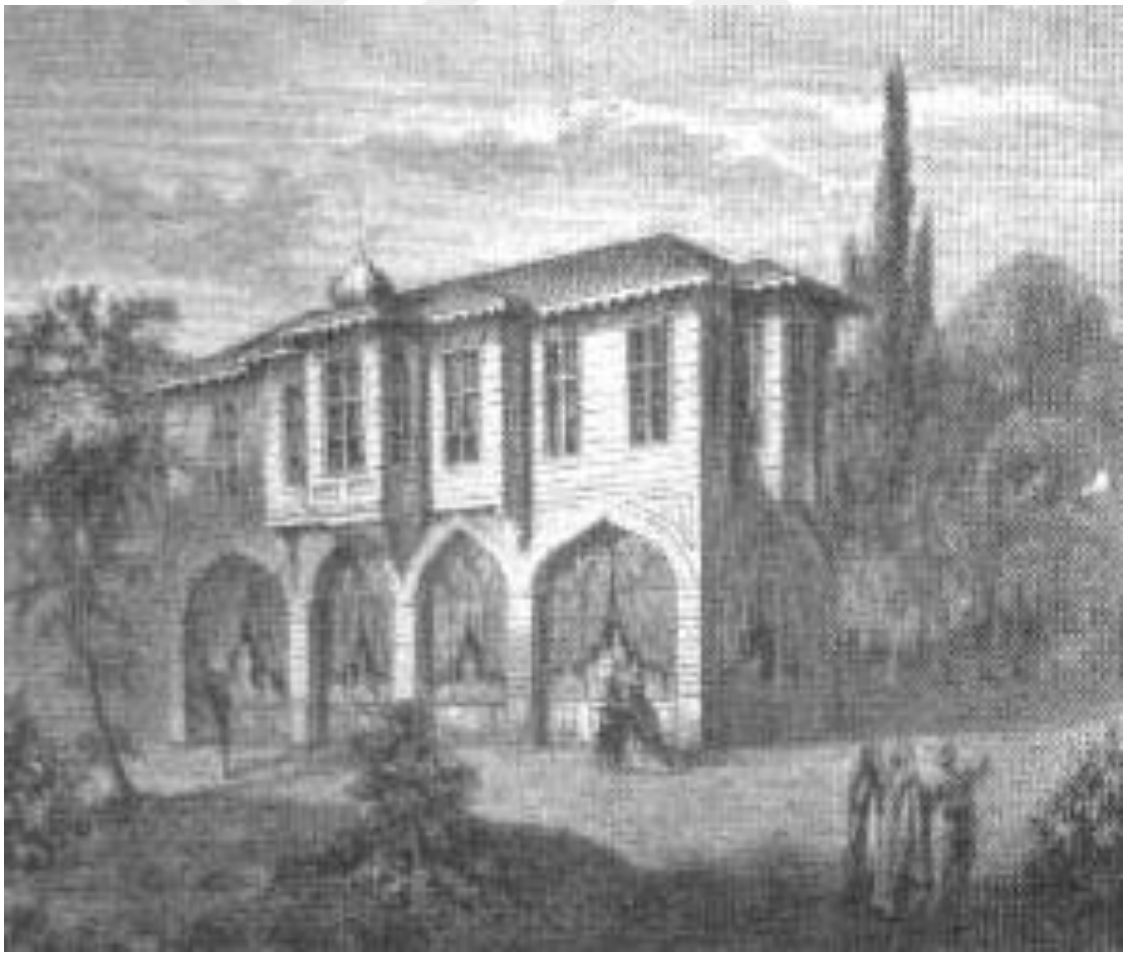
Kaynak: (Çelik, 1999).

Sergi Komisyonu Başkanlığını da yürüten Nafia Nazırı İbrahim Edhem Paşa tarafından, Viyana Sergisi için üç kitap hazırlattırılmıştır. Birinci kitap Pascol Sebah'ın fotoğraflarıyla Osmanlı kıyafetlerini içeren ve hazırlanmasına Osman Hamdi'nin de katkıda bulunduğu, Les Costumes populaires de la Turquie en 1873 adlı kitaptır. Les Costumes, bir belge kitap olmanın ötesinde, Osmanlı kültürünün "Bütünlük içindeki çeşitliliğini" göstermesi bakımından da önemlidir. İkinci Osmanlı yayını ise, Marie de Launay, Montani Efendi, Boğıs Şaşıyan Efendi ve M. Maillard'ın ortak bir çalışması olan ve Osmanlı mimarisini detaylı bir şekilde tanıtan Usul-i Minari-i Osmani (L'Architecture Ottomane) adlı kitaptır. Osmanlı himayesinde çıkan üçüncü kitap ise Müze-i Hümayun'un Müdürü ve aynı zamanda sergi heyetinin üyesi P. A. Dethier'in kaleme aldığı Bosphore et Constantinople'dir. Kitapta Bizans ve

klasik Osmanlı anıtlarının yanı sıra Darülfunun ve Harbiye Nezareti gibi 19. yy'ın önemli eserlerine de yer verilmiştir (İFM, 2011: 27).

1873 Viyana Sergisi'ne Osmanlılar geleneksel el sanatları ve tarım ürünlerinin yanı sıra güzel sanatlar alanında da katılmıştır. Sergi için özel üç eser hazırlattırılmıştır. Osman Hamdi Bey'in tabloları da sergide altı madalya almıştır (Türk Fuarcılık Tarihi, 2011: 28). 24 Nisan 1873 günü 'Weltausstellungs-Zeitung'un kapağında Osman Hamdi Bey hakkında bir makale yer almış, "Viyana Dünya Sergisi Türk Genel Komiseri Osman Hamdi Bey" başlıklı yazıda Osmanlı sergisinin başarısından bahsedilerek, bu başarıların İstanbul'da çalışmalarını sürdüren komisyonun eseri olduğu ve bu komisyonun ruhununda Osman Hamdi Bey olduğu söylenmiştir (Göğüş, 2007: 121).

Şekil.1.541. Türk Çarşısı, Viyana, 1873

Kaynak: (Çelik, 1999).

1.4.6.1.6. 1876 Philadelphia / Amerika

1876 yılı Amerika'nın bağımsızlığını kazanmasının 100. yıldönümü sebebi ile yapılan fuar Osmanlı'nın Amerika da katıldığı ilk fuar olma özelliğini taşımaktadır. Osmanlı Devleti fuar hazırlıklarının yapıldığı 1876 yılında ilk kez Anayasa ile tanışmış, iyice yayılan Bulgar isyanları ile mücadele etmeye ağırlık vermiştir. Osmanlı pavyonun açılması için hazırlıklarının yapıldığı Mayıs ayında bir darbe ile Sultan Abdülaziz tahtan indirilmiş, gözaltında bulundurulduğu Feriye Saraylarında 4 Haziran 1876 günü bilekleri kesilmiş olarak ölü bulunmuştur. Fuar başladığında Abdülaziz tahta iken, bittiğinde Abdülhamit tahtı devralmıştır (İFM, 2011).

Osmanlı Devleti, Philadelphia'da Türk Kahve Evi ve Kapalıçarşı stantları ile fuara katılmaya karar vermiştir. Ancak Osmanlı'yı temsil eden heyet sergileyecekleri ürünlerin listesini zamanında teslim edemedikleri için fuar kataloğunda Türk ürünleri yer alamamıştır. Osmanlı Devleti 121 kargo paketinden oluşan 13 tona yakın sergi malzemelerini Mayıs 1876 sonunda fuar alanına ulaştırmıştır (İFM, 2011).

Şekil.1.542. Türk Tiyatrosu, Philadelphia, 1876

Kaynak: (Avenue, 2010).

Osmanlı için ayrılan fuar alanında otantik halılar halkın ziyaretine sunulmuştur. Osmanlı'da farklı olan şeylerden biri Makedonya tütünü olmuştur.

Ayrıca Osmanlı'daki hoşgörüyü simgelemesi ve azınlıkların ülkede huzur içinde yaşadıklarını göstermesi açısından Filistin'deki Arap Hristiyan türbelerini anlatan eserlere de yer verilmiştir. Fuarı gezenlere Türk kahvesinin ikram edildiği Türk Kahve Evi', Türk ürünlerin sergilendiği dört çarşı arasında yer almıştır. Çarşı şeklinde düzenlenen stantlarda halı, kılıç, kostüm, kilim gibi geleneksel ürünler sergilenmiş, Amerika nargile ile tanışmıştır (Perkins, 2010).

Şekil.1.543. Philadelphia, 1876

Kaynak: (Avenue, 2010).

36 kategoride sergilenen ürünlerden dikkate değer olanlar diploma ve bronz madalya ile derecelendirilmiştir. 13.104 ürün değerlendirmeye alınmış, Osmanlı standında yer alan 86 ürün ödüle layık görülmüş, fuarın en fazla değerli ürününe sahip olan ülkesi olmuştur. Osmanlı'nın değişik yörelerinden fuara getirilen zeytinyağı jüri tarafından takdire değer görülmüş, ipek kozası da sıra dışı liyakat ödülü ile ödüllendirilmiş, halı ve kilimler övgü almıştır (Perkins, 2010).

Şekil.1.544. Philadelphia, 1876

Kaynak: (Avenue, 2010).

Şekil.1.545. Türk Kahvesi İkramı, Philadelphia, 1876

Kaynak: (Kourelis, 2010).

Şekil.1.546. Philadelphia, 1876

Kaynak: (Avenue, 2010).

Resim.1.547. Philadelphia, 1876

Kaynak: (Avenue, 2010).

1.4.6.1.7. 1893 Chicago / Amerika

Osmanlı İmparatorluğu, ABD Başkanı tarafından bizzat Sultan II. Abdülhamit'e özel bir heyet gönderilerek davet edilmiştir. Sultan II. Abdülhamit de derhal bir komisyon kurulmasını ve gerekli hazırlıkların hızla yerine getirilmesini ferman buyurmuştur. İmparatorluğu'nun sergi komiserliğini İbrahim Hakkı Bey, yardımcılığını Fahri Bey yürütmüştür. Osmanlı İmparatorluğu sergiye, örnek bir Türk köyü, çeşitli el sanatları, halı, kumaş, mobilya, çini, yerli silah gibi eşyalar ile bina ve gemi maketleri içeren bir pavyonla iştirak etmiştir. Türk köyünün bulunduğu Midway'de, Osmanlı varlığını gösteren en önemli yapı 1867 Paris Sergisi'nden bu yana sergilenen ikinci cami olma özelliğini taşıyan yapı olmuştur. Sergi'de Bab-ı Humayun'un yakınındaki çeşme için III. Ahmed Çeşmesi model seçilmiş, Sergi Komiseri Hakkı Bey, bu çeşme için, "1703'ten 1730'a kadar süren III. Ahmed'in saltanatında ihtişam ve muhteşemliğin bir dönüm noktasıdır" demiştir (İFM, 2011: 28).

Şekil.1.548. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893

Kaynak: (Paper, 2016).

Şekil.1.549. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893

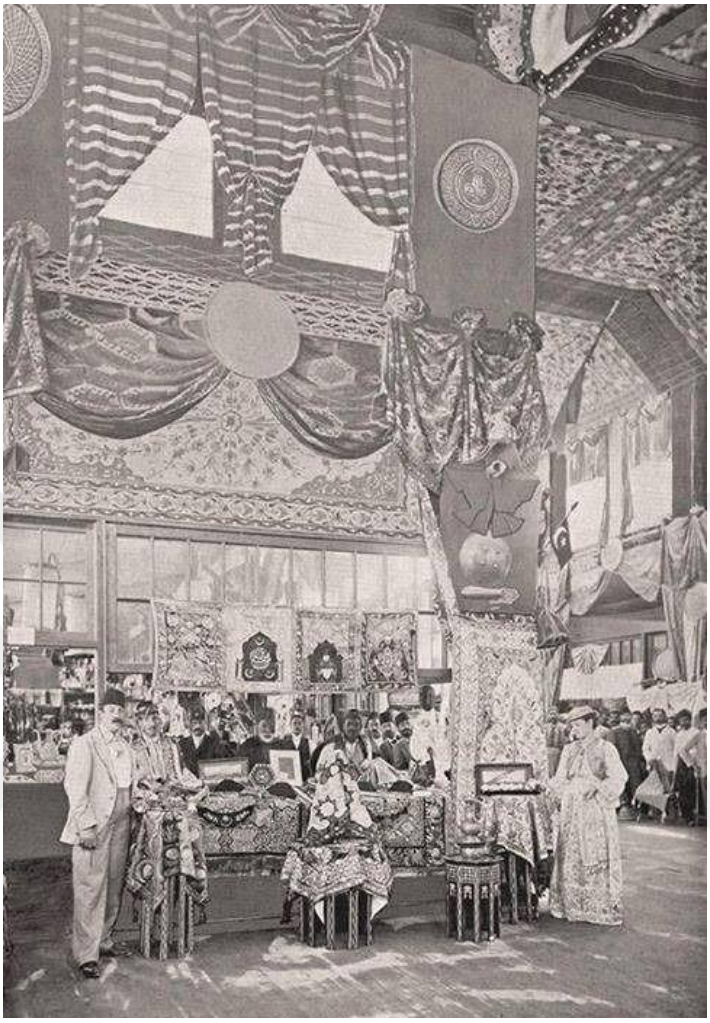
Kaynak: (Gürkal, 2007).

Resim.1.550. Osmanlı Pavyonu, 1893 Chicago

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.551. Osmanlı Pavyonunda Sergilenen Eserler, Chicago, 1893

Kaynak: (Hawx, 2013).

Konstantinapol Sokağı olarak da anılan köy, Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti İstanbul'daki At Meydanı (Hipodrum)'u çağrıştıracak şekilde tasarlanmıştır. At Meydanı'ndaki Mısır dikilitaşının ahşap bir örneği olarak, anıttaki oyma harflerin aktarıldığı kalıplar parça parça Chicago'ya taşınmıştır. İstanbul'un Bizans geçmişi Osmanlı kültürünün bir parçası olarak sunulmuştur. Köyün ortasında Osmanlı pavyonunun temalarını tekrarlayan bir Türk lokantası yer almıştır. Sokağın diğer kısımlarında sayılarının 40-50 tane olduğu tahmin edilen Mısır Çarşısı şeklinde yapılmış dükkânlar yer almıştır. Çarşıda bir lokanta, bin kişilik bir tiyatro, bir cadde, büro olarak kullanılan on-on beş ev, sokak başlarında ise şekerleme satan köşkler, ayrıca bir Türk tuluat binası ve dikilitaşın önünde bir de falcı çadırı yer almıştır (İFM, 2012).

Şekil.1.552. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893

Kaynak: (Paper, 2016).

Şekil.1.553. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Ana pavyonda, ipek, iğne işi, altın ve gümüş nakış, mücevher, sabunlar, parfümler sergilenmiştir. Ayrıca Osman Hamdi Bey'in de bir tablosu da sergilenenler arasında yer almıştır. Osmanlı Pavyonun'da tam 13 bin eşya teşhir edilmiş, duvarlara yer yer mozaik levhalar asılmıştır. Kapının tam karşısına ise Sultan II. Abdülhamid Han'ın bir tuğrası yerleştirilmiştir (Hawx, 2013).

Şekil.1.554. Osmanlı Pavyonu, Chicago, 1893

Kaynak: (Hawx, 2013).

Sultan II. Abdülhamid, Chicago Sergisi'ne, Osmanlı fotoğraflarından oluşan geniş bir koleksiyon göndermiştir. Aralarında Sultan II. Abdülhamid'in kişisel albümlerinin de bulunduğu bu fotoğrafların büyük bölümü sergide teşhir edildikten sonra, Padişah'ın emri doğrultusunda ABD Milli Kütüphanesi'ne bağışlanmıştır (İFM, 2011).

Şekil.1.555. Sultan Abdülaziz'in Fotoğraf Koleksiyonu

Kaynak: (Abdul Hamid II, 2008).

Şekil.1.556. Sultan Abdülaziz'in Fotoğraf Koleksiyonu

Kaynak: (Abdul Hamid II, 2008).

1.4.6.1.8. 1900 Paris / Fransa

Osmanlı basını 1900 Sergisi'ne ve Osmanlı pavyonuna fotoğraflarla süslü haberleriyle büyük yer vermiş, Servet-i Fünun ve Malûmat, Osmanlı binasını ve pavyon detaylarını gösteren fotoğraflarını okuyucularına ulaştırmıştır. 1900 Sergisi'ne katılan ülkelerin imparator ve yöneticilerini gösteren kartpostallar da basılmış, bunların arasında Sultan II. Abdülhamid de yer almıştır (İFM, 2012).

Sergide politik olarak önemli görülen Osmanlı İmparatorluğu, rıhtımın karşısında, tek bir pavyon gerçekleştirmiştir. Fransız Mimar Adrien Rene Dubission tarafından tasarlanan yapının büyük bir verandası ve nehir manzarasına açılan geniş, iki kat yüksekliğinde kemerli bir kapısı yer almıştır. Zemin katta bir çarşı, bir kafe ve sanatçı atölyeleri; birinci katta endüstri ürünleri sergisi; ikinci katta ise Aya İrini kilisesindeki müzeden esinlenmiş bir askeri müze ile tiyatroya yer verilmiştir. Tiyatroda Türk günlük yaşantısı, kıyafetleriyle, İtalyan ezgileri eşliğinde Ermeni tiyatrocular tarafından sunulmuştur. Güzel sanatlar pavyonunda Osmanlı resim sanatının örneklerine de yer verilmiştir (Altun, 2003: 167).

Şekil.1.557. Gazete Haberleri, 1900

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.558. Fransız Gazetelerinde Osmanlı Osmanlı Pavyonu, 1900

LE THÉATRE DU PAVILLON OTTOMAN. — *Orchestre et danseuse.*

ecture classique semble bien sèche et bien roide à côté de l'exubérance orientale. A l'intérieur, la décoration du Pavillon Ottoman est beaucoup plus sommaire; mais les murailles ont été habillées de tapis étendus, qui fournissent une note chaude et pittoresque. L'édifice est consacré à diverses exhibitions d'ordre privé; le rez-de-chaussée est transformé en une sorte de bazar, où l'on vend toute la bimbeloterie orientale. Nombre de ces objets, affirment des gens informés, sont fabriqués en nos faubourgs, de même que la plupart des soieries offertes aux

tambours, ou du moins d'instruments similaires à ceux que nous désignons ainsi, car les formes et le timbre diffèrent singulièrement. Là soufflent, grattent, tapent, avec une inlassable convic-

Kaynak: (İFM, 2012).

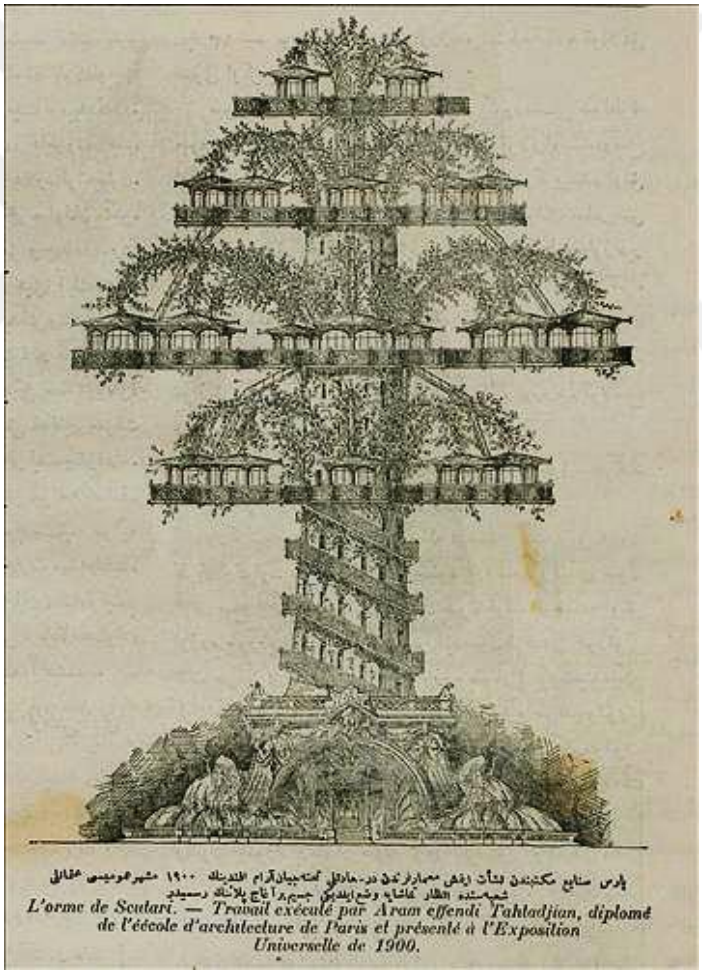
Şekil.1.559. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

Kaynak: (İFM, 2011).

Paris Sanayi Mektebi'nden mezun Osmanlı vatandaşı Tahtacıyan Aram Efendi'nin "Ağaç Pavyonu" ve "Cami" planları çizimleri Osmanlı Pavyonu'nda sergilenmiştir. Planında; açılmış bir gül şeklinde olan ve 5 kattan oluşan ağaç pavyonu 50 m yüksekliğindeydi. Bir kattan diğerine asansör ve merdivenler vasıtasıyla çıkılıyor, giriş katında yemek salonu bulunurken diğer katlarda müzik salonu, oyun ve eğlence salonları yer alıyordu. Fransız mimar Frenc Jorden tarafından da övgü dolu bir makale yazdığı ağaç pavyonu çizimlerinde Bin Bir Gece Masallarından ilham alındığı belirtilmekteydi (İFM, 2012).

Şekil.1.560. Ağaç Planı Çizimi, Tahtacıyan Aram Efendi, Paris, 1900

Kaynak: (İFM, 2012).

"1900 Paris Sergisi Osmanlı pavyonunda daha önceki sergi pavyonlarından farklı olarak geleneksel mimari anıtların direkt kopyalarına yer verilmemiş, yeni bir Neo-İslamik stil yaratılmaya çalışılmıştır." (Altun, 2007a).

Şekil.1.561. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

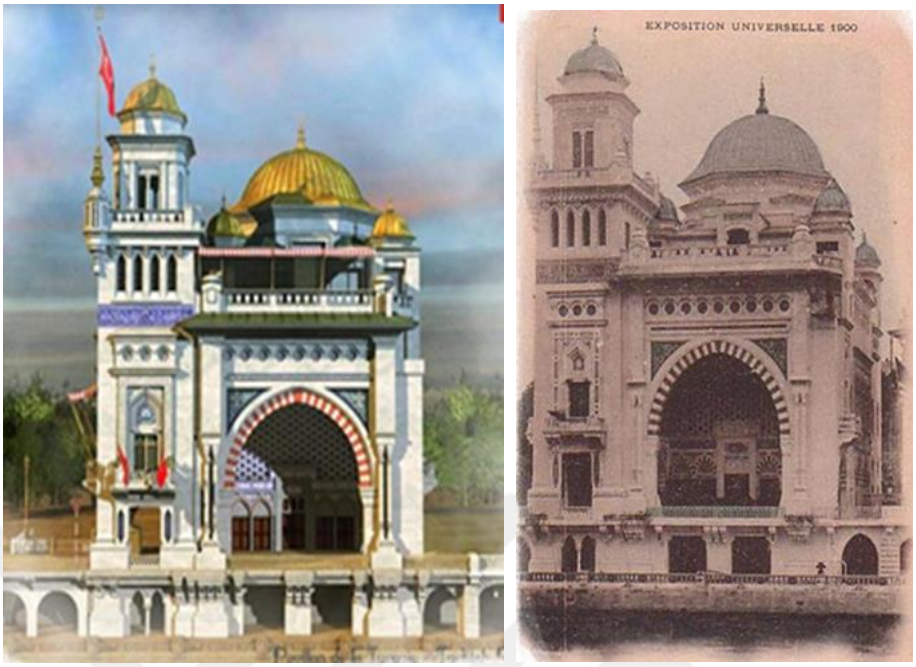
Kaynak: (Boncuk, 2012).

Resim.1.562. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

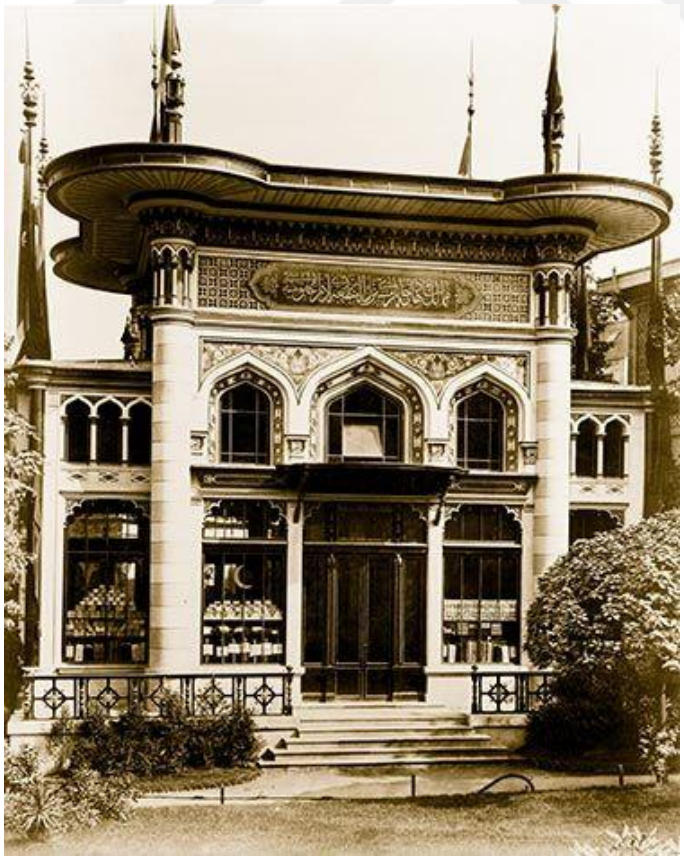
Kaynak: (Umut, 2012).

Şekil.1.563. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.564. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

Kaynak: (Boncuk, 2012).

Paris Sergisi, sanayi ve tarım ürünlerinin, sanat eserlerinin tanıtıldığı, bilimsel buluşların sergilendiği son büyük sergi olarak kabul edilmektedir. Yabancı ülkeler için Milletler Caddesi diye bir alan ayrılmış; ülkeler, güçlerine ve hiyerarşik durumlarına göre burada yer almıştır.

İslam dünyasından sadece Osmanlı İmparatorluğu ile İran, Milletler Caddesi'nde bulunurken, Osmanlı pavyonu İtalya ile ABD pavyonları arasında tek bina olarak bir cami ile temsil edilmiştir.

Osmanlı devleti bu sergiye, tarım ve el sanatları ürünlerinin yanı sıra güzel sanatlar dalında da katılmıştır. Başta Halil Paşa ve Levanten E. Della Sudda'nın eserleri oldukça ilgi görmüştür (İFM, 2011).

Şekil.1.565. Cami Kapısı, Osman Hamdi Bey, Paris, 1900

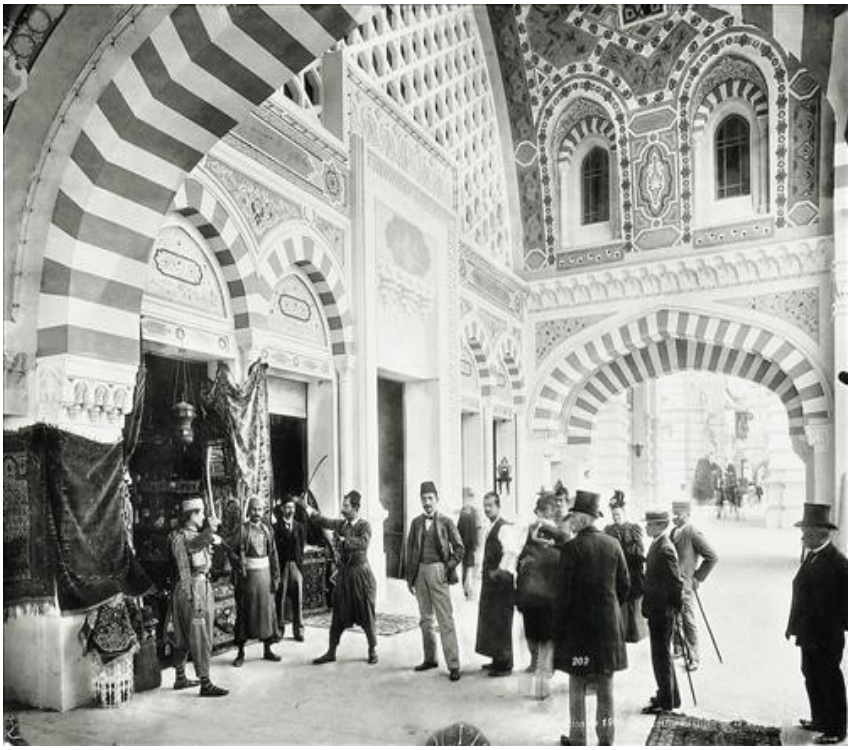
Kaynak: (Neumeier, 2012).

Şekil.1.566. Osman Hamdi Bey'in Sergilenen Eseri, Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

Kaynak: (Neumeier, 2012).

Şekil.1.567. Osmanlı Pavyonu, Paris, 1900

Kaynak: (İFM, 2012).

1.4.6.1.9. 1905 Liege / Belçika

Belçika'nın bağımsızlığının 75. yıldönümü sebebiyle düzenlenen sergide, Osmanlı Devleti'nin sergi komiserliğini M. Mihran Kavafyan üstlenmiştir. Gurekian Leon tarafından tasarımı yapılan Osmanlı pavyonu, sergi ana binası içinde yer almıştır (İFM, 2012).

Şekil.1.568. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.569. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905

Kaynak: (İFM, 2012).

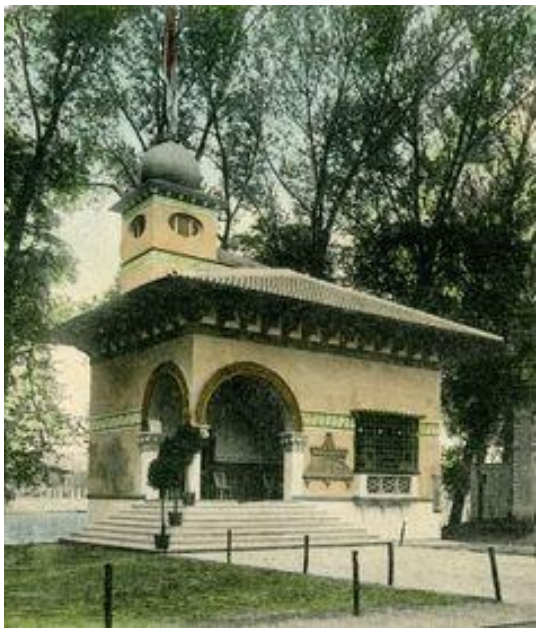
Geleneksel Osmanlı mimarisinin izlerini taşıyan pavyon, Osmanlı halı, kilim ve kumaşlarıyla dekore edilmiştir. Sergiye Hacıbekir gibi 61 şirket ya da kurum ürünleriyle katılmış, sergi jürisi tarafından Osmanlı ürünleri, 4 büyük ödül, 4 onur ödülü, 10 altın madalya olmak üzere 33 ödül almıştır (İFM, 2012).

Şekil.1.570. Osmanlı Pavyonu, Liege, 1905

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.571. Osmanlı Pavyonu, 1905 Liege

Kaynak: (İFM, 2012).

1.4.6.1.10. 1910 Brüksel / Belçika

Osmanlı İmparatorluğu, katıldığı bu sergi için müstakil bir pavyon inşa etmiştir. Osmanlı eserlerinde, özellikle devlet binalarının giriş kapısı olarak kullanılan tarz, burada sergi içinde uygulanmıştır.

İki küçük kubbeli giriş kapısının yanında ürünlerin sergilendiği revaklar (önü açık ve üstü örtülü raf) yer almıştır. Sergi düzeni içerisinde halı, kilim, dokuma ürünlerine yer verilmiştir. Osmanlı Pavyonunun üzerinde Türk bayrakları demeti yer almıştır (İFM, 2012).

Şekil.1.572. Osmanlı Pavyonu, Brüksel, 1910

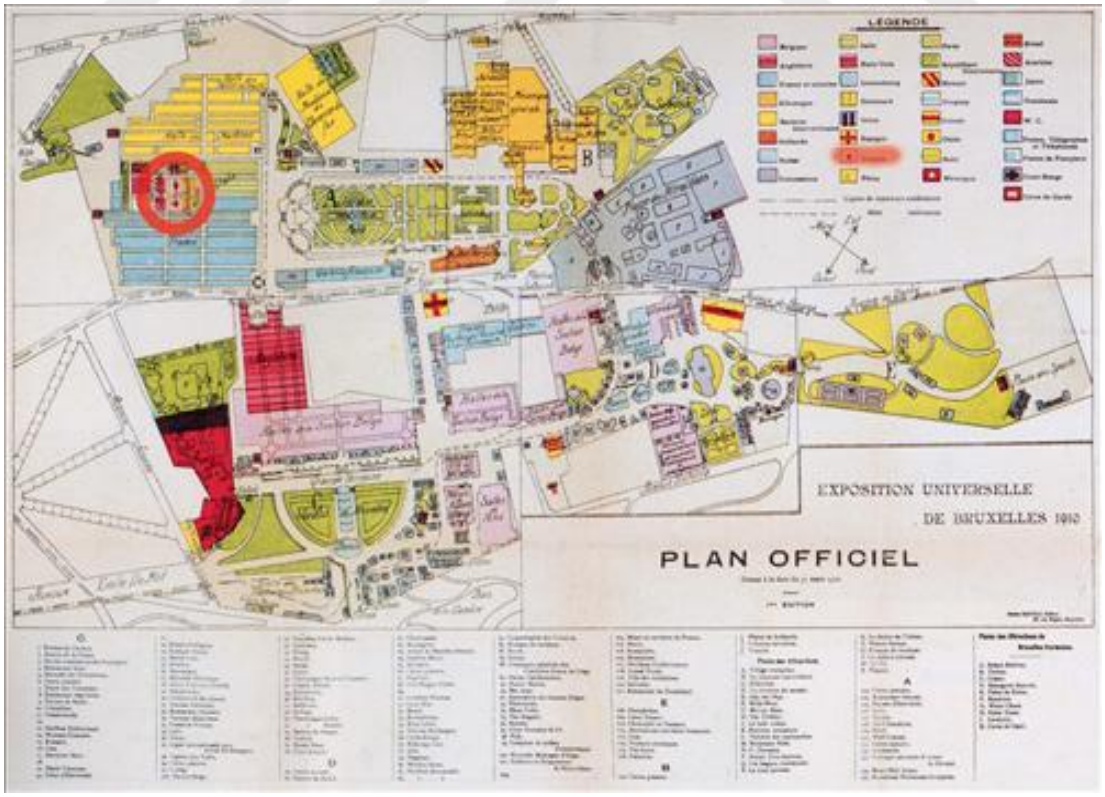
Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.573. Osmanlı Pavyonu, Brüksel, 1910

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.574. Osmanlı Pavyonunun 1910 Brüksel Sergisindeki Yeri

Kaynak: (İFM, 2012).

1.4.6.1.11. 1911 Torino / İtalya

Po Nehri'nin sol kıyısında Parco del Valentino'da 247 dönüm arazi üzerinde yapılan Torino Sergisi, 29 Nisan-19 Kasım 1911 tarihleri arasında açık kalmış, 4 milyon kişi tarafından ziyaret edilmiştir. ABD, Rusya, İngiltere, Fransa, Macaristan, Belçika, Brezilya, Arjantin, Almanya, Sırbistan gibi ülkelerin yanı sıra Osmanlı Devleti de Torino Sergisi'ne, kendine ait bir sergi binasıyla katılmıştır. Osmanlı Pavyonu, İstanbul'da doğup İtalya'da eğitim gören Leon Gurekian tarafından tasarlanmıştır. Ancak, 29 Eylül 1911'de İtalya ile Türkiye arasında Trablusgarp Savaşı çıkmasıyla Türk pavyonu kapanmıştır (İFM, 2012).

Şekil.1.575. Sergi ile İlgili Gazete Haberi, 1911

شهبال

«شهبال»ك آلتون مدالیه‌سی

تشكر

ESPOSIZIONE·INTERNAZIONALE DELLE·INDVSTRIE·E·DEL·LAVORO TORINO·1911

DIPLOMA DI MEDAGLIA D'ORO

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.576. Osmanlı Pavyonu, Torino, 1911

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.577. Osmanlı Pavyonu, 1911 Torino

Kaynak: (İFM, 2012).

1.4.6.1.12. 1914 Lyon / Fransa

Osmanlı pavyonu Lyon Sergi ana binası içinde yer almıştır. İmparatorluktan götürülen eserler üzeri Türk bayrağı ve diğer kumaşlarla kaplanarak derinlik kazandırılmış standlarda sergilenmiştir. Pavyonun giriş kapısının üzerine Osmanlıca "Osmanlı Şubesi" ve Fransızca "Section Ottomane" yazılmış, duvarların üzerine ise âlemler yerleştirilmiştir. Günümüz fuar stant anlayışına yakın düzenlenen Osmanlı pavyonunda halı, kilim, küçük mobilyalar, perdeler, kumaşlar, parfümeri, ziynet ve hediyelik eşyalar sergilenmiştir. Parfümeri ve hediyelik eşyalar Fransız bayanların büyük ilgisini çekmiştir (İFM, 2011).

Şekil.1.578. Osmanlı Pavyonu, Lion, 1914

Kaynak: (İFM, 2012).

1928 yıında kurulan BIE, sanat sergilerini, belli bir alandan küçük ölçekli sergileri, ulusal sergileri Expo olarak kabul etmemiştir. 1914 Lyon sergisi BIE tarafından tanınan Expo'lar içerisinde yer almamasına rağmen Osmanlı İmparatorluğunun katılım sürecinin gösterilmesi amacı ile dahil edilmiştir.

Şekil.1.579. Osmanlı Pavyonu, Lion, 1914

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.580. Osmanlı Pavyonu, Lion, 1914

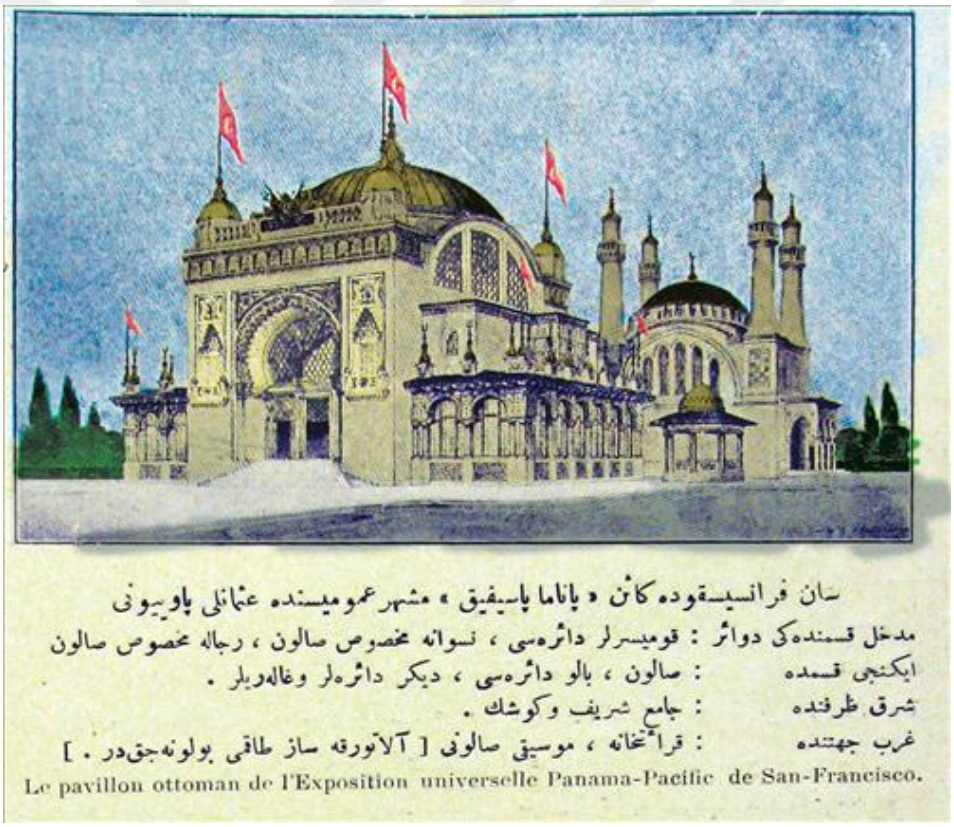

Kaynak: (İFM, 2012).

1.4.6.1.13. 1915 San Francisco / Amerika

I. Dünya Savaşı'na rağmen uluslararası sergiler arasında müstesna bir yeri olan Panama Pasifik Sergisinde Osmanlı Devleti de katılımcıları arasında yerini almıştır. Nisan 1914'te Osmanlı basınında, sergide yapılacak Osmanlı binalarının çizimleri yayınlanmıştır. Osmanlı pavyonu biri ana bina, diğeri de dört minareli bir cami olmak üzere iki yapı inşa etmiştir. Ana binanın girişinde büyük bir salon, balo dairesi ve diğer sergi bölümleri yer almıştır. Doğu kısmında ise cami ve köşk inşa edilmiştir. Batı tarafında ise bir kıraathane ile müzik salonu olması ve hatta orada canlı müzik performansı için saz heyeti götürülmesi de planlanmıştır (İFM, 2012).

Şekil.1.581. Osmanlı Pavyonu, San Francisco, 1915

Kaynak: (İFM, 2012).

Osmanlı pavyonlarının inşa çalışmalarının başladığını ve yapım aşamalarını gösteren fotoğraflar mevcuttur. Ancak 1914 Temmuz'unda başlayan I. Dünya Savaşı sebebiyle, açılışının törenle yapıldığı Osmanlı pavyonunun sergi boyunca açık kalıp kalmadığı net değildir (İFM, 2012).

Şekil.1.582. Osmanlı Pavyonu, San Francisco, 1915

Kaynak: (İFM, 2012).

Şekil.1.583. Osmanlı Pavyonu, 1915 San Francisco

Kaynak: (İFM, 2012).

1.4.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Dönemi

1 Kasım 1922 tarihinde saltanat kaldırılmış, 29 Ekim 1923 yılında Cumhuriyet ilan edilmiştir. Yeni kurulan tam bağımsız, modern, laik ve demokratik Türkiye Cumhuriyeti ilk yıllarında ideolojik yapılanmasını gerçekleştirmek amacı ile yeni politikalar üretmiştir.

Kültürel yapının modern dünya ile entegre olması amacı ile mimari ve sanatsal öğelerle Osmanlı etkileri değiştirilmek istenmiştir.

Doğu imajının değiştirilmesi düşüncesi ile modern ülke görünümüne sahip olmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda Batılılaşma düşüncesinin oluşması ile batıda etkinliğini sürdüren akımların Türkiye'de uygulanmak istendiği görülmektedir. Dışarıya açılan pencere ve yeni Türkiye imajının gösterilmesi amacı ile Expo'lara katılım sağlanmaya devam edilmiştir.

Bu dönem sadece Türkiye'de değil bir çok Avrupa ülkesinde de köklü değişimlerin olduğu çağ olarak tarihe geçmektedir. Avrupa'da ekonomik sıkıntılar, İtalya'da Faşist yönetim, Almanya'da Nazi etkileri gibi siyasi olaylar yaşanmıştır. Bu olaylar, sanat ve mimarlık dallarında yaratıcılığı kısıtlayan etkenler halini almıştır. Mimarlık ve sanat bu aşamadan sonra rejimlerin istekleri doğrultusunda şekillenmeye başlamıştır (Özkelle, 2006: 149).

Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin de bu çerçevede ideolojik yapısını sergilerde Modern Türkiye olarak sergilediği görülmektedir. İlk yıllarda sergilerde yer alan Türkiye Pavyonları için yabancı mimarlar tercih edilmiştir. Bu tutum ilerleyen dönemde değişmiş Expo'larda Türk mimarların çalışmalarına yer verilmiştir.

Expo organizasyonlarına katılım devlet yönetimleri tarafından yapılabilmektedir. Bu sebeple devam eden süreç içerisinde ülkeler bu konuda çalışmalarını geliştirmiştir. Türkiye'nin katıldığı Expo'larda pavyonlar veya ülke bahçeleri genellikle Dış İşleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde organize edilmiştir. Expo'larda yaşanan yapım yöntemleri ve malzeme değişimleri Türkiye pavyonlarında da görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti 23 tane Expo'ya katılım sağlayarak kültürel tanıtım faaliyetleri yapmıştır

Tablo.1. 5. Türkiye Cumhuriyeti Dönemi

Düzenlendiği Yıl	Şehir	Ülke
1925	Paris	Fransa
1931	Budapeşte	Macaristan
1935	Brüksel	Belçika
1939	Newyork	Amerika
1949	Stockholm	İsveç
1953	Kudüs	İsrail
1953	Roma	İtalya
1958	Brüksel	Belçika
1962	Seattle	Amerika
1970	Osaka	Japonya
1984	New Orleans	Amerika
1985	Tsukuba	Japonya
1992	Seville	İspanya
1993	Taejon	Güney Kore
1998	Lizbon	Portekiz
2000	Hannover	Almanya
2005	Aichi	Japonya
2010	Şangay	Çin Halk Cumhuriyeti
2011	Chang Mai	Tayland
2012	Venlo	Hollanda
2013	Suncheon Bay	Kore
2014	Quingdao	Çin
2015	Milano	İtalya

Kaynak: (İFM, 2007a).

1.4.6.2.1. 1925 Paris / Fransa

Cumhuriyetin ilk yıllarında yeni modern Türkiyenin ideolojik yapısını göstermek amacı ile yurt içinde sergiler düzenlenmesine ve yurtdışında düzenlenen sergilere katılıma büyük önem verilmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin katıldığı ilk sergi olan 1925 Paris sergisi daha sonra yapılancak olan Türkiye pavyonları içinde örnek olmuştur. Sergilenen öğelerin devam eden Expo'larda da tercih edildiği görülmektedir.

Şekil.1.584. Türkiye Pavyonu, Paris, 1925

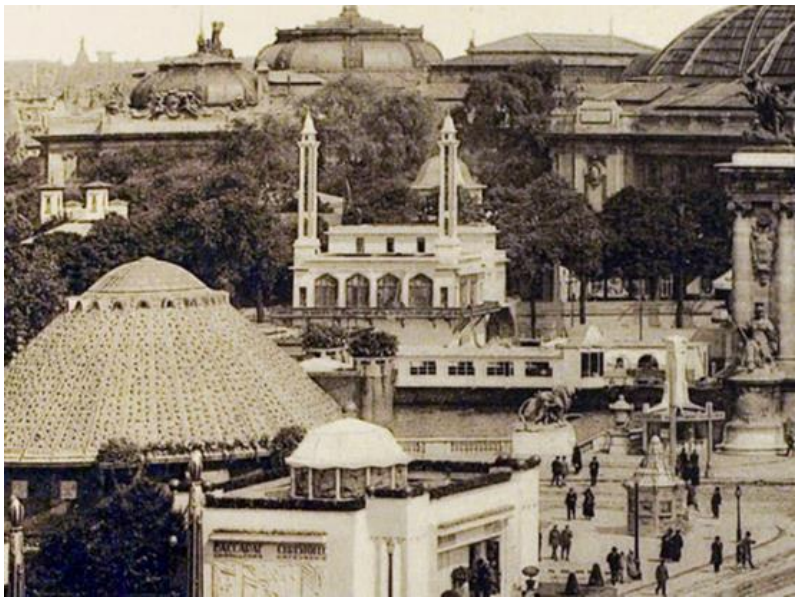
Kaynak: (LeMog, 2014).

Türkiye'nin bu sergi için tasarlattığı pavyon, yurt dışında sıradan bulunurken yurt içinde mimarlar tarafından eleştirilmiştir. Hatta bu anlamda 1925 sergisinde "Muvaffak" olunamadığı belirtilmiş, en önemli sebep olarak Türk pavyonunun, yabancı bir mimar tarafından "Yanlış hissedilmiş Türk cami üslubunda yapılması gösterilmiştir. Gazete haberlerinde, "Teşhir edilen eşyanın, yeni Türkiye hakkında vermesi lazım gelen fikre, teşhir tarzı ve binası zarar veriyordu" denilmiştir. Türk pavyonunun ana salonunun tam girişinin karşısında halıya dokunmuş bir Mustafa Kemal Atatürk portresi yer almıştır. Salonun ortasında minik bir havuz yer alırken, sergilenen eşyalar arasında halı, kilim gibi geleneksel el işlerinin çokluğu dikkat çekmiştir (İFM 2007b).

Expo kategorisine alınmayan 1925 Paris sergisinde Türkiye'nin Dünya Fuarlarında cami yapısı kullanma geleneğinin devam ettiği görülmektedir. Faik Sabri Bey'in sergi komiserliğini yaptığı Türkiye pavyonu; ana köşk, Türk köyü, Türk

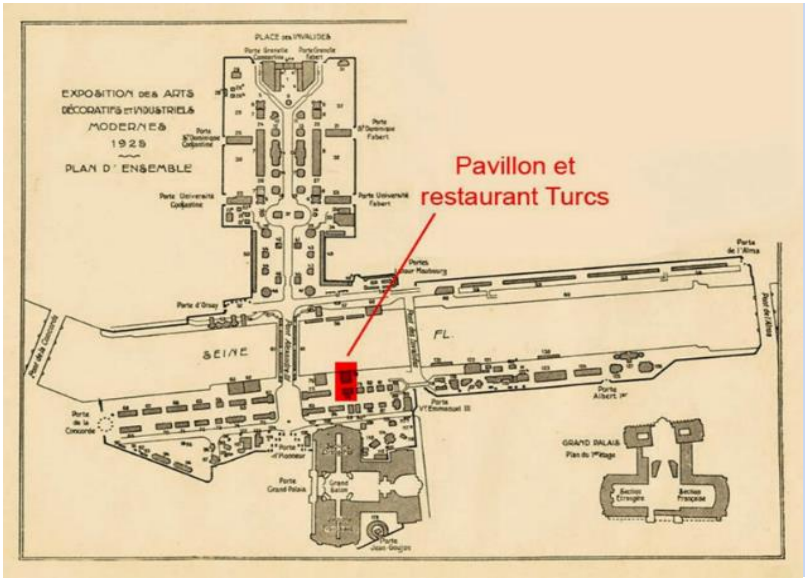
restoranından oluşmaktaydı. Türkiye Pavyonu, Maurice Fildier ve Alexandre Raymond tarafından tasarlanmıştı. Pavyonda, halılar, kumaşlar, kostümler, dantel ve mücevherler sergilenmiştir. Büyük Saray'daki galerinin Türk bölümü'nün düzenlemesi Zühtü Bey ve Halil Erdem Bey tarafından yapılmıştır (LeMog, 2014). 1925 Paris sergisi, BIE tarafından onaylanmış sergilerden olmamakla birlikte henüz iki yaşını doldurmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk uluslararası fuardır.

Şekil.1.585. Türk Restoranı, Paris, 1925

Kaynak: (LeMog, 2014).

Şekil.1.586. Türkiye Pavyonunun Sergi Alanındaki Yeri

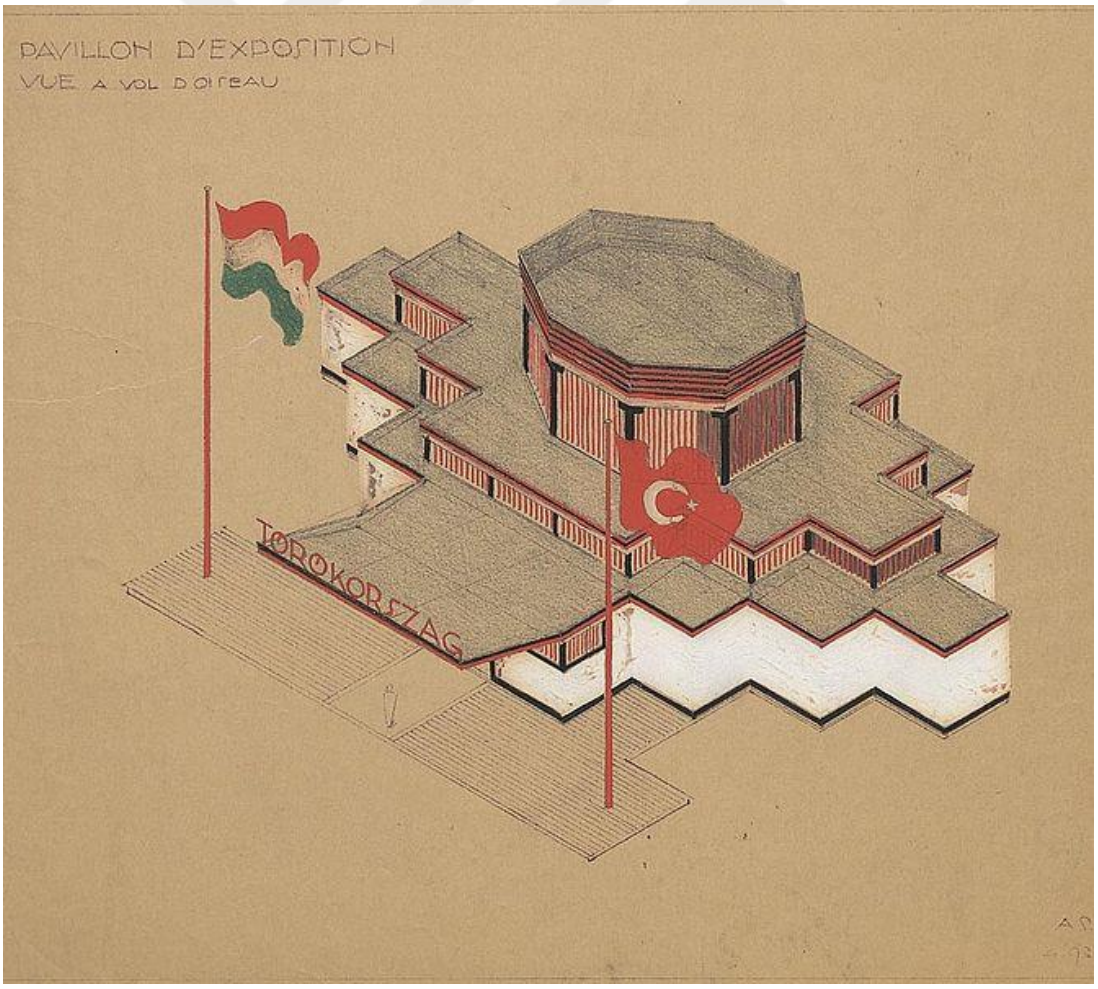

Kaynak: (LeMog, 2014).

1.4.6.2.2. 1931 Budapeşte / Macaristan

"Türkiye Pavyonunun organize edilmesi ile ilgili iktisatçı Nedim Bey sergileme öğeleri olan fotoğrafları, tabloları, grafikleri, ihraç ürünleri, broşürleri ve yapıyı tasarlayacak mimarı seçmiştir. Türk Pavyonu, bir Türk mimarı olan Sedad Hakkı Eldem'e yaptırılmış, yapının o günkü Türkiye'yi temsil edebilecek bir mimari üslupta olması istenmiştir. Yalın bir mimariye sahip olan pavyonda, kübik yatay kütle, altıgen düşey kule ile dengelenmiştir. Geleneksel Türk mekân anlayışını yansıtmaya çalışan planda merkezi bir salon; etrafına sıralanmış stantlar, bürolar ve depo kısmı, Atatürk büstü ve çiçekliklerin yer aldığı bölümler tarafından çevrelenmiştir. Strüktür geçici olması sebebi ile ahşap karkas olarak düşünülmüş, cephede yatay bantlar ve pergolalar kullanılmıştır." (Altun,2003: 176).

Şekil.1.587. Türkiye Pavyonunun Perspektif Görünümü

Kaynak: (Commos, 2010).

1931 Türkiye pavyonunu dönem mimarlığı çerçevesinde Didem Altun şu şekilde değerlendirmektedir; "Yeni Türk Devletinin mimarlığa yüklediği bir görev olarak, Türk devrimine özgü yeni, çağdaş ve seküler (dini ya da ruhani olmayan) bir kimlik arayışının varlığı görülmektedir. Bu nedenle otuzlu yıllarda Türk mimarları arasında kabul görmüş, modernist çizginin izlerini ve modern biçimler repertuarına ait elemanları görmek mümkündür. Fonksiyonel planlama anlayışı içinde dönemin karakteristiği olan ortogonal-altıgen ve köşeli geometrik formlarla elde edilen-prizmatik kitle düzeni ve düz çatı kullanımı görülmektedir. Yalın cephelerde geniş cam yüzeyler, kesintisiz yatay bant pencereler kullanılarak binanın yatay hatları vurgulanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte Sedat Hakkı Eldem'in kişisel çabalarından kaynaklanan Türk kimliği arayışları, cephelerde ve strüktürde ahşap kullanımı, plan şemasının geleneksel Türk mekan kuruluşlarından esinlenerek düzenlenmesi de gözlemlenmektedir." (Altun, 2003: 178).

Şekil.1.588. Atatürk Büstü, Budapeşte, 1931

Kaynak: (Can, 2003).

Şekil.1.589. Budapeşte, 1931

Kaynak: (Can, 2003).

Şekil.1.590. Sedat Hakkı Eldem

Kaynak: (Can, 2003).

1.4.6.2.3. 1935 Brüksel / Belçika

Ana fikri, geleneksel olanın artık zamanını doldurduğu, bu yüzden tarihten referans almaktan vazgeçilip özgün bir tasarıma gidilmesi gerektiği olan modern mimarlık, Türkiye'de milliyetçi-modernleştirici aydınların resmi modernleşme programının ifadesi olarak gündeme gelmiştir. Cumhuriyet'in "Çağdaş uygarlık seviyesine erişmek" yolundaki başarısının bir göstergesi olarak önem kazanmıştır (Altun, 2003: 171). Geleneksel binalar ile sergiye katılan pavyonlara nazaran Türkiye pavyonu modern formları tercih etmiştir. Robert Puttemans tarafından tasarlanan, genç Türk mimar Hüsnü Bey tarafından düzenlenen "Modern Türkiye" pavyonu daha sonraki sergi katılımları için referans olmuştur (Zelef, 2003: 63).

Üzerinde devasa sigara paketi bulunan yapıda yerler seramik döşenmiş, yapı içinde havuz yer almıştır. Cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ün büstüne yer verilmiştir. Sergilenen resim, heykel, fotoğraf için vitrinler duvar boyunca yerleştirilmiştir. Üç yüz yıl önce İngiltere'den getirilerek Türkiye'de yetiştirilmeye başlanan tütün üretimi, şarap, rakı, likör, tuz minerali gibi ihracat kalemleri sergilenmiş, ürünler hakkında ziyaretçiler bilgilendirilmiştir (LeMog, 2016).

Şekil.1.591. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1935

Kaynak: (LeMog, 2016).

Şekil.1.592. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1935

Kaynak: (LeMog, 2016).

Şekil.1.593. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1935

Kaynak: (LeMog, 2016).

1.4.6.2.4. 1939 New York / Amerika

Sergideki Türkiye pavyonu, proje yarışması sonucunda kazanan Sedat Hakkı Eldem tarafından tasarlanmıştır. Bir kervansarayı andıran yapıda, lokanta, bar, Sümerbank, Tekel ve Ali Muhiddin Hacı Bekir'e ait dükkânlar, sergi salonu yer almıştır. Binanın tam ortasına bir Türk çeşmesi, güvercinlerin barınması içinse her yanına kovuklar yerleştirilmiştir. Anılarını kaleme aldığı kitabında Ahmet Emin Yalman, yayın müdürlüğünü üstlendiği bu New York sergisini şu sözlerle anlatıyordu: "Sergi binası dokuz yüz bin dolara çıkmıştı. İşletme uğrunda sarf edilen paralar yüzbinlerce doları aşıyordu. O zaman da memlekette şiddetli bir dolar sıkıntısı vardı. Bu kadar doların gözden çıkarılmasının başlıca sebebi, sergi sayesinde Amerika'da yeni piyasalar elde edileceği ümidiydi". (Altunok, 2015: 10).

"Yapı, konut protipi çıkışlı oluşu, eski fuarların favori elemanları olan Türk çeşmesi, renkli çinileri, İstanbul'daki önemli anıtsal mimarlık ürünlerinin maketlerine yer verilmesi gibi yaklaşımları ile Osmanlı dönemi pavyonlarıyla benzerlik taşımıştır. Gelenekselliği ön plana çıkartan dış görünüşüne rağmen, iç mekânda Türk modernleşmesine vurgu yapılmıştır." (Altun, 2003: 184).

Şekil.1.594. Türkiye Pavyonu, New York, 1939

Kaynak: (Dort, 1996).

Şekil.1.595. Türkiye Pavyonu, New York, 1939

Kaynak: (Dort, 1996).

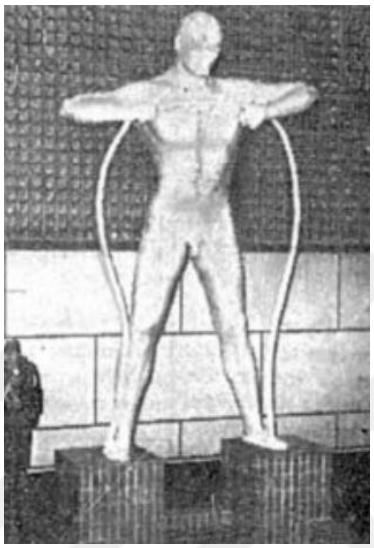
Şekil.1.596. Ahmet Ertegün ve Amerikalı Sanatçıların Türk Pavyonu ziyareti

Kaynak: (Ertegün, 2013).

Zühtü Mürüdoğlu tarafından yapılan bronz heykel aynı zamanda broşür kapağı olarak yer almıştır. Heykel, Asya ve Avrupa toprakları üzerinde barış, disiplin, enerji ve bilgiyi ifade etmekteydi. Türkiye pavyonunda heykeltıraş Canonica tarafından yapılmış olan İnönü ve Atatürk büstleri 'de yer almıştı (Zelef, 2003: 88).

Şekil.1.597. Türkiye Pavyonu, New York, 1939

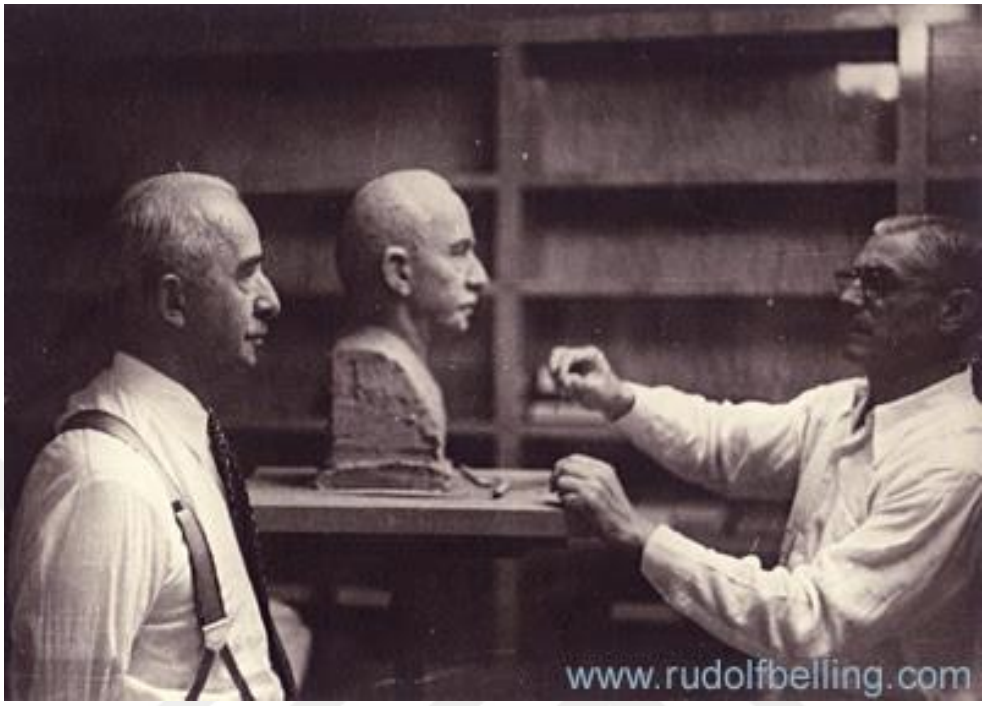
Kaynak: (Zelef, 2003: 89).

Şekil.1.598. Zühdü Müridoğlu, Türkiye Pavyonu Sergi Afişi

Kaynak: (Dort, 1996).

Şekil.1.599. İsmet İnönü Büstü, Belling

Kaynak: (Civelekoğlu, 2016).

Şekil.1.600. Türkiye Pavyonu Açılışı, New York, 1939

Kaynak: (Alamy, 2010).

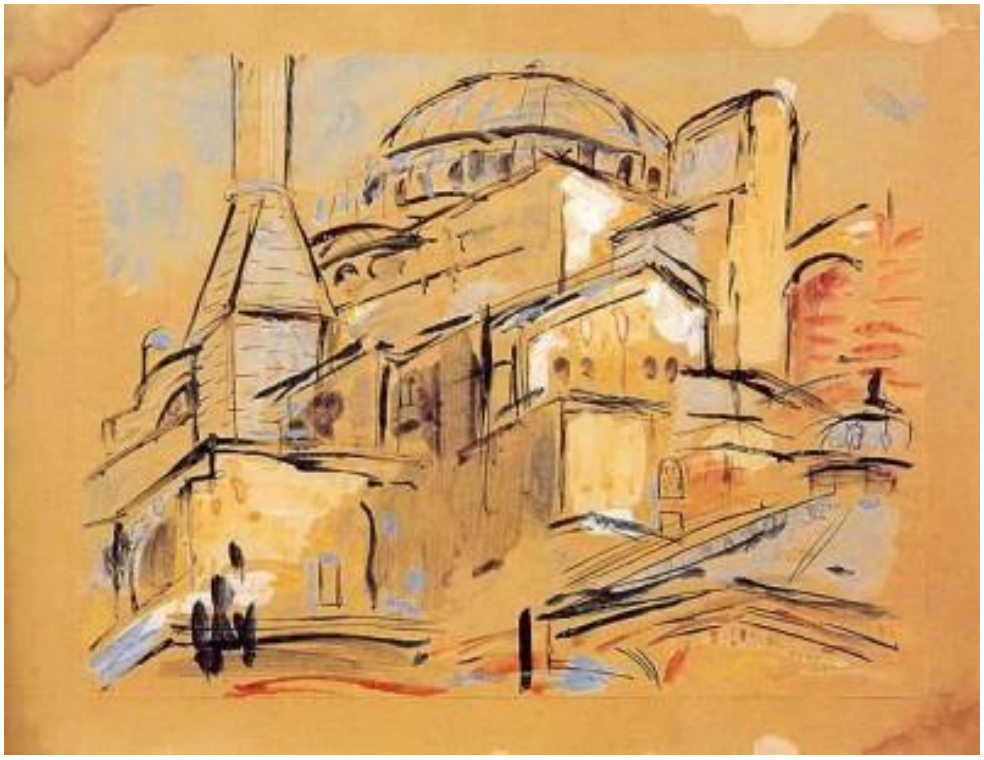
Şekil.1.601. Türkiye Pavyonunda Yapılan Etkinlikler, New York, 1939

Kaynak: (Dort, 1996).

Türk gazetecilerin ifadelerine göre en çok beğenilen üç pavyondan biri olmuştur. İnşasına diğer ülkelerin pavyonlarına göre en son başlanılan Türk pavyonu açılışını ABD hükümeti adına Edward Flyn da katılmış, bir konuşma yapmıştır. İki bölümden oluşan Türkiye pavyonunun birinci bölümünde; Hitit, Yunan, Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı medeniyetlerine ait önemli eserler sergilenmiş, Atatürk'ün büstünün yer aldığı bir köşe yapılmıştır. İkinci bölüm Market Street üzerinde olup eski Türk mimarisinden izler taşıyan modern bir bina şeklinde yapılmıştır. Türk kahvesinin, yemeklerinin ikram edildiği kafe lokanta bölümünde Türk sigarası, şarap vb. satışlar da yapılmıştır. Sümerbank reyonunda halı, işleme, sedef, Eskişehir taşı, bakır ve gümüş eşya gibi Türk eli işi örnekleri; Etibank reyonunda Türk madenciliğine ait numuneler; Tekel idaresinin sigara vb. diğer ürünleri yer almıştır. Sergi için Fikret Mualla, İstanbul konulu otuza yakın tablo yapmış, Abidin Dino pavyonun dekorasyonunu gerçekleştirmiştir (İFM, 2011).

Şekil.1.602. Ayasofya, Fikret Mualla

Kaynak: (Sanat, 2012).

Şekil.1.603. Pazardan Dönüş, Fikret Mualla

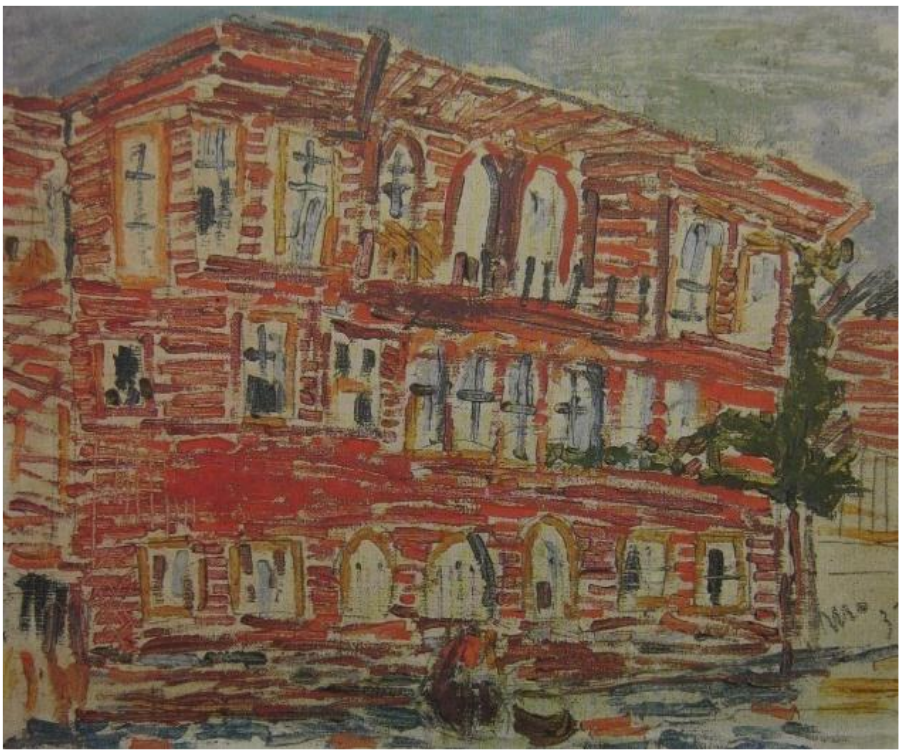
Kaynak: (Sanat, 2012).

Şekil.1.604. İstanbul Manzaraları, Fikret Mualla

Kaynak: (Azamet, 2012).

Şekil.1.605. İstanbul Manzaraları, Fikret Mualla

Kaynak: (Azamet, 2012).

Şekil.1.606. İstanbul Manzaraları, Fikret Mualla

Kaynak: (Azamet, 2012).

Şekil.1.607. Çiçekli Bar, Fikret Mualla

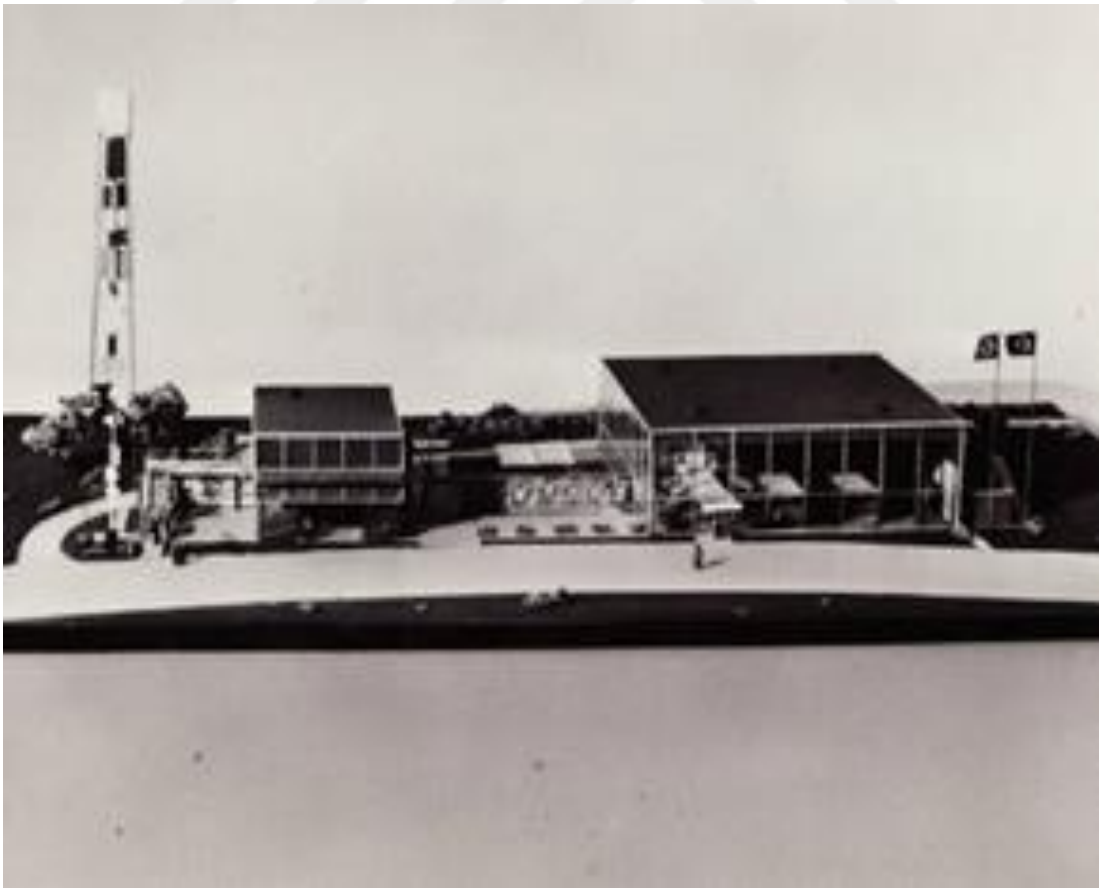

Kaynak: (Sanat, 2012).

1.4.6.2.5. 1958 Brüksel / Belçika

"Bir insan ölçeğinde dünyayı inşa etmek" temasını işleyen Uluslararası Brüksel Sergisinde resmi açılışa yetişmeyen Türk pavyonu çeşitli münakaşa ve eksiklikler nedeniyle bir hafta geç açılmıştır. Türkiye, Brüksel Sergisi'ne Dış İşleri Bakanlığı tarafından açılan yarışma sonucu Muhlis Türkmen, Utarit İzgi, Hamdi Şensoy ve İlhan Türegün'ün tasarladığı pavyon ile katılmıştır. Sergi Komiserliğini Munis Faik Ozansoy'un üstlendiği sergideki Türk pavyonu için farklı yazımlar vardır. Ozansoy'un Türk basınına gönderdiği bilgilere göre, Türk pavyonu "En önce hazırlanıp açılan sergiler arasındadır ve pavyon Türkiye'nin tanıtımına çok faydalı olmuş, büyük alaka toplamıştır." Ancak, Belçika Sergisi'ni takip eden Akşam Gazetesi'nden Turhan Tekel'e göre ise durum tam bir fecaattir. Pavyon zamanında açılmamış, her iş laubalilik içinde ve el yordamıyla yapılmaya çalışılmıştır. Sergi görevlilerinin elbiseleri bile farklı farklıdır (İFM, 2011).

Şekil.1.608. Türkiye Pavyonu Maketi

Kaynak: (1958 Bruxelles, 2013).

Şekil.1.609. Türkiye Pavyonu Maketi

Kaynak: (1958 Bruxelles, 2013).

Şekil.1.610. Türkiye Pavyonu, 1958 Brüksel

Kaynak: (1958 Bruxelles, 2013).

Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Türk pavyonu için yaptığı 277 m^2 mozaik panosuyla, bu sergide altın madalya kazanmıştır. Pano duvar aynı zamanda ön bahçeyle arka bahçede yer alan açık sergileme bölümünü de sınırlandırmıştır. Duvarın önünde "Fıskiyeli süs havuzu", arka bahçede hediyelik satış standı yer almaktadır. Ön cephede İlhan Koman'ın eseri olan Metal Kule, yapıdaki düşey dengeyi sağlayacak ve pavyonu uzaktan algılatacak bir obje niteliğinde tasarlanmıştır. 24m x 2m boylarında, 8 m yüksekliğindeki, tek bir hacim olan sergi yapısında sergilenen elemanlar arasında, Namık Bayık'ın sehpaları, seramik sanatçısı Füreyya Koral'ın fincanlarıyla tepsileri, ressam Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun perdeleri, ressam Sabri Berkel'in panosu ve ilk defa sembol olarak bu fuarda kullanılan, İlhan Koman tarafından gerçekleştirilen büyütülmüş "Hitit Güneşi" bulunmaktadır (Altun, 2003:191).

Şekil.1.611. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

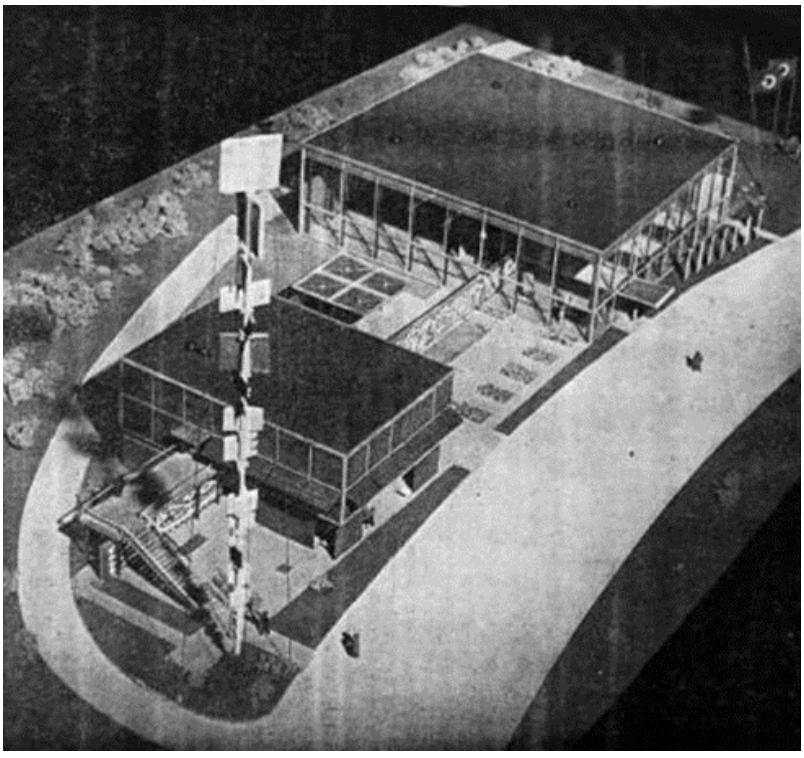
Kaynak: (1958 Bruxelles, 2013).

Şekil.1.612. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

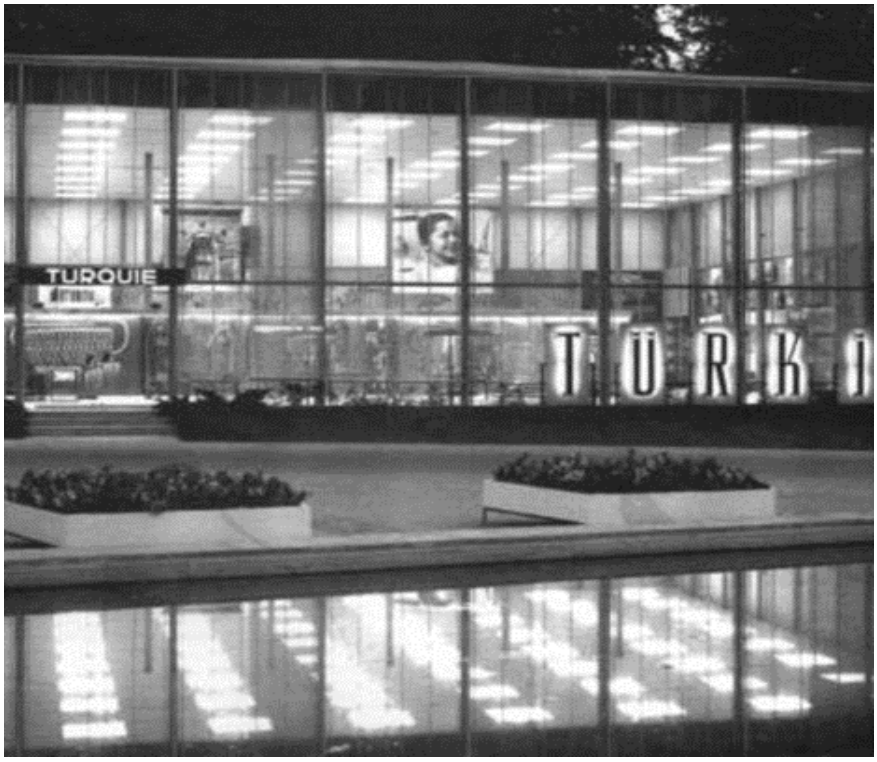
Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.613. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

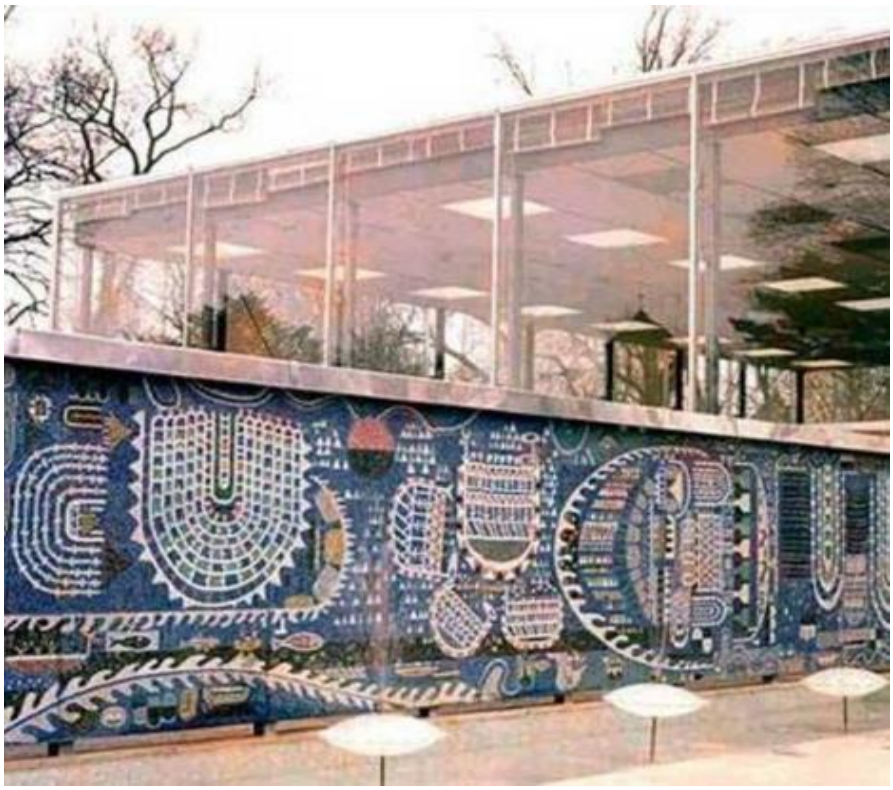
Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.614. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.615. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

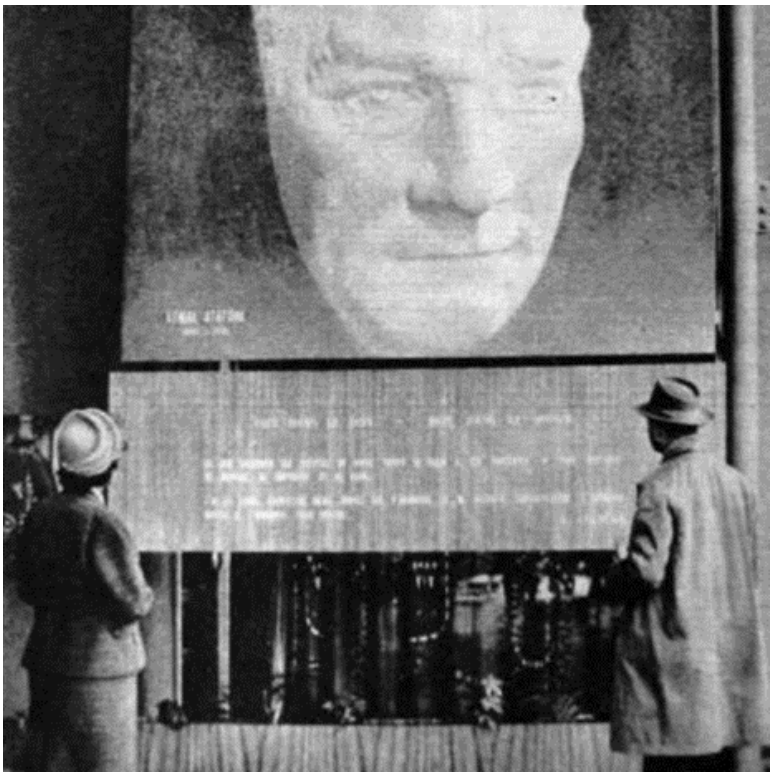
Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.616. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.617. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

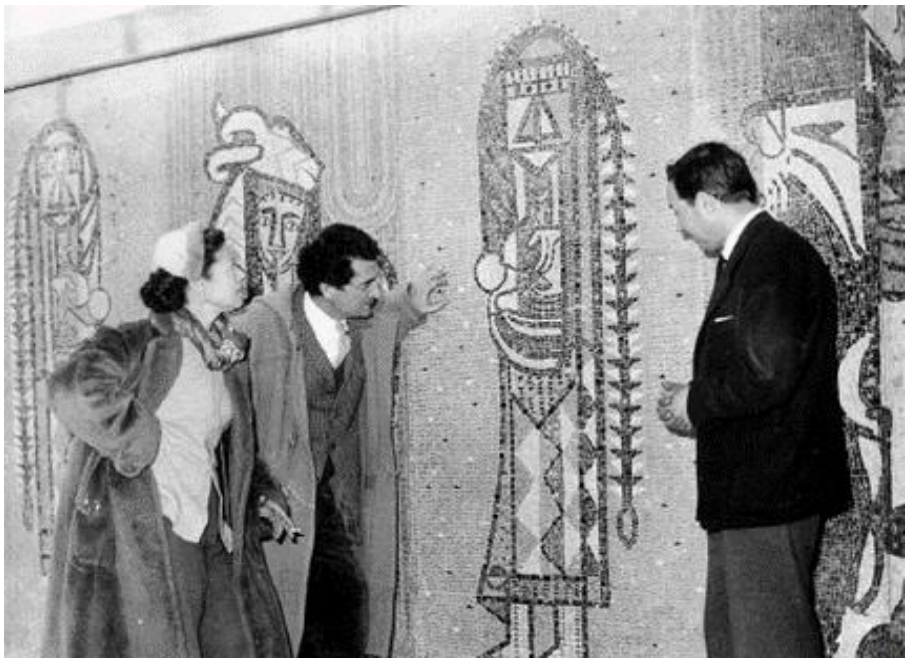
Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.618. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

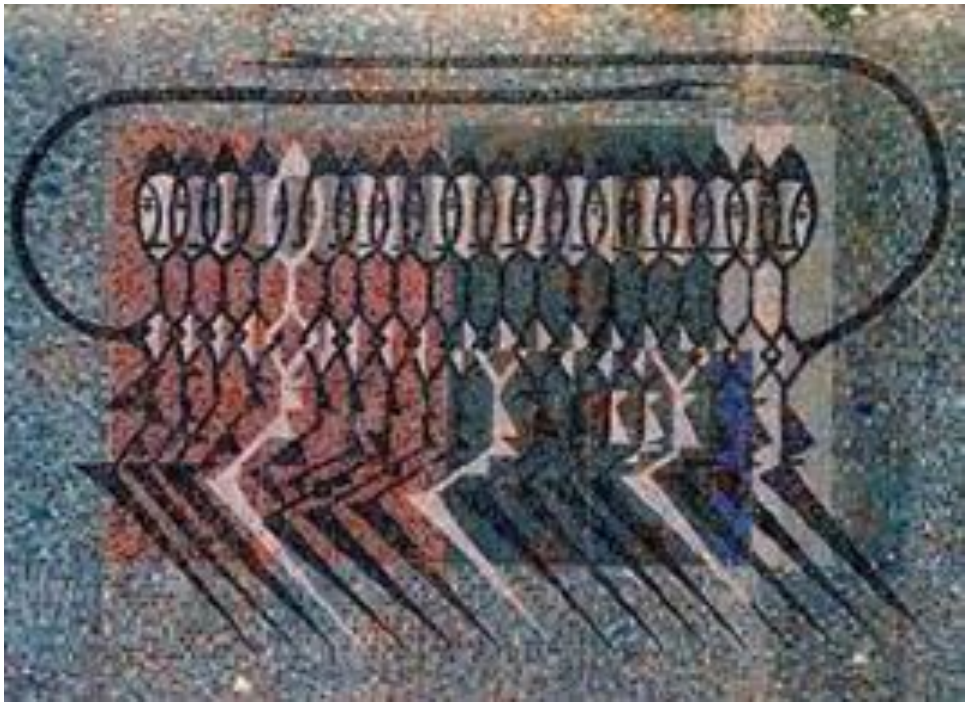
Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.619. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.620. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

Kaynak: (Erkol, 2009).

Şekil.1.621. Türkiye Pavyonu, Brüksel, 1958

Kaynak: (Erkol, 2009).

İlhan Koman'ın 1958 Brüksel Dünya Fuarı için yaptığı heykel çelik çubuklarla kurulmuş, bu çubukların üzerinde plastik ve alüminyumdan yapılmış geometrik, işlevsel motifler yer almıştır. Sanatçı, düz yüzeyleri hacim oluşturmadan ama derinlik hissi yaratacak şekilde bir araya getirirken heykelin içinden geçen boşluğu ya da arkasındaki duvarı/mekânı yapıtın ayrılmaz bir parçası olarak düşünmüştür. Heykel sadece mekânla değil, zamanla da iletişim içinde olacaktır. Mimariye yaklaşan bu tür heykellerde, bu kez de farklı biçimlerde ve renklerdeki iki boyutlu yüzey kullanımıyla resim disiplininin elemanları eklenmiş, plâstik sanatların birleşimi düşüncesine uygun sonuçlar elde edilmiştir. Farklı sanat türlerinin bir araya gelerek bir güç birliği oluşturduğu bu yapıtlar, Ali Hadi Bara'nın değindiği gibi bir "Zihin işi" idi Bu durumu Utarit İzgi ise şu sözlerle özetlemektedir: "Pavyonun sadece mimari açıdan meydana gelmesi değil, o devirde sanatlar sentezine olanak sağlaması bakımından da çok önemli etkisi oldu. Yani sadece bir sanat eserinin bir duvara asılması değil sorun. Sanatla birlikte mimarinin aynı anda ele alınması ve mimari elemanlardan kimilerinin sanatsal yapı taşıması çok önemli." (Yaman, 2011: 86).

Şekil.1.622. Pylon Heykeli, İlhan Koman, Brüksel, 1958

Kaynak: (Civelekoğlu, Expo 58, 2013).

Şekil.1.623. Güneş Kursu Heykeli, İlhan Koman, Brüksel, 1958

Kaynak: (Civelekoğlu, Expo 58, 2013).

Şekil.1.624. Gazete Haberleri, 1958 Brüksel

Kaynak: (1958 Bruxelles, 2013).

1.4.6.2.6. 1970 Osaka / Japonya

1970 Osaka Expo'sunda Türkiye, dünyada bilinen ilk uluslararası antlaşma olan Kadeş Barış Antlaşması'nın büyütülmüş versiyonu ile yer almaktadır (Chandler, 2008a).

Türküye-İran-Pakistan Bölgesel Kalkınma Teşkilatı pavyonunda yer alan Türkiye, iç mekân düzenlemesi ile katılmıştır. Türkiye'nin bir kültürel merkez olduğu ifade edilen projede, orta mekânın üstünü örten bir kubbe bulunmaktadır. Kubbenin altındaki alanda ahşap yükseltiler üzerindeki cam dolaplar içinde savaş giysileri ve İstanbul Boğazı'na ait resimler sergilenmiştir (Altun, 2003: 212).

Şekil.1.625. Türkiye Tarafından Osaka Expo Anısına Basılan Pul

Kaynak: (Page, 2016).

Türkiye'nin Osaka'daki pavyonu için Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından bir yarışma açılmış, Orhan Peker ile Ragıp Buluç'un tasarımları birinciliğe layık görülüp ve bu tasarımın ülkemizi temsil etmesine karar verilmiştir. Türkiye pavyonunda ünlü fotoğraf sanatçısı Ara Güler ile mimar Ragıp Buluç ve Orhan Peker karma bir sergi açmışlardır (İFM, 2007b).

Türkiye Pavyonu; büyük boy olarak Kadeş Anlaşmasının replikası sergilenmiş ve Expo sonrası sergilenmek üzere Birleşmiş Milletler Merkez binasına verilmiştir. Ayrıca "Gelin Giysileri ve Başlıkları" sergisi düzenlenmiştir. Türkiye Ticaret Bakanlığı'nın isteğiyle Japonya'nın Osaka kentinde düzenlenen Expo 1970 fuarında bir aylık süreyle 17 başlık 21 gelin kostümü sergilenmiş, 74 ülkenin katıldığı fuarda Sabiha Tansuğ'un sergisi, Expo 1970 en ilginç konusu seçilmiştir. Türkiye pavyonu tasarım alanında birincilik ödülü kazanmıştır.

Şekil.1.626. Kadeş Antlaşması Replikası, Osaka, 1970

Kaynak: (Topoğlu, 2013).

Şekil.1.627. Japon İmparatoru'nun Türk Pavyonu'nu Ziyareti, Osaka, 1970

Kaynak: (Topoğlu, 2013).

Şekil.1.628. Türkiye Pavyonu, Osaka, 1970

Kaynak: (PS, 2008).

Şekil.1.629. Milli Gün Kutlamaları, Osaka, 1970

Kaynak: (PS, 2008).

1.4.6.2.7. 1985 Tsukuba / Japonya

Türkiye, bu sergiye Mimar Ragıp Buluç'un hazırladığı tasarımla katılmıştır. 1980 sonrası dışa açık bir ekonomik politikayı tercih eden Türkiye'nin dünyaya açılması stratejisinde, bu ve bunun gibi sergiler önemli bir yer tutmuştur (İFM, 2011). Türk pavyonunun teması, "Asya ile Avrupa, geçmişle gelecek arasında bir köprü kurmak" olarak belirlenmiştir. Cumhuriyet döneminden itibaren tüm Türk pavyonlarında var olan "Övünülecek Geçmiş, Yaşanabilir Bugün ve Ümitli Gelecek" teması işlenmiştir. İç mekânda sanat ürünleri ve turizme dair dialar saz eşliğinde sergilenmiştir. Pavyonun karşısında Türk yemeklerini tanıtan Divan lokantası yer almıştır. Türkiye pavyonu aşırı teknolojik yapıların, karmaşık bir dokunun var olduğu, sanatın geri plana itildiği sergide, sanat ile teknolojiyi birleştirmesi, ikisininde orijinde bir bütün olduğunu göstermesiyle ilgi çekmiştir. 1985 Tsukuba Türk Pavyonunda bir mimari kabuk olmakla birlikte, iç mekân kurgusunun arka planında 1980 sonrasında yaygınlaşan post modern söylemin varlığı gözlenmektedir (Altun, 2003: 221).

Şekil.1.630. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985

Kaynak: (PS, 2008).

Şekil.1.631. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985

Kaynak: (Hasol, 1996).

Şekil.1.632. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.633. Türkiye Pavyonu, Tsukuba, 1985

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.634. Milli Gün Kutlamaları, Tsukuba, 1985

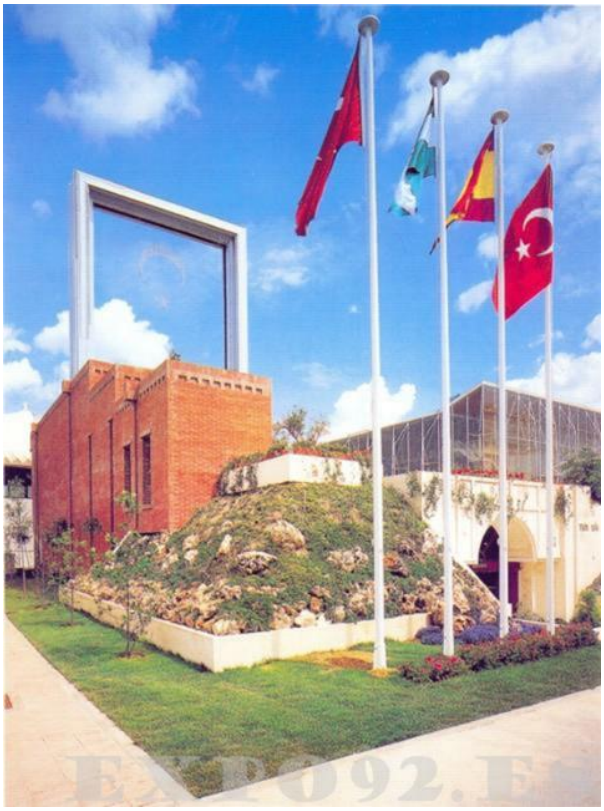

Kaynak: (Youtube, 2012).

1.4.6.2.8. 1992 Seville / İspanya

1992 Seville Expo'sunda Türkiye pavyonu binası için bir yarışma düzenlemiştir. Yarışmayı Öner Tokcan, Hulusi Gönül ve İlder Tokcan'ın tasarımları kazanmıştır. Pavyonun bulunduğu alan, Türkiye tarafından kültür, sanat ve turizm etkinlikler için 40 yıl süreyle kiralanmış, Vecdi Sayar, Türkiye Pavyonu'nun kültürel sorumlusu olmuştur. Pavyonun girişine Anadolu'da bulunan taşlardan Piri Reis Haritası yapılmış, Ara Güler fotoğraf sergisi açmıştır (İFM, 2011).

Şekil.1.635. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

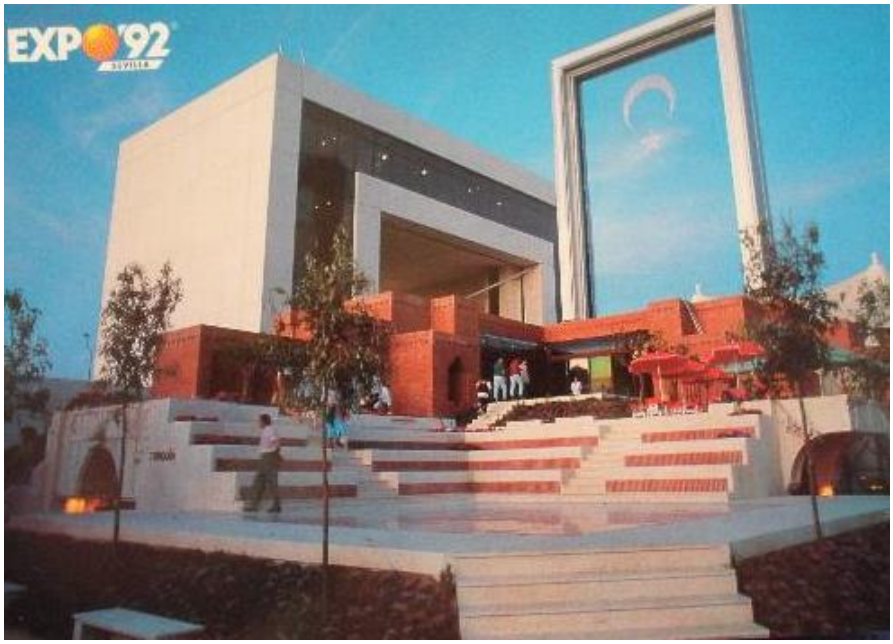

Kaynak: (Expo, 2012).

Proje 600 m^{2}'lik alanda, "Yeşil mimari" konseptiyle hazırlanmıştır. Kalıcı olmak üzere tasarlanan pavyon, farklı kotlarda yer alan açık, yarı açık, kapalı mekânların kompozisyonlarından oluşmaktadır. Çok amaçlı tema salonu, hazırlık ve sergilemelerin yapıldığı ön salon ve restorandan oluşmaktadır. Türk bahçesinin elemanları; çeşme, fıskiyeli havuz, kameriye ile bahçe bitkileri olmuştur. Üst kotta ağaçlandırılmış bir terası olan Türk Kahvesi alanı planlanmıştır. İç mekanda Türkiye'nin turistik bölgelerini tanıtan enformasyon standı, iç mekan duvarlarında

Türkiye'nin bu gününe ilişkin fotoğraflar, Türkiye'nin genel panoramasını tanıtan bir video projeksiyon yer almıştır. Yapı genel tasarım yaklaşımı açısından insan ölçeğine saygılı, çevreye uyumlu, hümanist tutumuyla beğenilmiş ve birinci olarak seçilmiştir (İFM, 2011).

Şekil.1.636. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Trillo, 2008).

Şekil.1.637. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Trillo, 2008).

Şekil.1.638. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Trillo, 2008).

Şekil.1.639. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Trillo, 2008).

Şekil.1.640. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.641. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.642. Dünya Haritası, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.643. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.644. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.645. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.646. Türkiye Pavyonu, Seville, 1992

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.647. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.648. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.649. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.650. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville

Kaynak: (Youtube, 2016).

Şekil.1.651. Türkiye Pavyonu, 1992 Seville

Kaynak: (Youtube, 2016).

1.4.6.2.9. 1998 Lizbon / Portekiz

Türkiye, Lizbon sergisine Mimar Ragıp Uluç'un tasarladığı bir pavyon ile katılmıştır. Sekiz milyon dolara mal olan ve 1.300 m^2 alan üzerine kurulan Türkiye pavyonu, Almanya ve İspanya'ya ile beraber fuarın en iddialı üç pavyonundan biri olmuştur. Ana temanın denizcilik olması sebebiyle Türkiye'nin yedi seçkin müzesinden (Topkapı Sarayı Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Deniz Müzesi, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi, Sadberk Hanım Müzesi) toplanan denizcilikle ilgili altmışaltı eser fuarda sergilenmiştir. Bu eserler arasında haritalar, amforalar, çini tabaklar, pişmiş topraktan Ana Tanrıça heykeli gibi tarihsel öneme sahip eserler bulunuyordu. Türkiye pavyonunun en çok ziyaret edilmesini sağlayan unsurlardan biri de büyük gayretlerle Lizbon'a getirilen ve burada sergilenen Sultan Abdülaziz'e ait görkemli saltanat kayığıydı. 19. yy sonunda inşa edilen bu nadide eser, 24 m uzunluğunda ve 1,6 m genişliğinde, yedi çifte kürekli, altın süslemeliydi. Ayrıca Sultan III. Selim'e ait 14 m'lik ipek donanma sancağı ile Piri Reis haritası da büyük ilgi görmüştür. Türk Haftası etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen Lirik Tarih Gösterisini 5 binden fazla kişi izlemiştir (İFM, 2011).

Şekil.1.652. Saltanat Kayığı, Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (PS, 2008).

İç mekânda Çanakkale Seramik firması tarafından özel olarak üretilen seramik kaplamalar kullanılırken, platformların strüktüründe ahşaba yer verilmiştir. Ekranlarda çağdaş Türkiye'nin güzelliklerini, denizlerin Osmanlı döneminden itibaren nasıl kullanıldıklarını, tarihi ve turistik bölgeleri, GAP projesini anlatan filmler gösterilmiştir. "Zaman ve mekânın üst üste çakıştığı" hissini vurgulamak amacı ile pavyonun duvarları, tavanı ve zemini siyah parlak granit yapılmıştır. Koyu mavi reflekte camlarla kaplanan loş mekânda aydınlatma objeler üzerine odaklanmış, dialar ve projjeksiyon görüntüleri birbiri üzerine yansıtılarak, iç içe geçirilmiş, mekânı oluşturan ana hatların belirginliğini yitirmesi tasarlanmıştır (PS, 2008).

Şekil.1.653. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.654. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.655. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.656. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.657. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.658. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.659. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

Şekil.1.660. Türkiye Pavyonu, Lizbon, 1998

Kaynak: (Youtube, 2012).

1.4.6.2.10. 2000 Hannover / Almanya

Teması, "İnsan, Doğa Ve Teknoloji" olan sergiye Türkiye Ayşegül Kamut, Melkan Gürsel Tabanlıoğlu ve Murat Tabanlıoğlu'nun projesiyle katılmıştır. Expo 2000 Türkiye Pavyonu'nun ana teması, geçmişin kültürel zenginlikleriyle hızla gelişen teknoloji ve modern yaşam anlayışını birleştirmek olmuştur. Saydam, teknolojik bir örtü olan yapı; zengin Anadolu kültürünün sürekliliğini ve gelenekselden teknolojiye dönüşümünü simgelemiştir. Ayrıca pavyonda İznik çinileriyle bezenmiş bir havuz içinde, İlhan Koman'ın Akdeniz heykeli de yer almıştır. Türkiye, bu sergide geleneksel ürünlerinin yanı sıra Anadolu'nun tarihi zenginliklerini yansıtan eski eserleri de sergilemiştir (İFM, 2011).

Şekil.1.661. Türkiye Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (İznik, 2014).

İç mekânda yer alan sergi, Expo teması ile ilişkili olarak "Doğa İle İnsanın, Doğu İle Batının El Sıkıştığı Türkiye" fikri çerçevesinde şekillendirilmiştir. Amaç, Nemrut Dağı Efsanesi ile Anadolu insanının doğa ile uyumu vurgulamaktır. Kral Antioks'un Helen, Pers tanrılarıyla el sıkışma figürlerine yer verilmiştir. Doğa güçlerini simgeleyen Tanrı ile kralın el sıkışması, uygarlığın devamı için gerekli olan, "İnsanoğlu İle Doğa" arasındaki uyumu simgelemektedir (Altun, 2003: 243).

Şekil.1.662. Akdeniz Heykeli, İlhan Koman, Hannover, 2000

Kaynak: (İznik, 2014).

Şekil.1.663. İznik Çinileri, 2000 Hannover

Kaynak: (İznik, 2014).

Şekil.1.664. Türkiye Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (İznik, 2014).

Şekil.1.665. Türkiye Pavyonu, Hannover, 2000

Kaynak: (İznik, 2014).

1.4.6.2.11. 2005 Aichi / Japonya

Expo 2005 Aichi organizatör kuruluşu tarafından 22 Mayıs 2005 tarihinde yapılan bir açıklamada, 120 katılımcı ülkenin pavyonları arasında en başarılı olanlarının seçimi amacıyla bir yarışma düzenleneceği bildirilmiştir. Bazı ülkelerin Expo 2005 dünya sergisine ortak pavyonlarla katılmaları nedeniyle seçim komitesince değerlendirmeye alınan pavyon sayısı altmış dokuz olmuştur. Pavyonların iç ve dış tasarımları, sergilenen unsurların Expo 2005'in ana temasına uygunluğu ve pavyonun temizliği gibi faktörlere dikkat edilmiştir. Yarışma sırasında pavyonlar, kullandıkları parça sayıları, büyüklükleri açısından A, B, C, D olmak üzere dört kategoriye ayrılmıştır. "B" kategorisinde aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 15 ülkenin pavyonu yer almıştır. Türkiye pavyonu bu kategoride birinci seçilerek altın ödülü kazanmıştır. İkincilik ödülünü Meksika, üçüncülük ödülünü de Yunanistan kazanmıştır (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.666. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.667. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.668. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Hassa, 2016).

Yüksek Mimar Muharrem Hilmi Şenalp tarafından tasarlanan ve inşa edilen "Doğanın Geometrisi" temasının işlendiği Türkiye pavyonunun tasarımında, Türk-İslam mimarisinin geometrik unsurları kullanılmıştır. Expo 2005'in ana teması olan doğanın olağanüstü mekanizması ve bilgeliği ile yaşamın gücü mekânlaştırılmıştır. Pavyonda Türkiye'deki müzelerden seçilen yirmi dört eser teşhir edilmiştir. Milli hafta kapsamında Türk kültürünün ve Anadolu sanatlarının yansıtıldığı konserler, ritim gösterileri, semah gösterileri, halk oyunları performansları sergilenmiştir. Sergi bitimine kadar sergiye gelen her yedi kişiden biri Türkiye'nin pavyonuna uğramış 3.662.282 kişi ziyaret etmiştir.

Türkiye'nin Expo 2005 için seçtiği logo Topkapı Sarayı Sünnet Odası girişinde bulunan 16. yy İznik çini deseni olmuştur. Çinide hayvanlar âlemini temsil eden rumi desenler ile bitki dünyasını temsil eden hatai desenler girift bir şekilde yer almıştır (İFM, 2011).

Şekil.1.669. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.670. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.671. Küre-i Sema / Konya Müzesi, Türkiye Pavyonu

Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.672. Buhurdan /Türk ve İslam Eserleri Müzesi

Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.673. El Yazmaları/Türk ve İslam Eserleri Müzesi

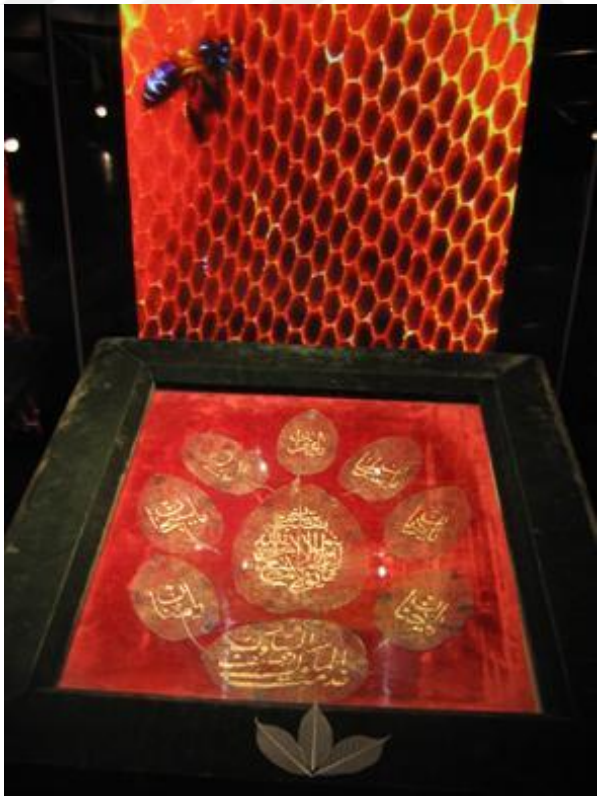
Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.674. Keşkül /Türk ve İslam Eserleri Müzesi

Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.675. Hat Levhası / Vakıf Hat Sanatları Müzesi

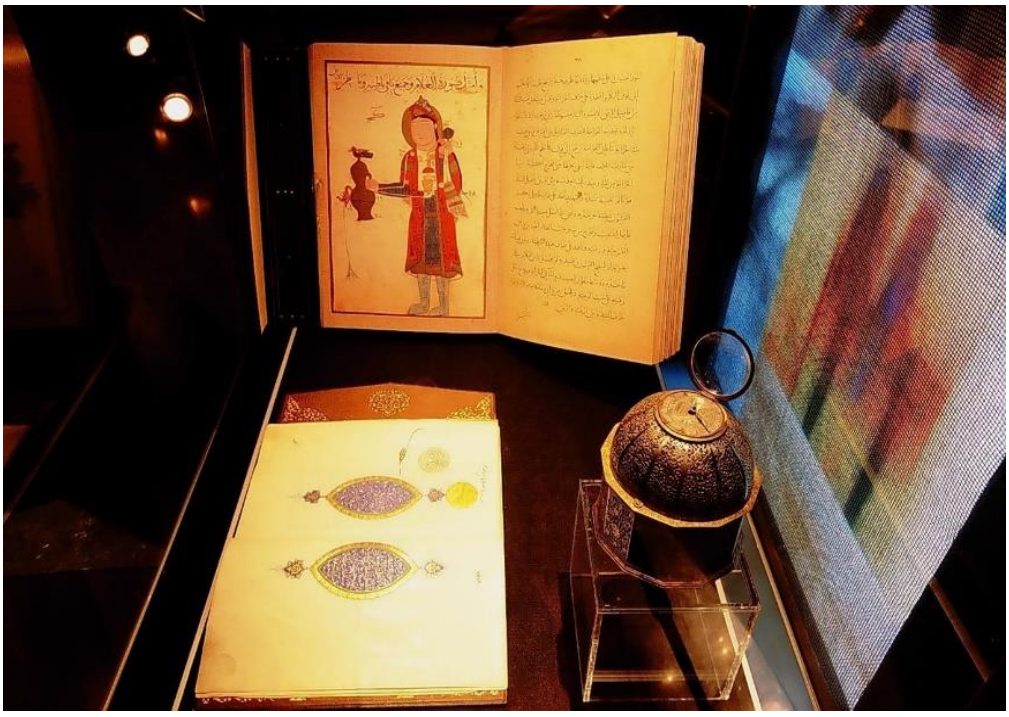
Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.676. Leylek Biçiminde Yazı Kuş Figürü Topkapı Sarayı

Kaynak: (Kültür Bakanlığı, 2005).

Şekil.1.677. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

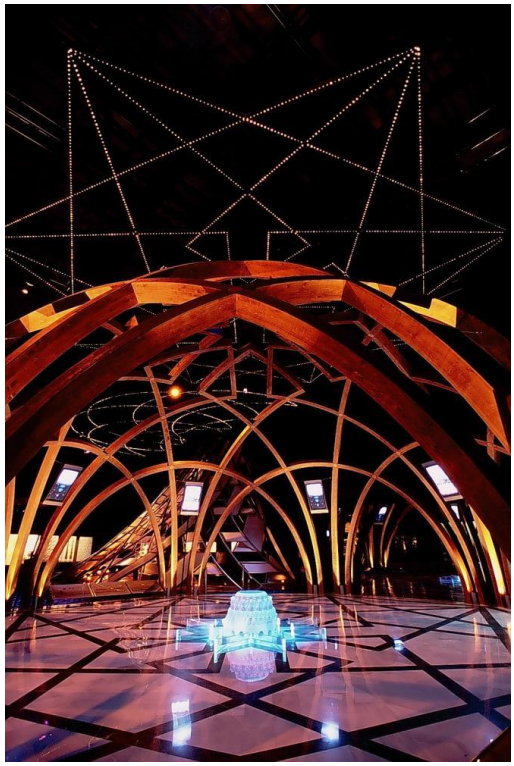
Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.678. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

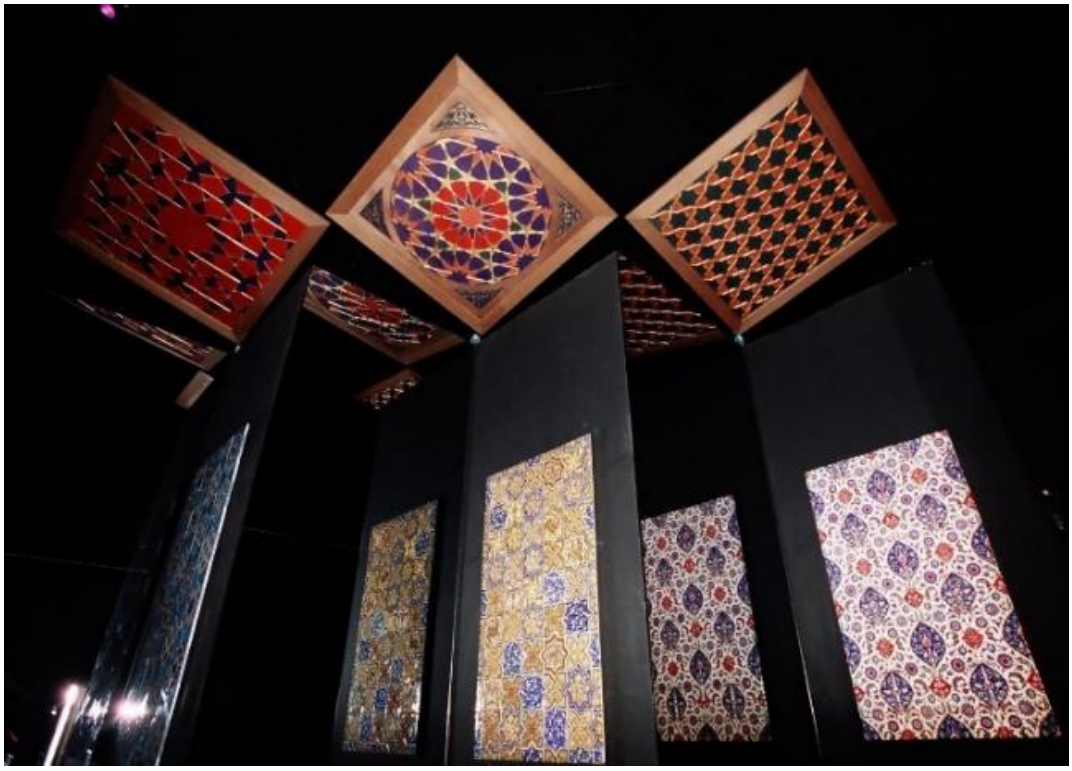
Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.679. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.680. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

Kaynak: (Hassa, 2016).

Şekil.1.681. Türkiye Pavyonu, Aichi, 2005

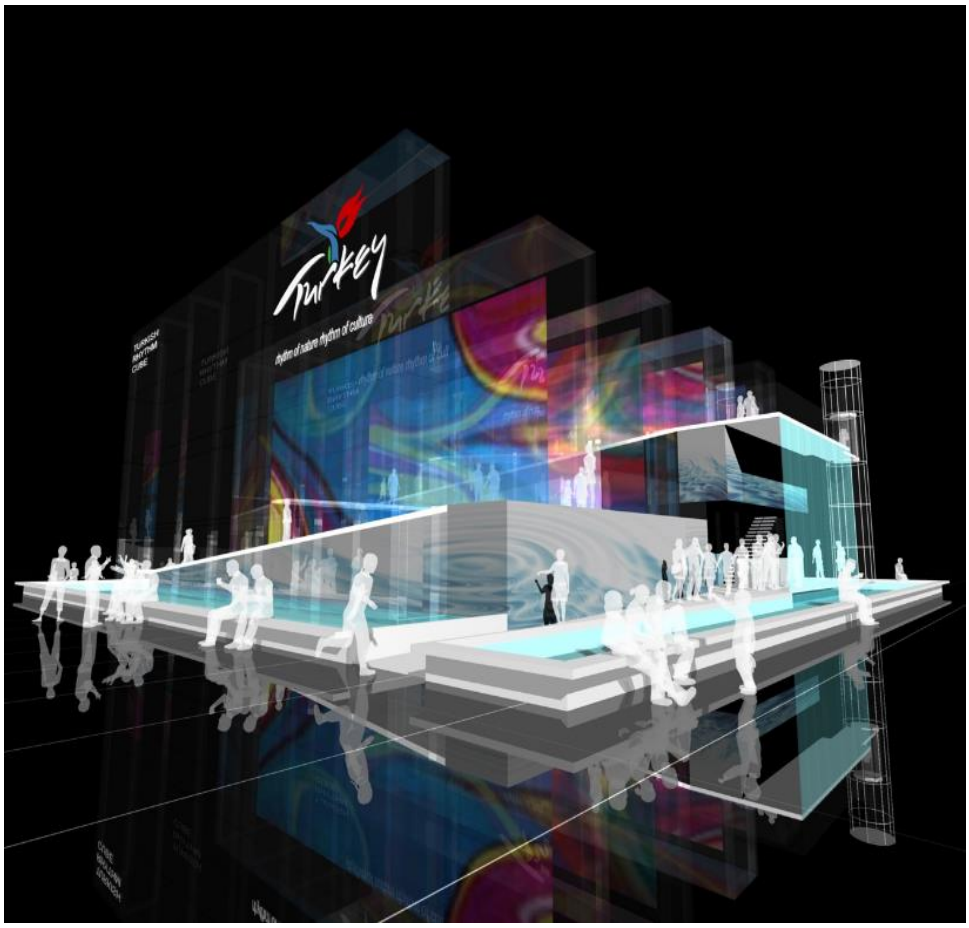

Kaynak: (Hassa, 2016).

1.4.6.2.12. 2008 Zaragosa / İspanya

"Pamukkale ile Kapadokya", "Su Bolluğu" ve "Kuraklık" temalarının işlendiği pavyonda Türkiye'deki su kültürü, çeşmeler, su kemerleri, şadırvanlar ve hamamlardan örnekler sunulmuştur. GAP projesine tahsis edilen bölümde, sulama ve sürdürülebilir kalkınma programları hakkında görsel ve yazılı bilgiler verilmiştir. (Puente, 2008: 4).

Şekil.1.682. Türkiye Pavyonu Projesi

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Türkiye pavyonunda ebru sanatı hakkında bilgi verilerek canlı sunum yapılmış, ziyaretçilere hediye edilmiştir. İzmir Yatırım ve Kalkınma Ajansı ile İstanbul 2010 Kültür Başkentine ait özel standların açıldığı pavyonda broşür, resim, anı eşyası ücretsiz olarak dağıtılmıştır. Almanya'da yaşayan ressam Mehmet Güler'e ait tablolar sergilenmiştir (Puente, 2008: 4).

Şekil.1.683. Türkiye Pavyonu Projesi

Kaynak: (Punte, 2008).

Şekil.1.684. Mehmet Güler Resim Sergisi, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Puente, 2008).

Kategori A olarak tanımlanan, pavyon alanı 750 m^2 den büyük pavyonlar arasında Türkiye Pavyonu Japonya'dan sonra ikinci olarak gümüş madalya almıştır. Türkiye Pavyonuna ikincilik verme gerekçesi olarak, geleneksel ve orijinal unsurların başarılı bir şekilde bir araya getirilmesini gösterilmiştir (Puente, 2008: 6).

Şekil.1.685. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Punte, 2008).

Şekil.1.686. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Punte, 2008).

Şekil.1.687. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Punte, 2008).

"Su ve Sürdürebilir Kalkınma" temalı Expo Uluslararası Sergisi Türkiye pavyonunda; "Anadolu Ateşi" dans grubunun gösterileri, Türkiye Dervişler ve Mevleviler Derneği Semazen gösterileri, İzmir Ekonomi Üniversitesi "Zeybek" folklor gösterileri ve konserler düzenlenmiştir (Puente, 2008: 6).

Şekil.1.688. Anadolu Ateşi Dans Gösterisi, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Punte, 2008).

Şekil.1.689. Ebru Yapımı, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Punte, 2008).

Şekil.1.690. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008

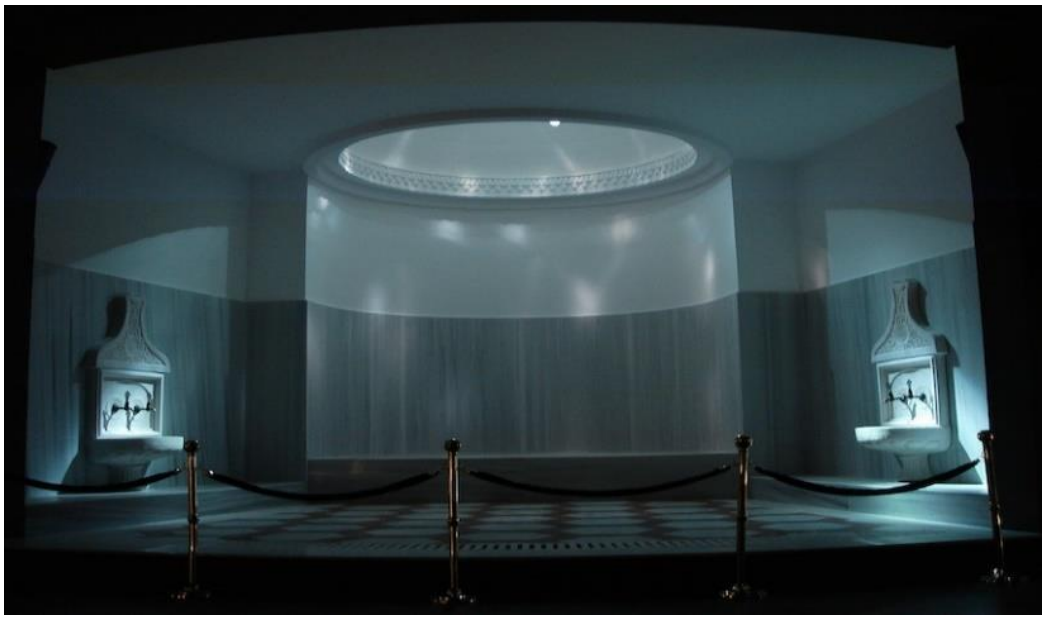
Kaynak: (Punte, 2008).

Şekil.1.691. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008

Kaynak: (Imandra, 2008).

Şekil.1.692. Türkiye Pavyonu, Zaragosa, 2008

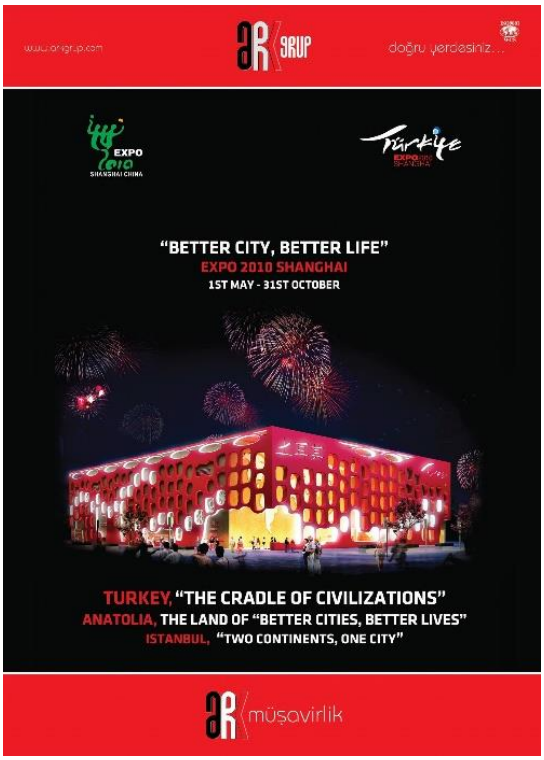

Kaynak: (Imandra, 2008).

1.4.6.2.13. 2010 Shanghai / Çin

“Türkiye-Medeniyetlerin Beşiği, Anadolu-Daha İyi Şehirler, Daha İyi Yaşam Alanları, İstanbul-İki Kıta, Bir Şehir” temaları, Türkiye pavyonunun ana konusu olarak belirlenmiştir. Türkiye pavyonu, Expo 2010 boyunca yedi milyondan fazla ziyaretçi kabul etmiş, "Tema Geliştirme" kategorisinde gümüş madalya kazanmıştır (Dünya Sergileri, 2016).

Şekil.1.693. Türkiye Afişi, Shanghai, 2010

Kaynak: (Ark Fuarcılık, 2010).

“Cilalı Taş Devrinde (Neolitik dönem) gelişmiş kültür merkezi olan Çatalhöyük yerleşimi, 2.000 m^2 lik kiralanan pavyonun cephesi için ilham kaynağı olmuştur. Pavyonun ilk kısmı ziyaretçileri Türkiye'nin tarihsel ilkleri hakkında bilgi veren bir zaman yolculuğuna çıkarmaktadır. Dünyanın ilk aynası ve ilk insan yapımı baraj, Türkiye'nin antik yerleşimlerini gösteren bir haritada yer almıştır. İstanbul'un sokaklarından sahnelerin olduğu 360 derecelik film orta kısımda gösterilmiştir. Son kısımda, ziyaretçiler gelecek için umutları somutlaştırmak için alevlerde ölüp sonra küllerinden yeniden doğan efsanevi Zümrüd-ü Anka kuşunun sembolik bir figürü yer

almıştır.” (Arckitera, 2009). Türkiye pavyonunu ziyaret eden Zülfü Livaneli anı defterine şöyle yazmıştır; “Dünya çapında büyük bir olay haline gelen Shanghai Expo’daki Türkiye Pavyonu, göğsümüzü kabartan bir özen ve dikkatle hazırlanmış. Kültürlerin beşiği olan ülkemizin çeşitliliğini gösteren bu son derece başarılı çalışmayı, yürekten kutluyorum.” (Son Dakika, 2010).

Şekil.1.694. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010

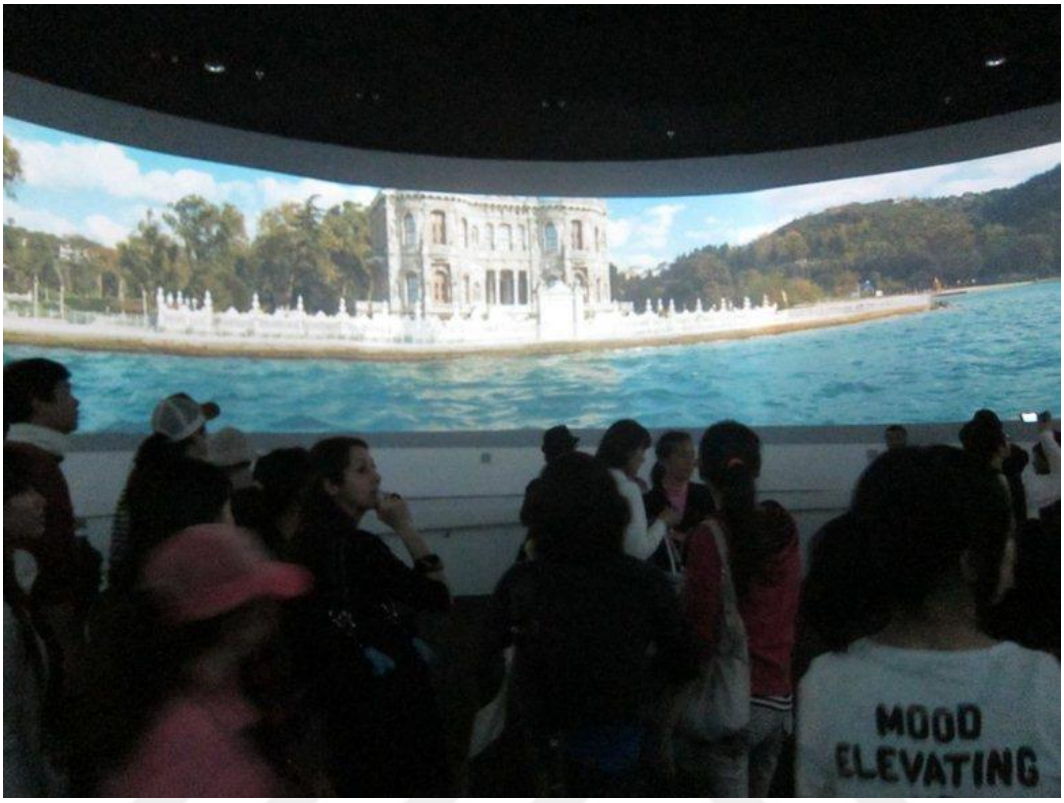
Kaynak: (Lovers, 2010).

Şekil.1.695. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010

Kaynak: (Lovers, 2010).

Şekil.1.696. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010

Kaynak: (Lovers, 2010).

Şekil.1.697. Türkiye Pavyonu, Shanghai, 2010

Kaynak: (Lovers, 2010).

Şekil.1.698. Milli Gün Kutlaması, Shanghai, 2010

Kaynak: (Ark Fuarcılık, 2010).

Şekil.1.699. Ebru Resim Yapımı, Shanghai, 2010

Kaynak: (Ark Fuarcılık, 2010).

1.4.6.2.14. 2011 Chang Mai / Tayland

Türkiye, Tayland'ın kuzeyinde Chiang Mai şehrinde 1 Kasım 2006-31 Ocak 2007 tarihleri arasında, "To Express Love For Humanity (İnsanlık İçin Sevgisini İfade Etmek)" teması ve "Royal Flora Ratchaphruek 2006" (Ratchaphruek, Tayland'ın milli çiçeğinin adı) adıyla düzenlenen Uluslararası Bahçe Bitkileri Sergisi'ne 2000 m^2'lik kalıcı bir Türk bahçesi ile katılmıştır. Türk mimarisi ve bahçesinde kullanılan geleneksel yapı elemanlarına yer verilmiştir. Geleneksel Türk çeşmesi ile çardağın da bulunduğu mekânda, Burhan Alkar'ın "Sevgi" temalı heykeli, İznik çinilerinden üç pano, "Tarihi İzmir Kayığı", "Güneş Saati" ve "Kuş Kafesi" bulunmaktadır. Türk Bahçesi, Prof. Dr. Yüksel Öztan, Prof. Dr. Halim Perçin, Serdar Akçay, Erkal Saran ve Dr. Ömer Gülkal'dan oluşan bir ekip çalışmasıyla gerçekleştirilmiştir (Dünya Sergileri, 2016).

Şekil.1.700. Türkiye Bahçesi Projesi

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.701. Türkiye Bahçesi Projesi

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.702. Mermer Döşemeli Türk Avlusu, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.703. İzmir Kayığı, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Özkan, Arşiv, 2011).

Şekil.1.704. Güneş Saati, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.705. Sevgi, Burhan Alkar, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.706. Nilüfer Havuzu, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.707. Peyzaj Düzenlemeleri, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.708. İznik Çinileri, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.709. İznik Çinileri, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.710. İzmir Konulu İznik Çinisi, Chang Mai, 2011

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.711. Tayland Prensesi Mahachakhir Sirindhorn'nun Türk Bahçesini Ziyareti

Kaynak: (Gürkal, 2007).

Şekil.1.712. Tayland Prensesi Mahachakhir Sirindhorn'nun Türk Bahçesini Ziyareti

Kaynak: (Gürkal, 2007).

1.4.6.2.15. 2012 Venlo / Hollanda

Expo 2012 Venlo'da Türkiye bahçe binası, Türk geleneksel mimari örneklerinden biri olan "Yalı" şeklinde tasarlanmıştır. Çevre konularına dikkat çekmek üzere, binanın güney ve batı cephesindeki camlara kare seramik görünümlü güneş panelleri yerleştirilmiştir. Türk El Sanatlarını yansıtan mozaikler ve çini işlemelerin yanı sıra, ferforje kapı, nilüfer havuzu, çeşme, kademeli havuz, güneş saati, kubbeli pergola alanda yer alan önemli elemanlardan olmuştur.

İç avlu duvarları seramik duvar resimleri ile dekore edilmiştir. Bahçenin dört bir yanında güller, ceviz ve çınar ağaçları, çeşitli endemik bitkiler yer almıştır. Türkiye'nin flora çeşitliliği üzerine filmler gösterilen iç mekanlarda aynı zamanda EXPO 2016 Antalya tanıtımları yapılmıştır. Türkiye bahçesine karbon salınımı sebebi ile havada oluşan zararlı gazları temizleyen otuz dört ceviz ağacı dikilmiştir. Türk çarşısını çağrıştıran tezgâhlarda ebru, resim, halı dokuma, el sanatları örnekleri sergilenmiştir.

Şekil.1.713. Türkiye Bahçesi, Venlo, 2012

Kaynak: (Arşiv, 2012).

Şekil.1.714. Güneş Panelleri, Türkiye Bahçesi, Venlo, 2012

Kaynak: (LeMog , 2015).

Şekil.1.715. Türkiye Bahçesi Girişi, Venlo, 2012

Kaynak: (Arşiv, 2012).

5 Nisan-7 Ekim 2012 tarihlerinde Venlo (Hollanda)'da düzenlenen "Doğanın Parçası Olarak, Kaliteli Yaşama Ulaşmak" temalı Botanik Sergisi'ne Türkiye, yaklaşık 1.000 m^2 lik bir bahçeyle katılmıştır. Türkiye Bahçesi, geleneksel motiflerin, modern malzemelerle yorumlandığı bir yöntemle tasarlanmıştır. Expo Floriade 2012

kapsamında "Türkiye Bahçesi Milli Günü", 1-2 Haziran 2012 tarihlerinde düzenlenmiştir (Dünya Sergileri, 2016).

Şekil.1.716. Milli Gün Kutlamaları, Venlo, 2012

Kaynak: (Arşiv, 2012).

Şekil.1.717. Türkiye Bahçesinde EXPO 2016 Antalya Tanıtımları

Kaynak: (LeMog, 2015).

Şekil.1.718. Türkiye Tanıtımları, Venlo, 2012

Kaynak: (LeMog, 2015).

Şekil.1.719. Avlu Taş Döşemeleri

Kaynak: (LeMog, 2015).

1.4.6.2.16. 2013 Suncheon Bay /Güney Kore

Türk Bahçesi'nin açılışı 20 Nisan 2013 tarihinde Gıda, Türk heyeti tarafından gerçekleştirilmiştir. Türk el sanatlarını yansıtan mozaikler ve çini işlemelerin yanı sıra, ferforje kapı, çeşme, pergola alanda yer alan önemli elemanlardan olmuştur.

Bahçe duvarının bir kısmı çini seramik ile dekore edilmiştir. İç avluda podima taşlarla oluşturulan motifler yer almıştır. Türkiye'nin flora çeşitliliği üzerine filmler gösterilen iç mekanlarda aynı zamanda EXPO 2016 Antalya tanıtımları yapılmıştır. Türk çarşısını çağrıştıran tezgâhlarda ebru, resim, halı dokuma, el sanatları örnekleri sergilenmiştir.

Açılış gününde 20 bini aşkın ziyaretçi ile buluşan Türk Bahçesi 6 Mayıs 2013 tarihinde 496.861 ziyaretçi sayısına ulaşmıştır. Türk Bahçesi yoğun ilgi görmüştür (Dünya Sergileri, 2016).

Şekil.1.720. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Ünsal, 2013).

Şekil.1.721. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Ünsal, 2013).

Şekil.1.722. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Ünsal, 2013).

Şekil.1.723. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Ünsal, 2013).

Şekil.1.724. Türkiye Bahçesi, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Ünsal, 2013).

Şekil.1.725. Türkiye Bahçesi Açılışı, Suncheon Bay, 2013

Kaynak: (Billy, 2013).

Şekil.1.726. Türkiye Bahçesi, 2013 Suncheon Bay

Kaynak: (Ünsal, 2013).

1.4.6.2.17. 2014 Oingdao / Çin

Quingdao Türk Bahçesi diğer Expo'lardan farklı olarak, Türkiye Devleti katılımı olarak yapılmamıştır. Çin'de bulunan bir Türk firması'nın özel teşebbüsü olarak yer almıştır. Bahçede Safranbolu evleri, Su Kemerleri, geleneksel Çini örneklerine yer verilmiştir. Türkiye pavyonu için; "Türkiye'nin Avrupa ya da Asya'ya mı ait olduğu sık sorulan bir soru. Kuzey ve güneyde Ege Denizi Karadeniz'e kıyısı, Türkiye Küçük Asya topraklarının (780.600 km^2) % 97 ve güneydoğu Balkan Yarımadası'nda sadece % 3 toprağa sahiptir. Tarihsel olarak, hem Avrupa ve Asya medeniyetlerinden derinden etkilenmiştir. Türklerin % 99'unun İslam'a iman etmesine rağmen Avrupa medeniyeti Türkiye'nin birçok kültürel eserleri üzerinde derin izler bırakmıştır. Türkiye Cumhuriyeti kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları; daima medeni bir Avrupa ülkesi olarak Türkiye'yi konumlandırmıştır. Bunun yanı sıra siyaset ile dinin ayrılmasını sağlayarak ülkenin modernizasyonu için çalışmışlardır. "Avrupa için Asya'dan hareketle" Türkiye'nin siyasetinde ana akım olmuştur. Expo 2014 Türkiye Bahçesi tarih ve bu eski Avrasya ülkesinin doğal peyzajı için mükemmel bir vitrin olacaktır." (Qingdao, 2014).

Şekil.1.727. Türkiye Bahçesi, Quingdao, 2014

Kaynak: (Qingdao, 2014).

Şekil.1.728. Türkiye Bahçesi, Quingdao, 2014

Kaynak: (Expo, 2014).

Şekil.1.729. Türkiye Bahçesi, Quingdao, 2014

Kaynak: (Expo, 2014).

Şekil.1.730. Türkiye Bahçesi, Quingdao, 2014

Kaynak: (Expo, 2014).

Şekil.1.731. Türkiye Bahçesi, Quingdao, 2014

Kaynak: (Qingdao, 2014).

1.4.6.2.18. 2015 Milano / İtalya

Mimar Arhan Kayar tarafından projelendirilen Türkiye Pavyonunda "Geleceğin gıdası için tarihin irdelenmesi" teması işlenmiş, "Nar" ile temsil edilmiştir. Tek ya da iki girişle sınırlamak yerine, çok girişli yapılan tasarımda Türk misafirperverliği vurgulanmıştır.

Türkiye pavyonu, toplam 4.170 m^2 alan üzerinde açık, yarı açık ve kapalı olmak üzere üç ana kısım ve birbirinden farklı yedi yarı açık bölümden oluşmuştur. Yarı açık bölümlerin beş tanesinde tema odaklı sergi ve etkinlikler gerçekleştirilmiş, geri kalan bölümlerden biri Türk Restoranı, diğeri ise hediyelik eşya alanı olarak kullanılmıştır (Milano, 2015).

Pavyonun ana girişi "Selçuklu Yıldızı" yorumu ile yarı açık çatılı yapılmış, Şadırvan, Türk evi, Çeşm-i Bülbül bu bölümde yer almıştır. Pavyonun açık bölümünde Pazar Yeri, Sokak Büfeleri, Anadolu Sofraları, sergiler ve atölye çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Milano, 2015).

Şekil.1.732. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Eştürk, 2015).

Şekil.1.733. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Turkish Pavilion, 2015).

Şekil.1.734. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Turkish Pavilion, 2015).

Pavyonda yer alan kütüphanede, Türkiye'nin tarım politikaları, dünya genelinde gıda yardım programları, gıda bültenleri, beslenme bağlamında daha yaşanabilir bir dünya üzerine muhtelif basılı ve elektronik yayınlar yer almıştır (Milano, 2015).

Şekil.1.735. Kütüphane, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Eştürk, 2015).

Şekil.1.736. Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Turkish Pavilion, 2015).

Yaklaşık 800 m^2 yeşil alanda üç adet çınar, kırk adet nar ağacı kullanılmıştır. Pavyonun zemininde Türkiye'nin sekiz yöresinden getirilen mermerler kullanılmış, Türk evinin duvarlarında ahşap oyma örnekleri yer almıştır. Açık ve yarı açık haznelerde, Göbekli Tepe, Çeşm-i Bülbül, Hitit ve Kargamış tabletleri, doğanın Anadolu topraklarına bahşettiği zenginliği tüm dünya ile paylaşıldığını temsil eden, "Tohum Sunan Eller" enstalasyon çalışması ilgi çekmiştir (Milano, 2015).

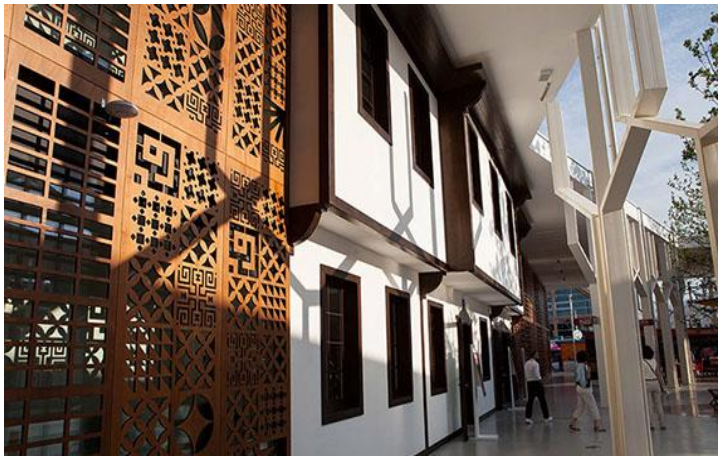
Şekil.1.737. Tohum Sunan Eller, Milano, 2015

Kaynak: (Turkish Pavilion, 2015).

4.000 m^2 alana sahip olan Türkiye Pavyonu 2.800 m^2 kapalı, 1200 m^2 çelik kontstüksiyon üzeri yer yer cam kaplı eğrisel alandan oluşmuştur. Selçuklu ve Osmanlı mimarisinden esinlenerek tasarlanan proje kapsamında yönetim binası, ofisler ve konferans salonları yer almıştır. Proje dört ayda tamamlanmıştır (Turkish Pavillion at Expo 2015 Milano, 2015).

Şekil.1.738. Safranbolu Evleri, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Eştürk, 2015).

Şekil.1.739. Ahşap Pencereler, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

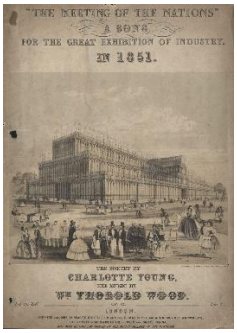
Kaynak: (Eştürk, 2015).

Şekil.1.740. Hitit Kabartmaları, Türkiye Pavyonu, Milano, 2015

Kaynak: (Eştürk, 2015).

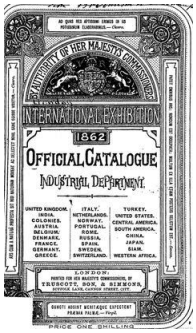
1.4.7. Expo'ların Afişleri

1851

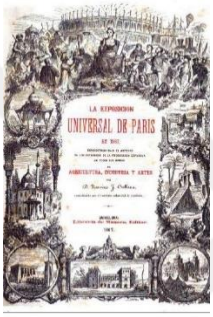
1855

1862

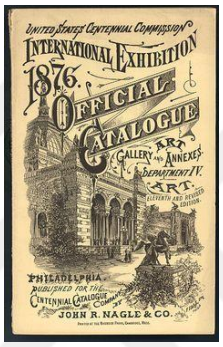
1865

1867

1873

1876

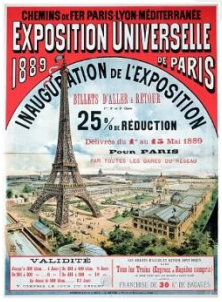
1878

1880

1888

1889

1897

1900

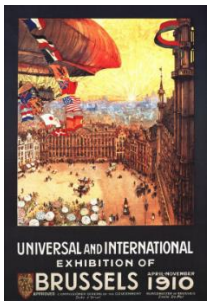
1904

1905

1906

1910

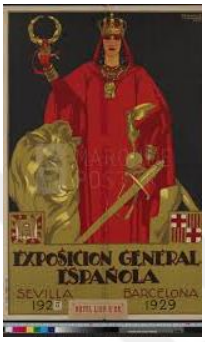
1913

1915

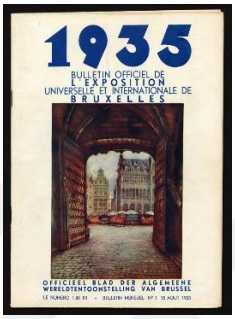
1915

1929

1933

1935

1936

1937

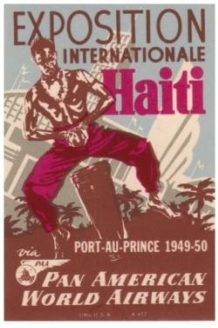
1939

1939

1947

1949

1949

1949

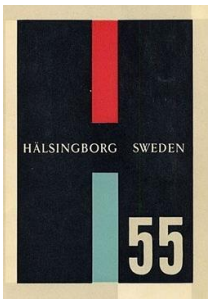
1953

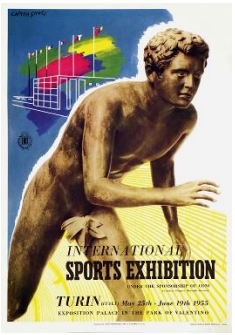
1953

1954

1955

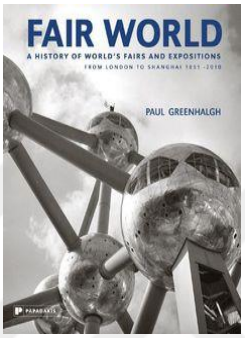
1955

1956

1957

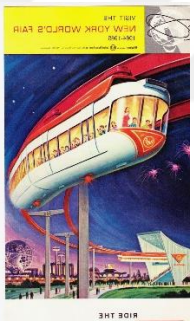
1958

1961

1962

1965

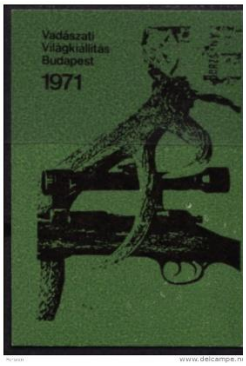
1967

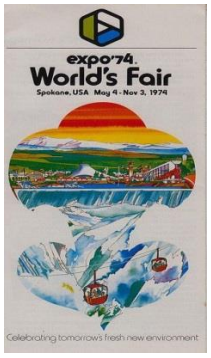
1968

1970

1971

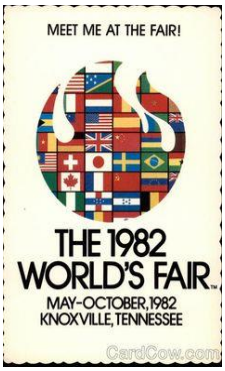
1974

1975

1981

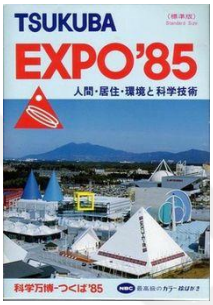
1982

1984

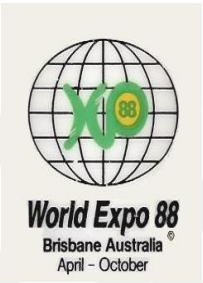
1985

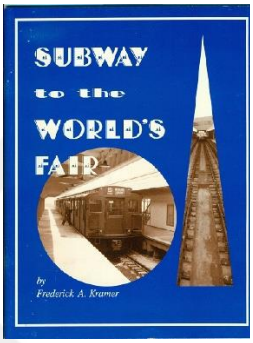
1985

1986

1988

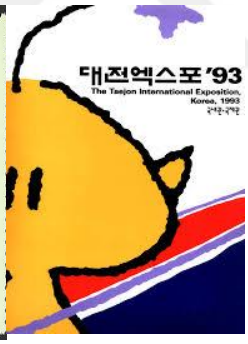
1991

1992

1992

1993

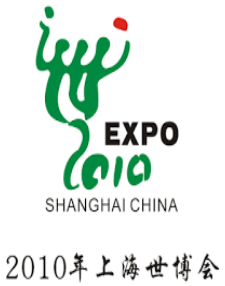
1998

2000

2008

2010

2012

2015

Botanik expolar

1960

1963

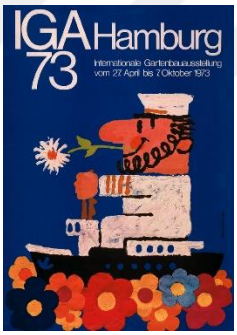
1964

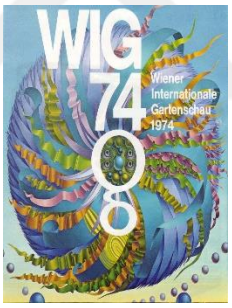
1969

1972

1973

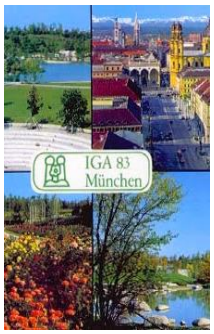
1974

1980

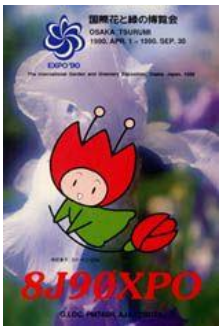
1982

1983

1984

1990

1992

1993

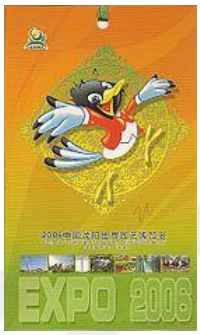
1999

2002

2003

2006

2012

2016

İKİNCİ BÖLÜM

2. EXPO 2016 Antalya

Expo'lar mimari estetik öğelerle ortaya çıkan sosyo-kültürel kentsel gelişim örnekleri olarak kabul edilmektedir ve birçok farklı disiplinin ortak çalışması olarak gerçekleşmektedir.

Expo'ların gerçekleşme süreçleri BIE ve AIPH kuralları çerçevesinde belirlenmiştir. Bu süreçler; adaylık başvurusunun yapılması; aday ülke ve şehirler arasında yarışma; üye ülkeler tarafından yapılan oylama; yarışmayı kazanan ev sahibi ülke tarafından hazırlanan Expo projesinin BIE ve AIPH tarafından tescili veya onayı; Expo projesinin hazırlanması ve uygulanması; süresi ve koşulları belirlenmiş ve taahhütlerin yerine getirildiği Expo organizasyonu; düzenlenen sergi (Expo) sonrası alanın kullanım durumu ve yapılan planların uygulanması olarak yer almaktadır.

Bu bölümünde EXPO 2016 Antalya'nın oluşum süreci aşamaları ve projesi detayları ile anlatılmıştır. EXPO 2016 Antalya örneğini incelemek amacı ile Türkiye'nin adaylık süreci araştırılmış, yapılan hazırlık ve çalışmalar incelenerek bir arada çalışan disiplinlerin çalışma konuları hazırlık sürecinden itibaren irdelenmiştir. Bu bölümde EXPO 2016 Antalya mimari projesi çerçevesinde yapılan çalışmalar kapsamında Expo alanında bulunması gereken yapıların tema, alt tema, tema alanları bölümleri çerçevesinde nasıl şekil aldığı anlatılmıştır.

2.1. Antalya

Antalya, güneyinde Akdeniz kuzeyinde ise denize paralel uzanan Toroslar ile çevrili olup, doğusunda İçel, Konya ve Karaman, kuzeyinde ise Isparta ve Burdur, batısında Muğla illeri ile komşudur. İlin yüz ölçümü 20.815 km^2 dir. Antalya ilinin ortalama olarak %77,8'i dağlık, %10,2'si ova, %12'si ise engebelidir. Akarsular ve faylar tarafından derin bir biçimde yarılmış olan Toros Dağları, yüksek platolar geniş yayılım alanına sahiptir. Torosların Batı Toroslar olarak bilinen kesimi ilin büyük bir kısmını kaplamakta ve Antalya Körfezi'nin her iki yanında yer almaktadır. Sahadaki önemli yükseltiler Akdağ, Susuz Dağları, Alaca Dağ, Beydağları ve Geyik Dağlarıdır (Antalya, 2009: 47).

Şekil.2.1. Antalya

Kaynak: (Antalya, 2009).

Sahada traverten, kireçtaşı, dolomit arasında kalan çeşitli geçiş tipi özelliğindeki çözünebilen kayaçlar egemendir. Bu açıdan topografyanın ana karakterini çözünme (karstlaşma) sürecinin etkisiyle oluşan karst temsil eder. Karst yapı sebebi ile ilin içinde bulunduğu sahanın uzun bir zaman diliminde değişik şekillendirici kuvvetlerin etkisinde kalması, yer şekillerinde farklılıklar yaratmıştır. Antalya'da dağcılık (alpinizm), mağaracılık (tersine alpinizm) ve doğa yürüyüşleri (trekking) gibi alternatif turizm aktivitelerinin jeomorfolojik çeşitlilikle ilgisi bulunmaktadır. Turistik öneme sahip mağaralar ise Karain ve Kocain (Antalya), Zeytintaşı (Serik), Altınbeşik (İbradi), Damlataş ve Dim (Alanya) ile Yalan Dünya (Gazipaşa) mağaralarıdır (Antalya, 2009: 48).

Şekil.2.2. Karain Mağarası

Kaynak: (Antalya, 2009).

Karst yapıda su yer üstünden çok yer altındadır. Bu yüzden yüksek kesimler çoğunlukla susuzluk sorunu yaşarken; alçak kesimlerde, kıyı ve vadi boylarında, sular karstik kaynaklar şeklinde ortaya çıkmaktadır. Antalya'da bilinen en önemli karstik kaynak Kırkgöz kaynaklarıdır. Kaynakların oluşturduğu Düden Çayı, Antalya traverten falezlerinden çağlayan yaparak Akdeniz'e ulaşmaktadır. Düden dışında ilin diğer önemli akarsuları; Manavgat, Köprü, Aksu, Dim, Alakır ve Korkuteli Çayı'dır. Antalya'da göllerin çoğu batıda yer almaktadır. Başlıcaları Karagöl, Avlan Gölü, Söğüt Gölü ve Ova Gölü'dür. Avlan Gölü tarım alanı açmak amacıyla 1976 yılında kurutulmuş, ancak saha ekolojisinin bundan ciddi zarar görmesi üzerine 1997 yılında tekrar su tutulmaya başlanmıştır. Batıda Eşen Çayı'ndan doğuda Kaledron (Kaldıran) Çayı'na kadar uzanan Antalya ili kıyılarının uzunluğu 640 km dir. Bu kıyı uzunluğu ile Akdeniz Bölgesi kıyı uzunluğunun % 40'ını oluşturmaktadır. Kıyıya paralel uzanan dağların çökerek sular altında kalmasıyla Kaş ilçesi açıklarında Dalmaçya tipi kıyılar meydana gelmiştir. Antalya'nın batı kıyılarında dağların kıyıdan itibaren hemen yükselmesi dalga aşındırmasının etkisini arttırarak falezlerin oluşmasına neden olmuştur. Köyceğiz-Kemer arasında ve Antalya çevresinde falezlere sıkça rastlanmaktadır. Kaş, Demre, Finike, Kumluca, Olimpos, Adrasan ve Kemer kıyılarında doğal plajlar bulunmakta, Antalya kent'i batısında Konyaaltı Plajı yer almaktadır. Kentin doğusundan başlayıp Side ve Gazipaşa yakınlarına kadar uzanan kıyı şeridinde; Lara, Karpuzkaldıran, Belek ve Kundu plajları bulunmaktadır (Antalya, 2009: 64).

Akdeniz iklim tipine sahip olmakla birlikte; denize yakınlık-uzaklık (karasallık), yükselti farkı, yer şekillerinin özellikleri gibi fiziki, coğrafi etkenler nedeniyle çeşitli kesimler arasında sıcaklık, yağış ve rüzgâr gibi şartlarda farklılıklar görülmektedir. Antalya'da ekolojik koşulları etkileyen faktörlerin başında iklim ve morfolojik şartlar gelmektedir. İlin Toros dağları ile Akdeniz'e komşu kıyıları arasında iklim koşulları ve buna bağlı olarak bitki toplulukları birbirinden tamamen farklı ekolojik (çevre bilim) kuşaklar oluşturmaktadır. Bunlar; Akdeniz Alt Bölümü (1000 m altı), Akdeniz Dağ Bölümü (1000-2000 m), Akdeniz Dağ Çayırı Bölümü (2000 m üstü) olmak üzere üç tanedir. Tipik Akdeniz ikliminin görüldüğü Akdeniz Alt Bölümünde kızılçam ormanları ve çalı (maki ve garig) vejetasyonu (bitki topluluğu);

Akdeniz Dağ Bölümünde sedir, göknar ve karaçam ormanları yaygın görülmektedir. 2000 m den sonra kireçtaşlarının olduğu kesimlerde kayalıklar; karstik çukurluklar ve sulak alanlarda ise çayırlıklar yer almaktadır (Antalya, 2009: 72).

Antalya tarihte üç önemli uygarlığa sahne olmuştur: Pisidya, Pamfilya ve Likya. Yöreye Makedonlar, Selevkoslar, Romalılar, Selçuklular ile Osmanlıların egemen olduğu ve bu uygarlıklara ait çeşitli izlerin bugüne kadar varlıklarını sürdürdüğü bilinmektedir Antalya'da pek çok tarihi-arkeolojik eser günümüze kadar ulaşabilmiştir. Yapılan araştırmalar bölgede paleolitik çağdan günümüze kadar kesintisiz olarak ulaşan bir uygarlığın varlığını kanıtlamıştır. Türkiye'nin en eski yerleşimlerinden olan Karain mağarasının M.Ö. 7.000-8.000 yılları arasında kullanıldığı, Beldibi mağarasında da Mezolitik dönem izleri saptanmıştır. Hitit döneminde bölgenin Anzarva toprakları adıyla anıldığı ve M.Ö. 1700 tarihlerinde bölgeler arası ilişkilerin sürdürüldüğü görülmektedir. Bölge şehirlerinin bağımsız bir yapıda geliştiği, geniş bölge olarak Pamfilya olarak isimlendirildiği, zaman zaman bu şehirler arasında federasyonlar kurulduğu, Truva savaşından sonra Akayların M.Ö. 1300'de bölgeye geldiği bilinmektedir. Batı Anadolu'daki Lidya imparatorluğunun M.Ö. 560 yılında bölgedeki hâkimiyetinin, 546 yılında Orta Anadolu'daki Sard savaşında Perslere yenilmesiyle sona erdiği görülmektedir (Antalya, 2009: 75).

Büyük İskender'in M.Ö. 334 yılındaki ölümüne kadar bölgedeki iki şehir haricindeki (Sillyon ve Termessos) tüm şehirleri fethetmesi ile Pers hükümranlığı sürdürülmüştür. Selevkos'un Apameia (Dinar)'da yenilmesi ile bölge Bergama krallığı hâkimiyetine girmiş ve Bergama kralı II. Attalos M.Ö. 150 yıllarında kuvvetli donanmasını barındırmak amacıyla Attaleia (Antalya) şehrini kurmuştur. Son Bergama kralı III. Attalos'un M.Ö. 133 yılındaki ölümünden sonra bölgenin Roma imparatorluğuna terk edilmesi şeklindeki vasiyeti ile gelen Roma ve bağlantılı Bizans dönemi, on üç yüzyıl boyunca sürmüştür (Antalya, 2009).

Selçuklu Türkleri Antalya'yı 1207'de ve Alanya'yı 1220'de fethederek Bizans dönemini sona erdirmiştir. Osmanlı dönemi 1391'de başlamış ve Birinci Dünya Savaşı sonucunda bölgede gerçekleştirilen İtalyan işgali, 1923'teki Türkiye Cumhuriyeti ile

ortadan kalkarak bölge, Türk Devleti sınırları içinde bir il olarak tescil edilmiştir (Sarı, 2009).

Antalya'daki tarihi eserlerin başında surlar gelmektedir. Hadrian kapısı ve yanındaki kulelerle limana bakan büyük kule ve liman duvarının bazı parçaları günümüze kadar ulaşabilmiştir. Kaleiçi'nde dar sokaklar ve eski ahşap evler tarihi şehir duvarlarına dayanmaktadır. 13.yy'da Selçuklu sultanı Alâeddin Keykubat tarafından inşa edilmiş olan Yivli Minareli cami Antalya'nın sembolü haline gelmiştir (Antalya, 2009: 75).

Kaleiçi'nde yer alan aynı döneme ait Karatay medresesi Selçuklu taş işçiliğinin şehirdeki en güzel örneğini sergilemektedir. Şehrin en önemli iki camisi 16. yy'dan kalma Murat Paşa camisi ve 18. yy'dan kalma Tekeli Mehmet Paşa camisidir. Hıdırlık kulesi M.S. 2. yy'da muhtemelen deniz feneri olarak inşa edilmiştir. Kesik Minareli Cami Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı dönemlerini yaşamış, şehrin tarihinin bir özeti konumundadır. Hadrianus Kapısı, Kale Kapısı meydanında Saat Kulesi eski şehrin sembollerindendir. Antalya'da birçok antik şehir de bulunmaktadır. Şehrin batısında yer alan Trebenna, Beydağları'nda denizden 700 m. yükseklikte bir tepe üzerine inşa edilmiş, etrafı yığma kayalıklarla çevrilmiş durumdadır (Antalya, 2009: 77).

Antalya körfezinin batısında Beydağları Olimpos Sahil Milli Parkı ve Topçam plajı bulunmaktadır. Antalya'ya 50 km uzakta Bakırlı dağının kuzey eteklerinde yer alan Saklıkent 1.800-2.000 m yükseklikte kış sporları merkezidir. Antalya'nın kuzeyindeki Düzlerçamı orman parkında doğal yaşam (geyik ve dağ keçileri) koruma altındadır. Düzlerçamı yakınlarında 115 m derinliğindeki Güver kanyonu yer almaktadır. Güllük dağının güneyinde Termessos antik şehri bulunmaktadır. Konyaaltı plajından Kırlangıç yarımadasına kadar uzanan bölgede Beydağları Olimpos Sahil Milli Parkı ile koruma altındadır. Antalya-Kumluca-Finike karayolunun 35. Km de, Phaselis ve Olimpos antik kentleri bulunmaktadır. Olimpos'un güneyinde, Çavuş (Adrasan) körfezi, batısında, Finike körfezi bulunmaktadır. Finike körfezinin doğusunda İdebessos (Kozağacı), Rhodiapolis (Şeyhköy), Korydalla (Kumluca) antik şehirleri yer almaktadır. Likya'nın ünlü antik şehri olan Arikanda, Kızlar Sivrisi dağının batı yamaçlarında yer almaktadır. Demre'de bulunan Myra antik şehri Roma

devri tiyatrosu ile bu tiyatroyu tepeden seyreden kaya mezarları ile tanınmaktadır. Aziz Nicholaos (Noel Baba) 4. yüzyılda burada yaşamıştır (Sarı, 2009).

Şekil.2.3. Kekova, Antalya

Kaynak: (Antalya, 2009).

Myra'nın antik limanı olan Andriake (Dalyanağzı) Demre'nin batısında yer almaktadır. Dalyanağzı'na deniz yoluyla yarım saatlik mesafede Kekova, aynı zamanda yörede yer alan antik şehir ve koyların genel ismidir. Kekova şehir harabeleri (antik Apollonia şehrinin M.Ö. 4. yüzyıla ait yazlık yalıları) deniz seviyesinden 1,5-2 m aşağıda bulunmaktadır. Tektonik olaylar nedeniyle deniz seviyesindeki değişmeler sonucu antik şehir sular altında kalmıştır. Antik Likya limanı Patara, başkenti Xanthos Kınık'ta bulunmaktadır. Antik Pamfilya bölgesinin önemli bir şehri olan Perge, Aspendos antik tiyatrosu, Side antik kenti Antalya ilinin doğusunda yer almaktadır (Antalya, 2009: 49).

Antalya Orta Asya, Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Avrupa'dan üç saat uçuş süresiyle 1,5 milyar insanın ulaşımına açık, merkezi bir konuma sahiptir. Türkiye'nin turizm merkezlerinden olan Antalya plajları; temizliği, düzeni ve üstün hizmet kalitesiyle mavi bayrak sahibidir (Bueno, 2014: 21).

Antalya'da uzun yıllardır düzenli olarak festivaller ve uluslararası etkinlikler organize edilmektedir. Antalya festivalleri, turizm hareketleriyle kültürel faaliyetlerin iç içe geçtiği etkinliklerdir. Bu festivallerin katılımcıları, çoğunlukla yabancı ziyaretçilerdir. 2016 yılında 16. sı gerçekleştirilen Uluslararası Antalya Piyano Festivali 2000 yılından bu yana dünyaca ünlü sanatçıları ve grupları, aynı zamanda

Türkiye'den pek çok piyanisti Antalya'da buluşturmaktadır. Aspendos Uluslararası Opera ve Bale Festivali, Arkeolojik bir mekânın mistik atmosferinde gerçekleştirilmekte, çoğu yabancı ziyaretçilerden oluşan binlerce insanı bir araya getirmektedir. 1998 yılından bu yana uluslararası nitelik kazanan festival, dünyanın en iyi opera festivalleri arasında gösterilmektedir. Festivalin bu kadar etkin olmasında, farklı toplumları sanatın evrensel dilinde buluşturması yanında, düzenlendiği mekânın kimliği de büyük önem taşımaktadır. Aspendos Tiyatrosu, yaklaşık 2000 yıl önce, başta tiyatro oyunları olmak üzere, sanatsal faaliyetlerin icrası için inşa edilmiş dev bir mekândır. 1964 yılından itibaren her yıl yapılan Antalya Altın Portakal Film Festivali; uzun metraj, kısa metraj ve belgesel film kategorisinde yarışmaların düzenlendiği, film gösterimleri, piyano resitalleri ve şiir dinletileri gibi çeşitli sanatsal etkinliklerin yer aldığı büyük bir organizasyondur. Sinema dünyası için büyük önem taşıyan ve sinema severlerin vazgeçilmez tutkuları arasında yer alan festivale, her yıl yerli ve yabancı pek çok sanatçı ile izleyici katılmaktadır (Bueno, 2014: 23).

Antalya bir müzeler şehri olarak; Antalya Müzesi, Antalya Atatürk Müzesi, Alanya Arkeoloji Müzesi, Kızılkule Etnoğrafya Müzesi, Atatürk Evi Müzesi, Side Müzesi, Suna-İnan Kıraç Müzesi, Antalya Oyuncak Müzesi'ni barındırmaktadır.

Kongre, seminer, sempozyum, panel ve fuar gibi pek çok etkinliğe ev sahipliği yapan kongre merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezlerde sergi ve fuar alanı olarak kullanılabilen salonların yanında, daha küçük boyutlarda çok amaçlı salonlar bulunmaktadır. Cam Piramit Sabancı Kongre ve Fuar Merkezi, Antalya Expo Center, Antalya Kültür Merkezi, kongre ve sergilere yönelik hizmet veren başlıca merkezlerdir.

Antalya'da, ulusal ve uluslararası çapta, tarih, kültür, turizm ve tanıtım konularında faaliyet gösteren, kar amacı gütmeyen çok sayıda sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır.

Türkiye'de mevcut yaklaşık 4 bin endemik bitki türünün önemli bir kısmı Akdeniz bölgesi, özellikle de Batı Akdeniz bölgesinde yer almaktadır. Batı Akdeniz Bölgesi'nde yer alan 750 endemik türün 500 tanesi Antalya' da bulunmakta, bu türlerden 200 tanesi Antalya' ya özgü endemik tür olarak literatüre geçmiştir. Antalya

Türkiye'nin en çok endemik bitki türüne sahip ili olma özelliğini taşımaktadır (Botanik raporları, 2016).

Türkiye Rekabet Gücü ve Sosyo-Ekonomik Kalkınma Endeksi'ne göre Antalya, İstanbul'dan sonra tarım, endüstri ve turizm geliri sayesinde Türkiye ekonomisinde büyük rol oynayan iller arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu çok kültürlülük ve zengin miras, Antalya'yı insanlığın karşılaştığı büyük sorunlara en iyi çözüm ve uygulamaları birlikte bulma hedefleri doğrultusunda, Botanik Expo için uygun bir yer yapmaktadır. Bilgiyi paylaşma geleneğine sahip, kültürel farklılıkları benimsemiş ve yeni üretim tekniklerinin kesiştiği bir nokta olması, Antalya'yı, Expo değerleriyle buluşturmuştur. Şehrin kültürel ve turistik mirası; büyük organizasyonlara uygun konumu, Expo'ya ev sahipliği yapmasının dayanak noktasını oluşturmaktadır (Bueno, 2014: 13).

2.2. EXPO 2016 Antalya Ortaya Çıkış Süreci

Expo'ların oluşum süreci uzun bir zaman dilimini kapsamaktadır. Adaylık başvurusu ile başlayan çalışmalar, kent imajının küresel düzlemde değer kazanmasına hizmet etmesi temel amacını taşımaktadır.

Exo'lar yeni bir kentsel peyzaj oluşumunun sağlanması, kentlerin reklamlarının yapılması ve yeni kent imaj birlikteliğinin beraberinde getirdiği ekonomik olanaklardan faydalanmak amacı ile yapılmaktadır. Artan bir öneme sahip olan Expo organizasyonlarını düzenleme yarışı, pastadan pay almak isteyen kent ve ülkeler için önem taşımaktadır.

Bununla beraber bu yarış süreci içerisinde Expo yapmaya hak kazanan şehir/ülke büyük ölçekli, kapsamlı bir çalışma süreci içerisine girmektedir. Expo'ların yerel, bölgesel ve ulusal ölçekte desteklenmesi, BIE ve AIPH'in bu desteklemeyi şart koşmasının sebebi de organizasyon ölçeğinin büyük olmasıdır. Birçok farklı disiplinin bir arada ve iş birliği ile çalışması gereken organizasyon'nun oluşumunda çıkarılan kanun ve yönetmeliklerle kamu kurum ve kuruluşları bu sebeple görevlendirilmiştir.

EXPO 2016 Antalya ortaya çıkış süreci Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliğinin, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 30.12.2008 tarihli ve 120009037 sayılı onayı

ile AIPH'ye üyelik başvurusu ile başlayan bir sürecin sonunda gerçekleşmiştir (GTHB, 2014).

2.2.1. EXPO 2016 Antalya Adaylık Başvurusu

Adaylık başvurusu BIE - Uluslararası Sergiler Bürosu'na üye olan ülkeler tarafından yapılabilmektedir. 2004 yılı Ekim ayında 59. Hükümet, BIE - Uluslararası Sergiler Bürosu'na üye olarak Türkiye'nin bir Expo düzenlemeye haiz olan ülkeler arasında yer almasını sağlamıştır.(GTHB, 2014).

Antalya Valiliği, Antalya Büyükşehir Belediyesi, ATSO başta olmak üzere tüm kurumların üst düzey yetkililerinin katıldığı Expo toplantıları sonucu, Antalya'da uluslararası Botanik Expo düzenlenmesi kararı alınmıştır. Bu karar doğrultusunda Antalya Valiliği başkanlığında Komisyon oluşturulmuştur (Expo Komisyonu Kararları, 2008).

26.10.2008 tarihinde yapılan dördüncü Komisyon toplantısında; Expo'nun Antalya'da gerçekleşmesi konusunda oylama yapılmış ve oy birliği ile bu faaliyetin Antalya için kazanım olacağına, çalışmaların başlatılmasına karar verilmiştir. Toplantıda ATSO'nun Expo konusundaki faaliyetlerin sekretaryasını yürüten kurum olması, her kurumun bünyesinde bir kişiyi bu çalışma için görevlendirmesi, 18-19 Kasım tarihlerinde heyet üyeleri katılımı ile Antalya-Isparta-Burdur Milletvekillerine bilgilendirme amaçlı toplantı yapılması kararları alınmıştır (Expo Komisyonu Kararları, 2008).

Şekil.2.4. Genel Değerlendirme Toplantısı, 26 Kasım, 2008

Kaynak: (Antalya Valiliği, 2008).

26.10.2008 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda (Komisyon Kararları, 2008); Antalya Valisi, BIE Genel Sekreteri Vicente Gonzalez Loscertales ve Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım Daire Başkanı Necil Nedimoğlu'nun katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Antalya Valisi Alâaddin Yüksel'in, BIE Genel Sekreteri Vicente Gonzalez Loscertales, Antalya Milletvekili Sadık Badak ve diğer ilgililerin katılımı ile Expo 2014 adaylık sürecine dair gerekli olan konuşmalar ve işbirliği yapılarak detaylar üzerinde fikir birliğine varılmıştır. Toplantıda Gonzalez Loscertales "….Dünyanın sayılı turizm merkezlerinden bir tanesi ve çiçek üreticisi-ihracatçısı olan Antalya'da dikkatini çeken hususun, Antalya'nın marka olma çabasının yanı sıra çevre dostu özelliklerin hayata geçirilmesi olduğunu dile getirmiştir. Antalya'nın tarihi yönden zengin şehirlerden biri olduğu da bilinen bir gerçek diyerek Expo'nun Antalya için bir katalizör olacağını belirtmiş, Expo'nun başarısı için şehrin stratejik plânında yer alması ve Antalya'daki sivil toplum örgütleri beklentileriyle uyuşması gereğini vurgulamıştır. Antalya Expo fuarının diğer Expo fuarlarının önüne geçerek çığır açmasının önem taşıyacağına, Antalya'da gerçekleştirilen diğer festivallerde olduğu gibi, Expo'nun da bir kereye mahsus olmaması, tekrarlanabilen bir Expo fuarı olması gerekeceğine işaret etmiştir. Bu organizasyonu gerçekleştirmek için sizlerden daha iyi ortaklar bulunabileceğini düşünmüyorum diyerek organizasyon için elinden geleni yapacağını sözlerine eklemiştir. Bir sonraki adımın "Eylem Plânı" hazırlamak olması gerektiği üzerinde durarak "Çiçek ve Çocuk" temasının vatandaşlarla işbirliği yapmayı gerektirdiğini ve çocukların geleceğin vatandaşları olduğunu belirtmiştir. Geniş çaplı bir diyalog ortamı sağlanmasının önemini; devletler, kurum ve kuruluşlar, vatandaşlar ve ziyaretçilerin bir arada ele alınmasının gereğini vurgulamıştır. Diyalogun kalitesinin ne kadar iyi olursa Expo'nun da o oranda tüm dünyaya hizmet edeceğini söylemiş "Ben, sizin çalışma grubunuzun bir üyesi olacağım ve elimden geleni yapacağım. Tek yapılacak şey "Başlamak" diyerek konuşmasını bitirmiştir." (Komisyon Kararları, 2008).

Bu toplantıdan bir ay sonra Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliği, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 30.12.2008 tarihli ve 120009037 sayılı onayı ile AIPH'e üyelik başvurusunda bulunmuştur (DTM, 2008).

27 Ocak 2009 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti hükümetini Expo Antalya Projesi ile ilgili bilgilendirmek amacı ile dönemin Adalet Bakanı M. Ali Şahin'in başkanlığında oluşturulan Expo Antalya heyeti, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı ziyaret ederek, proje hakkında bilgilendirmiştir (GTHB, 2012a).

Şekil.2.5. Cumhurbaşkanı Ziyareti, 27 Ocak 2009

Kaynak: (EXPO 2016 Antalya Süreci, 2012).

AIPH kuruluşunun üst düzey yetkilileri ile resmi görüşmeler yapmak üzere 26-27 Şubat 2009 tarihlerinde Hollanda'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyarette AIPH Başkanı ile toplantı yapılarak, Expo Antalya projesi hakkında bilgilendirme ve görüş alışverişi yapılmıştır (GTHB 2012a).

10-12 Mart 2009 tarihinde Taipei/Tayvan'da gerçekleştirilen AIPH Toplantısı'na katılım sağlanmış, Türkiye'nin üyelik başvurusu hakkında Başkan Dr. Doeke Faber üyeleri bilgilendirmiştir. Türkiye ve Antalya'nın tarımsal ve turistik önemi yapılan bir sunumla vurgulanarak, Expo'nun amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye'nin üyeliği ve Expo 2016 Antalya ön müracaatı tüm üyeler tarafından olumlu karşılanmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'nin 31.12.2008 tarihindeki üyelik müracaatı ve Expo 2016 Antalya müracaatı dikkate alınarak, AIPH tarafından kendi mevzuatlarındaki Expo' ya müracaat için gerekli olan en az 24 aylık üyelik zorunluluğu değiştirilmiştir. Ayrıca, Antalya için örnek teşkil edecek 2010 Taipei International Expo çalışmaları ziyaret edilerek incelenmiştir. Ziyaretlerle ilgili olarak

yapılan masraflar daha önceden olduğu gibi ATSO, ATB, AİB ve AESOB tarafından karşılanmıştır (GTHB, 2012a).

Şekil.2.6. Tayland İmza Töreni, 10 Mart 2009

Kaynak: (EXPO 2016 Antalya Süreci, 2012).

Üyeliğin kabul edilmesi neticesinde, Expo 2016 Antalya Projesine yol haritası olması amacıyla Antalya Valiliği Başkanlığında, Antalya İli Expo 2016 Yönergesi hazırlanmıştır. Söz konusu yönerge kapsamında Expo Meclisi ve Expo İcra Kurulu yapılanmaları oluşturulmuştur. 2009 yılı itibariyle faaliyetlerine başlayan Expo Meclisi, Antalya Valisi'nin başkanlığında 33 kurumun temsilcilerinden oluşmuştur (GTHB, 2012a).

Expo Meclisi Üyeleri: Antalya Valisi'nin Başkanlığında, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı, Akdeniz Üniversitesi Rektörü, İl Genel Meclis Başkanı, Aksu Belediye Başkanı, Döşemealtı Belediye Başkanı, Kepez Belediye Başkanı, Konyaaltı Belediye Başkanı, Muratpaşa Belediye Başkanı, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı, Antalya Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği Başkanı, Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı, Antalya Organize Sanayi Bölge Müdürü, Antalya Organize Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı, Antalya Serbest Bölge

İşleticisi Anonim Şirketi Müdürü, Antalya Gazeteciler Cemiyeti Başkanı, Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliği Y.K. Başkanı, Antalya Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Y.K. Başkanı, Antalya Tanıtım Vakfı Başkanı, Antalya Ziraat Odası Başkanı, Akdeniz Turistik Otelciler Birliği Başkanı, Antalya Rehberler Odası Başkanı, Antalya Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı, Antalya Fuarcılık İşletme ve Yatırım A.Ş. Başkanı, Fraport IC İçtaş Havalimanı Yer Hizmetleri A.Ş., Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, Antalya Şb. Bşk., Deniz Ticaret Odası Antalya Şube Başkanı, Antalya Genç İşadamları Derneği Başkanı, Antalya Girişimci İşadamları Derneği Başkanı, Antalya Sivil Toplum Kuruluşları Güç Birliği Dönem Temsilcisi, 1. Antalya Çocuk Meclisi Başkanı ve 2 Çocuk Üye, Antalya Milletvekilleri Expo Meclisinin tabii üyeleridir (Expo Komisyon Kararları, 2008).

Antalya İli Expo 2016 Yönergesi uyarınca Expo Meclisi'nin bütçesi; İl Özel İdaresi, Antalya B.Ş.B., Aksu-Döşemealtı-Kepez-Konyaaltı-Muratpaşa Belediyeleri, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Antalya Ticaret Borsası, Antalya Ziraat Odası, Antalya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü ile Meslek Odaları, Dernek ve Vakıfların içinde bulunulan yıla ait yıllık gelir bütçelerinin %0.2'si ile Expo Meclisi'nde yer alan Anonim Şirket ve Ticari İşletmelerin bir önceki yıl karlarından aktarılacak %0.2 paylar ve sivil toplum örgütleri ile diğer kişi ve kuruluşlarca yapılan bağış ve yardımlar, sponsorluk gelirleri, reklam gelirleri, faiz gelirleri ve diğer gelirlerden oluşmuştur (Expo Komisyon Kararları, 2008).

Antalya İli Expo 2016 Yönergesi kapsamında oluşturulan İcra Kurulu Toplantıları'na 14 Mayıs 2009 tarihi itibariyle başlanmıştır (İcra Kurulu, 2012).

İcra Kurulu Üyeleri: Antalya Valisi'nin görevlendireceği Vali Yardımcısının başkanlığında, Tarım İl Müdürü, İl Kültür ve Turizm Müdürü, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Temsilcisi, Antalya Ticaret Borsası Temsilcisi, Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliği Temsilcisinden oluşmuştur. Daha sonra yapılan çalışmalar, 12 Kasım 2012 tarihli Expo 2016 Antalya Kanunu çıkıncaya ve Expo 2016 Antalya Ajansı kuruluncaya kadar İcra Kurulu tarafından yönetilmiştir (İcra Kurulu Sekreterliği, 2009-2011).

12-17 Eylül 2009 tarihleri arasında Zaragoza/İspanya'da düzenlenen AIPH 61. Yıllık Kongresi'ne katılım sağlanmıştır. Kongrede üyelerinin oybirliği ile Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliği (AİB), AIPH üyeliğine kabul edilmiştir. Kongre esnasında Antalya'da bir Expo düzenlenmesi konusu da gündem dâhilinde tartışılmış ve 2014 yılında Antalya'da A1 seviyesinde bir Expo yapılmasına uygunluk verilerek Expo 2014 Antalya, AIPH takvimine alınmıştır (İcra Kurulu, 2012).

Expo 2016 Antalya hazırlıkları çerçevesinde AIPH Başkanı Doeke Faber ile Genel Sekreter Sjaak Langeslag, gelişmeleri yerinde incelemek ve yetkililerle temasta bulunmak üzere 10-13 Aralık 2009 tarihleri arasında tekrar Antalya'yı ziyaret etmişlerdir. Ziyaret sonrası Expo 2016 Antalya projesinin AIPH takvimine alındığına ilişkin resmi yazı Antalya Valiliğine iletilmiştir (GTHB, 2012a).

06.02.2009 tarihli İcra Kurulu toplantısında; Antalya Vali Yardımcısı Ali Nazım Balcıoğlu koordinatörlüğünde Antalya Expo Meclisi ve yönergesi konusuyla ilgili olarak hukuki alt yapısının oluşturulmasına, Bölgesel Kalkınma Ajansı ve İzmir Expo çalışmaları konusunda detaylı bilgi edinilmesi, Antalya Milletvekili Sadık Badak tarafından hazırlanan Expo tanıtımı kitapçığının çoğaltılarak ilgili Bakanlıklara ve uygun görülen kişilere dağıtılması kararları alınmıştır (İcra Kurulu, 2012).

08.10.2009 tarihli İcra Kurulu toplantısında ise; Expo 2016'nın Antalya'da yapılması kararından sonra artık Expo 2014'ün yerine Expo Antalya ya da Expo 2016 ifadesinin kullanılması; Expo 2016 için gerekli prosedürlerin (AIPH ve BİE tarafından istenen taslak plân ve diğer hazırlıklar) yerine getirilmesi için iki yıl gibi bir sürenin olduğu, bu nedenle Expo 2016 yol haritasının belirlenerek çalışmalara hemen başlanılması gerektiği; Expo 2016 için logo, web sayfası vb. konularda çalışmalara başlanılması; Expo alanı için alternatif yerler plânlanması ve ilgili kurumlarla (Belediyeler, Bayındırlık, Tarım İl Müdürlüğü vb.) görüşülmeye başlanması; Türkiye'nin şimdiye kadar gerçekleştirileceği en büyük organizasyonlarından birisi olan Expo'nun, bundan sonraki sürecinde profesyonel bir ekipten faydalanması; tanıtım broşürleri hazırlıklarında bulunulması; Expo Antalya'nın ulusal basında yeterince yer almadığı, bunun için de Antalya, Ankara ve İstanbul'da Expo Antalya'yı tanıtmak ve kamuoyu oluşturmak adına kokteyl vb. etkinlikler düzenlenmesine karar

verilmiştir. Ayrıca yer seçim çalışmalarının başlaması öngörülmüştür (İcra Kurulu, 2012).

Güney Kore'de 3-8 Ekim 2010 tarihleri arasında yapılan AIPH 62. Yıllık Kongresi'ne, katılım sağlanmış, 2010 yılı Ağustos ayı içerisinde Expo 2016 Antalya projesine ilişkin teminat parası olan 25.000 € AIPH'ye ödenmiştir. Expo düzenletmek konusunda birinci onay makamı olan AIPH'in kesin onayı da 3-8 Ekim 2010 tarihleri arasında Suncheon/Güney Kore'de gerçekleştirilen 62. yıllık kongresi sonunda sağlanmış, Expo 2016 Antalya AIPH'in kalıcı takvimine girmeye hak kazanmıştır. Söz konusu Kongre'de Türkiye'nin Expo dâhilinde taahhütlerini içeren resmi belge AIPH yetkililerine iletilmiştir. 22-28 Ekim 2010 tarihleri arasında Şangay ve Chiang Mai Expo'larını incelemek üzere Antalya Valisi Dr. Ahmet Altıparmak başkanlığında Expo'lar incelenerek bilgi edinilmiş, Expo 2016 Antalya'nın düzenlenme sürecinde faydalanılmak üzere temaslarda bulunulmuştur. GTHB Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığınca Expo 2016 Antalya ile ilgili bilgilerin gönderileceği web adreslerinin bildirilmesi istenmiştir (GTHB, 2012a).

Yer seçim çalışmaları ile ilgili olarak GTHB İl Müdürlüğü, Defterdarlık, Büyükşehir Belediyesi görevlendirilmiştir. Defterdarlık, Antalya il sınırları içerisinde 1000 dekar büyüklüğündeki hazine arazilerinin tespitini yapmış, yasal durumu, fiziki konumu vb. konularda veri hazırlamıştır. GTHB İl Müdürlüğü tarafından toprak etütleri, Büyükşehir Belediyesi tarafından imar durumu değerlendirmesi yapılmıştır. Yirmi yedi adet seçenek altı adede indirilerek AIHP heyetine sunulmuştur (GTHB, 2012a).

Gelişmeler kapsamında Başbakanlık 110/9 sayı ve 25.02.2011 tarihli yazısı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Koordinatör Bakanlık olarak görev alması uygun görülmüştür (GTHB, 2012a).

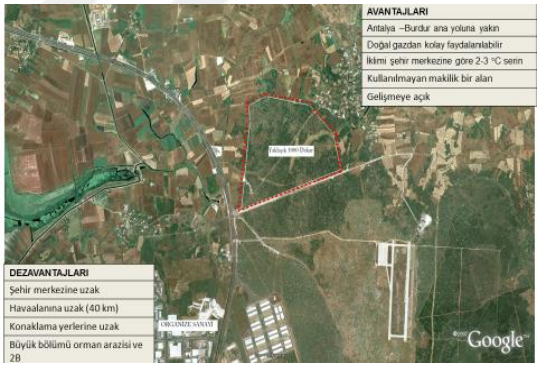
18-21 Şubat 2011 tarihleri arasında AIPH Başkanı Doeke Faber, AIPH Genel Sekreteri Sjaak Langeslag ve AIPH Pazarlama ve Sergiler Komitesi Başkanı Shinya Wada'dan oluşan AIPH heyeti Expo 2016 Antalya alternatif alanlarını incelemek üzere Antalya'yı ziyaret etmişlerdir.

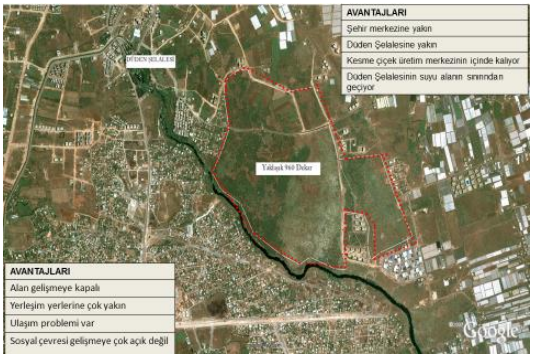
Şekil.2.7. Önerilen Alanlar

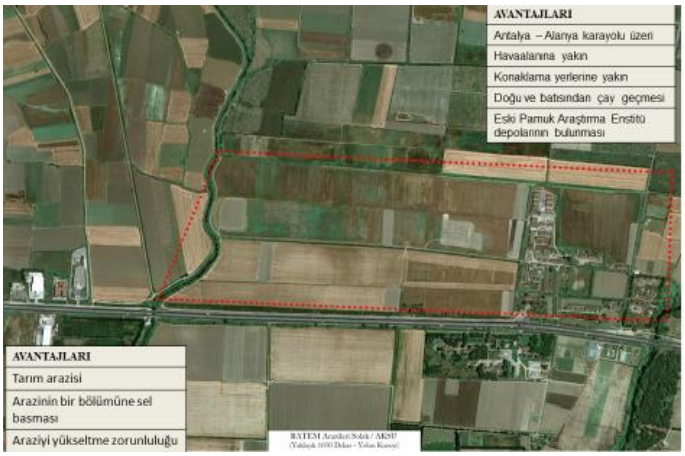

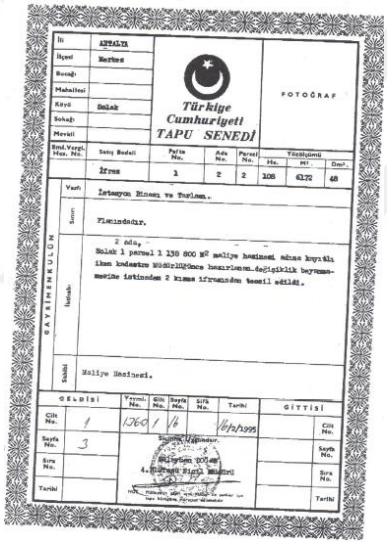
Kaynak: (EXPO 2016 Antalya Süreci, 2012).

Şekil.2.8. EXPO 2016 Antalya Alanı

Kaynak: (Sekreterlik, 2009-2011).

Şekil.2.9. EXPO 2016 Antalya Alanı Tapu Bilgileri

Kaynak: (GTHB, 2012).

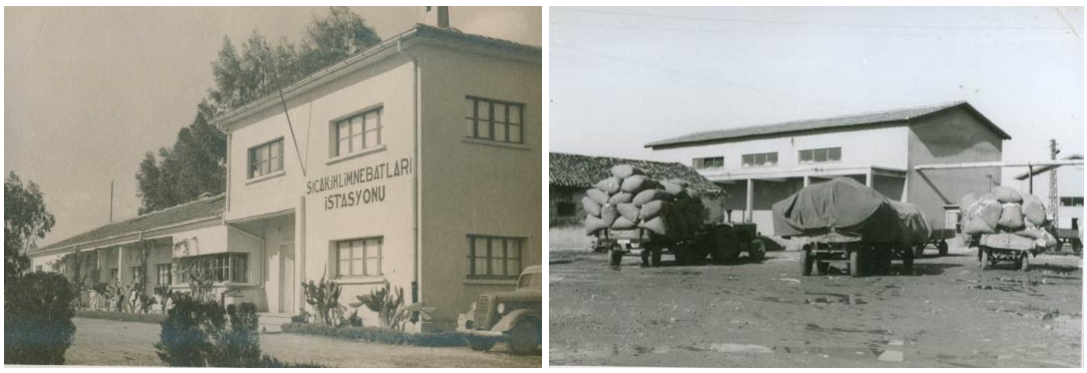
Söz konusu ziyarette proje alanı olarak;

"Antalya İli Aksu İlçesi Solak Mahallesi, 2 ada 2 parsel numaralı EXPO 2016 Antalya Sergi alanı, Antalya Alanya karayolunun 17. km'sinde kuzey sol kesiminde ve Aksu ilçe sınırlarında bulunmaktadır. 112 hektar büyüklüğünde olan sergi alanının mülkiyeti Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na, kullanımı Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne aittir. Sulu mutlak tarım arazisi olan saha, doğuda Aksu deresi, kuzeyde benzer mutlak tarım arazisi, güneyde Antalya Alanya karayolu, batısında Tehnelli deresi ile çevrili durumdadır. Alan taşkın bölgesi olup, 2010 yılına

büyük zarar görmüştür. Sekiz metre kotundaki alan on iki metre taşkın seviyesine maruz kalmıştır. Alan, Antalya havzasının sahil kesiminde hâkim olan, tipik Akdeniz iklim kuşağında yer almaktadır. Bu kuşakta yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Ortalama yıllık yağış miktarı 1.064 mm'dir." (GTHB, 2012a).

EXPO 2016 Antalya alanı olarak seçilen saha; çeltik denemeleri yapmak üzere "Antalya Çeltik Deneme Tarlası" adıyla Aksu çayı kenarında bulunan arazide 1933 yılında ilk tarımsal müessese kurulmuş, 1937 yılında "Sıcak İklim Nebatları İstasyonu" adını almıştır. Müessesede, 1940'lı yıllarda başlayan pamuk konusundaki çalışmalar, istasyon içinde bir üretme çiftliğinin kurulmasıyla daha da hız kazanmıştır. Islah istasyonunun büyük bir kısım arazisi üretme çiftliğine devredilmiş, böylece istasyonda bölgeye uygun bulunan çeşitlerin üretimine başlanmıştır. Müessesenin ismi 1947 yılında yeniden değişerek, "Bölge Tohum Islah ve Deneme İstasyonu" olmuştur. 1950 yılında Amerika'dan getirtilen çok sayıda melez mısırın bölgemize adapte kabiliyetleri üzerindeki çalışmalar, 1951 yılında rami bitkisi (Vatanı Çin olan dokumacılıkta kullanılan bitki.) araştırmaları yapılmış, 1955-1956 arasında "Yerli Çom" adıyla ıslah edilen çerezlik yerfıstığı çeşidi bulunmuştur. Kuruluşun ismi 1957 yılında "Bölge Zirai Araştırma Enstitüsü" olarak değiştirilmiştir. 1967 yılında ziraat teknisyenlerini yetiştirmek amacıyla bünyesinde "Ziraat Meslek Lisesi" kurulan enstitü, 1973 yılında "Akdeniz Bölge Zirai Araştırma Enstitüsü" adını almış, Akdeniz bölgesindeki tüm araştırma kuruluşları bu enstitüye bağlanmışlardır. Pamukla ilgili çalışmalar, uzun bir süre adı geçen müdürlüğün çatısı altında bir bölüm olarak sürdürülmüştür (BATEM, 2012).

Şekil.2.10. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Binalar, 1950

Kaynak: (BATEM, 2012).

AIPH tarafından Seçilen alan ile ilgili 07.03.2011 tarihli onay yazısı gönderilmiştir.

Şekil.2.11. AIPH Expo Alanı Onay Yazısı

International Association
of Horticultural Producers

AIPH

Republic of Turkey, Prime Ministry
Undersecretariat for Foreign Trade
General Secretariat of Antalya Exporter Unions
Antalya Ornamental Plants and Products Exporters Union
Attn. Mr. Osman Bağdatlioğlu
Chairman of the Board

Voorhout, March 7, 2011

Dear Mr. Bağdatlioğlu,

Last February an AIPH site inspection team was invited to visit possible locations for the Antalya Horticultural Expo 2016. The team consisted of Mr. Faber, President of AIPH; Mr. Wada, Vice President and Chairman of the Marketing Committee and Mr. Langeslag, Secretary General.

After thorough evaluation, the team concluded that the Batem area, located in Aksu district, is the most appropriate location, providing the best opportunities for a successful World Horticultural Expo. With this positive decision, all AIPH requirements have now been fulfilled and thus AIPH will positively advise Bureau International des Exposition about Turkey's request to hold an World Horticultural Exposition, class A1, in Antalya in 2016.

On behalf of AIPH, we would like to congratulate the Government of Turkey and your Antalya Ornamental Plants and Products Exporters Union.

We are looking forward to continuing our co-operation to make the Expo a success.

Yours Sincerely,

Doeke Faber
President AIPH

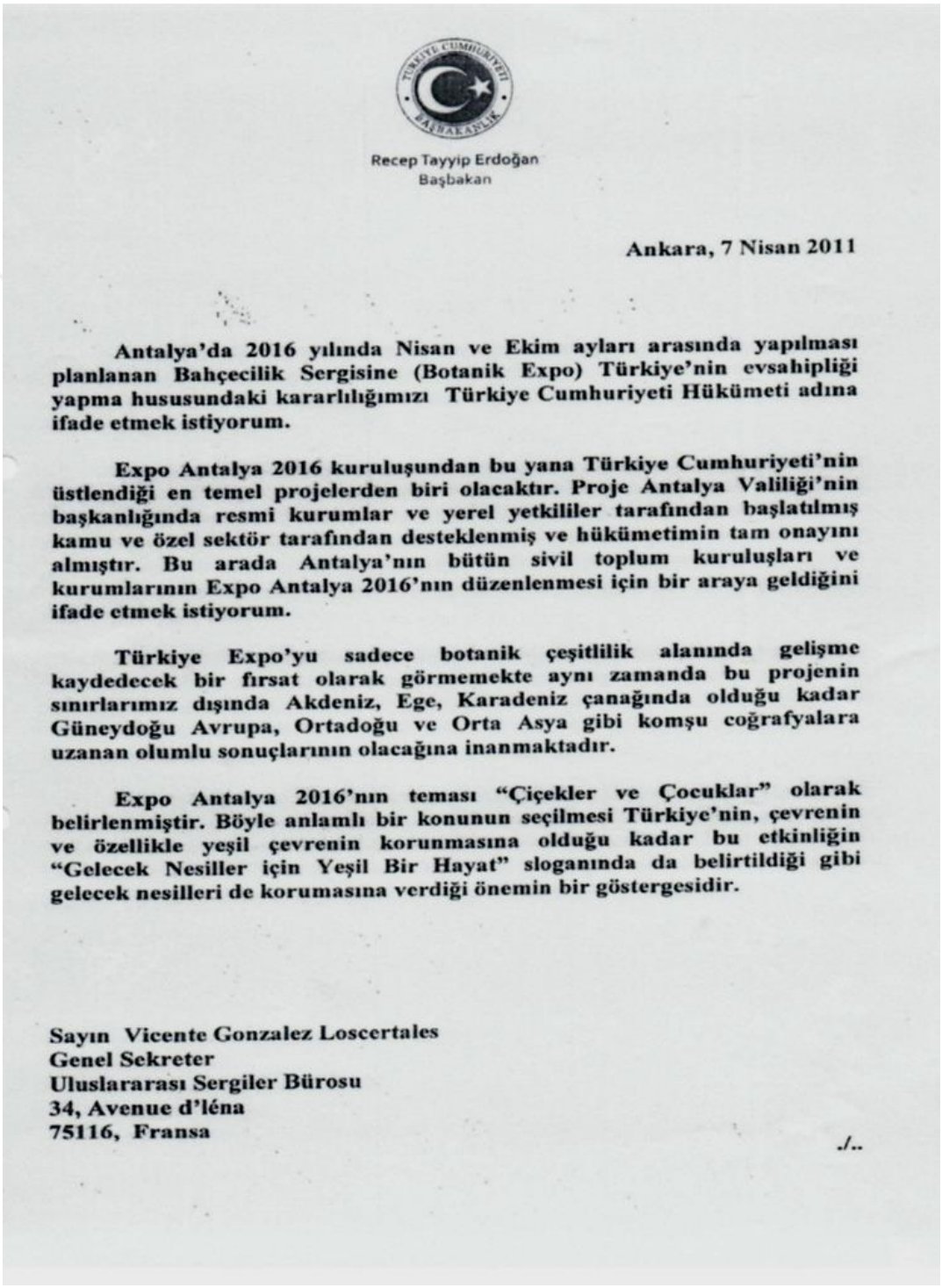
Sjaak Langeslag
Secretary General AIPH

Oude Herenweg 10, 2215 RZ, Voorhout the Netherlands. www.AIPH.org; email: sg@AIPH.org

Kaynak: (GTHB, 2012).

07 Nisan 2011 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Expo 2016 Antalya düzenlemesine ilişkin BIE'ye taahhüt mektubu 'nu göndermiştir.

Şekil.2.12. Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Expo 2016 Antalya düzenlemesine ilişkin BIE'ye taahhüt mektubu

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

Ankara, 7 Nisan 2011

Antalya'da 2016 yılında Nisan ve Ekim ayları arasında yapılması planlanan Bahçecilik Sergisine (Botanik Expo) Türkiye'nin evsahipliği yapma hususundaki kararlılığımızı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına ifade etmek istiyorum.

Expo Antalya 2016 kuruluşundan bu yana Türkiye Cumhuriyeti'nin üstlendiği en temel projelerden biri olacaktır. Proje Antalya Valiliği'nin başkanlığında resmi kurumlar ve yerel yetkililer tarafından başlatılmış kamu ve özel sektör tarafından desteklenmiş ve hükümetimin tam onayını almıştır. Bu arada Antalya'nın bütün sivil toplum kuruluşları ve kurumlarının Expo Antalya 2016'nın düzenlenmesi için bir araya geldiğini ifade etmek istiyorum.

Türkiye Expo'yu sadece botanik çeşitlilik alanında gelişme kaydedecek bir fırsat olarak görmemekte aynı zamanda bu projenin sınırlarımız dışında Akdeniz, Ege, Karadeniz çanağında olduğu kadar Güneydoğu Avrupa, Ortadoğu ve Orta Asya gibi komşu coğrafyalara uzanan olumlu sonuçlarının olacağına inanmaktadır.

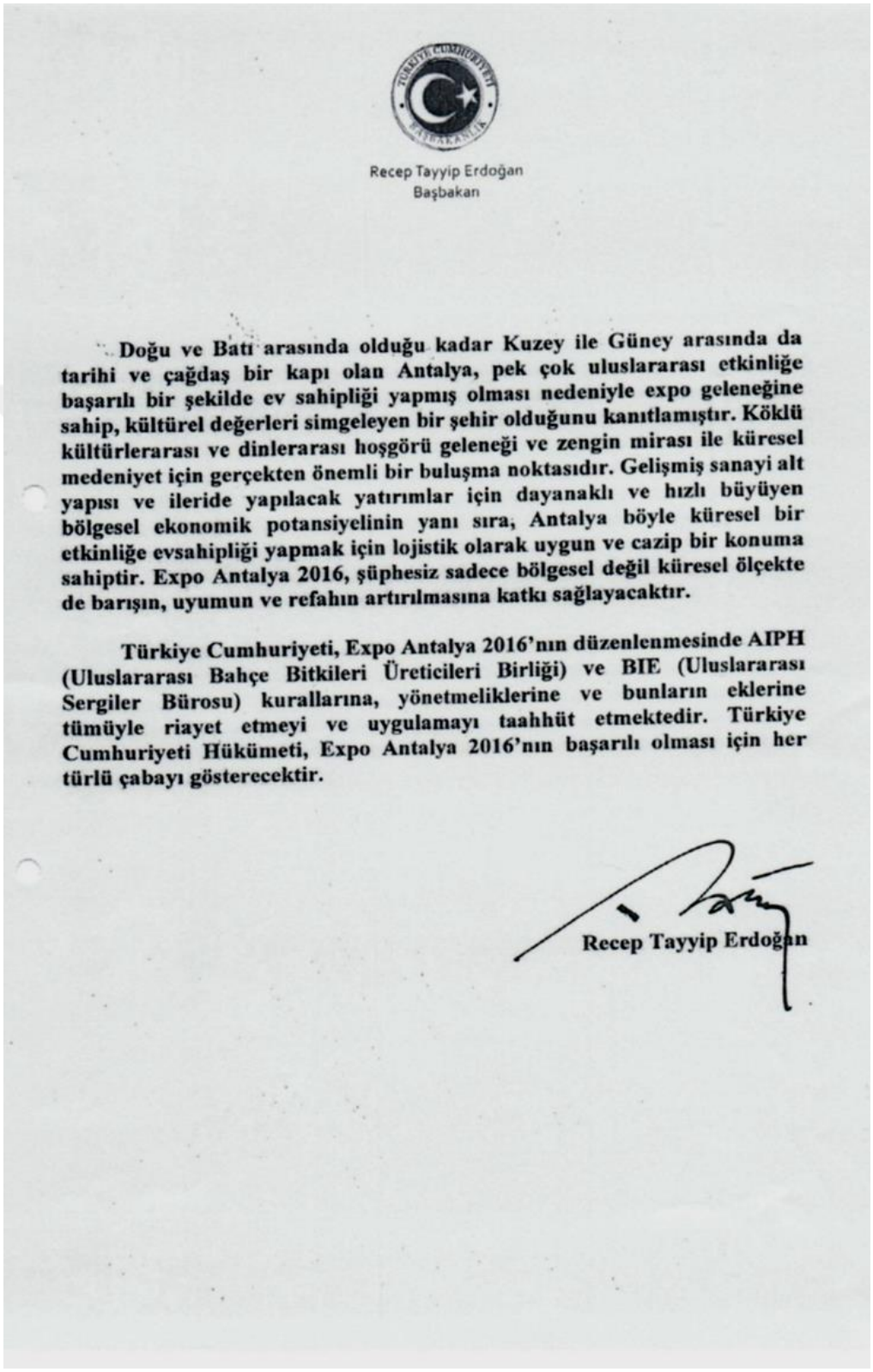
Expo Antalya 2016'nın teması "Çiçekler ve Çocuklar" olarak belirlenmiştir. Böyle anlamlı bir konunun seçilmesi Türkiye'nin, çevrenin ve özellikle yeşil çevrenin korunmasına olduğu kadar bu etkinliğin "Gelecek Nesiller için Yeşil Bir Hayat" sloganında da belirtildiği gibi gelecek nesilleri de korumasına verdiği önemin bir göstergesidir.

Sayın Vicente Gonzalez Loscertales
Genel Sekreter
Uluslararası Sergiler Bürosu
34, Avenue d'léna
75116, Fransa

./..

Kaynak: (GTHB, 2012).

Şekil.2.13. Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Expo 2016 Antalya düzenlemesine ilişkin BIE'ye taahhüt mektubu

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

Doğu ve Batı arasında olduğu kadar Kuzey ile Güney arasında da tarihi ve çağdaş bir kapı olan Antalya, pek çok uluslararası etkinliğe başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmış olması nedeniyle expo geleneğine sahip, kültürel değerleri simgeleyen bir şehir olduğunu kanıtlamıştır. Köklü kültürlerarası ve dinlerarası hoşgörü geleneği ve zengin mirası ile küresel medeniyet için gerçekten önemli bir buluşma noktasıdır. Gelişmiş sanayi alt yapısı ve ileride yapılacak yatırımlar için dayanaklı ve hızlı büyüyen bölgesel ekonomik potansiyelinin yanı sıra, Antalya böyle küresel bir etkinliğe evsahipliği yapmak için lojistik olarak uygun ve cazip bir konuma sahiptir. Expo Antalya 2016, şüphesiz sadece bölgesel değil küresel ölçekte de barışın, uyumun ve refahın artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti, Expo Antalya 2016'nın düzenlenmesinde AIPH (Uluslararası Bahçe Bitkileri Üreticileri Birliği) ve BIE (Uluslararası Sergiler Bürosu) kurallarına, yönetmeliklerine ve bunların eklerine tümüyle riayet etmeyi ve uygulamayı taahhüt etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Expo Antalya 2016'nın başarılı olması için her türlü çabayı gösterecektir.

Recep Tayyip Erdoğan

Kaynak: (GTHB, 2012).

Antalya, 23 Kasım 2011 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen BIE Genel Kurulu'nda 2016 yılında A1 seviyesinde Botanik Expo düzenlemek amacıyla Expo 2016 bayrağını teslim almış, organizasyonun adı "EXPO 2016 Antalya" olarak (Expo yazımı büyük harfle) onaylanmıştır (GTHB, 2012a).

Şekil.2.14. Paris, 23 Kasım 2011

Kaynak: (Arşiv, 2011).

Şekil.2.15. Paris, 23 Kasım 2011

Kaynak: (Arşiv, 2011).

Şekil.2.16. Paris, 23 Kasım 2011

Kaynak: (Şule Özkan, 2011).

2.2.2. Altyapı Çalışmaları

BIE tarafından resmi Expo organizatörü olarak kabul edilmesinin ardından Expo organizasyonu oluşum süreci içerisinde seçilen arazinin hazırlanacak proje için gerekli olan teknik verileri elde etmeye yönelik alt yapı çalışmaları başlamıştır.

EXPO 2016 Antalya ile ilgili, Antalya Valisi Dr. Ahmet Altıparmak, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Erdal Celal Sumaytaoğlu'nun katılımlarıyla, 12.07.2012 tarihinde Antalya Valiliğinde gerçekleştirilen, EXPO 2016 Antalya Alan Plânlama Çalışması Değerlendirme toplantısında ki alınan kararlar doğrultusunda; "EXPO 2016 Antalya" kanunu yürürlüğe girene kadar yürütülecek çalışmaların plânlanması öngörülmüştür. Antalya Büyükşehir Belediyesi imar çalışmalarına başlamış, Antalya Valiliği ve GTHB Antalya İl Müdürlüğü tarafından teknik ekipler oluşturularak alan plânlama ve altyapı çalışmaları yapılmıştır (GTHB, 2012a).

Alan plânlama ve altyapı çalışmaları kapsamında 15 kurumdan 249 katılımcı ile 22 toplantı yapılmış, çalışma grupları oluşturulmuştur,

Altyapı Çalışma Grupları;

- Arıtma
- Enerji
- Su Temini
- Taşkın Önleme
- Yol ve Kavşak
- Botanik

Arıtma çalışmaları kapsamında mevcut durum tespiti ve ihtiyaç konusunda; yaklaşık maliyet hesabı yapılmıştır. Kanalizasyon ve içme suyu temini konusunda Expo alanına ortalama olarak 10.000 m³ atık su debisi geleceği düşünülerek projelendirme kriterleri belirlenmiştir. En yakın kanalizasyon bağlantı yeri 14 km uzaklıkta bulunan Lara Atık Su Arıtma Tesisine bağlanması öngörülmüştür (ASAT, 2012).

Şekil.2.17. Arıtma Hattı

Kaynak: (ASAT, 2012).

Enerji çalışmaları kapsamında oluşturulan teknik ekipler tarafından inceleme ve araştırmalar yapılarak, EXPO 2016 Antalya alanının genel ihtiyacı için elektrik iletim projesi yapılmıştır, Mevcut durum tespiti ve ihtiyaç konusunda çalışmalar sonucu; yaklaşık maliyet hesabı yapılarak, Expo alanının güney batı veya kuzey doğu köşesinde 250 m² trafo sahasının kullanılacağı, elektrik iletim hattının Lara veya

Antbirlik trafo merkezinden karşılanacağı öngörülmüştür. Enerji ihtiyacının ve tesisin kurulumunun bir yıl içinde tamamlanacağı, Expo alanı şantiye haline geldiğinde gerekli enerjinin Aksu trafosundan karşılanması, Expo alanı için enerji projesinin yapılması ve hatlarının EXPO 2016 Antalya Alan Peyzaj Projesine döşenmesi plânlanmıştır (TEDAŞ, 2012).

Şekil.2.18. Arazi Plânlama Çalışmaları

Kaynak: (Özkan, 2011).

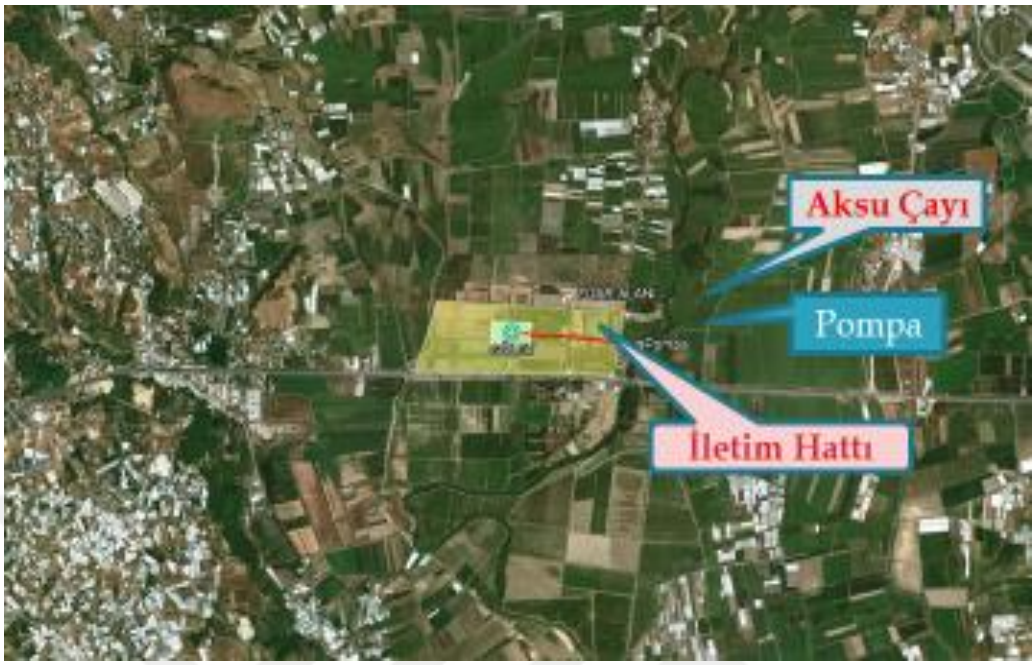
Şekil.2.19. Arazi Plânlama Çalışmaları

Kaynak: (Özkan, 2012).

Su temini konusunda DSİ tarafından hazırlanan teknik rapor neticesinde; Expo gölü için cazibe (eğimden dolayı doğal akış) marifeti kullanılarak Aksu Çayından getirilen suyla karşılanması, EXPO 2016 Antalya alanının sulama suyu ihtiyacının, Aksu çayı kenarında açılacak derin kuyu sondaj pompaj sistemiyle giderilmesi ön görülmüştür (DSİ, 2012).

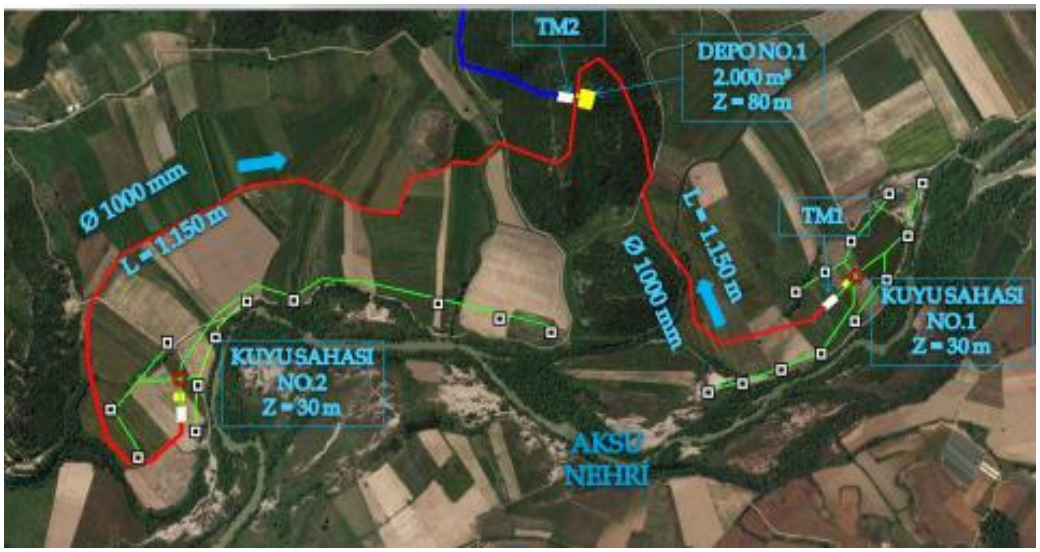
Şekil.2.20. Expo Alanı İçin Su Temini

Kaynak: (DSİ, 2012).

EXPO 2016 Antalya Botanik Sergisinin düzenleneceği sahayı günde 60.000 kişinin ziyarette bulunacağı, buna ilave olarak 10.000 kişinin de hizmet edeceği düşünülerek içme suyu ihtiyacının plânlanması, Aksu Çayının sağ sahilinde Güloluk–Çatallar Köyleri arasında kalan bölümünde derin kuyuların açılması öngörülmüştür (DSİ, 2012).

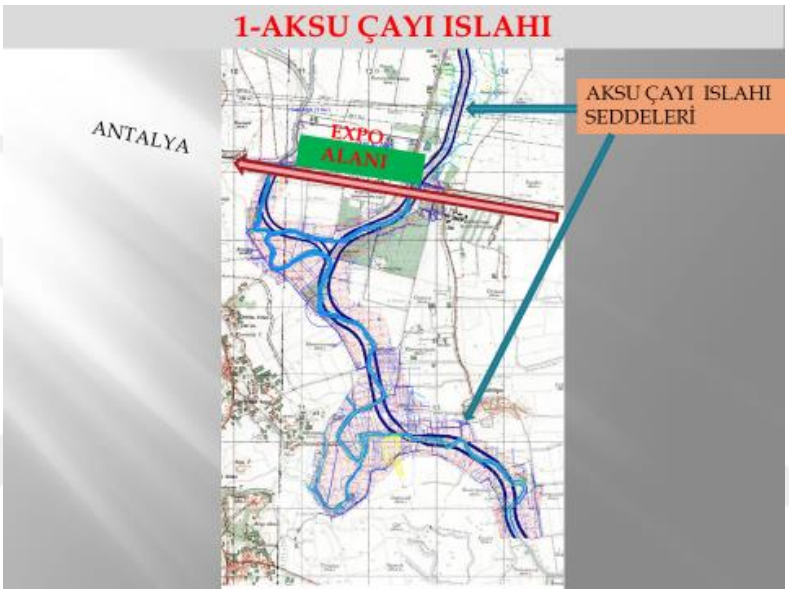
Şekil.2.21. Kuyu Sahası

Kaynak: (DSİ, 2012)

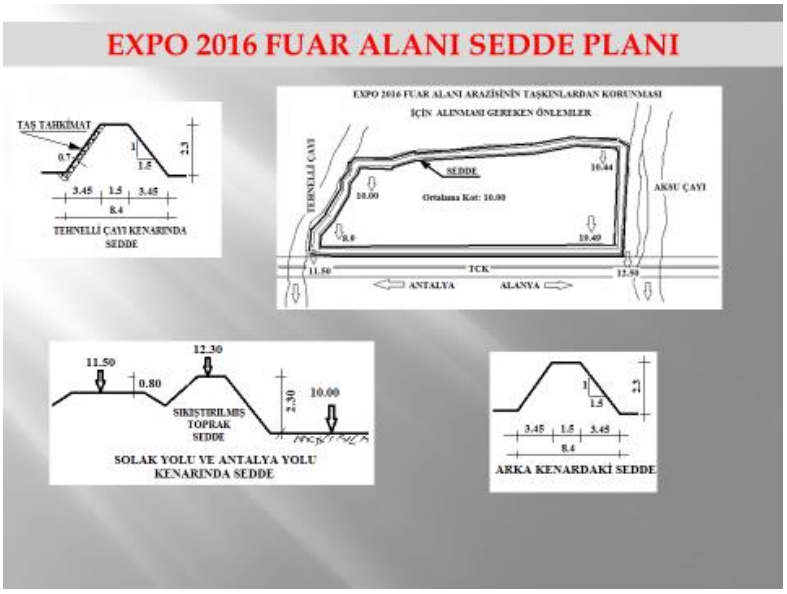
Taşkın önleme çalışmaları kapsamında DSİ 13. Bölge Müdürlüğünce, Aksu Çayı ıslahı 2012 yılında ihale edilmiştir. Öncelikli olarak EXPO 2016 Antalya alanını taşkınlardan koruyacak şekilde iş programı yapılmıştır. Taşkın önleme projesi itirazlardan ve mahkeme süreçlerinden dolayı 2015 yılına yetişmeyecek şekilde devam edecek olursa; 2014 yılında sürece göre Expo fuar alanını taşkınlardan korumak amaçlı Expo alanının çevresine sedde yapılması kararlaştırılmıştır (DSİ, 2012).

Şekil.2.22. Aksu Çayı Islahı

Kaynak: (DSİ, 2012).

Şekil.2.23. EXPO 2016 Antalya Alanı Sedde Plânı

Kaynak: (DSİ, 2012).

Yol ve kavşak çalışmaları kapsamında yapılan değerlendirme toplantıları ile teknik ekip raporları neticesinde; doğuda oluşturulacak trompet tipi köprülü kavşak Expo alanına girişin yanı sıra Antalya kuzey çevre yoluna bağlanan Solak ve Yeni Dumanlar köy yoluna da hizmet edeceği belirtilmiş ve plânlar bu doğrultuda yapılmıştır. Doğuda trompet tip köprülü kavşak ile Expo alanından çıkış yapacak ziyaretçi araçları; Antalya istikametine gidecekse otoparktan iç dolaşım yolu ile batı taraf anayola sağa katılma kolundan çıkış yapacak; Serik tarafına gidecekse doğu trompet kavşak lupunu (kavşak çıkışı) kullanarak çıkacak, böylelikle çıkış trafiğinde sıkışma olmadan araçlar iki tarafa dağıtılmış olacaktır. Bu düzenleme ile Expo sahasına kuzeyden giriş yapılacak, böylece hem giriş, hem de çıkış için uygun trafik dağılımı sağlanacaktır (KGM, 2012).

Şekil.2.24. Trompet Tipi Köprülü Kavşak İle Bağlantı

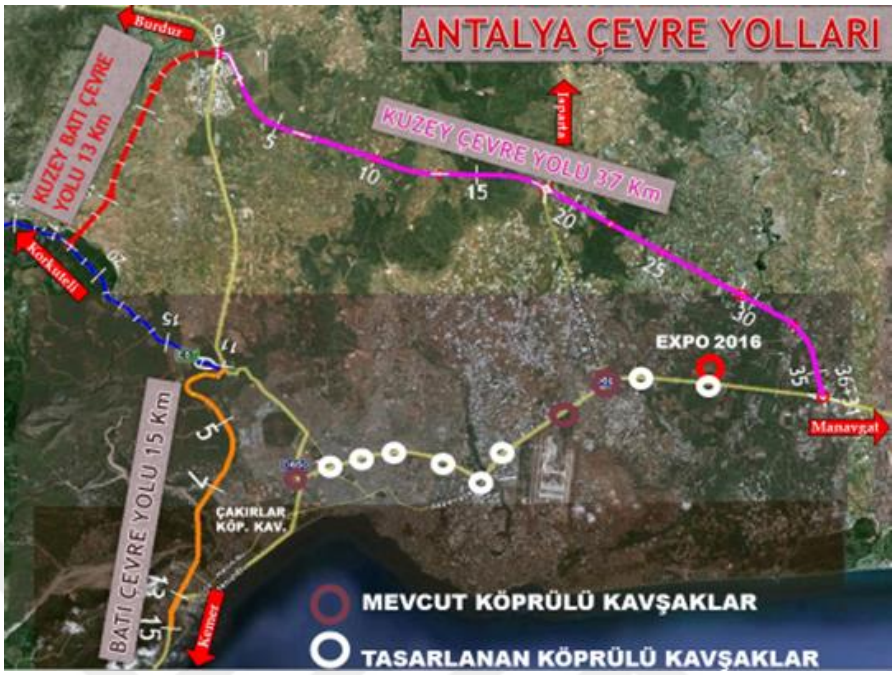
Kaynak: (KGM, 2012).

Şekil.2.25. Trompet Tipi Köprülü Kavşak İle Bağlantı

Kaynak: (KGM, 2012).

Şekil.2.26. Çevre Yolları İle Mevcut ve Projelendirilen Köprülü Kavşaklar

Kaynak: (KGM, 2012).

Botanik Çalışma grubu Türkiye' de orman fidanı, dış mekân süs bitkileri, ağaç ve ağaççık fidanı envanteri, Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesinde bulunan, Türkiye genelindeki Orman Araştırma Müdürlüklerinden temin edilebilecek bitkilerin çeşit ve yaşları ile bitki listelerinin oluşturulması, temin edilebilecek veya transplantasyonu yapılabilecek bitkilerin için değerlendirilmesi konularında çalışmalar yapmıştır. Çalışma konularına göre; Orman Ağaçları, Süs Bitkileri, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, Sebze ve Meyve olmak üzere dört alt botanik grubu oluşturulmuştur. Akdeniz Üniversitesi, BATEM Araştırma Enstitüsü, GTHB İl Müdürlüğü, Peyzaj Mimarları Odası, Ziraat Mühendisleri Odası ortak çalışması olarak bitki listeleri hazırlanmıştır (GTHB, 2012b).

Tablo.2. 1. Ağaç Listesi Botanik Raporu

Rekreasyon alanı	379 Dekar	40 Ağaç/ Dekar	15160 Adet
Orman alanı	50 Dekar	40 Ağaç/ Dekar	2000 Adet
Diğer alanlar	418 Dekar	15 Ağaç/ Dekar	6270 Adet
TOPLAM	847 Dekar		23430 Adet

Kaynak: (GTHB, 2012).

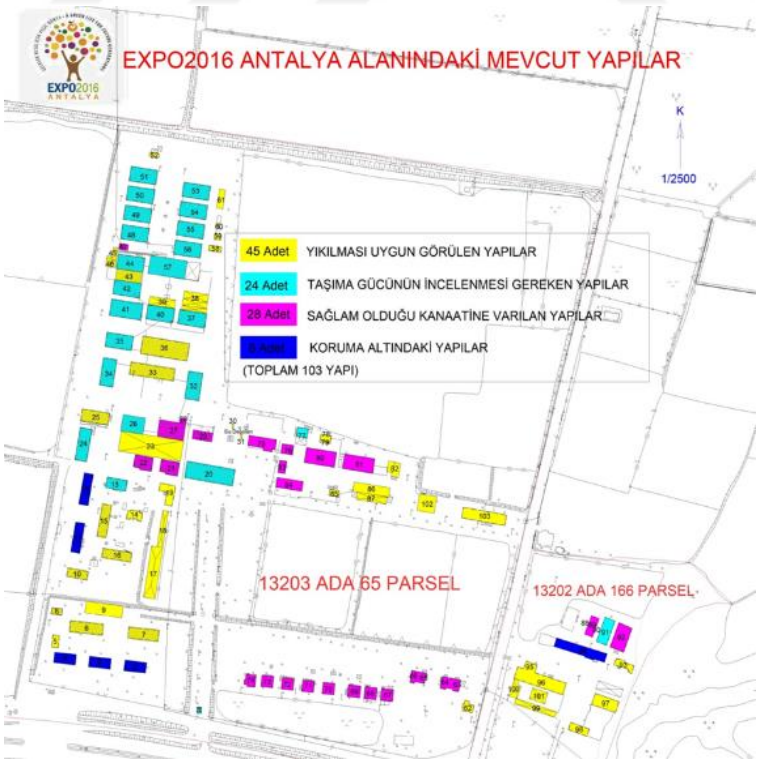
2.2.2.1. Expo Alanı Mevcut Durum Tespiti (Hâlihazır) Çalışmaları

EXPO 2016 Antalya alanının mevcut durum analizlerinin yapıldığı;

- Mevcut Binaların Durumu
- Ağaç Röleveleri
- Arazi Plânkotesi
- Jeolojik Etüt konularında çalışmalar yapmıştır

Mevcut binaların durumu ile ilgili; EXPO 2016 Antalya alanı içerisinde bulunan toplam 103 yapının, taşıma gücü, ekonomik ömrü, karot (Kesitte Dayanıklılık Tesi) ölçümlerinin yapılması konusunda Akdeniz Üniversitesi Mimarlık ve İnşaat Mühendisliği bölümü öğretim üyelerince hazırlanan rapor kapsamında 98 adet yapının yıkımına karar verilmiştir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurumunun 03.03.2006 tarihli kararı ile koruma altına alınan beş adet bina kalmıştır (GTHB, 2012b).

Şekil.2.27. Durum Tespit Raporu

Kaynak: (GTHB, 2012).

Şekil.2.28. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Yapılar, 2012

Kaynak: (BATEM, 2012).

Şekil.2.29. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Yapılar, 2012

Kaynak: (GTHB, 2012).

Ağaç röleve çalışma grubu tarafından alanda yapılan incelemelerle tüm ağaçların koordinatları, ağaçlara ait tür, çap, boy, tepe çapı ve sağlık durumu bilgileri tespit edilmiştir. Alanda toplam 1329 adet 42 ağaç türü belirlenmiştir (GTHB, 2012b).

Şekil.2.30. Röleve Çalışmaları

Kaynak: (GTHB, 2012).

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından İmar Plânı Çalışmaları çerçevesinde Arazi Plânkotesi ve Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Raporu çalışmaları yapılmıştır. İcra Kurulu Kararı ile Alanın Jeolojik Etüt Raporu yaptırılmıştır. Yapılan altyapı hazırlıkları, arazi plânlama çalışmaları için referans olmuş, plânlama, belirlenen kriterler dikkate alınarak yapılmıştır (GTHB, 2012b).

2.2.2.2. Alan Plânlama Çalışmaları

BIE kuralları gereği Expo alanında bulunması zorunlu olan yapılar ile Botanik Expo kapsamında yer alması öngörülen alanlar tespit edilmiştir. Daha önce yapılan Expo'lar incelenerek yaklaşık alan kullanımları belirlenmiş, alanda dağılımının nasıl olması gerektiği konusunda çalışmalar yapılmıştır (GTHB, 2012b).

Tablo.2. 2.Expo Bölümleri ve Yaklaşık Alanları

Bölüm	Alan (da)	Bölüm	Alan (da)
Ülke Bahçeleri	90	Kongre Merkezi	10
Meyve bahçeleri	30	Tarım ve Çevre Müzesi	10
Sponsor ve Yerel Firma Bahçeleri	40	Expo Tepesi	10
Dış mekân bitkileri	16	Orman Alanı	20
Süs bitkileri serası	8	Expo Gölü	80
Tropikal bitki serası	5	Expo Kulesi	2
Doğal ve endemik bitkiler	10	Çocuk adası	10
Restoranlar	12	Otopark	50
Satış Alanları	6	Tarımsal uygulama alanı	14
Çocuk aktivite alanı	85	Amfi Tiyatro	20
Rekreasyon Alanları	480	Expo Meydanı	80

Kaynak: (GTHB, 2012).

Mevcut durum ve arazi özellikleri dikkate alınarak kısıtlayıcı etmenler tespit edilmiş ve Expo yapılarının yaklaşık olarak yerleri belirlenmiştir.

Şekil.2.31. Arazi Plânlama Çalışmaları

Kaynak: (GTHB, 2012).

2.3. EXPO 2016 Antalya Kanunu

6358 Sayılı EXPO 2016 Antalya Kanunu 10 Kasım 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş, "Çiçek ve Çocuk" temalı, mottosu "Gelecek Nesiller İçin Yeşil Bir Dünya" olan Botanik Sergisinin etkinliklerinin plânlanması düzenlenmesi, yönetilmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Kanun çerçevesinde çalışmaları yürütmek üzere EXPO 2016 Antalya Ajansı Kurulmuştur. Ajans; Yönetim Kurulu, Expo Konseyi, Genel Sekreterlik ve Ofis'ten oluşmaktadır (Resmi Gazete, 10.10.2012).

2.3.1. EXPO 2016 Antalya Ajansı Yönetim Kurulu

1. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı
2. Antalya Valisi
3. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı
4. Dışişleri Bakanlığından Genel Müdür Seviyesinde Temsilci
5. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürü
6. Antalya Ziraat Odası Başkanı
7. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürü
8. Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vekili
9. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanından oluşmaktadır (Resmi Gazete, 10.10.2012).

2.3.2. EXPO 2016 Antalya Konseyi

Antalya Valisinin başkanlığında yılda en az 4 defa toplantı yapmak zorundadır. 54 üyeden oluşan Expo konseyi bir tavsiye organı olarak görev yapmaktadır.

MADDE 5 –(1) EXPO Konseyi;

- Antalya Valisi başkanlığında,
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı,

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı,
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,
- Gençlik ve Spor Bakanlığı,
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı,
- Kalkınma Bakanlığı,
- Maliye Bakanlığı,
- Millî Eğitim Bakanlığı,
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı,
- Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı,
- Hazine Müsteşarlığı,
- Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu,
- Akseki Belediyesi,
- Aksu Belediyesi,
- Alanya Belediyesi,
- Döşemealtı Belediyesi,
- Elmalı Belediyesi,
- Finike Belediyesi,
- Gazipaşa Belediyesi,
- Gündoğmuş Belediyesi,
- İbradı Belediyesi,
- Kale Belediyesi,
- Kaş Belediyesi,
- Kemer Belediyesi,
- Kepez Belediyesi,
- Konyaaltı Belediyesi,
- Korkuteli Belediyesi,
- Kumluca Belediyesi,
- Manavgat Belediyesi,

- Muratpaşa Belediyesi,
- Serik Belediyesi,
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği,
- Akdeniz Üniversitesi,
- Türkiye İhracatçılar Meclisi,
- Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu,
- Sebze ve Süs Bitkileri Üreticileri Merkez Birliği,
- Orta Anadolu Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçıları Birliği,
- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği,
- Türkiye Ziraat Odaları Birliği,
- Türkiye Tohumcular Birliği,
- Antalya İl Özel İdaresi,
- Antalya Ticaret Borsası,
- Antalya İhracatçılar Birliği,
- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı,
- Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği,
- Seyahat Acentaları Birliği,
- Mimarlar Odası Antalya Şubesi,
- Antalya Tanıtım Vakfı,
- Antalya Sanayici ve İşadamları Derneği,
- Antalya Kent Konseyi
- Antalya Gazeteciler Cemiyetinin

Üst düzey görevlileri veya temsilcileri arasından bu fıkrada adı geçen kurumlarca görevlendirilen elli dört üyeden oluşur (Resmi Gazete, 10.10.2012).

2.3.3. Genel Sekreterlik

Yönetim kurulunun aldığı kararları uygulamakla görevli olan EXPO 2016 Antalya Ajans'ı Genel Sekreter tarafından yönetilmektedir (Resmi Gazete, 2012). EXPO 2016 Antalya Ajansının kurulması ile birlikte altyapı çalışmaları sırasında tespit edilen kriterler dikkate alınmış, hizmet alımlarına ilişkin şartnameler hazırlanmaya başlanmıştır.

2.3.3.1. Expo Çiçeği "Şakayık"

Türkiye'nin sembol çiçek çerçevesinde ne kadar zengin çeşitliliğe sahip olduğunu göstermek amacı ile hazırlanan proje çerçevesinde; Antalya, Burdur ve Denizli illeri florasında yayılış gösteren "Şakayık, Paeonia Turcica" sembol çiçek seçilmiştir.

Şekil.2.32. Sembol Çiçeği Basın Açıklaması, 6 Temmuz 2013

Kaynak: (GTHB, 2012).

Şakayık (Paeonica Turcica); Antalya'nın ve ülkemizin endemik bitkisi olması, kültüre alınma çalışmalarının başlamış olması, ticari üretiminin olmaması, isminin içinde anlamı "Latince"de Türk olan "Turcica" geçmesi, Türk süsleme sanatında kullanılması seçiminin sebebi olarak gösterilmiştir. Otsu ve odunsu formu olan şakayık, yumru köklere sahip, çok yıllık bir bitkidir. Şakayık; Türkiye'nin değişik yörelerinde Kame, Tombak, Bocur, Atlas, Guguk, Kan Çiçeği, Lale, Zambak, Ayı Gülü, Yaban Gülü, Dağ Gülü, Orman Gülü diye bilinmektedir (Botanik, 2013).

2.3.3.2. EXPO 2016 Antalya Maskotu Ece ile Efe

25.05.2015 tarihinde yapılan lansman toplantısı ile maskotların sunumu yapılmıştır. Toplantı basın açıklamasında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker;

"Maskotu seçerken de çok ayrıntılı bir çalışma yaptık. Birçok seçenek üzerinde çalışılırken, kendi kültürümüzü uluslararası sahalara taşımasına özen gösterildi. Maskotlarımızın isimlerinin, kendilerinin, figürlerinin, giysilerinin bölgeyle çok yakın

ilişkili olmasına özen gösterildi. Belirlediğimiz maskotların özelliklerinde Antalya ve Anadolu'dan çok sayıda izler bulunmaktadır. Maskotlarımızın isimlerini de kolay telaffuz edilmesi için Ece ve Efe isimlerini koyduk. Kız olan maskotun ismi Ece, erkek olanın ise ismi Efe." olarak tanıtmıştır.

Şekil.2.33. Ece il Efe Maskotları

Kaynak: (GTHB, 2012).

Şekil.2.34. Ece il Efe Maskotları

Kaynak: (Arşiv, 2016)..

12 Ocak 2016 tarihinde EXPO 2016 Antalya organizasyonu Cumhurbaşkanlığı himayesine alınmıştır.

Şekil.2.35. Cumhurbaşkanlığı Yetki Belgesi

YETKİ BELGESİ

Belge No : 2016/4 — 12 Ocak 2016

Expo 2016 Antalya Ajansı tarafından koordine edilen
***"Expo 2016 Antalya"** organizasyonunun,*
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı
*himayelerinde yürütülmesi **Sayın Cumhurbaşkanımız***
tarafından uygun görülmüştür.

Fahri KASIRGA
Genel Sekreter

(İşbu belge ilgili kurumun talebi üzerine verilmiştir.)

Kaynak: (GTHB, 2012).

2.4. EXPO 2016 Antalya Projesi

Şekil.2.36. EXPO 2016 Antalya Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Expo organizasyonlarının başarısı BIE kriterleri çerçevesinde "Neyin, Ne Zaman, Nasıl" yapılacağının plânlaması ve takip edilmesine dayanmaktadır. Bu kapsamda Master Plân organizasyonun başarısının anahtarı kesintisiz uygulanması gereken, aynı zamanda uygulanılacağı taahhüt edilen çalışmaların başarılı plânlanmasıdır. Bu çalışmalar tüm idari, yapısal, teknik, fiziki koşullar vb. tüm detayları içermektedir. Master Plân için ihale yapılarak, ZED firması tarafından çalışmalar başlatılmıştır. Müşavir Firma (Plânlama, Projelendirme, Mimarlık Mühendislik, Etüd, Fizibilite, Harita Tasarım, Metraj, Keşif, İdari ve Teknik Şartname ile ihale dosyası hazırlama, ihale değerlendirme, mesleki kontrollük, inşaat kontrollüğü, tasarım kontrollüğü, işletmeye alma, proje ve yatırım yönetimi ve benzeri hizmetler için bir sözleşme çerçevesinde gereken özen, verimlilik, beceri ve bilgi ile en doğru mesleki uygulamalar uyarınca hizmetleri yerine getiren şirket ya da kişi) Artı-Koba tarafından EXPO 2016 Antalya alanı mimari projeleri Mimar Halime Şenol tarafından hazırlanmıştır. Mimari projeler için hazırlanan dört tasarım Yönetim Kuruluna sunulmuş, "Antalya" temalı proje'nin uygulanmasına karar verilmiştir (YK Kararları, 2012-2016).

Isparta ilinde doğan Halime Özsüt Şenol, 1979 yılında Burdur Öğretmen Lisesi'nden, 1986 yılında da ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nden mezun olmuştur. Birçok konuda özel projeler geliştirmeye de aynı zamanda konuşmacı ve yazar olarak birikimlerini aktarmaya devam etmektedir. Karma projelerde yer alması, 2013 yılından itibaren üç yıllık bir zaman dilimine yayılan EXPO 2016 Antalya projesinde bulunan çeşitli fonksiyonların çözümünde farklı bakış açıları yakalamasını kolaylaştırmıştır. Çalıştığı Ulusal ve Uluslararası projelerde "Form Fonksiyonu İzlemeli " prensibiyle çalışmalarını sürdürmektedir. Tasarladığı projelerin "Engelsiz" olması konusunda örnek oluşturmak doğrultusunda çalışmalar yapmaktadır. (Proje, 2016)

Alternatif projeler sunulması şartı ile müşavir firma tarafından hazırlanan projeler arasında Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen "Antalya" temalı proje'nin gerçekleşme süreci birçok kıstasa bağlı olarak gelişmiş, Expo'ların karakteristiğinde var olan ihtiyaçlar ve çözümleri konusunda yapılan Master Plân projelendirme kriterleri sayısal verilerle desteklemiştir.

2.4.1. Mimari Proje Tasarımı

Başvuru sürecinden söz konusu aşamaya kadar geçen süreçte esas olan; "Çiçek ve Çocuk", "Gelecek Nesiller İçin Yeşil Bir Dünya" konsepti çerçevesinde yapılan plânlamalar, tasarımlar; avantaj ve dezavantajları ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek projelendirilmiş, özellikle temanın "Çiçek ve Çocuk" olması nedeni ile anlaşılabilirliği üzerinde durulmuştur.

EXPO 2016 Antalya, yeşil bir dünya için eski ile yeni neslin birlikteliğini ve bundan doğacak ortak doğa bilincini desteklemek amacıyla, alanının genelinde çocukların doğayı tanımalarına ve benimsemelerine imkân sağlayacak etkinlikler plânlanmıştır (Bueno, 2014).

EXPO 2016 Antalya alanında, sürdürülebilirlik, biyoçeşitlilik, tarih, yeşil şehir alt temalarının baz alındığı bölgesel tasarımlar sunulmuş, katılımcı ülkelere, proje bütünlüğü içerisinde belirlenen alt temalar ve "Tema Uygulama Kılavuzu" kriterleri

bildirilerek projelerini bu çerçevede yapılması önerilmiştir. Bu bağlamda EXPO 2016 Antalya alanının bir bütün olarak görülmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Botanik Expo temelinde var olan yeşili görme arzusu, coğrafi koşul ve iklimin elverdiği ölçülerde kullanılmıştır. Proje kapsamında ziyaretçilerin mekânları kullanması, bundan zevk almasını sağlamak amacı ile insan ve çevre etkileşiminin olumlu hale getirilmesinde bir araç olan sanatsal öğelere yer verilmiştir. EXPO 2016 Antalya alanı mimari yapıları, peyzaj düzenlemeleri, sanatsal unsurları aynı amaca hizmet eden bir bütünün parçaları olarak projelendirilmiştir (Şenol, 2016).

EXPO 2016 Antalya Master Plânı'nda "Çiçek ve Çocuk" teması projenin her noktasında dikkate alınmıştır. Mekânlar ve etkinliklerle farkındalık yaratma çabasının somutlaşması amacı ile;

Tema Parkuru, Expo Serası, Şakayık Terası, Expo Değirmeni, Expo Gölü, Kaktüs Bahçesi, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bahçesi, Geofit ve Sukkulent Bahçesi, Tarım ve Çevre Müzesi, Osmanlı Bahçesi, Yedi Bölge Evleri, Türkiye Bahçesi, Expo Kulesi, Expo Serası, Bilim ve Teknoloji Merkezi, Çocuk Adası gibi alt temaların mekânsal anlatım örnekleri sunulmuştur.

Ana yapıların yanı sıra, Kültür ve Sanat Sokağı, iki adet amfi tiyatro ve sergi binaları Expo sürecinde beş bin aktiviteye ev sahipliği yapacağı düşünülerek plânlanmıştır (Şenol, 2016).

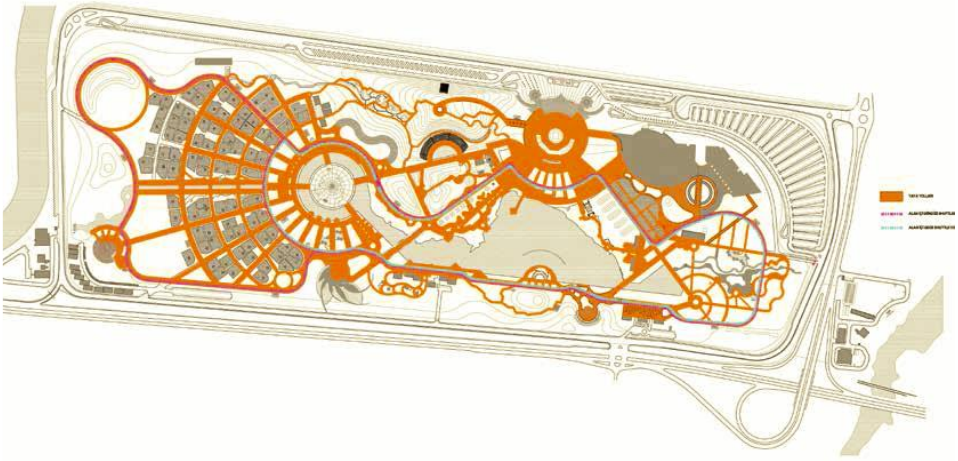
"Çiçek ve Çocuk" teması, görsel ve mekânsal anlatımlarla ifade edilmiş, Topiary bahçeleri, endemik bitkiler, sera, çiçek sergi alanları, tematik bitki alanlarında ziyaretçilerin, aşina oldukları bitkilerin yanı sıra, yaşadıkları coğrafya ve farklı iklime sahip ülkelerde yetişen bitkisel çeşitliliği tanıması amaçlanmıştır. Anlatımlar tema ve alt temalarla bütünleştirilerek, sanatsal, tarihsel ve kültürel etkinliklerle desteklenmiştir. Tüm uygulamalarda çocukların, yaşlılar ve engellilerin konforu birinci sırada düşünülmüştür (Şenol, 2016).

Katılımcıların bahçe sanatlarını, kültürlerini ziyaretçilere anlatma ve gösterme imkânı veren mekânlar olan Ülke Bahçeleri 'ne ulaşım sağlanması amacı ile dairesel yerleşim tercih edilmiştir. Çok amaçlı kongre ve sergi merkezi ile iç bahçeler, birçok

ülkeye ve organizasyona ev sahipliği yapacak kapasitede plânlanmıştır. EXPO 2016 Antalya alanında, ziyaretçi ve katılımcılara hizmet vermek amacıyla ticari (restoran, büfe, kafe, emanet eşya, bilet satış, fotoğraf, hediyelik eşya, posta ve kargo) ve ticari olmayan (tuvalet, enformasyon, kayıp eşya, bebek bakım, engelli aracı ve bebek arabası ve sağlık) işletmelere yer verilmiştir. Acil durumlara hızlı müdahale etmek durumunda olan sağlık ve itfaiye ekipleri için gerekli yapılar projede yer almıştır. Alana kurulan kamera sistemi, güvenlik merkezinde yer alan kapalı devre televizyon sistemi ile sürekli izlenecek ve kayıt altına alınacak şekilde projelendirilmiştir (Şenol, 2016).

Expo Meydanı, tüm dağılımlara hizmet eden merkezi bir konumdadır. Meydandan başlamak üzere, alternatifli dolaşım seçenekleri mevcuttur. Alanda tümüyle engelsiz plânlanmış yaya yolları, ziyaretçilerin ulaşım ve dolaşım ihtiyacını seçenekler sunarak karşılamaya yönelik tasarlanmıştır (Şenol, 2016).

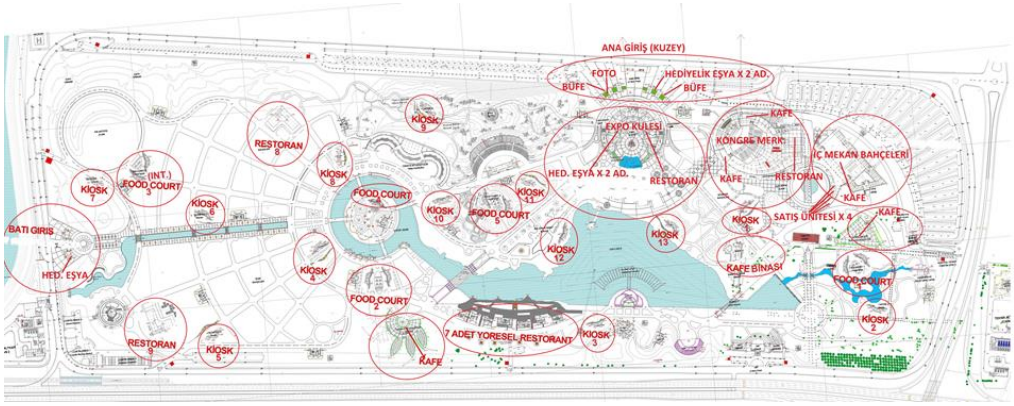
Şekil.2.37. EXPO 2016 Antalya Alan İçi Ulaşım Plânı

Kaynak: (Şenol, 2016).

Proje tasarımı kapsamında alan içi hizmet bina ve ofisleri; restoranlar katılımcı ve ziyaretçilerin hizmet alacakları tuvaletler, bilgilendirme ofisleri, kayıp eşya ofisi, bebek bakım odaları, bilet satış gişesi, bilet satış otomatları, emanet dolapları, posta ve kargo ofisi, bilgi panoları, fotoğrafçı, ATM, engelli ve bebek arabası teslim noktası ile revir; en üst seviyede ziyaretçi yoğunluğu, fonksiyonel ihtiyaçlar göz ününe alınarak alan içinde dağıtılmışlardır. Toplam; altı bin kişiye hizmet verebilecek restoran, kafe ve fast food işletmelerine yer verilmiştir (ZED, 2014).

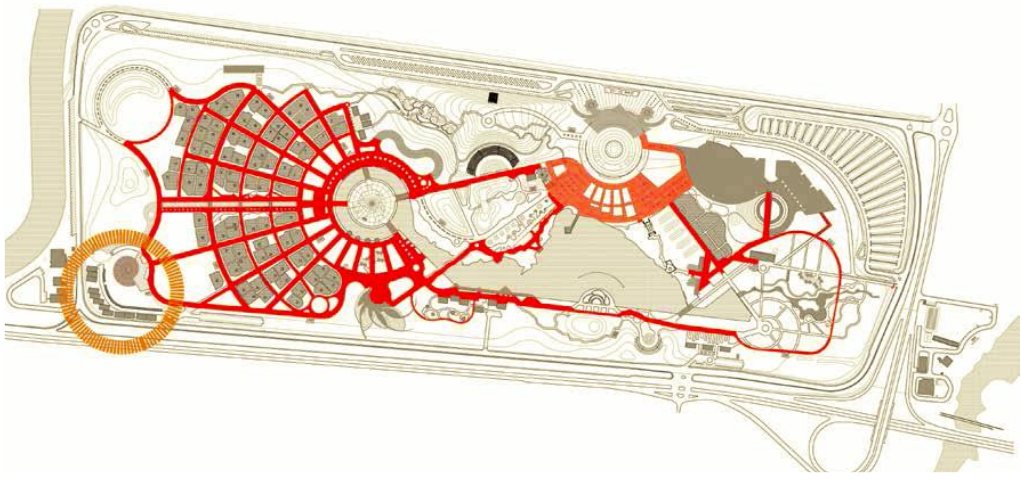
Şekil.2.38. EXPO 2016 Antalya Alanı Restoran ve Bilgi Panoları

Kaynak: (Şenol, 2016).

EXPO 2016 Antalya alanının güney-batısında konumlanmış olan Lojistik Koordinasyon Merkezi, lojistik girişi ile Ülke Bahçeleri, restoranlar, hediyelik eşya dükkanları ve diğer tüm hizmet işletmelerine gerekli olan ürün tedarikinin sağlaması amacı ile plânlanmıştır. Lojistik Merkezi içerisinde genel depo ve katılımcı depolarına yer verilmiştir. EXPO 2016 Antalya alanının güney-doğusunda karantina ve gümrük bölümlerine yer verilmiştir (Şenol, 2016).

Şekil.2.39. EXPO 2016 Antalya Alanı Lojistik Hattı

Kaynak: (Şenol, 2016).

30.03.2006 tarih ve 2006/90 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı (Koruma Kurulu, 2006) ile koruma altına alınan üç binanın restore edilerek, VIP ve Basın merkezi olarak kullanılması ön görülmüştür. 2200 m^2 inşaat alanına sahip VIP binası'nın; 830 m^2 si ulusal ve uluslararası basın mensuplarının

ağırlanacağı çalışma ve dinlenme odaları ile toplantı salonları; 1370 m^2 si ise sergi alanına gelecek olan VIP konuklar için ağırlama salonları olarak plânlanması tercih edilmiştir (Şenol, 2016).

Şekil.2.40. VIP ve Basın Binası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

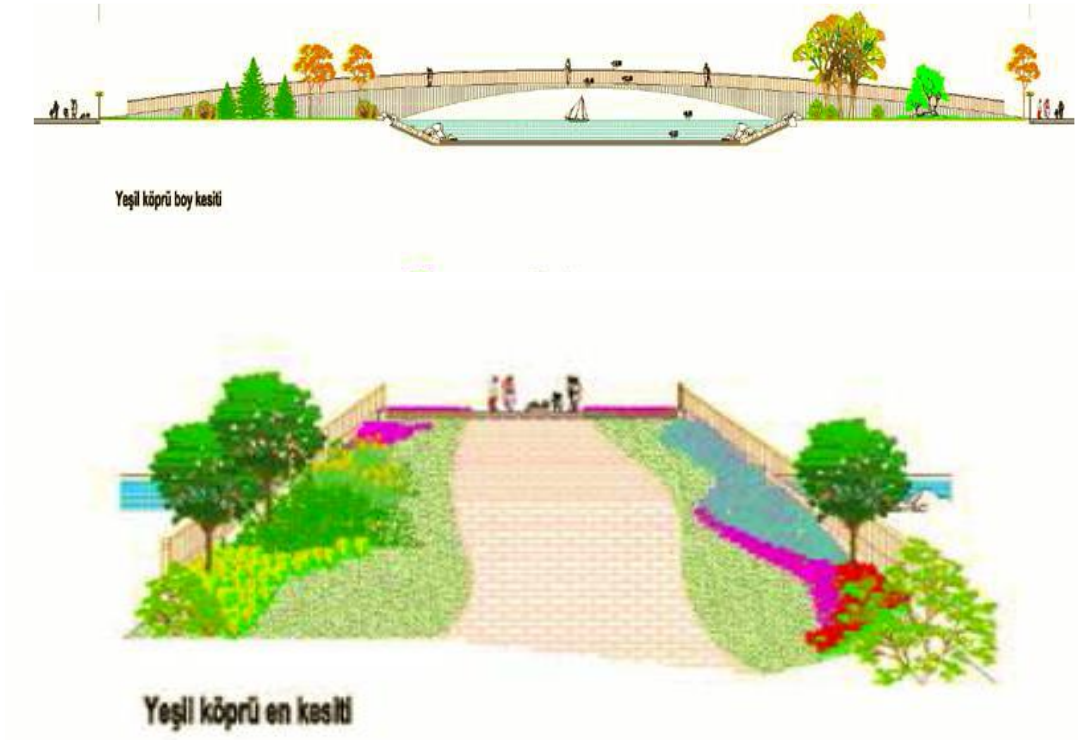
Şekil.2.41. VIP ve Basın Binası Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

EXPO 2016 Antalya alanı içerisinde bulunan göl üzerinde geçişlerin sağlandığı Yeşil Köprü, çalı ve çiçeklerle bütünlük oluşturarak yaya yolları bağlantıları gölü yakından izlemeye imkan verecek şekilde tasarlanmıştır. Diğer bir geçiş bağlantısı olan Cam köprü Expo Gölü üzerinde sucul bitkilerin görülmesi amacı ile yapılmıştır (Şenol, 2016).

Şekil.2.42. Yeşil Köprü Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.43. Yeşil Köprü Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.44. Yeşil Köprü

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.45. Cam Köprü Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.46. Cam Köprü

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Küçük Amfi Tiyatro, Şakayık terası ve VIP alanı arasında yer almaktadır. 1.500 kişi kapasitesine sahip olan Küçük Amfi Tiyatro, ülkelerin sergileyeceği etkinlikler ve kültür sanat faaliyetleri için plânlanmıştır. Çocuk Faaliyet ve Etkinlik Alanı, çocukların fiziksel özelliklerine bağlı olarak, eğlenecekleri bir anlayışta tasarlanmıştır (ZED, 2014).

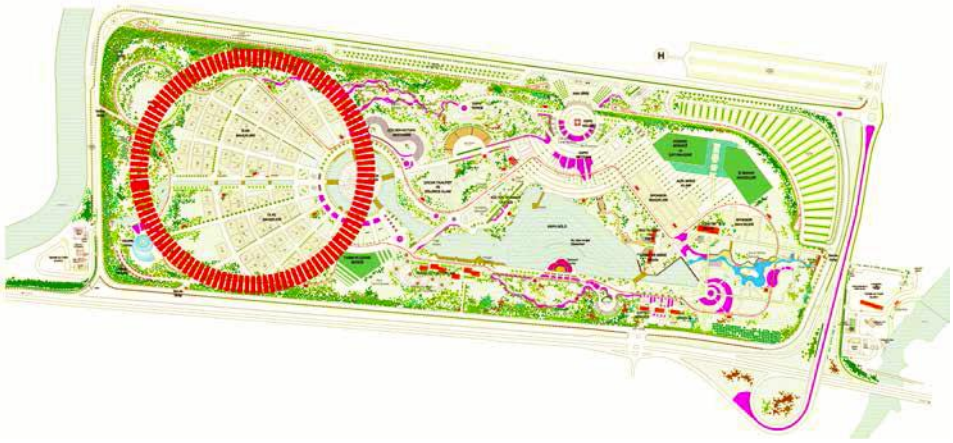
Şekil.2.47. Macera Parkuru

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Ülke bahçeleri için alanın batısında 70.000 m^2 yer ayrılmış, en küçüğü 500 m^2 olan 86 parsele bölünmüştür. Her ülke kendi sergi alanını genel ve özel düzenlemelere uygun olarak plânlamıştır. Her ülke için ayrılan alanın en fazla % 50'sini yapı için kullanmış, yapı yükseklikleri kütlesel yapılar için 6,50 m'yi, tematik/simgesel yapılar için 12 m'yi geçmemiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.48. Ülke Bahçeleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

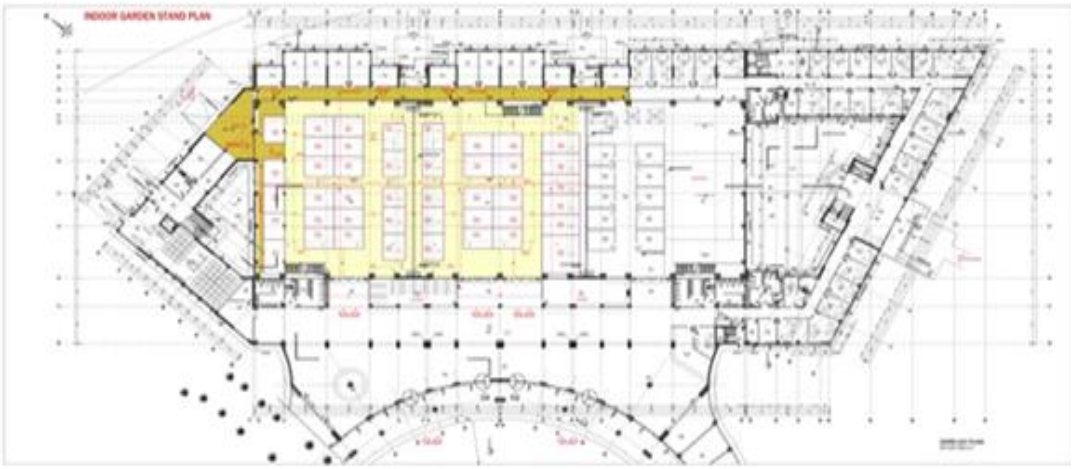
Sponsor Bahçeleri, iç bahçeler ve kongre merkezinin uzantısı ve devamı niteliğinde tasarlanmıştır. 25.000 m^2 alan EXPO 2016 Antalya'nın sponsorları için ayrılırken; iç bahçe binaları EXPO alanının kuzey doğusunda 1000 m^2 iki ayrı bina olarak plânlanmıştır. Bu binalarda bulunan parseller 20 m^2 olarak düzenlenmiştir. Her ülke kendi sergi alanını EXPO 2016 Antalya Ajansı tarafından hazırlanan Genel ve Özel Düzenlemelere uygun olarak plânlamıştır.

Şekil.2.49. İç Bahçe Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.50. İç Bahçe Plânı

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.51. Japonya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.52. Japonya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

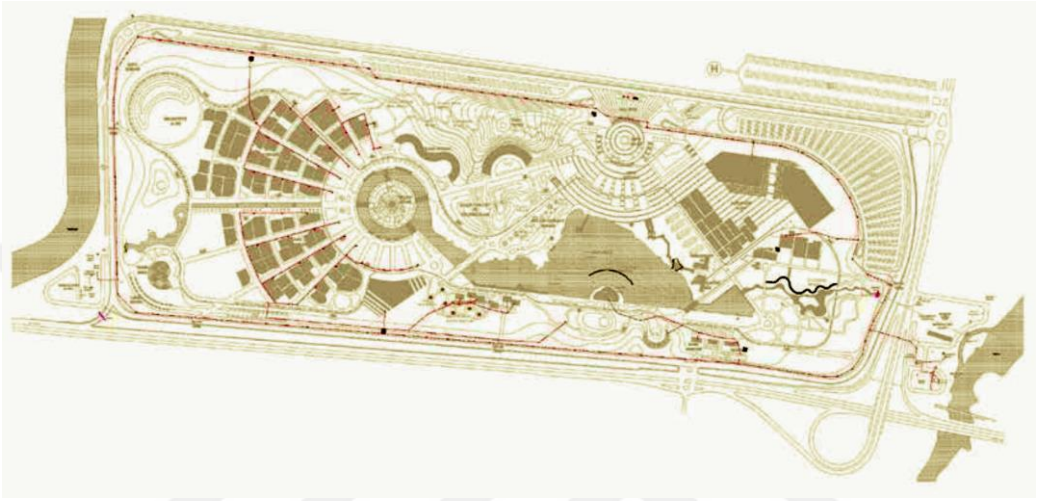
Şekil.2.53. Tanzanya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Elektrik enerji hatlarının saha içine yeraltı kablosu ile taşınması öngörülmüş, saha içi yol kenarlarında ana hatlara yer verilmiştir. Antalya'nın elektrik dağıtımı ile sorumlu kurumuna ait iki ayrı besleme noktasından sağlanan enerji ihtiyacının tamamının jeneratör sistemi ile % 100 desteklenmesi ön görülmüştür (Proje, 2016).

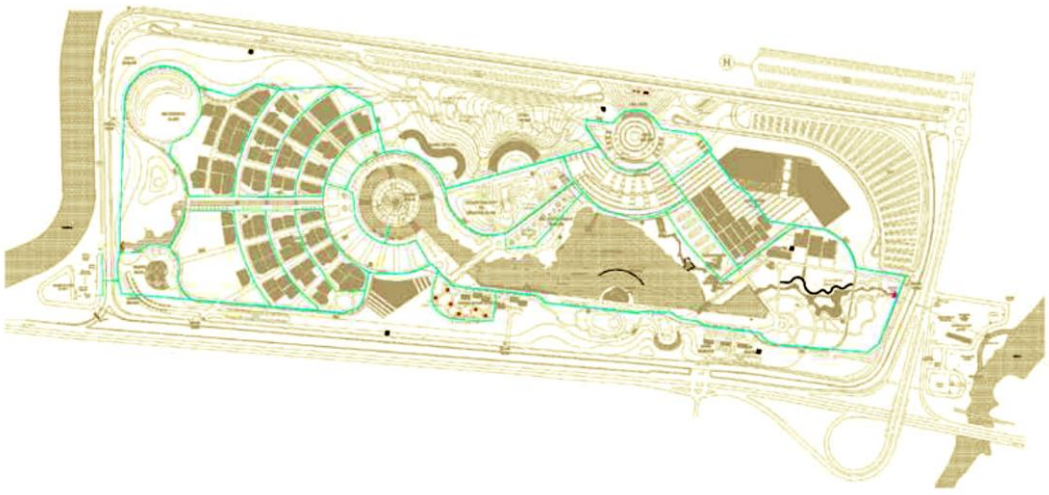
Şekil.2.54. Enerji Alt Yapısı

Kaynak: (Şenol, 2016).

İçme suyu, derin kuyu pompaları aracılığı ile temin edilerek 3.000 m^3 kapasiteli depoda toplanmıştır. Depoda klorlama yapıldıktan sonra, pompaj sistemi aracılığı ile içme suyu şebekesi beslenmiştir (Proje, 2016).

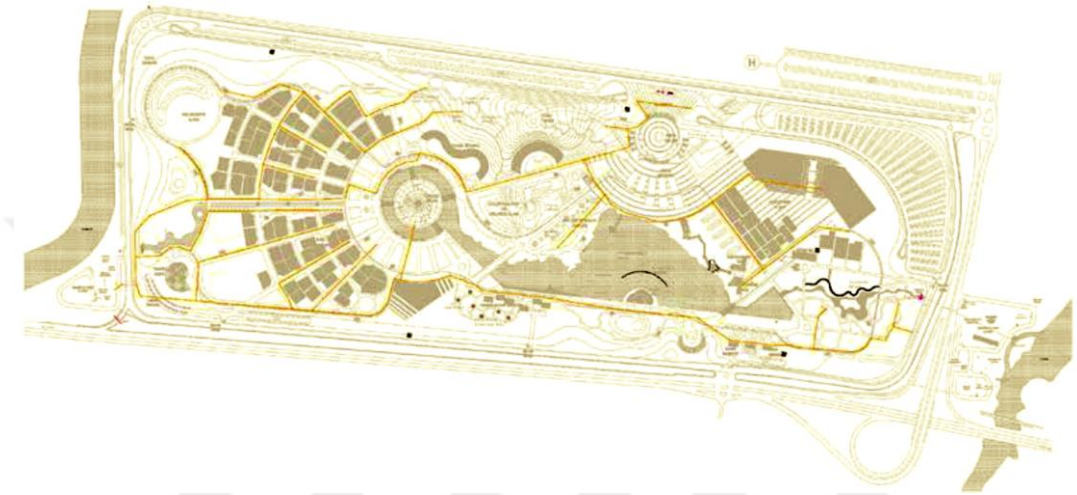
Şekil.2.55. İçme Suyu Alt Yapısı

Kaynak: (Şenol, 2016).

Saha içinde üretilen bütün atık su şebeke hattı aracılığı ile toplanmıştır. Atık su, saha kenarında yer alan teknik alan içinde bulunan terfi merkezine ulaştırıldıktan sonra Antalya Lara Atık Su Arıtma Tesisine giden kanalizasyon hattına deşarj olmuştur (Proje, 2016).

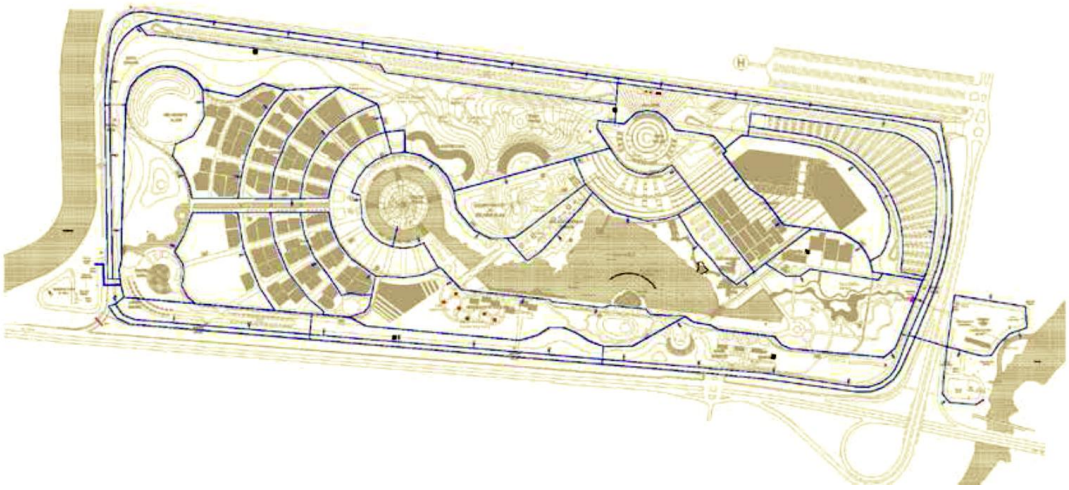
Şekil.2.56. Atık Su Alt Yapısı

Kaynak: (Şenol, 2016).

Sulama için kullanılan su, derin kuyu pompaları aracılığı ile 3.000 m^3 kapasiteli depoda toplanmıştır. Bu depo, içerisinde yer alan pompaj sistemi aracılığıyla ana sulama şebekesini beslemektedir (Proje, 2016).

Şekil.2.57. Sulama Suyu Alt Yapısı

Kaynak: (Şenol, 2016).

2.4.2. Peyzaj Tasarımı ve Uygulamaları

EXPO 2016 Antalya alanı için, doğal peyzajın sürekliliğini sağlayan, alanın ekosistemini koruyan, geliştiren "Çocuk ve Çiçek" temasını mekânsal bir anlatım dili içerisinde tanımlayan, bitkileri özellikleri doğrultusunda öğreten ve sevdiren bir peyzaj tasarımı amaçlanmıştır. Tüm alanın bitkisel tasarımı için, Türkiye florasına ait özgün ve endemik türlerle, iklimsel benzerlikler nedeniyle Akdeniz Bölgesi'nde yetişen bitki türleri ağırlıklı olmak üzere, tasarımı bütünleştiren türlerin seçimine özen gösterilmiş, kuşatma (duvar, parmaklık vb.), gölge, oturma, dolaşım (yaya yolları, basamaklar), su (hareketli, durgun, dekoratif) ve aydınlatma elemanlarıyla tasarımın zenginleştirilmesi amaçlanmıştır (Şenol, 2016).

Bitki türleri açısından Türkiye biyoçeşitliliğini göstermek amacıyla alanda 130 tür ağaç, 19 tür ağaççık, 78 tür çalı ve sarılıcı bitki, 26 tür çim ve yer örtücü bitki, 30 tür mevsimlik çiçek, 88 tür sucul bitki (46 doğal tür), şakayıklarla beraber 64 tür soğanlı bitki (geofit), 64 tür tıbbi ve aromatik bitki, 143 tür kaktüs ve sukkulent bitki, çiçekler bölümünde 60 tür ve çeşit, Expo Serasında 45 tür, Türkiye Biyoçeşitlilik Tema Parkurunda ise 565 tür (doğal tür) bulunmaktadır. Alanda sergilenen endemik tür sayısı 195 adettir (Botanik, 2016).

Alana, 4.500.000 milyona yakın çiçek dikilirken, yaklaşık 365.000 m^2 çim alanı oluşturulmuştur. Özel koleksiyon bahçeleri (Kaktüs ve sukkulent bitkiler bahçesi, tıbbi ve aromatik bitkiler bahçesi, geofit (soğanlı yumrulu bitkiler) bahçesi, sucul bitkiler bahçesi) ve diğer yeşil alanlarla birlikte EXPO 2016 Antalya sergi alanının tamamında yeşil doku bulunmaktadır. Alan içerisinde toplamda 25.000 adet ağaç bulunmaktadır. Antalya Kent Merkezinden Sergi Alanına gelen raylı sistem çalışmaları kapsamında güzergâh üzerindeki orta refüjde belirlenen ağaçların yanı sıra, Ankara, Isparta, İzmir'den 3.048 adet bitki transplantasyonu (transfer-dikim) yapılmıştır. Peyzaj tasarımı alanın tamamını kapsamakla birlikte çeşitlilik bölgelere özel olarak uygulanmıştır (Botanik, 2016).

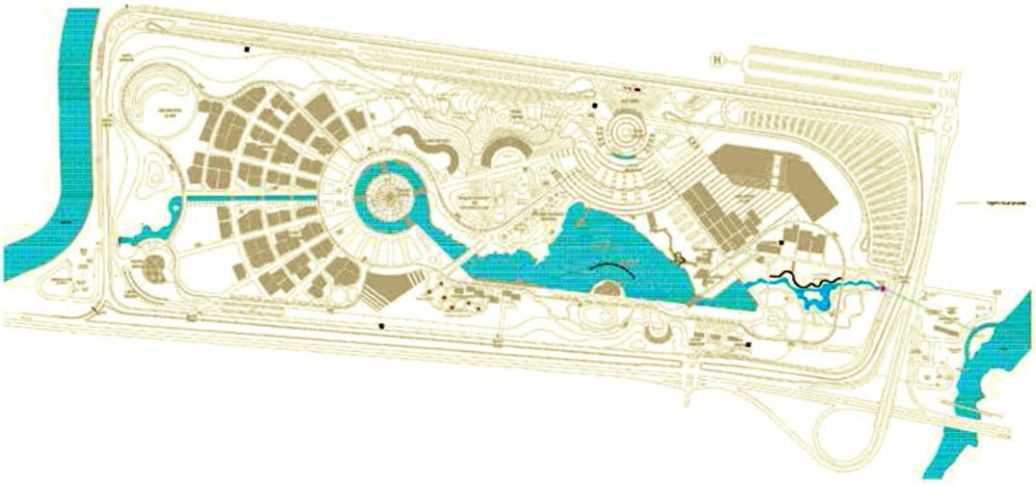
Expo Gölü; yaklaşık 75.000 m^2 büyüklüğünde ve Antalya Körfezi'nin iz düşümü şeklinde tasarlanmıştır. Göl içerisinde 120 m'lik bir alanda plânlanan su, ses ve ışık gösterileri için kullanılan fıskiyeler 80 m yüksekliğe ulaşabilmektedir. Farklı

müzik türleri ve renkli ışıklar eşliğinde kurgulanan su gösterilerinin yanında, lazer şovlar ve 60 m'lik su perdesine yansıtılacak videolar sunulmuştur (Proje, 2016).

Expo alanı iki akarsu arasında yer almaktadır. Expo Gölü'ne gelen su, alanın doğu tarafında yer alan Aksu çayından, değirmen ve pompa sistemi kullanılarak sürekli sirkülere edilmektedir. Böylece göletin temiz kalması sağlanmakta ve gölet içinde canlı yaşamı korunmaktadır. Göle gelen fazla su ise alanın batı tarafında yer alan Tehnelli deresine verilmektedir. Expo Gölü, bu yapısı ile doğal yaşam oluşmasını sağlamaktadır.

Expo Gölü'nde ve kıyısındaki sucul bitkiler koleksiyon bahçelerinin bir ekosistem olacağı düşüncesiyle, bu alanda canlı hayat oluşturulmuştur. Bu kapsamda bölgede bulunan canlılarla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Antalya Havzası'nın biyoçeşitliliğine dikkat çekmek amacı ile bir habitat oluşturulmuştur. Akdeniz Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi ile yapılan proje kapsamında, arazi çalışmalarından elde edilen canlılar alanın doğusundaki sucul bitkiler bahçesine (göle) aşılanmıştır. Aşılama kapsamında 11 türden 2.592 adet balık, 3 türden 181 adet kurbağa, 2 türden 53 adet kaplumbağa, 2 türden 5.100 adet karides, 1 türden 65 adet yengeç, 516 adet midye ve 250 adet kabuklu canlı olarak sucul bitkiler bahçesinin bulunduğu lokasyonda göle bırakılmıştır (Botanik, 2016).

Şekil.2.58. Expo Gölü

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.59. Expo Gölü

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.60. Sucul Bitkiler

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.61. Sucul Bitkiler

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Yapay olarak oluşturulan Expo Tepesi'nin amacı biyoçeşitlilik alt teması kapsamında, Akdeniz Bölgesinde geniş yayılım gösteren Toros Dağlarındaki orman çeşitliliğini göstermektedir. Kuzey girişinin batısında yer alan tepe, Toros dağları ormanlarına göre, güney yamaç ormanları bitki katmanları dikkate alınarak bitkilendirilmiştir. 81 İl için 81 Sembol Ağaç Projesi kapsamında Valilikler tarafından gönderilen fidan ve ağaçlar, Expo Tepesinin batısına dikilmiştir (Botanik, 2016).

Şekil.2.62. Expo Tepesi Bitkilendirme Çalışmaları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.63. Expo Tepesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Çiçek gösteri alanları, EXPO 2016 Antalya'nın yaşanan ve yaşayabilen mekânların oluşturulmasında kullanılan en önemli unsurlar olmuş, yeşil alanların ana

yapı elemanları olarak estetik yönden önemli birçok görevi yerine getirmişlerdir. Çiçek gösteri alanlarında çiçek alanları tasarımları, akıcı kitleler, gruplar ve kümeler halinde kullanılmıştır. Mevsimlik çiçeklerle oluşturulan peyzaj düzenlemelerinde; bitkilerin boyu, formu, taç genişliği, çiçeklenme zamanı ve süresi, bitki çiçek rengi, büyüklüğü, diğer bitkilerle kombinasyonları gibi faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Alanda sürekli çiçek gösterisi sunabilmek için belirli periyotlarda çiçek türleri değiştirilerek alanların sürekli çiçekli kalması sağlanmaya çalışılmıştır (Botanik, 2016).

Şekil.2.64. Çiçek Gösteri Alanları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.65. Çiçek Gösteri Alanları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.66. Çiçek Gösteri Alanları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.67. Çiçek Gösteri Alanları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Genel olarak doğal çiçek soğanları ya da geofit olarak ifade edilen soğanlı, yumrulu ve rizomlu bitkilerin birçoğunun anavatanı olan Antalya florasında yaklaşık 688 geofit türünden 162 tanesi endemiktir. Toprak üstü organları gelişme mevsimi tamamlandıktan sonra (gövde, yapraklar ve çiçek) kuruyarak ölmekte ve yaz aylarında yaşamlarını toprak altında soğan, yumru, rizom ve corm gibi gıda maddesi depo eden organlarla devam ettirmektedirler. Geofitlerin sergilendiği bahçe, Expo Tepesinin batısında ve Türkiye Biyoçeşitlilik parkurunun kuzeyinde yer almaktadır. Sergilenen Anadolu kökenli doğal bitki türleri, Yalova Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü tarafından üretilmiştir. Geofit Bitkiler Bahçesine 64 türde bitki dikilmiştir. Dikilen türlerin içinde sembol çiçek (Şakayık) cinsi olan Paeonia'nın birkaç türü de bulunmaktadır (Botanik, 2016).

Şekil.2.68. Geofitler

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.69. Geofitler

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şakayık Terasının kuzeyinde yer alan kaktüs bahçesi, aynı zamanda sukkulent bitkileri de barındırmaktadır. Cins adı olmamasına rağmen, kaktüsgiller familyasını oluşturan gövdeleri etli, yassılaşmış ve sulu olan, yaprakları diken şeklini almış bütün çiçekli bitkilere verilen ortak addır. Sukkulent (etli yapraklı ve gövdeli) bitkiler ise yetiştiği doğal ortamlarda terleme ile su kaybını önlemek veya su dokularında biriktirmek üzere değişim göstermiş bitkilerdir. Bu iki bitki çeşidi birlikte sergilenmiştir. Bahçede dikilen tür sayısı 143'tür (Botanik, 2016).

Şekil.2.70. Kaktüs Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.71. Kaktüs Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Başta baharatlar olmak üzere ilaç sanayi, meşrubat, parfüm, kozmetik endüstrisi, diş macunu, çiklet, sabun, şekerleme yapımında, şifalı ve dinlendirici çay imalatı şeklinde kullanılmakta olan Tıbbi ve Aromatik Bitkiler bahçesi, Expo Tepesi ile Geofit Bitkiler Bahçesinin (Geofitler) batısında, Türkiye Biyoçeşitlilik Tema Parkuru'nun kuzeyinde yer almaktadır. Bahçede sergilenen Anadolu kökenli bitki türleri, Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından üretilmiştir. Bahçeye 64 türde bitki dikilmiştir (Botanik, 2016).

2.4.3. EXPO 2016 Antalya Projesi Bölümleri

EXPO 2016 Antalya alanı "Antalya" teması üzerine alt temalarla desteklenerek kurgulanmıştır. "Çiçek ve Çocuk" birlikteliği eş anlamlı olarak ele alınmıştır. Botanik Expo'lar diğer Expo'lardan farklı olarak bitki seçiminde hassas davranılmasını gerektirmektedir. Bu sebeple uzman botanik kadronun öngördüğü ihtiyaçlar çerçevesinde projelendirme yapılmıştır. Günümüz dünya Expo'larında da çevre düzenlemesi önem kazanmış olmakla beraber Botanik Expo'larda bu beklenti daha fazladır (Şenol, 2016). Alt temalar; "Biyoçeşitlilik", "Sürdürülebilirlik", "Tarih", "Yeşil Şehirler" olarak belirlenmiştir. Alt temalar ve tema uygulama alanları;

Tablo.2. 3. Tema Uygulama Alanları

Biyoçeşitlilik	Kaktüs Bahçesi Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bahçesi Geofit ve Sukkulent Bahçesi Tema Parkuru Expo Serası Şakayık Terası
Sürdürülebilirlik	Expo Kulesi Türkiye Bahçesi Expo Değirmeni Expo Gölü Bilim ve Teknoloji Merkezi Kongre Merkezi
Tarih	Tarım ve Çevre Müzesi Osmanlı Bahçesi Yedi Bölge Evleri
Yeşil Şehirler	Amfi Tiyatro Kongre Merkezi Şakayık Terası Türkiye Bahçesi Tarım ve Çevre Müzesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

2.4.3.1. Tema Parkuru

Ekosistem (biyom), tüm dünya'da bulunan yaşam formlarının çeşitliliğidir. İnsanların yaşamlarını sürdürebilmesi için yaşadıkları çevrede, temiz su, hava, verimli toprak, besin gereksinimlerinin karşılanması biyoçeşitlilik sayesinde olmaktadır. Yeryüzündeki biyoçeşitlilik endişe verici bir şekilde azalmaktadır. Kentleşme süreci, aşırı nüfus artışı, ormanların yok oluşu, endüstriyel tarım, binlerce bitki türünün tamamen ortadan kalkmalarına neden olmaktadır. Bu soyların tükenmeleriyle, henüz keşfedilmeyen ve birçok faydası bulunan binlerce tür kaybedilmektedir. Gelecek nesiller için yeşil bir geleceğin garanti altına alınması için biyoçeşitlilik kaybı önlenmek zorundadır (Bueno, 2014). EXPO 2016 Antalya projesi kapsamında bu sorunun çözümüne örnek olabilecek uygulamalar sunmak, biyoçeşitlilik hakkında özellikle çocukları bilgilendirmek amacı ile "Biyoçeşitlilik Parkuru" tema bahçesi yapılmıştır. Biyoçeşitlilik parkurunda, EXPO 2016 Antalya'da bitki koleksiyonları olarak sergilenen doğal bitkilerin, doğal ortamına zarar vermeden toplanmasına özen gösterilmiştir. Parkur içinde farklı iklimlerde yetişen bitkilerin sergilenmesi amacı ile iklimlendirme yapılmıştır (Şenol, 2016).

Kıvrımlı bir yapıya sahip parkur, tek katlı olarak plânlanmış, Türkiye'de bulunan üç farklı coğrafyaya ait bitki örtüsünün bir arada sergilenebilmesi için tasarlanmıştır. Parkur, kuzeyde Avrupa-Sibirya flora bölgesi, ortada İran-Turan flora bölgesi ve güneybatıda Akdeniz Bölgesi olmak üzere Anadolu'da bulunan üç biyo coğrafik bölgeye ayrılarak plânlanmıştır.

Flora bölgelerine göre, bölgeye özgü doğal bitki türleri doğadan toplanarak bir araya getirilmiştir ve parkurda sergilenmiştir. Türkiye'deki biyoçeşitliliğin vitrini olan Tema Parkurunda endemik bitkiler yetiştikleri ortamları sembolize eden diğer peyzaj bitkileri ile birlikte 564 bitki türü sergilenmiştir.

Parkurun son açık alanında, Türkiye Tohumcular Birliği ile imzalanan kurumsal katılımcı sözleşmesi kapsamında Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği tarafından temin edilen ve Türkiye'de üretimi yapılan türler bulunmaktadır. Tema parkuru Expo Tepesinin devamı olarak çatı aksamının bir kısmı yeşil alan şeklinde tasarlanmıştır (Şenol, 2016).

Şekil.2.72. Tema Parkuru

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.73. Tema Parkuru

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.74. Tema Parkuru

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.75. Tema Parkuru

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.76. Tema Parkuru İnşaatı

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.77. Tema Parkuru İnşaatı

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.78. Tema Parkuru

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.79. Tema Parkuru

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.80. Tema Parkuru

Kaynak: (Özkan, 2016).

2.4.3.2. Expo Serası

Expo Serasında çoğu tropik kökenli yüksek boylu, farklı yaprak özellikleri ve görüntüleri olan, sarkıcı bitkiler ve çeşitli orkideler yer almaktadır. Sera, zemin kat ve seyir terası olarak plânlanmış olup, kesik konik şeklinde ve her açıdan güneş alabilmesi için tüm cephe ve çatı yüzeyleri şeffaf olarak uygulanmıştır. Zeminin daha rahat görünebilmesi için spiral olarak planlanmış bir rampa ile 5,75m yüksekliğinde seyir terası bulunmaktadır. Güneş ışınlarını engellemek için tavan ve cephelerin belirli bir kısmına kadar kapatılabilir gölgelendirme amaçlı motorlu perde sistemi tasarlanıp uygulanmıştır (Botanik, 2016).

Şekil.2.81. Expo Serası

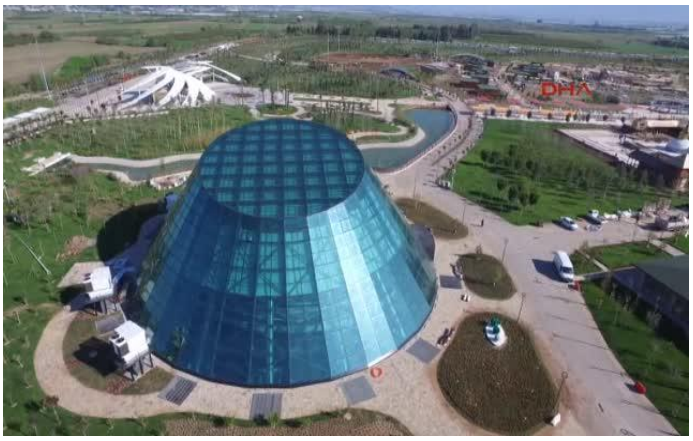
Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.82. Expo Serası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.83. Expo Serası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.84. Expo Serası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.85. Expo Serası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.3. Şakayık Terası

Şakayık Terası, EXPO 2016 Antalya'nın simge çiçeği olan şakayık formunda göle doğru uzanmaktadır. Çiçekler arasında, kademeli oturma imkânı veren, su, ses ve ışık gösterilerini seyretme alanlarındandır (Şenol, 2016).

Şekil.2.86. Şakayık Terası

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.87. Şakayık Terası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.4. EXPO 2016 Antalya Kulesi

Expo Kulesi yarışması sonucunda Serdar Kızıltaş ve Zeynep Melike Atay tarafından hazırlanan proje birincilik ödülüne layık görülmüştür. Proje açıklama raporunda;

"… Kavram; Kule tasarımda ana kaygı Antalya'yı temsil eden ve Expo temasından izler taşıyan simgesel bir yapı oluşturmaktır. Antalya'yı gezmeye "Üç Kapılar"dan başlanır. Expo alanını gezmeye ise Expo kulesinden başlanacaktır. Bu nedenle kule tasarımda Üç Kapılar'dan ilham alınmıştır. Kulenin üç ayrı terası üç ayrı kapıyı temsil etmektedir. EXPO 2016 Antalya "Çiçek ve Çocuk" teması ve "Gelecek Nesiller için Yeşil Bir Dünya "sloganı ile tüm dünyayı kucaklayacaktır. Bu noktada, Antalya'nın diğer bir simgesi olan palmiyeler ilham kaynağı olmuştur. Palmiyelerin gökyüzünü kucaklayan dalları, çocukların sevinçle açılan kollarını andırırken tasarıma yön vermiştir. Palmiyenin açılan dalları üç kapı teraslarına farklı açılar vermiştir. Böylelikle Antalya Seyir Kulesinden Antalya'nın 360 derece seyredilebilmesi hedeflenmiştir.

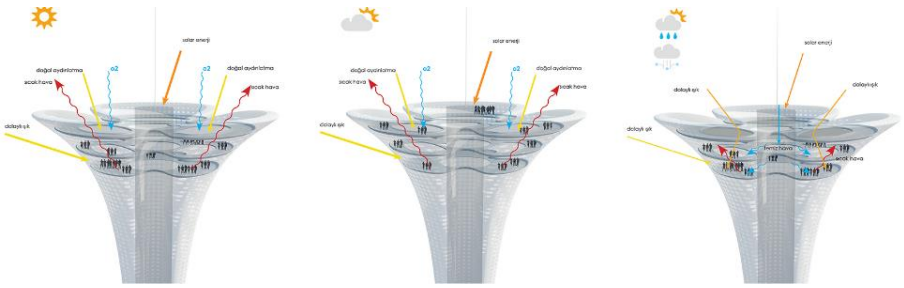
Kullanım Senaryosu ve Çevre; EXPO 2016 Antalya Kulesi, belirlenen Expo Kule Alanının şelaleye en yakın, girişe en uzak noktasına konumlandırılmıştır. Böylelikle Expo girişinden gelen insanların insan ölçeğinde kütleyi tam olarak algılaması sağlanmıştır. Kule seyir teraslarına çıkıldığında kullanıcılar şehri 360 derece gözlemleyebileceklerdir. Kule şehir merkezinden, Antalya - Alanya hattından çok rahat bir şekilde fark edilecektir. Kule teraslarının kullanımı farklı mevsim kurgularına ve hava koşullarına uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır.

Kule seyir alanları kapalı ve yarı açık mekân olarak 1.kat ve asma katlardan, açık mekân olarak da gezilebilir çatı terasından oluşmaktadır. Çatı penceresi yaz ve kış aylarında kapatılarak klima sistemine olanak sağlayıp, güneş ışığının içeri süzülmesine izin vermektedir. Bahar aylarında ise bu pencere açılır kapanır olarak kullanılabilmekte, doğal havalandırma ve doğal ışık geçişine olanak sağlamaktadır. Ayrıca yapı cephesine uyumlu güneş kırıcılar yapı içerisine kontrollü güneş ışığı girişini sağlamaktadır. Ana betonarme çekirdek üzeri ise solar enerji panelleri ile kaplanmıştır. Böylelikle binanın kendi enerjisini üretmesi sağlanacaktır.

Taşıyıcı Sistem; Yapının taşıyıcı sistemi, çekirdeğini oluşturan betonarme perde ile cepheyi ve üst saçağı taşımaya yardımcı çelik konstrüksiyondan oluşmaktadır. Çekirdek aynı zamanda ana betonarme taşıyıcı oluşturmaktadır. Betonarme yanında, yapı tavan saçağında kullanılan çelik yapının sünek (şekil değiştirme) davranış göstermesi ve yüksek dayanım taşıması projelendirmede çelik yapının seçiminde etkili olmuştur.

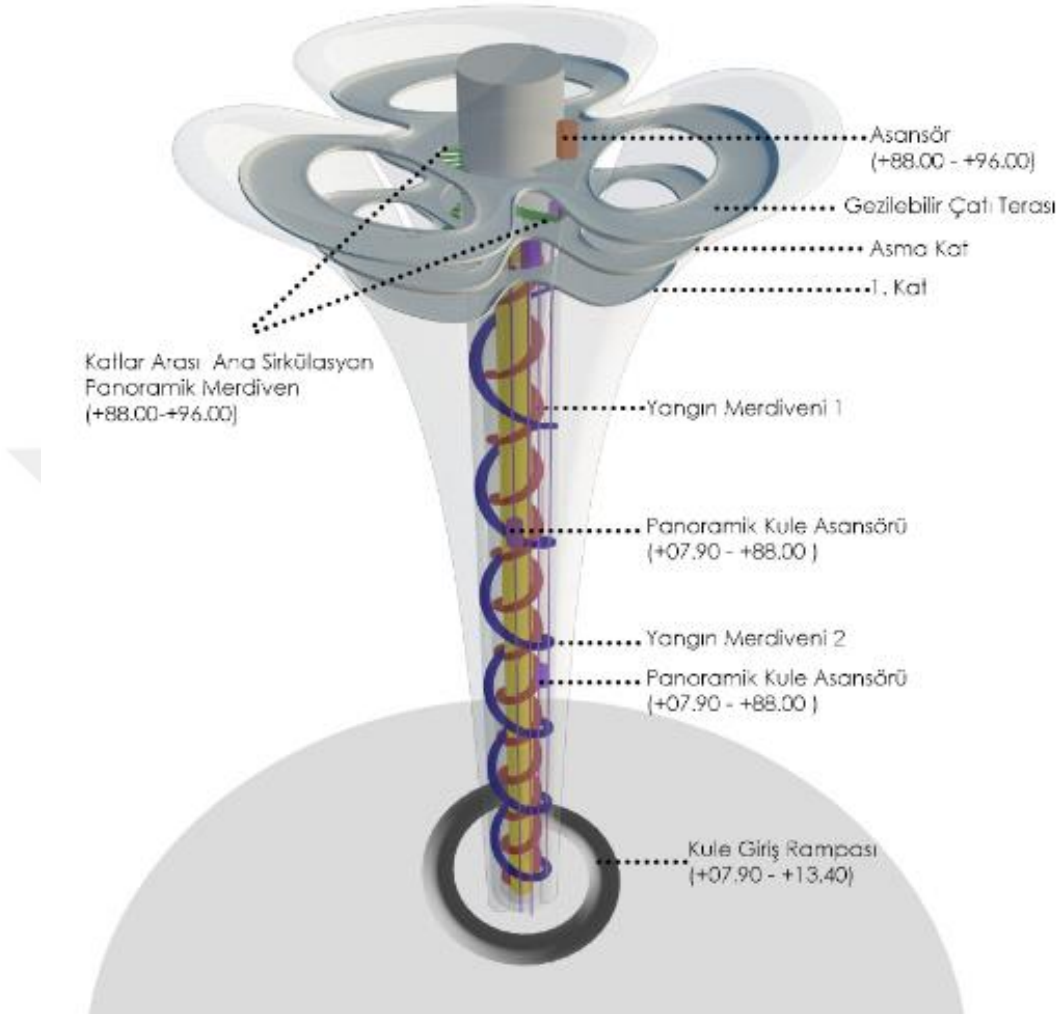
Sirkülasyon; Kule ana sirkülasyonu +07.90 kotundan, +88.00 kotuna kadar kesintisiz erişim sağlayan panoramik asansörlerle sağlanmaktadır. Kule 3 kapı teraslarının boğum noktalarına yerleştirilen 16 kişilik 4 asansör; kule teraslarına ulaşım esnasında, şehir seyrine olanak vermektedir. 1. Kata erişiminin sağlanmasının ardından kullanıcının kendi inisiyatifine bırakılan farklı dolaşımlar söz konusudur. 1. Kat +88.00 kotunda tüm Antalya şehri seyredilebilir. Ayrıca, asma kat (+92.00) ve gezilebilir çatı teraslarına erişim; mekânın tümünün algılanması ve farklı perspektiflerden deneyimlenmesine olanak veren merdivenle sağlanmaktadır. Asma kat 3 kapı teraslarında açılan boşluklar iki farklı mekânın tek bir mekân olarak çalışmasını sağlayıp, farklı kotlar da seyre olanak tanımıştır. Ayrıca yürümek istemeyen veya engelli kullanıcılılar için sadece +88.00 ile +96.00 kotların arasında hizmet veren bir asansör tasarlanmıştır. 1. Kat ile asma kat, kapalı ve yarı açık mekânlar olup, gezilebilir çatı açık terasları oluşturmaktadır. Ayrıca çatı pencerelerinden tüm mekânlar gözlemlenebilmektedir. Kule alanı girişi +13.40 kotundan olup, kule girişi +07.90 kotundadır. İki kot arasındaki bağlantı kule çevresini saran rampa ile sağlanmıştır. Ayrıca bu rampa kule girişi kotunda tanımlı bir mekân oluşturmuştur. Kule girişi kendi içerisinde minik kule meydanını yaratmıştır...” (Arkiv, 2014).

Şekil.2.88. Expo Kulesi

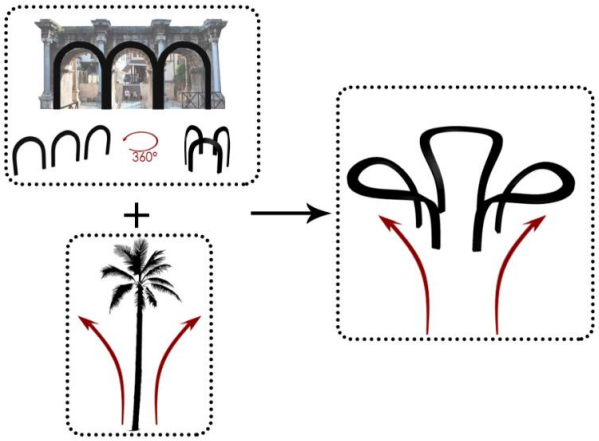
Kaynak: (Arkiv, 2014).

Şekil.2.89. Expo Kulesi Proje Notları

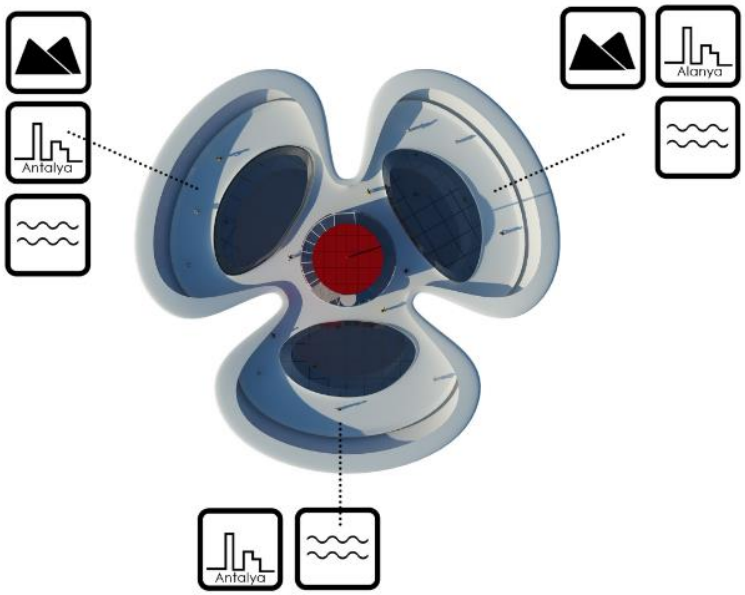
Kaynak: (Arkiv, 2014).

Şekil.2.90. Expo Kulesi Proje Notları

Kaynak: (Arkiv, 2014).

Şekil.2.91. Expo Kulesi Proje Notları

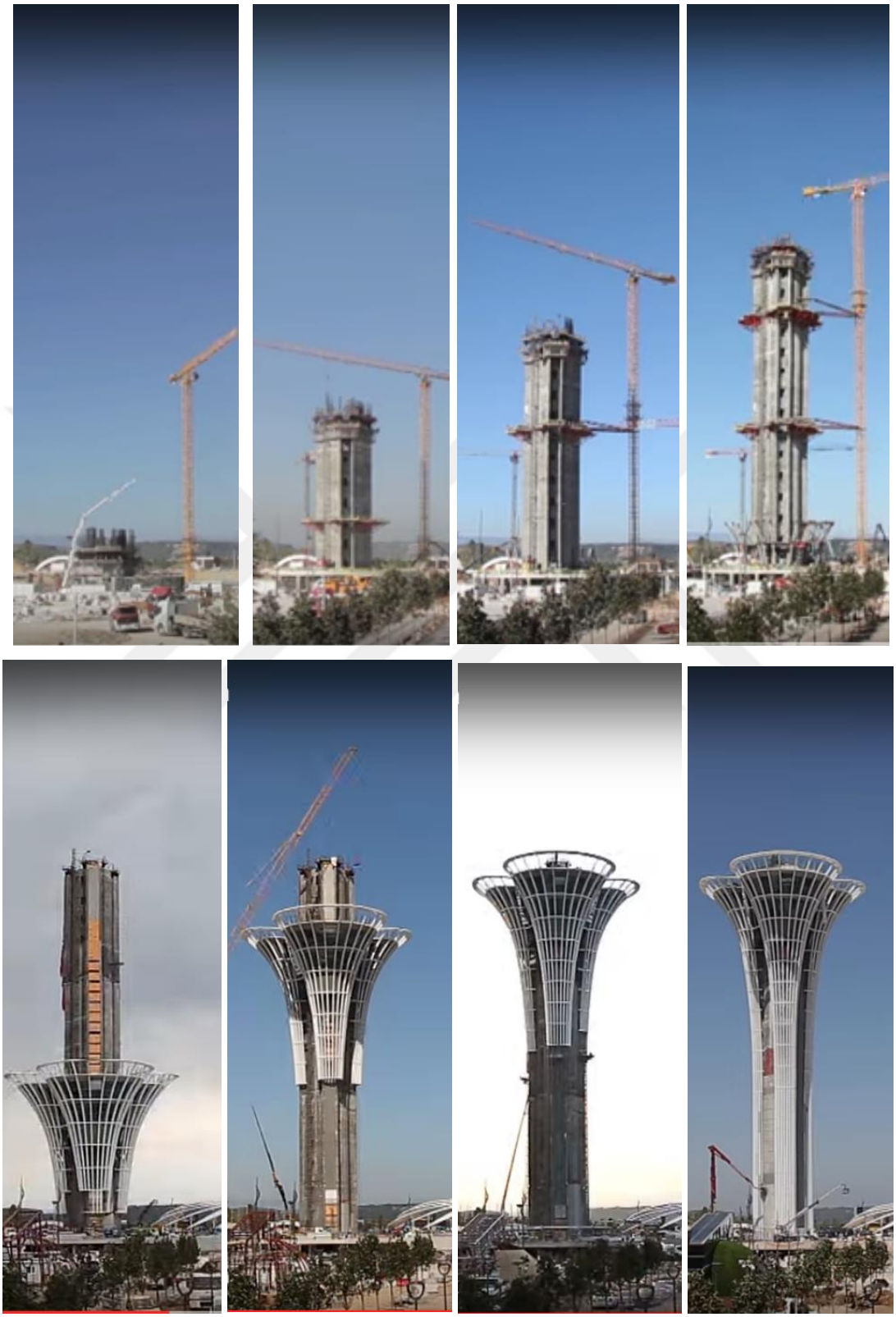
Kaynak: (Arkiv, 2014).

Şekil.2.92. Expo Kulesi Projesi Gündüz ve Gece Görünümü

Kaynak: (Arkiv, 2014).

Şekil.2.93. Expo Kulesi İnşaatı (9 ay)

Kaynak: (Taca, 2016).

Şekil.2.94. Expo Kulesi

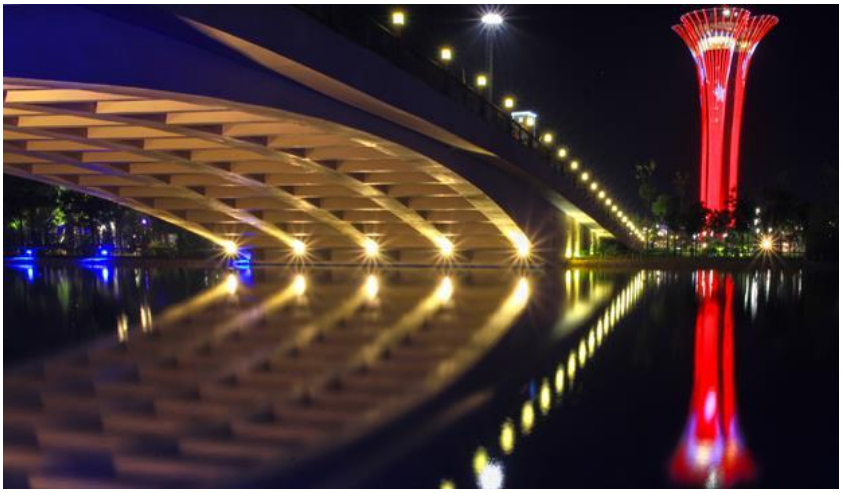
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.2.95. Expo Kulesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.96. Expo Kulesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.5. Türkiye Bahçesi

Türkiye Bahçesi, düzeninin yalınlığı, yaşam mekânı olması ve işlevselliğiyle öne çıkarken, yapıyla bahçe arasında simetriyi yaratan belirgin bir aks bulunmaktadır. Birbirine simetrik olarak yapılan bahçe tasarımlarında yapı elemanları pozitif negatif yaklaşımı ile ayna ve ahşap kullanımları dengelenmiştir. Selçuklu yıldızının yorumu ile yapılan girişler ayna kullanılan yapılarla geometrik form olarak bütünlük sağlamaktadır. Türkiye Bahçesi, sergi alanında batı kanalının sağ ve solunda iki ayrı alanda yer almıştır. Türk Bahçesi için "Gelenekten Geleceğe Yansımalar" sloganından yola çıkılarak hazırlanan tasarımda; her iki bölümde 64 m^2 kapalı alan bulunmaktadır. Küp şeklindeki binaların dışı ayna kaplıdır. Gelenek kısmında yerden dönerek yükselen çiçek parterleri (katlı çiçek grupları) ayna ile buluşup, gelecek kısmında buluştuğu aynadan pergola formunda dönerek yukarıya doğru devam etmektedir. Türk bahçesinde EXPO 2016 Antalya'nın alt temaları olan tarih ve sürdürülebilirliğe vurgu yapılmıştır. Gelenek bölümünde geçmişle ilgili tanıtımlar yapılarak geleceğe nasıl bir tohum serpildiği vurgulanmıştır. Gelecek bölümünde ise, dünyamıza, değerlerimize sahip çıkmak ve sürdürülebilir kılmak için serpilen tohumdan ilerleyen Türkiye'nin yeni yüzü ve plânlarının anlatılması hedeflenmiştir. Binaların içinde, projeksiyon ile gösterilen filmlerle Türkiye'nin tanıtımı yapılmıştır.

Şekil.2.97. Türkiye Bahçesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.98. Türkiye Bahçesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.99. Türkiye Bahçesi Yapım Aşamaları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.100. Türkiye Bahçesi

Kaynak: (Özkan, 2016).

2.4.3.6. Expo Değirmeni

Biyolojik sistemlerin çeşitliliğinin ve devamlılığının sağlanması olan sürdürülebilirlik, çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik sağlandığı takdirde gerçekleşebilmektedir. Yenilenemeyen enerji kaynakları yerine yenilenebilir enerji kaynaklarının verimli kullanımı ve doğaya karşı sorumlu davranılması çevresel sürdürülebilirliğin gereksinmelerini oluşturmaktadır. Doğal enerjinin verimli kullanımı sürdürülebilir ekonomi kavramını gerçekçi kılarken, çevreye duyarlı bir yaklaşımla yaşamanın sonucunda sağlıklı toplumlar oluşmaktadır (Bueno, 2014).

Su Değirmeni, yenilenebilir enerji kaynağı sembolü olarak çocuklarda çevre bilinci uyandırmak amacı ile yapılmıştır. Ahşap malzemeden yapılan su değirmeninin ana taşıyıcıları Lareks çam türünden, ana gövdesi ise İroko ağacından yapılmıştır. Değirmende geleneksel görünüm olup, Permanent magnet olarak adlandırılan Fransa'nın hızlı tren projeleri için geliştirdiği magnetler kullanılarak elektrik üreten bir sistem kullanılmıştır. EXPO 2016 Antalya alanında bulunan değirmen (100 kv), güneş panelleri (50 kv), rüzgâr gülleri (250 kv) ile THY Çocuk Bilim ve Teknoloji Merkezinin enerji ihtiyacının bir kısmını karşılamaktadır. Alan içinde ayrıca ziyaretçilerin su ihtiyacını karşılamak üzere güneş enerjisi panelleri ile çalışan çeşmeler yer almaktadır (Proje, 2016).

Şekil.2.101. Expo Değirmeni Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.102. Expo Değirmeni Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.103. Expo Değirmeni Projesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.104. Expo Değirmeni Projesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.105. Expo Değirmeni Projesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.106. Expo Değirmeni Projesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.107. Expo Değirmeni Projesi

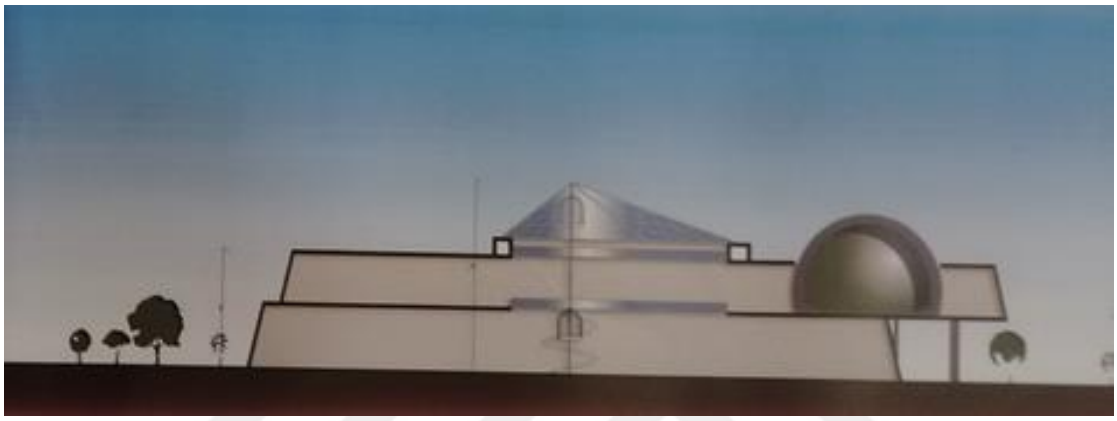

Kaynak: (Özkan, 2016).

2.4.3.7. Bilim ve Teknoloji Merkezi

8,300 m^2 alana sahip olan Bilim ve Teknoloji Merkezi; bire bir ölçekli, sesli ve hareketli dinozor türlerinin bulunduğu Dinozor Bahçesi; küre şeklinde tasarlanmış 86 kişi kapasiteli Planetaryum (Gök Evi); Gökkuşağı Kayalıklarından esinlenilerek yapmış, üç katlı ana binadan oluşmaktadır (Proje, 2016).

Şekil.2.108. Bilim ve Teknoloji Merkezi Mimari Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.109. Bilim ve Teknoloji Merkezi Mimari Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.110. Bilim ve Teknoloji Merkezi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.111. Bilim ve Teknoloji Merkezi Dinazor Park

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.112. Bilim ve Teknoloji Merkezi Dinazor Park

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.113. Bilim ve Teknoloji Merkezi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Bilim ve Teknoloji Merkezi, çocukların öğrenme sürecine katkıda bulunmak için yapılmıştır. Çocukların yeryüzü tabakaları, su dünyası, kimya, biyoloji, uzay ve fizik alanlarında yeni bilgiler öğrenirken eğlenmeleri amaçlanmıştır. Merkezin içerisinde yer alan dijital kütüphanesi, sergi alanları ve uzay merkezi simülatörü ile "Dünyadan Uzay" ve "Uzaydan Dünya" görüntüleri etkinlikler arasında yer almıştır. Birinci katta temel bilimler ile ilgili parkurlar, çeşitli deney düzenekleriyle birlikte, 10D Salonu ve 3D Modülü eğlence simülatörleri; ikinci katta; Dijital Köprü, Besin Zinciri parkurları; üçüncü katta, Uzay, Su Dünyası, Dünyamız ve Biyosfer, Kimya, Biyoloji, Fizik parkurlarının yanı sıra Uzay Merkezi Simülatörü ve Bilgi Yarışması Parkuru bulunmaktadır (Proje, 2016).

Şekil.2.114. Bilim ve Teknoloji Merkezi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.115. Bilim ve Teknoloji Merkezi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.116. Bilim ve Teknoloji Merkezi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.117. Bilim ve Teknoloji Merkezi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.8. Kongre ve Sergi Binası

EXPO 2016 Antalya alanının doğusunda yer alan Kongre ve Sergi merkezi; sempozyumlar, konferanslar, kapalı mekânda yapılması gereken performanslar için gerekli tüm alt yapıyı içinde bulunduracak şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca bu merkezde katılımcı ülkelerin kullanımı için ofisler plânlanmıştır. EXPO 2016 Antalya Ajansı ofisleri de bu merkezde yer alırken Türkiye'nin en büyük kongre merkezidir (Şenol, 2016).

Şekil.2.118. Kongre ve Sergi Merkezi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.119. Kongre ve Sergi Merkezi Projesi

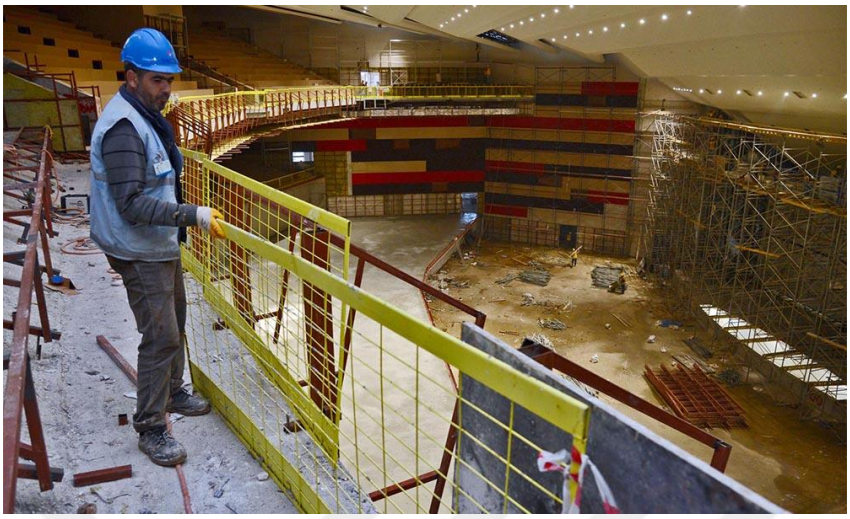
Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.120. Kongre ve Sergi Merkezi Binası İnşaatı

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.121. Kongre ve Sergi Merkezi Binası İnşaatı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.122. Kongre ve Sergi Merkezi Binası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.123. Kongre ve Sergi Merkezi Binası

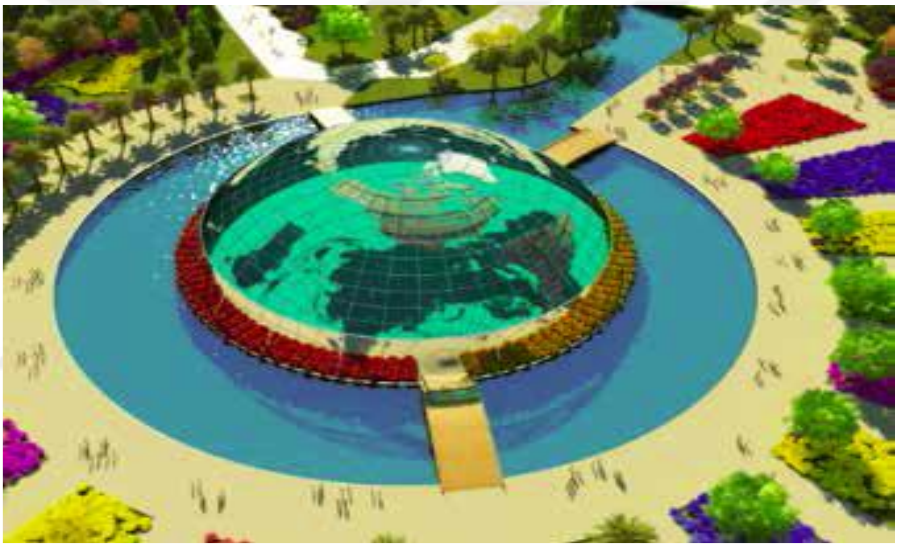

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.9. Çocuk Adası

7.854 m² büyüklüğündeki Çocuk Adası küre formunda olup, 75 m çapındaki kubbenin yüksekliği 24,75 m'dir. Çocuk adasında çocuklara yönelik aktivite alanları bulunmaktadır. Bu aktivite alanları; Perge Kazı Alanı, Eğitim Hayal Yolu, Bitki Labirenti, Çocuk Etkinlik Alanları, Çocuk Atölyeleri, İnteraktif Gösteri Alanları olarak sıralanmaktadır. Alternatifli atölye çalışmalarında, origami, tasarım, kağıt heykeller, seramik ve boyama etkinlikleri yapılmıştır. Projeksiyon yardımıyla yarım gök kubbeye görüntüler yansıtılmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.124. Çocuk Adası Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.125. Çocuk Adası Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.126. Çocuk Adası Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.127. Çocuk Adası İnşaatı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.128. Çocuk Adası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.129. Çocuk Adası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.130. Çocuk Adası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.131. Çocuk Adası

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.10. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi

Bahçecilik (hortikültür), yeryüzünün çok az coğrafi bölgesinde beliren binlerce yıldan beri evrenselleşmiş, Doğu/Güneydoğu Asya, Orta Amerika/Kuzey Amerika, Andlar&Amazonlar ve Sahel&Tropik Batı Afrika olmak üzere beş bölgede bağımsız olarak ortaya çıkan bir süreçtir. İnsanlığın gelişimi için çok önemli bir ilerleme anlamına gelen bunlardan bazıları, aynı zamanlarda ortaya çıkmışlardır. Farklı insan toplulukları, yoğun göç, fetih, seyahat ve keşif süreçlerinde, transformasyon, bahçecilik (hortikültürel), kültürleme teknikleriyle kültürlenmiş sebze çeşitlerini dünyanın farklı köşelerine yayılmalarını sağlamışlardır. Hayvanların evcilleştirilmesi muhtelif seferler bitkilerinkiyle paralel ilerleyen bir süreç olmuş, bazı tarım türleri doğmuştur. Kıtanın doğu-batı yönünde uzanan coğrafi tabiatı, aynı enlemlerde bulunan benzer iklimli geniş topaklarıyla Avrasya'da kültürlerin yayılma süreci daha geniş ve daha kolay olmuştur. Kültür bitkileri, Batı Avrupaya ve Uzak Doğu'ya yayılmış, Uzak Doğu menşeili bitkiler kıtanın batısının en uzak noktasına kadar Avrasya'ya yayılmıştır. Amerika'da, kıtanın kuzey–güney yönünde, enlemlerin çıkış ve inişlerinden kaynaklı ani iklim değişiklikleri sebebiyle her iki ucunda bu kıta menşeili kültürlerin yayılması daha yavaş ve zor gerçekleşmiştir. Amerika'da, Avrasya'ya nazaran evcilleştirmeye daha az meyilli yabani hayvanların doğası bu süreci güçleştirmiştir. Belki de bu durum neden Avrupalıların Amerika'ya ayak bastığının ve bunun tam tersinin olmadığının anahtarıdır (Bueno, 2014).

Şekil.2.132. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Yapım Aşamaları

Kaynak: (Özkan, 2016).

Başak formunda tasarlanan müzede, tarımın ve biyoçeşitliliğin geçmişten bugüne kadar yaşadığı gelişim beş bölümde gösterilmektedir. Dijital öğelerle tasarlanan müzede her bölümün hikâyesi görsel dialarla anlatılmaktadır. Bina dışında yer alan açık sergi alanları, "Yaşayan Duvar" (dikey bahçe) teknolojisiyle yapılmış dış cephelerden oluşmaktadır (Şenol, 2016).

Şekil.2.133. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.2.134. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Dikey Bahçeler

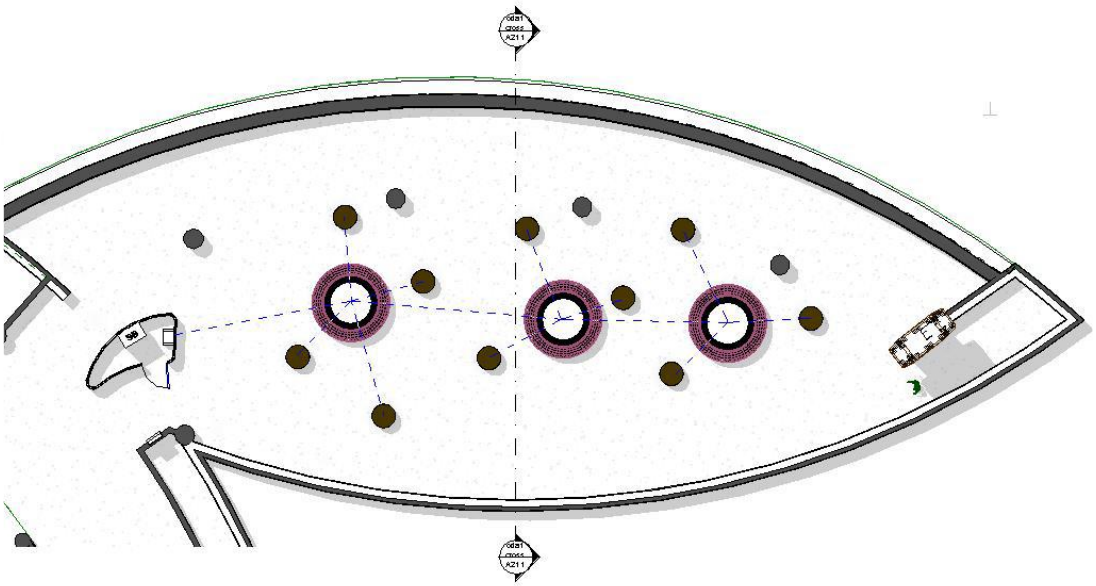

Kaynak: (Özkan, 2016).

1.Salon: Yerleşik Hayatın Doğuşu:

Beş ayrı projeksiyo alanında devam eden hareketli mağara çizimleri ile insanlığın avcı toplayıcılıktan yerleşik hayata geçişleri anlatılmaktadır. İnsanların dünyaya yayılmaları ve tarım yapılmaya başlanan yerler harita ile anlatılırken Göbeklitepe, Çayönü ve Hacılar mevkii maketleri üzerinden bilgiler aktarılmaktadır (Şenol, 2016).

Şekil.2.135. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.136. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.137. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.138. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi

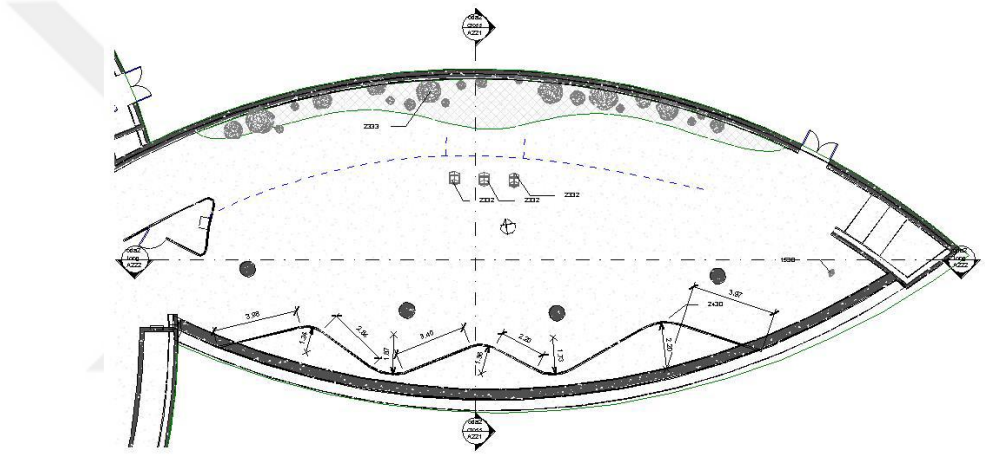

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2. Salon Tarih:

Salonun sol taraftaki duvarında boydan boya, yaşayan bir neolitik köy canlandırması yer alır. Salonda bulunulan süre boyunca bu köydeki bir gün dönümüne şahitlik edilmektedir. Bu alan ziyaretçilerle etkileşimli olacak şekilde tasarlanmıştır. Projeksiyon alanının önündeki kiosklar aracılığı ile ziyaretçiler etkileşimli olarak bu canlandırmanın bir parçası haline gelmektedir. Karşı taraftaki vitrinlerde döneme ait eser replikaları, suyun kullanımı, prestij nesneleri, bitkilerin, hayvanların evcilleştirilmesi, yazının kullanılması ile ilgili konular anlatılmaktadır (Şenol, 2016).

Şekil.2.139. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.140. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

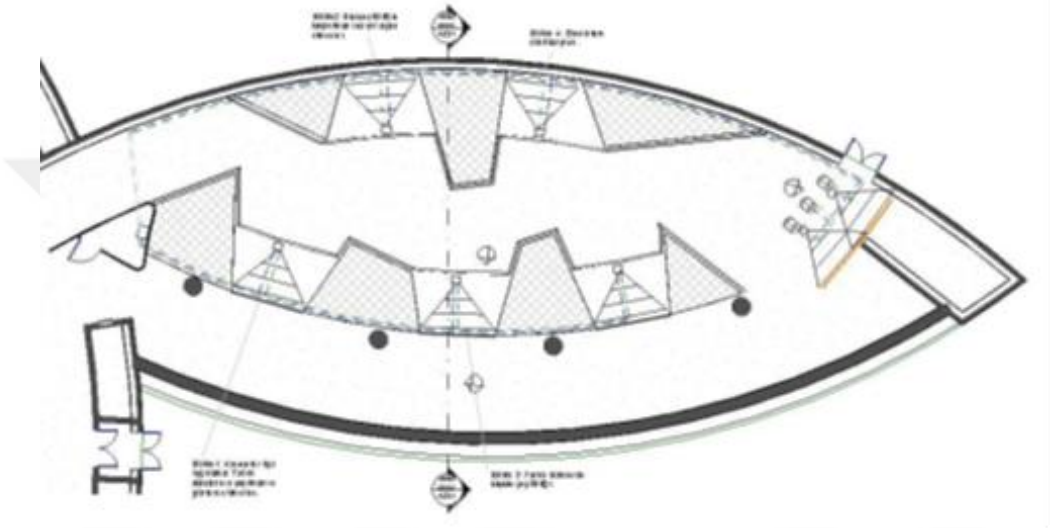

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3. Salon: Sürdürülebilirlik:

Tavandan sarkan ve yerden aydınlatılan kumaşların (tahıl tarlası) arasında oluşturulan projeksiyon alanlarında dünyadaki gen merkezleri, tek tipleşme, biyoçeşitlilik, ekosistem ve besin zinciri konuları anlatılmakta, Türkiye'deki endemik bitki türleri hakkında bilgi verilmektedir (Şenol, 2016).

Şekil.2.141. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.142. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

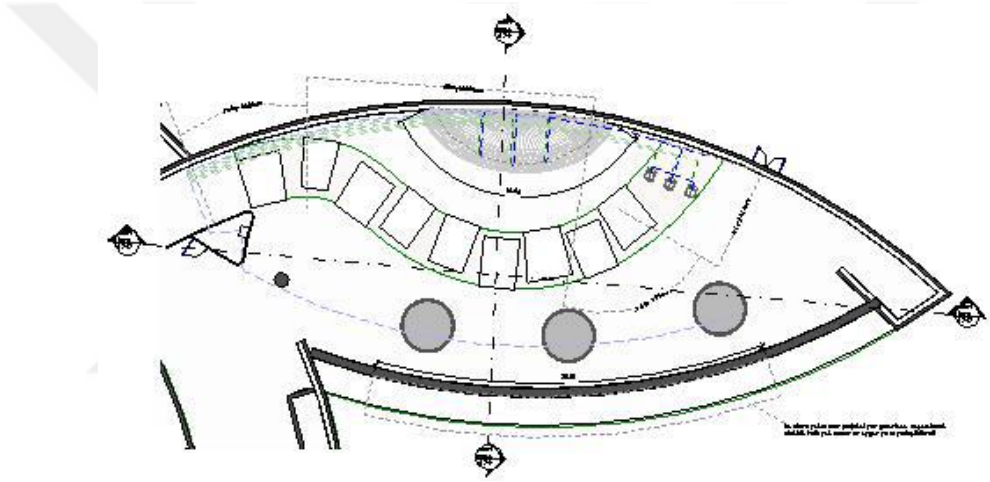

Kaynak: (Arşiv, 2016).

4. Salon: Biyoçeşitlilik:

Biyoçeşitlilik salonu üç bölümden oluşmaktadır. Salon girişinden itibaren başlayan koridor ve yanlarındaki grafik panelleri ziyaretçileri etkileşimli polenleme oyunu alanına yönlendirmektedir. Sol tarafta organik formlu etkileşimli masada biyoçeşitliliğin sürdürülebilmesi ile birlikte tehlike altındaki türler hakkında özet bilgiler verilmektedir. Salonun sağ tarafında tohum duvarı yer almaktadır. Sütunlar etrafına yerleştirilmiş tohum hazneleri farklı bitki türleri ve tohumlar hakkında bilgiler içermektedir (Şenol, 2016).

Şekil.2.143. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.144. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

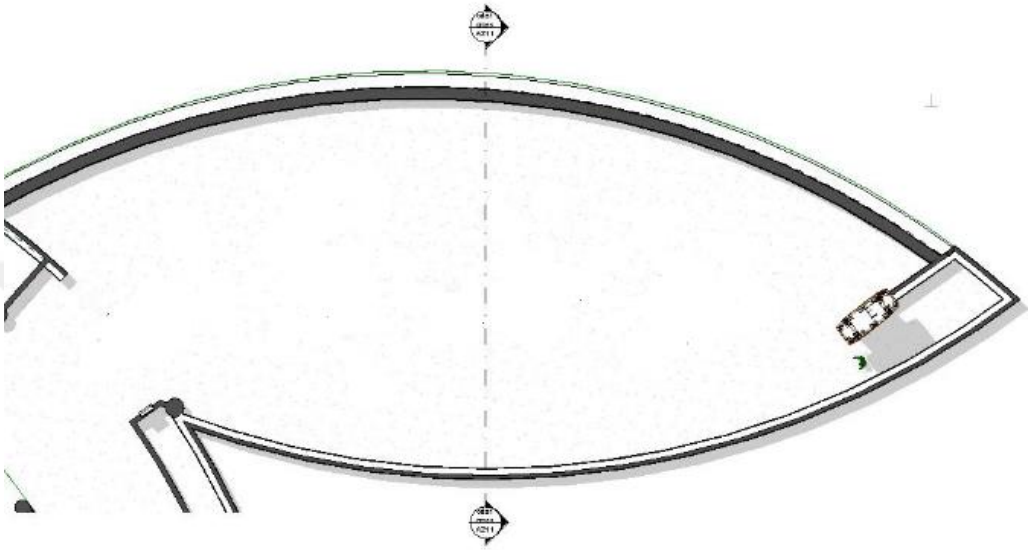

Kaynak: (Arşiv, 2016).

5. Salon: Gelecek İçin Tarım:

Gelecekteki tarım senaryolarına dair hazırlanan gösterilerin yer aldığı salonda projeksiyonla bilgiler sunulmaktadır (Şenol, 2016).

Şekil.2.145. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.146. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.11. Osmanlı Bahçesi

Osmanlı Bahçesi; kriterler belirlenerek yapılan ihale sonucunda yüklenici firma tarafından tasarımları yapılarak 6.000 m^2 alanda uygulanmıştır. Tasarım ve uygulama Ark İstanbul (Arkeoloji, Restorasyon, Konservasyon) tarafından yapılmıştır (Şenol, 2016).

EXPO 2016 Antalya Osmanlı Bahçesi'nin hazırlanması sırasında bir yandan bahçe ve bahçe kültürünün anlatılması amaçlanırken diğer yandan geleneksel Türk sanatlarının en güzel örneklerinin tanıtıldığı ve gösterildiği bir alan yaratılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle metal, metal döküm, taş sanatları, mermer oymacılığı, ahşap işçiliği, süsleme sanatları, çini, hat sanatı ve Osmanlı bahçelerinde yapılan spor oyunları seçilen eserler üzerinde işlenerek anlatmak ve tanıtmak amaçlanmıştır (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.147. Osmanlı Bahçesi Projesi

Kaynak: (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.148. Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016)..

Çeşme: Osmanlı bahçesine bir meydan çeşmesi ile girilmektedir. Çeşmeler Osmanlılarda hayır maksadı ve halkın yararlanması için inşa edilen eserlerdir. Üzerinde dönemin özelliklerine göre yapılmış yüksek kabartma süslemeler bulunmaktadır (Ark İstanbul, 2016).

Osmanlı baroğu tarzında yapılmış mermer üzerine oyma sanatının güzel örneklerinden biridir. Osmanlı bahçesinin iki girişinde yapılmış çeşmeler, İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan II. Mahmut'un eşi Bezmialem Valide Sultan tarafından yaptırılmış çeşmeden örnek alınmıştır. Üzerinde, bu çeşmeden su içenlerin sağlık sıhhat bulmaları temennisinde bulunan bir kitabe yer almaktadır (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.149. Çeşme, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Ark İstanbul, 2016).

Selsebil: Çeşmelerin hemen arkasında yer alan selsebil adı ise Kuran-ı kerimde "Bu orada bir pınardır ki, adına "Selsebil" derler" (İnsan/18) ayetinde yer alan cennet bahçelerinin çağlayan sularını temsil ederek, insanları su sesinin verdiği duygu ve görsellikle rahatlamalarını sağlamak maksadı ile yapılmış eserlerdir (Ark İstanbul, 2016).

Üzerinde bulunan mermer üzerine oyma olarak yapılmış kabartmalar Osmanlı baroğunun örneklerindendir. Topkapı sarayı 1. avlu duvarında yer alan selsebilden örnek alınarak hazırlanmıştır. (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.150. Selsebil, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Ark İstanbul, 2016).

Yollar: Bahçede yer alan yürüme yollarında geometrik yol ve eğrisel yol olarak iki form kullanılmıştır. Geometrik yolu oluşturan "Eli Belinde Motifi", Türk süsleme sanatında bereketi sembolize eder (Ark İstanbul, 2016).

Yürüme yollarında kullanılan renkli çakıl taşları ile oluşturulan "Podima" döşeme, Topkapı Sarayı Harem dairesi içerisinde yer alan ve "Sultan Yolu" olarak adlandırılan podima döşemelerden esinlenilerek oluşturulmuştur. Yürüme yollarından eğrisel yolda balıksırtı motifi, geometrik yolda ise karanfillerden oluşan bir desen uygulanmıştır. Karanfil çiçeği, Türk süsleme sanatları içinde çok sık kullanılan, baharı ve yeniden doğuşu simgeleyen bir motiftir (Ark İstanbul, 2016)

Çini Panolu Duvarlar: Bahçenin doğu yanında devam etmekte olan çini duvarları iki bölüme ayrılmıştır. İki duvarda oluşturulan 18 niş içerisinde 18 çini pano tasarlanmıştır. Türk sanatlarının en gözde bölümlerinden birisi olan çini sanatı bu bölümde anlatılmaktadır (Ark İstanbul, 2016)

Birinci duvarda Türk sanatında sıklıkla kullanılmış lale, gül sümbül gibi çiçeklerden oluşan kompozisyonlardır. Çiçek kompozisyonlu çiniler "Gül" ile başlamaktadır. Türk İslam kültüründe Gül, Hz. Muhammed'e duyulan muhabbetin sembolüdür (Ark İstanbul, 2016)

Şekil.2.151. Çini Panolar, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Duvarın son panosunda ise İstanbul lalesinin konu edildiği bir kompozisyon tasarlanmıştır. Osmanlı sanatında Saltanatın ve İstanbul'un sembolü olan lâleye kültürümüzde değer verilip sevgi beslenilmiştir. Lâle'nin Osmanlılar tarafından çok sevilmesi sadece çok güzel bir çiçek olmasından dolayı değildir. Ebcet hesabına göre lâle kelimesiyle Allah lafzında aynı harfler kullanılıyor olmasındandır. Bir de Arap harfleriyle yazılan lâleyi tersten okuduğumuzda Hilâl kelimesi ortaya çıkmaktadır. Hilal ise Osmanlı bayrağının, ambleminin sembolüdür (Ark İstanbul, 2016).

Diğer çini duvarında bulunan çini panolarının başında ve sonunda sonsuzluğu temsil eden "Servili Panolar" kullanılmıştır. Osmanlıda Servi Ağacı, Kuran'ın ve Allah lafzının yazılışının ilk harfi olan elif harfine benzerliği nedeni ile kutsal kabul

edilmektedir. Bu duvarın ortasında yer alan çini panoda ise bereketi sembolize eden Türk İslam sanatının önemli figürlerinden "Hayat Ağacı" motifi yer almaktadır (Ark İstanbul, 2016).

Şadırvan Köşk: Bahçenin tam ortasında Osmanlı bahçelerinde sıklıkla kullanılan bahçe köşkü yer almaktadır. Ayasofya Müzesi'nin bahçesinde bulunan ve I. Mahmut döneminde yaptırılmış şadırvandan esinlenilerek yapılmıştır. Bahçe köşk 12 m çapında 9 m yüksekliğindedir. Tamamı blok mermerlerden oyulmak sureti ile elde edilmiş tavanında bulunan süslemeler; döneminde İstanbul'da çok sık kullanılan "Şam İşi Kabartma" desenler; özel bir macun ile dökülerek rölyef yapılmış ve her biri elde boyanmıştır. Köşkün ortasında yer çiçek desenleri ile süslenmiş "Çarkıfelek Motifi", çakıl taşlarından mozaik olarak yapılmıştır. Kemerlerin hemen üzerinde bulunan ve yine kabartma olarak yazılmış yazıda Hz. Muhammed için yazılmış bir methiye yer almaktadır. Kubbenin üzeri kurşun ile kaplanmış ve bir âlem ile son bulmaktadır (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.152. Şadırvan, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Parapetler: Şadırvanı oluşturan meydanın bir yanında stilize Rumi yaprak ve çiçeklerin kullanıldığı bronz döküm parmaklıklar, diğer yanında ise Topkapı Sarayı, Bağdat ve Revan köşklerinin bahçesinde bulunan parapetlerden esinlenerek yapılan bahçe korkulukları yerleştirilmiştir (Ark İstanbul, 2016).

Nahıl: Şadırvanın iki ucundan birinde eski bir Türk geleneği olan, örneklerini Osmanlı minyatürlerinde sıkça gördüğümüz, saray düğünlerinde ve şölenlerinde kullanılan, günümüzde ise Anadolu'nun birçok yerinde hâlâ kullanılmaya devam eden "Nahıl" yer almaktadır. Nahıl, bolluk bereketi temsilen düğün törenlerinde yapılarak birkaç kişinin taşıyarak sokaklarda gezdirdiği, üzerinde bereketi simgeleyen çiçek ve meyvelerin yer aldığı bir simgedir (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.153. Nahıl, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Güneş Saati: Şadırvanın diğer bölümünde ise "Güneş Saati" yer almaktadır. Antalya'nın koordinatlarına göre özel olarak hesaplanan güneş saati, Osmanlılarda hem zaman tayini için kullanılan hem de farklı saat dilimlerini göstermesi açısından önemlidir. Üzerinde Babil ve Venedik saatini gösterdiği için aynı anda hem yerel saati hem de diğer ülkelerin saatini gösterebilmektedir (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.154. Güneş Saati, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Lahana Ve Bamya Sütunları: Türk sanatları sergi alanlarında döneminde Osmanlılarda çok yaygın olan okçuluk sporu ifade edilmekte ve okçuluk takımları anlatılmaktadır. Lahana ve bamya sütunu olarak adlandırılan iki sütun, Sultan Çelebi Mehmet tarafından kurulan ve Osmanlı ordusunda sportif bir rekabet içinde bulunan iki okçuluk takımını temsil etmektedir. Bu takımlara zaman zaman sultanlar da taraftar olmuştur. Sultan III. Selim Lahana takımını tutarken, Sultan II. Mahmut bamya takımını tutuğu ve lahana sütununu da gene Sultan II. Mahmut'un diktirdiği bilinmektedir. Topkapı Sarayı bahçesinde yer alan lahana ve bamya sütunlarından esinlenilerek okçuluk spor müsabakalarının anısına bu iki sütun yapılmıştır (Ark İstanbul, 2016)

Şekil.2.155. Lahana ve Bamya Sütunları, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Ark İstanbul, 2016).

Nişantaşı: Her yıl yapılan okçuluk yarışmalarından sonra o yılın kazananı, oku en uzağa atan kişi adına okun düştüğü yerde bir Nişantaşı dikilmektedir. Bahçe içerisinde bulunan Nişantaşı da Hazinedar Bilal Ağa için dikilmiş ve orijinali Aynalı Kavak Kasrının bahçesinde bulunan nişan taşıdır (Ark İstanbul, 2016).

Meydan Çeşmesi ve Fıskiyeli Havuz: Şadırvanın bir yanında ise bahçe duvarları ile çevrelenmiş üç yüzlü çeşme ve fıskiye yer almaktadır. İki yandan gelen Osmanlı bahçe duvarının birleştiği bölüm üç yüzlü Osmanlı çeşmesi olarak tasarlanmıştır. Osmanlı Baroğu tarzında yapılmış yüksek kabartma motifler ile

süslenmiş çeşme, Yedikule'de bulunan II. Mahmut çeşmesinden esinlenerek yapılmış, üzeri kurşun ile kaplanmıştır. Alanın zemini su dalgası motifinin kullanıldığı podima ile kaplanmıştır (Ark İstanbul, 2016).

Bahçe duvarlarında bulunan pencerelerde orijinal örneklerinde olduğu gibi lokma demir parmaklık kullanılmıştır. Bir anlamda Osmanlı iç avlusu tarzında düzenlenmiş alanın tam ortasında 7 m çapında havuzu olan bir fıskiye yer almaktadır. Osmanlı taş işlemeciliğinin en güzel örneklerinden birisi olan Topkapı Sarayı İftariye Köşkü'nün bahçesinde bulunan fıskiyeden esinlenerek imal edilmiştir. Fıskiye üzerinde kabartma olarak Türk sanatının motifleri Rumi, çiçek ve geometrik bezemeler yüksek kabartma olarak süslenmiştir. Osmanlı bahçesine gelen ziyaretçiler bu bölümde suyun huzur veren sesi ile Osmanlının sanatı, kültürü ve doğaya verdiği önemi çok daha iyi anlayarak bir imparatorluk bahçesinde bulunmanın huzurunu yaşayacaktır (Ark İstanbul, 2016).

Su Yolu: Meydan çeşmesinin hemen önünden fıskiye yönüne doğru, örneği Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nin taşlığında bulunan ve güvercinlerin su içmesi için tasarlanmış ve Osmanlı desen sanatında "Tepelik" adı verilen bezeme şeklinde dizayn edilmiş su oluğu yer almaktadır (Ark İstanbul, 2016).

Maket: Sadabad Kasrı'nın ve Sadabad eğlencelerinin anlatıldığı Makette, Kâğıthane Deresi'nin üzerine yapılmış olan Sadabad Kasrının ve Sadabad Camiinin dönemindeki konumu canlandırılmıştır. Kasrın önünden geçen Kâğıthane deresi üzerine kurulan kaskadlar, havuzlar ve fıskiyeler döneminin teknolojisini ve mühendislik bilgisini anlatmaktadır (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.156. Sadabad Kasrı Maketi, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Ark İstanbul, 2016).

Maşallah: Bütün Geleneksel Türk Sanatları anlatılırken en önemli ve anlamlı geleneksel sanatlarımızın başında yer alan hat sanatı, günümüzde hâlâ çok yaygın olarak toplumumuz içinde yaşamaya devam eden güzel bir geleneğimizi ifade etmek için kullanılmaktadır.

Osmanlı Türk sanatında, inanç sisteminde sıklıkla kullanılan ve hâlâ günümüzde halk arasında devam eden en yaygın geleneklerden birisi nazarlık kullanılmasıdır. Bu nedenle, bahçeye sülüs hat ile lale formunda yazılmış maşallah yazısı üç boyutlu olarak çelikten yaptırılmış, üzerine Osmanlının bir diğer sanatı olan mineleme tekniğinde mavi minâi yapılmış ve 3,5 m. yüksekliğinde bahçenin içine dikilmiştir. Bu eserde kullanılan hat yazısı, Doç. Dr. Ali Rıza Özcan tarafından yazılmıştır. Yazının üç boyutlu tasarımı ise Nadire Mine Yar ve Celaleddin Küçük tarafından yapılmıştır (Ark İstanbul, 2016).

Şekil.2.157. Nazarlık, Osmanlı Bahçesi

Kaynak: (Ark İstanbul, 2016).

2.4.3.12. Yedi Bölge Evleri

EXPO 2016 Antalya mimarı Halime Şenol yedi bölge evleri için;

"Her bölgenin bir kaç şehrinde çok özel evler var. Bölgelere göre değişen plân tipleri, yapım teknikleri ve yörelere özgü zengin süsleme ve bezemeleriyle kültürel zenginliğimizin önemli bir parçası olan Türk evleri örnek alınıp oluşturulmuştur. Bir şehre karar vermek uzun zamanımızı aldı. Daha çok, Konya evinde olduğu gibi en orijinal yapım tekniğinin birleştiği şehrin binasına yöneldik. Bütün binaların malzemeleri kendi yöresinden getirildi. İşlemelerde, özellikle İstanbul evinde tavandaki kalem işleri hazırlanarak tavana monte edilmedi, uzman ekip tarafından yerinde boyandı. Diyarbakır evlerinde taşlar arasında kullanılan sıva ve karışımlar araştırıldı, her evin kendi özelliğine uygun ustalar çalıştırıldı. İçeride ziyaretçiler her bölgeye ait yemek kültürünü tadarken, o bölgeyi hissettirmeyi amaçladık " demektedir (Şenol, 2016).

Şekil.2.158. Yedi Bölge Evleri Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.159. Yedi Bölge Evleri Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.160. Yedi Bölge Evleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.161. Yedi Bölge Evleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.162. Yedi Bölge Evleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

EXPO 2016'da yer alan Antalya Evinde Kaleiçi evleri ve Alp Paşa Konağı örnek alınmıştır. Zemin kat yığma taş duvar, 1. Kat tuğla duvar üzeri sıva boyadır. Akdeniz Bölgesi Antalya evi ile temsil edilmektedir (Şenol, 2016).

Şekil.2.163. Antalya Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.164. Antalya Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.165. Antalya Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Marmara Bölgesini İstanbul evi temsil etmektedir. İstanbul evinde Ethem Pertev Yalısı örnek alınmıştır (Şenol, 2016).

Şekil.2.166. İstanbul Yalısı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.167. İstanbul Yalısı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.168. İstanbul Yalısı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Ege Bölgesini Bodrum evi temsil etmektedir. Geleneksel Türk mimarisinin yanında Ege ve Akdeniz mimarisinin de izlerini taşıyan Bodrum Evi yığma taştan yapılmıştır ve sıva boya kullanılmamıştır (Şenol, 2016).

Şekil.2.169. Bodrum Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.170. Bodrum Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

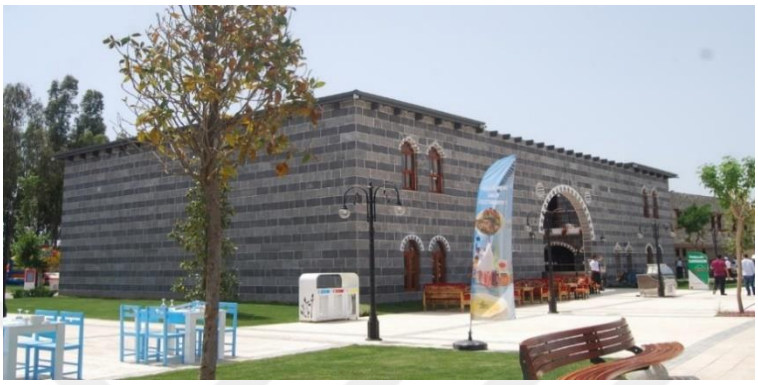
Şekil.2.171. Bodrum Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Diyarbakır Evi ile temsil edilmektedir. Cahit Sıtkı Tarancı'nın evi örnek alınmıştır. Tüm cephe bazalt kaplamadır ve "Cas" adı verilen malzeme ile bezemeleri vardır (Şenol, 2016).

Şekil.2.172. Diyarbakır Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.173. Diyarbakır Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.174. Diyarbakır Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Doğu Anadolu Bölgesi Erzurum evi ile temsil edilmektedir. Mimari tipi sofasız, iç avlulu, tandır evlidir. Hanağası Evi örnek alınarak plânlanmıştır. (Şenol, 2016).

Şekil.2.175. Erzurum Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.176. Erzurum Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.177. Erzurum Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

İç Anadolu Bölgesi Konya evi ile temsil edilmektedir. Konya Tartan Evi tavan ve bezemelerinden örnekler yorumlanmış olup, cephesi kerpiç sıvadır (Şenol, 2016).

Şekil.2.178. Konya Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.179. Konya Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.180. Konya Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Karadeniz Bölgesini Trabzon evi temsil etmektedir. Trabzon Evi için Memiş Ağa Konağı örnek alınmıştır. Zemin kat kaba yontu taş kaplamadır, üst kat bağdadi örneğiyken ahşap çıtalama içi sıva boyadır (Şenol, 2016).

Şekil.2.181. Trabzon Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.182. Trabzon Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.183. Trabzon Evi

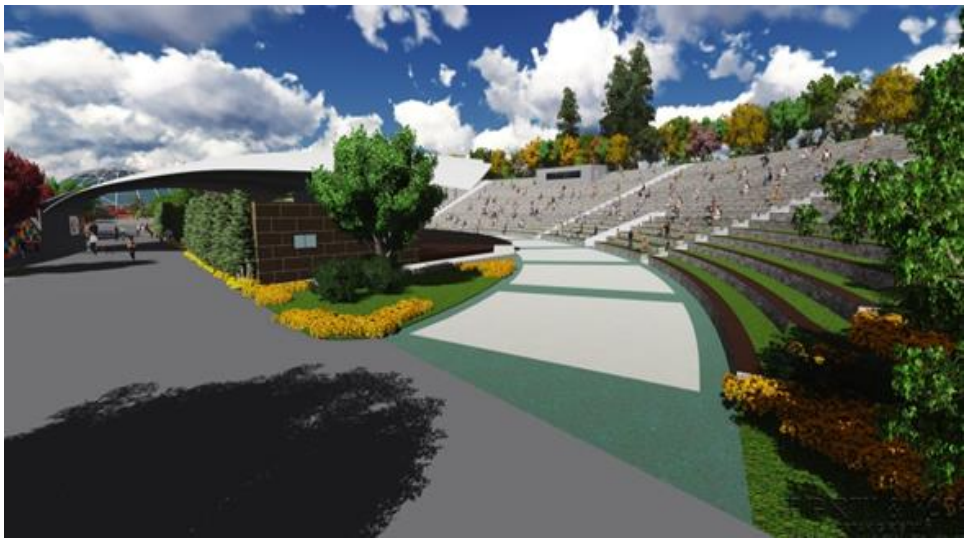

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.13. Büyük Amfi Tiyatro

Büyük Amfi Tiyatro; EXPO 2016 Antalya Milli Gün kutlamaları, konser ve gösteriler için ana yapı olarak, Expo tepesine sırtını dayamış şekilde konumlandırılmış ve 3.200 kişiyi alacak kapasitede yapılmıştır. Expo tepesi yamaçları da oturma amaçlı kullanıldığında bu sayı 5.000 kişiyi bulmaktadır. EXPO 2016 Antalya süresince büyük amfi tiyatro da pek çok konser, sahne şovu, milli ve özel gün kutlaması yapılmıştır (Expo Kültürel, 2016).

Şekil.2.184. Büyük Amfi Tiyatro Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.2.185. Büyük Amfi Tiyatro Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016)

Şekil.2.186. Büyük Amfi Tiyatro

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.187. Büyük Amfi Tiyatro

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.188. Büyük Amfi Tiyatro

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14. Ülke Bahçeleri

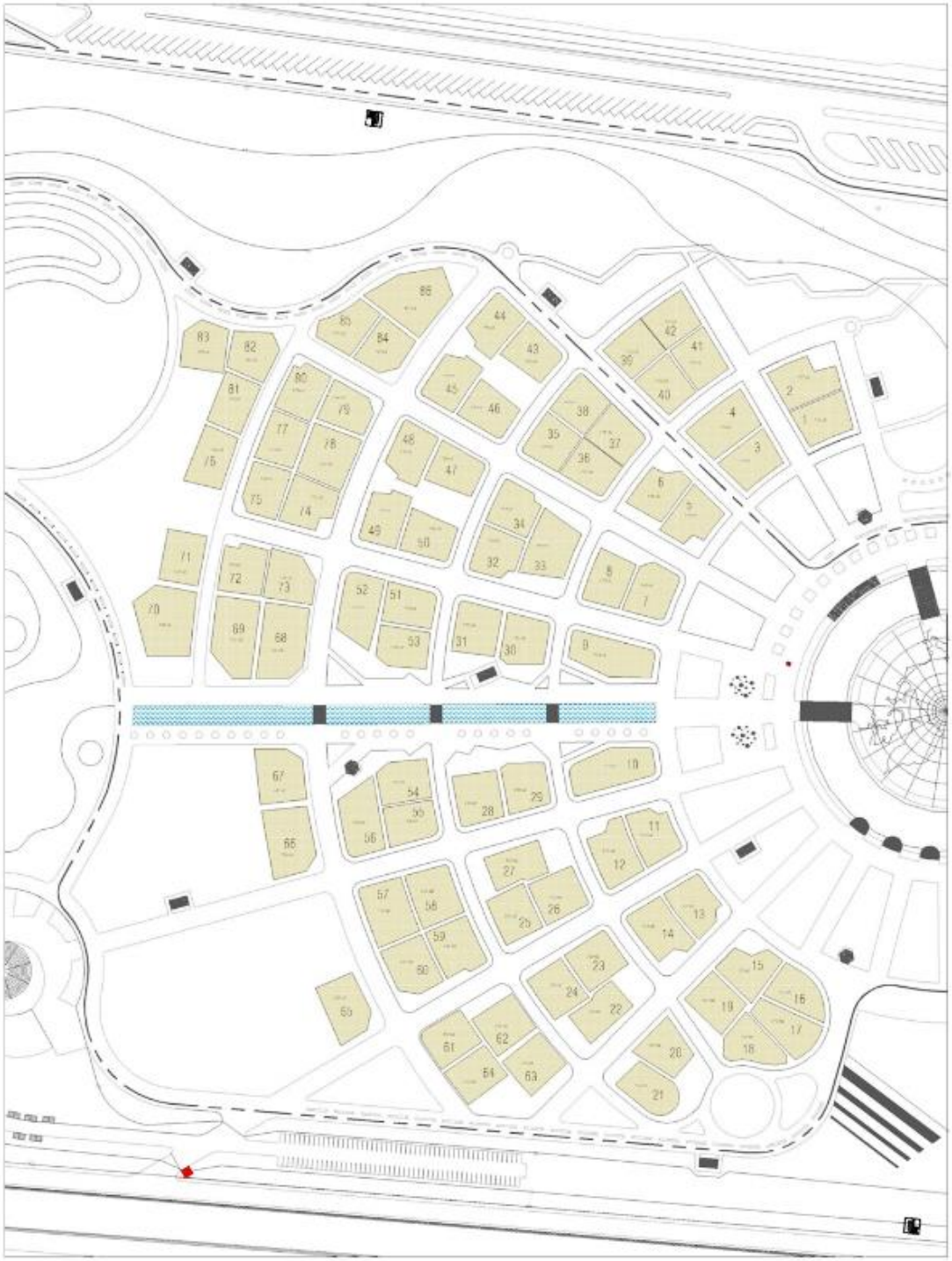
Tablo.2. 4. Resmi Katılımcılar

1. Almanya Federal Cumhuriyeti	29. Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti
2. Azerbaycan Cumhuriyeti	30. Kosova Cumhuriyeti
3. Bangladeş Halk Cumhuriyeti	31. Macaristan
4. Benin Cumhuriyeti	32. Madagaskar Cumhuriyeti
5. Bosna Hersek	33. Meksika Birleşik Devletleri
6. Bulgaristan Cumhuriyeti	34. Moldova Cumhuriyeti
7. Burundi Cumhuriyeti	35. Moritanya İslam Cumhuriyeti
8. İngiltere	36. Myanmar Birliği Cumhuriyeti
9. Çin Halk Cumhuriyeti	37. Nepal Federal Demokratik Cum.
10. Eritre Devleti	38. Nijer Cumhuriyeti
11. Etiyopya Federal Demokratik Cum.	39. Pakistan İslam Cumhuriyeti
12. Filistin Devleti	40. Senegal Cumhuriyeti
13. Gana Cumhuriyeti	41. Sırbistan Cumhuriyeti
14. Gine Cumhuriyeti	42. Sierra Leone Cumhuriyeti
15. Güney Afrika Cumhuriyeti	43. Singapur Cumhuriyeti
16. Gürcistan Cumhuriyeti	44. Somali Federal Cumhuriyeti
17. Hindistan Cumhuriyeti	45. Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cum
18. Hollanda Krallığı	46. Sudan Cumhuriyeti
19. İtalya Cumhuriyeti	47. Suudi Arabistan Krallığı
20. Japonya	48. Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti
21. Kamerun Cumhuriyeti	49. Tayland Krallığı
22. Katar Devleti	50. Türkiye Cumhuriyeti
23. Kazakistan Cumhuriyeti	51. Türkmenistan
24. Kenya Cumhuriyeti	52. Uganda Cumhuriyeti
25. Komorlar Birliği	53. Ukrayna
26. Kolombiya Cumhuriyeti	54. Yemen Cumhuriyeti
27. Kongo Demokratik Cumhuriyeti	55. Zimbabve Cumhuriyeti
28. Kore Cumhuriyeti	

Kaynak: (Proje, 2016).

Ülkelerle yapılan katılım sözleşmesinin ekinde onaylanan maddeyle, ülke bahçelerinin Expo sonrası dönemde bakımını Türkiye'nin üstlenmesi kararlaştırılmış böylece alandaki bahçe kültürlerinin kalıcılığı sağlanmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.189. Katılımcı Ülke Bahçeleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

2.4.3.14.1. Almanya Federal Cumhuriyeti Bahçesi

Tema:"Geleceği Ekmek – Yenilenebilir Kaynakların Yenilikçilik Potansiyeli."

Şekil.2.190. Almanya Bahçesi Plânı

Kaynak: (Proje, 2016).

Almanya Expo Bahçesi; fosil kaynakların kullanımından dolayı iklim değişikliği, hava, su, toprak kirliliği, temel hammaddelerin yetersiz hale gelmesi sebebi ile sürdürülebilir, yenilenebilir doğal kaynakların kullanımını ve biyo ekonominin gerekliliği konusuna dikkat çekmektedir. Bu amaçla Bio Ekonomi potansiyelini sadece üreticilere değil aynı zamanda tüketiciler için de yaşanabilir ve anlaşılabilir hale getirmek amacı ile bahçe dört bölümde kurgulanmıştır (Proje, 2016).

Şifalı bitkiler ve özütler - özel bitkisel maddeler bölümünde; bitkilerden elde edilen maddelerin (kozmetik, deterjan, tıbbi vb.) önemi anlatılmıştır. Yenilenebilir büro bölümünde; bir büronun tamamen yenilenebilir ürünlerle nasıl yapıldığı gösterilmiştir. Yenilenebilir ham maddelerden meydana gelen 100 ürün sergilenmiş, ahşap bina malzemesi, muşamba ve keçi tüyünden yapılma zemin kaplaması, balçık ve doğal renkli duvarlar vb. kullanılmıştır. Bahçecilik bölümünde; bahçecilik sektöründe biyolojik tabanlı ürünler kullanılması gerekliliği amacı ile hazırlanan ürün çeşitleri sergilenmiştir (Proje, 2016).

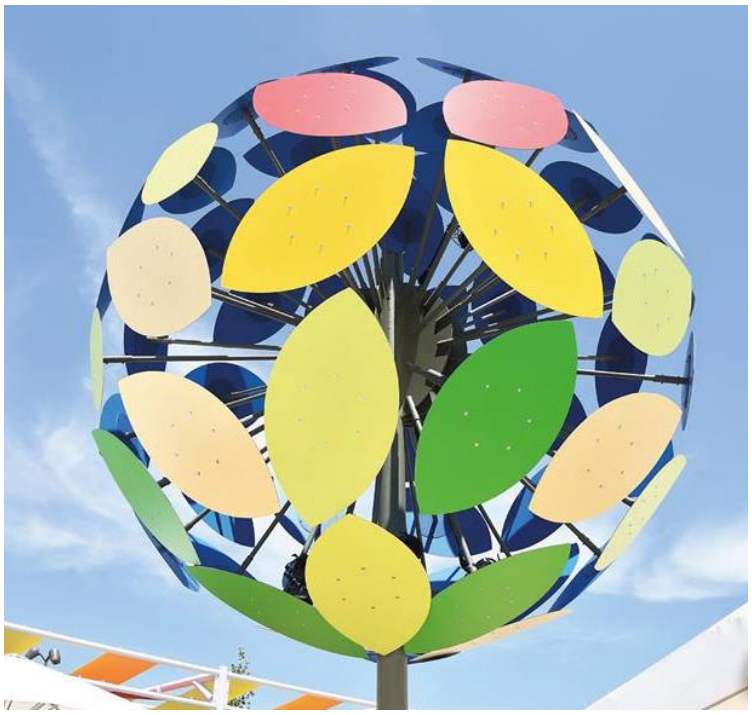
Yenilenebilir ham maddelerle inşaat bölümünde; sürdürülebilirlik ve ekoloji bağlamında, yenilenebilir ham maddelerden üretilen inşaat malzemelerinin avantajları anlatılmıştır. Yenilenebilir ham maddelerle yapılmış inşaat malzemeleri; yapı, yalıtım malzemeleri, taban kaplamaları, duvar kaplamaları, boyalar, vernikler ve mobilya ürünleri sergilenmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.191. Almanya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.192. Sürdürülebilirlik Ağacı Heykeli, Almanya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.2. Azerbaycan Cumhuriyeti Bahçesi

Tema: “Biyoçeşitlilik Hazinesi ve Gelecek Nesiller İçin Çiçekler”

Şekil.2.193. Azerbaycan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Azerbaycan biyoçeşitliliğinin gösterildiği bahçede, gelecek nesiller için doğayı koruma, biyoçeşitliliğinin korunmasının sürdürülebilir gelişim için önemi konularında mesajlar verilmektedir. Bizi besleyen dünya gezegenine saygı göstermek amacı ile sürdürülebilir davranışlar gösterilmesi, kaynaklarımız ile tüketimimiz arasında daha iyi bir denge sağlanması için eğitim önermektedir (Proje, 2016).

Şekil.2.194. Dostluk heykeli, Azerbaycan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.195. Geyik Heykelleri, Azerbaycan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.196. Kilim Motifi Heykelleri, Azerbaycan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.197. Yağlıboya Resim Sergisi, Azerbaycan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.3. Çin Halk Cumhuriyeti

Tema: “Ay’ın Mücevheri”

Şekil.2.198. Çin Halk Cumhuriyeti Bahçesi İnşaatı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

En güzel bahçe ödülünü alan Çin Bahçesi 3.150 m2’lik alana kurulmuştur. Yapımı üç ayda tamamlanan bahçe, dünya soyut kültürel mirası olan Suzhou bahçesi referans alınarak kurulmuştur. Bahçede Çin'in tarihi ve zengin çiçekçilik kültürü sergilenmiş olup, Bonsai olmak üzere 100'den fazla bitki kullanılmıştır. Kendi mimarilerini yansıtan bahçe kapısının girişinde manolya ve akçaağaçlar bulunmaktadır. Bahçe içerisinde ise en çok kullanılan şakayık bitkisidir. Gölet kenarında kana (Canna sp.) ve Japon şemsiyeleri kullanılmıştır. Gölet içerisinde saksıda nilüferler bulunmaktadır. Binalar tamamen ahşap ve el işçiliği ile yapılmıştır (Köse ve Karagüzel, 2016).

Şekil.2.199. Çin Halk Cumhuriyeti Bahçesi Gölet ve Yapısal Unsurlar

Kaynak: (Köse ve Karagüzel, 2016)

Şekil.2.200. Geleneksen Çin Yazısı ile Dostluk Mesajları Etkinlikleri

Kaynak: (Köse ve Karagüzel, 2016)

Şekil.2.201. Çin Halk Cumhuriyeti Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.4. Güney Kore Bahçesi

Tema: “Kıyı Bahçesi”

Şekil.2.202. Güney Kore Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.203. Güney Kore Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

1400 m^2 alana kurulmuş olan bahçede Suncheon'da yer alan bahçeler yansıtılmaya çalışılmıştır. Yapıda kullanılan ahşap malzemelerin büyük bir kısmı Kore'den getirilmiştir. Bahçede tunç ve bakır karışımından yapılan ve 700 kilogramlık “Dostluk Çanı” yer almaktadır. Yine alanda yabani yaşam ve çocukları tasvir eden resim sergisi bulunmakta, serginin arka kısmına düşen alanda sarmaşık güllerden oluşan dikey bahçe yer almaktadır (Köse ve Karagüzel, 2016).

Şekil.2.204. Güney Kore Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.205. Dostluk Çanı, Güney Kore Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.206. Güney Kore Milli Gün Kutlamaları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.207. Dostluk Anıtı, Güney Kore Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Anıt üzerinde yazılan yazıda; "Bu anıt, Güney Kore'nin Suncheon Belediyesi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin Antalya Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan "Dostane İlişkiler Sözleşmesi" anısına yapılmıştır. Anıt üzerindeki Suncheon Belediye Başkanı Choong Hoon Cho'nun ayak izi Asya'nın Doğu tarafını, Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel'in ayak izi ise Asya'nın Batı tarafını ifade etmektedir. Kore Bahçesi'nde yer alan bu anıt, Altay dil ailesine mensup bu iki ülkenin tarihi dostluklarını hatırlamak ve dostane bir geleceğin tarihi ayak izlerini temsil etmektedir." (Proje, 2016).

Şekil.2.208. Resim Sergisi

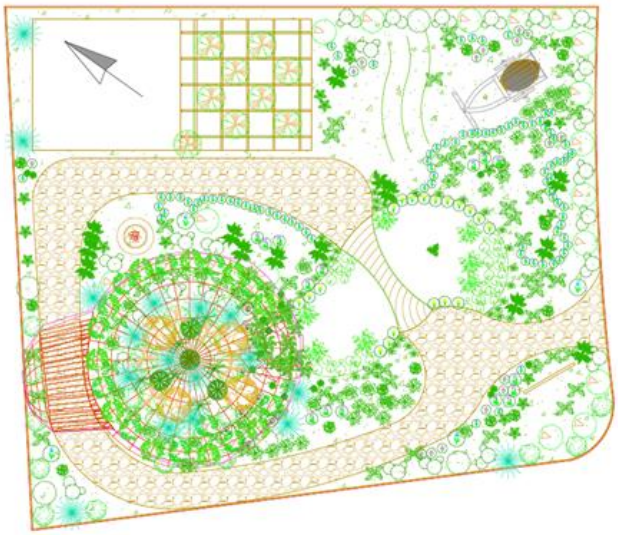

Kaynak: (Köse ve Karagüzel, 2016).

2.4.3.14.5. Gürcistan Bahçesi

Tema: “Gürcistan – Colchis – Bir Efsaneden Fazlası”

Şekil.2.209. Gürcistan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.210. Güney Kore Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Batı Gürcistan'ın yerli bitki örtüsünün sergilendiği bahçede bölgeye uygun iğne yapraklı ve yapraklarını döken ağaçlar, bodur ağaçlar, dekoratif bir havuz, suni yol ve etnografik öğeler kullanılmış, Gürcistan sınırları içerisinde yer alan Kolhis Ormanı’nın otsu katmanında buzul çağının üçüncü dönem kalıntıları olması sebebi ile antik bitki örtüsünün canlı müzesi de denildiği belirtilmiştir. Kolhis sarmaşığı (Hedera colchica), saparna (Smilax excelsa) ve bolca eğrelti otu kullanılarak Kolhis ormanına tropik ormanlara benzer özel bir görünüm verilmesi amaçlanmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.211. Gürcistan Bahçesi Girişi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.212. Gürcistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.213. Gürcistan Bahçesi Göleti

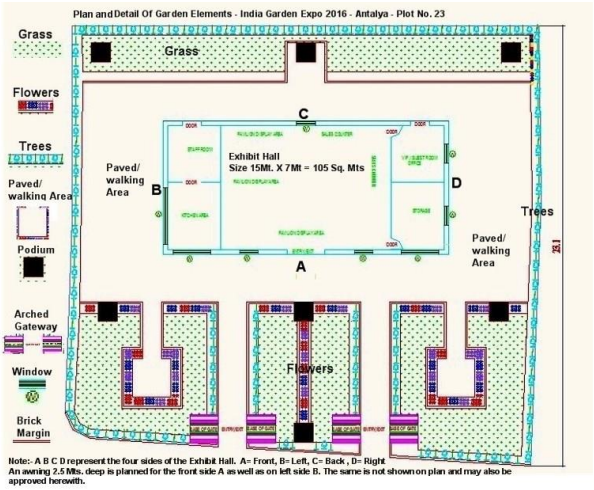

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.6. Hindistan Bahçesi

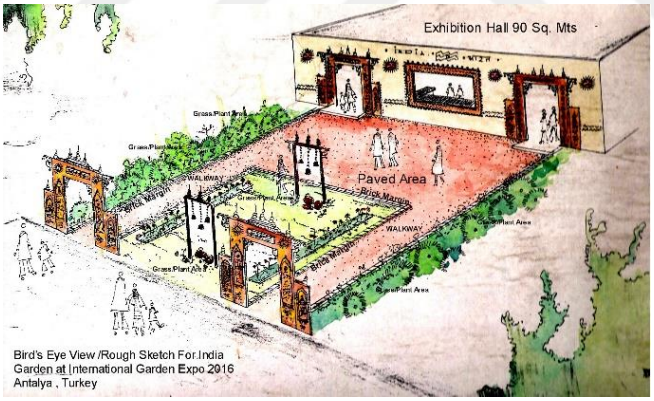
Tema: “Hindistan Bahçesi – Barış Bahçesi”

Şekil.2.214. Hindistan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.215. Hindistan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Güney Hindistan'ın tapınak bahçelerinden esinlenerek geleneksel Hint mimarisi ile yapılan bahçede enerjilerin bir ritim ve denge içerisinde olmasını sağladığına inanılan Hint Vastu tekniği kullanıldığı ifade edilmiştir. Bahçenin merkezinde geleneksel Chola tarzı bronz heykeller bulunmaktadır. Diğer tarafta ise Hindistan'ın farklı çiçek desenlerini Hint kınasıyla yapan bir sanatçı yer almıştır. Bahçenin tabelası geleneksel Jharokha süslemeleri ve oymalı ahşap kapı boşlukları ile süslenmiştir. Sergi salonunda tapınak çanları stantlarına yer verilmiştir. Bahçede Hindistan bitki örtüsünü, kültürünü, danslarını, turizmini tanıtan sesli/videolu sunum,

“Çiçek ve Çocuk" temasına ilişkin özel bir fotoğraf sergisi yapılmıştır. Ayrıca Hindistan bahçesinde yoga etkinlikleri gerçekleştirilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.216. Hindistan Bahçesi Budha Heykelleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.217. Hindistan Bahçesi Budha Heykelleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.218. Hindistan Bahçesi Budha Heykelleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.219. Hindistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.220. Hindistan Bahçesinde Yoga Etkinlikleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.221. Hindistan Bahçesi Girişi

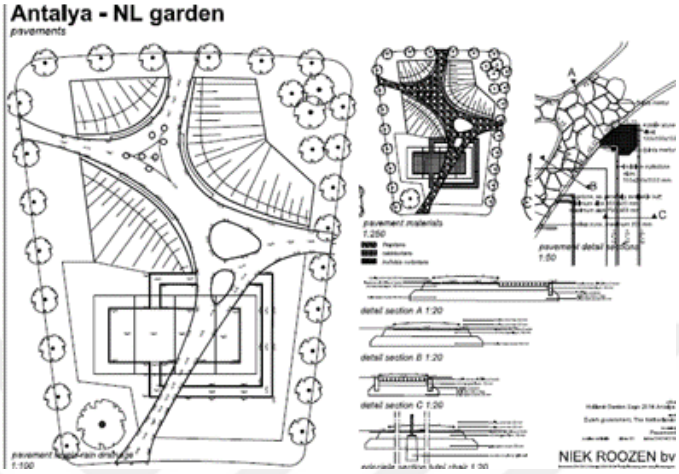

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.7. Hollanda Bahçesi

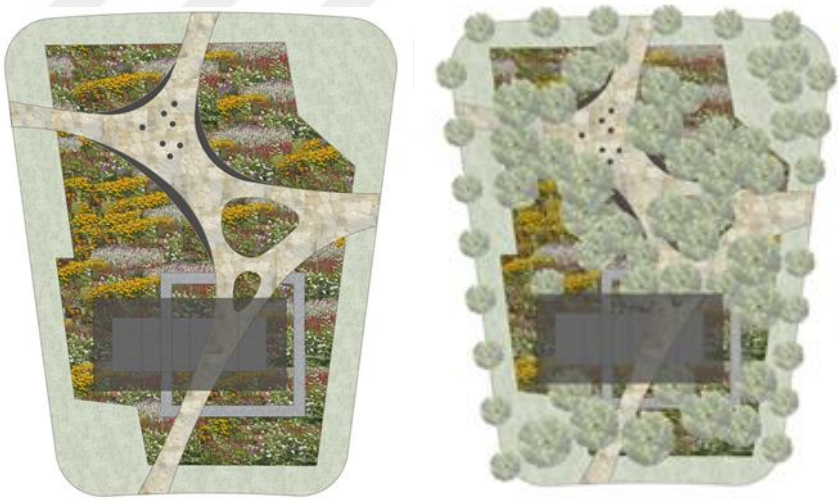
Tema: “Hollanda Krallığı, Yeşil Şehir 2016”

Şekil.2.222. Hollanda Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.223. Hollanda Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Hollanda’nın bahçecilik ve çiçekçilik sektöründeki yenilikçi gelişmeleri, "Yeşil Şehir" kavramının uygulanabilirliğinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Hollanda bitki yetiştiricilerinin, daha yüksek verimli, daha iyi tat, daha uzun raf ömrü olan dirençli ekinler yetiştirerek hastalıklara ve kuraklığa son vermeyi amaçladıklarının anlatıldığı bahçede, sera endüstrisi, enerji tasarrufu, yenilenebilir enerji gibi konuların önemine vurgu yapılmıştır. Yetiştirici ve ziyaretçilere yönelik daha az böcek ilacı,

daha çok su ve mineral kullanarak yüksek verimlilik elde edileceği konularında bilgiler verilmiştir. Hollanda bahçesi, uzun ömürlü bitkiler, süs çimleri, çiçek soğanları ve senelik bitkilerin kombinasyonundan meydana gelmiş, Hollanda'da uygulanan "Yeşil Şehir" örnekleri gösterilmiştir. Renkli birçok çiçeğin yer aldığı Hollanda bahçesinde Türkiye'den 400 yıl önce Hollanda'ya götürülen lale fotoğraflarından oluşan resim sergisi yer almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.224. Hollanda Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.225. Açılır Lale Koltuklar, Hollanda Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.226. Çiçek düzenleme, Hollanda Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.227. Hollanda Bahçesi

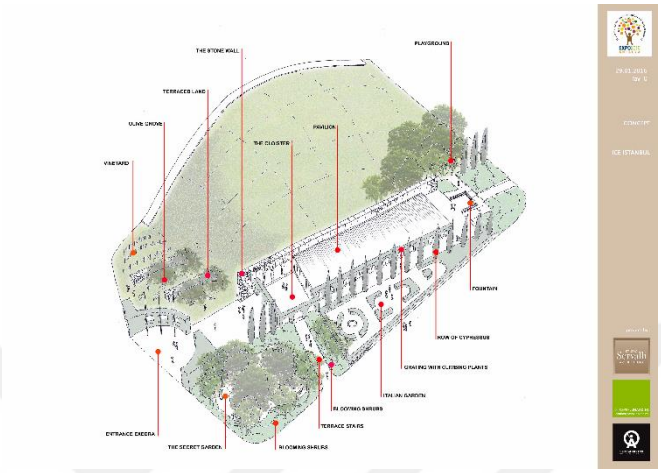

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.8. İtalya Bahçesi

Tema: “İtalyan Bahçe Geleneği”

Şekil.2.228. İtalya Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.229. İtalya Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

İtalya bahçe kültürünün anlatıldığı tasarımda; arka cephelerinde taş duvarlar, ön cephelerinde ise sarmaşıklar kullanılarak geleneksel “Limonaia” (yeşil ev) evi modernize edilerek uygulanmıştır. Peyzaj mimarı Giuseppe Lunardini tarafından hazırlanmış, mimar Marco Servalli tarafından tasarlanmış olan bahçede kullanılan bitkilerin tamamı İtalya’dan getirilmiştir. Bahçede; çocuklar için oyun alanlarına, ahşap oturma ünitelerine, binayı çevreleyen taşlardan oluşturulmuş dikey bahçeye yer

verişmiştir. Bahçe içinde yer alan bina içerisinde, duvarlara yansıtılan görüntülerle İtalyan meydan ve bahçe kültürü anlatılmıştır.

Şekil.2.230. İtalya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.231. İtalya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.232. İtalya Bahçesi Projesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.9. Japonya Bahçesi

Tema: “Japon Doğal Peyzajı ve Türkiye ile Dostluk”

Şekil.2.233. Japonya Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.234. Japonya Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016)

Japonya iç bahçe ve dış bahçe olmak üzere iki bahçe ile katılmıştır. İç bahçenin girişi meşale şekilli bambudan yapılan çitlerle çevrilmiştir. Japon kültürünü yansıtan taş fenerlerin dekor olarak kullanıldığı alanda doğa sembolize edilmiştir. Alanda üç kademede akan yapay şelale (Ryumon-Baku) yerleştirilerek oluşturulan ana sahne yer almıştır. Şelale’nin arka sahnesinde yapay tepe (Tsukiyama) ile karanlık dağlar ve derin vadiler, şelalenin önünde bulunan taş köprüyle kırsal bölge sembolize edilmiştir. Karanlık dağlar ve derin vadilerden akarak iç denize dökülen nehir sahnesi, beyaz kum döşenerek gösterilmiştir. Peyzaj düzenlemesinde kullanılan taşlar, beyaz kum ve

budanmış çalılar ile 500 yıl önce kurulan Karesansui (Japon taş bahçesi） adı verilen bahçe tarzını göstermektedir. Bahçenin doğu tarafındaki engebeli çimenlik alan, okyanuslardaki adaları temsil etmektedir. Bahçenin güney kısmında yer alan bölge Türkiye'deki kır çiçekleriyle süslenerek Türkiye'nin zengin bitki örtüsü vurgulanmıştır. Japonya ve Türkiye arasındaki dostluk ilişkilerinin sembolü haline gelen Ertuğrul gemi kazasının yeri olan deniz kıyısı bahçede tasvir edilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.235. Türkiye Bitkileri, Japonya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.236. Japonya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.237. Japonya Taş Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Birincilik ödülü alan Japonya iç bahçesinde çiçek ve bitkilere ilişkin uzun tarihin anlatılması amaçlanmıştır. Bahçede; geleneksel ile modern kültürlerle bağlantı olarak Japonya'dan kökenini alan, Japonya'da geliştirilen, üretilen çiçeklerin ve bitkilerin sergilenmesi amacı ile şelale, beyaz kum, çimenlik taş düzenlemeleri yapılmıştır (Proje, 2016).

Japonya, tema beyanında sergi hedeflerini; "Her mevsimde üretilen çiçeklerin ve bitkilerin zengin çeşitliliği, yüksek kalitesini göstermek; Japon çiçek endüstrisinin, Türkiye ve Avrupa'daki popüler çeşitlerin gelişimine ve dağıtımına katkı sağlamak; Japonya'nın ikebana, çiçek tasarımı ve "Hanaiku" (Bitkisel Eğitim) gibi çiçeğe ilişkin kültürü anlatmak; Japonya ve Türkiye arasındaki dostluğun tarihini vurgulamak; büyük 2011 depremi ve tsunami felaketinde Türkiye'den ve dünyadan alınan destek için teşekkür etmek." Olarak açıklamıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.238. Japonya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.239. Japonya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.240. Japonya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.241. Japonya İç Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.10. Kazakistan Bahçesi

Tema: “Botanik Çeşitlilik, Kazakistan Tarih ve Kültürü”

Kazakistan tema beyanında amaçlarını şu şekilde açıklamaktadır; Ülkenin mikroflorasını, endemik türlerle yansıtmak, geniş havuzunu göstermek, bitki genetik kaynaklarının korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını tanıtmak, Kazakistan Devletinin işbirliğine açık olduğunu göstermek.” (Proje, 2016).

Kazakistan bahçesinde; Doğal sembollerin enstalasyonu; küçük mimari formlar; çubuklar, lale, elma; akrilik camdan Kazakistan yapımı alanların hacim haritası; Kazakistan'ın herbaryum türleri; Çocuk koruma günü “Kazakistan'ın Yeşil Barışı” temalı resim sergileri yapılmıştır. Bahçede Kazak Yurdu iç dekoruyla (Beşik, Masa, Sandık, Dombra) yer almıştır. Kazakistan’ın açıklık ve toleransını sembolize eden yurt elemanları şeffaf akrilikten yapılmıştır. Ayrıca 2017 yılında Astana’da yapılacak Expo tanıtımlarına yer verilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.242. Expo 2017 Astana Kulesi Minyatür Örneği, Kazakistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Orta Asya'daki Jura, Kreaten, Paleojen ve Neojen dönemlerinin kalıntılarının en büyük koleksiyonu olan, Kazakistan'ın florasının oluşum tarihini anlatan paleo-

botanik örnekler koleksiyonu sergilenmiştir. Kazakistan bahçesinde doğa sembolleri; kar leoparı ile steplerin büyük anıtları olan (Bag Baly, Balbal) taş heykeller sergilenenler arasındadır. Heykellerle ilgili yapılan açıklamada;

"Kıpçak dönemi heykelleri insanları tekneleri her iki ellerinde tutarken gösterir, (ki bunlar pek çok akademisyenin görüşüne göre atalardı). Antik Türki heykellerde tekne göğüs seviyesindeyken, Kıpçaklarda bu karın yakınındadır. Yüzlerde öfke ifadesine benzer şekilde, silahlar da Kıpçak heykellerinde hiç gösterilmemiştir, ama bazen dişi karakteristikleri, daha da ender durumlarda erkek cinsiyeti vurgulanmıştır. Kıpçak heykelleri doğu tarafında veya yapının merkezine, bir kurgan'a benzer şekilde dışa doğru yerleştirilirdi. Böyle yapılara mutat olarak Kıpçak mabedi denirdi. Mabede birden beşe kadar heykel konabilirdi. Hem antik Türki hem de Kıpçak heykelleri anıtsal abideler olarak kabul edilir, yani ölülerin anısına dikilmiş olanlar. Örneğin antik Türkler, runik yazılarla kanıtlandığı üzere taşın ebedi olduğunu düşünüyorlardı. Bu nedenle, taş heykelleri yapmanın amacı kahramanların, ataların ölümsüzleştirilmesiydi. Açıkça dikilen antik Türki heykellerin aksine Kıpçak heykellerinin kurgan benzeri mabetlerin altına gizlendiği not edilmelidir. Heykelleri böyle bir insan yapımı "Dağın" altına saklama ritüeli atanın mucizevi bir şekilde dağın içinde doğması ile ilgili mit ile ölü kişinin de ata gibi na-mevcudiyetten diriltilebileceği inancı ile ilgili olabilir." ifadeleri kullanılmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.243. Kazakistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.244. Kıpçak Dönemi Heykelleri, Kazakistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.245. Kazak Yurdu, Kazakistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.246. Kızıl Elma, Kazakistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.11. Katar Bahçesi

Tema: “Çöl Kumulu”

Şekil.2.247. Katar Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Çölde kumulların sıkışmasından oluşmuş, görünüşü güle benzeyen, yapısında jips, barit, selenit ve selestit mineralleriyle kum tanecikleri bulunan ve “Çöl Gülü” adı verilen kayaç iç mekânda sergilenmiştir. Bahçe düzenlemesinde ise engebeli bir yapı oluşturulmuştur. İç mekânda resim sergisi ve ülke tanıtımının yapıldığı sinevizyon gösterileri yapılmıştır (Proje, 2016)

Şekil.2.248. Katar Milli Gün Kutlamaları

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Katar Bahçesi Direktörü Fayqaa Shkanani, bahçe tasarım amaçlarını; "Katar'da çok fazla bahçe ya da orman bulamazsınız ama florada çöl bitki örtüsü var. Biz insanlara Katar'ın hızlı gelişimini ama bunu yaparken de çevreye ne kadar duyarlı davrandığını ve sürdürülebilirliğe ne kadar önem verdiğini göstermek istiyoruz." ifadeleri ile özetlemektedir (Proje, 2016).

Şekil.2.249. Katar Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.250. Katar Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.251. Çöl Gülü, Katar Bahçesi

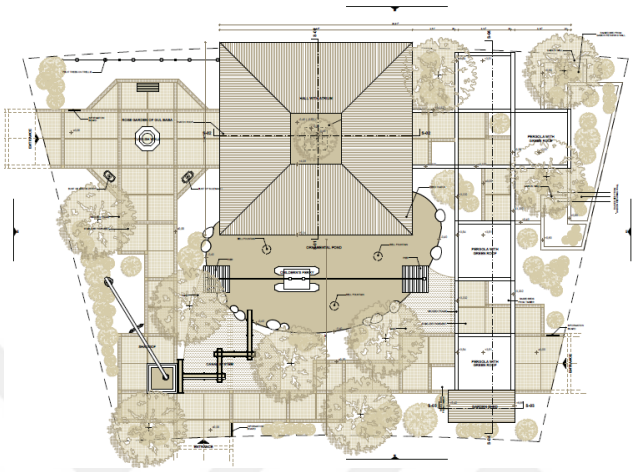

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.12. Macaristan Bahçesi

Tema: “Oynayarak Öğrenme Bahçesi, Çocuklar ve Çiçekler”

Şekil.2.252. Macaristan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.253. Macaristan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Bahçede Sultan Süleyman ve Zigetvar Kuşatmasında yer alan devlet adamı ve Macar edebiyat tarihinin en önemli destanını yazan şair Miklos Zrinyi’nin heykellerine yer verilmiştir. Bilgi panolarında; Türkiye ve Macaristan dostluğunu anlatan tarihi olaylar, bahçelerde bitki kullanımı, yeşil çatıların önemi, bahçecilik konusundaki deneyimler, suyun önemi, böceklerin yararları, biyoçeşitliliğinin korunması, yerel belirli türler konularında bilgiler yer almıştır. Urfa Balıklı göl tasviri ile ruhu sembolize eden altın balıklı bir kuyu bulunmaktadır (Proje, 2016).

Bahçede bulunan bina geleneksel mimarinin modern yorumu ile saz çatılı yapılmıştır. Sürdürülebilirlik teması ile yağmur suyu depolama ve yeşil çatılar, yeşil şehir uygulamaları geri dönüşümlü malzemeler kullanılarak yapılmıştır (Proje, 2016).

Güney batı girişinden başlayarak, merkezdeki Türk kuyusu ile dış mekân bitkileri, Türkiye ile Macaristan'ın birbirine geçmiş tarih ve peyzaj mimarisi geçmişini vurgulamak amacı ile yapılmıştır. Kuzey bahçesi bölümünde; endüstriyel ekinler ile süs bitkilerinin su tutucu duvarlarda yetiştirilmesini sürdürülebilir çözümler olarak sunulmuştur (Proje, 2016).

Şekil.2.254. Macaristan Bahçesi Girişi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.255. Macaristan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.256. Mısır Deposu, Macaristan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.257. Macaristan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.258. Sultan Süleyman ve Miklos Zrinyi Büstleri, Macaristan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.13. Meksika Bahçesi

Tema: “Meksika'nın Kurak Bölgelerinin Temsili Bitkilerini Sergileme”

Şekil.2.259. Meksika Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Meksika'nın kurak ve yarı kurak topraklarının bitki örtüsünü göstermek amacı ile düzenlenmiş, çocuklar için oynayarak öğrenme bahçesine yer verilmiştir (Proje, 2016) .

Şekil.2.260. Meksika Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.261. Meksika Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.262. Meksika Bahçesi

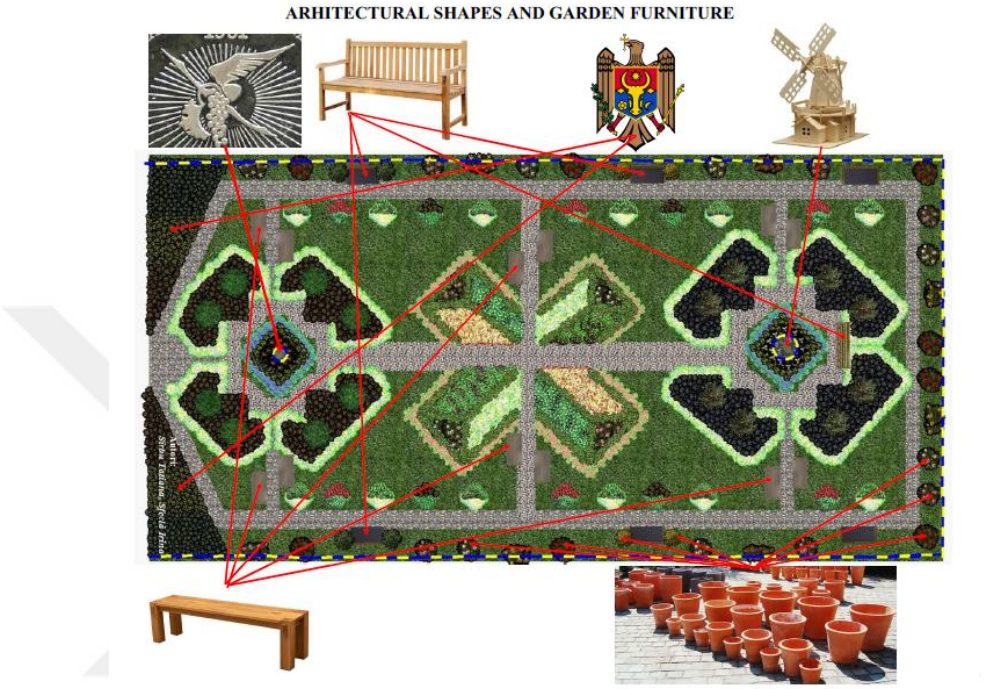

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.14. Moldova Bahçesi

Tema: “Moldova Cumhuriyetinin Biyoçeşitliliği”

Şekil.2.263. Moldova Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.264. Moldova Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

"Peri Masalları Bahçesinin" prototipi ülkenin kültürel mirasının bir parçası olan 19. yy'dan kalma ulusal bir halıdır. Moldova Cumhuriyetinin florasındaki dekoratif türler (Paeoniaperigrina, Anemone sylvestris, Primula veris, Clematis integrifolia, Vinca minor, Asarumeuropeum, Adonis vernalis vs.), tehlike altındaki, yasalar tarafından korunan türler ile uzun süreli çiçekleri olan egzotik tür çiçeklerden oluşan bir halı yaratmayı amaçlamıştır (Proje, 2016)

Şekil.2.265. Moldova Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.266. Moldova Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.15. Nepal Bahçesi

Tema: “Akıllı Çocuklar: Yeşil Şehirler”

Şekil.2.267. Nepal Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

3.600 m^2 büyüklüğündeki Nepal Himalaya bahçesi ülke bahçeleri içinde en büyük alana sahiptir. Girişte ejderha başı şeklinde tazeliği sembolize eden çeşme detaylı havuz yer almaktadır. İç kısımda Buda’nın küllerinin ve emanetlerinin muhafaza edildiği anıtmezar, Budizmin sembolü olan stupa yer almaktadır. Stupaların üst tarafı yarım küre şeklinde ve beyazdır. Bu yarımkürenin içinde dini kitaplar, buda heykelleri bulunmaktadır. En tepede bulunan üçgen çatı nirvanaya ulaşmayı temsil eden 13 altın basamaklıdır. Stupanın en tepesinden en alt kısmına uzanan sayısız mantraların yazılı olduğu renkli bayraklar bulunmaktadır. Manastır ve tapınaklarıyla ünlü Nepal’in kültür mimarisinin yansıtıldığı bahçede Budizm tapınağı, yöresel yemeklerin tanıtıldığı mutfaklar ve satış yeri bulunmaktadır Kullanılan malzemelerin hepsi Bajracharya adı verilen el yapımı malzemeler olup Nepal’den gelmiştir. Atmosferi temizleme etkisi ve diğer yaşam formları için doğal bir yaşam alanı oluşturmasına dikkat çekmek amacı ile bahçede geleneksel ilaç olarak kullanılan şifalı bitkiler, ağaçlar ve çalılara yer verilmiştir (Köse ve Karagüzel, 2016).

Nepal tema beyanında şöyle demektedir: “Dünya, materyalist açıdan zenginleştikçe, doğanın dengesini koruyacak şekilde ruhsal büyüme içinde bir yer

bırakılması gerektiğine gerçekten inanıyoruz. Sadece bu güçlü inanış ve mesaj ile ebedi barış ve evrensel ahenk getirebiliriz.” (Proje, 2016).

Şekil.2.268. Nepal Bahçesi Girişi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.269. Stupa, Nepal Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.270. Budha Barış Heykeli, Nepal Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.271. Budha Barış Heykeli, Nepal Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.272. Budha'nın Doğum Günü Kutlamaları, Nepal Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.273. Nepal Bahçesi Hediyelik Eşya Bölümü

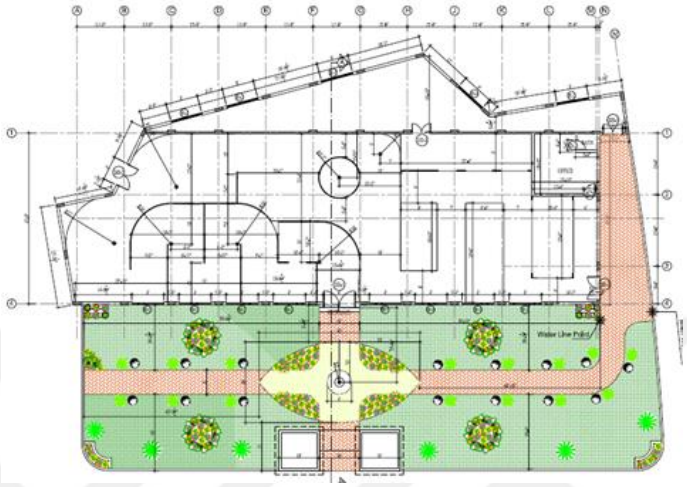

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.16. Pakistan Bahçesi

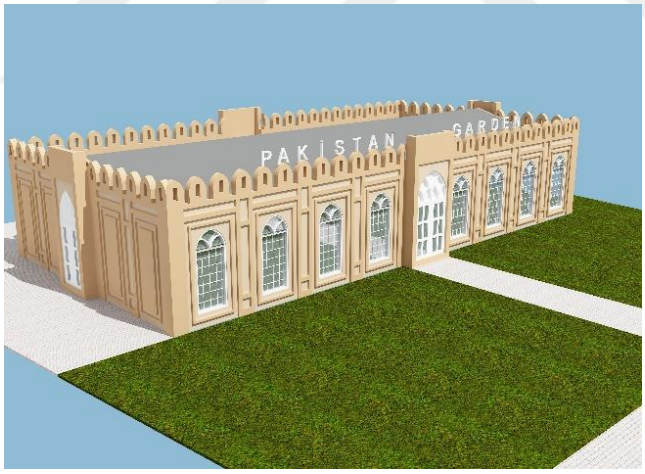
Tema: "Geçmişle Uyum İçinde, Geleceğin Tohumları"

Şekil.2.274. Pakistan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.275. Pakistan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Dünya'nın çevreyi olumsuz yönde etkileyen enerji, gıda, iklim değişikliği ve finansal sorunlarla karşı karşıya kalması; geleceğimizin tehdit altında olmasına, mevcut tarım üretiminin hızla büyüyen insan nüfusuna ayak uydurmakta zorlanmasına sebep olmaktadır. Bugün doğru tohumları ekmek, yarın doğru ve zengin bir hasat elde etmeyi sağlayacaktır. Geometrik desenlere dayalı bahçe tasarımı kullanarak, tarihi sadeliğin güzelliği ile modern sorunlara umut verici, basit ve bütüncül çözümler oluşturma konusunda bilinçlendirme amaçlanmıştır. Pakistan bahçesinde "Chahar

Bagh" (Dört Bahçe) yerleşimi uygulanmış, 400 m^2 alanda Pakistan "Mughal" stili bina yapılmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.276. Pakistan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.277. Pakistan Bahçesi Girişi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.278. Pakistan Bahçesi Hediyelik Eşya Bölümü

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.17. Rusya Bahçesi

Tipik Rus mimarisiyle inşa edilen Rus evinde çeşitli süs eşyaları, matruşkalar ve müzik aletleri sergilenmiştir. Rus evinde Katya Mutlu imzasını taşıyan sergi açılmıştır. Sergide Rus-Türk evliliklerinden doğan çocukların fotoğrafları yer almıştır. Rusya Milli Günü kutlamalarında iki ülke çocuklarının yaptığı "İki Ülke İçin Barış Mesajı" konulu resim sergisi açılmıştır. EXPO 2016 Antalya'da "Özel Katılımcı" statüsünde Rusya'yı temsil eden Antalya Rus Kültür-Sanat Derneği bahçesi "Sosyal Sorumluluk Ödülü" almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.279. Rusya Bahçesi Açılışı

Kaynak:(Arşiv, 2016).

Şekil.2.280. Fotoğraf Sergisi, Rusya Bahçesi

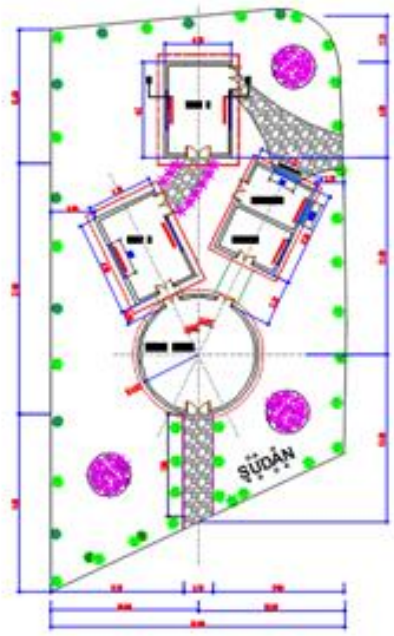

Kaynak:(Arşiv, 2016).

2.4.3.14.17. Sudan Bahçesi

Tema: "Yeni Bir Yaşam İçin Tarım"

Şekil.2.281. Sudan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.282. Sudan Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Sudan bahçe tasarımı Nil vadisinde gelişen Nübye medeniyetinin üzerine kurulmuştur. Nübye medeniyeti, pek çok yüzyıl boyunca özel sistemlerle özel piramit türlerine sahip olmuştur, ardından Mısır'ın alt deltasına taşınmıştır. Girişi çiçeklerin

arasından olan binanın arkasında; biri piramitlere diğeri kapalı bahçeye giden iki köprü bulunmaktadır ve Nil'in devamını simgelemektedir (Proje, 2016).

Şekil.2.283. Sudan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.284. Sudan Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.285. Hediyelik Eşyalar, Sudan Bahçesi

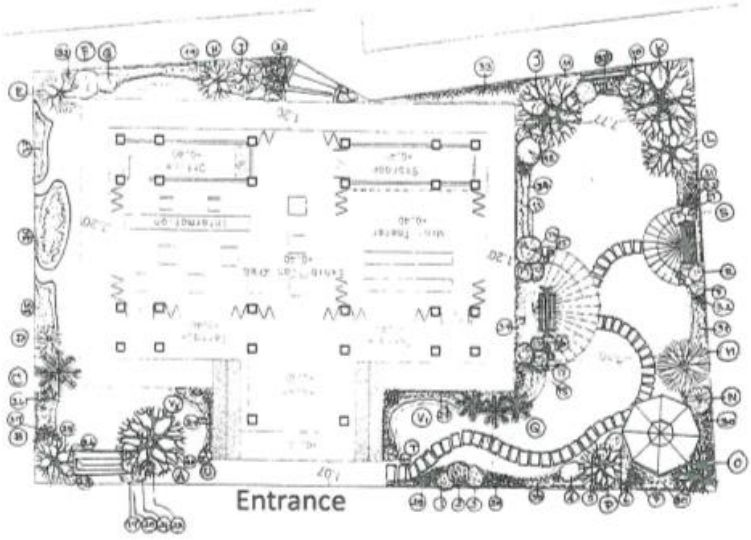

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.18. Tayland Bahçesi

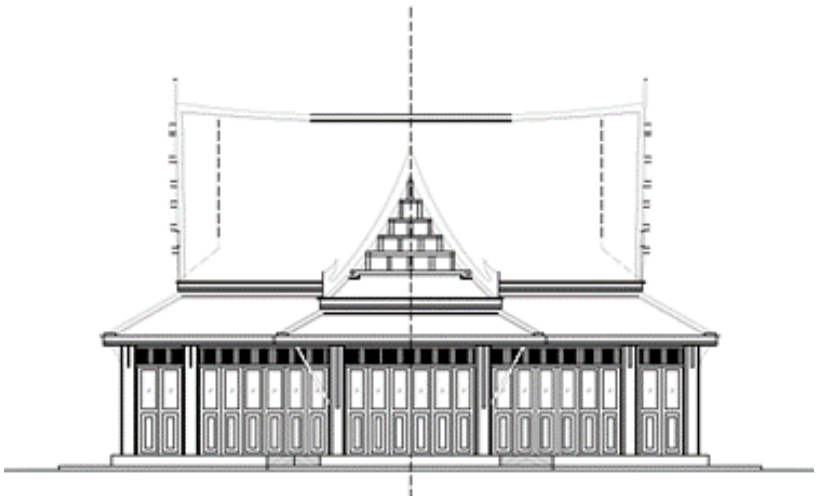
Tema: "Yeni Nesiller Yetiştirme”

Şekil.2.286. Tayland Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.287. Tayland Bahçesi Projesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Tay bahçecilik ürünlerinin sergilendiği ve geleneksel Tayland evinin yapıldığı bahçede; Tay sebze ve şifalı otlar bahçesi, çocuk parkı ve danışma bürosu bölümleri bulunmaktadır. Tayland’a özgü meyvelerin sunulduğu bahçede çocuklar için geleneksel çocuk oyunları Tay kil bebekleri sergilenmiştir.

Şekil.2.288. Tayland Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.289. Tayland Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.290. Tayland Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.14.18. Ukrayna Bahçesi

Bahçesi girişinde Ukrayna bayrağı renkleri olan sarı (buğday tarlası) ve mavi (gökyüzü) çiçek panelleri bulunmaktadır. Karadeniz tatil beldelerinden Odessa, sahili ile temsil edilmiştir. Birçok suni şezlong ve yüzme havuzu bulunan bahçede kültür ve eğitim programları ile çocuk partileri düzenlenmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.291. Ukrayna Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.292. Ukrayna Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15. İlçe Bahçeleri

2.4.3.15.1. Aksu Bahçesi

Aksu Belediyesi'ne ait olan alanda çiçek bahçesi, sebze serası oluşturulmuş, Yörük Çadırı kurulmuştur (Proje, 2016).

Şekil.2.293. Aksu Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.294. Aksu Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.2. Alanya Bahçesi

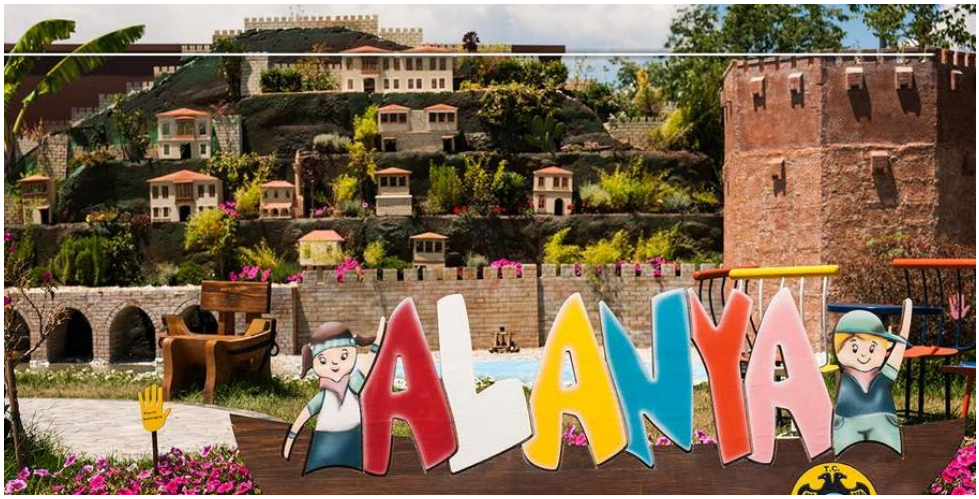
Alanya Belediyesi "En İyi İlçe Bahçeleri" kategorisinde ikincilik ödülü almıştır. Bahçede; Alaaddin Keykubat'ın yaptırdığı Alanya Tersanesi, Kızılkule ve Alanya evleri'ne yer verilmiştir. Alanya Bahçesi'nin içinde yer döşemelerinde; Alanya bölgesinde çıkan mermerler kullanılmıştır. Eğitici çalışmaları ile "Eğitici Bahçe Özel Ödülü" almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.295. Alanya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.296. Alanya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.4. Finike Bahçesi

Sahilleri, ince kumları, plajları, Limyra, Arikanda ve İdebessos tarihi yerleşim yerleri, Suluin Mağarası, Gökbük Kanyonu gibi ilçenin tarihi ve turistik yerleri ile tarımsal üretimdeki potansiyelinin vurgulandığı bahçede "Finike Portakalı" bir heykel ile temsil edilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.297. Finike Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.298. Finike Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.5. İbradı Bahçesi

İbradı ilçesinin geleneksel "Düğmeli Evi" uygulanmıştır. İki katlı yapılan Düğmeli Ev'in inşasında kullanılan taş ve keresteler tümüyle yöreden getirilirken evin mimari özelliğiyle yapım tekniğinin aslıyla aynı olmasına dikkat edilmiş, harç ve beton kullanılmadan yapılmıştır. Ziyaretçiler için çeşitli ikramlar ve İbradı turizmini tanıtıcı çalışmalar yapılan İbradı bahçesi "Tarih Özel Ödülü" almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.299. İbradı Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.300. İbradı Bahçesi Etkinlikleri

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.3. Kemer Belediyesi

Kemer belediyesi “Yaşanabilir Kent” teması ile tüm dünyaya kardeşliğin, tarihin, kültürün ve doğanın tüm zenginliğiyle yaşandığı turizm ilçesi olan Kemer’i tanıtmak amaçlanmıştır. Bina dış cephesi Kemer’de yer alan Phaselis Antik Kenti ile tarihinin bir kısmını anlatmaktadır. Portakal ve nar bahçeleri; simge olarak dikilen birer ağaçla yaşatılmıştır. Kemer’in kum ve denizi ile başlayan yeşili, dağlarıyla buluşan doğası, doğal taş, kum ve kayalarında yetişen lavanta, ardıç, kekik, adaçayı, biberiye bitkilerine yer verilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.301. Kemer Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.302. Kemer Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.6. Kepez Bahçesi

İki katlı tasarımda giriş katı atölye çalışmalarının yapılacağı alan olarak tasarlanmıştır. Rampa cephesindeki falez taşları duvar boyunca döşenmiş, falez taşlarının bitki besleme özelliğine dikkat çekilerek dikey bahçe olarak kullanılmıştır. Kepez Belediyesi logosu rüzgâr gülü şeklinde tasarlanmıştır. Kepez Belediye Başkanı Av. Hakan Tütüncü, Kepez bahçesi bilgi panosunda; "Toplumların zenginliğinin kültür zenginliği olduğu günümüzde Kepez ilçesi zeytinlik alanlarını, sulak alanlarını, doğal yapısını, çiçekçilik sektörünü, geleceğimizi çocuklarımız için koruyarak kültürünü korumaktadır" demektedir. Kepez bahçesi "Misafirperverlik Özel Ödülü" almıştır (Kepez, 2016).

Şekil.2.303. Kepez Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.304. Kepez Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.7. Konyaaltı Bahçesi

Konyaaltı Belediyesi "En İyi İlçe Bahçeleri" kategorisinde birincilik ödülü almıştır. Konyaaltı bahçesinde; özellikle yaylalarda daha çok bakliyat ve tahıl ürünlerinin saklandığı, depo olarak kullanılan, yörenin ağaçlardan yapılan ambarların bir örneği sergilenmiştir. Bahçede; dere formunda düzenlenmiş yapay su kanalı, zeytin ve turunç ağaçları, falez taşları, mevsimlik çiçekler, endemik bitki türleri yer almıştır. Konyaaltı Belediye Başkanı Muhittin Böcek; Konyaaltı ilçesinin sahiliyle birlikte yaylaları ve tarihi değerleriyle de temsil edilmesini amaçladıklarını belirtmiştir. (Konyaaltı, 2016).

Şekil.2.305. Konyaaltı Bahçesi

Kaynak: (Konyaaltı, 2016).

Şekil.2.306. Konyaaltı Bahçesi

Kaynak: (Konyaaltı, 2016).

2.4.3.15.8. Kumluca Belediyesi,

Kumluca Bahçesinde, Rhodiapolis Antik Kenti içerisindeki yapılardan Opromoas Anıt Mezarını temsil eden giriş takı, Olympos Antik kentinde bulunan Kaptan Eudemos Anıt Mezarı maketi, Kumluca'nın simgesi ve en büyük gelir kaynağını temsil eden domates heykeli yer almış domates fidanları dağıtılmıştır. Kumluca bahçesinin giriş kısmı ve yürüyüş güzergahı ahşap konstrüksiyon ile tamamlanmış, çevresi Olympos, Rhodiapolis, Gagai, Gelidonya Feneri, Adrasan gibi tarihi ve turistik mekânları temsil amacı ile antik duvarlar ile çevrilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.307. Kumluca Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.308. Kumluca Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.15.9. Muratpaşa Bahçesi

Muratpaşa bahçesinde; yerel şehirler temalı Kaleiçi evi ve bahçesine, Antalya'ya özgü çiçek ve ağaçlara, çocuk oyun bölümüne yer verilmiştir. Muratpaşa Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nce proje ve uygulaması yapılan bahçede; Kaleiçi evi 128 m^2 alanda, 32 m^2'ye oturmuş, 96 m^2 bölüme ise bahçe ve çocuklar için sek sek gibi geleneksel oyunların yer aldığı oyun alanı olarak kullanılmıştır. Bahçede; papatya, sardunya türü çiçeklere, turunç ve zeytin ağaçlarına yer verilmiştir. Bahçenin girişinde özel taşlarla avlu ve su kuyusu yapılmıştır. Bahçenin duvarlarında sarılıcı begonvil ve yasemin kullanılmıştır. Muratpaşa Belediyesi "En İyi İlçe Bahçeleri" kategorisinde üçüncülük ödülü almıştır. (Muratpaşa, 2016).

Şekil.2.309. Muratpaşa Bahçesi

Kaynak: (Muratpaşa, 2016).

Şekil.2.310. Muratpaşa Bahçesi

Kaynak: (Muratpaşa, 2016).

2.4.3.16. Kurumsal Bahçeler

2.4.3.16.1. Antalya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) Bahçesi

Ana dolaşım arterinde konumlandırılmış havuzda, ziyaretçilere görsel ferahlık sunulurken sanayinin simgesi çarklar ve dişlilerle çalışan bir sistemin hiyerarşisi oyun objeleri ile simgelenmiştir. Bahçenin güneybatı ucunda alternatif oturma ve oyun grupları ile tasarımın tümüne işlev kazandırılmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.311. Antalya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.312. Antalya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB) Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.16.2. Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) Bahçesi

EXPO 2016'nın "Gelecek Nesiller İçin Yeşil Bir Dünya" temasından yola çıkılarak yeşil bir gezegeni simgeleyen yarım küre şeklinde dünyayı sembolize eden çelik yapı üzerine kurulmuştur. Kürenin bir yüzeyinde çiçeklerden oluşan dünya haritası, diğer yüzeyinde yine çiçeklerden oluşan ATSO logosu bulunmaktadır. Bahçede; limon ağacı, begonvil, Akdeniz defnesi, petunya, kamkat gibi Antalya biyoçeşitliliği örneklerine yer verilmiştir. ATSO Bahçesi kurumsal bahçeler kategorisinde birincilik ödülünü kazanmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.313. Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.314. Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.16.3. Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü (BATEM) Bahçesi

Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü EXPO 2016 Antalya Biyoçeşitlilik alt temasına uygun kurumsal bahçe özel ödülü ile ödüllendirilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.315. Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü (BATEM) Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.316. Batı Akdeniz Araştırma Enstitüsü (BATEM) Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.16.4. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Bilgi Evi

Bilime merak duyan, soru sormayı, araştırmayı seven ve eğlenceli vakit geçirmek isteyen ziyaretçiler için; uzay salonunda, Göktürk-2 ve RASAT uydu maketleri, gök atlasına yer verilmiş, hazır deney düzenekleri ile gözlem yapma imkânları sağlanmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.317. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Bilgi Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.318. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Bilgi Evi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.16.5. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi

Trafik kurallarını eğlenceli bir şekilde çocuklara öğretmek amacı ile trafik parkuru oluşturulmuştur. Yaklaşık 150 m uzunluk ve 3 m genişlikte kauçuk kaplamalı yollarda ziyarete gelen çocuklar akülü ve uzaktan kumandalı arabalarla gezerek, eğlenerek, trafik lambaları ve işaretlerini görerek trafik konusunda deneyim kazanmışlardır. Kurum personelleri tarafından karayolları ve trafik ile ilgili bilgiler de verilmiştir. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi, "Eğitici Bahçe Özel Ödülü" almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.319. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.320. Karayolları Genel Müdürlüğü Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

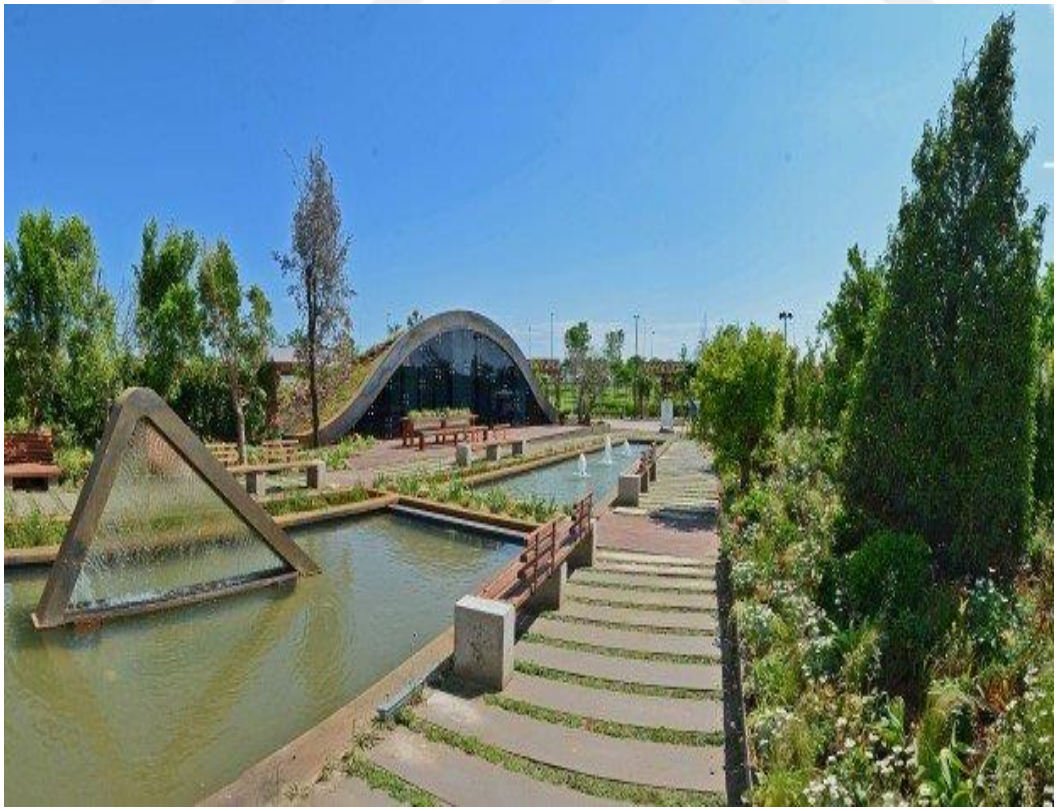
2.4.3.16.6. AIPH Bahçesi

Uluslararası Bahçe Bitkileri Üreticileri Birliği (AIPH) ve Orta Anadolu Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçıları Birliği tarafından hazırlanan "Yeşil Vaha" isimli bahçe, 1960 yılından itibaren uluslararası bahçecilik Expo'larını onaylayan ve destekleyen bir kuruluş olan AIPH'in bir Expo da yaptığı ilk bahçe olmuştur (Proje, 2016).

1045m2 alana yayılan ve insanlara şehirlerdeki yeşil alanlarının önemini anlatarak onları çevreye uyumlu daha çok yeşil alan yaratmayı hedefleyen bahçede 21 ağaç, fıskiye su öğeleri, yeşil çatı, yağmur bahçesi, havuz, yollar, solar panel, heykeller, bitkilendirilmiş masa ve böcek otelleri yer almıştır. (Proje, 2016).

Meyve ağaçları ve yenilebilir bitkilerin ekilmesiyle hazırlanmış masa insanlara kendi meyvelerini ve sebzelerini yetiştirmesi için ilham kaynağı vererek, sağlıklı açık alan etkinliklerini güçlendirmek amacındadır (Proje, 2016).

Şekil.2.321. AIPH Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.322. AIPH Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.323. AIPH Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.17. Üniversite Bahçeleri

2.4.3.17.1. Akdeniz Üniversitesi Bahçesi

Geleneksel Akdeniz evi ve bahçesinden esinlenilerek yapılan uygulamada evin ön cephesini temsil eden bir konstrüksiyon hazırlanmış ve alana monte edilmiştir. Geleneksel iç bahçe (avlu) yaşam alanı olarak kullanılacak şekilde düzenlenmiştir. Avluda kuyu, ekmek yapımında kullanılan bir ocak (saç) ve bir odunluk yer almaktadır. Kırsal yaşam tarzını temsil etmek üzere bahçeye saman balyaları yerleştirilmiştir. Üniversite bahçeleri kategorisinde birincilik ödülü almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.324. Akdeniz Üniversitesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.325. Akdeniz Üniversitesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.17.2. Atatürk Üniversitesi Bahçesi

Atatürk Üniversitesinin tanıtımlarının yapılması, üniversite bünyesindeki yeniliklerin tanıtılması amacı ile kurulan bahçede fotoğraf sergilerine yer verilmiştir. Üniversite bahçeleri kategorisinde ikincilik ödülü almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.326. Atatürk Üniversitesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.327. Atatürk Üniversitesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.17.3. Karadeniz Üniversitesi Bahçesi

Karadeniz coğrafyasının dinamizminin gösterilmek istendiği tasarımda; doğal taşlarla yapılan yer döşemelerinde lineer hatlar denize paralel uzanan dağları, bunları zaman zaman diyagonal olarak kesen çizgisel hatlar "Çiçek ve Çocuk" temasından hareketle, sokaklarda geleneksel olarak oynan çocuk oyunlarını sembolize etmektedir (Proje, 2016).

Şekil.2.328. Karadeniz Üniversitesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.329. Karadeniz Üniversitesi Bahçesi

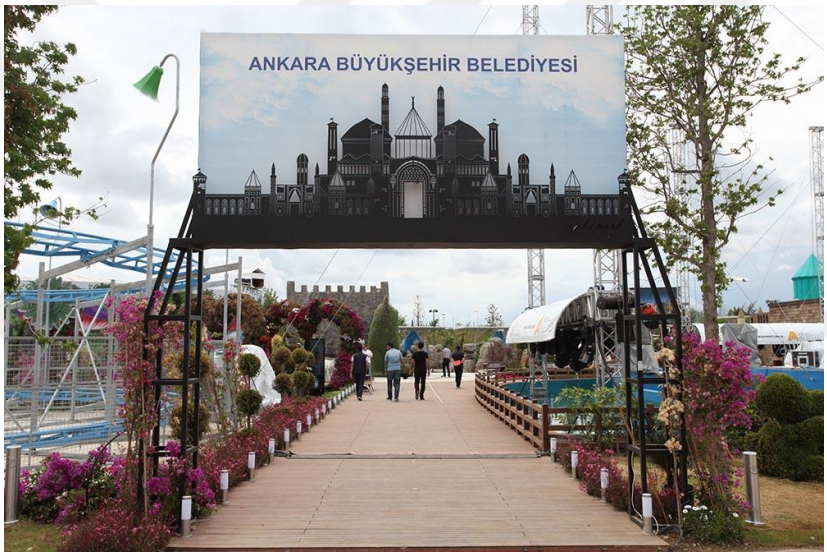
Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.18. İl Bahçeleri

2.4.3.18.1. Ankara Bahçesi

Ankara Bahçesi'nde çocuk ve yetişkinler için "Dinozor Alanı", "Çiçek Ritim Sahnesi", "Çiçek Ve Robot" Sahneleri, "Aquatik Sahne Gösterisi", "Kedi Ailesi", "Familycoaster", "Çim Kedi" Ve "Kalpli Yol" uygulamaları yapılmıştır. Ayrıca "Sanal Gerçeklik Odası", "Robotled", "Robotlar", "Roller Coaster Similatörü" ve "Nuh'un Gemisi" hareketli oyuncakları ile en çok ziyaret edilen bahçe olmuştur. Ankara bahçesine "Tanıtım Özel Ödülü" verilmiştir (Proje, 2016).

Şekil.2.330. Ankara Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.331. Ankara Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.18.2. Antalya Bahçesi

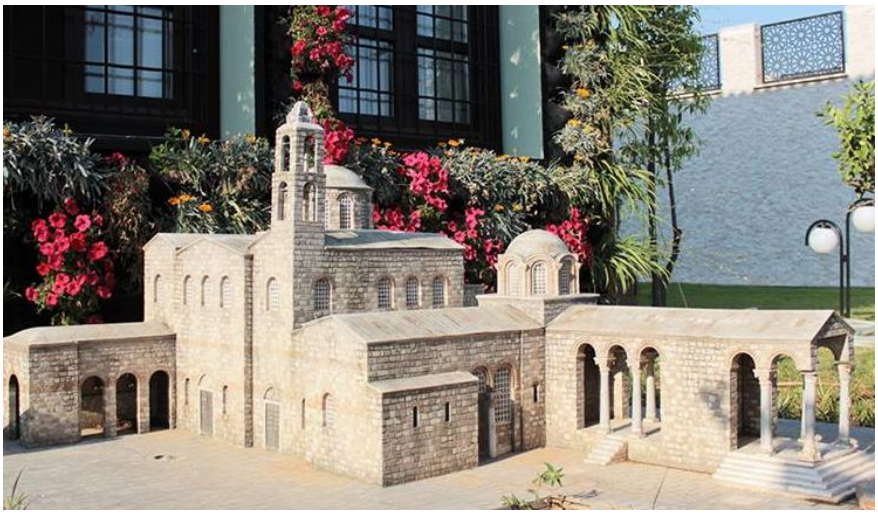
Kaleiçi evlerinden esinlenerek yapılan çalışmayla kentin, tarihi dokusu ile tanıtılması amaçlanmış, Türkiye'nin tarihi yerlerinin minyatürleri sergilenmiştir. Bahçenin peyzajında Antalya'nın simgesi narenciye ve zeytin ağaçları kullanılmış, çocuklar için oyun alanları tasarlanmış kentin tarihi ve doğal güzellikleri de tanıtılmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.332. Antalya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.333. Antalya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.18.3. Burdur Bahçesi

Burdur'a 28 km uzaklıkta Karakent Köyü sınırları içinde yer alan Lisinia M.Ö.300 lerde kurulmuş bir Psidya şehridir. Kelime anlamı itibariyle; doğan ve batan güneşin, ay ışığının sudaki pırıltısı anlamına gelmektedir. Lisinia Doğa; 2005'te Lisinia Yaban Hayatı Rehabilitasyon Merkezi olarak çalışmalarına başlamıştır. Lisinia Doğa'nın bugüne kadar hayata geçirdiği ve sürdürülebilir kıldığı projeler; Yaban Hayatı Rehabilitasyon Merkezi; Kansersiz Gelecek Elimizde; Lisinia'dan Dünya'ya; Yaşamak için Burdur Gölü'nü Yaşat; Lisinia Doğa Okulu;Gönüllü Doğa Koruyucusu projeleridir. Burdur bahçesinde Lisinia temsil edilmiştir. "Sürdürülebilirlik Özel Ödülü" dalında ikincilik ödülü, il bahçeleri içerisinde üçüncülük ödülü almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.334. Burdur Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.335. Burdur Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.18.4. Erzurum Bahçesi

Erzurum bahçesinin giriş bölümünde "Çift Başlı Kartal" ve "Çifte Minareli Medrese", iç avlusunda Atatürk Üniversitesi'nin 60. yılını sembolize eden "Zeytin Ağacı", "Palandöken Dağları", "Osmanlı Çeşmesi" yer almıştır. Bahçede yeşil alan Kafkasya ekolojik bölgesinin doğal ağaç türlerinden bir koleksiyon ile oluşturulmuştur. Erzurum bahçesi'nin ana teması Eski Mısır, Mezopotamya, Anadolu ve Avrupa arasındaki gelenekselden modernizme geçiş üzerine kurulmuştur (Proje, 2016).

Şekil.2.336. Erzurum Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.337. Erzurum Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.18.5. Hatay Bahçesi

Teknolojik sistemler kullanılarak gerçekleştirilen projede; Hatay, sahip olduğu zengin mirasına ve doğasına odaklanarak bu mirastan beslenen büyük potansiyelini ziyaretçilerle paylaşarak; Doğa "Hayat" tır ve "Hayat" bizim topraklarımızda 13.000 yıl öncesine dayanır; yaklaşımı ile dünyaya barış mesajı vermeyi amaçlamıştır. Hatay bahçesi "Tarih Özel Ödülü" almıştır. Bahçede, Hatay ilinde 2021 yılında yapılması planlanan Expo tanıtımları yapılmıştır (Proje, 2016).

Türkiye'nin en eski yerleşim yerlerinden olan Hatay ili, tarihinin M.Ö. yüz binli yıllara rastlayan orta paleolitik döneme 2,5 milyon yıl öncesine kadar uzanabileceği araştırmacılar tarafından belirtmektedirler. Farklı dinlerin bir arada yaşaması nedeniyle "Hoşgörü kenti" olarak adlandırılan Hatay, Expo'ya 2021'de ev sahipliği yapmak için resmi başvuruda bulunmuştur.

Expo 2021 Hatay Uluslararası Bahçecilik Sergisi "Medeniyetler Bahçesi" teması ile "Dünya Medeniyetlerinin Sevgi Ve Doğa İle Kesiştiği Yer" mottosuyla 3 Nisan-30 Ekim 2021 tarihleri arasında Hatay'da düzenlenmesi planlanmaktadır. Büyükşehir bünyesinde yürütülen çalışmalar ile B-1 kategorisinde 6 ay süreli Expo organizasyonu hedeflenmektedir. 300 dönümlük bir alanın kullanılması düşünülmektedir.

Aynı topraktan, aynı yağmurdan, aynı güneşten beslenerek kardeşçe hoş görüyle farklı dini inanışların yaşandığı, sevgi ve doğanın kesiştiği kentte; fikirlerde de çeşitlilik, zenginlik kaçınılmaz olarak gerçekleşmiştir. Hıristiyanlık adının tarihte ilk kullanıldığı, arkeoloji ve mozaik müzesinin dünyada ikinci sırada yer aldığı Hatay'da bu zenginlikler sosyal yaşantıda, mimari yapılarda, dini duygularda hoş görüyü esas kılmıştır.

Defne ağacının simge olarak seçildiği Expo için yapılacak tüm alanlarda (kongre merkezi, tıbbi ve aromatik bitkiler müzesi, sanat sokağı, dini yapılar, gastronomi vb.) yenilenebilir rüzgar enerjisi kullanılması planlanmaktadır. (Özdemir, 2016).

Şekil.2.338. Hatay Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.339. Hatay Bahçesi

Kaynak: (Proje, 2016).

Şekil.2.340. Mozaik Çalışmaları, Hatay Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.2.341. Hatay Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2016).

2.4.3.18.6. İstanbul Bahçesi

Ana girişte oluşturulan meydan içerisinde lale figürlü havuz, gül desenli zemin ve ahşap lale terası, çocuk ve çiçek temasına uyarlanmış giriş duvarı ile yarı sınırlandırılmıştır. Türk motiflerinden esinlenerek oluşturulan zemin kaplamalı ana yol ziyaretçiyi İstanbul boğazının simgelendiği havuza ulaştırmaktadır. Boğaz dokusu içinde minyatür kız kulesi ve minyatür yeşil dünya ögesi yer almıştır. Boğaz geçişleri arasında lale desenli adım taşları, İstanbul hatırası olarak fotoğraf çekilme alanları olarak düşünülen su öğesi içersin de lale terasları ve alanın üstten gezilmesini sağlayan simgesel boğaz köprüsü üzerinden iki bölgeden akan su perdesi ile alan hareketlendirilmiştir. İl bahçeleri içerisinde ”Birincilik Ödülü” almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.342. İstanbul Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.343. İstanbul Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

2.4.3.18.7. Konya Bahçesi

"Çevreci Nesiller Tohumla Yeşeriyor" teması ile yer alan Konya bahçesinde bölge bitkilerinin ile ilgili bilgiler verilmiş, yöresel ürünler ve tohumları laboratuvar ortamında sergilenmiş, çocukların çevreye olan duyarlılıklarının geliştirilmesi için fidan dağıtılmıştır. Bahçede semazen heykeli yer almaktadır. Konya bahçesi "Eğitici Bahçe" ödülü almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.344. Konya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.345. Konya Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

2.4.3.18.8. Malatya Battalgazi Belediyesi Bahçesi

Battalgazi Belediyesi tarafından yapılan bahçenin girişinde Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayının kapısı kullanılmıştır. İç avluda Kervansaray mankenleri modellenmiş, ilin kültürel ve doğal mirasını sergilemek için kapalı vitrin alanı kurulmuştur. Çocuklar için unutulmaya yüz tutmuş kültürel miras olarak geleneksel oyun düzenlemeleri yapılmıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.346. Battalgazi Belediyesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.347. Battalgazi Belediyesi Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

2.4.3.18.9. Şanlıurfa Bahçesi

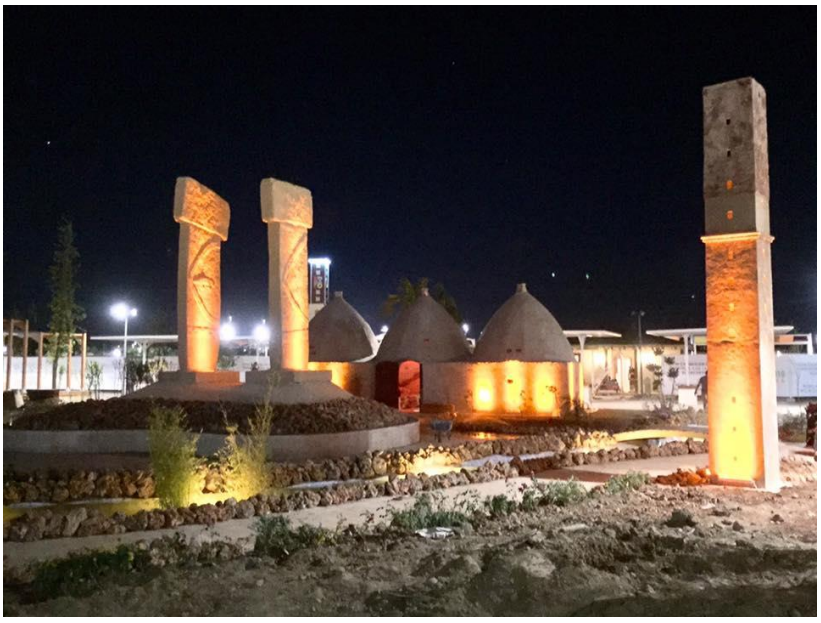
Şanlıurfa bahçesi; tarihi ve kültürel yapılar olan Göbekli Tepe, Harran evi, Harran Rasathane Kulesi, Harran Medrese Kapısı, Fırat Nehri ile temsil edilmiştir. Peyzaj öğeleri olarak yörenin bitkileri; fıstık ve nar ağacı kullanılmış, İsot fidesi, pamuk, Halfeti Karagül'ü ve Siverek ters lalesi sergilenmiştir. Türkü ve dansların yer aldığı, geleneksel yemeklerin ikram edildiği "Sıra Gecesi" etkinlikleri yapılmıştır. Şanlıurfa Belediyesi "Misafirperverlik Özel Ödülü" almıştır (Proje, 2016).

Şekil.2.348. Şanlıurfa Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

Şekil.2.349. Şanlıurfa Bahçesi

Kaynak: (Arşiv, 2014).

3. BÖLÜM

3.EXPO 2016 Antalya Sanatsal Çalışmaları

Expo'ların sanatsal öğelerle bütünleşen organizasyonlar olduğunu tarihsel süreç göstermektedir. Ülkelerin güç gösterileri ile başlayan ancak zamanla hümanist çerçevelerde dünyanın ortak geleceği için çözümler üretmeyi amaçlayan Expo'lar sanatsal anlatımları ve sanatsal öğelerin kullanım şekillerinde de etkin olmuştur. Sanat ve ticaret, sanat ve mimari, sanat ve mekan, sanat ve kamusal alan, sanat ve toplum, sanat ve sürdürülebilirlik, sanat ve eğitim gibi tartışma konularının Expo'larda farklı bir şekilde yer aldığı, sanatın zaman içerisinde yardımcı unsur olarak kullanıldığı görülmektedir.

3.1. Kamusal Alan ve Sanat

Tarih boyunca kamusal alan tanımlamaları çok çeşitli olmakla birlikte "Ortak kullanılan alanlar" olarak yer almıştır. Heykel disiplini içinde yer alan öğelerin, kamusal alanda gösterimi çerçevesinde; sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi, felsefi birçok etkenlerle; zaman, mekân, boyut, bellek gibi kavramları yüklenerek değişiminin ve şekillenmesin kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

3.1.1. Kamusal Alan

İngilizce'de "Space" Fransızca 'da "Espace" ile ifade edilen mekân, "ende ve boyda uzantı, mesafe" anlamına gelen, Latince'deki "Spatium" kökünden türemiş, "Boşluk ve hiçlik durumu", ya da tersine, "Sınırsız ortam ve sonsuz büyük hazne" anlamında kullanılmış, "Var olanların içinde yer aldığı, tüm sınırlı büyüklükleri içine alan uçsuz bucaksız büyüklük" olarak tanımlanmıştır (Sadri, 2012: 6)

Habermas, kamusal alan oluşumunu; geleneksel toplumdan modern topluma geçişte; toplumsal, siyasi gelişmelere bağlı olarak yapısal dönüşümün tarihsel evrime uğraması sonucu; özellikle 18. yy aydınlanma dönemi modernizmin paralelinde hayatın kamusal ve özel iki gruba ayrılması sonucu oluştuğunu ele almaktadır. Habermas'ın saptaması; sosyal eşitlik, özgürlük, iletişim, etkileşim, ortak düşünce, söylem, eylem üretme gibi fikirlerin ya da başka bir deyişle kamusal alanı oluşturan

"Ortak kurumsal kriterlerin" "Devlet, yani siyasal temsil alanı" dışında öncelikle sanatın, düşünce ve bilimin tartışıldığı bu kurumsal yapılarda doğmuş olduğu yönündedir. Habermas'ın "Das Publikum" kavramı; "Halk, herkes" değil; "Özellikle sanata, bilime ilgi gösteren insanlar, seyirciler, dinleyiciler, ziyaretçiler" anlamında yapılanmanın kaynağına işaret etmekte, zamanla politikleşip toplumsal ve siyasi bir zemine kaymış da olsa kamusal alana dâhil olabilme koşullarını belirlemektedir (Kedik, 2011: 231).

Diğer bir yaklaşımla kamusal alanlar; hangi kültürden, hangi dinden ve hatta hangi sosyal statüden olursa olsun, her bireye sunulmuş veya açılmış alanlar olarak tanımlanmaktadır. Sosyolojik, toplumsal-politik anlamı, derinliği, kentsel estetiği doğrudan ilgilendiren ögeler içermesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Kent mekânları kamusal alanlar, insanoğlunun göçebelikten yerleşik düzene geçmesinin getirisi olarak oluşmuşlardır (Çil, 2010: 2).

Sennett'e göre ise 19. yy'ın ikinci yarısında kapitalizm ve burjuvazi ile birlikte, kamusal alanda çöküş başlamıştır. Bu yüzyıl boyunca aile, tikel, kamusal olmayan alanın merkezi olmaktan çıkarak, kamusal alandan daha yüksek değer taşıyan, salt kendi başına bir dünya, idealleştirilmiş bir sığınak görüntüsü vermiş, insanlar kamusal alanı ahlaki bakımdan sefil bir yaşam olarak görmeye başlayınca kamusal alanın içeriği boşaltılmıştır. Habermas bu durumu cemaatten topluma geçiş (Gemeinschaft) olarak adlandırmıştır. Ortaya çıkan kamusal alan, kamusal ve özelin yeniden tanımlandığı bir uzlaşma ortamı olmuştur (Gökgür, 2008: 27).

Kavramsal çerçevenin dışında ya da onun alt başlığı olarak, kamusal alanın mekânı içerdiği görsellik boyutununda her zaman önemli olduğu görülmektedir. Bu boyut, kamusal alan kavramını sembolik anlam yerine fiziksel anlamda kullanma olanağı yaratarak soyut bir düzeyden somut bir alana taşımakta, böylece fiziksel bir mekâna, bir yere yansıması, somutlaşması bağlamında kamusal alanın okunabilir ve görülebilir formunu oluşturmaktadır (Kedik, 2011: 233).

3.1.2. Kamusal Alan Tarihsel Gelişimi ve Sanatla Etkileşimi

İlk çağ uygarlıklarında; din, doğa, sanat birbirini tanımlayan ve tamamlayan kavramlar olarak gelişmiş, kamusal mekân-sanat ilişkisi bu kavramların etkileşimi ile ortaya çıkmıştır. Benzer özellikler gösteren, yerleşik düzenle birlikte ortaya çıkan Mısır, Mezopotamya, İran Uygarlıklarında daha çok işlevsel amaçlara hizmet eden kamusal açık alanlar oluşmuş, sanat anlayışlarını, dinsel inançlar ve doğayla olan ilişkiler şekillendirmiştir. Mezopotamya'da doğaya karşı iyimser bir bakış olmasına rağmen, insan yaşamının büyü ile kovulması gereken kötü güçler etkisi altında olduğuna inanılmıştır. Bu yüzden Mezopotamya'da sanatçılar doğadan esinlendikleri formlardan çok, gösterge değeri olan ve hayal gücüne dayanan eserler yaratmışlardır (Varol, 2004: 5).

Yunan ve Roma uygarlıklarında ise kamusal mekân, dini ve mitolojik heykellerin sergilendiği sosyal yaşam merkezleri olarak gelişmiştir. Akdeniz civarında kurulan ilk şehir medeniyetlerinin yükselişi, sanatın kamusal alanda kurumsallaşmasını beraberinde getirmiştir. Halkın efsanelerinde yaşattığı tanrılar, insanlar ve ilişkileri ile ilgili efsaneleri konu alan heykeller, resimler, kamusal alanlarda oldukça fazla kullanılmıştır. Bu şekilde başlayan kamusal alanda sanat geleneği, günümüz Batı Uygarlığına, Helen ve Roma kültüründen miras kalmıştır. Dönemin güzellik anlayışının ve felsefesinin bir sonucu olarak geometri, matematik ve oranlar üzerinde çalışılarak mekânlarla ilgili üçüncü boyut kavramı geliştirilmiştir. Kurulan oran sistemlerinde düzenlerin temel ifade şekli "simetri" ve "ideal" düşüncesinden kaynaklandırılan "Anıtsallık" sonucunda mekânların ve binaların biçimlendirilmesinde hâkim bir tarz oluşturmuştur (Varol, 2004: 6).

Tarihin ilk meydanları olarak bilinen ve halkın toplanma yeri olan "Agora", içinde bulundurduğu yapılar ve çeşitli etkinliklerle bir sosyal merkez görevi yapmıştır. Agoranın çevresinde yer alan "Gymnazyum"lar ise sportif ve zihinsel faaliyetlerin yapıldığı alanlar olarak zamanla ağaçlandırılarak park haline getirilmiştir. Böylece meydanlardan sonra rekreasyon alanları da, bir açık alan türü olarak bu dönemde ortaya çıkmıştır. Yunan Uygarlığının devamı olarak gelişen Roma Uygarlığında sanat, politik ve ekonomik gücün bir simgesi olarak görülmüş, dolayısıyla bütün sanat dallarında, özellikle de mimaride gösteriş ve zenginlik ön plana çıkmıştır. Roma

kentinde meydanlar, Yunan agorasının daha kompleks bir şekli olan forumlar olmuştur. Ticaretin ve sosyal ilişkilerin yer aldığı alanlar olarak kentin merkezi niteliği taşıyan bu mekânlar, gösterişli sanat yapıtlarının sergilenmesi için elverişli bir ortam olarak görülmüş, kendisini çevreleyen binaların algılanabilmesi için bir ön alan olarak düzenlenmiştir. Zafer takları, imparator adına dikilen sütunlar ve anıtlar forumun çevresinde sergilenen diğer eserlerdir (Varol, 2004: 7).

Ortaçağ'da yetki alanları kapalı mekânlarda yer almış, kent merkezinde bulunan şatolar, katedraller, manastırlar duvarlarla çevrilmiştir. Bu dönemde kente giriş kapıları, geçiş alanları, kiliseler, pazar yerleri kamusal alanları oluşturmuş; kilise kuleleri ve obeliskler ise, meydanların genel karakterini oluşturan öğeler olmuşlardır (Gökgür, 2008: 26).

Rönesans, Batı Kültürü'nün tüm alanlarında olduğu gibi mekân yaratma sorunsalına yaklaşımı açısından bir dönüm noktası sayılmaktadır. Rönesans hareketiyle birlikte, kent kültürünün yaşam alanlarının yeniden tanımlanması sonucunda, mimari yapıların insani özellikleri de tartışılır hale gelmiştir. Retorik (Söz Bilim) olarak kutsaldan uzaklaşmaya başlayan mimari yapılardaki heykel de kutsal mekânlarla olan bağını koparmaya başlamıştır. Mimari yapıdan giderek kopan heykel, fiziksel sınırlarının içine çekilerek kendi bağımsız anlam çerçevesini belirlemiştir. Din dışı ve mitolojik sahneler heykele konu olurken artık kentsel mekânın odağı durumuna gelmiştir. O döneme kadar mimari bir yapının içinde onun organik bir parçası olarak düşünülen heykel, bu ilişkiden koparak ilk kez kendi mekânını yaratmış ve dış mekâna açılmıştır (Karaaslan, 2005: 299).

Rönesans'ın Klasizmine karşı geliştirilmiş olan Manierizm yeni bir duygusallığı ve karmaşık, entelektüel bir estetik anlayışını ortaya koymuştur. Manierizmde Antikiteden gelen rasyonalist yaklaşım kısmen devam etmekle birlikte bu klasik karşıtı tavır içinde biçimsel özellikler "Oranların bozulması" ve "Çizgisel bir dönem" olarak kendini göstermiştir (Birol, 2006: 7).

Barok döneminde heykellerin, süsleme amacıyla yapılanlar ve tek başına bir eser olarak yapılanlar olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir. Rönesans

Dönemi'nde de görülen, bir dizi heykelin genellikle yapının çatı kısmına yerleştirilmesi olayı bu dönemde geleneksel bir üslup şeklini almış, bu durum bahçe duvarı ve köprü korkuluklarında da uygulanmaya başlamıştır (Karaaslan, 2005: 200).

"Barokla başlayıp 19.yy'a uzanan bir süreci kapsayan bu dönemde heykelin kamusal alandaki vazgeçilmezliği; kamusal-özel ayrımıyla birlikte heykelin mimari yapılardan meydanlara; özel alandan kamusal alana doğru kendisine yer edinmeye başlaması ve zamanla derleyici, toplayıcı özelliğiyle bir buluşma noktası yaratmış olmasıyla ilgilidir. 19.yy'da heykel artık kamusal alanlarda, halk arasında yer alan bir sanattır ve kent merkezlerinde kaidesi üzerinde yükselen anıtsal boyutlarıyla kendi mekânını, kendi sergileme alanını oluşturan bu heykeller estetik bir obje olmanın yanı sıra kimi zaman dini, kimi zaman ideolojik ya da sembolik amaçlarla meydanlarda baskın bir etkiye sahip olmaya başlamışlardır." (Kedik, 2011: 236).

Endüstri devrimi ile birlikte ortaya çıkan sosyo-ekonomik gelişmelerin dönemin sanat ortamını da etkilemesi ve bu alanda da önemli değişikliklere yol açması kaçınılmaz olmuştur. Bu dönemde sanatta çağın karakteristiği, görünen ve herkesçe bilinen şeyleri değil, görünmeyeni herkese, zaman ve yere göre değişeni, görünenin ötesini, soyut olanı yalın bir şekilde anlatmak olmuştur. Sanat dallarında ortaya çıkan bu değişim, Einstein'ın ünlü "Rölativite (Zamanda görecelik) Teorisi" ile ilişkilendirilir. Bu dönemde ortaya çıkan kübist resim akımında, aynı nesnenin farklı zamanlardaki görünümleri üst üste çizilerek zaman ve mekânın göreceliği ve değişkenliği vurgulanmış, geometrik formlar (küp, küre, koni, vb.) kullanılmıştır (Birol, 2006: 9).

II. Dünya Savaşı sırasında gerek hükümetler gerekse kamu kurumları, mesajlarını kamusal alanlara-topluma imgelerle, dolayısıyla sanatla iletmişlerdir. II. Dünya Savaşı sonrası fiziki yıkımlardan ötürü kent mekânları yeniden ele alınmak zorunda kalınmış ve bu durum kent yapılanmasının belli bir bilince kavuşmasını da beraberinde getirmiştir. Kamusal alanda yer alan sanat objelerinin kent mimarisi içerisinde önemi de oluşan bu ortamda değer kazanmıştır. Modern zamanın sanat merkezi olma amacı güden ve sanatın merkezini Avrupa'dan kendisine çekmeye

çalışan ABD, kamusal alanda özellikle modern sanat objelerini teşvik etmiştir (Çil, 2010: 15).

Neo Plastisizm (Yeni Plastikçilik) ya da De Stijl olarak bilinen yaklaşım, kübist resmin ilkeleriyle yakından ilişkili olmuştur. De Sitijl'de mimari tasarımı bazı kurallarla düzenlemek amaçlanmış ve bu yaklaşım "Yeni Mimarlık" olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan ve özünde modern öncesi dönemin anlayışına karşı tepki barındıran diğer önemli yaklaşımlar, Fütürizm ve Konstrüktivizm olmuştur. Üsluplar, tarihsel süreklilik ve süsleme yadsınarak mimari biçimlenmede çağdaş formların kullanılması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu yaklaşımda zamanın akışının mekânın da sürekli akışını, dinamizmini, farklı kotlarda diğer mekânlarla çakışmasını gerektirdiği vurgulanmıştır. Konutu büyük bir makine, asansörleri yapı yüzeyindeki dev solucanlar gibi gören, trafiği ise farklı kotlarda metal malzemeden düzenlenmiş yaya yolları ve yürüyen merdivenlerle çözmeyi öneren Fütürizm, modern sanat ve mimarlık anlayışına farklı, ilerici bir boyut kazandırmıştır (Birol, 2006: 11).

Konstrüktivizm ise, Fütürizmde olduğu gibi sanatta taklitçiliği reddeden, sanatsal üretimde çağın karakteristiği olan zaman ve mekân kavramlarının ön plana çıkartılmasını savunan ve sanatın gündelik yaşam ile bütünleşmesini öngören bir tavır olmuştur. Fütürizm ve Konstrüktivizm akımları, yaygın uygulama alanı bulamamalarına karşın, sanata ve mimariye farklı bir bakış açısı getirmeleri bakımından önem taşımışlardır (Birol, 2006: 12).

"Modernizmin yeni yaşam alanlarında heykel ve kamusal alan/kentsel alan ilişkisi farklı anlamlar ve sorunlar içererek gelişmiştir." (Kedik, 2011: 237). Mekânsal süreksizliklerin yapısı sermaye tarafından belirlenmiş; sermaye, mekânın bu özelliğini kullanarak, kendi karlılığını arttıracak yeni düzenlemeler ve tanımlamalar yapmıştır (Karakurt, 2006: 11).

Modern kent, modernleşmenin gereği olarak değiştirdiği işlevini, sanatsal açıdan da yeni sayılacak, müze, galeri, vb. mekânlarda konumlandırılmış anıtlarla donatırken korumacılığa karşı yeni bir korumacılık ve eski karşısında varoluş ya da

direnmeyi de beraberinde getirmiştir. Sanatın hep gelenekle, geleneğin ve direnişin mekânları sayılan kentlerle, kamusal alanlarla doğrudan ilişkisi olmuş, hem sanatçı, hem alımlayıcı değerlendirme ölçütlerini bu tarih ve mekâna bağlı olarak sürdürmüştür (Altıntaş ve Erili, 2005: 66).

Toplumlar için kamusal alanda sanat yapıtı sosyal ve kültürel bir gösterge, sanat yapıtlarının kavramsal yapısı çerçevesinde kamu alanları en uygun teşhir mekânları olmuş, Avrupa'nın büyük kentlerinde kamusal alanlar, çağdaş sanatçılar tarafından işlevsel bir sanat platformu olarak kullanılmıştır. Günümüzde büyük etkiler oluşturabilen kamusal alanda sanat yapıtının başarısı, estetik ve plastik geleneklere yaslanarak aynı zamanda bu geleneklere karşı koyabilme cesaretinden kaynaklanmaktadır. XX. yy'ın ikinci yarısından itibaren çağdaş sanatta, teknolojinin hızlı gelişimiyle pek çok disiplinin bir anda ortaya çıktığını görülmektedir. Günümüz kamusal alanında heykel yeni açılımlara girerken, heykel dışında pek çok yeni plastik uygulamalar da toplumun görsel tüketimine sunulmuştur. Kamusal alan yapıtının anlık teşhiri, gösteri sanatlarının kavramsallığıyla bütünleşerek, performanslar, ışık ve lazer gösterileri, geçici enstalâsyonlar gibi pek çok disiplinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Bulat vd., 2014: 454).

Diğer bir yandan Ali Akay; kamusal alandaki farklılaşma sürecine estetik rejimlerin değişmesinin de dâhil edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Pentür'ün (resim) özel mekâna, heykellerin kamusal mekâna nasıl yerleştirileceği ilkesinin yerine yeni bir anlayış gelmiştir. Enstalasyonlar, billboardlar, fotoğraflar, ışıklı yazıların heykel anlayışının yerine yerleşmesi, kamusal alanlardaki işlerin estetik rejimlerinin değişmiş olduğunu göstermektedir (Akay, 2007: 105).

Günümüzde büyük etkiler oluşturabilen kamusal alanda sanat yapıtının başarısı, estetik ve plastik geleneklere yaslanarak aynı zamanda bu geleneklere karşı koyabilme cesaretinden kaynaklanmaktadır. Güncel sanat pratiklerinin; yapıtın da izleyicinin de biçimsel olarak bir araya gelme alanı olarak kamusal alanda; maddi niteliklerden arındığını ve genişletildiğini görmek mümkündür. Toplumlar için kamusal alanda sanat yapıtı sosyal ve kültürel bir gösterge olmuş, çağdaş sanatçılar tarafından kamusal alamlar işlevsel bir sanat platformu olarak kullanılmıştır. Klasik

ve alışılagelmiş estetik geleneklerin bu noktada güncel sanatçılar için uyulması gereken kurallardan öteye geçerek yapıtlarını üretmek için kavramsal bir çıkış noktası olmuştur (Altıntaş ve Erili, 2005: 69).

3.1.3. Kamusal Alanda Heykel Çevre İlişkisi

Tarihin her döneminde heykel, farklı amaçlarla oluşturulmuş, farklı biçimlerde yer almış, önemli işlevler üstlenmiştir. Kentsel mekânlarda görsel duyum zenginliği oluşturma, insanları bir araya getirerek kaynaştırma, işaretleme, yönlendirme gibi işlevlerle heykel sanatı, kentsel yaşamı ve açık alana yerleştirilen yapıtlarla kentin belleğini biçimlemiştir. Üç boyutlu yapıtlar; mimari ve kamusal yapıtlar içerisinde ele alınmış, kamusal heykeller genellikle anıtsal heykel çalışmaları olarak karşımıza çıkmıştır. Toplumsal olarak heykelin taşıdığı bilincin, enerjinin kuşaklara aktarılması, toplumsal genetik dokuya olumlu katkı kaygısı taşımıştır (Bulat vd., 2014).

Uzayın insan eliyle sınırlanmış parçası olarak tanımlayabileceğimiz mekân kavramı heykelle girdiği ilişki açısından incelendiğinde iki yönüyle önemlidir; Bunlardan birincisi, içerisinde belirli eylemlerin yer aldığı fiziksel çevre parçalarıdır. Bu yönüyle mekân maddeseldir, çevresindeki nesnel öğelerle ilişki içerisindedir. Mekânın diğer özelliği öznel öğelerle olan ilişkisidir. Öznel öğeler bulundukları mekâna özne tarafından katılırlar ve varlıkları öznenin varlığına bağlıdır. Mekân bu yönüyle insanı sadece maddi varlığı ile içinde barındıran bir yer değil aynı zamanda onun duygu-düşünce ve değer yargılarıyla anlam kazanan bir olgudur (Karaaslan, 2005: 209).

Heykel uygulamalarında mekânsal kriterler ele alınarak yapılan çalışmaları Robert Irwin dört grupta toplamaktadır. Bunlar;

Baskın Heykel; sanatçının bireysel inisiyatifi ile oluşturduğu belli bir mekân için yapılmadığından dolayı da farklı yerlere yerleştirilebilir özelliklere sahip olan,

Mekâna Adapte Edilen Heykel; Belli bir mekân için üretilmemekle birlikte, ölçek, renk, doku ve kütleyi içeren görsel etkileşime bağlı unsurlar anlamında belli bir yere tâbi olarak üretilen, mekânı tasarlayanların isteği doğrultusunda yerleştirilen,

Mekân İçin Özel Olarak Yapılmış Heykel; yerleştirileceği mekânın fiziksel, kültürel, sosyal ve tarihsel özellikleri değerlendirilerek üretilen, çevreye, o yerin biçimsel ve tarihsel referansları mekânsal sisteme doğrudan dâhil olacak şekilde üretilen,

Önceden Belirlenmiş Mekânda Heykel; mekânın çevresel özelliklerinin belirleyici olduğu, mimari ile heykelin kentsel tasarım disiplini (peyzaj tasarımı, kent mimarisi vb.)içinde bir arada temellendiği şekilde üretilen; olarak sınıflanmaktadır (Yüksel, 2011: 50).

Heykel ve çevre ilişkisi; koşullara, isteklere, malzemenin niteliğine göre tasarım ilkeleri ile çeşitli birleşimleri sonucu oluşmakta ve kompoze edilmektedir. Tasarım öğelerini oluşturmada ise;

Ritim; mekân içinde yer alan biçim bakımından benzer nesnelerin veya grupların birbirlerini ahenkli bir biçimde izlemesi,

Zıtlık; görselliğiyle ön planda olan nesnelerin eşit dağılımlarını ifade eden denge; tasarımda yer alan nesnelerin karşıt olma, ortak ya da benzer niteliklerinin bulunmaması durumunu,

Uyum; tasarımda, aynı ya da benzer renk, biçim, ölçü ya da dokudaki objelerin tekrarı ile bir veya daha fazla bileşenin baskın unsur olarak kullanılması,

Egemenlik; tasarımda yer alan objelerin ya da grubunun, tasarım öğeleri açısından diğer objelere ya da grubuna göre üstünlük sağlaması,

Birlik; tasarımda kullanılan objelerin bulunduğu mekân ile dengeli bir bütünlük oluşturması,

Hiyerarşik yapı; tasarım öğelerini eşit ya da benzer bir düzende sıralanması gibi tasarım ilkelerinden yararlanılmaktadır (Karaaslan, 2005: 205).

Yaşamdan beslenen sanat, yaşama paralel olarak değişmiştir. Sanatçı; durağan, kuralcı yapının dışında, teknolojik gelişimin getirdiği yeni ifade biçimleri ile sanatı ve

estetiği alternatif kavramlar yaratarak farklı yorumlamıştır. Sanat yapıtının kamusal alanlarda bireysel mekânlarımıza kıyasla çok daha etkin bir tüketim sürecine girmesi ile birlikte sanatçının yeri de bu farklı anlayışlarla birebir ilişkili olmuştur (Altıntaş ve Erili, 2005: 68).

Süreç içerisinde kendi mekânını yaratabilen, izleyicinin ve kendisinin devingenliğine bağlı olarak değişen, yeni mekân yaşantıları oluşturabilen heykel, yaşamın içine katılarak onunla ilişkiler kurmuştur. Özellikle boyutların mimariye eşdeğer ölçüde büyümesiyle mekânı ve çevresini karakterize eden, fiziki çevresini zorlayan, aşan ve bu anlamda içinde bulunduğu mekâna estetik ve düşünsel bir boyut kazandırmanın yanında kollektif yaşamı düzenlemeyi de amaçlayan bir anlayış gelişmiştir. Mekân yaratma sorununa yönelik başka bir anlayış da çevresel sanat çabaları olmuş, bu kaygı kent sınırlarını aşıp uçsuz bucaksız arazi parçalarında gerçekleşebilen bir ölçeğe dek uzanabilmiştir. Land Art anlayışı içerisinde sanatçılar, geniş doğa parçaları üzerinde büyük çaplı değiştirmeler, müdahalelerle, doğal mekâna yeni bir anlam ve kimlik kazandırma çabası içerisine girmişlerdir (Karaaslan, 2005: 294).

3.2. EXPO 2016 Antalya Alanında Bulunan Sanatsal Proje ve Uygulamalar

Expo'lar başlangıcından günümüze kadar olan gelişim süreci içerisinde mekân tasarımında karakteristik özelliklerini kazanmış, bu özellikler BIE kanunları ile ev sahibi ülkeler için mekân uygulamalarında zorunlu hale gelmiştir.

EXPO yapma hakkını kazanan ülke; BIE kanunları çerçevesinde hazırlanan, "Sergi Kuralları" ile taahhütlerini bildirmek, "Master Plan" ile projede yer alan unsurları sunmak, "Tama Kılavuzu" ile tasarımlarda dikkate alınması gereken öğeleri belirleme yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır.

EXPO 2016 Antalya alanında da Expo Tepesi, Expo Kulesi, Expo Ormanı, Expo Gölü, Expo Meydanı, Kır Aktivite Alanı gibi çeşitli bölgeler için; "Sürdürülebilirlik", "Biyoçeşitlilik", "Tarih" ve "Yeşil Şehir" alt temaları konularında sanatsal öğeler tamamlayıcı unsurlar olarak, BIE kanunlarında olduğu gibi yer almıştır.

3.2.1. EXPO 2016 Antalya Alanı Sanatsal Çalışmaları Tasarım Kriterleri

EXPO 2016 Antalya Organizasyonu BIE ve AIPH kuralları çerçevesinde şekillenmiştir. Adaylık başvuru sürecinde hazırlanan ve taahhütleri içeren "BIE Sergi Kuralları" kapsamında EXPO 2016 Antalya Kanunu çıkarılmıştır. Kanun ile "Çiçek ve Çocuk" temalı EXPO 2016 Antalya Tescilli Evrensel Botanik Sergisinin etkinliklerinin planlanması, düzenlenmesi, yönetilmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Uygulama kararları; EXPO 2016 Antalya'nın hazırlığı, düzenlenmesi ve sonuçlandırılması ile ilgili her türlü iş ve işlemlerde yetkili olan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Başkanlığındaki Yönetim Kurulu tarafından verilmektedir. Yönetim kurulu kararları EXPO 2016 Antalya Ajansı Genel Sekreterliği tarafından uygulanmaktadır (Resmi Gazete, 10.10.2012).

EXPO 2016 Antalya alanında bulunan proje uygulamaları, Genel Sekreterlik tarafından "Sanatsal Çalışmalar" adı ile ihale yapılarak ve münferit alımlar ile sağlanmıştır. (Münferit alımlar: Likya Lahdi, Mozaik Panolar, Seramik Şakayıklar uygulamaları) (Expo Ajansı, 2016).

EXPO 2016 Antalya alnında yer alan sanatsal çalışmalar;

1. Tema alanlarına göre projelendirilmiş heykeller, kabartmalar ve arazi sanatı uygulamaları,

2. "Çocuk Gözüyle Expo 2016 Antalya" projesi kapsamında çocukların resimleri esas alınarak yapılan heykeller;

3. Tarih ve Biyolojik Çeşitliliği anlatan Bitki heykelleri,

olarak sınıflandırılmıştır.

3.2.2. Tema Alanlarına Göre Projelendirilmiş Heykeller, Kabartmalar Ve Arazi Sanatı Uygulamaları

EXPO 2016 Antalya mimari projesinde belirlenen Expo Tepesi, Expo Ormanı, Expo Gölü, Expo Meydanı gibi bölgeler ile Expo serası, Kongre binası, Bilim Ve

Teknoloji Merkezi, Expo Değirmeni gibi sergi alanında bulunan yapısal öğelerin tema ile ilişkisini pekiştirmek için yapılan sanatsal uygulamalarda; sürdürülebilirlik, yeşil şehirler, tarih, biyoçeşitlilik alt temaları ile mekânsal ve mimari kriterler dikkate alınmıştır.

3.2.2.1. Heykeller

3.2.2.1.1. Kibele Senfoni Orkestrası

Expo meydanı için tasarlanan grup heykel de; müzik ve bereket kavramları, kompozisyonda, Tanrıça Kibele ile senfoni orkestrasındaki enstrümanların bir arada kullanılarak stilize edilmesinden oluşmaktadır.

Senfoni Orkestrası, EXPO 2016 Antalya genel tasarım ilkelerinde yer alan "Tasarımlarda kütlesel uygulamalardan kaçınma zorunluluğu" dan dolayı, kompozisyonun ölçeklendirilmesinde, insan ölçüleri kriter olarak alınmıştır. Yarım daire şeklindeki dizilimde, her açıdan gelen farklı ışık, heykelde renk çeşitliliğini sağlamaktadır. Kompozisyonda Tanrıça Kibele'nin çoğulculuğu, doğurganlığı, tarımdaki bereketi yer almaktadır.

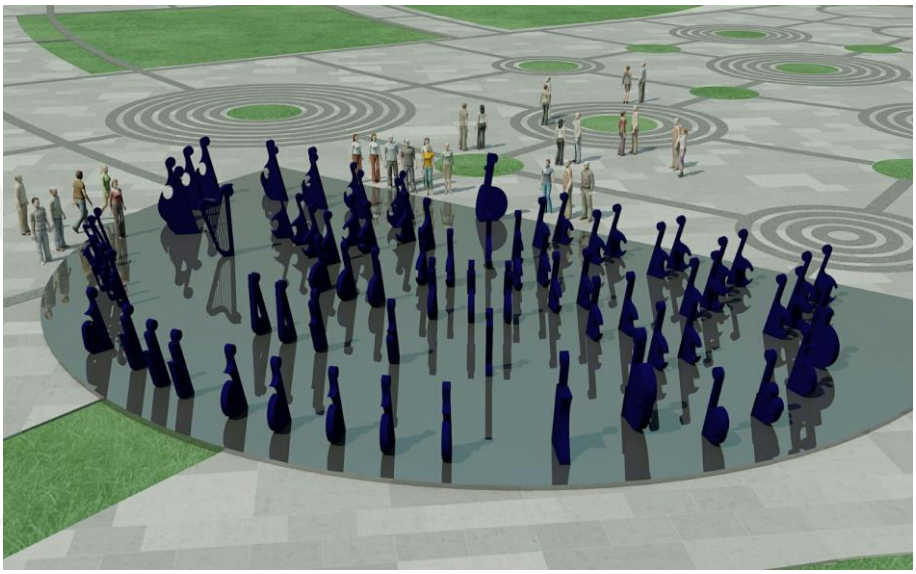
Anadolu'da M.Ö. 6.000 den itibaren farklı kültürler tarafından benimsenen Ana Tanrıça; Kubaba, Kybebe, Kubile, Matar Kubile, Nana, Marienna, Dindymene, Sipylene gibi isimlerle temsil edilmektedir (Oral, 2014: 157). Çok tanrılı din inanışının yaygın olduğu Eskiçağ toplumlarında "Doğa Tanrıçası" olarak kabul edilmiştir. Magna Mater olarak tanımlanan Büyük Ana Tanrıça inanışı daha sonraki kültürel süreçte özellikle Friglerde Kybele olarak bilinmektedir. Bereket, bolluk, verimlilik ve doğurganlık sembolü olarak görülen Ana Tanrıça tasvirlerine Hitit, Frig, Urartu, Yunan ve Roma kültürlerinde de rastlamak mümkündür (Oral, 2014: 154).

Müzik aletlerinin gerçek büyüklükleri dikkate alınarak, korna, zil, flüt, keman, trompet, timpani, basklarnet, klarnet, pikolo, trombon, trompet figürleri 150 cm; tuba, kontrbas, basson, 175 cm; çello, davul, arp, piyano, marimba ve şef figürleri 200 cm ölçülerinde uygulanmışlardır. Paslanmaz çelik kullanılarak yapılan uygulama,

yaklaşık 450 m^2 alanda, senfoni orkestrası yerleşim düzenine göre konumlandırılmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. San. Tic. Ltd. Şti. ve Altınpusula Rek. Org. Tur. İnş. San.Tic.Ltd.Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.1. Senfoni Orkestrası Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.2. 30mx15mx2m Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

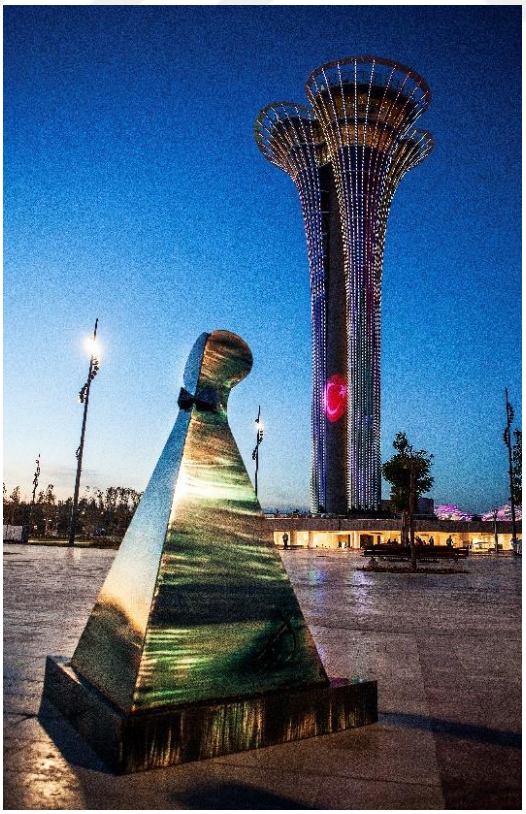
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.3. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.4. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Keçecioğlu, 2016).

Şekil.3.5. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.6. Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

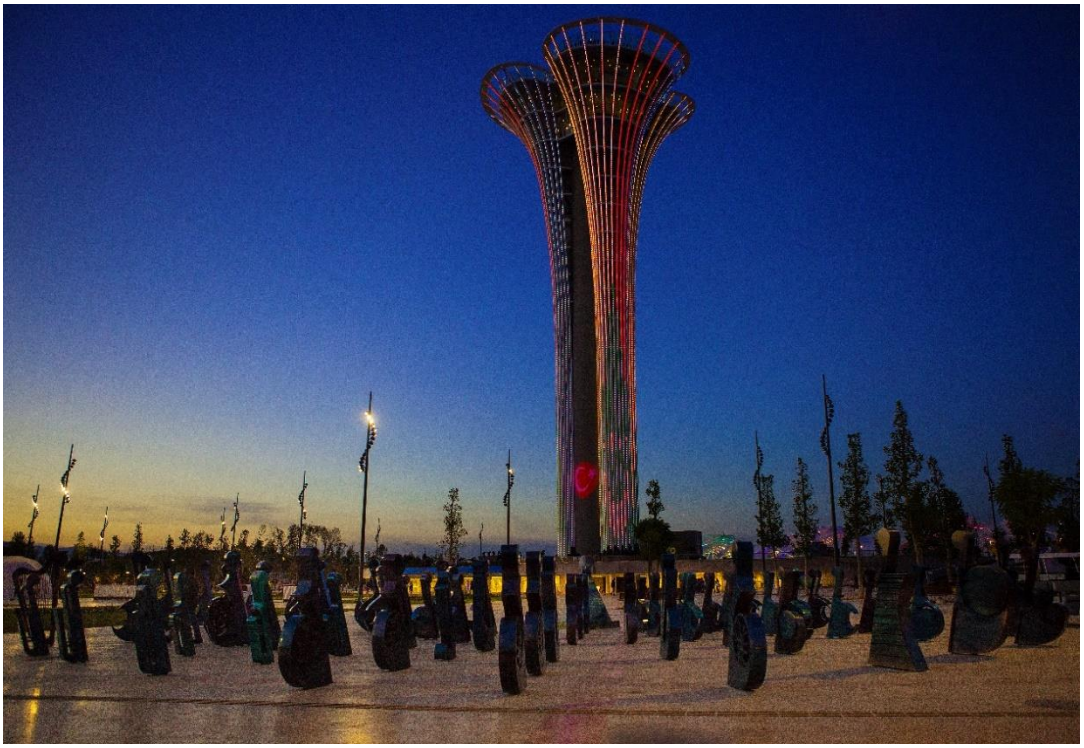
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.7. 30mx15mx2m Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.8. 30mx15mx2m Senfoni Orkestrası, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Keçecioğlu, 2016).

3.2.2.1.2. Parçalanmış Resim Tasarımları

Düzlem ve hacim ilişkisinin vurgulandığı kompozisyonlarda, yüzeyde yer alan görüntünün yakın-uzak illüzyonu, farklı bakış açılarına göre değişim göstermekte ve etrafında izleyicinin dönmesini amaç edinmektedir. Optik yanılsamanın kullanılması, şaşırtma ve yeni sorgu olanakları yaratılmasını oluşturma çabasından hareketle uygulanmıştır. İzleyici yapıta yaklaştığında kendini resmin içinde görmekte ve yüzeydeki kompozisyona dâhil olmaktadır. Expo alanının gece ziyaretçilerine eğlence, cazibe ve keşif olanağı sunma düşüncesi, parçalanmış birimlerdeki derinlik algısının devamlılığı ile elde edilmeye çalışılmıştır. Expo Kongre Merkezi önünde bulunan park ve yaya dolaşım alanı için yapılan uygulamada, sanat ve oyun düşüncesi ile izleyicinin rastlantısal olarak değişen görüntüleri yakalama olanağı sağlanmak istenmiştir. Krizantem ve Portakal Ağacı adlı yapıtların uygulanmasında görüntüler pileksi ayna üzerine dijital baskı yapılarak, çelik konstrüksiyon üzerine monte edilmiştir. Uygulamanın ölçüleri 200cmx200cmx200cm dir. Parçalanmış Resim serisinin üçüncü çalışmasında diğer uygulamalardan farklı olarak ayna kullanmak yerine, resim yüzeyi deforme edilmiştir. Diğer iki çalışmada aynanın yarattığı optik yanılsama yerine yüzeyde ve hacimde gerçekleşen geometrik kırılmalar, deforme edilerek verilmiştir. 200cmx200cmx100cm ölçülerindeki eserde, tabloların ayna Pileksi üzerine dijital baskıları çelik konstrüksiyon üzerine monte edilmiştir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. San. Tic. Ltd. Şti. ve Altınpusula Rek. Org. Tur. İnş. San.Tic.Ltd.Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.9. Parçalanmış Resim Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.10. Krizantem, 150cmx150cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2009

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.11. Krizantem, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.12. Krizantem, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.13. Krizantem, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Keçecioğlu, 2016).

Şekil.3.14. Portakal Ağacı-1, 140cmx140cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.15. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.16. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

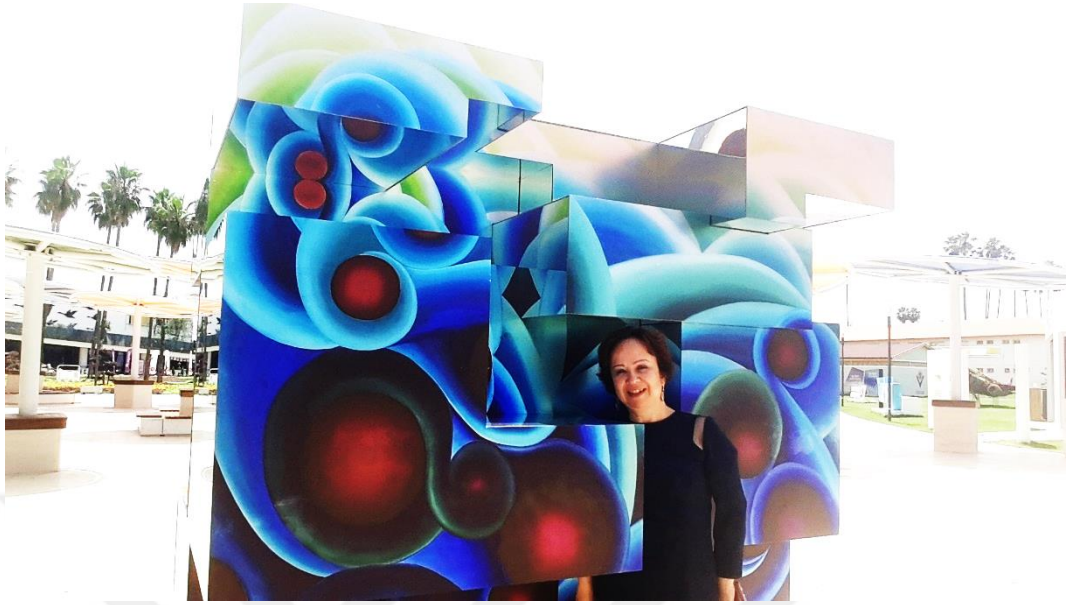
Kaynak: (Keçecioğlu, 2016).

Şekil.3.17. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.18. Portakal Ağacı-1, 200cmx200cmx200cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.19. Portakal Ağacı-2, 150cmx150cm, Yağlı Boya, Ş.Özkan, 2013

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.20. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.21. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.22. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Keçecioğlu, 2016).

Şekil.3.23. Portakal Ağacı-2, 200cmx200cmx100cm, Pileksi Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.3. Güneş Kursu Heykeli

Anadolu medeniyetleri anlatılırken ve/veya yansıtılırken sıklıkla kullanılan Hitit Medeniyetine ait Güneş Kursunun, Cumhuriyet dönemi sonrası Türkiye'nin katıldığı Expo'ların genelinde plastik anlatım dilinde tercih edilen bir sembol olduğu gözlenmektedir. Anadolu coğrafyasında, Güneş Kursunun evrensel ve tematik değeri ile simgesel olarak önemli bir yer tutması bunun nedeni olarak değerlendirilebilir.

Expo 2016 Antalya bünyesinde yer alan Güneş Kursu heykeli de, cepheden iki boyutlu algılanırken; yakınlaştıkça ve etrafında dönüldükçe görünümü değişen ve farklı görüntüler elde edilen bir uygulamadır. Heykelde yer alan boşlukların ritmik olarak devam etmesi tasarımda farklı cephelerden aynı görüntünün yakalanmasını sağlamaktadır. Expo Değirmeninden gelen suyun Expo Gölü ile birleştiği alan için uygulanan tasarımda suyun getirdiği bereket sembolize edilmiştir. Paslanmaz çelik malzeme kullanılarak uygulanan çalışma 200cmx200cmx200cm ölçülerindedir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır

Şekil.3.24. Güneş Kursu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.25. Güneş Kursu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.26. Güneş Kursu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.4. Elma Kurdu

Elma kurdu içinde bulunduğu meyvenin kimyasal madde içermediğinin bir kanıtı olarak kabul edilirken, besin zincirinin, yani yaşamın devamı için elma kurtlarının da yaşaması gerekmektedir.

Elma Kurdu isimli uygulamada, canlılar ve besin zincirine gönderme yapılırken, elma kurdunun gerekliliği, varlığı ile yaşam döngüsünün parçası olduğu vurgulanmıştır. Kompozisyonun temelinde yer alan boşluk-doluluk ve birim tekrarları ile bütünde yer alan kırılmalar bütünleştirilerek farklı algıların yakalanması amaçlanmıştır. Paslanmaz çelik malzeme kullanılarak uygulanan çalışma 200cmx200cmx200cm ölçülerindedir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.27. Elma Kurdu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.28. Elma Kurdu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.29. Elma Kurdu, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.5. Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Logo Heykeli

EXPO 2016 Antalya organizasyonu: Türkiye'nin ve dünya pazarlarının ihtiyacı olan güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişe bilirliği gerçekleştirmek, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak, kırsal alanda yaşam standardını yükseltmek amacıyla politika belirlemek ve uygulamak misyonuna sahip olan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde yürütülmektedir.

Expo'ların organizasyon gücünün göstergesi olması sebebi ile organizasyon sahibi kurumun Expo'larda gösterimi farklı çeşitlerde olmaktadır. Bir çok Expoda buna özel bir önem verilmektedir. EXPO 2016 Antalya Organizatörü olarak Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ev sahipliği, bakanlığın logosunun üç boyutlu tasarım ile nesnelleştirilmesidir.

Protokol girişi için yapılan çalışma ile gıda ve tarım alanında; üretici ve tüketici memnuniyetini en üst düzeyde sağlamak, Türkiye'yi bölgesinde lider, dünyada küresel aktör haline getirmek vizyonuna sahip Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı, logosu ile temsil edilmiştir. Paslanmaz çelik malzeme ile uygulanan çalışma 200cmx200cmx200cm ölçülerindedir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad.ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.30. GTHB Logosu

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.31. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.32. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.33. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Keçecioğlu, 2016).

Şekil.3.34. GTHB Logo Heykeli, 200cmx200cmx200cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.6. Elma, Nar, Portakal Üçlemeleri

Elma, Nar, Portakal Heykelleri, EXPO 2016 Antalya organizasyonun başladığı günden itibaren, doğal peyzajın sürekliliğini sağlayan, ekosistemini koruyan, geliştiren "Çocuk ve Çiçek" temasını mekânsal bir anlatım dili içerisinde tanımlayan, bitkileri özellikleri doğrultusunda öğretme ve sevdirme amacına hizmet etmesi için tasarlanmıştır. Bu grup heykeller EXPO 2016 Antalya alanının farklı bölgelerinde yer almaktadır.

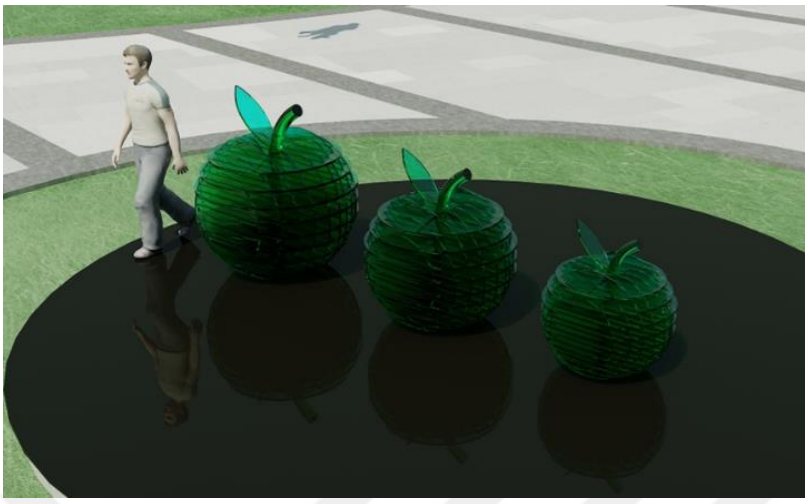
Üç Elma:

25 türü ve 6.000 kadar çeşidi ile dünyada en çok türü olan, en çok yetiştirilen ve en çok yenen meyve olan elmanın, yeryüzüne Orta Asya'dan yayıldığı, Altay ve Kafkas kökenli olduğu bilinmektedir. Türkiye'de, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'nun sıcak ve kurak yerlerinde 800 m'den daha yukarı kesimlerde bulunmakta, yaklaşık 460 türü yetişmektedir. İlkbaharda açan açık pembe renkli çiçekleri yabani gülü hatırlatmaktadır. Bu çiçekler yaz boyunca olgunlaşıp eylülden başlayarak elmanın meyvesini vermektedir (Kaygısız, 2004). Kültürümüzde geniş bir yere sahip olan elma; şifa kaynağı olarak değerlendirilmiş, verimliliğin, ebedîliğin, gençliğin, güzelliğin, kuvvetin, sağlığın, sevginin, inancın sembolü olarak kabul edilmiştir. Elma efsanelerde, halk hikâyelerinde, masallarda, gelenek ve inanışlarda yüzyıllardır yaşamıştır.

Üç Elma heykeli Expo Serası için tasarlanmış ve ülkemizdeki çeşitliliği göstermek amaçlanmıştır. Kompozisyonun bütününde yer alan boşluk ve doluluk ilişkisi, kullanılan malzemenin saydamlığı ile birlikte, ışık dağılımında farklı açılardan değişik algılama biçimleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Modülü oluşturan parçaların (Birimler) birleştirilmesi ile bütünlük oluşturulması amaçlanmıştır. Pileksi malzeme kullanılarak uygulanan elma biçimleri, 120 cm, 100 cm ve 80 cm olmak üzere üç farklı yükseklik ölçüsünde biçimlendirilmiştir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad. ve Altınpusula Rek. Org. Tur. İnş. San.Tic.Ltd.Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.35. Üç Elma Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.36. Üç Elma, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.37. Üç Elma, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

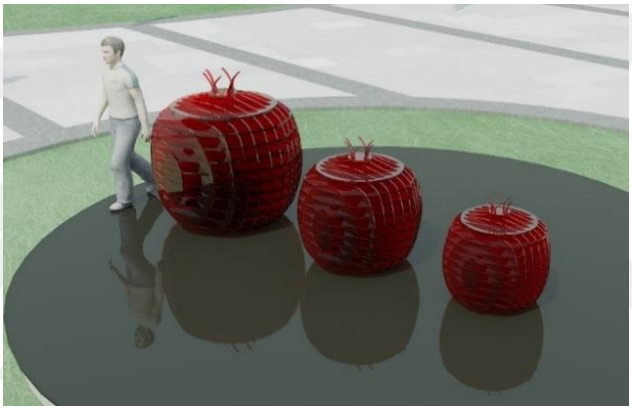
Kaynak: (Özkan, 2016).

Üç Nar;

Çalışma, narın bereketi, insan sağlığı üzerindeki yararı ve söylencelerdeki önemini vurgulamak amacıyla Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi için tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Üç Nar heykel çalışması üçleme serisinin ikincisidir. Pileksi malzeme kullanılarak uygulanan nar biçimleri, 120 cm, 100 cm ve 80 cm olmak üzere üç farklı yükseklik ölçüsünde biçimlendirilmiştir.

Şekil.3.38. Üç Nar Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.39. Üç Nar, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.40. Üç Nar, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.41. Üç Nar, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

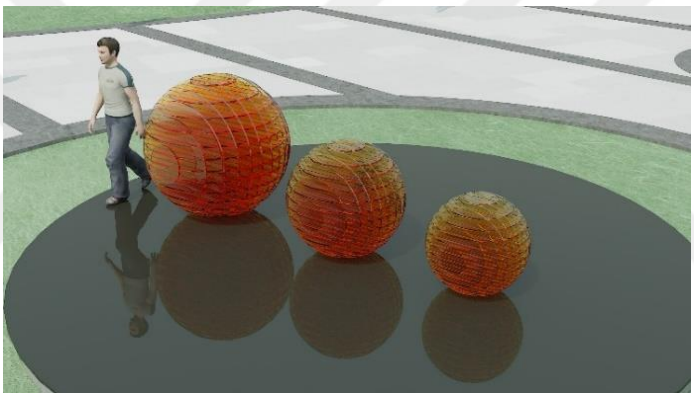

Kaynak: (Özkan, 2016).

Üç Portakal;

Narenciye cenneti olan Antalyanın simgesi olarak Portakal genel bir kabul görmektedir. İpek yolunun Anadolu'dan geçtiği dönemlerde Hindistan'dan gelen Portakal ülkemizde en yaygın olarak Akdeniz Bölgesinde yetişmektedir. Yedi Bölge Evleri bölümü için yapılan tasarım Antalya evinin yanında sergilenmiştir. Üçleme serisinin üçüncü çalışması olan Üç Portakal heykel uygulamasının tekniği diğer grup çalışmalarında olduğu gibidir. Pileksi malzeme kullanılarak uygulanan portakal biçimleri, 120 cm, 100 cm ve 80 cm olmak üzere üç farklı yükseklik ölçüsünde biçimlendirilmiştir.

Şekil.3.42. Üç Portakal Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.43. Üç Portakal, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.44. Üç Portakal, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.45. Üç Portakal, 500cmx300cmx150cm, Pileksi, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.7. Expo Gölü Balıkları

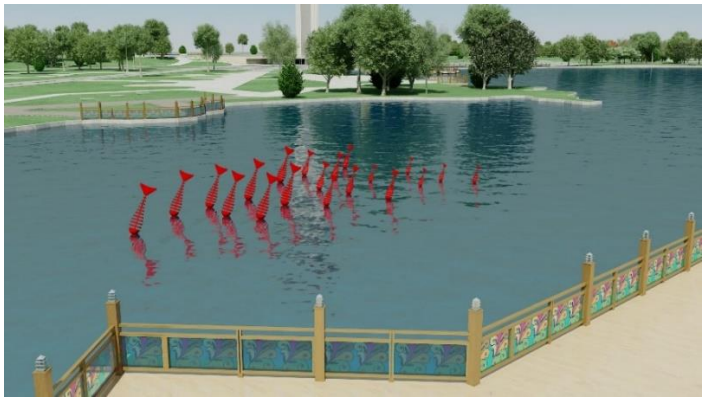
Expo alan kriterleri içerisinde yer alan Expo Gölü şartı, alana hareket katması ve zenginleştirmesinden dolayı Expo'larda en büyük alanları kaplamaktadır. Expo Gölü Balıkları, su ve ışık gösterilerinin yer aldığı gölde şakayık terasının hemen yanında yer almaktadır. Renk, biçim kurgusu ile içerisinde bulunduğu bölgeye hareketlenme getirmiştir. Kompozisyonda rüzgârın yarattığı doğal hareket ile oluşan dalgalanmanın getirdiği rastlantısal salınım, gölün yüzeyinde yatayda ve dikeyde farklı görünümlere yol açmaktadır.

Kinetik heykel, hareketiyle seyirciye hareketin mahiyetini açıklayabilir. Ama sadece hareket, insanlara açılmıyor, erişilemiyorsa, ait olduğu nesneyi sadece bir nesne yapar. Kinetik yapıtlar seyirciye çevre ile ilişkili yaşantı vermelidir. Seyirci ile çevre arasında sibernetik bir alışveriş yoksa sadece hareketli nesneler gösterisi bir kinetik panayır olacaktır. Gerçek kinetik yapıt gösteri ile, sergi ile yetinmez, çevresel çapta olmalıdır… Evren yaşantısına paralel bir yaşantı yaratılmalıdır. Seyircinin etrafının içinden seçme yaptığı, tepki gösterdiği etkilediği fenomenler almalıdır (Ögel, 1977: 37).

12 adet balık figüründen oluşan çalışmada her bir figürün yüksekliği 2 metredir. Tasarımın uygulaması polyester döküm tekniği ile yapılmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır

Şekil.3.46. Expo Gölü Balıkları Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.47. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik

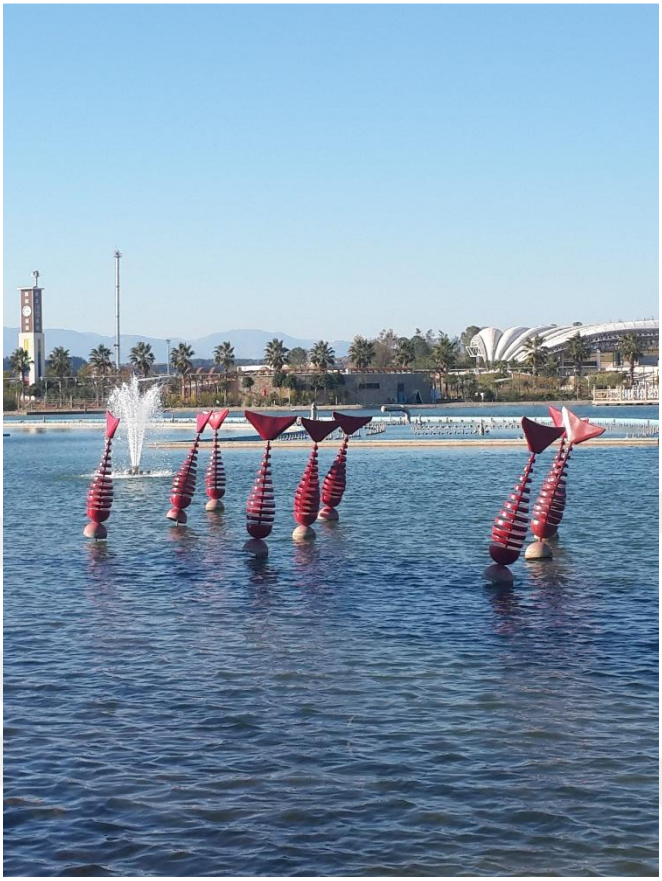
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.48. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.49. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.50. Expo Gölü Balıkları, 50cmx60cmx200cm, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.8. Yönlendirme Figürleri

EXPO 2016 Antalya alanında bulunan tuvaletlere ziyaretçileri yönlendirmek için kadın ve erkek figürleri ağaç formundan hareket edilerek tasarlanmıştır.

Kadınlar için tanımlanan bölümde; toka imgesi, erkekler için tanımlanan bölümde ise; papyon imgesi kullanılmıştır. 2 metre boyundaki figürler, paslanmaz çelikten yapılmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad. ve Altınpusula Rek. Org. Tur. İnş. San.Tic.Ltd.Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.51. Yönlendirme Figürü, 200cmx130cmx5cm, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.9. Likya Lahdi Replikası

EXPO 2016 Antalya Mimarı Halime Şenol tarafından Antalya Körfezi baz alınarak yapılan projede, Expo Gölü, Antalya Körfezi şekil ve ölçeğinde bulunmaktadır. Ülkemiz 'in ve Antalya'nın tarihi mirasının bir parçası olan "Kekova Lahdi" Expo Gölünde körfezdeki yerinde bulunmaktadır. Teknik bir ekip ve bilimsel metotlarla yapılan çalışmada arkeolojik rapor Prof. Dr. Burhan Varkıvanç tarafından hazırlanmıştır.

Klasik Dönem 'den itibaren üretimine başlanan ve kapak formu nedeniyle "Semerdamlı Lahit" olarak adlandırılan gruba ait olan lahit, içine definin gerçekleştirildiği yalın bir tekne ile bunun üzerindeki kapaktan oluşmaktadır. Bu tür lahitler Likya Bölgesi'ndeki mezar sanatının özgün bir ürünüdür ve yalnızca bu bölgeye hastır. Likya uygarlığı dönemi yapılan Simena Lahdi, yalınlığına karşın su içindeki konumu ve bölgenin doğal ve arkeolojik değerleri ile Türkiye'nin, hatta ötesinin en tanınan ve resmedilen lahitlerinden biridir. Lahit bu özellikleri ile Ülkemiz yanında Kekova Bölgesi'nin tanıtımında büyük rol oynamaktadır.

Şekil.3.52. Likya Lahdi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Uygulamada Finike bölgesinden çıkarılan Limra taşı kullanılmış ve mevcut ölçülerine sadık kalınmıştır. Lahdin form, teknik, yüzey ve dekoratif özellikleri yanında zaman, doğal etkenler ve insan kaynaklı tahribatları uygulama yapılırken aslına uygun biçimde replikaya yansıtılmıştır. Proje uygulaması, heykeltıraş Yrd. Doç. Hanife Yüksel ve ekibi tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.53. Likya Lahdi Replikası,228x229x135 cm, Limra

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.54. Likya Lahdi Replikası,228x229x135 cm, Limra

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.1.10. Ahşap Figür Heykel Grubu

Günümüzde sürdürülebilirlik ana başlığı altında en sık ele alınan konular çevre ve ekolojidir. Bunlarla bağlantılı olarak küresel ısınma ile doğal kaynakların azalması da dünya gündeminde ön sıralarda yer alan sorunları oluşturmaktadır.

Sürdürülebilir sanat çalışmaları kapsamında geri dönüşüm malzemeleri ve atıkların kullanılması çevre hassasiyeti olarak yer almaktadır.

Ahşap Figür Heykel Grubu, Sel ve dere sularıyla denize sürüklenen ağaç dallarından oluşturulmuştur. Uygulamada at, eşek, kartal, geyik gibi hayvan figürleri betimlenmiştir.

Proje ve Tasarım; Durul Bakan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Durul Bakan tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.55. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.56. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.57. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.58. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.59. Ahşap Heykeller, Karışık Teknik

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.1.11. Kuş Sarayı

Besin zinciri içerisinde biyoçeşitliliğin devamı için çok önemli aktörler olan kuşlar tarih boyunca önemsenmişlerdir. Kuş evleri ve kültürümüzde önemli bir yeri olan kuş sarayları verilen önemin göstergeleri olarak yer almaktadır.

19. yüzyıla kadar yurdumuzda örnekleri görülen ve hayvan sevgisinin ürünü olan kuş evleri, serçe, saka ve kırlangıç gibi korunmaya muhtaç küçük kuşlar için yapılmış bina ile uyumlu estetik yapılardır. İnsanların ve kedi köpek gibi hayvanların ulaşamayacağı emniyetli bir yükseklikte ve saçak altları gibi korunaklı yerlerde yapılmışlardır. Kuşları fırtınadan, yağmurdan, çamurdan, yakıcı güneşten, kedi köpek gibi hayvanlardan korumak için yapılan bu evler, yapıların güneş alan dış cephelerine yerleştirilmekte, cephe estetiğinin yanı sıra kuşların yaşantılarına uygunluğu da planlanmaktaydı (Albayrak, 2011). 2,5 m yüksekliğe sahip "Kuş Sarayı" yedi bölge evlerinin bulunduğu alanda İstanbul yalısının önüne yerleştirilmiştir.

Proje ve Tasarım; Işık Aslıhan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad. ve Işık Aslıhan tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.60. Kuş Sarayı, 2500cmx100cmx75cm, Ahşap, Karışık Teknik

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.1.12. Seramik Şakayıklar

Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam bölümü öğrencilerinin bitirme tezi olarak hazırlanan ve Best Practice "Şehirlerin En İyi Uygulamalarında sergilenmeye layık görülen, bölüm başkanı Yrd. Doç. Dr. Serap Ünal'ın önderliğinde iki bin adet üretilen "Seramik Şakayıklar" Expo Tepesine yerleştirilmiştir.

Proje, tasarım ve uygulaması Süleyman Demirel Üniversitesi tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.61. Seramik Şakayıklar

Kaynak: (Şakayıklar, 2016).

Şekil.3.62. Seramik Şakayıklar

Kaynak: (Şakayıklar, 2016).

3.2.2.1.13. At Heykeli

Antalya Sanayi ve Ticaret Odası (ATSO) bahçesi için yapılan At heykeli; denizden ve ormandan toplanan kuru ağaç dalları kullanılarak uygulanmıştır.

Proje, Antalya Sanayi ve Ticaret Odası'na ait olup, tasarım ve uygulama Adnan Ceylan tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.63. At Heykeli

Kaynak: (Burada, 2016).

Şekil.3.64. At Heykeli

Kaynak: (Burada, 2016).

3.2.2.1.14. Hayat Ağacı Zeytin Heykeli

Antalya ilinin en büyük nüfusuna sahip ilçesi olan Kepez, Düden şelalesi, geniş zeytin alanları ve özel jeolojik yapısı ile dikkat çekmektedir. Ayrıca jeolojik miras olarak kabul edilen falez taşı bitki besleme özelliği, su tutma kapasitesi ve doğal drenaj sağlaması sebebi ile bulunduğu bölgeyi zenginleştirmektedir. Kepez Belediyesi Bahçesi tasarımında rüzgar gülü şeklinde dönen belediye logosu, bina yüzeyinde kelebek figürü ve hayat ağacı zeytin heykeli projelendirilmiştir. Tasarımda rampa duvarları ve kolonlar falez taşları ile kaplanmıştır. Aynı şekilde "Hayat Ağacı Zeytin" heykelinin platformu falez taşlarından oluşmaktadır. Kepez bahçe tasarımının parçası olan heykel 250cmx200cmx200cm ölçülerindedir. Çalışmada malzeme olarak pileksi ve ayna krom kullanılmıştır.

Proje ve Tasarım Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Kepez Belediyesi, Altınpusula Rek. Org. Tur. İnş. San.Tic.Ltd.Şti. tarafından yapılmıştır

Şekil.3.65. Hayat Ağacı Zeytin, 250cmx200cmx200cm, Pileksi ve Ayna Krom, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.2. Mekân Tasarımları

3.2.2.2.1. Aynalı Yol

Expolarda tercih edilen tematik yapılandırmalar ve kompozisyonların temelinde var olan şaşırtma, dâhil olma ile keşif olanakları, tasarımların vazgeçilmez bir parçası olarak uygulanmaktadır. EXPO 2016 Antalya organizasyonunda mekânların tasarımında birincil önem arz eden tema vurgusu, alan içerisinde farklı anlatımlarla kendine yer bulmuştur. Aynalı yol uygulaması yeşil örtünün yansımasını elde etmek amacı ile peyzaj alanlarında yürüme yolları için uygulanmıştır. İki farklı noktada yapılan uygulama da ağaç formunda aynalar yardımı ile izleyicinin de içinde olduğu görüntünün yansıması bir bakıma Platon'unda bahsettiği gibi anlatılmaktadır.

"Platon (M.Ö. 427-347) her şeyin aslının idealar dünyasında bulunduğu, bu dünyada var olan her şeyin ideaların iyi veya kötü taklitleri olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Platon'a göre içinde yaşadığımız dünyada gördüğümüz her şey bir taklitten (mimesis) ibarettir. Bizim dünyamızda, duyularımızla algıladıklarımızın dışında, bir de sadece zihnimizle algılayabileceğimiz bir idealar (biçimler) dünyası vardır. Asıl gerçek olan da bu idealardır. Bizim duyularımızla algıladığımız, her şey aslında, bu zihinle algıladığımız biçimlerin yansımalarıdır. Dolayısıyla sanatçının yaptığı da taklidin taklidinden başka bir şey değildir." (Turan, 2015: 3).

Şekil.3.66. Aynalı Yol Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

500 cm genişlik ve 300 cm yüksekliğe sahip eserler çelik konstrüksiyon üzerine kompozit ayna kaplanarak uygulanmıştır.

Proje ve tasarım; Şule Özkan' a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. İnş. Mad. ve Altınpusula Rek. Org. Tur. İnş. San.Tic.Ltd.Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.67. Aynalı Yol, 500cmx300cmx20cm, Kompozit Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.68. Aynalı Yol, 500cmx300cmx20cm, Kompozit Ayna, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.2.2. Alternatif Yol

Rekreatif alanlarda toplumun her kesiminden insanlar bir arada bulunurken, yine kendilerinin yaşadığı sosyal ve fiziksel çevreden arınmak ya da uzaklaşmak için alternatif alanlar gereksinmesini tamamlamakta önemli rol oynamaktadır. Rekreatif aktivitelerde sosyal, ekonomik ve eğitim farklılıkları ortadan kalkar ya da önemsizleşir. Expoların birleştiriciliğinde de farklı gruplardan insanlar ortak zevkleri doğrultusunda bir araya gelirler ve ortak faaliyetlerde bulunurlar. Bu faaliyetler, farklı gruplardan olan insanların birbirlerini tanımalarına, dostluklar kurmalarına, Expo mantalitesinde ortak amaçlar etrafında toplanmalarına imkân hazırlamaktadır. Bu bağlamda EXPO 2016 Antalya alanı kullanımında yaşamsal öneme sahip açık-yeşil alanların rekreatif amaçlı kullanımı için alan kullanım ölçütlerinin belirlenerek rekreasyon potansiyelinin ortaya konması büyük önem taşımaktadır. Yürüme yollarına alternatif sunmak için uygulanan farklı yol güzergâhı işlevselliğinden ziyade kullanıcılarına farklı bir deneyim sunmaktadır. Yaya yolunun paralelinde gerçekleştirilen 'S' ve 'O' formundaki kıvrımlı yol, verilen eğim ile çocuklar için tasarlanmıştır.

Şekil.3.69. Alternatif Yol Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.70. Alternatif Yol Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Yürüme yolları için yapılan tasarım eğrisel ve dairesel olarak iki yerde uygulanmıştır. Mekânın nitelikleri kullanılarak Expo ziyaretçilerinin katılımını sağlamaktadır. 7mx3mx5m ve 5mx5mx5m ölçülerinde beton zemin yapılmış, kafes çelik (meş) korkuluk uygulanmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.71. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.72. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.73. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.74. Alternatif Yol, 700cmx300cmx500cm, Beton İnşa

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.75. Alternatif Yol, 600cmx600cmx300cm, Beton İnşa

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.2.3. Topaç Oyun Alanı

Antik Yunanlıların ve Romalıların tahta ve terrakottadan topaçlar yaptıkları bilinmektedir. Shakespeare dönemi İngiltere'sinde, köy meydanında ısınmak için oynanan büyükçe bir topaç bulundurulurdu. Napolyon döneminde Ko-en-gen isimli Çin oyunu Avrupa'da Diablo olarak tanındı ve büyük bir moda haline geldi. Bu oyunda Şeytan'ı temsil eden topaç etrafına sarılan kırbaçla döndürülüyor, sonra kırbaçla yeniden yakalanıyordu. Yeni Zelanda'daki Maori halkı su kabağından uğuldayan topaçlar yaparlardı. İnlemeye benzer sesler çıkaran bu topaçlar ölülerin anıldığı törenlerde veya rakip kabilelere büyü yaparken kullanılırdı (Wikipedia, 2016).

Evrensel bir niteliği olan çocuk oyunu topaç, çocuk oyun alanında uygulanmıştır. 1 adet 2,5 m yüksekliğinde 2 m çapında, 10 adet 60 cm yüksekliğinde 60 cm çapında topaçlardan oluşan, 10 m çapındaki beton zemin üzerine monte edilen çalışmada çelik konstrüksiyon üzerine polyester malzeme kullanılmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.76. Topaç Oyun Alanı Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.77. Topaç Oyun Alanı, 10mx10mx2,5m, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.78. Topaç Oyun Alanı, 10mx10mx2,5m, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.3. Arazi Sanatı Tasarımları

Expo alanı içerisinde dış mekân tema odaklı anlatımlar için yapılan tüm peyzaj uygulamalarında olduğu gibi temel açık alan düzenleme kriterleri uygulanmıştır. Temanın bünyesinde barındırdığı bütün dinamikler çocuk ve çiçek merkezli olarak uygulanmıştır. Buradan hareketle de alan için yapılan tüm uygulamalarda gözetilen bu unsurlar aynı şekilde açık alanın düzenlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

"Çevre, bütün duyusal izlenimlerin toplamı olarak alındığında, görülen, duyulan, koklanan, tadılan çevre insanın kişiliği ve kişisel davranışlarını geliştirecek ona mümkün olduğu kadar çeşitli ve ilginç duysal tecrübeler sağlayacak ilham verecek ve teşvik edecektir. Duyusal yöne bu derece önem verilmesi sanatçı için "ham madde" nitelikleridir. Tümü ile yaşanabilir çevre kişiliği en fazla geliştirecek olandır." (Ögel, 1977: 20).

Çalışmalar doğanın içindeki insanın ve canlıların yine ona dâhil olup kolektif yaşamın ortaya çıkardığı değişimin arasında başka bir açılım sağlama amacı güdülerek uygulanmıştır.

3.2.2.3.1. Araziyi Boyamak

Çalışma ayoz ağacı kullanılarak yapılan 3 m yüksekliğinde ve 50 cm çapında olan üç adet fırçadan oluşmaktadır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.79. Araziyi Boyamak Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.80. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.81. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.82. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.83. Araziyi Boyamak 300cmx50cmx50cm, Ayoz Ağacı, Ahşap

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.2. Toprağa Nazar Değmesin

3,5 metre uzunluğunda paslanmaz çelik ile çengelli iğne ve 1,5 metre çapında polyester döküm tekniği ile uygulanan tasarım arazi şekillendirmesi ve çim tepeleri ile desteklenmiştir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.84. Toprağa Nazar Değmesin, 350cmx200cmx10cm, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.85. Toprağa Nazar Değmesin, 350cmx200cmx10cm, Polyester, Karışık Teknik

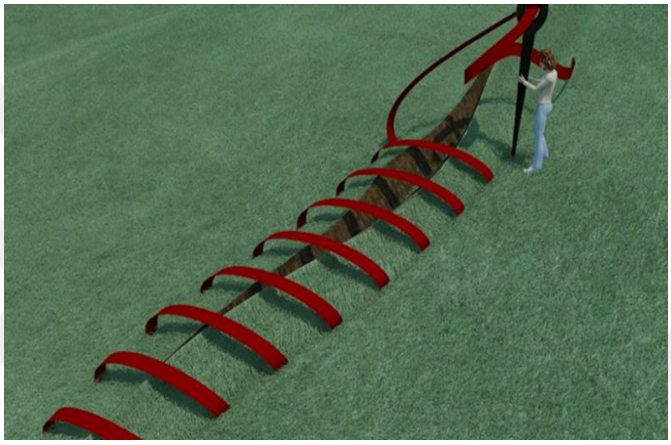
Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.3.3. Toprağı Dikmek

2 metre genişliğinde ve 10 metre uzunluğunda alan üzerinde uygulanmıştır. Uygulamada paslanmaz çelik kullanılmış, arazi şekillendirmesi çim ve kauçuk malzeme ile yapılmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.86. Toprağı Dikmek Çizimi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.87. Toprağı Dikmek, 10mx2mx2m, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.3.4. Toprağın Saçını Örmek

Rekreasyon peyzaj alanları için yapılan tasarımda; 6 metre uzunluğunda ve 2 metre genişliğinde iki saç örgüsü formu arazi şekillendirmesi ve bitki kombinasyonu ile verilmiş ve 2 metre genişliğinde saç tokası modeli örgülerin bitimlerine monte edilmiştir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır

Şekil.3.88. Toprağın Saçını Örmek, 600cmx600cmx40c m, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.89. Toprağın Saçını Örmek, 600cmx600cmx40c m, Polyester, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.4. Rölyefler

3.2.2.4.1. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Rölyefi

Buğday başağı şeklinde tasarlanan müze binası ön cephelerinde, biyoçeşitliliği anlatan rölyefte, mimari form esas alınarak projelendirilmiştir.

Şekil.3.90. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Projesi

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.91. Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.92. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Tarım, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, bunların kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, bu ürünlerin uygun koşullarda muhafazası, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanmasını ele alan bilim dalı olarak kabul edilmektedir. Tasarımda tarımın çeşitliliği bina yapısında yer alan başak dallarının formlarından esinlenilerek oluşturulan dilimlerde gösterilmiştir.

Şekil.3.93. Tarım Müzesi Rölyefi Yapım Aşamaları

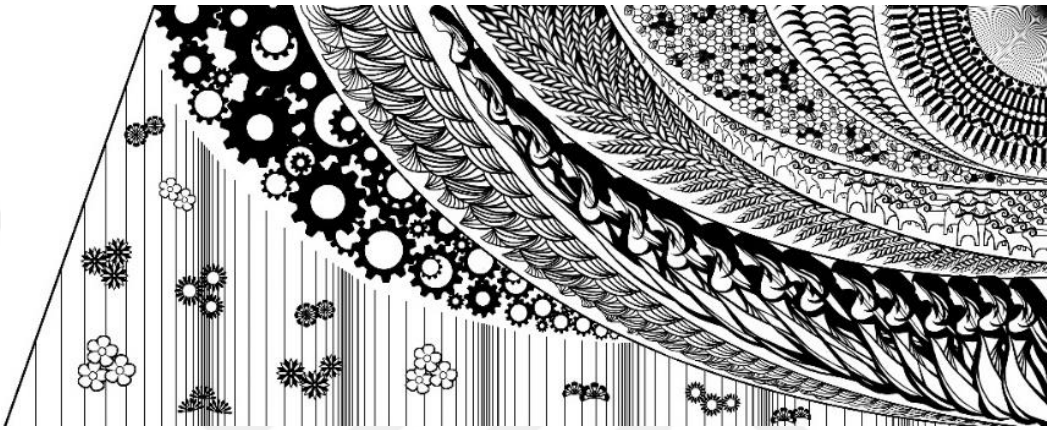
Kaynak: (Özkan, 2016).

Bina yüzeyine uygulanan tasarımda, tarımın önemini vurgulamak amacı ile sol tarafta denizde başlayan (balıkçılık, avcılık) tarımsal üretim, sağ tarafta karasal üretimle (çiçekçilik, besicilik, bitkisel üretim, teknoloji kullanımı, arıcılık) olarak devam etmektedir. Üretimde insanın, emeğinin önemi; kadın ve erkek figürleri ile yansıtılmıştır. Cepheden görüntüsünün yekpare olmasına karşın, bakış açısına göre farklılaşmaktadır. Paslanmaz çelik kullanılarak yapılan uygulama, elektrostatik bakır

kaplama ile kaplanmıştır. Birbirinden bağımsız dilimler ön cephede toplamda, 200 m^2 alana 10 cm, 20 cm, 30 cm ölçülerinde farklı kotlarda monte edilmiştir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.94. Tarım Müzesi Rölyefi Çizimleri

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.95. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.96. Tarım Müzesi Rölyefi Çizimi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.97. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.98. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.99. Tarım Müzesi Rölyefi, 7mx14 m, 7mx14 m, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.4.2. Hitit Rölyefi

Rölyef uygulamasında, Hitit Uygarlığındaki tarım, yetiştirme kültürü ve bereket sembolleri kullanılmıştır.

Hititlerde; dereler, nehirler, pınarlar; arınmayı sağlayan ve Kutsal Su'yu bünyesinde bulunduran alanlar olarak kabul edilmiş, Hitit din anlayışında yaşamın en önemli öğesi olarak su kutsallaştırılmıştır. Kutsal Su'yu bünyesinde bulundurarak öne çıkan bu şehirlerin yakınında kutsal anlamda yapılar yapılmış, su kaynaklarının yakınlarında veya derelere, ırmaklara ve kaynaklara ulaşan yollar üzerinde mimari yapılar, abideler oluşturulmuştur. Kaya anıtları adı verilen mimari örneklerde su kültünü anlatan rölyefli tasvirler bulunmaktadır (Leyla, 2012: 137).

Hititlerin ekonomilerinin temelini tarım oluşturmuştur. Tarıma verilen önem, Hititlerin yasalarına da yansımıştır. Hitit Panteonunun en üstünde yer alan Fırtına Tanrısı'nın, hediye olarak yağmurun yağmasını sağladığı, yapılan araştırmalar sonucunda ele geçen 200 maddeli, Hitit yasasında anlatılmıştır. Bu yasalarda tarımın hangi yöntemlerle yapıldığı, toprağın nasıl işlendiği, nasıl kiralandığı, tarımda çalıştırılan hayvan ve aletlerin ücretleri geçmiştir. Özellikle bu yasalarda geçen "Eğer bir bağ" kelimesi ile giriş yapılmışsa ve tarımsal topraklara ya da tarımsal ürünlere karşı bir zarar verme durumu olmuşsa, buna karşı cezalar verilmiştir. Bunun amacı ise tarıma verilen zararların engellenmesi ve tarım alanındaki sistemin bozulmaması hedeflenmiştir (Deniz, 2015: 238).

Hititlerde; yeryüzüne bolluk ve bereket getiren cömert Güneş Tanrısı Güneş Kursu ile sembolize edilmiştir. Güneş Kursu'nun üzerinde geyik figürü "Barışı", kuş ve ağaç figürleri ise "Üremeyi" sembolize etmektedir (Tekke, 2011: 18). Güneş kursları ve hayvan şekilli âlemler, bir sopanın ucuna takılarak, rahipler tarafından törenlerde taşınırlardı. Güneş Kurslarının ortasında duran boğa, geyik, aslan gibi hayvanlar tanrıların sembolleri veya taptıkları hayvanın heykelciğiydi. Kursu çevreleyen yuvarlak, kâinatı; etrafından ışınlar çıkması, güneşi; ortasındaki hayvan, bir tanrıyı; sallandıkça ses çıkaran küçük çemberler, yıldızları ifade etmekteydi (Hitit Sanatı, 2016).

Şekil.3.100. Hitit Güneş Kursu

Kaynak: (Hitit Güneşi, 2015).

Hitit uygarlığında tarımın tanrılar tarafından hediye edildiği kabul edilmiş ve bunu anlatan ritüeller kaya kabartmalarında yer almıştır. İvriz kaya kabartmasında Kral Varpalavas buğday başağı ve üzüm salkımı ile simgelenen Bereket Tanrısı'na yumruk biçiminde kapalı iki eli ile saygı ve teşekkürlerini sunmaktadır (Tekke, 2011: 29).

Şekil.3.101. Yazılıkaya kabartması

Kaynak: (Yazılıkaya Tapınağı, 2015).

Şekil.3.102. On iki Tanrı Kabartması

Kaynak: (Yazılıkaya Tapınağı, 2015).

Expo Değirmeninin güney cephesinde; Hitit Uygarlığının ve sanatının simgesi Güneş Kursu'na; tarımın insanoğluna hediye edilişini tasvir edilen ve kaya kabartmalarında bulunan ritüellere; son bölümde on iki tanrı sahnesine yer verilmiştir. Şamotlu çamur kullanılarak yapılan çalışma 50 m2 alanda uygulanmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.103. Hitit Rölyefi, 50 m2, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.104. Hitit Rölyefi Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.105. Hitit Rölyefi, 50 m2, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.106. Hitit Rölyefi, 50 m2, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.4.3. Selçuklu Rölyefi

Selçuklu Rölyefi çalışması ile Selçuklu uygarlığının zengin kültürüne vurgu yapılmak istenmiştir. Kaynaklardan bilindiği üzere, Selçuklularda tarıma büyük bir önem vermiş, buğdayın bol üretilmesi, onu önemli bir ihracat ürünü haline getirmiş, hatta devletlerarası ilişkilerde zaman zaman "Ekonomik bir koz" olarak da kullanılmıştır. Selçuklular zamanında Anadolu'da muhtelif tahıl unları kullanılarak ya da çeşitli pişirme tekniklerden istifade edilerek farklı türlerde ekmekler yapılmaktaydı. Ekmek yapımında kullanılan unun türüne göre en yaygın ekmek çeşitleri; "buğday ekmeği", "arpa ekmeği", "darı ekmeği", "çavdar ekmeği", "mısır ekmeği" ve "kepek ekmeği" idi. Çocuklar için deve ve arslan gibi şekillerde ekmekler yapılmaktaydı: "Meselâ hamurdan aslan, deve, kuş ve türlü türlü oyuncaklar yaparlar. Çocuklar bunları ekmekten daha pahalı olarak satın alırlar ve 'Benim devem, kuşum!' diye üzerine titrerler. Fakat onu yedikleri zaman, yine ekmek olur. Develik, onun üzerinde iğreti olarak ve mecazî bir şekilde mevcuttur." (Özgüdenli ve Uzunağaç, 2014: 52).

Expo Değirmeninin kuzey cephesinde yer alan kompozisyonda, Selçuklu mimarisi bezemelerinde kullanılan figürlere yer verilmiştir. En üstte bulunan "Çift Başlı Kartal" figürü'; aklı, kahramanlığı, irfanı, keskin görüşü, ruhun aydınlanmasını, sağaltımı, yaratılışı, saklı manevi gerçekleri görmeyi, manevi olanı görmek için maddeden yukarı yükselmeyi, büyük denge gücü, vakar ve zarafeti, olayları yukarıdan görebilmeyi, resmin tamamına hakim olabilmeyi, yüksek gerçekliklerle bağlantıda olmayı temsil etmektedir.

Şekil.3.107. Çift Başlı Kartal

Kaynak: (Şahin, 2015).

Kompozisyonda, kökleri ile yeraltını, gövdesi ile yeryüzünü ve ışığa yönelen yaprakları ile gökyüzünü, yani evrenin üç katını birleştirmesini temsil eden "Hayat Ağacı"'na ve koruyucu çift aslana yer verilmiştir.

Şekil.3.108. Hayat Ağacı

Kaynak: (Şahin, 2015).

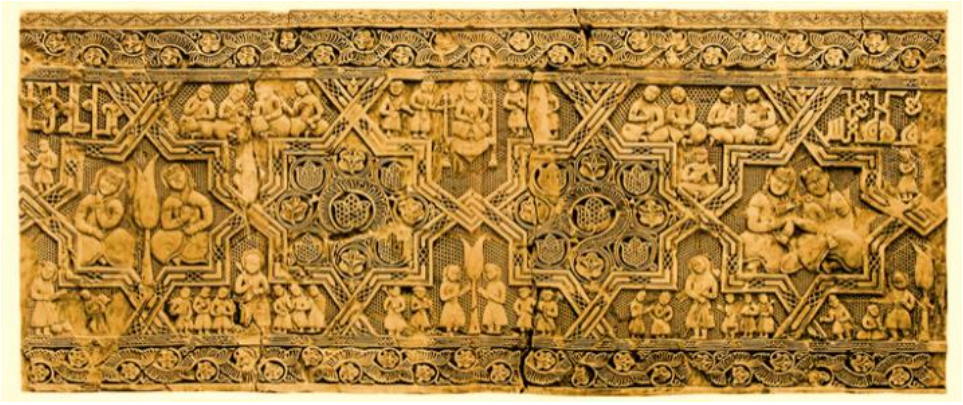
Şekil.3.109. Aslan, Konya

Kaynak: (Şahin, 2015)

Selçuklularda yaşamı, aileyi, tören ve ritüelleri temsil eden son bölüm Selçuklu Uygarlığının toplumsal yapısını göstermek amacı ile kompozisyona dâhil edilmiştir.

Şekil.3.110. Selçuklu Sarayı, İran

Kaynak: (Christies, 2010).

Şamotlu çamur kullanılarak yapılan Selçuklu Rölyefi çalışması 50 m^2 alanda uygulanmıştır.

Expo değirmeni iki yüzeyi için yapılan tasarımların arasında kalan değirmenin doğu cephesi için yapılan tasarımda İreko ağacı kullanılmıştır. 55 m^2 alan üzerinde yapılan çalışma, değirmen yapısal çizgileri dikkate alınarak kademeli tasarlanmıştır.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.111. Değirmenler Arası Ahşap, 11mx5m, İreko Ağacı, Ahşap

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.112. Selçuklu Rölyefi Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.113. Selçuklu Rölyefi Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

Şekil.3.114. Selçuklu Rölyefi, 50 m2, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.115. Selçuklu Rölyefi, 50 m2, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.4.4. Medusa

Optik Sanat olarak da bilinen Op Sanat, gözü yanıltıcı şekillerle optik yanılsamaları kullanarak resim yüzeyi üzerinde hareket izlenimi oluşturmaktadır. Biçimlerin ve renklerin sistematik bir şekilde kullanımıyla elde edilen Op Sanat eserleri, görsel ikilikten yararlanarak retinayı güçlü biçimde etkilemekte ve optik yanılsama yoluyla hareket duygusu yaratmaktadır (Özel, 2007: 395).

Rölyefte Medusa, farklı renklerde negatif kabartma olarak tasarlanmıştır. Medusa portreleri izleyiciyi takip ederken ve farklı yönlere dönme yanılsaması vermektedir. 50cmx50cm ölçülerinde polyester malzeme kullanılarak yapılan 12 adet figürün yan yana getirilmesi ile oluşturulan çalışma Kongre binasında sergilenmektedir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.116. Medusa, 600cmx50cmx10cm, Polyester, Döküm

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.117. Mitolojik Medusa Modelleme Çalışmaları

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.118. Medusa, 600cmx50cmx10cm, Polyester, Döküm

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.119. Medusa, 600cmx50cmx10cm, Polyester, Döküm

Kaynak: (Özkan, 2016).

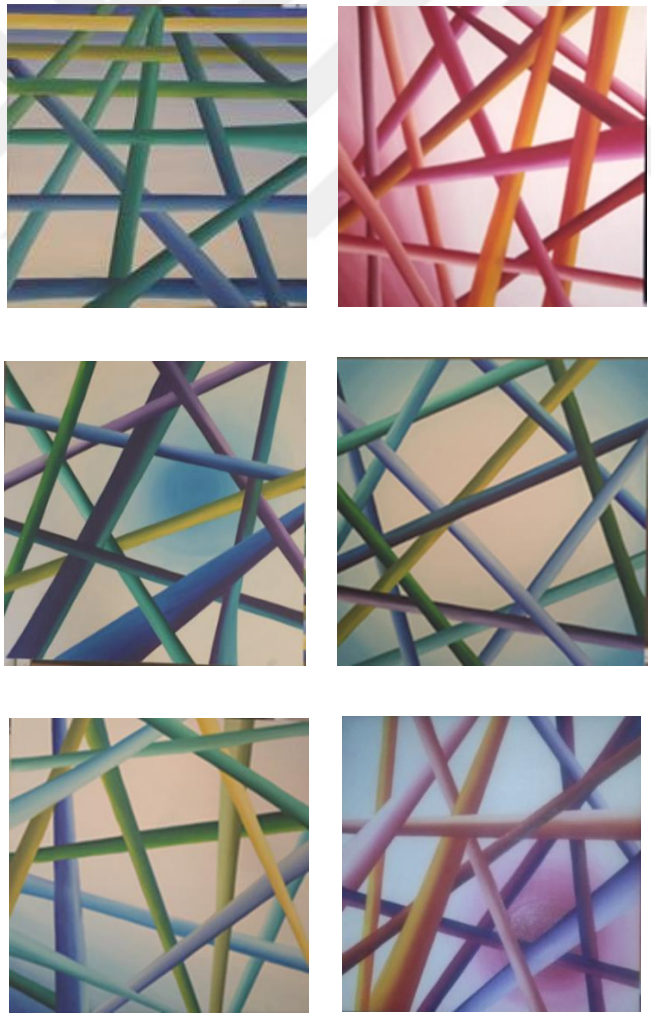
3.2.2.4.5. Seramik Mikado Panolar

Eski Çin'de yaşayan bir prens'in orada yaşayan ejderhayı eğlendirmek için bütün oyunları denediği, fakat bu yeterli olmayınca yanındaki kürdanları yere attığı ve mikado oyununun bu şekilde ortaya çıktığına inanılmaktadır (Altaş, 2014).

Mikado çubuklarından hareketle yapılan yağlıboya tabloları, seramik uygulamalarında, tablolardaki kompozisyonlar kullanılmıştır. On üç tuvaletin önünde parapet işlevini gören duvar yüzeyine uygulanmıştır. 2,5m x7 m ölçülerindedir.

Proje ve Tasarım; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.120. Mikado Serisi, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.121. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.122. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.123. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.124. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.125. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.126. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.127. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.128. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.129. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

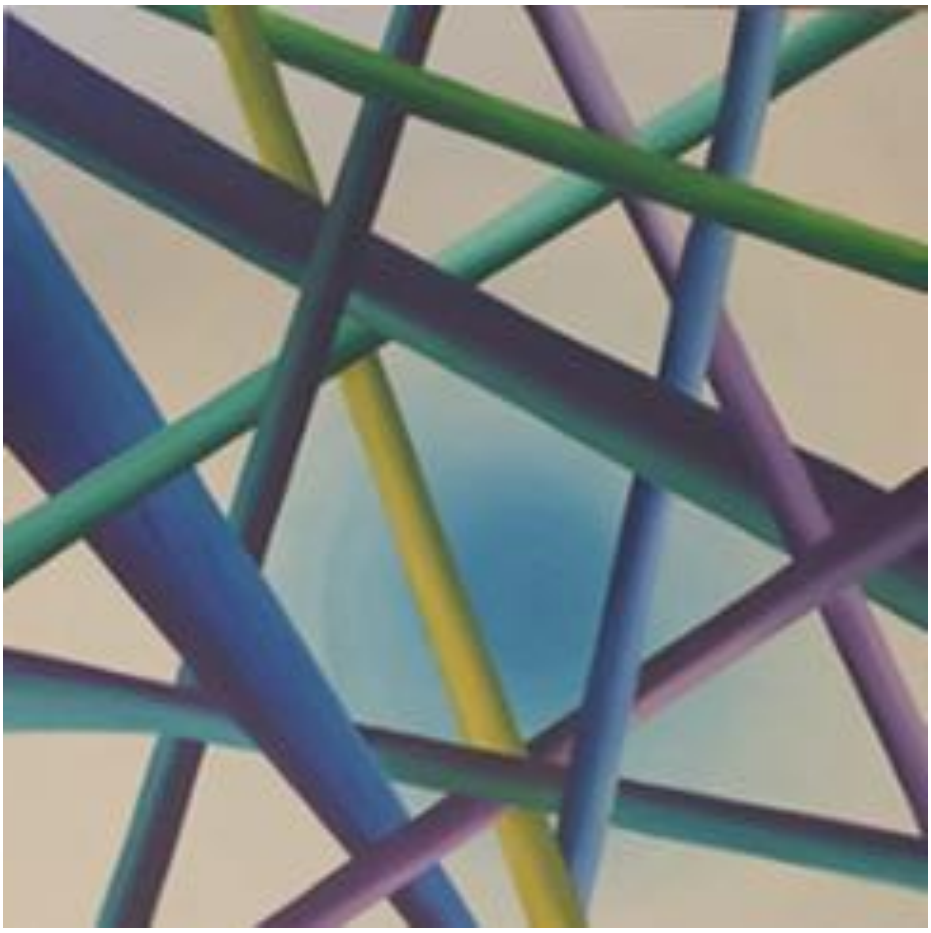
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.130. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.131. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.132. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.133. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.134. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.135. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.136. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

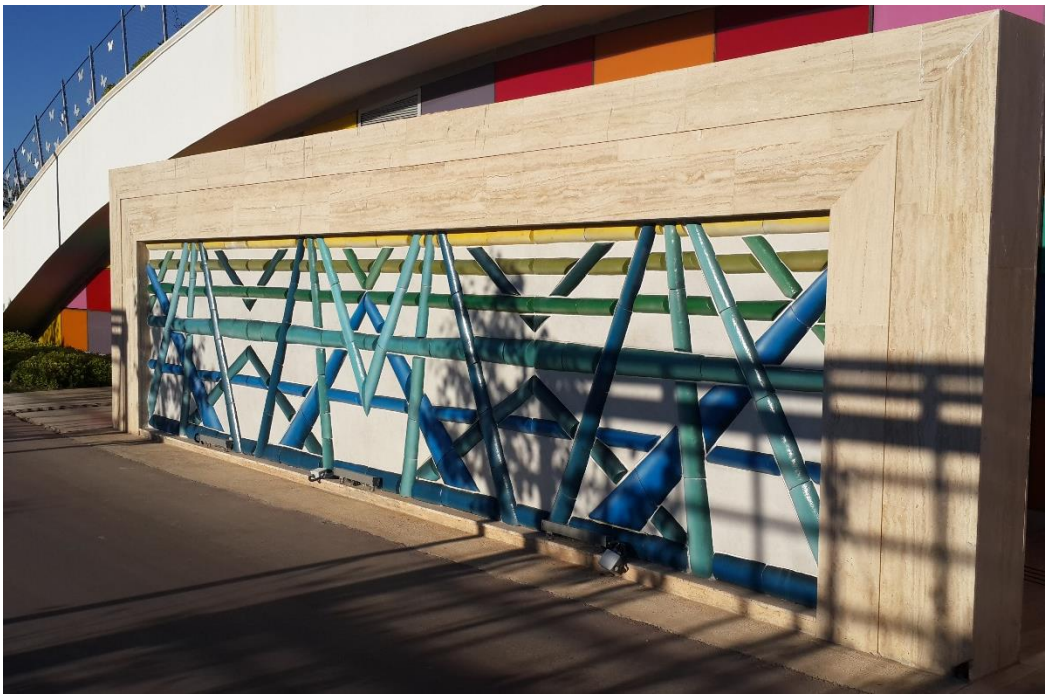
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.137. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.138. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.139. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.140. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.141. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

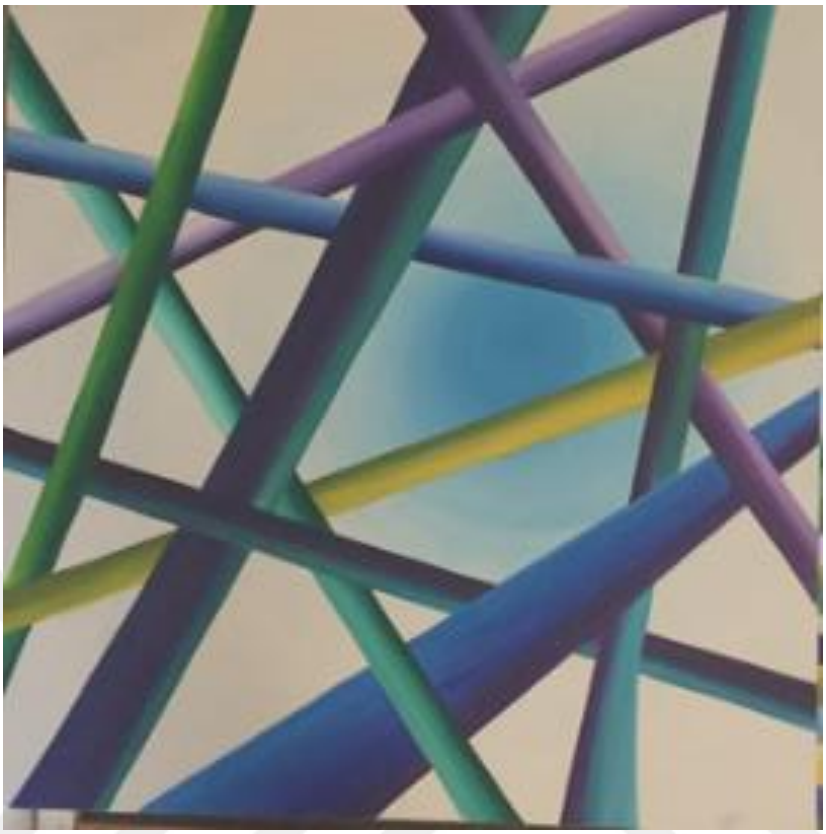
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.142. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.143. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Ş. Özkan 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.144. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.145. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.146. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.147. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.148. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

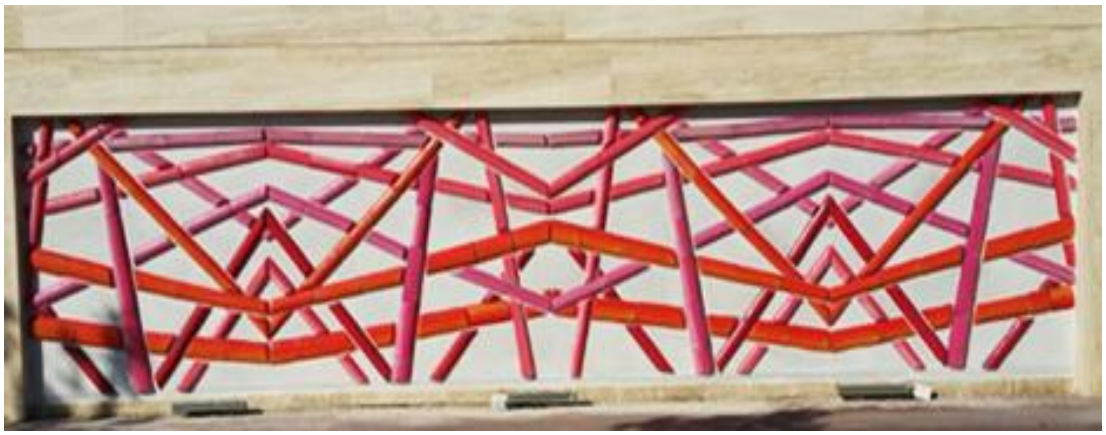
Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.149. Mikado Serisi, 100cmx100cm, Yağlı Boya, Şule Özkan, 2015

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.150. Seramik Mikado Panolar, 2,5mx7m, Seramik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.4.6. Göçmen Kuşlar Rölyefi

Tasarım, göçmen kuşların ekolojik sistemdeki önemi ve tarım ile ilişkilerini vurgulamak amacı ile Kongre binası doğu duvarına; göç eden kuşların görüntüsü şeklinde uygulanmıştır. Krom malzeme kullanılarak yapılan çalışma 100 m2 alanı kaplamaktadır.

Proje ve Tasarım; Emre Karaca'ya ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Emre Karaca tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.151. Göçmen Kuşlar, 100m2, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.152. Göçmen Kuşlar, 100m2, Paslanmaz Çelik, Metal

Kaynak: (Özkan, 2016).

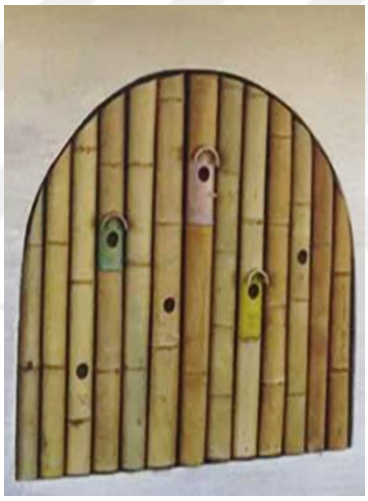
3.2.2.4.7. Bambu Kuş Yuvası

EXPO 2016 Antalya alanında yer alan, "Yeşil Köprü "de bulunan nişler kuş yuvası olarak projelendirilmiştir. Bambuların yan yana dizilmesi ile oluşturulan yuvalarda renklendirme yapılmıştır.

10 cm çapında bambu ağaç kullanılarak yapılan çalışma Yeşil Köprü'nün sağ ve sol cephelerinde toplam 40 m2 alanda uygulanmıştır.

Proje ve Tasarım; Işık Aslıhan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. Işık Aslıhan tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.153. Bambu Kuş Yuvası, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.154. Bambu Kuş Yuvası, Karışık Teknik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.4.8. Şakayık Terası Mozaik Rölyef

Şakayık Terası güney cephesi için "Şakayık" konulu rölyef yapılması öngörülmüş ve mozaik uygulaması yaklaşık 50 m^2 alan üzerine uygulanmıştır. Proje ve tasarım ve uygulama; Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.155. Şakayık

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.156. Şakayık Terası Rölyefi, 50 m^2, Mozaik

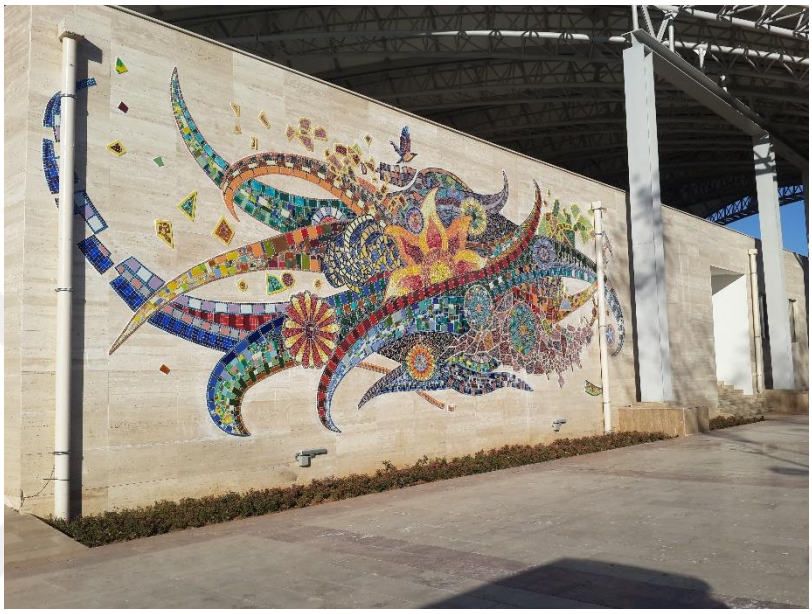

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.4.9. Tiyatro Mozaik Rölyefi

Büyük Amfi Tiyatro güney cephesi için yapılan çalışmada sanatçı tarafından yapılan öneriler içerisinde seçilmiştir. Mozaik uygulaması yaklaşık 50 m^2 alan üzerine uygulanmıştır. Proje ve tasarım ve uygulama; Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Şekil.3.157. Tiyatro Rölyefi, 500cm x500 cm, Mozaik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.158. Tiyatro Rölyefi, 500cm x500 cm, Mozaik

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.5. “Çocuk Gözüyle Expo 2016 Antalya” projesi kapsamında çocukların resimleri esas alınarak yapılan heykeller;

“Çocuk resimleri ile ilgili araştırmalar akıl hastalarının resimlerine artan ilgiyle ve Freud ve Jung’un çalışmalarının artan yünüyle ortaya çıkmıştır. Cooke 1885 yılında, sanatsal gelişimin evrelerini tanımlayan bir makale yazmıştır. Ricci 1887 yılında, İtalyan çocukların resimleri üzerine gözlemlerini yayınlamış ve ilk çocuk resimleri koleksiyonunu oluşturmuştur. Burt 1921 yılında, insan resmi çizmeyi birkaç zekâ testinden biri olarak kullanmıştır. Goodenough 1926 yılında ve Haris 1963 yılında, insan figürü çizmede yaşla ilgili normları zeka yaşıyla ilişkilendirerek araştırmışlardır. Koppitz 1968 yılında, çocukların yaptıkları insan figürlerinin çocuğun ruhunu yansıttığını ileri sürmüştür.” (Malchiodi, 2005: 26).

“Resim ve çocuk birbirini tamamlayan ve sürekli değişen dinamik olgulardır. Resim, iletişimin en etkili ve önemli yollarından biridir. Çocuğun kişisel ve sosyal ihtiyaçları bazı sanatsal sembolleri kavramalarıyla yakından ilgilidir. Çocuğun yaptığı çizim ve boyama işlemleri sonucunda oluşan lekeler, çizgi ve şekiller iletişimin belirtileridir.” (Artut, 2002: 24).

“Literatürdeki bilgiler “bir sanat ürünü üretme sürecinin basit bilişsel ve motor-işlem faktörlerinden daha fazlasının gerektiği” görüşüne yer verir. “Duygusal ve iletişimsel bileşenler çizime dâhil olur” görüşü profesyonel ortamlarda çizime başvurulmasına temel teşkil eder. Çocukların çizimlerinden yola çıkarak kişiliklerine, çocuğun o anki ruh haline inilebileceği ve çizimi yapılan konuların çocuklar için çeşitli anlamlar ifade edebileceğini kanıtlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır.” (Burkitt vd., 2005).

EXPO Konseyi, Kreatif Çalışma Grubu çalışması olan proje ile çocuk resimlerinin üç boyuta dönüşmesi öngörülmüştür. Kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve Akdeniz Üniversitesi işbirliği ile düzenlenen çeşitli etkinliklerde çocuklarla resim çalışmaları yapılmıştır. Proje aşamalarından biri olan çocuk resimlerinin maket modellemeleri, yapılan protokol çerçevesinde Akdeniz Üniversitesi işbirliği ile yapılmıştır. Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölüm Başkanı

Yrd. Doç. Hanife Yüksel koordinatörlünde yapılan çalışmalar çeşitli yerlerde sergilenmiştir.

Proje; Şule Özkan'a ait olup, Tasarımın Uygulaması; Başka İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti. ve Dağhan Yürürler tarafından yapılmıştır.

Mavi Köpek:

Resim: Ekin Sarp Yalçın (4 Yaşında), Modelleme: Şule Özkan

Şekil.3.159. Mavi Köpek Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.160. Mavi Köpek Bank Tasarımı

Kaynak: (Özkan, 2016).

Ağaç Saçlı Kız:

Resim: Zişan Metin (8 Yaş), Maket Modelleme: Merve Servet Önder

Şekil.3.161. Ağaç Saçlı Kız Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.162. Ağaç Saçlı Kız

Kaynak: (Özkan, 2016).

Arılar:

Resim: Selin Sivka, Maket Modelleme: Lidya Wassmut

Şekil.3.163. Arılar, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.164. Arılar

Kaynak: (Özkan, 2016).

Balon Balığı:

Resim: Nehir Emir (6 yaşında), Maket Modelleme: Dilek Paydaşlı

Şekil.3.165. Balon Balığı, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.166. Balon Balığı

Kaynak: (Özkan, 2016).

Çiçekli Kız:

Resim: İpek Küçükkaya (10 Yaşında), Maket Modelleme: Giray Gürbüzhan

Şekil.3.167. Çiçekli Kız, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.168. Çiçekli Kız

Kaynak: (Özkan, 2016).

Filler:

Resim: Aslı Sarıkaya (9 Yaşında), Maket Modelleme: Ayça Karaağaç

Şekil.3.169. Filler, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.170. Filler

Kaynak: (Özkan, 2016).

Galatasaraylı:

Resim: Ozan Demirhan (6 Yaşında), Maket Modelleme: Yunus Yitmez

Şekil.3.171. Galatasaraylı, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.172. Galatasaraylı

Kaynak: (Özkan, 2016).

İki Köpekçik:

Resim: Sarp Yalçın (4 Yaşında), Maket Modelleme: Tarık Dayan

Şekil.3.173. İki Köpekçik, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.174. İki Köpekçik

Kaynak: (Özkan, 2016).

Kırmızı Arı:

Resim: Ayşe Naz (6yaşında), Maket Modelleme: Akif İnan

Şekil.3.175. Kırmızı Arı, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.176. Kırmızı Arı

Kaynak: (Özkan, 2016).

Konuşan Ağaç:

Resim: Burak Avcı (4 Yaşında), Maket Modelleme: Seçil Ünal

Şekil.3.177. Konuşan Ağaç, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.178. Konuşan Ağaç

Kaynak: (Özkan, 2016).

Kraliçe:

Resim: Beyza Sanem (7 Yaşında), Maket Modelleme: Tenzile Bilici

Şekil.3.179. Kraliçe, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.180. Kraliçe

Kaynak: (Özkan, 2016).

Mavi Ev:

Resim: Azra Melek Çakırca (10 Yaşında), Maket Modelleme: Tevfik Louis Akbaşlı

Şekil.3.181. Mavi Ev, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.182. Mavi Ev

Kaynak: (Özkan, 2016).

Sarı At:

Resim: Gülin Başer (6 Yaşında), Maket Modelleme: Ali Uğurlu

Şekil.3.183. Sarı At, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.184. Sarı At

Kaynak: (Özkan, 2016).

Sarı Suratlı Kedi:

Resim: Selem Öcal (5 Yaşında), Maket Modelleme: Oğuz Can Genç

Şekil.3.185. Sarı Suratlı Kedi, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.186. Sarı Suratlı Kedi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Tropik Kız:

Resim: Özgü Ömür (10 Yaşında), Maket Modelleme: Hümeyra Kutlu Demir

Şekil.3.187. Tropik Kız, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.188. Tropik Kız

Kaynak: (Özkan, 2016).

Uçan Balon:

Resim: Faruk Kemal Erdem (11 Yaşında), Maket Modelleme: Mehmet Selim Açan

Şekil.3.189. Uçan Balon, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.190. Uçan Balon

Kaynak: (Özkan, 2016).

Sarı Saçlı Kız:

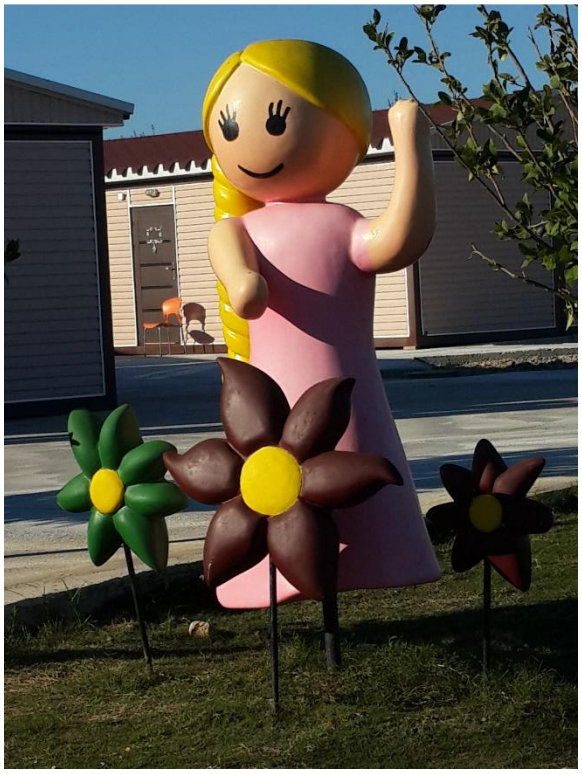
Resim: Şerife Soytürk (10 Yaşında), Maket Modelleme: Ahmet Anıl Öcal

Şekil.3.191. Sarı Saçlı Kız, Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

Şekil.3.192. Mavi Köpek Resim ve Maketi

Kaynak: (Özkan, 2016).

3.2.2.6. Tarih Ve Biyolojik Çeşitliliği Anlatan Bitki Heykelleri

Mozaikültür Bitki Heykelleri Alanı, insanlar, hayvanlar, bitkiler ve böcekler arasındaki binlerce yıldan bu yana devam eden bağı ve insanların yaşamak için bu üç yaşam formuna duyduğu ihtiyacı anlatmaktadır. EXPO 2016 Antalya Sergi Alanı'nda 15 dönümlük arazi üzerinde 108 bitki heykeli sergilenmektedir. Mozaikültür tarafından oluşturulan bu alan, dünyanın en büyük bitki heykel sergisi niteliğindedir.

Mozaikültür (Mosaiculture); bitki büyümesinin dinamik özellikleri, renkli yaprak ve çiçekleri kullanılarak mevsimlik, yıllık veya uzun ömürlü bitkilerle oluşturulan heykeller olarak kabul edilmektedir.

Şekil.3.193. Mozaikültür Heykelleri Yerleşim Planı

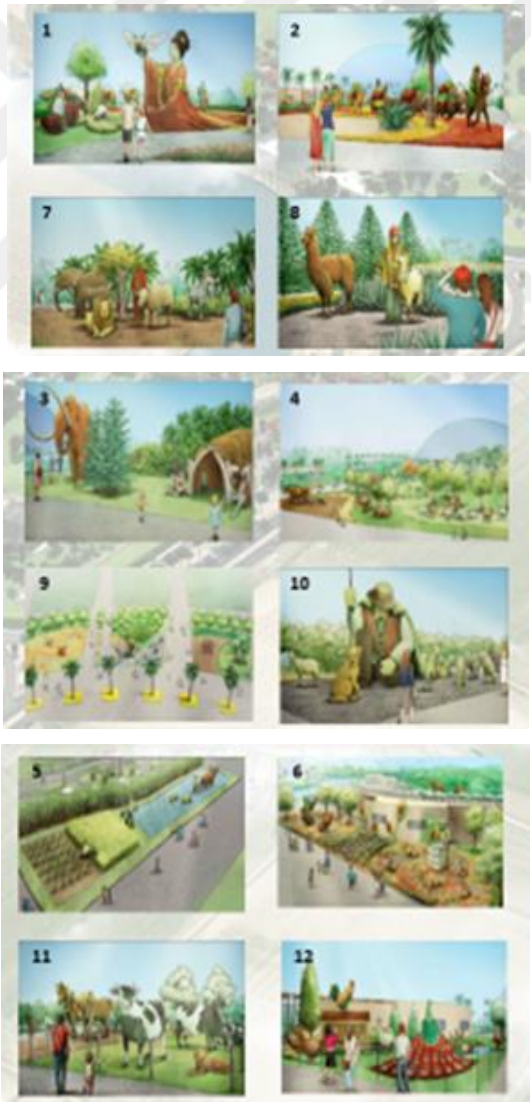

Kaynak: (Şenol, 2016).

Alanın tasarım bütünlüğü, “Tarih ve Biyoçeşitliliğine” dayanmakta, çiftçiliğin kökeni olan ilk hayvan türlerinin evcilleştirilmesine odaklanmaktadır. Bununla birlikte evcilleştirme merkezlerinde bitki ve hayvansal biyolojik çeşitliliği yeniden canlandırmayı hedef olarak belirlemiştir. On sahnede anlatılan tarım tarihi, tarih öncesinde, insanoğlunun avcı-toplayıcı olduğu toplumu anlatarak başlamakta, insanın yetiştirici olduğu bir topluma doğru geçişiyle hayvanlar gibi, bitkileri de evcilleştirdiği hikâyeler ile devam etmektedir.

Proje Tasarım ve Uygulama: Mosaicultures Internationales De Montreal (Kanada)

Şekil.3.194. Mozaikültür Heykelleri Çizimleri

Kaynak: (Şenol, 2016).

3.2.2.3.1. Sahne 1: Asya: İpek ve İpek Yolu Efsanesi

EXPO 2016 Antalya alanında sergilenen bitki heykelleri için Akdeniz bölgesine adapte olmuş Antalya iklimine uyumlu bitkiler kullanılmıştır. Birçok sanat dalının bir arada kullanıldığı mozaikültür heykellerinde istenilen formda iskelet yapısı hazırlandıktan sonra, tasarım için en uygun renk ve tektürdeki bitkiler ile kaplanmıştır. File denen örtü ile sabitlenen toprak tabakası üzerine dikilen bitkilere makasla kesilerek şekil verilmektedir. Heykellerin içinde bulunan sulama sistemi ile yeşil kalması sağlanmaktadır.

Asya sahnesinde "İpek Yolu Efsanesi" anlatılmaktadır. Çin Efsanesine göre ipek böceğini keşfeden Çin imparatoriçesi Leizu ile anlatılmaktadır. İmparatoriçe bir dut ağacının altında çay içmekteyken fincanına bir koza düşer. İçinden çıkarmaya çalışınca, kozadan yumuşacık ipek bir ipin ayrıştığını ve ne kadar çekerse, o kadar da uzadığını fark eder. İpi parmağına dolayan İmparatoriçe hoş bir sıcaklık hisseder. Bu keşiften yakın çevresindekilere bahseder ve keşif yaygınlaşır. Böylelikle de ipekçilik doğmuş olur.

Şekil.3.195. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Bu sahnede, İmparatoriçenin elinde, kozasından çıkmış bir tırtıl bulunmaktadır. Çin İmparatoriçesinin çöle doğru uzanan kıyafeti ise, bu sahnenin ikinci bölümünü oluşturan İpek Yolu Kervanını göstermektedir.

Şekil.3.196. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.197. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.198. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.199. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.200. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.201. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.2. Sahne 2: Tarih Öncesi Dönem

Tarih öncesi dönem'deki yolculuğumuz bir şelale ve şelalenin yanı başında duran ilk evcilleştirilen hayvan olan kurt ile başlar ve devasa bir mamut ile devam eder.

Mamut, tarih öncesi dönemde insanların yemek, giyinme, alet, mücevher ve hatta gövdesinde barınmak için yararlandıkları bir hayvandır. Bu nedenle bu sahnede, mamutun önemi, kıyafet diken bir kadın, ateş yakan bir adam, toplayıcı ve mamut kemiklerinden yapılan mağara benzeri bir barınak, bitki heykelleri ile tasvir edilmektedir. Bu sahne, insanoğlunun avcı ve toplayıcılıktan, çiftçi ve hayvan yetiştirici olduğu yaşantıya geçişini yansıtmaktadır.

Şekil.3.202. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.203. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.204. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.205. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.206. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.3. Sahne 3: Asya'da Tarım ve Evcilleştirme: Asya'da Pirinç Ve Bambu Ekimi

Bu sahnedeki bitki heykelleri ile Asya'nın en önemli besin kaynağı olan pirincin tarlaya ekimini, toplamasını ve taşınmasını sağlayan Çinliler bulunmaktadır. Bununla birlikte, sütünden yararlanmak ve pirinç tarlalarının sürülmesinde kullanılmak için evcilleştirilmiş su bizonu tasvir edilmiştir.

Şekil.3.207. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.208. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.209. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.210. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.211. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.212. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.4. Sahne 4: Asya'da Tarım ve Evcilleştirme: İnsanlar ve Bitkiler İçin Faydalı Böcekler

Bu sahnede; insanlara ve bitkilere yararlı böcekler, tozlaşmayı ve bal yapımını sağlayan arılar; tarıma yarar sağlayan kelebekler ve uğur böcekleri gibi biyolojik savaşta kullanılan böceklere yer verilmektedir. Tarım alanlarına zarar veren böceklere (pest) karşı biyolojik mücadelede, tüketicinin sağlığını tehdit eden kimyasal ilaçlar yerine, zararlı böceklerle savaşan yararlı böceklerin kullanılması bir biyolojik savaş örneğidir.

Şekil.3.213. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.214. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.215. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.216. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.5. Sahne 5: Afrika'da Hayvan Koruyucu Kabile "Maasai"

Bu sahne, Afrika'yı temsil etmektedir. Hem insan ihtiyaçları için hayvanların kullanılması hem de nesilleri tükenme tehlikesi ile karşı karşıya olan hayvan türlerinin korunması anlatılmaktadır. Sahnede, Maasai çobanının çevresinde, bir zebu ineği, zebra, aslan, Afrika fili ve yavrusu bitki heykeli olarak betimlenmiştir.

Şekil.3.217. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.218. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.219. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.220. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.6. Sahne 6: Güney Amerika: Dokumacılıkta Kullanılan Lama ve Alpakaların Yünleri

Güney Amerika'yı gösteren bu sahnede, insanoğlunun giysi yapımında ve dokumacılıkta hayvanlardan nasıl yararlandıklarını göstermektedir. Lama, Alpaka ile bu hayvanların yünlerinden yapılmış kıyafeti (panço) giyen Perulu adam bitki heykeli yer almaktadır. Bu sahnede, insanoğlu tarafından geliştirilen üç ekinden biri olan mısırın önemi vurgulanmaktadır.

Şekil.3.221. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.222. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.7. Sahne 7: Doğanın Yenilenmesi

Ağaç diken adam, yeryüzünde yaşamın yeniden tesis edilmesi ve korunmasında doğa ile uyumun önemi üzerine çağdaş bir masaldır. Doğal hayata dönüşü anlatan sahnede, yeniden canlanan doğada atlar ve tavşanların koşması tasvir edilmiştir.

Şekil.3.223. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.224. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.8. Sahne 8: Ağaç Diken Adam: Elzeard Bouffier

Taş zemin ile simgelenmiş olan çölde zor şartlar altında çalışan Ağaç Diken Adam, Elzeard Bouffier (Çoban) bulunmaktadır. Çoban; sabrı, bitmez tükenmez çabası ve hayvanları ile birlikte ağaç dikmektedir ve çöle yeniden hayat vermektedir. Hayata bıraktığı izi olan pelerini, bu sahnenin dışına taşıp, önceki ve sonraki sahnelerin florasını, bitki örtüsünü oluşturmaktadır.

Şekil.3.225. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.226. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.9. Sahne 9: Çiftçilik

Doğa ile insan arasındaki uyum ve bağ gösterilmektedir. Çift at takımı kullanarak toprağın işlenmesi, bağın yetiştirilmesi, süt ve süt ürünleri için ineklerin otlaması bitki heykelleri ile tasvir edilmiştir.

Şekil.3.227. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.228. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.229. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.230. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

3.2.2.3.10. Sahne 10: Kümes Hayvanları

Çiftlik avlusunda çeşitli ihtiyaçlar için yetiştirilen hayvanlar bulunmaktadır. Bu hayvanlar hem gıda olarak hem de tüylerinden faydalanılan kümes hayvanlarıdır. Tavuk, civciv, horoz, kaz, ördek, hindi ve tavus kuşu bitki heykeli olarak yerleştirilmiştir.

Şekil.3.231. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.232. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.233. Mozaikültür Heykeller

Kaynak: (Arşiv, 2016).

Şekil.3.234. Mozaikültür Heykeller Alanı

Kaynak: (Arşiv, 2016).

SONUÇ

"Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya" konulu çalışma, kapsam ve içerik açısından incelenmemiş bir konu olması sebebi ile ele alınmıştır.

Pazar yerlerinden itibaren ticaretin tarihsel dönüşümü incelendiğinde sürekli bir değişim içerisinde olduğu görülmektedir. "Daha çok insana ulaşmak daha büyük pazar demektir" mantığı ile yayılım gösteren ticari organizasyonlar her zaman büyüme eğiliminde olmuşlardır. Bu devinim Expo'larda da kendini göstermektedir. Bunun yanı sıra Expo'ların ticari misyonu devam etmekle birlikte küreselleşme ve küreselleşmenin beraberinde getirdiği sorunlara çözüm üretme penceresi Expo'ları insani boyutu ile daha benimsenmiş kılmıştır.

Kültür, tarih, bilgi alışverişinin önem kazanması ile sanatsal öğelerin kullanım amacını da zaman içerisinde değiştirdiği gözlemlenmektedir. Güç gösterileri ile başlayan dünya fuarların da sanatsal öğelerin kullanımı her zaman tercih edilmiştir. Sanatsal yeterliliklerin sergilenmesi ile başlayan sanatın Expo'ya dâhil olma mantığının zaman içerisinde sunulan nesnenin sanatsal anlatımları halini aldığı incelenen örnekler göstermektedir. Bu devinim içerisinde pek çok sanat akımını etkilemiş olan Expo'ların, sanatın salonlardan çıkma sürecinin başlangıcında tetikleyici öğe olarak görev aldığı da kabul edilmektedir. Kendi karakteristiğini oluşturan Expo'lar; alan şartları, alanda yapılacak öğe şartları, sergileme şartları gibi kendisini kurumsallaştıran kurallarla organizatörleri yönlendirmiştir. Her zaman tarafsız ve barış ortamı sağlama ön şartı ile yapılan organizasyonlarda zamanla ev sahibi ülkenin üstlendiği temalar sanat eserlerini anlatımı ile belleklerde yer etmiştir. İlk dünya fuarı denildiğinde endüstri devrimi ve Crystal Palace, 1889 Paris dünya fuarı denildiğinde Eiffel Kulesi ve Sanayi Devrimi, 1958 Brüksel denildiğinde Atomium ve atom çağının hatırlanmasının sebebi budur.

Expo tarihi incelendiğinde; Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan Dünya Fuarlarının, 18. yy toplumuna yaşanan ilerlemeyi göstermek amacı ile gerçekleştiği görülmektedir. Ekonomik beklentiler öncü olmakla birlikte sosyal ve politik

alanlardaki köklü değişimler sergileme ve yeni pazarların oluşturulmasını gerekli kılmış, farklı bir fuar tipi olarak ortaya çıkan Expo'lar yeni pazar ve pazarlama anlayışının simgesi olmuştur. Kuruluş amacı ile ticaret öncelikli olan Expo'lar zamanla değişmiş, farklı kültür ve toplumların, kendilerini dünyaya; ürünleri, hammaddeleri ve el sanatları ya da sanayi ürünleri, teknolojileri, bilimsel buluşları ve yeni makineleri aracılığıyla tanıtabileceği kültürel ortamlara dönüşmüşlerdir. Düzenlendikleri dönem için dünya tarihine farklı alanlarda katkıda bulunmuş, geleceğin şekillendirilmesi adına birçok yeni fikir ve buluş dünyaya ilk kez Expolarda tanıtılmıştır. 20. yy'da yaşanan savaşlar sebebi ile Expoların temaları hümanist bir bakış açısıyla insana ve insanlığın durumuna yönelmiştir. 20.yy sonuna doğru insan ve çevre ilişkisi, doğanın korunması, küresel ısınma gibi sorunlar çerçevesinde sürdürülebilirlik, enerji tasarrufu gibi başlıklar çerçevesinde küresel barışa yönelik temalar yer almıştır.

Bünyesinde birçok disiplin barındıran Expo organizasyonlarında genellikle anlatımların sanatsal olduğu görülmektedir. Her yapılan Expo aynı zamanda kazanılan bir yarışma olması sebebi ile, Expo'ların tarihsel sıralaması aynı zamanda kazananların sıralaması olmaktadır. Bu sebeple Expo'ların tasarıma yeni bir anlayış getirerek, katılımcıları özellikle tek bir konuda "tema" belirleyerek bu tema çerçevesinde tasarımlar yapmaya yönlendirdiği görülmektedir. Tarihsel dönemleri içerisinde Expo'lar tema anlatımlarını sanat kavramları ve akımları doğrultusunda anlatmayı kaçınılmaz olarak tercih ettiklerini, sanat tarihi anlatımlarında karşımıza çıkan ilklerin, teknoloji ve yeniliklerde ilk olarak tanımlanan ve adlandırılan buluşların ve akımların dünya sergilerinde ortaya konulduğunu yapılan araştırmalar göstermektedir. Sanatçıların sanat tarihine geçen önemli eserlerini ilk olarak Expo'larda sergilemeyi tercih ettikleri, Rodin'in 1898 Paris'te açılan Dünya Fuarında "Balzac" ve "Öpücük" adlı eserlerini sergilediği, 1900'de 150 eserden oluşan bir sergi açtığı görülmektedir. Picasso, çok ses getiren ve sanat tarihi mühürlerinden biri olan "Guernica" tablosunu 1907 Paris Expo'su için sipariş üzerine yapmış, Alexsander Calder tarafından 631 kg cıva kullanılarak yapılan heykeller aynı salonda sergilenmiştir. Ayrıca R. Wagner, J. Strauss, G. Verdi sergiler için özel besteler yapmış, Dünya Fuarları akademik ve en cesur Avant-Garde sanatçıların eserlerini sunduğu muhteşem sanat galeri olmuştur. 1867'de Manet, Paris Dünya Fuarı'nın

skeçlerini yapmış, 1939 yılında Dali New York'ta Sürrealist Pavyonu tasarlamış, Goncourt, Thackeray, Kipling, Dickens, Renan, Gautier gibi tanınmış yazarlar romanlarında Expo'lardan esinlenmiş ve bu sergileri anlatmışlardır.

Türkiye'nin Expo tarihindeki yeri incelendiğinde büyük oranda katılım sağlandığı görülmektedir. Geniş bir coğrafyaya sahip olan Osmanlı İmparatorluğu'nun, dünya fuarlarını ürün çeşitliliğini göstermek için bir fırsat olarak değerlendirdiği, sergilenen İmparatorluk ihtişamının katılımcılar tarafından ilgi gördüğü, sergilerden birçok uluslararası ödül alındığını yapılan çalışmalar göstermektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Batılılaşma politikası çerçevesinde ortaya çıkan kimlik arayışları mimari yapılara yansımış, sergi pavyonları bir ileti öğesi olarak kullanılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti döneminde kültürel yapının modern dünya ile entegre olması amacı ile mimari ve sanatsal öğelerle Osmanlı etkileri değiştirilmek istenmiş, Doğu imajının değiştirilmesi düşüncesi ile modern ülke görünümüne sahip olmak amaçlanmıştır. Batıda etkinliğini sürdüren akımlar Türkiye'de uygulanmış, yeni Türkiye imajının gösterilmesi amacı ile Expo'lara katılım sağlanmaya devam edilmiştir.

Türkiye, 2004 yılı Ekim ayında BIE - Uluslararası Sergiler Bürosu'na üye olarak bir Expo düzenlemeye haiz olan ülkeler arasında yer almıştır. EXPO 2016 Antalya ortaya çıkış süreci, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın onayı ile Antalya Kesme Çiçek İhracatçıları Birliğinin AIPH'ye üyelik başvurusu ile başlayan bir sürecin sonunda gerçekleşmiştir. Antalya Valiliği, Antalya Büyükşehir Belediyesi, ATSO başta olmak üzere tüm kurumların üst düzey yetkililerinin katıldığı Expo toplantıları sonucu, Antalya'da uluslararası Botanik Expo düzenlenmesi kararı alınmıştır. Bu karar doğrultusunda Antalya Valiliği başkanlığında Komisyon oluşturulmuştur. Üyeliğin kabul edilmesi neticesinde, Expo 2016 Antalya Projesine yol haritası olması amacıyla Antalya Valiliği Başkanlığında, Antalya İli Expo 2016 Yönergesi hazırlanmış, Expo Meclisi ve Expo İcra Kurulu yapılanmaları oluşturulmuştur. Antalya, 23 Kasım 2011 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen BIE Genel Kurulu'nda 2016 yılında A1 seviyesinde Botanik Expo düzenlemek amacıyla Expo 2016 bayrağını teslim almış, organizasyonun adı "EXPO 2016 Antalya" olarak (Expo yazımı büyük harfle)

onaylanmıştır. BIE tarafından resmi Expo organizatörü olarak kabul edilmesinin ardından Expo organizasyonu oluşum süreci içerisinde seçilen arazinin hazırlanacak proje için gerekli olan teknik verileri elde etmeye yönelik alt yapı çalışmaları başlamıştır. Alan plânlama ve altyapı çalışmaları kapsamında 15 kurumdan 249 katılımcı ile 22 toplantı yapılmış, arıtma, enerji, su temini, taşkın önleme, yol ve kavşak ve botanik çalışma grupları oluşturulmuş, arazi planlama çalışmaları yapılmıştır. 6358 Sayılı EXPO 2016 Antalya Kanunu 10 Kasım 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş, "Çiçek ve Çocuk" temalı, mottosu "Gelecek Nesiller İçin Yeşil Bir Dünya" olan Botanik Sergisinin etkinliklerinin plânlanması düzenlenmesi, yönetilmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Kanun çerçevesinde çalışmaları yürütmek üzere EXPO 2016 Antalya Ajansı Kurulmuştur.

EXPO 2016 Antalya, yeşil bir dünya için eski ile yeni neslin birlikteliğini ve bundan doğacak ortak doğa bilincini desteklemek amacıyla, alanının genelinde çocukların doğayı tanımalarına ve benimsemelerine imkân sağlayacak etkinlikler plânlanmıştır. Expo alanında, sürdürülebilirlik, biyoçeşitlilik, tarih, yeşil şehir alt temalarının baz alındığı bölgesel tasarımlar sunulmuş, katılımcı ülkelere, proje bütünlüğü içerisinde belirlenen alt temalar ve "Tema Uygulama Kılavuzu" kriterleri bildirilerek projelerini bu çerçevede yapılması önerilmiştir. Bu bağlamda EXPO 2016 Antalya alanının bir bütün olarak görülmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Botanik Expo temelinde var olan yeşili görme arzusu, coğrafi koşul ve iklimin elverdiği ölçülerde kullanılmıştır. Proje kapsamında ziyaretçilerin mekânları kullanması, bundan zevk almasını sağlamak amacı ile insan ve çevre etkileşiminin olumlu hale getirilmesinde bir araç olan sanatsal öğelere yer verilmiştir. EXPO 2016 Antalya alanı mimari yapıları, peyzaj düzenlemeleri, sanatsal unsurları aynı amaca hizmet eden bir bütünün parçaları olarak projelendirilmiştir.

EXPO 2016 Antalya Organizasyonu BIE ve AIPH kuralları çerçevesinde şekillenmiştir. Adaylık başvuru sürecinde hazırlanan ve taahhütleri içeren "BIE Sergi Kuralları" kapsamında EXPO 2016 Antalya Kanunu ile "Çiçek ve Çocuk" temalı EXPO 2016 Antalya Tescilli Evrensel Botanik Sergisinin etkinliklerinin planlanması, düzenlenmesi, yönetilmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Uygulama kararları;

EXPO 2016 Antalya'nın hazırlığı, düzenlenmesi ve sonuçlandırılması ile ilgili her türlü iş ve işlemlerde yetkili olan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Başkanlığındaki Yönetim Kurulu tarafından verilmiştir. Yönetim kurulu kararları EXPO 2016 Antalya Ajansı Genel Sekreterliği tarafından uygulanmıştır. EXPO 2016 Antalya alanında bulunan proje uygulamaları, Genel Sekreterlik tarafından "Sanatsal Çalışmalar" adı ile ihale yapılarak ve münferit alımlar ile sağlanmıştır. EXPO 2016 Antalya mimari projesinde belirlenen Expo Tepesi, Expo Ormanı, Expo Gölü, Expo Meydanı gibi bölgeler ile Expo serası, Kongre binası, Bilim Ve Teknoloji Merkezi, Expo Değirmeni gibi sergi alanında bulunan yapısal öğelerin tema ile ilişkisini pekiştirmek için yapılan sanatsal uygulamalarda; sürdürülebilirlik, yeşil şehirler, tarih, biyoçeşitlilik alt temaları ile mekânsal ve mimari kriterler dikkate alınmıştır.

Expo'lar başlangıcından günümüze kadar olan gelişim süreci içerisinde mekân tasarımında karakteristik özelliklerini kazanmış, bu özellikler BIE kanunları ile ev sahibi ülkeler için mekân uygulamalarında zorunlu hale gelmiştir. EXPO yapma hakkını kazanan ülke; BIE ve AIPH kanunları çerçevesinde hazırlanan, "Sergi Kuralları" ile taahhütlerini bildirmek, "Master Plan" ile projede yer alan unsurları sunmak, "Tama Kılavuzu" ile tasarımlarda dikkate alınması gereken öğeleri belirleme yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır. EXPO 2016 Antalya alanında da Expo Tepesi, Expo Kulesi, Expo Ormanı, Expo Gölü, Expo Meydanı, Kır Aktivite Alanı gibi çeşitli bölgeler için; "Sürdürülebilirlik", "Biyoçeşitlilik", "Tarih" ve "Yeşil Şehir" alt temaları konularında sanatsal öğeler tamamlayıcı unsurlar olarak, BIE kanunlarında olduğu gibi yer almıştır.

EXPO 2016 Antalya alanında bulunan sanatsal yapılar bu kurallar çerçevesinde şekillenmiş ve tema odaklı yapılmış olan çalışmaları içermektedir. EXPO 2016 Antalya alnında yer alan sanatsal çalışmalar; Tema alanlarına göre projelendirilmiş heykeller, kabartmalar ve arazi sanatı uygulamaları; "Çocuk Gözüyle EXPO 2016 Antalya" projesi kapsamında çocukların resimleri esas alınarak yapılan heykeller; Tarih ve Biyolojik Çeşitliliği anlatan bitki heykelleri, olarak sınıflandırılmıştır.

Expo meydanı için tasarlanan "Senfoni Orkestrası" grup heykel tasarımında müzik ve bereket kavramları, kompozisyonda, Tanrıça Kibele ile senfoni

orkestrasındaki enstrümanların bir arada kullanılarak stilize edilmesinden oluşmuştur. Expo Kongre Merkezi önünde bulunan park ve yaya dolaşım alanı için yapılan "Parçalanmış Resim" uygulamalarında, sanat ve oyun düşüncesi ile izleyicinin rastlantısal olarak değişen görüntüleri yakalama olanağı sağlanmıştır. Anadolu coğrafyasında, evrensel ve tematik değeri ile simgesel olarak önemli bir yer tutan "Güneş Kursu" heykeli cepheden iki boyutlu algılanırken; yakınlaştıkça ve etrafında dönüldükçe görünümü değişen ve farklı görüntüler elde edilen bir uygulamadır. "Elma Kurdu" heykeli ile canlılar ve besin zincirine gönderme yapılırken, gerekliliği, varlığı ile yaşam döngüsünün parçası olduğu vurgulanmıştır. EXPO 2016 Antalya Organizatörü olarak Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ev sahipliği, bakanlığın logosunun üç boyutlu tasarım ile nesnelleştirilmiştir. "Üç Elma", "Üç Nar", "Üç Portakal" Heykelleri, EXPO 2016 Antalya organizasyonun başladığı günden itibaren, doğal peyzajın sürekliliğini sağlayan, ekosistemini koruyan, geliştiren "Çocuk ve Çiçek" temasını mekânsal bir anlatım dili içerisinde tanımlayan, bitkileri özellikleri doğrultusunda öğretme ve sevdirme amacına hizmet etmesi için tasarlanmıştır. Renk ve biçim kurgusu ile içerisinde bulunduğu bölgeyi hareketlendirmek amacı ile "Expo Gölü Balıkları" tasarlanmıştır. EXPO 2016 Antalya Mimarı Halime Şenol tarafından Antalya Körfezi baz alınarak yapılan projede, Expo Gölü, Antalya Körfezi şekil ve ölçeğinde projelendirilmiş ve Antalya'nın tarihi mirasının bir parçası olan "Kekova Lahdi" replikası Expo Gölünde körfezdeki yerinde kullanılmıştır. Expolarda tercih edilen tematik yapılandırmalar ve kompozisyonların temelinde var olan şaşırtma, dâhil olma ile keşif olanakları bulma amaçlı "Aynalı Yol" ve "Alternatif Yol" mekan tasarımları yapılmıştır. Rekreasyon alanları için çocuk ve çiçek merkezli arazi sanatı tasarımları; "Araziyi Boyamak", "Toprağa Nazar Değmesin", "Toprağı Dikmek", "Toprağın Saçını Örmek" çalışmaları yer almıştır. "Seramik Mikado Panolar" tasarımında mikado çubuklarından hareketle yapılan yağlıboya tablolardaki kompozisyonlar kullanılmıştır. Buğday başağı şeklinde tasarlanan müze binası ön cephelerinde, biyoçeşitliliği anlatan "Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi Rölyefi" tema odaklı tasarımlar arasındadır. "Çocuk Gözüyle Expo 2016 Antalya" projesi kapsamında çocukların resimleri esas alınarak yapılan heykeller ile çocukların dünyası canlandırılmıştır. "Mozaikültür Bitki Heykelleri", insanlar, hayvanlar, bitkiler ve böcekler arasındaki binlerce yıldan bu yana devam eden bağı ve insanların yaşamak

için bu üç yaşam formuna duyduğu ihtiyacı anlatmaktadır. EXPO 2016 Antalya sergi alanı'nda 15 dönümlük arazi üzerinde 108 bitki heykeli sergilenmiştir. Mozaikültür tarafından oluşturulan bu alan, dünyanın en büyük bitki heykel sergisi niteliğindedir.

Expo'lar hayata geçtikleri kentler için altyapı, markalaşma, kentsel tasarım, sürdürülebilirlik gibi birçok alt başlık taşımaktadır. Bunun yan sıra Expo'lar kentsel mekânlarda sanatsal öğelerin yer alması anlamında farklı bir yaklaşımı barındırmışlardır. Expo'larla birlikte oluşan ve Expo çalışanlarının ikameti için bazı Expolarda yapılan Expo Köyü ile toplu konut çalışmaları yapılmıştır. Bu konuda en bilinen örnek "Habitat" olmuştur. Ütopik tasarımların ilk kez Expo'lar için yapılması dünyaya açılan pencerede seyircinin evrensel olmasından kaynaklanmaktadır.

Expo alanlarının uluslararası alanlar olması, katılımcıların güvenliğini sağlamak, olası sorunlara çözüm üretmek, özel vergi indirimleri, yabancı çalışma esnekliklerinin kurallarla sağlanmasını gerektirmiştir. Expo düzenleyen şehir/ülke; dünya çapında kendi kültür zenginliklerini çeşitli disiplinlerle sergilerken, alanda tarafsızlık ilkesi ile barış ortamı sağlayacağını taahhüt etmiştir. Expo alanlarında sergilenecek sanat yapıtlarının dil, din, ırk, cinsiyet ayrımı gözetmeden yapılması, kamusal alanların ülke tarihini yücelten ve geçmişte yaşanan husumet veya savaşlara gönderme yapmayan; hem yüklendiği uluslararası misyon, hem de barış ortamı vaadi ile çelişmeyen eserlere yer verilmesini gerektirmiştir.

Expo'ların sanatsal öğelerle bütünleşen organizasyonlar olduğunu tarihsel süreç göstermektedir. Ülkelerin güç gösterileri ile başlayan ancak zamanla hümanist çerçevelerde dünyanın ortak geleceği için çözümler üretmeyi amaçlayan Expo'lar sanatsal anlatımları ve sanatsal öğelerin kullanım şekillerinde de etkin olmuştur. Sanat ve ticaret, sanat ve mimari, sanat ve mekan, sanat ve kamusal alan, sanat ve toplum, sanat ve sürdürülebilirlik, sanat ve eğitim gibi tartışma konularının Expo'larda farklı bir şekilde yer aldığı, sanatın zaman içerisinde yardımcı unsur olarak kullanıldığı görülmektedir.

Kamusal alanlar içerisinde sermaye ile oluşturulmuş, kentsel gelişim alanı olarak aynı zamanda kurulduğu bölgenin su, kanalizasyon, ulaşım gibi alt yapı

sorunlarını çözen Expo'lar; uluslararası kültür alışverişinin olduğu alanlar olmanın yanı sıra ticari mekânlardır. Giriş ücretinin olması, alanı paylaşanların talepleri ile ilgili çözümleri gerçekleştirme zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Uluslararası diplomatik alanlar olması sebebi ile de hem Türkiye ile diğer ülkeler, hem de katılımcı ülkeler arasındaki diyalog ve ilişkilerin profesyonel yönetilmesi gerekmektedir. Bu sebeple katılımcılara eşit erişim, eşit imkân, eşit altyapı vb. kriterler gözetilerek planlamalar yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Expo'lar, organizasyonun büyüklüğü sebebi ile zaman içerisinde konu hakkında uzmanlaşma gerektirmiş ve büyük organizasyon şirketlerinin kurulmasına olanak sağlamışlardır. Özellikle yatırım bütçesinin çok yüksek olması ticari anlamda yeterliliği bulunan proje firmaları ile çalışılmasını gerektirmiştir. Birçok disiplini bir arada barındıran Expo organizasyonlarında uluslararası ölçekte gerçekleştirmeleri bulunan müşavir firmalar tercih edilmektedir. Özellikle bir Expo'nun bütün olarak projelendirilmesi gerekliliği tek mimarın görüşü doğrultusunda sağlanmıştır. Her Expo'nun onu yaratan mimar ve ekibi ile anılmasının sebebi budur. Expo'lardaki sanatsal yapıların proje mimarının istekleri doğrultusunda şekil alması bu nedene dayanmaktadır. Expo Proje mimarının çalıştığı disiplinlerden sadece biri olan sanatsal çalışmalar bir bütünün parçası olarak şekillenmektedir.

Bu koşullar çerçevesinde şekillenen ve Mimar Halime Özsüt Şenol tarafından projelendirilen EXPO 2016 Antalya, "AIPH Altın Madalyası" ile ödüllendirilmiştir. Bu arenada yer alan EXPO 2016 Antalya, diğer şehirlerimizi de cesaretlendirmektedir. Hatay 2021 Expo'su Antalya'nın peşinden gelen şehirlerin ilki olmak için çalışmalarını başlatmıştır.

Expo'lar, kültür, tarih, eğitim, sanat, eğlence ve ticaretin ortak bir alan kullanarak; katılımcılar için geniş bir kitleye hitap etme olanağı sağlayan etkinlikler; toplum için işbirliği ve diyalog ortamları; halk için eğitim ve eğlence alanları; ev sahibi ülke için markalaşma aracı; yapıldığı şehir için altyapı ve tanınırlık imkânı sağlayan organizasyonlardır. Bu organizasyonu düzenleyen ülkeler arasında yer almak; uzun süreli ve kapsamlı çalışmaların sonucu olmaktadır. Türkiye'nin ilk Expo'su olan EXPO 2016 Antalya birçok disiplinin ortak çalışması olarak ortaya çıkmıştır. Bu

sebeple bünyesinde çok fazla çalışma konusu barındırmaktadır. “Dünya Expo Alanlarında Sanat Yapıtları ve EXPO 2016 Antalya Örneği” konulu çalışmanın bundan sonra yapılacak araştırmalar için yardımcı olması amaçlanmıştır.

Kaynakça

1929 Barcelona Exibition (2015). Wild West. http://www.revolvy.com/main/index.php, Erişim Tarihi: 02.08.2016.

AIPH (The International Association of Horticultural Producers) (2012). Uluslararası Bahçecilik Sergileri Organizasyonuna İlişkin Kurallar. http://aiph.org/aiph_new/67th-aiph-annual-congress/, Erişim Tarihi: 07.03.2016.

Aichi, Expo (2005). 2005 Aichi Nihai Rapor. Aichi: Expo 2005 Aichi.

Akay, Ali (2007). Estetik Rejim Değişimi ve Kamusal Makan. Boynik, Sezgin ve Tan, Pelin (ed) Olasılıklar, Duruşlar, Müzakere Güncel Sanatta Kamusal Alan Tartışmaları içinde, 101-105, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Aktüre, Sevgi (2003). Anadolu'da Demir Çağı Kentleri (1. Baskı). İstanbul: Türk Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Albayrak, Güray Aslan (2011). Osmanlı'nın Minyatür Sarayları. Ankara Barosu / http://www.ankarabarosu.org.tr/siteler/ankarabarosu/hgdmakale/2011-1/18.pdf, Erişim Tarihi: 25.11.2016.

Altaş, Cansu (2014). Çubuk Çekme Oyunu Mikado. http//birgunbiryerde.blogspot.com.tr/2014/10/cubuk-cekme-oyunu-mikado.html, Erişim Tarihi: 09.06.2016.

Altıntaş, Osman ve Erili, İsa (2012). BireyToplum İlişkisinde Kent Kültürü, Kamusal Alan ve Onda Şekillenen Sanat Olgusu. İdil Dergisi, 1 (5), 61-74.

Altun, Didem Akyol (2003). Dünya Fuarlarının, Expoların Mimari Değerlendirmesi, Türk Pavyonu. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Altun, Didem Akyol (2007a). Dönüştürücü Bir Güç Olarak EXPO'lar. Ege Mimarlık, 2 (61), 6-13.

Altun, Didem (2007b). Expo'lar ve Türkiye. Ege Mimarlık, 2 (61), 18-19.

Altunok, Özlem (2015). Dünya'nın Açık Pazarı. Mesa ve Yaşam Dergisi, (72), 8-12.

Antalya (2009). Antalya: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Yazar Kurulu; Cemali Sarı, Recai Tekoğlu, Nuray Gökalp, Burhan Varkıvanç, Tuncer Baykara, Hasan Moğol, Behset Karaca, Fahrettin Tızlak, Elif Özlem Aydın

Arca, Hakan (2008). Türkiye 1867 Evrensel Sergisi. İstanbul: İstanbul Fuar Merkezi Yayınları.

Arkitera (2009). Şangay EXPO 2010 için Türkiye Pavyonu. V3 Arkitera: http://v3.arkitera.com/h45572-%C5%9Eangay-expo-2010-icin-turkiye-pavyonu.html, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

Arkiv (2014). 1. Ödül, Expo 2016 Antalya Expo Kulesi Mimari Proje Yarışması. http://www.arkiv.com.tr/proje/1-odul-expo-2016-antalya-expo-kulesi-mimari-proje-yarismasi/3335, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Artut, Kazım (2002). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık

Ark İstanbul (2016) Osmanlı Bahçesi Proje Raporu, İstanbul

ASAT (2012). EXPO 2016 Antalya Kanalizasyon ve İçme Suyu Temini Raporu. Antalya: ASAT.

Bancı, Selda (2009). Turkish Pavilion in The Brussels Expo'58: A Study on Anrchitectural Modernization in Turkey. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Tarihi, Ankara.

Barcelona (2015). History Barcelona. http://historyofbarcelona.weebly.com/international-exposition-fair.html, Erişim Tarihi: 04.01.2016.

Başarangil, İlke ve Tokatlı, Cemre (2016). Botanik Bahçelerinde Sürdürülebilir Yönetim İlkeleri: Örnek Botanik Bahçeleri. II. Sürdürülebilir Turizm Kongresi, 20-30 Nisan 2016. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi. 204-218.

Başkavak, Tahsin (2013). 1893 Chicago Dünya Fuarı - 52 Fotoğraf. http://fotograf-gunlukleri.blogspot.com.tr/, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

Batem (2012). EXPO 2016 Antalya Alanı Tarihçesi. Antalya: Batem.

Berber, Aykut (2016). İşletmecilik Tarihi Bağlamında İlk Dünya Fuarı (Londra, 1851). İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 45 (Özel Sayı), 174-181.

BIE (Bureau Internatıonal des Exposition) (2014a). What is an Expo. http://www.bie-paris.org/site/en/expos/about-expos, Erişim Tarihi: 05.08.2016.

BIE (2014b). Expo Timeline - Historical World Expo. http://www.bie-paris.org/site/en/expo-timeline/expo-timeline-historical-world-expo, Erişim Tarihi: 21.09.2016.

BIE Brüksel (2015). BIE 1958 Brüksel. http://www.bie-paris.org/site/en/1958-bruxelles, Erişim Tarihi: 07.04.2016.

BIE (2015a). 1851 London. http://www.bie-paris.org/site/en/1851-london, Erişim Tarihi: 05.08.2016.

BIE (2015b). 1855 Paris. http://www.bie-paris.org/site/en/1855-paris, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

BIE (2015c). 1862 London. http://www.bie-paris.org/site/en/1862-london, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

BIE (2015d). 1867 Paris. http://www.bie-paris.org/site/en/1867-paris, Erişim Tarihi: 19.09.2016.

BIE (2015e). 1873 Vienna. http://www.bie-paris.org/site/en/1873-vienna, Erişim Tarihi: 21.08.2016.

BIE (2015f). 1889 Paris. http://www.bie-paris.org/site/en/1889-paris, Erişim Tarihi: 21.09.2016.

BIE (2015g). 1893 Chicago. http://www.bie-paris.org/site/en/1893-chicago, Erişim Tarihi: 22.09.2016.

BIE (2015h). 1915 San Francisco. http://www.bie-paris.org/site/en/1915-san-francisco, Erişim Tarihi: 22.09.2016.

BIE (2015i). 1929 Barcelona. http://www.bie-paris.org/site/en/1929-barcelona, Erişim Tarihi: 08.06.2016.

BIE (2015j). 1937 Paris. http://www.bie-paris.org/site/en/1937, ErişimTarihi: 02.08.2016.

BIE (2015k). 1939 New York. http://www.bie-paris.org/site/en/1939-new-york, Erişim Tarihi: 08.08.2016.

BIE (2015l). 1967 Montreal. http://www.bie-paris.org/site/en/1967-montreal, Erişim Tarihi: 02.09.2016.

BIE (2015m). 1992 Seville. http://www.bie-paris.org/site/en/1992-seville, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

BIE (2015n). 2005 Aichi. http://www.bie-paris.org/site/en/2005-aichi, 03.09.2016.

BIE (2015o). 2010 Shanghai. http://www.bie-paris.org/site/en/2010-shanghai, 05.09.2016.

BIE (2015p). 2015 Milan. http://www.bie-paris.org/site/en/2015-milan, Erişim Tarihi: 05.09.2016.

BIE (2016a). 1970 Osaka. http://www.bie-paris.org/site/en/1970-osaka, Erişim Tarihi: 07.07.2016.

BIE (2016b). 2000 Hannover. http://www.bie-paris.org/site/en/2000-hannover, Erişim Tarihi: 08.09.2016.

BIE (2016c). 2008 Zaragoza. http://www.bie-paris.org/site/en/2008-zaragoza, Erişim Tarihi: 04.03.2016.

Birol, Gaye (Ekim 2006). “Modern Mimarlığın Ortaya Çıkışı ve Gelişimi”, Megaron Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi, (1), 3-16.

Botanik (2013). Peyzaj ve Bahçe İşleri Direktörlüğü. Botanik Raporları. Antalya.

Botanik Raporları (2016). Botanik Raporları. Peyzaj ve Bahçe İşleri Direktörlüğü.

Bozkurt, Nejat (2006). Ticaretin Felsefesi, Tarihçesi ve Etikle Olan Sıkı Bağına İlişkin Bazı Saptamalar. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi. 153-179. http://library.iticu.edu.tr/e-kaynak/dergi/dergi/d2/M00030.pdf, Erişim Tarihi: 15.08.2016.

Bueno, Carmen (2014). Expo 2016 Antalya Master Plan. Antalya: Expo 2016 Antalya Ajansı.

Bulat, Serap, Yağmur, Önder ve Aydın, Barış (2014). Kamusal Mekan ve Heykel. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (6), 450-461.

Burkitt, Escher, Barret, Martyn ve Davis, Alyson (2005). Drawings of Emotionally Characterised Figures by Chilren from Different Educational Backgrounds. International Journal Of Art & Design Education, 24 (1), 71-83.

Catalogue of The International Exhibition 1862 (2004). Hathi Trust Digital Library. https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=njp, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Catoluque (1996). Panama Pacific International Exhibition San Francisco1915 Fine Arts French Section Archive. https://archive.org/stream/panamapacificint00panaiala, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

Chandler, Arthur (2008a). The Paris Exposition Universelle of 1900. http://www.arthurchandler.com/paris-1900-exposition/, Erişim Tarihi: 10.07.2016.

Chandler, Arthur (2008b). The First Industrial Exposition. http://www.arthurchandler.com/1798-exposition/, ErişimTarihi: 10.07.2016.

Chandler, Arthur (2008c). The French Exposition Universelle of 1867. Arthur Chandler: http://www.arthurchandler.com/paris-1867-exposition/, Erişim Tarihi: 21.09.2016.

Chandler, Arthur (2015). Confrontation. The Exposıtıon Internatıonale Des Arts Et Technıques Dans La Vıe Moderne, 1937. http://www.arthurchandler.com/paris-1937-exposition/, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Civelekoğlu, Levent (2013). 1867 Paris Evrensel Sergisi. Civelekoğlu Blok: http://lcivelekoglu.blogspot.com.tr/2013/03/sultan-abdulazizin-avrupa-seyahati-ve.html, Erişim Tarihi: 14.09.2016.

Columbian Exhibition. (2000). 1893 Columbian World's Exposition. http://1893columbianworldexposition.weebly.com, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Cramer, Charles (2014). Nineteenth-Century Exhibitions. http://www.charlesacramer.com/arh309/study-guide-2/19th-century-exhibitions.html, Erişim Tarihi: 04.05.2016.

Culturedarm (2016). Art and Architecture Towards Political Crises. The 1937 Paris International Exposition in Context. http://culturedarm.com/1937-paris-international-exposition/, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Custom Rodder (2015). Exposition Universelle 1958 Bruxelles. http://customrodder.forumactif.org/t719-exposition, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Cybernetic (2016). 1965-70 – Mobile Sculptures – Robert Breer (American). Cyberneticzoo.com. http://cyberneticzoo.com/robots-in-art, Erişim: 15.11.2016.

Çil, Hayati (2010). Kamusal Alanda Heykelin Çevreyle İlişkisi ve İzmir. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Deniz, Ahmet (2015). Anadolu Tarihinde Hititlerin Sosyo-Ekonomik Yaşantısı. Electronic Turkish Studies, 10 (2), 235-248.

DSİ (2012). EXPO 2016 Antalya Taşkın ve Su Temini Raporu. Antalya: DSİ.

DTM (2008). AIPH Üyelik Başvurusu. Dış Ticaret Müsteşarlığı 30.12.2008 tarih ve 120009037 Sayılı, Ankara.

Dündar, Şebnem Gökçen ve Özkelle, Deniz (2007). Yüzyılların Yarışında Son Dönem: "EXPO" ve İzmir. Ege Mimarlık, 2 (61), 14-17.

Dünya Sergileri (2016). Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı: http://www.mfa.gov.tr/dunya-sergileri-_expo_.tr.mfa, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

Earth Station (2003). The World's Fair and Exposition. http://www.earthstation9.com/index.html, Erişim: 15.08.2016.

Electro Spark (2009). USSR at the 1958 World's Fair in Brussels. Electro's Spark. http://electrospark.blogspot.com.tr/2009_11_01_archive.html, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Erdin, Evren ve Kokum, Oya (2006). Dünya Fuarı Olarak "EXPO"yu İzmir'de Düşün(dür)mek. Planlama (3), 59-66.

Erdoğan, Melih (2016). Küresel Çağda Çağdaş Sanat ve Küresel Sanat Pazarı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (1), 75-98.

Ergüney, Yeşim ve Pilehvarian, Nuran (2015). Ondokuzuncu Yüzyıl Dünya Fuarlarında Osmanlı Temsiliyeti. Megaron, 10 (2), 224-240.

Etimoloji (2013). Etimoloji Türkçe. http://www.etimolojiturkce.com/kelime/fuar, Erişim Tarihi: 02.03.2016.

Expo 58 (2011). Several Masterpieces of Renowned Artists in Palace VI. Science and Fine Art. http://users.skynet.be/rentfarm/expo58, Erişim Tarihi: 19.10.2016.

Expo 67 (2010). Expo 67 in Montreal http://expo67.ncf.ca/index.html, Erişim Tarihi: 03.09.2016.

Expo Kültürel (2016). Tanıtım ve Kültürel Faaliyetler Raporu. EXPO 2016 Antalya Ajansı. Antalya.

Expo Ajansı (2016). Sanatsal Çalışmalar. İhale Dosyası. Antalya: EXPO 206 Antalya Ajansı.

Expo Antalya (2016). Expo 2016 Antalya Fotoğraf Arşivi. Antalya: Expo.

Expo China (2010). Sculptures placed at Expo site. Expo 2010 China: http://www.expo2010china.hu/index.phtml?module=hirarchivum&oldal=20, Erişim Tarihi: 01.09.2016.

YK Kararları (2012-2016). EXPO 2016 Antalya Yönetim Kurulu Kararları. EXPO 2016 Antalya Ajansı.

Expo Komisyonu Kararları (2008). Expo Komisyonu Kararları. Antalya Valiliği, Antalya.

Expo Milano (2015). Nihai Rapor. Milano: Expo Milano Organizasyonu.

Expo Shangai (2010). Expo 2010 Shangai. Shangai: Çin Hükümeti.

Gabrieli, Piera (2015). Expo 2015 Il "Popolo del Cibo" "Nutrire il Pianeta, Energia per la Vita". Pieragabrieli. https://pieragabrieli.wordpress.com/2015/10/10, Erişim Tarihi: 05.11.2016.

Garcia, Erin (2015). Jewel City: Art from the Panama-Pacific International Exposition. De Young Legion of Honor. https://www.famsf.org/press-room/jewel-city-art, Erişim Tarihi: 05.09.2016.

Goss, Jared (2010). French Art Deco. http://www.metmuseum.org/toah/hd/frdc/hd_frdc.htm, ErişimTarihi: 15.09.2016.

Göğüş, Ceren (2007). Avusturya Gazeteleri Işığında Osmanlı İmparatorluğunun 1873 Viyana Dünya Sergisine Katılımı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gökgür, Pelin(2008). Kentsel Mekanda Kamusal Alanın Yeri. Ankara: Bağlam Yayıncılık.

GTHB (2012a). EXPO 2016 Antalya Süreci. Ankara: GTHB.

GTHB (2012b). EXPO 2016 Antalya Botanik Raporu. Antalya: GTHB İl Müdürlüğü.

GTHB (2014). EXPO 2016 Antalya Süreci, Antalya

Güler, Necmi (2011). Crystel Palace'ın (1851) "Müze Tarihi" Açısından Önemi. http://necmiguler.blogspot.com.tr/2011/12/crystal-palace-buyuk-bir-sergi.html, Erişim Tarihi: 12.06.2016.

Hasol, Doğan (1996). Mimarlık, Sergiler ve İletişim. Yapı Dergisi, 174. http://www.doganhasol.net/mimarlik-sergiler-ve-iletisim-2.html, Erişim Tarihi 08.08.2016.

Hawx, Stanford (2013). 1893 Chicago Sergisi (Fuarı), Amerika. Yolcu Misali: http://www.yolcumisali.com/2013/12/1893-chicago-sergisi-fuar-amerika.html#ixzz4ClwsU1vf, 12.09.2016.

Herring, Albert (2003). 1958 Brussels World's Fair. Everything. http://everything2.com/title/1958+Brussels+World%2527s+Fair, Erişim Tarihi: 06.07.2016.

Histoire des Arts (2010). L'art et le pouvoir, des « Demoiselles d'Avignon » 1907 à « Guernica » 1937. http://hida.eklablog.com/guernica-a-l-exposition-universelle-1937-p126181, Erişim Tarihi: 08.09.2016.

Hitit Sanatı (2016). Hitit Sanatı. Arkeoloji Dünyası. http://www.arkeolojidunyasi.com/anadolu_uygarliklari/hititler_3.html, Erişim Tarihi: 30.11.2016.

Hossein, Sadri (2012). Mimarlık ve İnsan Hakları. Mimarlık Dergisi, 365 (6).

İFM (2007a). Türk Fuarcılık Tarihi. İstanbul: İstanbul Fuar Merkezi Expo Center.

İFM (2007b). Fotoğraflarla Türk Fuarcılığı. İstanbul: Yıltem Reklam ve Basım.

İFM (2008). Türkiye 1867 Evrensel Sergisi. İstanbul: Yıltem Reklam ve Basım.

İFM (2011). Türk Fuarcılık Tarihi . İstanbul: Yıltem Reklam ve Basım. İFM: http://kutuphane.ifm.com.tr/Kitap-turk-fuarcilik-tarihi_4.html, Erişim Tarihi: 17.10.2016.

IFM (2012). Türkiye Fuar Albümü. İstanbul: İFM.

Işıklı, Ayhan ve Balkan, Mümin (2007). Türk Fuarcılık Tarihi. İstanbul: İstanbul Fuar Merkezi.

İcra Kurulu (2012). İcra Kurulu Kararları.

İcra Kurulu Sekreterliği (2009-2011). İcra Kurulu Kararları. Antalya: Antalya Valiliği.

Japanese Pavilion (2000). Detail. http://www.detail-online.com/article/japanese-pavilion, Erişim Tarihi: 18.11.2016.

Jung, Carmen, ve Worbs, Dietrich (2015). Der Spanische Pavillon 1937. http://www.bauwelt.de/themen/bauten/Der-spanische-Pavillon-1937-2153203.html, Erişim Tarihi: 03.09.2016.

Karaaslan, Suat (2005). Heykel ve Mekan. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14 (1), 289-296.

Kaygısız, Himmet (2004). Elma Yetiştiriciliği, Hasad Yayıncılık.

Kedik, Ayşe Sibel (2011). Kamusal Alan Kent ve Heykel İlişkisi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (1), 229-240.

Kepez (2016). Kepez Belediyesi. http://www.kepez-bld.gov.tr/, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Kestane, Serpil (Haziran 2015). Antik Çağda Pazarlama ve Pazarlama Karması Elemanlarına Yönelik Değerlendirmeler. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (1), 185-208.

KGM (2012). EXPO 2016 Antalya Yol ve Kavşaklar Karayolları Genel Müdürlüğü Raporu. Antalya: KGM.

Kılıç, Ramazan ve Demirçelik, Mine (Ağustos 2011). Mülkiyet Kavramının Tarihsel Gelişimi Sürecinde Ortaçağ ve Reform Hareketi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30, 171-190.

Koko (2010). The Estonian Pavilion at the Hannover World Exposition. Koko. http://www.kokoarchitects.eu/en/project/, Erişim Tarihi: 27.10.2016.

Komisyon Kararları (2008). Komisyon Kararları. Antalya Valiliği, Dördüncü Komisyon Toplantı Tutanağı, Antalya.

Konyaaltı (2016). Konyaaltı Belediyesi. http://www.konyaalti.bel.tr/, Erişim Tarihi: 02.07.2016.

Koruma Kurulu (2006) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı, 30.03.2006 tarih ve 2006/9 sayılı yazı, Ankara

Köksal, Aydın (2013). İnsan ve Dünyası: 1967 Dünya Sergisi, Montreal. Mimarizm. http://www.mimarizm.com/makale/insan-ve-dunyasi-1967-dunya-sergisi-montreal_115429, Erişim Tarihi: 05.10.2016.

Köse, Selma ve Karagüzel, Özgül (2016). EXPO 2016 Antalya Dünya Bahçeleri. http://www.apelasyon.com/Yazi/455-expo-2016-antalya-dunya-bahceleri, Erişim Tarihi: 14.08.2016.

Küçüktaş, Rahim (2015). Büyük Ölçekli Etkinliklerin Ev Sahibi Ülkelere ve Kentlere Olan Etkileri. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı.

Kültür Bakanlığı (2005). http://testsite.kultur.gov.tr/TR,44355/expo-2005, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

La Exposicion. (2016). Expo 92. http://www.expo92.es/inicio/index.php, Erişim Tarihi: 03.10.2016.

Lemog, Lourent Antoine (2014). La Turquie à l'Exposition des Arts décoratifs de Paris 1925. Lemog: http://lemog3d.blogspot.com.tr/2014/10/la-turquie-lexposition-des-arts.html?spref=pi, Erişim Tarihi: 16.07.2016.

Lemog, Lourent Antoine (2016). History: Turkey at Expo 1935 Brussels. Blog Expo 2016 Antalya: http://expo2016-antalya.blogspot.com.tr/2016/01/history-turkey-at-expo-1935-brussels.html, Erişim Tarihi: 23.09.2016.

L'Exposition Universelle de 1900 (2010). Lankaart. http://www.lankaart.org/article-l-exposition, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Leyla, Murat (2012). Hititlerde Su Kültü. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi, 31 (51), 125-158.

Linden, Gordon ve Creighton, Paul (2014). The Expo Book. https://books.google.com.tr/books?id=d3d7AgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Erişim Tarihi:13.12.2016.

Malchiodi, Cathy A. (2005). Çocukların Resimlerini Anlamak. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, Çeviri: Tülin Yurtbay, 1. Baskı.

McCarthy, Erin (1999). 11 Vintage Photos from the 1893 World's Columbian Exposition. http://mentalfloss.com/article/, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

McGee, Terry (2008). The 1862 London Exhibition. http://www.mcgee-flutes.com/1862%20London%20Exhibition.htm, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Mercan, Aslı Işıksal (2015). Değişen Sergi Modellerinden Bir Kesit. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Yazıları Dergisi, (33), 289-307.

Mi Moleskine Arquitectonico (2010). Exposicion Iberoamericana de Sevilla, 1929. http://moleskinearquitectonico.blogspot.com.tr/2010/10/exposicion-iberoamericana-de-sevilla.html, Erişim Tarihi: 30.08. 2016.

Milano (2015). Türk Pavyonu. (2015). Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı: http://www.turkeyexpo2015.com/turkiye-pavyonu.html, Erişim Tarihi: 13.09.2016.

Municipalyty, Quindao (2014). International Hortucultural Exposition 2014 Qingdao. Qingdao: Foreıgn Languages Press.

Neild, Berry (2015). Weird World of Seville's City of the Future. CNN. http://edition.cnn.com/2015/02/25/travel/seville, Erişim Tarihi: 01.10.2016.

Oral, Ebru (2014). Anadolu'da Ana Tanrıça Kültü. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (8), 154-164.

Organization, Expo (2013). Suncheon Bay Garden Expo 2013 Nihai Rapor. Suncheon Bay Kore: Suncheon Bay Garden Expo 2013.

Ögel, Semra (1977). Çevresel Sanat. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası.

Özbek, Meral (2000). Walter Benjamin Okumak-III. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 55 (4), 84-108.

Özcan, Özlem (2009). İstanbul Tarihinde Bankacılık Faaliyetlerinin Gerçekleştiği Yapılar, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özel, Zuhal (2007). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (2), 395

Özdemir, Velit (2016). Expo 2021 Hatay Tanıtım Notları, Hatay Belediyesi

Özgüdenli, Osman ve Uzunağaç, Ömer (2014). Selçuklu Anadolusu'nda Ekmek. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1 (1) , 43-72.

Özkelle, Dilek (2006). Expoların Gelişim Süreci ve Kentle Etkileşimleri; Expo 2015 İzmir Örneğinde Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Panama–Pacific International Exposition (2015). Wikipedia. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Paris et Les Expo (2016). http://www.expositions-universelles.fr/, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Paris Evrensel Sergisi (2016). Endüstriyel Tasarım Sanal Müzesi. http://www.etsm.org.tr/etsm/index.php, ErişimTarihi: 22.08.2016.

Paristeampunk (2012). http://paristeampunk.canalblog.com/tag/exposition%20universelle/p10-0.html, Erişim Tarihi: 01.04 2016.

Paros (2014). 18. Yüzyılda İstanbul'da Ermeni Matbaacılığı. http://www.paros.com.tr/?p=3556, Erişim Tarihi: 14.09.2016.

Perkins, Kenneth (2010). Türklerin Amerikada Katildigi İlk Fuar 1876 Philadelphia. http://www.turkavenue.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1061:-turklerin-amerikada-katildigi-ilk-fuar-1876-philadelphia-&catid=100:amerika&Itemid=665, Erişim Tarihi: 22.09.2016.

Proje (2016). Proje ve Yapım İşleri Raporu.

Prologue to the Panama-Pacific Exposition (2015). National Park Service. https://www.nps.gov/goga/learn/historyculture/, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

PS (2008). Akıllı Adam, Başkasının Deneyimlerinden İstifade Eden Adamdır. V3 Arkitera: http://v3.arkitera.com/s116-akilli-adam-baskasinin-deneyimlerinden-istifade-eden-adamdir.html, Erişim Tarihi: 24.09.2016.

Puente (2008). Dia Nacional de Turquia en la Expo Zaragoza. Puente, 2 (6), 4-8.

Qingdao, Expo (2014). Turkey Garden: A Eurasian Journey. Qingdao Expo 2014 /Erişim:24.11.2016: http://www.qingdaoexpo2014.org/content/2014-01/20/content_10240103.htm, Erişim Tarihi: 13.09.2016.

Ratchaphruek, Flora (2006). International Horticultural Exposition for His Majesty the King Royal Flora Ratchaphruek 200. Thailand. Flora Ratchaphruek 2006. International Horticultural Exposition for His Majesty the King, Erişim Tarihi: 29.10.2016.

Resmi Gazete (2012). 6358 Sayılı EXPO 2016 Antalya Kanunu. EXPO 2016 Antalya Kanunu. Ankara: Resmi Gazete.

Rydell, Robert (2005). World's Columbian Exhibition, Encyclopedia of Chicago. http://www.encyclopedia.chicagohistory.org/pages/, Erişim Tarihi: 01.09.2016.

Sadri, Hossein (2012). Mimarlık ve İnsan Hakları, Mimarlık Dergisi, Mimarlar Odası

Sattler, Bobby (2014). Expo'17 japan-stumped. http://www.bsattler.com/blog/?p=2232, Erişim Tarihi: 07.07.2016.

Sever, Hüseyin (1991). Kültepe Tabletlerinin Anadolu Tarihi Ve Kültür Tarihi Bakımından Önemi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 35 (2), 247-268.

Son Dakika (2010). Zülfü Livaneli: Türk Pavyonu. Son Dakika: http://www.sondakika.com/haber/haber-zulfu-livaneli-turk-pavyonu-gogsumuzu-kabartiyor-2103079/, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

Sungur, Suat (2011). Tüketimin Küreselleşmesi ve Tüketim Tapınakları: Postmodern Panayır Yerlerinde Alışveriş. Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, Sayı: 14, 7-36.

Şengel, Deniz (2016). On Dokuzuncu Yüzyıl Mimarisinin Bazı Temel Özellikleri. https://www.yumpu.com/tr/document/view/46353172/on-dokuzuncu-yuzyl-mimarisinin-baz-temel-ozellikleri, Erişim Tarihi: 23.05.2016.

Şenol, Halime (2016). EXPO 2016 Antalya Proje Notları. Antalya: Artı Mimarlık.

Tagliabue, Benedetta (2010). Spanish Pavilion. http://architypereview.com/project/spanish-pavilion/, Erişim Tarihi: 07.09.2010.

Taringa (2008). La Feroz Competencia de 1937. http://www.taringa.net/posts/info/1577901/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Taylor, Alan (2013). The 1939 New York World's Fair. http://www.theatlantic.com/photo/2013/11/the-1939-new-york-worlds-fair/100620/, Erişim Tarihi: 07.08.2016.

TEDAŞ (2012). EXPO 2016 Antalya Enerji İhtiyacı Raporu. Antalya: TEDAŞ.

Tekdemir, Aziz (2013). 1867 Paris Sergisi ve Sultan Abdülaziz'in Sergiyi Ziyareti. Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 3 (6), 1-19.

Tekke, Fatma (2011). Hitit Kültüründe Yer Alan Taş Kabartmaların Günümüz Türk Yağlı Boya Resmine Yansımaları. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

The 1862 London Exhibition (2015). http://www.mcgee flutes.com/1862%20London%20Exhibition.htm, Erişim Tarihi: 06.06.2016.

The International Exhibition (1862). The Nave. Supplement to The Illustrated London News [Fotoğraf]. London: Illustrated London News. http://www.oldimprints.com/pages/books/, Erişim: 06.09.2016.

Tholozany, Pouline de (2011). The Expositions Universelles in Nineteenth Century Paris. http://library.brown.edu/cds/paris/worldfairs.html, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Tong, Burçin (2005). Distopik Bilim-Kurgu Filmlerindeki Mekan Çözümlemeleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Turan, Esra Yıldız (2015). Platon'un İdealar Kuramı Ekseninde Mimesis Olarak Sanat. Tarih Okulu Dergisi (TOD), 8 (12), 1-8.

Turkish Pavilion at Expo 2015 Milano (2015). Expo 2015: http://expo2015-milano.blogspot.com.tr/2015/03/turkish-pavilion-at-expo-2015-milano.html, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Türk Dil Kurumu (1998). Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Türkel, Efe (2016). Parian Figüratif Porselenleri. Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, (15), 53-65.

Ülgen, Pınar (Bahar, 2012). Geç Ortaçağ Avrupası'nda Pazar ve Panayır İlişkisinin Ticaret Hayatındaki Rolü ve Türk İslam Dünyasındakilerle Karşılaştırılması. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 5 (21), 359-381.

Varol, Elif Şafak (2004). İnsan-çevre Etkileşimi Açısından Kamusal Mekanda Sanatın Rolü. Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Vatansever, Necibe (2009). Sergi Binalarında, Geniş Açıklık Geçen Çelik Taşıyıcı Sistemlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Victorya & Albert Museum (2016). Watercolours of the Great Exhibition. http://www.vam.ac.uk/content/articles/w/watercolours-of-great-exhibition/, Erişim Tarihi: 15.08.2016.

Wikipedia (2016). Topaç. https://tr.wikipedia.org/wiki/Topa%C3%A7, Erişim Tarihi: 15.11.2016.

Yaman, İsmail Şamil, Ekim, Tahir, Sungur, Serpil ve Özer, Ceyhan (2012). Çağdaş Dünya Sanatı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Yaman, Zeynep Yasa (2011). "Siyasi/Estetik Gösterge" Olarak Kamusal Alanda Anıt ve Heykel. Metu JFA, 28 (1), 69-98.

Yüksel, Hanife (2011). Kamusal Alan Heykeli Olarak Güneş Saati Uygulaması. Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Zaragoza (2008). Expo Zaragoza Nihai Rapor. Zaragoza: Society Expo Zaragoza.

ZED (2014). EXPO 2016 Antalya Master Plan. Antalya: EXPO 2016 Antalya Ajansı.

Zelef, Haluk (2003). A Research On The Representation Of Turkish National Identity: Buildings Abroad. Ankara.

Zengel, Rengin (2001). Tarih İçinde Değişen Tüketim Mekânları. Ege Mimarlık. 4 (40), 10-13.

Şekil Kaynakça

1855 Paris (2016). http://www.gettyimages.com/photos/, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

1893 Chicago Exposition (2010). http://arcadiasystems.org/academia/, Erişim Tarihi: 08.09.2016.

1900 Paris (2008). http://www.telegraph.co.uk/news/picturegalleries, Erişim Tarihi: 14.09.2016.

1958 Bruxelles (2013). http://customrodder.forumactif.org Erişim Tarihi: 10.08.2016.

Abdul Hamid II (2008). http://www.loc.gov/pictures/search/, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Açılış 1862 (2008). http://www.old-print.com/cgi-bin/category.cgi, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Adzhika (2015). Jewel City. http://www.ucpress.edu/blog, Erişim Tarihi: 16.09.2016.

Akgüngör, Noni (2014). http://nonim.blogspot.com.tr/2014/12/tanzimattan-cumhuriyete-turk-resmi.html, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

Alamy (2010). http://www.alamy.com/stock-photo-modern-art-sculpture Erişim Tarihi: 05.10.2016.

Alfie (2011). http://www.tutorialchip.com/inspiration, Erişim Tarihi: 05.10.2016.

Almendron (2008). https://www.almendron.com/blog/expo-2008-zaragoza/, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Andalucia (2016). http://www.expo92.es/pabellon/4-pabellon, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Andersens (1999). http://www.hcandersen-homepage.dk/?page_id=21757, Erişim Tarihi: 05.09.2016.

Animo (2008). http://www.skyscrapercity.com/showthread.php, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

Antik Mısır (2016). http://chicagotonight.wttw.com/2012/11/08/between-heaven-and-earth, Erişim Tarihi: 14.08.2016.

Antique & Vintage Art Prints (2016). https://www.periodpaper.com/collections/, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Antalya Valiliği (2008). Komisyon Kararları. Dördüncü Komisyon Toplantı Tutanağı. Antalya

Arca, Hakan (2008). Türkiye 1867 Evrensel Sergisi. İstanbul: İstanbul Fuar Merkezi Yayınları.

Archi Expo (2015). http://projects.archiexpo.fr/project-27733.html, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Archi Maps (2014). http://archimaps.tumblr.com/page/237, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Ark Fuarcilik (2010). http://arkfuarcilik.com/services_cont.html, Erişim Tarihi: 18.11.2016.

Ark İstanbul (2016). http://www.arkist.com/?portfolio=antalya-expo-2016-osmanli-bahcesi, Erişim Tarihi: 05.09.2016.

Arkiv (2014). http://www.arkiv.com.tr/proje/1-odul-expo-2016-antalya-expo-kulesi-mimari-proje-yarismasi/3335, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Arşiv (2016). Expo 2016 Antalya İcra Kurulu. GTHB fotoğraf arşivi ve Antalya Expo Center Fotoğraf Arşivi 2011, 2012.

Art (2011). http://users.skynet.be/rentfarm/expo58, Erişim Tarihi: 19.10.2016.

Art exhibitions (1999). http://www.grandpalais.fr/visite/en/the-exploration, Erişim Tarihi: 21.10.2016.

ASAT (2012). EXPO 2016 Antalya Kanalizasyon ve İçme Suyu Temini Raporu. Antalya: ASAT.

Aslan, Nurettin (2015). Assos Kazısı 2015 Yılı Sonuç Raporu. Çanakkale: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Atomium (2016). https://ro.pinterest.com/pin/492440540478249543/, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

Avenue (2010). http://www.turkavenue.com/index.php?option, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

Azamet (2012). http://www.cumhuriyet.edu.tr/userfiles/file, Erişim Tarihi: 01.10.2016.

Azua (2011). http://diariodesign.com/2011/06/martin-azua-insufla, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Barcelona (2015). History Barcelona. http://historyofbarcelona.weebly.com/international-exposition-fair.html, Erişim Tarihi: 04.01.2016.

Base (2010). http://www.pbase.com/sammyjgreen/image, Erişim Tarihi: 10.11.2016.

Başkavak, Tahsin (2013). 1893 Chicago Dünya Fuarı - 52 Fotoğraf. http://fotograf-gunlukleri.blogspot.com.tr/, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

BATEM (2012). EXPO 2016 Antalya Alanı Tarihçesi. Antalya: Batem.

Bernstein (2015). http://www.world-architects.com/architektur-news, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Bianchini (2015). https://www.inexhibit.com/case-studies/milan-expo, Erişim tarihi: 01.11.2016.

BIE (Bureau Internatıonal des Exposition) (2014a). What is an Expo. http://www.bie-paris.org/site/en/expos/about-expos, Erişim Tarihi: 05.08.2016.

BIE (2014b). Expo Timeline - Historical World Expo. http://www.bie-paris.org/site/en/expo-timeline/expo-timeline-historical-world-expo, Erişim Tarihi: 21.09.2016.

BIE (2015). BIE 1958 Brüksel. http://www.bie-paris.org/site/en/1958-bruxelles, Erişim Tarihi: 07.04.2016.

BIE (2015l). 1967 Montreal. http://www.bie-paris.org/site/en/1967-montreal, Erişim Tarihi: 02.09.2016.

Bonacorsi (2015). http://www.domusweb.it/en/reviews/2015, Erişim tarihi: 15.11.2016.

Boncuk (2012). http://maviboncuk.blogspot.com.tr/2012/07/1900, Erişim Tarihi: 15.11.2016.

Brassens (2010). http://hida.eklablog.com/guernica-a-l-exposition, Erişim Tarihi: 20.07.2016.

Burada (2016). http://www.antalyaburada.com/aksu/saha-kalkmis-at-heykeli-hayran-birakiyor-haberDetayi-27-haberNo-51584.html#.WEBiU9KLSM8, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Can (2003). https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Canada Interior Design (2016). http://www.sobhezohoor.com/tag/canada-interior-design/, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Catalogue of The International Exhibition 1862 (2004). Hathi Trust Digital Library. https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=njp, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Caviglia (2011). http://www.underconsideration.com/brandnew/archives/expo_2015.php#.WAeylvmLTIU, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Cerca (2008). http://www.lacerca.com/noticias/turismo/castilla, Erişim Tarihi: 10.10.2016.

Chandler, Arthur (2008a). http://www.arthurchandler.com/1798-exposition/, ErişimTarihi: 10.07.2016.

Chandler, Arthur (2015). http://www.arthurchandler.com/paris-1937-exposition/, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Chang Mai (2012). http://tropicallulu.blogspot.com.tr/2012/03/chiang-mai-royal-flora-ratchaphruek.html, Erişim Tarihi: 15.11.2016.

China- (2010). http://www.expo2010china.hu/index.phtml?module=hirarchivum&oldal=20, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Chino (2012). http://inhabitat.com/zaragozas-solar-powered-spanish, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Christies (2010). http://www.christies.com/lotfinder/furniture-lighting/a-monumental-royal-seljuk-carved-stucco-panel-5358694-details.aspx, Erişim Tarihi:15.09.2016.

Civelekoğlu (2013). http://lcivelekoglu.blogspot.com.tr/2013/03, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Civelekoğlu (2016). http://lcivelekoglu.blogspot.com.tr/2016_06_01_ Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Columbian Exhibition. (2000). http://1893columbianworldexposition.weebly.com, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Commos (2010). https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sketches Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Cramer, Charles (2014). http://www.charlesacramer.com/arh309/study-guide-2/19th-century-exhibitions.html, Erişim Tarihi: 04.05.2016.

Creation (2008). http://atthefair.homestead.com/pkeatt/Creation.html Erişim Tarihi: 15.11.2016.

Cret, Paul (2010). http://www.arch.mcgill.ca/prof/sijpkes/abc-structures, Erişim Tarihi: 10.11.2016.

Culturedarm (2016). http://culturedarm.com/1937-paris-international-exposition/, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Cybernetic (2016). 1965-70 – Mobile Sculptures – Robert Breer (American). Cyberneticzoo.com. http://cyberneticzoo.com/robots-in-art, Erişim: 15.11.2016.

Çelik, Zeynep (1999). Displaying the Orient Architecture of Islam at Nineteenth-Century World's Fairs. Oxford: Unıversıty Of Calıfornıa Press.

Das Museum (2005). http://www.expo2000.de/index.php/expo-2000/expo, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Denis (2009). http://www.china-briefing.com/news/2009/08/10/, Erişim Tarihi: 25.10.2016.

Der Spanische Pavillon 1937 (2015). http://www.bauwelt.de/themen/bauten/Der-spanische-Pavillon-1937-2153203.html, Erişim Tarihi: 25.10.2016.

Desingboom (2010). http://www.designboom.com/architecture, Erişim Tarihi: 25.10.2016.

Dorpat (2003). Eğlenceli bir sokak. Pacıfic Northwest, 20-22.

Dort (1996). http://www.1939nyworldsfair.com/worlds_fair/wf_tour Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Dotan (2010). http://www.archilovers.com/projects/29047/the-israel, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

DSİ (2012). EXPO 2016 Antalya Taşkın ve Su Temini Raporu. Antalya: DSİ.

Ducth Pavilion (2016). http://totems.com/dutch-pavilion-expo-2005-aichi.html, Erişim Tarihi: 05.11.2016.

Earth Station (2003). http://www.earthstation9.com/index.html, Erişim: 15.08.2016.

Elder, Poul (2010). The Sculpture and Mural Decorations of the Exposition - A. Stirling Calder. http://www.books-about-alifornia.com/Pages/Sculpture, Erişim Tarihi: 15.09.2016.

Emel (2014). http://kadimuleyyam.blogspot.com.tr/2014/04/, Erişim Tarihi: 04.10.2016.

Erkol (2009). https://polen.itu.edu.tr/xmlui/handle/11527/3268 Erişim Tarihi: 08.11.2016.

Ertegün (2013). http://likesuccess.com/121226 Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Esculturas (2016). http://www.expo92.es/galeria/13-esculturas-de-la-expo, Erişim Tarihi: 15.11.2016.

Eştürk (2015). http://www.siska.com.tr/expo2015.html Erişim Tarihi: 05.11.2016.

Expo (2012). http://www.expo92.es/pabellon/87-pabellon-de-turquia Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Expo (2014). Fotoğraf Arşivi. Expo 2016 Antalya Ajansı. (2015). Expo 2015 Milano Nihai Rapor. Milano: Expo Milano Organizasyonu.

Expo 2016 Antalya Süreci (2012). Expo Antalya 2016 Sürevi Raporu, GTHB

Gabrieli (2015). https://pieragabrieli.wordpress.com/2015/10/10, Erişim Tarihi: 05.11.2016.

Garden (2013). http://koreatravelonline.blogspot.com.tr/2014/06/korean-travel-online-suncheon-bay.html, Erişim Tarihi: 09.11.2016.

Gavrilovic (2015). https://www.artpeoplegallery.com/exhibition-circle, Erişim Tarihi: 05.11.2016.

GTHB (2012). EXPO 2016 Antalya Süreci. Ankara: GTHB.

Gordito (2013). https://dondeestacurro.wordpress.com/2013/06/05/, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Gowman (2013). http://londonkoreanlinks.net/2013/09/10/mmlg, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

Göğüş, Ceren (2007). Avusturya Gazeteleri Işığında Osmanlı İmparatorluğunun 1873 Viyana Dünya Sergisine Katılımı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Great Exhibition 1851 (2016). http://sappers-minerswa.com/of-interest , Erişim Tarihi: 07.19.2016.

Gürkal (2007). Royal Flora Ratcaphruek 2006 Türk Bahçesi Sunumu. Ankara: Dış İşleri Bakanlığı.

Hasol (1996). Mimarlık, Sergiler ve İletişim. 01.05.1996 - Yapı Dergisi - 174, 50-63.

Hassa (2016). http://www.hassa.com/en/project/expo-2005-aichi, Erişim Tarihi: 12.11.2016.

Hawx (2013).http://www.yolcumisali.com/2013/12/1893, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Housines (2008). http://www.panoramio.com/photo/14896204, Erişim Tarihi: 07.11.2016.

Heatherwick (2010). http://www.archdata.org/buildings/742/uk-pavilion, Erişim Tarihi: 27.10.2016.

Heilbrunn Timeline of Art History (2014). http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/89.21.1/, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Hendry, Martin (2009). http://www.fotolibra.com/gallery/505081/walkers-expo, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

Hiraimi (2015). http://expo2015israel.com/en/the-tree-of-life-at-expo, Erişim Tarihi: 17.11.2016.

Hitit Güneşi (2015) http://anadolufanzin.blogspot.com.tr, Erişim Tarihi: 17.11.2016.

Hyperbole (2015). http://hyperbole.es/2015/09/el-hombre-y-la-tecnica, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

İFM (2012). Türkiye Fuar Albümü. İstanbul: İFM.

İznik (2014). http://www.iznik.com/expo-2000-turk-pavyonu, Erişim Tarihi: 07.11.2016.

Imandra (2010). http://www.imandraproject.com/en/portfolio-view/, ErişimTarihi: 17.10.2016.

Işıklı, Ayhan ve Balkan, Mümin (2007). Türk Fuarcılık Tarihi. İstanbul: İstanbul Fuar Merkezi.

Jencks (2014). http://archizoom.epfl.ch/CharlesJencks, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

Jianguo (2010). http://www.e-flux.com/announcements/36914/, Erişim Tarihi: 08.11.2016.

Kaniş (2007). http://kayseriden.biz/icerik.asp?ICID=160#, Erişim Tarihi: 14.08.2016.

Keçecioğlu, Uğur (2016). Fotoğraf Arşivi.

KGM (2012). EXPO 2016 Antalya Yol ve Kavşaklar Karayolları Genel Müdürlüğü Raporu. Antalya: KGM.

Kızıl Tapınak (2016). Bergama Kızıl Avlu: http://mekan360.com/360fx, Erişim: 07.08.2016.

King (2014). https://unframed.lacma.org/2014/01/06/, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

Konyaaltı (2016). Konyaaltı Belediyesi. http://www.konyaalti.bel.tr/, Erişim Tarihi: 02.07.2016.

Koon (2005). http://www.studiointernational.com/index.php/mf, Erişim Tarihi: 07.11.2016.

Kourelis (2010). http://kourelis.blogspot.com.tr/2010/04/schwarzmann, Erişim Tarihi: 07.11.2016.

Köksal, Aydın (2013). İnsan ve Dünyası: 1967 Dünya Sergisi, Montreal. Mimarizm. http://www.mimarizm.com/makale/insan-ve-dunyasi-1967-dunya-sergisi-montreal_115429, Erişim Tarihi: 05.10.2016.

Köse, Selma ve Karagüzel, Özgül (2016). http://www.apelasyon.com/ Erişim Tarihi: 17.11.2016.

Kreiser (1927). http://archnet.org/system/publications/contents/3417/original/DPC1306.pdf?1384775050, Erişim Tarihi: 05.08.2016.

Kültür Bakanlığı (2005). http://testsite.kultur.gov.tr/TR,44355/expo-2005, Erişim Tarihi: 10.09.2016.

La Exposicion. (2016). Expo 92. http://www.expo92.es/inicio/index.php, Erişim Tarihi: 03.10.2016.

Leeb (2008). http://www.mediaarchitecture.org/author/jeff/page/13/, Erişim Tarihi: 17.10.2016.

Lemog (2015). http://lemog3d.blogspot.com.tr/search/label/Turquie, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Lemog (2016). http://expo2016-antalya.blogspot.com.tr/2016/01/, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

L'Exposition Universelle de 1900 (2010). Lankaart. http://www.lankaart.org/article-l-exposition, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

LM Sacasas (2013). https://thefrailestthing.com/2012/05/30/, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Louvre (2016). http://france.jeditoo.com/IleDeFrance/Paris/1er/, Erişim Tarihi: 07.08.2016.

Lovers (2010). http://www.archilovers.com/projects/30043/. Erişim Tarihi: 07.11.2016.

Magnum (2014). https://pro.magnumphotos.com/C.aspx?VP3, Erişim Tarihi: 07.11.2016.

Man And His World (2013). https://www.collectionscanada.gc.ca/expo/, Erişim Tarihi: 01.10.2016.

Maripo (2016). http://peace.maripo.com/p_fairs.htm, Erişim Tarihi: 01.10.2016.

McCarthy, Erin (1999). 11 Vintage Photos from the 1893 World's Columbian Exposition. http://mentalfloss.com/article/, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Mendes (2005). http://www.arquiteturabrutalista.com.br/fichas, Erişim Tarihi: 07.09.2016.

Merkezi (2007). Fotoğraflarla Türk Fuarcılığı. İstanbul: Yıltem Reklam ve Basım.

Merkezi (2008). Türkiye 1867 Evrensel Sergisi. İstanbul: Yıltem Reklam ve Basım.

Merkezi (2011). http://kutuphane.ifm.com.tr/Kitap-turk-fuarcilik, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Milano (2015). Visit to the Hungary Pavilion: The Garden of Life Plays Hosts to Cultural Events. View the Gallery.

Mi Moleskine Arquitectonico (2010). Exposicion Iberoamericana de Sevilla, 1929. http://moleskinearquitectonico.blogspot.com.tr/2010/10/exposicion-iberoamericana-de-sevilla.html, Erişim Tarihi: 30.08. 2016.

Montserrat Guma (2016). http://blog.museunacional.cat/en/, Erişim Tarihi: 07.08.2016.

Mauro, James (2010) http://exhibitions.nypl.org/biblion/worldsfair/ , Erişim Tarihi: 09.11.2016.

Montreal Expo 67 (2010). http://expo67.ncf.ca/index.html, Erişim Tarihi: 25.10.2016.

Muncey (2015). http://www.visuology.com/expo-exposed, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Municipalyty (2014). International Hortucultural Exposition 2014 Qingdao. Qingdao: Foreign Languages Press.

Muratpaşa (2016). http://muratpasa-bld.gov.tr/Default.aspx, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Musee D'Orsay (1999). http://www.musee-rsay.fr/fr/info/gdzoom.html, Erişim Tarihi: 05.10.2016.

Neild, Berry (2015). http://edition.cnn.com/2015/02/25/travel/seville, Erişim Tarihi: 01.10.2016.

Neumeier (2012). http://www.ottomanhistorypodcast.com/2012/11/, Erişim Tarihi: 18.09.2016.

Newyork World's Fair Collections (2014). http://nyworldsfaircollections.tumblr.com/page/2, Erişim Tarihi: 17.08.2016.

Nilsen, Micheline (2013). Nineteenth-Century Photograhs and Architecture. Farnham: Ashgate.

Organtino, Padre (2016). https://ro.pinterest.com/pin/415457134352876549/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Özkan, Şule (2011). Arşiv. Chang Mai Fotoğrafları.

Özkan, Şule (2012). Arşiv. Arazi Planlama Çalışmaları Fotoğraf Arşivi. Antalya.

Özkan, Şule (2013). Arşiv. 2013. Suncheon Bay, Kore.

Özkan, Şule (2014a). Fotoğraf Arşivi.

Özkan, Şule (2014b). Arşiv, 2014 Qingdao, Chinna.

Özkan, Şule (2015). Fotoğraf Arşivi.

Özkan, Şule (2016). Fotoğraf Arşivi.

Panama–Pacific (2015). https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Paper (2016). https://www.periodpaper.com/products/, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Paris Evrensel Sergisi (2016). http://www.etsm.org.tr/etsm/index.php, ErişimTarihi: 22.08.2016.

Paris Exposition (2008). https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Paris, Erişim Tarihi: 01.09.2016.

Paris Les Expo (2016). http://www.expositions-universelles.fr, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Paristeampunk (2012). http://paristeampunk.canalblog.com/tag/exposition%20universelle/p10-0.html, Erişim Tarihi: 01.04 2016.

Pergamon (2016). https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons , Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Pequeviajes (2008). http://www.pequeviajes.com/planes, Erişim Tarihi: 22.10.2016.

Poland Pavillion (2012). http://www.expomondo.it/index.php/expo-2005-project-sheet.html, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Portugese Pavilion (2009). http://thecoolhunter.net/portugese-pavilion-expo, Erişim Tarihi: 02.11.2016.

Proje (2016). EXPO 2016 Antalya Ajansı Proje ve Yapım İşleri Raporu.

Prologue (2015) https://www.nps.gov/goga/learn/historyculture/, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

PS (2008). http://v3.arkitera.com/s116, Erişim Tarihi: 12.11.2016.

Puente (2008). Dia Nacıonal de Turquia en la Expo Zaragoza. Puente, 4-8.

Punte (2008). Dia Nacıonal de Turquia en la Expo Zaragoza. Punte, 4-6.

Qingdao (2014). http://www.qingdaoexpo2014.org/content/, Erişim Tarihi: 24.11.2016.

Ralph Gleis (2014). http://www.wienmuseum.at/de/aktuelle-ausstellungen/ansicht/experiment-metropole1873, Erişim Tarihi: 16.11.2016.

Ran (2010). http://www.aic-iac.org/wp-content/uploads/, Erişim Tarihi: 03.11.2016.

Remeikis (1980). http://www.lituanus.org/1980_1/80_1_05.htm, Erişim Tarihi: 29.10.2016.

Rodin (2016). http://www.musee-rodin.fr/fr/ressources, Erişim Tarihi: 12.9.2016.

Salon de 1867 (2008). https://sites.google.com, Erişim Tarihi: 12.09.2016.

Sanat (2012). http://www.angorasanat.com/sanat-faaliyetleri, Erişim Tarihi: 03.11.2016.

Sarı, Cemali (2009). Coğrafi Durum. Antalya içinde (s. 47-73). Antalya: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Sattler (2014). http://www.bsattler.com/blog/?p=2232, Erişim Tarihi: 28.10.2016.

Sekreterlik (2009). (2009-2011) İcra Kurulu Kararları. Antalya: Antalya Valiliği.

Shandong Qilu Celadon Museum (2010). http://www.panoramio.com/photo/130939299, Erişim Tarihi: 28.10.2016.

Scholtus (2008). http://www.treehugger.com/sustainable-product, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Sedelmayer- (2008). http://hanasedelmayer.de/_web/?p=384, Erişim Tarihi: 24.11.2016.

Sergi Açılışı (1999). http://www.parisenimages.fr/en/collections-gallery/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Shaw (2015). http://archpaper.com/, Erişim Tarihi: 09.11.2016.

Singhal (2013). http://www10.aeccafe.com/blogs/arch-showcase, Erişim Tarihi: 27.10.2016.

Spanish Pavilion (2014). http://www.slideshare.net/kappa2007/spanish-pavilion, Erişim Tarihi: 15.10.2016.

Spark, Electro (2009). http://electrospark.blogspot.com.tr/2009_11_01_ , Erişim Tarihi: 15.10.2016.

St. George Çeşmesi (2013). http://melbourneblogger.blogspot.com.tr, Erişim Tarihi: 10.11.2016.

Statues (2014). https://chinesemartialstudies.com, Erişim Tarihi: 09.09.2016.

Swarbrick (2014). http://www.teara.govt.nz/en/photograph/45840/expo-70, Erişim Tarihi: 02.11.2016.

Sydenham (2014). https://sydenham.org.uk/forum/viewtopic.php, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Şahin, Hakan (2015). https://turkcetarih.com/gok-tengrinin-habercisi ,Erişim Tarihi: 20.11.2016.

Şakayıklar (2016). http://www.turkbeleni.com/bitirme-tezi-seramik, Erişim:25.11.2016.

Şenol, Halime (2016). EXPO 2016 Antalya Proje Notları. Antalya: Artı Mimarlık.

Taca (2016). http://www.taca.com.tr/sayfalar.asp? Erişim Tarihi: 30.11.2016.

Taringa (2008). http://www.taringa.net/posts/info/1577901/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Taylor, Alan (2013) http://www.theatlantic.com/photo/2013/11/the-1939, Erişim Tarihi: 13.09.2016.

Tchoban (2015). http://www.archipanic.com/russia-pavilion-expo/, Erişim Tarihi: 13.11.2016.

Tesol (2014). https://americantesol.com/blogger/teaching, Erişim Tarihi: 09.11.2016.

Time (2016). https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock, Erişim Tarihi: 02.11.2016.

Time and Fates of Man (2015). http://www.1939nyworldsfair.com/worlds_fair/, Erişim Tarihi: 01.09.2016.

Teresa (2015). http://www.nonniavventura.it/expo-milano-2015, Erişim Tarihi: 08.11.2016.

Topoğlu (2013). http://www.oguztopoglu.com/2013_01_28_ Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Torelli (2015). http://www.staystacked.com/high-stakes-travelers, Erişim Tarihi: 05.11.2016.

Tran (2009). http://www.ameriquefrancaise.org/en/article- 605/, Erişim Tarihi: 16.10.2016.

Trillo (2008). http://www.expo92.es/mensaje/1157-pabellon-de, Erişim Tarihi: 26.10.2016.

Turkish Pavilion (2015). http://expo2015-milano.blogspot.com.tr/2015/03/, Erişim Tarihi: 26.10.2016.

Türkel, Efe (2016). Parian Figüratif Porselenleri. Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, (15), 53-65.

Umut (2012). http://www.sanatblog.com/endustri-caginin-zirvesi, Erişim Tarihi: 03.09.2016.

Ünsal, Elif (2013). Fotoğraf Arşivi.

Ünsal, Elif (2014). Fotoğraf Arşivi.

Vargas (2008). http://devargas.com.es/trabajo/water-for-life-expo, Erişim Tarihi: 30.10.2016.

Vendee (2016). http://archives.vendee.fr/Decouvrir/Expositions, Erişim Tarihi: 25.08.2016.

Vilagkiallitas (2009). http://www.vilagkiallitas.hu/index.phtml?module, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Victorya & Albert Museum (2016). http://www.vam.ac.uk/content/articles/w/watercolours-of-great-exhibition/, Erişim Tarihi: 15.08.2016.

Wadsworth, Kimberly (2014). http://www.atlasobscura.com/articles/relics-of-the, Erişim Tarihi: 16.10.2016.

Wang (2014). http://en.cafa.com.cn/field-%E2%80%A2-huang, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Warmann (2010). http://www.dezeen.com/2010/06/03/polish-pavilion, Erişim Tarihi: 01.11.2016.

Welch (2016). http://www.e-architect.co.uk/shanghai/shanghai-expo, Erişim Tarihi: 12.11.2016.

Weltaustellung (2016). https://en.wikipedia.org/wiki/Weltausstellung, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

wikisource (2016). https://fr.wikisource.org/wiki/Auteur:Paul_Musurus-Bey, Erişim Tarihi: 15.12.2016.

World Expo 2015 in Photos. (2015). http://www.wowamazing.com/architecture/world-expo, Erişim Tarhi: 12.10.2016.

World's Columbian Exposition in 1893 (2015). http://monovisions.com/wp-content/uploads/2015/02/, Erişim Tarihi: 29.9.2016.

World’s Fair (2014). http://www.ngv.vic.gov.au/explore/collection/work, Erişim Tarihi: 29.09.2016.

Xinhua (2010). http://english.sina.com/china/p/2010/0505/318160.html, Erişim Tarihi: 02.11.2016.

Yazılıkaya Tapınağı (2015). http://insanvesanat.com/haber-hitit-tanrilari-ve-hurri, Erişim Tarihi: 12.08.2016.

Yola (2016). http://www.yeloarchitects.com/zaragoza/ ,Erişim Tarihi: 25.09.2016.

Yongsan (2015). http://english.visitkorea.or.kr/enu/ATR/SI_EN_ , Erişim Tarihi: 03.11.2016.

Youtube (2012). https://www.youtube.com/watch?v=_qJIWorALb4, Erişim Tarihi: 25.11.2016.

Youtube (2016). https://www.youtube.com/watch?v=scD9h-DlUSM, Erişim Tarihi: 25.11.2016.

Zaragoza (2015). https://ro.pinterest.com/pin/557953841304927199/, Erişim Tarihi: 28.10.2016.

Zelef (2003). A Research On The Representation Of Turkish National Identity: Buildings Abroad. Ankara.

Zengel, Rengin (2001). Tarih İçinde Değişen Tüketim Mekânları. Ege Mimarlık. 4 (40), 10-13.

Zerjatke (2008). http://www.wasistlandschaft.de/was-ist, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Ziggurat (2016). https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/93/, Erişim Tarihi: 12.10.2016.

Zimmer- (2016). http://inhabitat.com/shanghais-stunning-sun-valley, Erişim Tarihi: 05.11.2016.

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Şule ÖZKAN
Doğum Yeri	Iğdır
Doğum Tarihi	20.09.1970
İletişim Bilgileri	
Telefon	0 532 202 08 11
e-posta	suleozkan2002gmail.com
Adres:	9021 Sok. Eczacılar Sit. No:2 Kepez/Antalya
Eğitim Bilgileri	
Lise	Ankara Atatürk Lisesi
Lisans	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü
Yüksek Lisans	
Kariyer Bilgileri*	
İş Deneyimi	1994-Ekin Peyzaj 1995-Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf Öğretmenliği 2000-Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2012-EXPO 2016 Antalya Ajansı
Kurs-Sertifika	Auto-cad, World, Excel bilgisayar Programları İş Güvenliği Eğitimi Pedogojik Formasyon
Aldığı Ödüller	Devlet Resim Heykel Yarışması, Heykel Dalında Başarı Ödülü
Üyelikler	Artoros Kültür Sanat Derneği, Kurucu, Yönetim Kurulu Üyesi Akdeniz Sürdürülebilir Kalkınma Derneği, Kurucu, Yönetim Kurulu Üyesi GESAM Türkiye Güzel Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birliği Üyesi